

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי מסכת שבת

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר בראשית כרך א'
לפי ספר זוהר 10 כרכים (70- כרכים) עצומים כבו-תלח
[מפרשת בראשית דף כג: עד פרשת נח דף ער:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"י לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר הו"ל בגלגל זוהר, הרק"ק,
והאר"י"צ), וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרומה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום, וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

פירוּדָא כָּלל וְכָלל בַּה עֶשֶׂר סְפִירָן וְכָל שְׁמֵהֶן וְכַנּוּיֵיהֶן וְהַנּוּיִן וְעַלְתָּ עַל כָּל אֲלֹהִים וְעַלְתָּ עַל כָּל מַנְיָה וְעַל כָּל אֲשֶׁתְּכַח בְּכָל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ קָשֶׁר דְּכֻלְהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְהוּ לְקַיִמָא בֵּיה וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִין דְּלֹא אֲשֶׁתְּכַח עֲלֵת עַל כָּל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּה אֶפְּלוּ בְּחַד מִנִּיָּהוּ (אֲתַקְרִיבָת) אֲתַקְרִיבָת אֲמוֹנָת יִשְׂרָאֵל. וּמִסְטָרָא דְעֲלֵת עַל כָּל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּהוּ. אֲבָל מִסְטָרָא דְשָׂאֵר עֲמִין אֲתַמַּר בַּהוּ (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוֹנָת י"י זְבִיט.

בְּגִיָּרָא שְׁהוּא קָשֶׁר שֶׁל כָּלם וְהַשְׁלָמוֹת שֶׁל כָּלם, לְקַיִם בּוּ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִלְלָא שְׁלֹא נִמְצָא עֲלֵת עַל הַכָּל בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים פְּחוֹת מִמֶּנּוּ אֶפְּלוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, הִיא (נְקִרָאֵת) הַתְּקַרְבָּה אֲמוֹנָת יִשְׂרָאֵל. וּמִצַּד שֶׁל עֲלֵת עַל הַכָּל נֶאֱמַר בַּה (דְּבַרִּים ד') כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תַּמּוֹנָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל שָׂאֵר הַעֲמִים נֶאֱמַר בָּהֶם (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוֹנָת ה' יְבִיט.

בַּה הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְשָׂאֵר הַחֲבָרִים וְהַשְׁתַּחֲוִי לִפְנֵי וְאֶמְרוּ, כַּעֲתָא אִין מִי שְׂיֻכּוֹל לְטַל מִמֶּנּוּ אֵת חֲלָקוֹ, שְׁלֹא נִתֵּן לוֹ אֶחָד מִהַעוֹלָם, אֲלֹא בּוֹרָא הַעוֹלָמוֹת עֲלֵת עַל הַכָּל, וּבּוּ תְלוּי עֲנָשׁוּ אוֹ שְׁכָרוּ, וְלֹא בְּמִלְאָךְ וְשִׁרְף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה מִהַעוֹלָם, וּבְגִלְלָא כִּף פְּרִשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמְּשָׁנָה, הַמְּשַׁתְּףָ שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן הַעוֹלָם: ע"כ.

דְּבָר אַחֵר נֶעְשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוּתֵנוּ, הָא אֲוִקְמוּהָ חֲבָרִיָּא עַל מְלָאכֵי הַשְּׂרָת דְּאֲנוּן אֲמָרִי הָאִי קָרָא. אֲמַר לְהוּ בְּתַר דְּהוּ יִדְעִין מַה דְּהוּ וּמַה דְּעֵתִיד לְמַהוּי וְאֲנוּן הוּוּ יִדְעִין דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי אֲמָאִי כַּעֲוֹ לְמַעַבְדָּ לִיָּה. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְעֵזָא וְעֵזָאל הוּוּ מְקַטְרְגִי עֲלִיָּה בְּזַמְנָא דְּאֶמְרָא שְׂכִינְתָא לְקַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּוּ נֶעְשָׂה אָדָם, אֲמָרוּ מַה אָדָם וְתַדְעָהוּ. מַה אֵת בְּעֵי לְמַבְרִי אָדָם, וְתַדְעָהוּ דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי קַמָּךְ בְּאַתְתָּא דִּילִיָּה דְּאִיָּהִי חֲשָׁךְ. דְּאוּר אִיָּהוּ דְּכוּרָא וְחֲשָׁךְ נּוֹקְבָא שְׂמָאֵלָא חֲשָׁךְ דְּבְרִיָּאָה. בַּה הוּוּ זַמְנָא שְׂכִינְתָא אֲמַרְתָּ לּוֹן בַּהִי דְּאֵתוּן מְקַטְרְגִין אֵתוּן עֵתִידִים לְמַנְפֵּל. כְּדַכְתִּיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת לִפְנֵיהֶן בָּאֲשֶׁתוֹ שֶׁהִיא חֲשָׁךְ? שְׂאוּר הוּוּ זְכָר, וְחֲשָׁךְ נְקֵבָה, שְׂמָאֵל חֲשָׁךְ שֶׁל בְּרִיָּאָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן

פְּחוֹת מִנִּיָּהוּ וְעַלְתָּ עַל כָּל אֲלֹהִים וְעַלְתָּ עַל כָּל מַנְיָה וְעַל כָּל אֲשֶׁתְּכַח בְּכָל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ קָשֶׁר דְּכֻלְהוּ שְׁלִימוּ דְּכֻלְהוּ לְקַיִמָא בֵּיה וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּבְגִין דְּלֹא אֲשֶׁתְּכַח עֲלֵת עַל כָּל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּהוּ אֶפְּלוּ בְּחַד מִנִּיָּהוּ (אֲתַקְרִיבָת) אֲתַקְרִיבָת אֲמוֹנָת יִשְׂרָאֵל. וּמִסְטָרָא דְעֲלֵת עַל כָּל עֲלָאִין וְתַתְּאִין פְּחוֹת מִנִּיָּהוּ. אֲבָל מִסְטָרָא דְשָׂאֵר עֲמִין אֲתַמַּר בַּהוּ (בַּה) (בַּמְדַּבֵּר י"ב) וְתַמּוֹנָת י"י זְבִיט.

אֲתַא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְשָׂאֵר חֲבָרִיָּא וְאֲשֶׁתְּטָחוּ קַמִּיָּה וְאֶמְרוּ כַּעֲן לִית מָאן דִּיכִיל לְמִיטַל מִיָּנִיָּה חוּלְקִיָּה דְּלֹא יְהִיב לִיָּה חַד מִעֲלָמָא אֲלֹא בּוֹרָא עֲלָמִין עֲלֵת עַל כָּל עֲלָאִין וְכִיָּה תְלוּיָא עוֹנָשִׁיָּה אוֹ אֲגָרִיָּה וְלֹא בְּמִלְאָךְ וְשִׁרְף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה דְּעֲלָמָא וּבְגִין דְּאֵ אֲוִקְמוּהָ רַבְּנָן דְּמַתְּנִיתִין הַמְּשַׁתְּףָ שֵׁם שְׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר נֶעְקַר מִן הַעוֹלָם. ע"כ: (עַד כַּאן מִהַחֲשַׁמּוֹת).

דְּבָר אַחֵר נֶעְשָׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוּתֵנוּ, הָא אֲוִקְמוּהָ חֲבָרִיָּא עַל מְלָאכֵי הַשְּׂרָת דְּאֲנוּן אֲמָרִי הָאִי קָרָא. אֲמַר לְהוּ בְּתַר דְּהוּ יִדְעִין מַה דְּהוּ וּמַה דְּעֵתִיד לְמַהוּי וְאֲנוּן הוּוּ יִדְעִין דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי אֲמָאִי כַּעֲוֹ לְמַעַבְדָּ לִיָּה. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְעֵזָא וְעֵזָאל הוּוּ מְקַטְרְגִי עֲלִיָּה בְּזַמְנָא דְּאֶמְרָא שְׂכִינְתָא לְקַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּוּ נֶעְשָׂה אָדָם, אֲמָרוּ מַה אָדָם וְתַדְעָהוּ. מַה אֵת בְּעֵי לְמַבְרִי אָדָם, וְתַדְעָהוּ דְּעֵתִיד לְמַחֲטִי קַמָּךְ בְּאַתְתָּא דִּילִיָּה דְּאִיָּהִי חֲשָׁךְ. דְּאוּר אִיָּהוּ דְּכוּרָא וְחֲשָׁךְ נּוֹקְבָא שְׂמָאֵלָא חֲשָׁךְ דְּבְרִיָּאָה. בַּה הוּוּ זַמְנָא שְׂכִינְתָא אֲמַרְתָּ לּוֹן בַּהִי דְּאֵתוּן מְקַטְרְגִין אֵתוּן עֵתִידִים לְמַנְפֵּל. כְּדַכְתִּיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת לִפְנֵיהֶן בָּאֲשֶׁתוֹ שֶׁהִיא חֲשָׁךְ? שְׂאוּר הוּוּ זְכָר, וְחֲשָׁךְ נְקֵבָה, שְׂמָאֵל חֲשָׁךְ שֶׁל בְּרִיָּאָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן

אמרה להם השכינה: בזה שאתם מקטרגים, אתם עתידים לנפל, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה וגו'. [חשקו בהם] וטעו בהם, והפילה אותם השכינה מקדשתם.

אמרו החברים, רבי רבי, בין כף [גיא אם קרו], עזא ועזאל לא היו משקרים בדבריהם, שודאי בנקבה עתיד אדם לחטא. אמר להם, כף אמרה השכינה: אתם הזדמנתם לקטרג לפני יותר מצבא המרום. אם אתם הייתם יפים מאדם במעשיכם, נאה לכם לקטרג עליו, אבל הוא עתיד לחטא באשה אחת, ואתם בנשים רבות. החכה שלכם יותר מבני אדם, כמו שכתוב ויראו בני האלהים את בנות האדם. את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד, אלא אם אדם חוטא, הרי מקדים לו תשובה לחזור לרבונו לתקן במה שחטא.

אמרו לו החברים, [רבי רבי], אם כף, למה כל זה? אמר רבי שמעון לחברים, אם לא היה כף שברא הקדוש ברוך הוא יצר טוב ורע, שהם אור וחשך, לא הייתה זכות וחובה לאדם של בריאה, אלא [בגלל] שנברא משניהם, ולכן [דברים ל] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו לו, כל זה למה? ולא היה יפה שלא נברא ושללא לחטא ולגרם כל מה שגרם למעלה, ולא היה לו לא ענש ולא שכר? אמר להם, מן הדין היה לו לבראו כף, בגלל שהתורה בגללו נבראה, שכתוב בה ענש לרשעים ושכר לצדיקים, ולא

הנה וגו' [חשקו בהו] וטעו בהוץ ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהוץ.

אמרו חברי רבי רבי, אדהכי (ג"א א' ה'כ) עזא ועזאל לא הוו משקרין במלווליהו. דודאי בניקבא עתיד אדם למחטי. אמר להו הכי אמרה שכינתא אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחילא דמרומא, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדיכו יאות לכו לקטרגא עליה. אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין. חבתיכון יתיר מבני נשא כמה דכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם. ולא עוד אלא אם אדם חב הא אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה לאתקנא במה דחב.

אמרו ליה חברי רבי (רבי רבי) אי הכי אמאי כולי האי. אמר רבי שמעון לחברי רבי אי לא דהוה הכי דברא קדשא בריך הוא יצרא טבא ובישא דאנון אור וחשך לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה. אלא [בגין] דאתברי מתרווייהו, ובגין דא [דברים ל] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו ליה כולי האי אמאי. ולא הוה שפיר דלא אתברי דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא ולא הוה ליה לא עונש ולא שכר.

אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה כף. בגין דאורייתא בגיניה אתבריאת דכתיב בה עונשא לרשיעיא ואגרא לצדיקיא ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונשא לרשיעיא אלא בגין אדם דבריאה (ישעיה מה) לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו ודאי כען

היה שכר לצדיקים וענש לרשעים אלא בגלל אדם של בריאה, (ישעיה מה) לא תהו בראה לשבת יצרה. אמרו, ודאי כעת שמענו מה שלא שמענו עד עכשו, שודאי לא ברא הקדוש ברוך הוא

דָּבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא לְבוֹשׁ הַשְּׂכִינָה, וְאִם אָדָם לֹא הָיָה עֵתִיד לְהִבְרָאת [לְחַטָּא], הָיְתָה הַשְּׂכִינָה בְּלִי כְסוּי כְמוֹ עֵנִי. וְלִכֵּן כָּל מִי שֶׁחָטָא, כְּאֵלוֹ הַפְּשִׁיט לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ, וְזֶהוּ עֲנֵשׁ הָאָדָם.

וְכֵן מִי שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ הַלְּבִישׁ לְשְׂכִינָה אֶת מְלַבּוֹשֶׁיהָ. וְלִכֵּן פְּרֻשָׁה בְּכִסּוּי הַצִּיצִית [וּתְפִלִּין] (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שֶׁמְלֵתוֹ לְעֵרוֹ בְּמָה יִשְׁכַּב, בְּגָלוֹת? וְהִרִי פְּרֻשָׁה. בֹּא רְאֵה, חֲשׂוֹף הוּא שְׁחֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אֹר הַלְּכֵן שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן ה)
לְכֵן שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְשֶׁאֲתוֹ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף, נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאֵה. וּכְשֶׁמְתַעֲלָה מִשֶּׁם אֹר שֶׁהוּא לְכֵן, אֲמַרְתָּ אֵל תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבֶת עֵין, שֶׁהִיא שְׁחֹרָה וְיָפָה בְּאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ, וְלִכֵּן בֶּת עֵין וְהָאֹר שֶׁמְאִיר בָּהּ אֲמַרָה ה' אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא. אֹרִי - אֹר י', שֶׁהִיא בֶּת עֵין, וְשִׁנֵּי גִּנְיָם יֵשׁ לָהּ - אֹר מִבְּפָנִים וְחֲשׂוֹף מִבְּחוּץ, לְהִיּוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלוּסִים [קְלִפּוֹת]. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ap) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרֻבּוֹשׁ שֶׁל אֹר הִיא שׁוֹלֵטָה עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוֹת י) וְלִכֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבָתָם, וּבְלְבוֹשׁ שְׁחֹר שׁוֹלֵטָה עַל הַרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שְׁמוּאֵל א-א ב) וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד, אֹר הוּא מִצַּד הַיָּמִין (חֲסֵד), שֶׁהוּא אֹר שֶׁל יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר

יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם וּבְלְבוֹשָׁא אוֹכְמָא שְׁלִיטָה עַל חֵיבָא דְאַתְמָר בְּהוֹן (שְׁמוּאֵל א' ב') וְרָשָׁעִים בַּחֲשׂוֹף יִדְמוּ.

וְעוֹד אֹר הוּא מִסְטָרָא דִּימִינָא דְאִיהוּ אֹר יוֹם קְדָמָא דְאַתְמָר בֵּיהּ

שְׁמַעְנָא מַה דְלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְּׁתָא, דְּוִדָּא לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלֵתָא דְלָאו אִיהוּ צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֲלֹא אֹרִייתָא דְבְּרִיאָה (ד' ט' כג ע"ב) אִיהוּ לְבוֹשָׁא דְשְׂכִינְתָא. וְאִי אָדָם לָא הָוָה עֵתִיד לְמַבְרִי (לְמַחְשֵׁי) הוֹת שְׂכִינְתָא בְּלָא כְּסוּיָא כְּגוֹנָא דְעֵנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְחָב כְּאֵלוֹ אֲפֻשִׁיט לְשְׂכִינְתָא מְלַבּוֹשָׁהָ. וְהִיא אִיהוּ עוֹנֵשָׁא דְאָדָם.

וְכֵן מָאן דְמְקַיֵּים פְּקוּדֵין דְאֹרִייתָא כְּאֵלוֹ הוּא לְבִישׁ לְשְׂכִינְתָא בְּלְבוֹשָׁהָ. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּכִסּוּיָא דְצִיצִית (וּתְפִלִּין) (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבִדָּה הִיא שֶׁמְלֵתוֹ לְעוֹרוֹ בְּמָה יִשְׁכַּב בְּגָלוֹתָא וְהִיא אוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, חֲשׂוֹף אִיהוּ אוֹכְמוֹ דְאֹרִייתָא אֹר חִירוֹ דְאֹרִייתָא.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סִימָן ה)

חִירוֹ דְאֹרִייתָא וְכֵן אִיהוּ אֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשׂוֹף אֲתַמָּר בְּאֹרִייתָא (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאֵה וְכֵן אֲסַתְּלַק מִתַּמָּן אֹר דְאִיהוּ חִירוֹ אֲמַרָה אֵל תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ וְאֹרִייתָא כְּגוֹנָא דְבֶת עֵינָא דְאִיהִי אוֹכְמָא וְשִׁפְרָא בְּאֹר דְנִהִיר בָּהּ וּבְגִין דָּא בֶּת עֵינָא וְאֹר דְנִהִיר בָּהּ אֲמַרָה (תְּהִלִּים כז) יי אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא אֹרִי אֹר יי דְאִיהִי בֶּת עֵין וְתִרִין גִּוְנִין אֵית לִיה אֹר מְלַגָּאוֹ וְחֲשׂוֹף מְלַבֵּר לְמַהוּי שְׁלֵטָאָה בְּהוֹ עַל כָּל קְלוּסִין (קְלִיפּוֹת) הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תְּהִלִּים ק"ג) וּמְלִכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּרֻבּוֹשָׁא דְאֹר אִיהִי שְׁלִיטָה עַל כָּל אֵינוֹן דְאַתְמָר בְּהוֹן (שְׁמוֹת י) וְלִכֵּל בְּנֵי

(בראשית א') יהי אור דא אַבְרָהָם וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 לְאֹר יוֹם. חֲשֶׁךְ מִסְטָרָא דְשְׂמַאלָא דְאַתְמָר
 בִּיה בְּיַצְחָק (בראשית כ"ז) וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת
 וְלַחֲשֶׁךְ קָרָא לְיִלָּה יַעֲקֹב דְּאַתְלַבֵּשׁ מִתְרוּיָהּ
 בְּאוֹר דִּימִינָא וּבְחֲשֶׁךְ דְּשְׂמַאלָא וּבְתַרְוִיָּהּ
 עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא אִיהוּ עֲמוּד.

בו יהי אור, זה אַבְרָהָם, וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם. חֲשֶׁךְ מִצַּד
 הַשְּׂמָאל, שְׁנַאֲמַר בוּ בְיַצְחָק (שם
 כז) וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְלַחֲשֶׁךְ
 קָרָא לְיִלָּה. יַעֲקֹב שְׁהִיָּה לְבוּשׁ
 מִשְׁנֵיָהֶם בְּאוֹר שֶׁל יָמִין וּבְחֲשֶׁךְ
 שֶׁל שְׂמָאל, וּבְשֵׁנֵיהֶם עֲמוּד
 הָאֲמְצְעִי הוּא עֲמוּד.

עֲמוּד הָעֵנָן יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לְפָנֵי
 הָעָם (שמות י"ג). עֵנָן מִסְטָרָא דִּילִיָּה מִיָּא,
 חֲשֶׁךְ מִסְטָרָא דִּילִיָּה אֲשָׁא עֲמוּד אִיהוּ שְׁלוֹם
 בִּינְיָהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (איוב כ"ה) עוֹשֶׂה
 שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו וְכַד אִיהוּ בְּאַמְצְעִיתָא (שמות יד)
 וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, לֹא קָרַיב מִיָּא
 לְאֲשָׁא וְלֹא אֲשָׁא לְמִיָּא דְאִיהוּ אֲפְרִישׁ
 בִּינְיָהוּ. וְדָא אִיהוּ מַחְלוּקַת בֵּית הַלֵּל וּבֵית
 שְׂמַאי שְׁהִיָּא לְשֵׁם שְׂמַיִם וְלִקְבֻלְיָהּ תְּרִין
 אֲמוּרָאֵי דְרַקִּיעָא מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל וְשֶׁר שְׁלוֹם
 מְכַרְיַע בִּינְיָהֶם דְאִיהוּ נוֹרְיָא"ל, אוֹרְיָאֵל
 אַתְקָרִי מִסְטָרָא דִּימִינָא נוֹרְיָאֵל מִסְטָרָא
 דְשְׂמַאלָא וְאִיהוּ אָדָם דְלִתְתָא מִטְטְרוּ"ן
 שְׂמַיָּה שְׁלִיט עַל כָּל מְאָרֵי מִתְנִיתִין הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב (בראשית א') וַיִּרְדּוּ בְּדִגַּת הַיָּם אֲלֵינּוּ
 תִּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבֵּין בִּימָא דְאוּרִיָּתָא
 דִּירְתֵי מִתְמָן נֶפֶשׁ חַיָּה.

עֲמוּד הָעֵנָן יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ
 לַיְלָה לְפָנֵי הָעָם. הָעֵנָן מִצַּד שֶׁל
 מִיָּם. חֲשֶׁךְ מִצַּד שֶׁל אֵשׁ. עֲמוּד
 הוּא שְׁלוֹם בִּינְיָהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוּב
 (איוב כח) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו.
 וְכִשְׁהוּא בְּאַמְצַע - וְלֹא קָרַב זֶה
 אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַיָּם
 לְאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ לְמִיָּם, שְׁהוּא
 מְפָרִיד בִּינְיָהֶם. וְזוּהִי מַחְלָקַת
 בֵּית הַלֵּל וּבֵית שְׂמַאי שְׁהִיָּא לְשֵׁם
 שְׂמַיִם, וּכְנִגְדָם שְׁנֵי אֲמוּרָאִים שֶׁל
 הַרְקִיעַ, מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל, וְשֶׁר
 שְׁלוֹם מְכַרְיַע בִּינְיָהֶם, שְׁהוּא
 נוֹרְיָאֵל. אוֹרְיָאֵל נִקְרָא מִצַּד
 הַיָּמִין, נוֹרְיָאֵל מִצַּד הַשְּׂמָאל,
 וְהוּא אָדָם שְׁלֵמְטָה, מִטְטְרוּ"ן
 שְׂמו, שׁוֹלֵט עַל כָּל בְּעָלֵי
 הַמַּשְׁנָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית א)
 וַיִּרְדּוּ בְּדִגַּת הַיָּם, אֲלוּ תִּלְמִידֵי
 חֲכָמִים שְׁמִתְרַבֵּים בְּמֵי הַתּוֹרָה,
 שְׂיֹרְשֵׁים מִשֵּׁם נֶפֶשׁ חַיָּה.

וּבְעוֹף הַשְּׂמַיִם אֲלֵינּוּ מְאָרֵי דְזַכּוּוֹן
 דְּבִזְכוּתָהוֹן פְּרַחִין לְעֵילָא וַיִּרְתִּין
 מִתְמָן רוּחָא דְאִיהוּ עוֹף יַעֲוֹפָה בְּגַדְפִין
 בְּפִקוּדֵין דְעֵשָׂה. וּבִבְהֵמָה אֲלֵינּוּ עֲמֵי הָאָרֶץ
 דְאַתְמָר בְּהוֹן (במדבר י"ד) אֶל תִּירָאוּ אֶת עַם
 הָאָרֶץ כִּי לַחֲמֹנּוּ הֵם. (עד כאן מההשמטות)

וּבְעוֹף הַשְּׂמַיִם - אֲלוּ בְּעָלֵי
 זְכוּת, שְׁבִזְכוּתָם פּוֹרְחִים
 לְמַעְלָה, וַיִּוֹרְשֵׁים מִשֵּׁם רוּחַ
 שְׁהוּא עוֹף יַעֲוֹפָה בְּפִנְפִּיִם
 בְּמַצּוֹת עֵשָׂה. וּבִבְהֵמָה - אֲלוּ
 עֲמֵי הָאָרֶץ שְׁנַאֲמַר בָּהֶם (במדבר יד)
 אֶל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי
 לַחֲמֹנּוּ הֵם. ע"כ.

וְאִם תִּפְלֵה אִינְהָ שְׁלֵמָה, פְּמָה
 מִלְּאֲכֵי חִבְלָה רוּדְפִים אַתְרֵיהּ,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (איכה א) כָּל רִדְפֵיהּ
 הַשְׁיִיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, וְלִכְן
 מִתְפַּלְלִים (תהלים עח) וְהוּא רְחוּם
 יְכַפֵּר עוֹן - זֶה סְמַא"ל שְׁהוּא

(ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כמה דאת
 אמר, איכה א) כל רודפיה השיגוה וגו'. ובגין דא מצלין (תהלים עח)
 והוא רחום וכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית. והרבה
 להשיב אפו דא את. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. בגין דלא ירדפון בתר

צלותא. וכמה מלאכי חבלה תליון מנייהו. שבעה ממנו אנון ותליון מנייהו שבעין. ובכל ריקוע וריקוע אנון מקטרגין ותליון מנייהו עשרה אלף רבוא. ואי צלותא שלקא שלקא בעטופא דמצנה ותפלין על רישא ודרועא, אתמר בהו (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך וראו מפק. שם יי אוקמוה דאיהי תפלין דרישא. ומאן דחזי שם יהו"ה על רישא, בצלותא דאיהי (יהו"ה) אדני, מיד בלהון ברחין. תדא הוא דכתיב, (תהלים צא) יפול מצדך אלף וגו'.

השלמה מההשמטות (המשך)

כד נהורא איהו (תהלים ל"ג) רננו צדיקים ביי ודא דרגא דצדיק חי עלמין ומתמן רנה וביה פורקנא הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) צמח צדיק ודאי דאיהו עשיראה וצדיק נטיל משמאל ועמודא דאמצעייתא מימינא הדא הוא דכתיב (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו.

תא חזי, כל אתון אינון מסטרא דאתון דאורייתא דכלילן בשכינתא וצדיק איהו נטיל לשמאלא קץ חי דאיהו יצחק בהפוך חי עלמין קשיר בשמאלא ושכינתא תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ היתה מסטרא דימינא תוהו ובהו בו הוא מסטרא דעמודא דאמצעייתא וחשף על פני תהום דא שכינתא תתאה ומאן גרים ליה (לה) האי אלא קדשא ברין הוא קודם דברא עלמא הוה סתים יהו"ה לבתר אתפשטת ה' לתתא ואתמר בה והארץ היתה תוהו ובהו ורזא דמלה אלה "תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דתוה לבושהא תוהו.

ובגין דא כי לא המטיר יי אלהים עד לא הוה נחית נביעו עליה בגין דאדם אין

נחש. ולא ישחית - זה המשחית. והרבה להשיב אפו - זה אף. ולא יעיר כל חמתו - זו חמה, כדי שלא ירדפו אחר התפלה. וכמה מלאכי חבלה תלויים מהם. שבעה ממנים הם, ותלויים מהם שבעים, ובכל רקיע ורקיע הם מקטרגים, ותלויים מהם עשרת אלפים רבוא. ואם תפלה עולה שלמה בעטוף של מצנה ותפלין על הראש והזרוע, נאמר בהם (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך וראו ממך. שם ה' פרשוק שהיא תפלין של ראש. ומי שרואה שם יהו"ה על הראש בתפלה שהיא אדניי (יהו"ה), מיד פלם ברחים. זהו שכתוב (תהלים צא) יפול מצדך אלף וגו'.

בשהאור הוא, רננו צדיקים בה', וזו דרגה של צדיק חי העולמים, ומשם רנה ובו הגאלה. זהו שכתוב (ירמיה כג) צמח צדיק, ודאי שהוא עשירי, וצדיק נוסע משמאל, ועמוד האמצע מימין. זהו שכתוב מימינו אש דת למו.

בא ראה, כל האותיות הן מצד אותיות התורה שכלולות בשכינה, וצדיק נוסע משמאל, קץ חי שהוא יצחק בהפוך. חי העולמים קשיר בשמאל, ושכינה תחתונה מצד שמאל נאמר בה והארץ היתה. מצד הימין תוהו ובהו, בו הוא מצד עמוד האמצעי. וחשף על פני תהום - זו שכינה התחתונה. ומי גרם לה את זה? אלא הקב"ה קדם שברא את העולם הנה

נסתר יהו"ה, אחר כף התפשטה ה' למטה, ונאמר בה והארץ היתה תוהו ובהו, וסוד הדבר - אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. הרי לך שהיה לבושה תוהו ובגד זה כי לא המטיר ה' אלהים, עדין לא הנה יורד השפע שלה בגלל שאדם אין, שהיה בעלה נסתר באין. עד שהתפשט ה' מן יהו"ו, שהוא בינה, שהוא מקור השפע, שהיא נקדה

נסתרת, ומשם השקה את כל פני האדמה. וקדם שיורה היה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגלל זה היה השפע יורד באותו זמן היא ראשית מחסד, זהו שכתוב (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. ובגלל זה לא תהו בראה לשבת יצרה, ונאמר בה לא טוב היות האדם לבדו, שלא תהו בראה.

ובזמן שהיה תהו, אמר אלהים לנח, קץ כל בשר בא לפני וגו', קץ של יצחק שנאמר בו כי אתך ראיתי צדיק לפני, שאם אתה היית מבקש רחמים עליהם, לא נחרבו. והוא היה אומר לו ברמז פדי שיקבש רחמים עליהם, ולא ימות משיח שהוא מצד השמאל.

אמר לו, והרי היה בונה עולמות ומחריבן קדם שנברא העולם? אלא מגיד מראשית אחרית, שהקדוש ברוך הוא היה במחשבתו כל הדורות שהיה בונה, ונחרבו קדם שנבראו. ראה שהיו עושים מעשים שיחרבו, וכיון שברא, חשב כאלו חריבם, וזה מדבר עד סוף הימים שאלה תולדות רעות, והיו גורמים דנהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. הנביעה שלו בשני עולמות, שכינה עליונה ושכינה תחתונה. ולנח התגלה מה שהיה ומה שעתידי להיות, ולא בקש עליהם רחמים, עד שבא משה ובקש רחמים, שעתידים היו ישראל שלא יצאו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה, מצד הגבורה שהיו דנים, והחזר העולם לתהו.

יפקון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה מסטרא דגבורה דהוי דינין ויתחזר עלמא לתהו.

דהו בעלה לעילא סתים באין עד דאתפשט ה' מן יה"ו דאיהו בינה □ דאיהו מקורא דנביעו דאיהו נקודה סתימא ומתמן והשקה את כל פני האדמה וקודם דנחתת הוה קדשא ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, בגין דא הוה נביעו נחית בהווא זמנא הוא שירותא מחסד הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ט) אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא לא תהו בראה לשבת יצרה ואתמר בה לא טוב היות האדם לבדו דלא תהו בראה.

ובזמנא דהוה תהו אמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו' קץ דיצחק דאתמר ביה כי אתך ראיתי צדיק לפני דאי אנת הוית פעי רחמי עליהו לא אתחרבו ואיהו הוה אמר ליה ברמז בגין דיבעי רחמי עליהו ולא ימות משיח דאיהו מסטרא דשמאלא.

אמר ליה והא בונה עולמות ומחריבן קודם דאתברי עלמא הוה אלא מגיד מראשית אחרית דקודשא ברוך הוא הוה במחשבתיה כל דרין דהוה בונה ואתחריבו קודם דאתבריאו חזא דהו עבדין עובדין דיתחריבו וכיון דברא חשב כאילו חריב לון ודא ממלל עד סוף יומין דאלין תולדין בישיין והו גרמין דנהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני נביעו דיליה בתרין עלמין שכינתא עלאה ושכינתא תתאה ולנח אתגלייא מה דהוה ומה דעתידי למהוי ולא בעא רחמי עליהו עד דאתא משה ובעא רחמי דעתידין הו ישראל דלא

וּבְגִין דְּבַעַא מִשֶּׁה רַחֲמִין עָלֵיהּוּ שְׁמַאל
 דְּוִחָה וְלֹא יִפְקֹון בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיִמִּין
 מְקַרְבָּא דְּאִיהִי יִמִּינָא מְטִי כְּלַפֵּי חֶסֶד וּמִשֶּׁה
 בְּגִין דְּיִהֵב גְּרַמִּיה עָלֵיהּוּ יִהֵב תּוֹקְפָא לְדַרְגִּיה
 דְּאִיהּוּ עֲמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא דְּאִיהִי אֹרִייתָא
 דְּאִתִּייהִיבַת בִּימִינָא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב (דְּבָרִים ל"ג)
 מִימִינוּ אֲשֶׁר דָּת לָמוּ וּבְגִין דָּא פּוֹרְקָנָא בֵּיהּ
 תְּלִיָּא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב (בְּרַאשִׁית מ"ט) לֹא יִסּוּר
 שְׁבֹט מִיְהוּדָה עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה דְּאִיהּוּ מִשֶּׁה
 בְּחוֹשְׁבָנָא.

ובגין דבעא משה רחמין עליהו שמאל
 דוחה ולא יפקון ביה ישראל וימין
 מקרבא דאיהי ימינא מטי כלפי חסד ומשה
 בגין דיהב גרמיה עליהו יהב תוקפא לדרגיה
 דאיהו עמודא דאמצעייתא דאיהי אורייתא
 דאיתייהיבת בימינא הדא הוא דכתיב (דברים ל"ג)
 מימינו אשר דת למו ובגין דא פורקנא ביה
 תליא הדא הוא דכתיב (בראשית מ"ט) לא יסור
 שבט מיהודה עד כי יבא שילה דאיהו משה
 בחושבנא.

יְסוּר צְדִיק בֵּיהּ סוּ"ד תְּהָא שְׁמַאל דְּוִחָה אָף
 עַל גַּב דְּאוּקִימָנָא בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית מו) כָּל
 הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ
 בְּגִין דְּאִתְקַשְׁר בְּשְׁמַאלָא וְיִמִּין מְקַרְבַת בְּגִין
 דְּתְלִיא מְנִיה עֲמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא דְּשְׂשִׁים
 וְשֵׁשׁ אֵינּוּן שְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי
 מְשֻׁנָּה דְּאִתִּייהִיבוּ מַגְבוּרָה דְּאִיהִי שְׁמַאלָא
 שְׂשִׁים גְּבוּרִים אִתְקַרִּיאוּ דְּנִטְלָן מַגְבוּרָה
 דְּתַמָּן אֹרִייתָא דְּבַעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא
 תַּתָּאָה כְּלָלָא דְּשְׂשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרִי
 מְשֻׁנָּה דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב לְפוּמָא לֹא גָלִי בְּגִין
 דְּעִתִּידָה שְׁמַאל דְּאִיהִי פּוּמָא לְאִדְחִיָּא.

יסור צדיק ביה סו"ד תהא שמאל דוחה אף
 על גב דאוקימנא ביה (בראשית מו) כל
 הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש
 בגין דאיתקשר בשמאלא וימין מקרבת בגין
 דתליא מניה עמודא דאמצעייתא דששים
 ושש אינון ששים מסכתות ושיתא סדרי
 משונה דאיתייהיבו מגבורה דאיהי שמאלא
 ששים גבורים אתקריאו דנטלן מגבורה
 דתמן אורייתא דבעל פה דאיהי שכינתא
 תתאה כללא דששים מסכתות ושיתא סדרי
 משונה דתורה שבכתב לפומא לא גלי בגין
 דעתידה שמאל דאיהי פומא לאדחיא.

וּבְגִין כִּף אִיהּוּ סְתִים הָכִי פּוֹרְקָנָא בְּלַבָּא
 וּפּוּמָא דְּאִיהּוּ גְּלִיָּא לֹא אִתְגְּלִי
 פּוֹרְקָנָא וּבְגִין דְּכָלָא תְּלִיָּא בִּימִינָא אָמַר
 הַנְּבִיא (ישעיה ב"ג) וּזְרוּעֵי יְיָ עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי
 וּדְאִי דְּאִתְמַר בֵּיהּ (אִיכָה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא
 הוּא דְּכֹתִיב (אִיכָה ב) מִ"ה אֲעִידֶךָ מִ"ה אֲדַמָּה
 לָךְ (שְׁמוֹת ג) וְאָמְרוּ לִי מָה שְׁמוֹ בְּמִ"ה יִיתִי זְמַנָּא
 וּבְמִ"ה אֲסוּוֹתָא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב (אִיכָה ב) מָה
 אֲשׁוּה לָךְ וְאִנְחִמְךָ וְגו' מִי יִרְפָּא לָךְ, דְּמִשֶּׁה
 אִיהּוּ מָה שְׁמוֹ וּבִיה תְּהָא נְחִמְתָּךְ וּבְגִין דָּא
 כְּפַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמִיה מִשֶּׁה מִשֶּׁה חַד

ובגין כף איהו סתים הכי פורקנא בלבא
 ופומא דאיהו גליא לא אתגלי
 פורקנא ובגין דכלא תליא בימינא אמר
 הנביא (ישעיה ב"ג) וזרועי יי על מי נגלתה על מי
 ודאי דאיתמר ביה מי ירפא לך הדא
 הוא דכתיב (איכה ב) מ"ה אעידך מ"ה אדמה
 לך (שמות ג) ואמרו לי מה שמו במ"ה ייתי זמנא
 ובמ"ה אסוותא הדא הוא דכתיב (איכה ב) מה
 אשׁוה לך ואנחמך וגו' מי ירפא לך, דמשה
 איהו מה שמו וביה תהא נחמתך ובגין דא
 כפל קדשא בריך הוא שמה משה משה חד

ואַחַד עַל הָאֲחֵרוֹנָה, וּבְגַלְלָהּ זֶה אֶזְרֶה
יְשִׁיר מֹשֶׁה. אֶזְרֶה לֹא נֶאֱמַר,
אֶלֶּא אֶזְרֶה יְשִׁיר.

עֲשִׂירִי בַתְּפִלָּה, וְזוֹ שְׂכִינָה,
וְעַלֶּיהָ נֶאֱמַר (תהלים ז) תְּפִלָּה לְדָוִד
שְׁמָעָה ה' צְדָקָה. וְדָוִד בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ אָמַר בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים שֶׁל
הַגְּלוּת, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (שם)
בְּחִנּוּף לְבִי פָקְדוֹת לִילָה, וְאִין
לִילָה אֶלֶּא גְלוּת, וּמָה שֶׁאָמַר
אִיּוֹב הַכֵּל הִיָּה מִשָּׁל עַל יִשְׂרָאֵל
שֶׁאָמַר כָּלֵה עֲנֵן וַיִּלֶּךְ, וְהִשְׁטָן
רָצָה לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּחַ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר.
אִף בְּיַעֲקֹב כִּף, בְּגַלְלֵה שְׂרָאָה
בְּרוּחַ קְדוֹשׁ אֶת דַּחַק הַגְּלוּת:
ע"כ.

וְיַעֲקֹב, בְּגַלְלֵה שְׂרָאָה בְּרוּחַ
הַקְּדוֹשׁ דַּחַק שֶׁל הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹנָה
בְּסוּף הַיָּמִים, (אָמַר (בראשית כח) וַיִּפְגַּע
בְּמָקוֹם וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ, וּבָא הַלֵּלָה שֶׁל
הַגְּלוּת, וְאָמַר) (שם לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד
וַיִּצְרֹר לוֹ. וַחֲלַק אֶת הָעַם הַקְּדוֹשׁ
בְּגְלוּת לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) וַיִּשָּׁם אֶת
הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יְלִדֵיהֶן רֵאשֻׁנָה,
בְּרֵאשׁ בְּגְלוּת אָדוּם. וְאֶת לֵאָה
וַיִּלְדֶּיהָ אַחֲרָנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת
יוֹסֵף אַחֲרָנִים. וּבְגַלְלֵה שְׂרָאָה אַחַר
כִּף עֲנִיּוֹת וְצַעַר שְׁלֵהֶם, אָמַר (שם)
כח) וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי.
וְאָמַר, וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגֵד
לְלַבֵּשׁ.

וְדָוִד, בְּגַלְלֵה הַגְּלוּת אָמַר (שמואל ב-
ז) רָעַב וְעִנְיָ וְצָמָא בְּמַדְבָּר. בְּגַלְלֵה
שְׂרָאָה שְׂכִינָה חֲרוּבָה יְבֻשָׁה, הִיָּה
נוֹטֵל צַעַר בְּגַלְלָהּ. אַחַר שְׂרָאָה
שִׁישְׂרָאֵל חֲזוֹנִים (בַּתְּשׁוּבָה) בְּחַדְדוֹה,
תִּקְּן עֲשָׂרָה מִיַּי נְגוּנִים, וּבְסוּף
כָּלֶם אָמַר (תהלים קב) תְּפִלָּה לְעַנִּי
כִּי יַעֲטֹף (נ"א תִּקְּן עֲשָׂרָה מִיַּי תִּלִּים, וּבְסוּף
כָּלֶם תְּפִלָּה לְדָוִד הַטּוֹב ה' אֲנֹכִי עֲנֵנִי. אַחַת שֶׁכָּל
הַתְּפִלוֹת שֶׁבְּגַלְלֵה מִתְּעַטְפִּין לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הִיוּ
נִכְסוּת עַד שֶׁתִּכְנַס תְּפִלַת הָעַנִּי, אָמַר תְּפִלָּה לְעַנִּי

עַל פּוֹרְקָנָא קְדָמָאָה וְחַד עַל בְּתַרְיִיתָא וּבְגִין
דָּא (שמות יד) אֶזְרֶה יְשִׁיר מֹשֶׁה אֶזְרֶה לֹא נֶאֱמַר
אֶלֶּא אֶזְרֶה יְשִׁיר.

עֲשִׂירָאָה בַתְּפִלָּה וְדָא שְׂכִינָתָא עֲלֵהּ אֲתָמַר
(תהלים י"ז) תְּפִלָּה לְדָוִד שְׁמָעָה יי צְדָקָה
וְדָוִד בְּרוּחַ קְדוֹשָׁא אָמַר בְּאַחֲרֵית יוֹמָיו
דְּגְלוּתָא, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (תהלים י"ז) בְּחִנּוּף לְבִי
פָקְדוֹת לִילָה. וְלִית לִילָה אֶלֶּא גְלוּת וְאִיּוֹב מָה
דָּאָמַר כָּלֵה הוּא מִשָּׁל עַל יִשְׂרָאֵל דָּאָמַר (אִיּוֹב
ז) כָּלֵה עֲנֵן וַיִּלֶּךְ, וְהִשְׁטָן בַּעַל לְקַטְרֵגָא לִיָּה
וְאָמַר קְדוֹשָׁא בְּרוּחַ הוּא (אִיּוֹב לד) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת
יְדַבֵּר אוֹף בְּיַעֲקֹב בְּגִין דְּחִזָּא בְּרוּחָא דְקוֹדֶשׁ
דוּחֲקָא דְגְלוּתָא (עַד כַּאן מִהַחֲשַׁמְטוֹת)

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּחִמָּא בְּרוּחָא דְקוֹדֶשׁ דוּחֲקָא
דְּגְלוּתָא בְּתַרְאָה בְּסוּף יוֹמֵיָא (אָמַר
(בראשית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַלֵּלָה דְּגְלוּתָא
וְאָמַר) (בראשית לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹר לוֹ. וּפְלִיג
עָמָא קְדִישָׁא בְּגְלוּתָא לְג' סְטָרִין. כְּמָא דָּאֲתָ
אָמַר, (בראשית לג) וַיִּשָּׁם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יְלִדֵיהֶן
רֵאשֻׁנָה בְּרֵישָׁא בְּגְלוּתָא דְּאָדוּם, וְאֶת לֵאָה
וַיִּלְדֶּיהָ אַחֲרוֹנִים. וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף
אַחֲרוֹנִים. וּבְגִין דְּחִמָּא בְּתַר כִּן עֲנִיּוֹתָא
וְצַעַרָא דְּלֵהוֹן אָמַר (בראשית כח) וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם
אֶל בֵּית אָבִי וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגֵד
לְלַבֹּשׁ.

וְדָוִד בְּגִין גְלוּתָא אָמַר (שמואל ב ז) רָעַב וְעִנְיָ
וְצָמָא בְּמַדְבָּר, בְּגִין דְּחִמָּא שְׂכִינָתָא
חֲרוּבָה יְבֻשָׁה הָוָה נָטִיל צַעַרָא בְּגִינָהָא. לְבַתָּר
דְּחִמָּא דְּהִדְרִין יִשְׂרָאֵל (בַּתְּשׁוּבָה) בְּחַדְדוֹה, תִּקְּן
עֲשָׂר מִיַּי נְגוּנִין. וּבְסוּף כָּלֵהוּ אָמַר (תהלים קב)
תְּפִלָּה לְעַנִּי כִּי יַעֲטוּף (נ"א תִּקְּן י' מִיַּי תִּלִּים, וּבְסוּף כָּלֵהוּ
תְּפִלָּה לְדָוִד הַטּוֹב יי אֲנֹכִי עֲנֵנִי. חָדָא דְּכָלֵהוּ צְלוּתֵינוּ דְּבִגְנֵינָהוּ מִתְּעַטְפִּין קְדָם
מִלְכָּא. וְלֹא הִיוּ עֲאֵלִין עַד דְּוַעֲיֹל צְלוּתָא דְּעַנִּי אָמַר תְּפִלָּה לְעַנִּי כִּי יַעֲטוּף)

כי יצא, והיא תפלה שעוֹטֶפֶת כל התפלות לפניך עד שתפנס תפלתו, לכן הקדים עני לכלם.

מהי תפלת העני? זו תפלת ערבית שהיא רשות בפני עצמה בלי בעלה, ומשום שהיא בלי בעלה, היא עניה ויבשה, וצדיק עני יבש זה זרע יעקב, שהוא ברשות כל אמות העולם, ודומה לתפלת ערבית שהיא לילה של הגלות.

ותפלת שבת היא צדקה לעני, כמו שבארנו בעלי המשנה, שמש בשבת צדקה לעניים (שעניים מתנחמים בדרך של שמש של שבת). ולכן צריך אדם להיות כמו עני לשער המלך בתפלת עמידה בכל ששת ימי החל בשביל השכינה, ומתעטף לה בעטוף של מצוה של ציצית כמו עני, ויהיה בתפלין כמו אביון אצל השער שהוא אדני. שפך עולה לחשבון היכ"ל. וזהו אדני שפתי תפתח.

ובשפוח פיו בתפלת ערבית, נוחת גשר בימי החל לקבל בכנפיו תפלת הלילה. וזה נוריא"ל נקרא אוריא"ל מצד של חס"ד, ונוריא"ל מצד של גבורה, שהוא נר דולק, שנאמר בו (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובתפלת שחרית אריה נוחת לקבל תפלה בדרועותיו וכנפיו, שארבע כנפים [יש] לכל חיה, זה מיכאל. ובתפלת מנחה שור נוחת לקבל [נ"א תפלה] בקרניו וכנפיו, וזה גבריאל. ובשבת נוחת הקדוש ברוך הוא בשלישת האבות לקבל הבת יחידה שלו בהם, וזה סוד של שבת, ש' בת יחידה שלו. באותו זמן החיות העליונות שנקראו בשם של יי, פותחים ואמרים, (תהלים כד) שאו שערים

והיא צלוחת דעטיף כל צלותין קדמה עד דייעול צלוחת דיליה. בגין דא אקדים עני לכלהו.

מאן צלוחת דעני. דא צלוחת דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה. ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא זרעא דייעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לצלוחת דערבית דאיהי ליליא דגלותא.

וצלוחת דשבת איהי צדקה לעני כמה דאוקמוה מארי מתניתין שמש

בשבת צדקה לעניים (דעניים מתנחמי בארץ דשמשא בשבתא) דשבתא. ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלוחת דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכינתא. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני. ויהא בתפלין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדני. דהכי סליק לחושב"ן היכ"ל. ודא איהו אדני שפתי תפתח.

וכד אפתח פומיה בצלוחת דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלוחת דליליא. ודא נוריא"ל אתקרי אוריא"ל מסטרא דחס"ד, ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובצלוחת דשחרית אריה נחית לקבלא צלוחת בדרועוי וגדפוי דארבע גדפין (כ"א אית) לכל חיה דא מיכאל. ובצלוחת דמנחה שור נחית לקבלא (נ"א צלוחת) בקרנוי וגדפוי ודא גבריאל. ובשבת נחית קדשא בריך הוא כג' אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון. ודא רזא דשבת ש' ב"ת יחידא דיליה. בההוא זמנא חיוון עלאין דאתקריאו

בשמא דיי פתחין ואמריין

שָׁאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. (תהלים כד)

רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתְּחִים שְׁבָעָה הַיְכָלוֹת. הַיְכַל הָרִאשׁוֹן - הַיְכַל הָאֶהְבָּה. שְׁנֵי - הַיְכַל הַיְרָאָה. שְׁלִישֵׁי - הַיְכַל הָרַחֲמִים. רְבִיעֵי - הַיְכַל הַנְּבוֹאָה בְּאַסְפֵּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. חֲמִישֵׁי - הַיְכַל הַנְּבוֹאָה בְּאַסְפֵּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה. שִׁשִּׁי - הַיְכַל הַצֶּדֶק. שְׁבִיעֵי - הַיְכַל הַדִּיּוֹן.

בְּהוֹא זְמַנָּא מִתְּפַתְחִין שְׁבָעָה הַיְכָלִין. הַיְכַל קַדְמָאָה הַיְכָלָא דְאַהֲבָה. תְּנִינָא הַיְכָלָא דִּירָאָה. תְּלִיתָאָה הַיְכָלָא דְרַחֲמִי. רְבִיעָאָה הַיְכָלָא דְנְבוֹאָה דְאַסְפֵּקְלָרְיָאָה דְנִהְרָא. (דף כד ע"א) חֲמִישָׁאָה הַיְכָלָא דְנְבוֹאָה דְאַסְפֵּקְלָרְיָאָה דְלֹא נִהְרָא. שְׁתִּיתָאָה הַיְכָלָא דְצֶדֶק. שְׁבִיעָאָה הַיְכָלָא דְדִיּוֹן.

וְעֲלִייהוּ אֲתָמַר בְּרִאשִׁית בְּרָא שְׁי"ת. אֱלֹהִים הַיְכַל שְׁבִיעֵי. וְכַף הֵם שְׁבָעָה הַיְכָלוֹת לְמַטָּה, וְכַנְגָדָם שְׁבָעָה קוֹלוֹת שֶׁל הַבּוֹ לָהּ, וְשִׁמּוֹנָה עֲשָׂרָה אֲזַכְרוֹת שֶׁבְהֵן מְשׁוּטֵט הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁמּוֹנָה עֲשָׂר עוֹלָמוֹת (תהלים סח) בְּרִכְבֵּי אֱלֹהִים רַבְתִּים אֲלִפֵי שְׁנָאן, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עֲשָׂר רְבוֹא עוֹלָמוֹת, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים יֵשׁ לְהַיְכָלוֹת שְׁמֻקְבָלִים תְּפִלוֹת, וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכְנַס אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאִין מִי שֶׁעוֹמֵד לְפָנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלִיו נֶאֱמַר (שם קכו) לֹא יִבְשׂוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר, שֶׁהִיא שַׁעַר הַמְּלָךְ. בְּגִלְל שְׁתִּפְלָה הִיא מְצוּהָ, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְהַתּוֹרָה זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא צָרִיךְ בִּינְיָהֶם הַפְּסָקָה. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמְצוּהָ בְּאַהֲבָה וִירָאָה.

וְעֲלִייהוּ אֲתָמַר בְּרִאשִׁית בְּרָא שְׁי"ת. אֱלֹהִים הַיְכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְהַכִּי אֲנוּן ז' הַיְכָלִין לְתַתָּא וּלְקַבְלֵיהוּ שְׁבָעָה קָלִין דְּהַבּוֹ לִי. וְתַמְנִיסָר אֲזַכְרוֹת דְּבִיָּה, דְּבַהוּן שֵׁט קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַמְנִיסָר עֲלָמִין (תהלים סח) בְּרִכְבֵּי אֱלֹהִים רַבְוֹתִים אֲלִפֵי שְׁנָאן דְּאֲנוּן תַּמְנִיסָר רַבּוּן עֲלָמִין וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין אִית לְהַיְכָלִין דְּמִקְבָּלִין צְלוֹתִין, וְכָל צְלוֹתָא לֹא תִיעוּל אֶלָּא בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל. וְלִית מָאן דְּקָאִים קָמִי תַרְעָא דְצְלוֹתָא. וְעֲלִיָּה אֲתָמַר (תהלים קכו) לֹא יִבְשׂוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. דְּאִיָּהִי תַרְעָא דְמִלְפָּא. בְּגִין דְצְלוֹתָא אִיָּהִי מְצוּהָ וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוּרִייתָא דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לֹא צָרִיךְ הַפְּסָקָה בִּינְיָהִיו. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא תּוֹרָה וּמְצוּהָ בְּרַחֲמִיו וּדְחִילוֹ.

שְׁכַר מְצוּוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה כְּלָן תְּלוּיֹת מִשְׁם יְהוָה. כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ סוּד זֶה שְׁמִי עִם י"ה - שִׁס"ה מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֵׂה. וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה - רַמ"ח מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי כָּאֵן שִׁס"ה וְרַמ"ח, וְהֵם רַמ"ח תְּבוֹת שֶׁבְקָרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה [שֶׁל אוֹת י'] וִירָאָה שֶׁל אוֹת ה'. וְלִכְּן תִּקְנּוּ

דְּכָר פְּקוּדֵין דְעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה כְּלֵהוּ תְלִיין מִן שֵׁם יְהוָה. כְּמָה דְאוּקִימָנָא רְזָא דָּא שְׁמִי עִם י"ה שְׁלֵשׁ מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֵׂה. וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה מְאוֹתִים וְשִׁמּוֹנָה וְאַרְבָּעִים מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָא הִכָּא שִׁס"ה וְרַמ"ח. וְאֲנוּן רַמ"ח תִּיבִין בְּקָרִיאַת שְׁמַע וְאֲתִיָּהִבוּ מְרַחֲמִיו (דָּאָת י) וּדְחִילוֹ דָּאָת ה'. וּבְגִין דָּא תִקְנּוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ

יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאֲנוּן

הבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה,
וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שְׁנֵאמַר
בּוֹ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבֵי. אֵינּוּ מִי
שְׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה,
וְעָלִיו נֶאמַר (שם קכו) לֹא יִבְשׁוּ כִי
יִדְבְּרוּ אֶת אֲיִכִים בְּשַׁעַר, שֶׁהוּא
שַׁעַר הַמְּלָךְ, בְּגִלְל שְׁתַּפְּלָה הִיא
מִצְוָה, וְזוֹ שְׂכִינָה, וְתוֹרָה זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ
בְּיַעֲקֹב הַפְּסָקָה, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת
תוֹרָה וּמִצְוָה בִּירְאָה וְאַהֲבָה,
שֶׁכָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה
תְּלוּיֹת מִשֵּׁם יְהוָה, כְּמוֹ
שֶׁבִּאֲרָנוּ סוּד זֶה שְׁמִי עִם י"ה -
שִׁס"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְזֶה
זְכָרִי עִם ו"ה - רמ"ח מִצְוֹת
עֲשֵׂה, וְהָרִי פֶּאֶן מֵאַתִּים וּשְׁמוֹנֶה
וָאַרְבָּעִים, וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה
וְשִׁשִּׁים, וְהֵן מֵאַתִּים וּשְׁמוֹנֶה
וָאַרְבָּעִים תְּבוֹת שֶׁבְּקִרְיַת שְׁמַע,
וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה וִירְאָה שֶׁל אוֹת ה',
וּמְשׁוּם כֶּף תִּקְנֵנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים
בְּאַבְרָהָם שְׁנֵאמַר בּוֹ (ישעיה מא)

זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבֵי.

תְּפִלִּין הֵן עוֹ שֶׁנִּתְּנוּ מִירְאָה
שֶׁהִיא לְשִׁמְאֵל, וְזֶה פֶּחַד יִצְחָק,
שֶׁשֵּׁם כָּל הַמְּקַטְרְגִים עוֹלִים
לְתַבַּע כָּל הַדִּינִים, וְלִכְן וּבִזְרוּעַ
עֵזוֹ - זֶה תְּפִלִּין, י"ה בִּירְאָה, ו"ה
בְּאַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים לא)
אַהֲבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. בֹּא רֵאֵה,
יְהוָה כּוֹלֵל הַפֶּל, וְלִכְן נֶאמַר
בְּיַצְקָב וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו,
שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמִצְעִי לְאַחַר
שְׁהוּקָם. (כתוב בְּרַפּוּס, עַד בְּרִמּוֹת שֶׁל רְבוּנוּ
וְדַאִין) שֶׁכְּפָאֵשׁ תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה
לְמַעַלָּה, הַפְּרוּז יוֹצֵא מִן הַרְקִיעִים
וַיֹּאמֶר הֵבו כְּבוֹד לְדַיּוּקָן הַמְּלָךְ,
וְאֵינּוּ שַׁעַר שְׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּפִלָּה
הַזֹּה. אֲדַנִּי שְׁפִתֵי תִפְתַּח - לְהוֹצִיא
מִזֶּן לְבָנִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁבְּהִכָּל
הַזֶּה שֵׁם הַמְּזוּנָה.

כָּלִיל בְּאַבְרָהָם דֹּא תִמַּר בֵּיה זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי. לֵית מָאן דְּקָאִים קָמִיה
תְּרַעָא דְּצִלוֹתָא וְעָלִיה אֲתִמַּר (תהלים קכ"ז)
לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר דְּאִיהוּ
תְּרַעָא דְּמִלְכָא בְּגִין דְּצִלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדֹא
שְׂכִינְתָא וְאוֹרִייתָא דֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא
צָרִיךְ הַפְּסָקָה בִּינִייהוּ וְצָרִיךְ לְסִלְקָא תוֹרָה
וּמִצְוָה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְּכָל פְּקוּדִין דְּעֲשֵׂה
וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלֵהוּ תְּלִיין מִן שֵׁם יְהוָה כְּמָה
דְּאוּקִימְנָא רְזָא דֹא שְׁמ"י עִם י"ה שְׁלֵשׁ
מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְזֶה
זְכָרִי עִם ו"ה מֵאַתִּים וּשְׁמוֹנֶה וָאַרְבָּעִים
מִצְוֹת עֲשֵׂה וְהֵא הִכָּא רמ"ח וּשְׁס"ה וְאִינוּן
רמ"ח תִּיבִין בְּקִרְיַת שְׁמַע וְאַתִּייהִיבוּ מְרַחֲמֵנוּ
וּדְחִילוֹ דְּאוֹת ה' וּבְגִין דֹּא תִקְנֵנוּ הַבּוֹחֵר
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה וְאִינוּן כָּלִיל בְּאַבְרָהָם
דֹּא תִמַּר בֵּיה (ישעיה מ"א) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי.

תְּפִלִּין אִינוּן עוֹז דְּאַתִּייהִיבוּ מִירְאָה דְּאִיהוּ
לְשִׁמְאֵלָא וְדֹא פֶּחַד יִצְחָק דְּתַמָּן כָּל
מְקַטְרְגִין סְלִקִין לְמַתְבַּע כָּל דִּינִין וּבְגִין דֹּא
(ישעיה סב) וּבִזְרוּעַ עֵזוֹ, דֹּא תְּפִלִּין י"ה בִּירְאָה
ו"ה בְּאַהֲבָה הִדֹּא הוּא דְּכְתִיב (תהילים ל"א) אֶהְבֵּנוּ
אֶת יי כָּל חֲסִידָיו. תָּא חֲזִי (כ"א ת"ת) יְהוָה
כָּלִיל כָּלֵא וּבְגִין דֹּא אֲתִמַּר בְּיַצְקָב (בראשית כט)
וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו דְּאִיהוּ עֲמוּדָא
דְּאֲמִצְעִיתָא לְבַתֵּר דֹּא תִתְקַם. (כתוב בְּרַפּוּס, עַד בְּרִימּוֹת
דְּמֵאֲרִיָּה וְדַא) דְּכַד צִלוֹתָא דִּילִיה סְלִקָא לְעִילָא
כְּרוּזָא נְפִיק מְרַקִיעִין וַיִּמָּא הֵבוּ יִקְרָא
לְדַיּוּקָנָא דְּמִלְכָּא וְלֵית תְּרַעָא דְּקָאִים קָמִיה
הִיא צִלוֹתָא, (תהלים נ"א) אֲדַנִּי שְׁפִתֵי תִפְתַּח
לְאַפְקָא מְזוּנָא לְבָנִין קְדִישִׁין דְּבִהֲאִי הִיכָלָא
תַּמָּן מְזוּנָא.

בנים חיים ומזונות מצד עמוד האמצעי, שהוא בני בכרי ישראל, והוא עץ החיים שיוצא מהחיים שלמעלה, והוא העץ שבו מזון לכלם. ובני השכינה הם ישראל למטה, החיים שלה תורה, המזון שלה תפלה, שחשוכה בקרבן, ובגלות נאמר אצל ישראל הבה לי בנים, ושכינה היא קרבן לקדוש ברוך הוא שמקבל אותה בימין ושמאל וגוף, ויחודו עמה בצדיק, שהוא אות תפלין ושבת ימים טובים.

ויש לשאל, למה מתפללים אף הקדוש ברוך הוא בכמה דרגות? לפעמים מתפללים אליו בספירה ידועה ובמדה ידועה, לפעמים תפלה לימין - זהו שנאמר הרוצה להחכים ידרים, לפעמים לשמאל - זהו שנאמר הרוצה להעשיר יצפין, לפעמים של אב ואם הם לימין ולשמאל, ולפעמים לעמוד האמצעי, לפעמים לצדיק, כל תפלה עולה לדרגה ידועה. אלא ודאי יהו"ה הוא בכל ספירה וספירה, ותפלה היא שכינה.

בזמן שמבקש לרחם על העולם עולה בימין, ובזמן שמבקש לעשות דין בעולם עולה בשמאל, והכל אל יהו"ה שהוא בכל מקום, ולכן זאת תורת העלה, עולה לה, וזו תפלה שהיא שכינה קרבן לה, וזו תפלה שהיא קרבנו, וכשעולה אליו, צריך להכליל עמה את כל הספירות, שאין קדשה פחות מעשרה: ע"כ.

ישראל שעולה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, וסוד הדבר - ישראל עלה במחשבה להבראת. מחשבה - חש"ב מ"ה, וכו' תמצא את השם הקדוש. ומשום שיעקב שהוא

בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעייתא דאיהו (שמות ה) בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים דנפיק מחיים דלעילא ואיהו אילנא דמזון לכולא ביה ובנין דשכינה אינון ישראל לתתא, חיים דילה אורייתא, מזונא דילה צלותא דחשיבא לקרבנא. ובגלותא אתמר לגבי ישראל (בראשית לב) הבה לי בנים ושכינתא איהי קרבנא לקדשא בריך הוא דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא ויחודא דיליה עמה בצדיק דאיהו אות תפלין ושבת ימים טובים.

ואית למשאל למה מצלאן לקדשא בריך הוא בכמה דרגין, זמנין מצלין ליה בספירה ידיעא ובמדה ידיעא לזמנין צלותא לימינא הדא הוא דאתמר הרוצה להחכים ידרים. לזמנין לשמאלא, הדא הוא דאתמר הרוצה להעשיר יצפין, לזמנין דאבא ואימא לימינא ולשמאלא אינון לזמנין לעמודא דאמצעייתא לזמנין לצדיק כל צלותא סלקא לדרגא ידיעא אלא ודאי יהו"ה איהו בכל ספירה וספירה וצלותא איהי שכינתא.

בזמנא דבעי לרחמא על עלמא סליקת בימינא ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקת בשמאלא וכולא לגבי יהו"ה דאיהו בכל אתר ובגין דא זאת תורת העולה עולה ליי ודא צלותא דאיהי שכינתא קרבן ליי ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמה כל ספירן דלית קדושה פחות מעשרה. (עד כאן מזה שממות)

ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א. ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה להבראות. מחשבה חש"ב מ"ה, וביה תשפח שמא קדישא. ובגין יעקב דאיהו ישראל

יִשְׂרָאֵל, נֹאמֵר וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדַמוֹת רַבּוֹנוֹ.

בְּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת מִצַּד עֲמוּד
הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא בְּנִי בְּכוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּים, וְהוּא
עֵץ שְׁמֻזׁוֹן בּוֹ לִכְל. וְלִכֵּן יִשְׂרָאֵל
הֵם הַמְּזוֹן שֶׁלוֹ תַּפְלָה שְׁנַחֲשֶׁבֶת
לְקַרְבָּן. וּבְגִלוֹת נֹאמֵר (בְּרֵאשִׁית ל)

הָבָה לִי בְּנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי.
וּשְׂכִינָה הִיא קֶרֶן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ בְּיָמִין וּשְׂמֹאל
וְגוּף. וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיף
לְהַכְלִיל עִמָּה כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת,
שְׂאִין קְדוּשָׁה פְּחוֹת מֵעֶשֶׂר, שֶׁהוּא
קְדוּשָׁתוֹ. וְלִכֵּן כְּשֶׁבֶן אָדָם רוֹצֵה
לְהַעֲלוֹת תַּפְלָה בְּכָל תְּנוּעָתוֹ, [א]

נֹחַשׁ רוֹצֵה לְקַטֵּר לְתַפְלָה, צָרִיף
לַעֲשׂוֹת לוֹ מְקַלֵּעַ, וְסוּד הַדְּבָר -
זְרֵקָא מְקַף שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא.
פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֵמֵר, עֲלִיּוֹנִים
שְׁמַעוּ, תַּחְתּוֹנִים הַתְּכַסּוּ, אֵלֶּה
מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שְׁלַמְעֵלָה וְשְׁלַמְטָה.
אֵלֶּיָּהוּ, בְּשִׁבּוּעָה עֲלֶיךָ, קַח רְשׁוֹת
וְרַד לְכָאן, שְׁהִרֵי קָרֵב גְּדוֹל
הַיְדוּמָן. חֲנוּף הַמַּמְנָה, רַד לְכָאן
אִתָּה וְכָל מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה שְׁפַתַּח
יְדֶךָ, שְׁלֵא לְכַבּוּדֵי עֲשִׂיתִי, אֵלֶּא
לְכַבּוּד הַשְּׂכִינָה.

פְּתַח כְּמַקְדָּם וְאֵמֵר, זְרֵקָא וְדֵאִי.
בְּבוֹאֵךְ לְהַעֲלוֹת תַּפְלָה לְאוֹתוֹ
מְקוֹם יְדוּעַ. כְּמוֹ שְׂאוֹתָה אֲבָן
הַקְּלַע שְׁנִזְרָקָה לְמְקוֹם יְדוּעַ, כִּף
צָרִיף לְהַעֲלוֹת מִחֻשְׁבָּתוֹ בְּתַפְלָה
בְּאוֹתוֹ כְּתוּר אֲבָן מְכַלְלָת וּמַעֲטָרָת,
שְׁנֹאמֵר בֵּה כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם,
שְׁצָרִיף לְהַעֲלוֹתָה לְשֵׁם.

וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁמַעֲלָה אוֹתָהּ
לְבַעֲלָה, אֲפִלוּ נֹחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ
לֹא יִפְסִיק, אִף עַל גַּב שְׁנֹאמֵר בּוֹ
וְאִתָּה תְּשׁוּפְנוּ עַקְבֵי. אוֹתָהּ הָאֲבָן
שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁנֹאמֵר בֵּה
(בְּרֵאשִׁית מו) מִשֵּׁם רַעְיָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל,

אֶתְמַר וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּדִיוֹקְנָא דְמֵאֲרִיָּה.

בְּנֵי חַיִּי וּמְזוֹנֵי מִסְטָרָא דְעֲמוּדָא
דְאֲמֻצְעִיתָא. דְאִיהוּ בְּנִי בְּכוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, וְאִיהוּ אֵילָנָא
דְמְזוֹן לְכֹלָא בֵּיה. וּבְגִין דָּא אֲנוּן יִשְׂרָאֵל
מְזוֹנָא דִּילְיָה צְלוֹתָא דְחֻשִׁיבָא לְקַרְבָּנָא.

וּבְגִלוֹתָא אֶתְמַר (בְּרֵאשִׁית ל) הָבָה לִי בְּנִים וְאִם
אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. וּשְׂכִינְתָּא אִיהִי קַרְבָּנָא
דְקְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא מִיָּנִיָּה בְּיָמִינָא וּשְׂמֹאלָא
וְגוּפָא. וְכַד סְלֵקָא לְגַבִּיָּה צָרִיף לְאֲכַלְלָא
עִמָּיה כָּל עֶשֶׂר סְפִירָן. דְלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת
מֵעֶשֶׂרָה דְאִיהוּ קְדוּשָׁה דִּילְיָה. וּבְגִין דָּא כַּד
בַּר נֶשׁ בְּעֵי לְסַלְקָא צְלוֹתִיה בְּכָל תְּנוּעָיָה. (א)

(א) חִיוֵּיָא בְּעֵי לְקַטֵּרָגָא לְצְלוֹתָא, צָרִיף
לְמַעַבְדַּד לִיָּה קִירְטָא, וְרוּזָא דְמַלְיָה זְרֵקָא מְקַף
שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא :

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֵמֵר עֲלִיּוֹן שְׁמַעוּ.
תַּתְּאִין אֶתְכַנְשׁוּ. אֵלִין מְאִרֵי מְתִיבְתָּא
דְלַעֲיִלָא וְתַתְּא. אֵלִיָּהוּ בְּאוּמָאָה עֲלֵךְ טוֹל
רְשׁוֹ וְנַחֲתֵת הָכָא, דְהָא קַרְבָּא סְגִיָּאָה אֲזִדְמָן.
חֲנוּף מְמַנָּא נַחֲתֵת הָכָא, אֲנַתְּ וְכָל מְאִרֵי
מְתִיבְתָּא דְתַחֲוֹת יְדֶךָ. דְלֹא לִיקְרָא דִּילִי
עֲבִידְנָא, אֵלֹא לִיקְרָא דְשְׂכִינְתָּא.

פְּתַח כְּמַלְקָדְמִין וְאֵמֵר. זְרֵקָא וְדֵאִי בְּמִיתְךָ
לְסַלְקָא צְלוֹתָא לְהֵהוּא אֶתְרֵי יְדוּעַ,
כְּמָה דְהֵיָא אֲבָנָא דְקִירְטָא דְאֲזִדְרִיקָת
לְאֶתְרֵי יְדוּעַ, הִכִּי צָרִיף לְסַלְקָא מִחֻשְׁבָּתִיהָ
בְּצְלוֹתִיהָ בְּהֵיָא תְּגָא אֲבָן מוּכְלָלָת
וּמַעוּטָרָת. דְאֶתְמַר בֵּה כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם
דְצָרִיף לְסַלְקָא לָה תְּמָן.

וּבְהֵהוּא (אֵמֵר דְּסִלְיָן) לָה לְגַבִּי בַעֲלָה אֲפִילוּ

נֹחַשׁ כְּרוּף עַל עַקְבוֹ לֹא יִפְסִיק. אִף

תְּשׁוּפְנוּ עָקֹב. הִהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דִּיעֶקֶב
 דְּאֶתְמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשָּׁם רוּעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל
 לֹא יִפְסִיק. וְצָרִיךְ לְסַלְקָא (נ"א ל"ה) עַד אֵין סוּף.
 וְכַד נַחִית לָהּ אֶתְמַר בֵּיהּ כָּל הַפּוֹרֵעַ פּוֹרֵעַ
 בְּבִרוּף, דְּצָרִיךְ לְנַחֲתָא (נ"א ל"ה) עַד אֵין תַּכְלִית,
 וְלֹא יִפְסִיק (נ"א ל"ה) מִנִּיהּ לֹא לְעִילָא לֹא לְתַתָּא.
 לְזַמְנִין אִיהוּ בַעֲלָה ו' בְּצַדִּיק בְּשִׂית פְּרָקִין
 דְּתֵרִין שׁוֹקִין נַחַת לְגַבְהָ בְּתֵרִין
 שׁוֹקִין. לְזַמְנָא אִיהוּ בַעֲלָה ו' בְּתֵרִין (נ"א דרועין)
 שִׂית פְּרָקִין דְּסְלִיקַת לְגַבְהָ בְּתֵרִין דְּרוּעִין.
 לְזַמְנִין אִיהוּ בֵּן אָבָא וְאִמָּא בֵּן י"ה צָרִיךְ
 לְסַלְקָא. (ס"א ל"ה לְעִילָא וְכַד) לְעִילָא לְה'. וְכַד סְלִיקַת
 תַּמָּן לְזַמְנִין אִיהִי בְּהַפּוּכָא ו' וּבֵין י' י' פְּגוּוֹנָא
 דָּא א צָרִיךְ לְסַלְקָא לְגַבְהִיהּ דְּאֶתְמַר בָּהּ (תהלים
 קיח) אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.
 וְכַד אִיהִי סְלִיקַת לְעִילָא, בְּרִישָׁא דְכָל רִישֵׁין
 סַלְקָא. וּבְגִינָה מְלֶאכְיָא אֲמַרִין (דף כד ע"ב)
 אִי"ה מְקוּם כְּבוֹדוֹ. וְכַד סְלִיקַת לֹא' (לְעִילָא)
 פְּגוּוֹנָא דָּא א, אִיהִי תַגָּא בְּרִישָׁא דָּא' עֲטָרָה
 עַל רִישִׁיהּ כְּת"ר. וְכַד נַחֲתָא נְקוּדָא לְתַתָּא
 וְאֶתְעֲטַרַת נַחִיתַת בֵּיהּ פְּגוּוֹנָא דָּא (נ"א קמ"ז). וְכַד
 סְלִיקַת אֶתְקַרִי תַגָּא בְּרֹזָא דְטַעֲמִי. וְכַד נַחִיתַת
 אֶתְקַרִיאת נְקוּדָה. וְכַד מְתִיחַד עֲמָה אִיהִי
 (אֶתְקַרִיאת אוֹת) ז' כְּלִילָא מְנִיהּ אוֹת בְּרִי"ת דְּאִיהוּ
 שְׁבִיעָאָה דְכֻלָּא.

לֹא יִפְסִיק. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ [נ"א
 אוֹתָהּ] עַד אֵין סוּף. וְכִשְׁמֹרִיד
 אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַפּוֹרֵעַ פּוֹרֵעַ
 בְּבִרוּף, שְׁצָרִיךְ לְהוֹרִידָהּ עַד אֵין
 תַּכְלִית, וְלֹא יִפְסִיק [נ"א אוֹתָהּ] מִמֶּנּוּ
 לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.
 לְפַעֲמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בְּצַדִּיק
 בְּשִׂישָׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי שׁוֹקִים
 יוֹרֵד אֵלֶיהָ בְּשְׁתֵּי שׁוֹקִים.
 לְפַעֲמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בְּשְׁתֵּי [נ"א
 דְּרוּעוֹת], שִׂישָׁה פְּרָקִים שְׁעוֹלָה אֵלֶיו
 בְּשְׁתֵּי דְרוּעוֹת. לְפַעֲמִים הוּא בֵּן
 אָבָא וְאִמָּא, בֵּן י"ה, צָרִיךְ
 לְהַעֲלוֹת [לָהּ לְמַעְלָה וְכֹאשֶׁר] לְמַעְלָה
 לְה'. וְכִשְׁעוֹלָה שָׁם, לְפַעֲמִים
 הִיא בְּהַפּוּף ו' וּבֵין י' י' כְּמוֹ זֶה
 א צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֵלֶיו, שְׁנֶאֱמַר
 בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מְאָסוּ הַבּוֹנִים
 הִיתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.
 וְכִשְׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּרֹאשׁ
 כָּל הָרְאשִׁים הִיא עוֹלָה, וּבְגִלְלָה
 הַמְּלֶאכִים אוֹמְרִים אִי"ה מְקוּם
 כְּבוֹדוֹ. וְכִשְׁעוֹלָה לֹא' [לְמַעְלָה] כְּמוֹ
 זֶה א, הִיא כְּתֵר בְּרֹאשׁ שֶׁל א'
 עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ כְּת"ר.
 וְכִשְׁיִוֶרְדַת נְקוּדָה לְמַטָּה
 וּמְתַעֲטַרַת, יוֹרֵדַת בָּהּ כְּמוֹ זֶה [א
 קמ"ז]. וְכִשְׁעוֹלָה נְקֻרָאת כְּתֵר בְּסוּד
 הַטַּעֲמִים, וְכִשְׁיִוֶרְדַת נְקֻרָאת
 נְקוּדָה. וְכִשְׁמְתִיחַד עֲמָה הִיא
 [נְקֻרָאת אוֹת] ז', הִיא כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ
 אוֹת בְּרִי"ת, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי שֶׁל
 הַכֹּל.

וּבְוִדְאִי שְׁאֶבֶן זוּ הִיא בְּנִין כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, וְלִכְּן (דְּבָרִים כ"ה) אֶבֶן
 שְׁלֵמָה וְצַדִּיק יִהְיֶה לָּהּ. הִיא מְדָה
 בֵּין כָּל סְפִירָה, וְסְפִירָה שֶׁל כָּל
 סְפִירָה, [נ"א וְכָל סְפִירָה] בָּהּ עוֹלָה
 לְעֶשֶׂר, הַשְּׁעוֹר שְׁלָהּ. וּבָהּ נַעֲשִׂית
 אֲמָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי בֵּין כָּל
 סְפִירָה וְסְפִירָה. וְסוּד הַדְּבָר -
 עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי הַקָּרֶשׁ, וּבֵין
 הַכֹּל מְאָה. י' הִיא בֵּין פְּרָק וּפְרָק
 עֶשֶׂר פַּעֲמִים עוֹלָה לְמְדָה [כַּעֲל]

וּבְוִדְאִי הֵאֵי אֶבְנָא הִיא בְּנִיָּא דְכָל עַלְמִין.
 וּבְגִין דָּא (דְּבָרִים כ"ה) אֶבֶן שְׁלִימָה וְצַדִּיק
 יִהְיֶה לָּהּ. אִיהִי מְדָה בֵּין כָּל סְפִירָה.
 וְסְפִירָה דְכָל סְפִירָה. (נ"א וְכָל סְפִירָה) בָּהּ סְלִיקַת
 לְעֶשֶׂר. שִׁיעוֹר דִּילָהּ וּבָהּ (נ"א ו' ב"ה) אֶתְעֲבִידַת
 אֲמָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי בֵּין כָּל סְפִירָה
 וְסְפִירָה. וְרֹזָא דְמְלָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְבֵּי הַקָּרֶשׁ
 וּבֵין כָּל מְאָה. אִיהוּ י' בֵּין פְּרָק וּפְרָק

שָׁל מֵאָה אִמָּה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה נִקְרָאת עוֹלָם, וְיָוִי הֵם שְׁעוֹר וּמִדָּה. וְשֶׁקֶל, י' מִדָּה שְׁלֵה. וְשְׁעוֹר הַמִּדָּה חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רַחֲב. וְהֵם כִּנְגַד שְׁעוֹר שֶׁל כָּל רִקִיעַ שְׁמַהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אַרְפוֹ וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת רַחֲבוֹ, וְהֵם ה"ה. הָרִי לֵךְ שְׁעוֹר קוֹמָה בְּאוֹתִיּוֹת יְהו"ה. שְׁאוֹת ו' הוּא רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. חֲמִשָּׁה רִקִיעִים שְׁלוֹ ה' אֱלֹהֵי נִקְרָאוּ ה' שָׁמַיִם. ה' חֲמִשָּׁה רִקִיעִים שְׁפִלוּלִים בְּשָׁמַיִם, חֲמִשָּׁה עֲלִיוֹנִים שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְהֵם ה"ה חֲמֵשׁ עִם חֲמֵשׁ. ו' רִקִיעַ שְׁשֵׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעֵי לָהֶם. י' שְׁבַעַה בְּשַׁבְעָה וְעוֹלָיִם י"ד. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שְׁבַעַה עַל גְּבִי שְׁבַעַה כְּמוֹ גְּלָדֵי בְצָלִים, וְכֻלָּם רְמוּזִים בְּשֵׁתֵי עֲיִנִים.

י' נִקְרָא עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אַרְבֵּי. וְכָל מִי שְׁרוּצָה לְשָׂאֵל שְׂאֵלוֹת לְעוֹלָם אַרְבֵּי, צָרִיף לְהֶאֱרִיף בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁשׂוֹאֵל בְּעוֹלָם קָצֵר, צָרִיף לְקַצֵּר. וְעַל זֶה בְּאֵרוֹ, בְּמִקּוֹם שֶׁאֲמָרוּ לְקַצֵּר - אֵינֶן אָדָם וְשֵׂאֵי לְהֶאֱרִיף.

לְקַצֵּר בְּתַפְלוּת - (במדבר יב) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. בְּנִקְדָּה שֶׁל י' לְהֶאֱרִיף (מצד של אות ו'). וְלִהְתַּנַּפֵּל - (דברים ט) [באות פ'. והכל פ"ו] וְאֶתְנַפֵּל לְפָנֶי ה' כְּרֵאשׁוֹנָה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה. הַכֹּל [אחר]. מ"ם, י' נִקְדָּה בְּאֲמִצַּע נַעֲשִׂית מִי"ם מִצַּד הַחֶסֶד צָרִיף לְהֶאֱרִיף בְּתַפְלָה וּבִשְׁם הַקְּדוּשׁ, וְעוֹלָה יְהו"ה בְּרִבִיעַ [וצריך] לְהֶאֱרִיף בְּתַנּוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוּד הַתְּקִיעָה. לְקַצֵּר מִצַּד הַשְּׁבָרִים. בִּינוּנִי - לֹא בְּקַצֵּר וְלֹא בְּאֲרִיכוּת, בְּתַרּוּעָה שֶׁל הַעֲמוּד הָאֲמִצְעִי שֶׁהִיא שְׁלִשְׁלֹת, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שֶׁקֶל הַקְּדוּשׁ. כִּנְגַד רְבִיעַ שֶׁהוּא עוֹלָה חֲלָם. שְׁבָרִים כִּנְגַד שְׂבָא. זֶה צָרִיף

עֶשֶׂר זְמַנִּין סִלְקָא לְמִדָּה. (מארי) דְּמֵאָה אִמָּה. כָּל מִדָּה וּמִדָּה אֲתַקְרִי עוֹלָם. וְאֲנוּן י"ו שְׁעוֹר וּמִדָּה. ו' שֶׁקֶל י' מִדָּה דִּילִיָּה. וְשְׁעוֹרָא דְּמִדָּה חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רַחֲב. וְאֲנוּן לְקַבֵּל שְׁעוֹרָא דְּכָל רִקִיעַ דְּמַהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אַרְבַּעִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת פּוֹתִיָּה. וְאֲנוּן ה"ה. הָרִי לֵךְ שְׁעוֹר קוֹמָה בְּאֲתוּוֹן יְהו"ה. דָּאת ו' אִיהוּ רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. חֲמֵשׁ רִקִיעִין דִּילִיָּה ה' אֵלִין אֲתַקְרִיאוּ ה' שָׁמַיִם ה' חֲמֵשׁ רִקִיעִין דְּכִלְיָן בְּשָׁמַיִם. חֲמֵשׁ עֲלֵאִין שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאֲנוּן ה"ה חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ. ו' רִקִיעַ שְׁתִּיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעָאָה לוֹן י' שְׁבַעַה בְּשַׁבְעָה וְסִלְקִין י"ד. וְהָכִי אֲנוּן אַרְעִין שְׁבַעַה עַל גְּבִי שְׁבַעַה כְּגִלְדֵי בְצָלִים. וְכֻלָּהוּ רְמִיזוֹן בְּתַרִּין עֲיִנִין.

י' אֲתַקְרִי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אַרְבֵּי, וְכָל מָאן דְּבַעֵי לְמַשְׂאֵל שְׂאֵלְתִין לְגַבֵּי עוֹלָם אַרְבֵּי צָרִיף לְאַרְפָּא בִּיהּ. וְכָל מָאן דְּשֵׂאֵיל בְּעוֹלָם קָצֵר צָרִיף לְקַצֵּרָא. וְעַל דָּא אוֹקְמוּהָ בְּמִקּוֹם שֶׁאֲמָרוּ לְקַצֵּר אֵינֶן אָדָם וְשֵׂאֵי לְהֶאֱרִיף.

לְקַצֵּר בְּצִלוֹתִין (במדבר יב) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. בְּנִקְדָּה דִּי'. לְהֶאֱרִיף (מסטרָא דְאוֹת ו'). וְלִהְתַּנַּפֵּל (דברים ט) (בְּאֵת פ' וְכוּלָּא פ"ו). וְאֶתְנַפֵּל לְפָנֶי יי כְּרֵאשׁוֹנָה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה כֻּלָּא (תד). מ"ם י' נִקְדָּה בְּאֲמִצַּע אֲתַעֲבִיד מִי"ם מְסֻטָּא דְּחֶסֶד צָרִיף לְאַרְפָּא בְּצִלוֹתָא וּבְשֵׂמָא קְדִישָׁא וְסִלִּיק יְהו"ה בְּרִבִיעַ (וצריך) לְאַרְפָּא בְּתַנּוּעָה דָּא דְּאִיהוּ רְזָא דְּתַקִּיעָה. לְקַצֵּר מְסֻטָּא דְּשְׁבָרִים. בִּינוּנִי, לָא בְּקַצִּירוֹ וְלֹא בְּאֲרִיכוֹ. בְּתַרּוּעָה דְּעַמוּדָא דְּאֲמִצְעִיתָא דְּאִיהִי שְׁלִשְׁלֹת דְּתַרּוּיָּיהוּ שֶׁקֶל הַקְּדוּשׁ. לְקַבֵּיל רְבִיעַ דְּסִלִּיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים

לְקַבֵּיל שְׂבָא. דָּא בְּעָא לְסַלְקָא קָלָא וְדָא בְּעָא
 לְנַחְתָּא לָהּ. וּבְגִין דָּא אָנוּן שְׂבָרִים בְּחֻשְׂאֵי
 שְׂכִינְתָּא תַּתְּאָה וְקָלָא לָא יִשְׁתַּמַּע כְּמָה דְּאִתְּ
 אָמַר, (שמואל א א) וְקוּלָּה לָא יִשְׁמַע. תְּרוּעָה דָּא
 שְׁלֵשֶׁלַת אַחִיד בְּתִירוּוִיָּהּ. וְאִית פְּגוּוֹנָא
 דְּרָקִיעַ הַמְּאָרִיף בֵּיהּ תִּיבָה וְאִיהִי נְקוּדָה
 חִירִיק פְּגוּוֹנָא דְּחֵלֶם. לִית נְקוּדָה דְּלִית
 פְּגוּוֹנָא דִּילָהּ בְּטַעְמֵי. סְגוּל לְגַבֵּי סְגוּלְתָּא.
 שְׂבָא לְגַבֵּי זְקָף גְּדוּל. פְּלָהּוּ תִשְׁפַּח לֹון נְקוּדֵי
 לְגַבֵּי טַעְמֵי לְמָאן דִּידַע רִזִּין טְמִירִין. פְּתַח
 וְאָמַר זְרְקָא מְקַף שׁוּפְר הוּלְף סְגוּלְתָּא. (פְּתַח
 נְקוּדַת יָמִין וְ נְקוּדַת סְגוּל שְׂמָאלָא וְ מְלָה. כְּאִמְצַעִיתָא וְ יִמְלוּף
 לְתַתָּא. רַבִּי אֶחָא אָמַר וְ מְלָה דָּא עֲלָמָא עֲלָתָּה. וְ מְלָה דָּא תַּפְאֲרַת. וְ יִמְלוּף

דָּא אַרְוִין הַכְּרִית):

השלמה מההשמטות (סימן מא)

תַּאנָּא עֲמוּד אַחַד מִן הָאָרְץ עַד לְרָקִיעַ
 וְצַדִּיק שָׂמוּ עַל שְׁם הַצַּדִּיקִים
 וּכְשִׁישְׂרָאֵל צַדִּיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאוּ מִתְחַלֵּשׁ
 וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דְּכֹתִיב (מְשָׁלִי י) וְצַדִּיק
 יִסוּד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ לֹא יוֹכֵל לְהִתְקַיֵּים
 הָעוֹלָם. (עַד כֵּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

השלמה מההשמטות (סימן ז)

מְדַרְשׁ רוּת: הַצַּדִּיק אֲבָד כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִבֹּא
 הַשֶּׁפַע אֲבָד וְעָלִיו נֶאֱמַר (יִשְׁעִיהּ י"ט)
 וְנִהְרַי יִחְרַב וְיִבֵּשׁ וּבִעַת הַבְּרָכָה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים ח)
 כִּי אֲתָה תִּבְרַךְ צַדִּיק בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: (עַד
 כֵּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

השלמה מההשמטות (סימן ח)

סֵפֶר הַבְּהִיר: תֵּנָּא עֲמוּד אַחַד מִן הָאָרְץ עַד
 לְרָקִיעַ וְצַדִּיק שָׂמוּ עַל שְׁם הַצַּדִּיקִים
 וּכְשִׁישׁ צַדִּיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאוּ מִתְחַלֵּשׁ
 וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם דְּכֹתִיב (מְשָׁלִי י) וְצַדִּיק
 יִסוּד עוֹלָם וְאִם חָלַשׁ לֹא יוֹכֵל לְהִתְקַיֵּים
 הָעוֹלָם: (עַד כֵּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

לְהַעֲלוֹת קוּל, וְזֶה צְרִיף לְהוֹרִיד
 אוֹתוֹ. וְלִכֵּן אוֹתָם שְׂבָרִים
 בְּחֻשְׂאֵי שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְקוּל
 לֹא יִשְׁמַע, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שְׂמוּאֵל א-א)
 וְקוּלָּה לֹא יִשְׁמַע. תְּרוּעָה זֹו
 שְׁלֵשֶׁלַת אַחוּז בְּשִׁנְיָהּ. וְיֵשׁ כְּמוֹ
 הַרְקִיעַ הַמְּאָרִיף בּוֹ תִּבָּה, וְהִיא
 נְקוּדָה חִירִיק כְּמוֹ חֵלֶם. אֵין
 נְקוּדָה שְׂאִין כְּמוֹתָהּ בְּטַעְמִים.
 סְגוּל אֵל סְגוּלְתָּא. שְׂבָא אֵל זְקָף
 גְּדוּל. כָּלֶם תְּמַצָּא לְהֵם נְקוּדוֹת
 אֲצֵל הַטַּעְמִים לְמִי שִׁיּוּדַע סוּדוֹת
 טְמִירִים. פְּתַח וְאָמַר, זְרְקָא מְקַף
 שׁוּפְר הוּלְף סְגוּלְתָּא. (לְפַתַח נְקוּדַת יָמִין
 ח' מְלָה. נְקוּדַת סְגוּל שְׂמָאלָא ח' מְלָה. כְּאִמְצַעִי ח'
 יִמְלוּף לְמִטָּה. רַבִּי אֶחָא אָמַר, ח' מְלָה זֶה עוֹלָם
 עֲלִיּוֹן ח' מְלָה זֶה תַּפְאֲרַת, ח' יִמְלוּף זֶה אַרְוִין
 הַכְּרִית).

השלמה מההשמטות (סימן מא)

שְׂנַיִנו, עֲמוּד אַחַד מִן הָאָרְץ עַד
 לְרָקִיעַ וְצַדִּיק שָׂמוּ עַל שְׁם
 הַצַּדִּיקִים, וּכְשִׁישְׂרָאֵל צַדִּיקִים -
 מִתְגַּבֵּר, וְאִם לָאוּ - מִתְחַלֵּשׁ,
 וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שְׂכַתוּב
 (מְשָׁלִי י) וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם, וְאִם
 חָלַשׁ, לֹא יוֹכֵל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם:
 ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ז)

הַצַּדִּיק אֲבָד - כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִבֹּא
 הַשֶּׁפַע אֲבָד, וְעָלִיו נֶאֱמַר (יִשְׁעִיהּ יט)
 וְנִהְרַי יִחְרַב וְיִבֵּשׁ. וּבִעַת הַבְּרָכָה -
 (תְּהִלִּים ח) כִּי אֲתָה תִּבְרַךְ צַדִּיק,
 בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ח)

רְמַדְנוּ, עֲמוּד אַחַד מִן הָאָרְץ עַד
 לְרָקִיעַ וְצַדִּיק שָׂמוּ עַל שְׁם
 הַצַּדִּיקִים, וּכְשִׁישׁ צַדִּיקִים -
 מִתְגַּבֵּר, וְאִם לָאוּ - מִתְחַלֵּשׁ,
 וְהוּא סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָם, שְׂכַתוּב
 (מְשָׁלִי י) וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם. וְאִם
 חָלַשׁ, לֹא יוֹכֵל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם:
 ע"כ.

אֲלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 (ר"ת תה"ו), הרי פְּרֻשׁוֹהָ, כָּל מְקוֹם
 שְׁפָתוֹב אֵלֶּה - פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שֶׁל
 תְּהוֹ שְׁנַרְמֻזוּ בַּפְּסוּק הַשְּׁנִי
 וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ, וְאֵלֶּה הֵם
 שְׁנַתְּבָאָר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בּוֹרָא עוֹלְמוֹת וּמַחְרִיבֵן. וְלִכְּן
 הָאָרֶץ הִיְתָה תּוֹהָה וּבוֹהָה, אִיף
 בּוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלְמוֹת
 לְהַחְרִיבֵם? יִפֶּה הִיָּה שְׁלֵא לְבֹרָא
 אוֹתָם! אֵלֶּה וְדֹאֵי כַּאֲן יֵשׁ סוּד.
 מַה זֶה וּמַחְרִיבֵן? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא יִשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו,
 וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה זֶה הַשָּׁמַיִם
 שְׁנִאֲמַר בְּהֵם (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 וּמַכֶּה!?

אֲלֵּא סוּד הַדְּבָר, כִּף הוּא
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת
 הָעוֹלָם וּבְרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
 שְׁבִאֲרוּהָ בְּרֵאשִׁית, שְׁנִאֲמַר בְּה
 (מְשַׁלִּי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכְּבוֹ.
 וּבְרֵאשִׁית הַזֶּה בְּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא סִמְךָ אוֹתָם בְּה,
 בְּגַלְל שְׁבָרִית כְּתוּבָה בּו
 בְּכִי'רֵאשִׁית, וְנִאֲמַר בְּה (יְרַמִּיָּה לג)
 אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלֶּה הֵם שְׁנִאֲמַר בְּהֵם (תְּהַלִּים קטו)
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְה' וְגו'. וְאָרֶץ
 הַחַיִּים הִיא כְּלוּלָה מִשְׁבַּע
 אֲרָצוֹת, שְׁעֲלִיָּהֶם אֲמַר דְּוֹד הַמְּלָךְ
 (שֵׁם קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֲרָצוֹת
 הַחַיִּים.

וּבְרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ אַחַר כִּף עַל
 תְּהוֹ, וְאִין שֵׁם יְסוּד שֶׁהוּא בְּרִית
 שְׁסוּמְךָ אוֹתָם, לְכֵן רָצָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְאֲמוֹת
 הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲפוּ"ם, שֶׁהוּא
 בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ, וְלֹא רָצוּ
 לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאַרָה הָאָרֶץ חֲרָבָה
 וּיְבֻשָׁה.

וְזֶהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אֲלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו) הָא
 אוֹקְמוּהָ כָּל אֶתְר דְּכְתִיב אֵלֶּה פֶּסֶל אֶת
 הַרְאֻשׁוֹנִים וְאֵלִין תּוֹלְדִין דְּתְהוֹ דְּאֶתְרִמִּיזוּ
 בְּקֵרָא תְּנִינָא וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ. וְאֵלִין אֲנוּן
 דְּאֶתְמַר דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלִמִין
 וּמַחְרִיבֵן. וּבְגִין דָּא אֲרַעָא הָוָה תּוֹהָה וּבוֹהָה.
 אִיף בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמִין לְחֲרָבָא
 לוּן. שְׁפִיר הָוָה דְּלֹא לְבְרִי לוּן. אֵלֶּה וְדֹאֵי
 הָכָא אִיכָּא רְזָא. מָאֵי אִיְהוּ וּמַחְרִיבֵן. דְּקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא יִשְׁצִי עוֹבְדֵי יְדוּי. וְלֹא עוֹד
 אֵלֶּה דָּא שְׁמִיָּא אֶתְמַר בְּהוֹ (שְׁעִיָּה נא) כִּי שָׁמַיִם
 כְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְגו'. אִם כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 עֲבִיד וּמַחֵי.

אֲלֵּא רְזָא דְּמַלְהָ כְּדִין הוּא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּרָא עֲלִמָּא וּבְרִיָּה בְּאוּרִיָּתָא
 כְּמַה דְּאוֹקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְּאֶתְמַר בְּה (מְשַׁלִּי ח)
 יי קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכְּבוֹ. וּבְהֵאֵי רֵאשִׁית בְּרָא יֵת
 שְׁמִיָּא וְיֵת אֲרַעָא וְאִיְהִי סִמְךָ לוּן בִּיָּה. בְּגִין
 דְּבְרִית כְּתִיב בִּיָּה בְּכִי'רֵאשִׁית. וְאֶתְמַר בִּיָּה
 (יְרַמִּיָּה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.
 וְאֵלִין אֲנוּן דְּאֶתְמַר בְּהוּן (תְּהַלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם
 שָׁמַיִם לִי וְגו'. וְאִיְהִי אָרֶץ הַחַיִּים כְּלִילָא
 מִשְׁבַּע אֲרָעִין דְּעֲלִיָּהוּ אֲמַר דְּוֹד מְלַכָּא (תְּהַלִּים
 קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

וּבְרָא שְׁמִיָּא וְאֲרַעָא (דף כה ע"א) בַּתְּרִיָּה עַל
 תְּהוֹ, וְלִית תַּמָּן יְסוּדָא דְּאִיְהוּ בְּרִית
 דְּסִמְךָ לוּן. בְּגִין דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא
 לְמִיתָן אוּרִיָּתָא לְאוּמִין דְּעֲלִמָּא עוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּאִיְהוּ בְּרִית מִלָּה מִמֶּשׁ,
 וְלֹא כְּעוֹ לְקַבְּלָא לִיָּה, וְאֶשְׁתְּאַרְת אֲרַעָא
 חֲרָבָה וּיְבֻשָׁה.

וְדָא אִיְהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵל
 מְקוֹם אַחַד וְתִרְאָה הַיְבֻשָׁה. יְקוּוֹ הַמַּיִם

דָּא אורִייתָא. אַל מְקוּם אַחַד אֲלִין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּיהוּ תְלִיין מֵהוּא אַתְר דְּאַתְמָר בֵּיה בְּרוּךְ כְּבוֹד יי מְמָקוּמוֹ. כְּבוֹד יי שְׂכִינְתָא תַּתְּאָה. מְמָקוּמוֹ שְׂכִינְתָא עֲלָאָה. וְכִינן דְּאַנוּן נִשְׁמַתִּיהוּ מִתְּמָן, שְׂרִיא עֲלִייהוּ וְדָאי יְהוּ"ה וְאַתְמָר בְּהוּן (דברים לב) כִּי חָלַק יי עֲמוֹ. וְדָא אִיהוּ יְקוּוּ הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְאוּרִייתָא אִיהי יִשׁוּבָא דְעֲלָמָא. וְאוּמִין דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּלֹא קְבִילוּ לָהּ אֲשַׁתְּאֲרוּ תְרַבִּין וּיְבִשִׁין. וְדָא אִיהוּ דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלָמִין וּמִתְרַיְבִין אֲלִין דְּלֹא נְטָרֵי פְקוּדֵי אוּרִייתָא, לֹא דִישְׁעִי אִיהוּ עוֹבְדֵי כְמָה דְחֻשְׁבִּין בְּנֵי נְשָׂא. וְלָמָּה יִשְׁעִי לֹון לְבָנוּי דְאַתְמָר בְּהוּן בְּהַפְרָאָם בְּה' בְּרָאָם. וְאַלִין אַנוּן דְּמִתְגִּירִין מְאוּמִין דְּעֲלָמָא. בְּגִינֵיהוּ נִפְלַת ה' זְעִירָא דְאַבְרָהָם בְּאַלְף חֲמִישָׁאָה דְהוּא ה'. דְּאִיהוּ חֲרַב וּיְבִשׁ. חֲרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן וּיְבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּבַעַא לְאַעְלָא גִיּוּרִין תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְשְׂכִינְתָא וְחָשִׁיב דְּהוּוּ מְאַלִין דְּאַתְבְּרִיאוּ בְּה' יְהִיב בְּהוּן אֶת ה' דְּאַבְרָהָם, גְּרָמוּ לִיהַ יְרִידָה כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות לב) לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עֲמֻךְ. בְּגִין דְּלֹא קְבִילוּ לְאַת ה' בְּדַחִילוּ דִּיו"ד וּבְרַחִימוּ דְה'. נַחֲתִית אִיהי מְדַרְגִּיָה דְאִיהוּ ו'.

וְאַת ו' נַחֲתַת עֲמִיָה בְּגִין דְּלֹא יִתְאַבִּיד בִּינֵיהוּ דְעֵתִיד אִיהוּ בְּרִזָּא דְגִלְגּוּלָא לְאַתְעֲרָבָא בִּינֵיהוּ בְּגִלְוֹתָא בֵּין עֲרַב רַב דְּאַנוּן נִשְׁמַתִּיהוּ מִסְטָרָא דְאַלִין דְאַתְמָר בְּהוּן (ישעיה

נא) כִּי שָׁמַיִם כַּעֲשָׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלִין אַנוּן

אַל מְקוּם אַחַד וְתִרְאָה הַיְבִשָּׁה. יְקוּוּ הַמַּיִם - זוֹ הַתּוֹרָה. אֶל מְקוּם אַחַד - אֵלוּ יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שְׁנִשְׁמוֹתֵיהֶם תְּלוּיּוֹת מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנֵאֲמַר בּוֹ בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מְמָקוּמוֹ. כְּבוֹד ה' - שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. מְמָקוּמוֹ - שְׂכִינָה עֲלִיּוֹנָה. וְכִינן שְׁאוֹתֶם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּוִדָּאי יְהוּ"ה, וְנֵאֲמַר בְּהֶם (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עֲמוֹ. וְזֵהוּ יְקוּוּ הַמַּיִם אֶל מְקוּם אַחַד.

וְהַתּוֹרָה הִיא יִשׁוּב הָעוֹלָם. וְאַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׁהֶם עוֹבְדֵי עֲפוּ"ם, שְׁלֹא קְבִילוּ אוֹתָהּ, נִשְׁאָרוּ חֲרַבִּים וּיְבִשִׁים, וְזֵהוּ שְׁתַּקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרָא עוֹלְמוֹת וּמִתְרַיְבִין, אֵלֶּה שְׁלֹא שׁוֹמְרִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה. לֹא שִׁישְׁמִיד הוּא מַעֲשִׂיו כְּמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה יִשְׁמִיד אוֹתֶם אֶת בְּנֵי, שְׁנֵאֲמַר בְּהֶם בְּהַפְרָאָם, בְּה' בְּרָאָם? וְאַלֶּה אוֹתֶם שְׁמִתְגִּירִים מֵאַמּוֹת הָעוֹלָם, בְּגִלְלָם נִפְלָה ה' קִטְנָה שֶׁל אַבְרָהָם בְּאַלְף חֲמִישִׁי שֶׁהוּא ה', שֶׁהוּא חֲרַב וּיְבִשׁ. חֲרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וּיְבִשׁ בְּבֵית שְׁנֵי.

וּמֹשֶׁה, מִשׁוּם שְׂרָצָה לְהַכְנִיס גֵרִים פַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, וְחָשַׁב שֶׁהִיוּ מְאַלֶּה שְׁנִבְרָאוּ בְּה' וְנִתְּן בְּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גְּרָמוּ לוֹ יְרִידָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שמות לב) לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עֲמֻךְ. מִשׁוּם שְׁלֹא קְבִילוּ אֶת הָאוֹת ה' בְּיִרְאָה שֶׁל יו"ד וּבְאַהֲבָה שֶׁל ה', הוּא יָרַד מְדַרְגָּתוֹ שֶׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יָרַדָה עֲמוֹ כְּדֵי שְׁלֹא יֵאבֵד בִּינֵיהֶם, שְׁעֵתִיד הוּא בְּסוּד הַגִּלְגּוּל לְהַתְעַרֵב בִּינֵיהֶם בְּגִלְוֹת בֵּין עֲרַב רַב, שְׁהֶם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִצַּד אֵלֶּה שְׁנֵאֲמַר בְּהֶם (ישעיה נא)

כִּי שָׁמַיִם כַּעֲשָׂן נִמְלָחוּ וְגו'. וְאַלֶּה אוֹתֶם שְׁלֹא בְקֶשׁ נַח רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְנֵאֲמַר בְּהֶם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, בְּגִלְלָ שֶׁהִיוּ מְאַלֶּה שְׁנֵאֲמַר בְּהֶם (דברים כח) תִּמְחָה אֶת זְכַר עַמְלֶק. וּמֹשֶׁה לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם,

והפיל ה' ביניהם, ולכן הוא לא יכנס לארץ ישראל עד שתשוב ה' למקומה. ולכן ירד הוא מדרגתו, וירד בו ו'. ולכן ה' נפלה, ו' יקים אותה, ו' של משה.

וכשום ש"א קטנה, ה' של אברהם, שהיא של הבראם, נקטן הוא בגללה, ונאמר בו (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו'. והוציא אותה משם בכח של ו' והביא אותה עמו. מיד שרתה עליו י"ה ונשלמה השבועה, [שנאמר] (שמות יז) כי יד על פס יד מלחמה לה' וגו'. מה זה מדר דר? זה משה, שנאמר בו (קהלת א) דור הלך ודור בא. והרי פרשה שאין דור פחות מששים רבוא, וזה משה, שנאמר בו שאשה אחת ילדה ששים רבוא בכרס אחת.

וחמשה מינים הם בערב רב, והם: נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים. ובגללם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בכל, (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם (שם ז) וימח את כל היקום. ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקינים רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר (שם ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם. אלה אותם עמלקים.

הנפילים, עליהם נאמר (שם) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה. ואלה הם מין שני מהנפילים האלה מלמעלה. שכשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות אדם, שאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', רצה לעשות אותו ראש לכל העליונים להיות

דלא בעא נח רחמי עלייהו. ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהווי מאלין דאתמר בהון (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא אסתמר מפניהו ואפיל ה' ביניהו. ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה. ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו'. ובגין דא ה' נפלת, ו' יקים לה, ו' דמשה.

ובגין דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהו דהבראם אתעזר איהו בגינה, ואתמר ביה (ישעיה סג) מוליך לימין משה וגו' ואפיק לה מתמן פחילא דו' ואייתי לה עמיה. מיד שריא עליה י"ה ואשתלים אומאה (דאתמר) (שמות יז) כי יד על פס יד מלחמה ליי וגו'. מאי

מדר דר. דא משה דאתמר ביה (קהלת א) דר הולך ודור בא. והא אוקמוה דלית דר פחות משתיין רבוא. ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה שתיין רבוא בכרס אחת.

וחמש מינין אנון בערב רב ואנון נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים.

ובגיניהו נפלת ה' זעירא מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו. טול ע"ם מן בלעם ל"ק מן בלק אשתאר בכל (בראשית יא) כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (בראשית ז) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אנון רישין בקיומא סגי. ואנון קיימין על ישראל כלי חמס. ועלייהו אתמר (בראשית ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

נפילים עלייהו אתמר (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות

הנה. ואלין אנון מינא תניינא מאלין נפילים

מלעילא. דכד בעא קדשא

ממנה על כלם ושיהיו מתמנים על ידו, כמו שיוסף שנאמר בו (שם מא) ויפקד פקדים על הארץ, הם רצו לקטרגו ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו', שעתיד לחטא לפניך. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם הייתם למטה כמותו, הייתם חוטאים יותר ממנו. מיד - ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', חשקו בהם, והקדוש ברוך הוא הפילם למטה בשלשלאות.

והם עז"א ועז"ל, שמהם הנשמות של הערב רב, שהם הנפילים, שהפילו עצמם לזנות אחר נשים שהן טובות, ולכן הפילם הקדוש ברוך הוא מהעולם הבא שלא יהיה להם חלק שם, ונתן להם שכרם בעולם הזה, כמו שנאמר (דברים ז) ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו וגו'.

הגבורים - מין שלישי, עליהם נאמר (בראשית ז) המה הגבורים וגו' אנשי השם, והם מצד אלה שנאמר בהם (שם יא) הבה נבנה לנו עיר וגו' ונעשה לנו שם. ובונים בתי פנסיות ומדרשות, ושמים בהם ספר תורה ועטרה על ראשו, ולא לשם ה', אלא לעשות להם שם. זהו שכתוב ונעשה לנו שם. וצד אחר מתגברים על ישראל שהם כעפר הארץ, וגוזלים אותם ומתבטלת העבודה, ועליהם נאמר (שם ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

הרפאים - מין רביעי, אם יראו את ישראל בדחק, מתרפים מהם, ויש להם רשות להצילם ולא רוצים. ומתרפים מהתורה ומאלה שמשתדלים בה לעשות טוב עם עובדי כוכבים ומזלות. עליהם נאמר (ישעיה כו) רפאים כל יקמו.

ברוך הוא למעבד אדם דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו'. בעא למעבד ליה רישא על עלאין למהוי איהו פקיד על פלהו. ולמהוי אנון פקידין על ידוי. כגוונא דיוסף דאתמר ביה (בראשית מא) ויפקד פקידים על הארץ. אנון בעו לקטרגא ליה ואמרו (תהלים ה) מה אנוש פי תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמך. אמר לון קדשא ברוך הוא אי אתון הויתון לתתא כוותיה, יתיר הויתון חבין מגיה. מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' חשקו בהון וקדשא ברוך הוא אפיל לון לתתא בשלשלאן.

ואנון (דף כה ע"ב) עז"א ועז"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב דאנון נפילים דאפילו גרמיהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן. ובגין דא אפיל לון קדשא ברוך הוא מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן ויהיב לון אגרייהו כהאי עלמא כמה דאת אמר, (דברים ז) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'.

גבורים מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם. ואנון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ובנין בתי כנסיות ומדרשות ושוויין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי, ולא לשמא דיי, אלא למעבד לון שם. הדא הוא דכתיב ונעשה לנו שם, וסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא. וגזלין לון ואתפרת עבידתא ועלייהו אתמר (בראשית ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

רפאים מינא רביעאה. אם יחזון לישראל

בדוחקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן.

בזמן שתבא פקידה לישראל, נאמר בהם (שם) ותאבד כל זכר למו.

הענקים - מין חמישי, שהם מזלזלים לאותם שנאמר בהם (משלי א) וענקים לגרגרותיך, ועליהם נאמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים. שקולים זה לזה. אלה אותם שמחזירים את העולם לתהו ובהו. וסוד הדבר, (שכנוללם) נחרב בית המקדש והארץ הייתה תהו ובהו, שהיא עקר וישוב העולם. מיד כשביא האור, שהוא הקדוש ברוך הוא, ימחו מן העולם ויאבדו. אבל הגאולה אינה תלויה אלא בעמלק עד שימחה, שבו השבועה, והרי פרשוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו', אלה אותם שנאמר בהם (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביום שימחו אלה, כאלו אותו יום עשה הקדוש ברוך הוא שמים וארץ. זהו שכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. באותו זמן יהיה הקדוש ברוך הוא עם שכינתו ויתחדש העולם, זהו שכתוב (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. זהו ביום עשות.

באותו זמן, ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בהתחלה, עד שימחו אלה, לא יורד גשם של התורה, וישראל שדומים לעשבים ולאילנות לא יצמחו, וסוד הדבר - וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו'. בגלל שאדם אין לעבד את האדמה, שהם ישראל בבית המקדש לעבד את האדמה בקרבנות.

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין דאנון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים כל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר למו.

ענקים מינא חמישאה דאנון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרגרותיך. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם פענקים שקולין דא לדא. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגניייהו) תרב בי מקדשא והארץ הייתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישובא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קדשא בריך הוא יתמחון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי דביה אומא והא אוקמוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגו' אלין אנון דאתמר בהון (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביומא דיתמחין אלין כאלו ההוא יומא עביד קדשא בריך הוא שמיא וארעא הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. בההוא זמנא יהא קדשא בריך הוא עם שכינתיה ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות.

בההוא זמנא ויצמח יי אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגו'. אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא. וישראל דדמיין לעשבים ולאילנין לא יצמחון. ורזא דמלה וכל שיח

השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין דאנון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין.

דָּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה, דָּא מְשִׁיחַ
 ראשון טָרַם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֵשֶׁב
 הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח דָּא מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה בְּגִין
 דְּלִית תַּמָּן מִשָּׂה לְמַפְלַח לְשְׁכִינְתָּא דְעֵלְיָה
 אֲתַמָּר וְאַדָּם אֵין לְעֵבֹד אֶת הָאֲדָמָה. וְרַזָּא
 דְּמִלָּה (בראשית מט) לֹא יִסּוּר שְׁבֹט מִיְהוּדָה דָּא
 מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֻקָּק מִבֵּין רַגְלֵיו דָּא מְשִׁיחַ
 בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבוֹא שִׁיל"ה דָּא מִשָּׂה חֲשַׁבֵּן
 דָּא כְּדָא. וְל"ו יְקָה"ת עַמִּים, אֲתוּוֹן וְלו"י
 קָה"ת.

דָּבַר אַחַר וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה אֵלִין צְדִיקָיָא
 דְּאֲנוּן מִסְטָרָא דְצְדִיק ח"י עֲלָמִין. שֵׁיחַ
 ש' ח'י. ש תִּלְת עֲנַפִּין דְּאֵילָנָא וְאֲנוּן ג' אֲבָהֵן
 וּמִן ח"י עֲלָמִין. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה
 ע"ב שִׁי"ן. תִּלְת עֲלִין דְּאֲנוּן ש יֵאֵהֲדוּנָה"י.
 וְאֲנוּן ע"ב עֲנַפִּין דְּתַלְיִין בְּהוֹן בְּחוּשְׁבֵּן ע"ב.
 כְּלָהוּ לֹא אֲתֵאֲחֲדִין בְּאַתְרָא דְּאֵי הִי שְׁכִינְתָּא
 עַד דְּיִיתִי הֵהוּא דְּאֶקְרִי אֲד"ם דְּאֵי הוּ יו"ד
 ה"א וְא"ו ה"א. וְדָא אֵי הוּ וְאֲד"ם אֵין לְעֵבֹד
 אֶת הָאֲדָמָה.

וּבְגִין דָּא אֲתַמָּר בֵּיהּ וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה טָרַם
 יִצְמַח עַד דְּיִצְמַח צְדִיקָא. וּמְנִיָּה (תהלים
 פה) אָמֵת מְאָרְץ תִּצְמַח דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (דניאל ח)
 וּתְשַׁלַּךְ אָמֵת אֲרֻצָּה. וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאֲנוּן
 דְּשָׂאִין לֹא צְמַחִין בְּגִלוּתָא עַד דְּאָמֵת מְאָרְץ
 תִּצְמַח, וְדָא מִשָּׂה דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (מלאכי ב) תּוֹרַת
 אָמֵת הֵי תִּהְיֶה בְּפִיָּהּ דְּלֹא יֵהָא מָאן דְּדָרִישׁ
 לְשְׁכִינְתָּא כּוֹתִיָּהּ. וּבְגִין דָּא וְאַדָּם אֵין לְעֵבֹד.
 וּמִיד דְּאֵי הוּ יִיתִי, מִיד וְא"ד יַעֲלֶה מִן (דף כו
 ע"א) הָאָרְץ א"ד מִן אֲדֻנִּי סָלִיק לִיָּה ו'
 וְאֲתַעֲבִיד בֵּיהּ אֲדוּן כָּל הָאָרְץ. מִיד וְהִשְׁקָה
 אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה מְנִיָּה אֲתִשְׁקִיין יִשְׂרָאֵל
 לְתַתָּא כְּע' אֲנַפִּין דְּאֲוֹרִיָּתָא. דָּבַר אַחַר וְאֲד

דָּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה - זֶה
 מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן - טָרַם יִהְיֶה כְּאַרְץ.
 וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח - זֶה
 מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוּם שְׂאִין
 שֵׁם מִשָּׂה לְעֵבֹד אֶת הַשְּׁכִינָה,
 שְׂעָלְיוּ נְאֻמְר וְאַדָּם אֵין לְעֵבֹד אֶת
 הָאֲדָמָה. וְסוּד הַדָּבָר - (בראשית מט)
 לֹא יִסּוּר שְׁבֹט מִיְהוּדָה - זֶה
 מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וּמְחֻקָּק מִבֵּין
 רַגְלֵיו, זֶה מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי
 יָבוֹא שִׁיל"ה - זֶה מִשָּׂה חֲשַׁבֵּן
 זֶה כְּדָא. וְלו"י יְקָה"ת עַמִּים -
 אֲוֹתִיּוֹת וְלו"י קָה"ת.

דָּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה -
 אֵלוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל
 צְדִיק ח"י הַעוֹלָמִים. שֵׁיחַ - ש'
 ח'י. ש שְׁלֹשַׁת עֲנַפֵּי הָאֵילָן, וְהֵם
 שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת וּמִן ח"י עוֹלָמִים.
 לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה -
 ע"ב שִׁי"ן. שְׁלֹשָׁה עֲלִים שֶׁהֵם ש
 יֵאֵהֲדוּנָה"י, וְהֵם ע"ב עֲנַפִּים
 שֶׁתּוֹלֵיִים בֵּיהֶם בְּחוּשְׁבֵּן ע"ב.
 כָּלֵם לֹא נֶאֱחָזִים בְּמָקוֹם שֶׁהִיא
 שְׁכִינָה עַד שִׁבֵּא אוֹתוֹ שְׁנֻקְרָא
 אֲד"ם, שֶׁהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א.
 וְזֵהוּ וְאֲד"ם אֵין לְעֵבֹד אֶת
 הָאֲדָמָה.

וְכֵן נְאֻמְר בּוּ וְכָל עֵשֶׁב הַשָּׂדֶה
 טָרַם יִצְמַח, עַד שִׁיִּצְמַח צְדִיקָא.
 וּמְנִיָּה (תהלים פה) אָמֵת מְאָרְץ
 תִּצְמַח, שְׁנֻאֻמְר בּוּ (דניאל ח)
 וְתְשַׁלַּךְ אָמֵת אֲרֻצָּה. וְתַלְמִידֵי
 חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׂאִים, לֹא
 צוֹמַחִים בְּגִלוּת עַד שְׁאָמֵת מְאָרְץ
 תִּצְמַח, וְזֶה מִשָּׂה שְׁנֻאֻמְר בּוּ
 (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמֵת הֵי תִּהְיֶה בְּפִיָּהּ,
 שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִי שְׂדוֹרֵשׁ אֶת
 הַשְּׁכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלָּל זֶה וְאַדָּם
 אֵין לְעֵבֹד. וּמִיד שֶׁהוּא יָבֵא, מִיד
 - וְא"ד יַעֲלֶה מִן הָאָרְץ. א"ד מִן
 אֲדֻנִּי עוֹלָה לוֹ ו' וְנַעֲשֶׂה בֵּיהּ
 אֲדוּן כָּל הָאָרְץ. מִיד - וְהִשְׁקָה
 אֶת פְּנֵי כָּל הָאֲדָמָה, מְנִיָּה
 מְשָׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה בְּשִׁבְעִים

פנים של התורה. דבר אחר ואד
יעלה מן הארץ, תרגומו ענן
יעלה מן הארץ. אותה שנאמר
בה (שמות מ) כי ענן ה' על המשכן
וגו', ובו משקים תלמידי חכמים
בארץ באותו זמן.

וייצר ה' אלהים את האדם -
אלו ישראל. באותו זמן הקדוש
ברוך הוא ציר אותם בצירים
של העולם הזה והעולם הבא.
וייצר, באותו זמן הקדוש ברוך
הוא הכניסם בשמו בציר של
שני יודין "י", ו' ביניהם, שהם
עולים לחשבון יהו"ה. ויהיו
מצירים בפניו בפנים שלהם
בשני יודין בחטם שלהם באות
ו'. ולכן אמר הכתוב (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אלה אותם
צירים של השם הקדוש, ויהיו
מצירים בפניהם בשני לוחות
נכבדים, שהם "י", שו' הוא
חרות עליהם. ועוד ציר אותם
לכל דור בבת זוגו העליונה, זו
י"ה, ור' הם היחוד של שניהם.
וציר אותם באותם של ציר
שלמעלה, שהוא ישראל עמוד
האמצעי, כולל שכינה עליונה
ותחתונה, שהם קריאת שמע
ערבית וקריאת שמע שחרית,
ועליהם נאמר עצם מעצמי וכשר
מבשרי.

ומיד באותו זמן נטע את ישראל
בגן העדן הקדוש. זהו שכתוב
ויטע ה' אלהים, אב"א ואמ"א.
ג"ן - זו השכינה התחתונה.
עד"ן - זו האם העליונה. את
האדם - זה העמוד האמצעי.
היא תהיה נטע שלו בת זוגו,
ולא תזוז ממנו לעולם, ותהיה
העדון שלו. וישראל נטע אותם
הקדוש ברוך הוא באותו זמן
נטע קדוש בעולם, כמו שנאמר
(ישעיה ט) נצר מטעי מעשה ידי
להתפאר.

יעלה מן הארץ תרגומו ועננא יסתלק מן
ארעא. ההיא דאתמר בה (שמות מ) כי ענן יי על
המשכן וגו' וביה מתשקין תלמידי חכמים
בארעא בההוא זמנא:

וייצר יי אלהים את האדם אליו ישראל.
בההוא זמנא קדשא בריך הוא ציר
לון בצירין דעלמא דין ועלמא דאתי. וייצר
בההוא זמנא קדשא בריך הוא עייל לון
בשמייה בצירא דב' יודין "י" ו' ביניהו
דאנון סלקין לחשבון יהו"ה. ויהון מצוירין
באנפוי באנפין דילהון בתרין יודין בחוטמא
דילהון באת ו'. ובגין דא אמר קרא (במדבר כג) כי
מראש צורים אראנו. אליו אנון צירין דשמא
קדישא. ויהון מצוירין באנפיהו בתרין
לוחין וקירין דאנון "י" דאיהו ו' חרות
עלייהו. ועוד ציר לון לכל דור בבת זוגיה
עלאה דא י"ה ואנון ו' יחודא דתרווייהו.
וציר לון באנון דצירא דלעילא דאיהו
ישראל עמודא דאמצעיתא כליל שכינתא
עלאה ותתאה דאנון קריאת שמע ערבית
וקריאת שמע שחרית ועלייהו אתמר עצם
מעצמי ובשר מבשרי.

ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא
דעדן קדישא דא הוא דכתיב ויטע יי
אלהים אב"א ואמ"א. ג"ן דא שכינתא
תתאה. עד"ן דא אמא עלאה. את האדם דא
עמודא דאמצעיתא. איהי תהא נטע דיליה,
בת זוגיה ולא תזוז מניה לעולם. ותהא עדונו
דיליה. וישראל קדשא בריך הוא נטע לון
בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא כמה
דאת אמר, (ישעיה ט) נצר מטעי מעשי ידי
להתפאר:

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים - אָבָא
וְאָמָא. כָּל עֵץ נִחְמַד - זֶה צַדִּיק.
וְטוֹב לְמַאֲכָל - זֶה הָעֵמוּד
הָאֲמֻצָּעִי, שְׂבוּ הוּא מְזִמִּין מְזוּן
לְכָל, שֶׁהַכֹּל בּוֹ. וְלֹא מִתְפָּרֵס
הַצַּדִּיק אֲלֵא מִמֶּנּוּ וּשְׂכִינָה מִמֶּנּוּ,
וְלֹא צָרִיכִים אֶת הַתְּחַתּוּנִים
[שְׁלֵחַם], אֲלֵא כֻלָּם נִזְוָנִים לְמִטָּה
עַל יָדוֹ. שְׂבָגְלוֹת לֹא הִיָּה
לְשְׂכִינָה וְלִחַ"י הָעוֹלָמִים מְזוּן
אֲלֵא בַח"י בְּרֻכּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה.
אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יִהְיֶה מְזוּן
לְכָל.

וְעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים,
יִהְיֶה נְטוּעַ בְּתוֹךְ הַגֶּן, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ
(בְּרֵאשִׁית א) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים
וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם. וְעַל הַשְּׂכִינָה
לֹא שׁוֹלֵט הָעֵץ שֶׁל צַד הָאֲחֵר,
שֶׁהֵם עָרַב רַב שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת
טוֹב וְרַע, וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ עוֹד
טָמֵא. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים לב) ה'
כְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְר.
וְלִכְּן לֹא מִקְבָּלִים גָּרִים לִימּוֹת
הַמְּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ
גֶפֶן שְׁלֵא מִקְבָּלֵת נְטַע מִמִּין
אֲחֵר.

וְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה כָּל עֵץ נִחְמַד
לְמַרְאֵה, וְיִחְזַר עֲלֵיהֶם יָפִי,
שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (אִיכָה ב) הַשְּׁלִיף
מִשְׁמִים אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע נִדְחִים מֵהֶם,
וְלֹא מִתְדַבְּקִים וְלֹא מִתְעַרְבִים
בָּהֶם, שֶׁהָרִי נֹאמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַן
הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ,
שֶׁהֵם עָרַב רַב. וְגַלְיָ לֹוֹן קִדְשָׁא בְּרִיף
כְּרוּף הוּא, שְׂבִיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ,
גְּרָמוּ שְׂאֲבָדוּ שְׁתֵּי אֲבָדוֹת, שֶׁהֵם
בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. זֶהוּ כִּי
בִיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת,
פְּעַמִּים. וְהֵם שְׁגָרְמוּ שְׂצַדִּיק
יִחְרַב וְיָבֵשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן, שֶׁהִיא
שְׂכִינָה עֲלִיּוֹנָה, וּבְבֵית שְׁנִי,

וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים. אָבָא וְאָמָא. כָּל עֵץ
נִחְמַד דָּא צַדִּיק. וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא
עֵמוּדָא דְאֲמֻצָּעִיתָא דְבִיָּה הוּא זְמִין (ג"א וּמִיָּא)
מְזוּן לְכָלָא דְכָלָא בִיָּה. וְלֹא אֶתְפָּרֵס צַדִּיק
אֲלֵא מִנִּיָּה וּשְׂכִינְתָא מִנִּיָּה, וְלֹא צָרִיכִין
לְתַתְּאִין (דִּילְהוּן). אֲלֵא כּוֹלְהוּ נִזְוָנִין לְתַתְּא עַל
יָדִיָּה. דְּבִגְלוּתָא לֹא הוּוּה לְשְׂכִינְתָא וְלִחַ"י
עַלְמִין מְזוּנָא אֲלֵא בַח"י בְּרֻכָּאן דְּצִלוּתָא.
אֲבָל בְּהַהוּא זְמַנָּא אִיהוּ יִהָא מְזוּנָא לְכָלָא.
וְעֵץ הַחַיִּים דִּהוּא אִילָנָא דְחַיִּי יִהָא נְטִיעַ בְּגוֹ
גְּנֻתָא דְאֶתְמַר בִּיָּה (בְּרֵאשִׁית ג) וְלָקַח גַּם
מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם. וּשְׂכִינְתָא לֹא
שְׁלֵטָא עָלֶיהָ אִילָנָא דְסִטְרָא אֲחֵרָא דְאֲנוּן עָרַב
רַב דְאֲנוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ
עוֹד טָמֵא דָּא הוּא דְכֶתִיב, (דְּבָרִים לב) יִי כְּדָד
יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְר. וּבְגִין דָּא לֹא מִקְבָּלִין
גָּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְתִהָא שְׂכִינְתָא כְּגִפְנָא
דְּלֹא מִקְבָּלָא נְטַעָא מִמִּיָּא אֲחֵרָא.

וְיִשְׂרָאֵל יִהוּן כָּל עֵץ נִחְמַד לְמַרְאֵה. וְיִתְחַזַּר
עֲלֵיהֶוּ שׁוֹפְרָא דְאֶתְמַר בִּיָּה (אִיכָה
ב) הַשְּׁלִיף מִשְׁמִים אֶרֶץ תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אֲדַחְיִין מִנִּיָּהוּ וְלֹא
מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוּן. דִּהָא אֶתְמַר
בְּיִשְׂרָאֵל וּמֵעַן הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ דְאֲנוּן עָרַב רַב. וְגַלְיָ לֹוֹן קִדְשָׁא בְּרִיף
הוּא דְבִיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ גְּרָמוּ דְאֲבָדוּ בִּי
אֲבָדִין דְאֲנוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. דָּא
אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בִּי
פְּעַמִּים. וְאֲנוּן גְּרִימוּ דְצַדִּיק יִחְרַב וְיָבֵשׁ בְּבֵית
רֵאשׁוֹן דִּאִיָּהי שְׂכִינְתָא עֲלֵאָה, וּבְבֵית שְׁנִי
דִּאִיָּהי שְׂכִינְתָא תְּתָאָה. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנִהָר
יִחְרַב וְיָבֵשׁ. וְנִהָר דָּא (ג"א 1) יִחְרַב בְּה' תְּתָאָה

שְׁהִיָּא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זְהוּ (ישעיה
ט) וְנָהָר יַחְרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר זֶה
יַחְרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה, בְּגִלְל
שְׁתַּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ שְׁפַע הִי' לְאִין
סוּף.

וּמִיָּד כְּשִׁיבָאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת,
הָעַם הַקְּדוֹשׁ לַחֹד, מִיָּד נָהָר
שְׁהִיָּא חָרַב וְיָבֵשׁ נֶאֱמַר בּוּ וְנָהָר
יֵצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וְנָהָר - זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי.
יֵצֵא מֵעֵדֶן - זו אֲמָא הָעֲלִיּוֹנָה.
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן - זו שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר
בְּמִשָּׁה וּבִישְׂרָאֵל (שם נח) אֲז
תַּתְעַנַּג עַל ה'. בְּעַנְג, שְׁהוּא ע'
עֵדֶן, נ' נָהָר, ג' גֶּזֶן. וְיִתְקַיֵּם
הַפְּתוּב (שמות טו) אֲז יִשִּׁיר מִשָּׁה
וְגו'. שֵׁר לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא יִשִּׁיר.
וְיִתְהַפֵּף לְעָרַב רַב עַנְיָג לְנִגְנָע,
וּלְאֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹתָם,
כְּמוֹ שְׁפָרְעָה וְהַמְצָרִים שְׁפָרַח
בְּהֵם שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת, אֲבָל
לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְיָג.

וְזֶהוּ וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים, שְׁהֵם חֶסֶד
זְרוּע יָמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַחֲפִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִכָּא"ל
מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעֲמוּ מִטָּה יְהוּדָה
וּשְׁנֵי שְׂבָטִים. גְּבוּרָה זְרוּע
שְׂמָאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַעֲשִׁיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרָא"ל
מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעֲמוּ מִטָּה דָן וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים. נְצִ"ח שׁוֹק יָמִין, וּמִמֶּנּוּ
מְקַבֵּל מַחְנָה שֶׁל נוּרִיא"ל, וְעֲמוּ
מִטָּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׂבָטִים עֲמוּ.
הוּ"ד שׁוֹק שְׂמָאל, שְׁעֲלִיָּה נֶאֱמַר
לְיַעֲקֹב (בראשית לב) הוּא צֹלַע עַל
יְרֻכּוֹ, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחְנָה
רְפָא"ל, שְׁהוּא מְמַנָּה עַל רְפוּאֵת
הַגְּלוּת, וְעֲמוּ מִטָּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה

לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדֵּס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנִּיָּה נְבִיעוּ דִי' לְאִין סוּף.
וּמִיָּד דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עֲמָא קְדִישָׁא
לְחֹד, מִיָּד נָהָר דִּהוּה חָרַב וְיָבֵשׁ אֲתָמַר
בִּיה וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן.
וְנָהָר דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא
אֲמָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן דָּא שְׂכִינָתָא
תַּתָּאָה. דְּבַהּוּא זְמַנָּא אֲתָמַר בְּמִשָּׁה
וּבִישְׂרָאֵל (ישעיה נח) אֲז תַּתְעַנַּג עַל יי בְּעַנְג דְּאִיהוּ
ע' עֵדֶן נ' נָהָר ג' גֶּזֶן. וְאֲתַקְיִים קָרָא (שמות טו) אֲז
יִשִּׁיר מִשָּׁה וְגו' (דף כו ע"ב) שֵׁר לֹא נֶאֱמַר אֲלֵא
יִשִּׁיר. וְאֲתַהֲפֵף לְעָרַב רַב עַנְיָג לְנִגְנָע
וּלְאֲמוּיָן דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
כְּגוֹוָנָא דְּפָרְעָה וּמַצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוּן שְׁחִין
אֲבַעְבוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְיָג.

וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים. דְּאֲנוּן חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. וּבַהּוּא
זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים. וּמַחְנָה
מִכָּא"ל אֲתַשְׁקִיין מִנִּיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה יְהוּדָה
וְתָרִין שְׂבָטִין. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא.
וּבַהּוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׁיר יִצְפִּין. וּמַחְנָה
גְּבוּרָא"ל אֲתַשְׁקִיין מִנִּיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה דָן
וְתָרִין שְׂבָטִין. נְצִ"ח שׁוֹקָא יְמִינָא וּמִנָּה
אֲתַשְׁקִיין מִשְׂרִיא דְּנוּרִיא"ל וְעַמִּיָּה מִטָּה
רְאוּבֵן וְתָרִין שְׂבָטִין עַמִּיָּה. הוּ"ד שׁוֹקָא
שְׂמָאלָא דְּעֲלָה אֲתָמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא
צוֹלַע עַל יְרֻכּוֹ וּמִנִּיָּה אֲתַשְׁקִיין מִשְׂרִיא
דְּרְפָאֵל דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל אֲסוּוֹתָא דְּגְלוּתָא
וְעַמִּיָּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּב' שְׂבָטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים אֲלִין אֲנוּן אַרְבָּעָה דְּנְכַנְסוּ
לְפָרְדֵּס. חַד עָאל בְּפִישׁוּ"ן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה

לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדֵּס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

הַלְכוֹת. תְּנִינָא עֲאֵל בְּגִיחוּן. וְתַמְן הוּא קְבוּרָה הוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן, גְּבֵרִיא"ל גְּבַר אֵל עֲלֵיהּ אִתְמַר (איוב ג) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהֵי בַעְדוּ. וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא הַדִּין דְּאִתְגַּלְיָא תַמְן. וְדָא אִיהוּ רִמְזוּ וְלַחֲפִימָא בְרַמְיָא. תְּלִיתָאָה עֲאֵל בַּחֲדָק"ל חַד קַל וְדָא לִישְׁנָא חֲדִידָא קְלָא לְדִרְשָׁא. רַבִּיעָאָה עֲאֵל בַּפְרָ"ת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְבֵיהּ פְּרִיָה וְרַבִּיָה. בֶּן זוּמָא וּבֶן עֲזַאי דְּעֲאֵלוּ בַקְלִיפִין דְּאוּרִיטָא הוּוּ לְקָאן בְּהוּן. רַבִּי עֲקִיבָא דְּעֲאֵל בְּמוֹחָא אִתְמַר בֵּיהּ דְּעֲאֵל בְּשָׁלֵם וְנַפְק בְּשָׁלֵם.

(אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד תנינא כבי מדרשא, ושאליו חבריאי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכננו גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדחכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, כסאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו', אמר לון ודאי רוא עלאה אית הכא. והא אוקמוה בכתובתא עלאה. ובגין דלא תסעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רוא דא כיניכו דאיהי רוא עלאה טמירא מבני דרא.

בְּוֵדַי אֲבַנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֲנֹנ דְּמַנְהוּן מִינ דְּכִינִין נַפְקִין. וְאֲנֹנ רַמְיִין בְּאֵת א' רִשָּׁא וְסוּפָא. ו' דְּאִיהוּ נְטוּי בִּינְיָהוּ אִיהוּ עֵץ חַיִּים. מֵאן דְּאֵכִיל מִנֵּיהּ נְחִי לְעֹלָם. וְאֵלִין ב' יוּדִי"ן אֲנֹנ רַמְיִין בְּוִיָּצֵר. וְאֲנֹנ תְּרִין יְצִירוֹת. יְצִירַת דְּעֲלָאִין וַיְצִירַת דְּתַמְאִין. וְאֲנֹנ חֲכָמָה בְּרִאשׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תְּעֵלוּמוֹת חֲכָמָה. וְדָאִי אֲנֹנ תְּעֵלוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלָאָה דְּתַחוּת בְּתַר עֲלָאָה.

וְאֲנֹנ לְקַבֵּל ב' עֵינִין דְּכַהוּן תְּרִין דְּמַעִין נְחֵתוּ בְּרַפָּא. וְאִמָּאי נְחֵתוּ. בְּגִין דְּאוּרִיטָא מִתְרִין לֹחֲטִין אֵלִין הוּוּ מִשָּׁה נְחִית לִישְׁרָאֵל. וְלֹא יָכוּ בְּהוּן וְאִתְכַּרְוּ וּנְפָלוּ. וְדָא גְרַם אֲבוּרָא דְבֵית רֵאשׁוּן וּשְׁנִי. וְאִמָּאי נְפָלוּ בְּגִין דְּפִרַח ו' מַנְיָהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוִיָּצֵר. וְהֵיב לֹון אַחֲרֵינִין מִסְטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת מִזַּב וְרַע דְּמַתְמָן

הַלְכוֹת. הַשְּׁנִי נִכְנַס בְּגִיחוּ"ן, וְשֵׁם הוּא קְבוּרָה, אוֹתוּ שְׁנֵאֲמַר בּוּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן. גְּבֵרִיא"ל - גְּבַר אֵל, עֲלֵיו נֵאֲמַר (איוב א) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהֵי בַעְדוּ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְזֶהוּ רִמְזוּ, וְדִי לְחַכְמָא בְרַמְיָא. שְׁלִישִׁי נִכְנַס בַּחֲדָק"ל - חַד קַל, וְזוּ לְשׁוֹן מַחֲדַדַת קְלָה לְדִרְשָׁה. רַבִּיעִי נִכְנַס בַּפְרָ"ת, שֶׁהוּא הַמַּחַ, שְׁבוּ פְרִיָה וְרַבִּיָה. בֶּן זוּמָא וּבֶן עֲזַאי שְׁנִכְנְסוּ לְקַלְפוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ לוֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנִכְנַס בַּמַּח, נֵאֲמַר בּוּ שְׁנִכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיִּצֵּא בְשָׁלוֹם.

וְאִמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמְדֻרָשׁ, וְשָׁאֵלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ שְׁאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאֲבַנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֵל תֵּאמְרוּ מִים מִים שְׁמָא תִסְתַּכְּנִינוּ בַעֲצָמְכֶם, שְׁכָתוּב (תהלים קא) דְּבֹרֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינַי. בֵּין כֶּף הִנֵּה זְקָן הַזְּקֵנִים. יָרַד וְאִמַר לָהֶם, רַבְּנָן, בְּמָה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אֲמָרוּ לוֹ, וְדָאִי בְּזַה שְׁאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאֲבַנֵי שֵׁישׁ וְכוּ'. אִמַר לָהֶם, וְדָאִי סוּד עֲלִיּוֹן יֵשׁ כְּאֵן, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְכַדִּי שְׁלֹא תִטְעוּ יְרֻדְתִּי לְכֶם, וְכַדִּי לְגַלוֹת סוּד זֶה בִּינִיכֶם, שֶׁהוּא סוּד עֲלִיּוֹן טְמִיר מִבְּנֵי הַדּוֹר].

[בְּוֵדַי אֲבַנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר הֵם שְׁמֵהֶם יוֹצְאִים מִים זַפִּים, וְהֵם רְמוּזִים בְּאוֹת א' בְּרִאשׁ וּבְסוּף. ו' שֶׁהוּא נְטוּי בִּינְיָהֶם הוּא עֵץ חַיִּים. מִי שְׁאוּכַל מִמֶּנּוּ - נְחִי לְעוֹלָם. וְשְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הָאֵלֶּה רְמוּזִים בְּוִיָּצֵר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירַת שֶׁל הַעֲלִיּוֹנִים וַיְצִירַת שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם חֲכָמָה בְּרִאשׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תְּעֵלוּמוֹת חֲכָמָה. וְדָאִי הֵם תְּעֵלוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁתַּחַת בְּתַר עֲלִיּוֹן].

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְמַעוֹת יוֹרְדוֹת לִים הַגְּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בְּגַלֵּל שֶׁהִתּוֹרָה מִשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הִלְלוּ הָיָה מִשָּׁה מוֹרִיד לִישְׁרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָּהֶם, וְנִשְׁכַּרְוּ וּנְפָלוּ, וְזֶה גְרַם אֲבָדֵן בֵּית רֵאשׁוֹן וּשְׁנִי. וְלָמָּה נְפָלוּ? בְּגַלֵּל שֶׁפִּרַח ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וַיְצִיר, וְנִתַּן לָהֶם אַחֲרֵים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת

טוב ורע, שמשם נתנה תורה באסור והתר. מימין חיים, ומשמאל מות].

[ולכן אמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשפתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. לא תהיו שוקלים אבני שיש טהור ונ"א שהם שני יוד"ן של ויצר, חכמה עליונה וחכמה תחתונה] לאבנים אחרות שהן חיים ומות, שמשם (קהלת י) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד, אלא אתם תספגו נרמייכו. בגין דאלין דעין הדעת טוב ורע אנו בפרודא. ואבני שיש טהור אנו ביהודא בלא פירודא כלל. ואי תמרונ דהא אסתלק עין החיים מניהו ונפלו ואת פירודא בניניהו. דובר שקרים לא יכון לנגד עיני דהא לית תמן פירודא לעילא. דאלין דאתברו מאנון חיו. אתו לנשקא (דף כו ע"א) ליה פרח ואסתלק מניהו).

דבר אחר ונהר יוצא מעדן. בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין הדא הוא דכתיב, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי. ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אפין. דאיהו חנוף מטטרון דגן עדן דלעילא. דקדשא בריך הוא לית תמן ערטומא, למיהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא ונהר יוצא וגו' ויכילנא למימר במטטרון יוצא מעדן מעדון דיליה. להשקות את הגן גן דיליה פרדס דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר פשר ופסול טומאה וטהרה.

דבר אחר ונהר יוצא מעדן - בודאי למעלה בעץ החיים שם אין קלפות נכריות. זהו שכתוב (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ שלמטה יש בודאי קלפות נכריות, והוא נטוע בגן עדן של זעיר אנפין, שהוא חנוף, מטטרון, שגן העדן העליון של הקדוש ברוך הוא אין שם ערבוב של קלפות להיות שם נפתל ועקש. ובגלל זה ונהר יוצא מעדן וגו', ויכלנו לומר במטטרון יוצא מעדן - מעדון שלו. להשקות את הגן - הגן שלו, הפרדס שלו שנקנסו לשם בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקלפות שלו מצד זה טו"ב ומצד זה רע. וזה אסור והתר, פשר ופסול, טמאה וטהרה.

דבר אחר ונהר יוצא מעדן - בודאי למעלה בעץ החיים שם אין קלפות נכריות. זהו שכתוב (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ שלמטה יש בודאי קלפות נכריות, והוא נטוע בגן עדן של זעיר אנפין, שהוא חנוף, מטטרון, שגן העדן העליון של הקדוש ברוך הוא אין שם ערבוב של קלפות להיות שם נפתל ועקש. ובגלל זה ונהר יוצא מעדן וגו', ויכלנו לומר במטטרון יוצא מעדן - מעדון שלו. להשקות את הגן - הגן שלו, הפרדס שלו שנקנסו לשם בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקלפות שלו מצד זה טו"ב ומצד זה רע. וזה אסור והתר, פשר ופסול, טמאה וטהרה.

קם חד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי. אבל עץ חיים לא אתקרי איהו. אלא הכי הוא רזא דמלה וייצר חד יצירה דטוב וחד יצירה דרע. דא איהו עין הדעת טוב ורע. עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מגיה ומסטרא דמותא מגיה. תמן תרין יצירות דיליה דאנון אסור והתר, ועליה אתמר וייצר

עמד זמן אחד ואמר, רבי רבי, כף זה ודאי! אבל עץ החיים הוא לא נקרא. אלא כף הוא סוד הדבר, וייצר - יצירה אחת לטוב ויצירה אחת לרע. זה עץ הדעת טוב ורע. עץ זה אדם קטן,

מצד החיים ממנו ומצד המות ממנו. שם שתי יצירות שלו שהם אסור והתר, ועליו נאמר וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - זו שכינה עליונה. עֶדֶן - תשובה. ועליה נאמר ועץ החיים בתוף הגן. זה העמוד האמצעי. הג'ן שכינה תחתונה. שלשה קשרים הם, נשמה רוח ונפש אצלו, ובהם ויהי האדם לנפש חיה, שהוא ממש מפיו נקרא לשכינה שהיא נשמת חיים. מיד שאמר דברים אלו, עלה למעלה. אמר רבי שמעון, חברים, בודאי זה היה מלאך, ובודאי תומך יש לנו מכל מקום.

פתח הפסוק אחריו: ויקח ה' אלהים את האדם וינחהו בגן עֶדֶן וגו'. ויקח - מאין לקח אותו? אלא לקח אותו מארבעה יסודות שנאמר בהם ומשם יפרד ויהיה לארבעה ראשים. הפרידו מהם, ושם אותו בגן עֶדֶן.

כמו זה יעשה הקדוש ברוך הוא לבן אדם שנברא מארבעה יסודות. בזמן ששכב בתשובה ומתעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטלו משם, ועליהם נאמר ומשם יפרד. הפריד נפשו מתאותם, ושם אותו בגן שלו שהיא שכינה, לעבדה - במצוות עשה, ולשמרה - במצוות לא תעשה. אם זכה לשמר אותה, הוא יהיה ראש על ארבעה יסודות, ויעשה נהר שמשקים על ידו ולא על ידי אחר, ומפירים בו שהוא רבון ושולט עליהם.

ואם עבר על התורה, הם משקים ממרירות העץ של רע שהוא יצר הרע. וכל האיברים שהם מארבעה יסודות, נאמר

יְי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה. וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים. דָּא שְׂכִינְתָא עֲלָאָה. עֶדֶן תְּיֻבְּתָא. וְעֲלָה אֶתְמַר וְעֵץ

הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֵּן דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. הַגֵּ'ן שְׂכִינְתָא תַתָּאָה. תַּלְת קְטִירִין אֲנוּן נִשְׁמַתָּא רוּחָא נִפְשָׁא לְגַבְיָה. וּבַהוּן וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. דְּאִיהוּ מִפּוּ מִמֶּשׁ אֶתְקַרֵי לְשְׂכִינְתָּא דְאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים. מִיד דְאָמַר מַלְיָן אֲלִין סָלִיק לְעֵילָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן חֲבֵרְיָא בּוּדְאִי מְלָאכָא הוּא. וּבּוּדְאִי סֻמְךָ אֵית לְנָא מְכַל אַתְר.

פֶּתַח קָרָא אֲבַתְרִיָּה: וַיִּקַּח יְי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֶדֶן וְגו'. וַיִּקַּח מֵאֵן נָטִיל לֵיה. אֲלָא נָטִיל לֵיה מֵאַרְבָּעָה יְסוּדִין דְּאֶתְמַר בְּהוּן וּמִשָּׁם יִפְרֵד וְהִיָּה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אֶפְרִישׁ לֵיה מִנְהוּן וְשׁוּי לֵיה בְּגַנְתָּא דְעֶדֶן.

בְּגוּזָא דָּא יַעֲבֵד קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְבַר נֶשׁ דְּאֶתְבְּרִי מֵאַרְבָּעָה יְסוּדִין. בּוּזְמָנָא דְתַב בְּתִיּוּבְתָא וּמִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא. קִדְשָׁא בְרִיף הוּא נָטִיל לֵיה מִתַּמָּן. וְעֲלִיָּהוּ אֶתְמַר וּמִשָּׁם יִפְרֵד. אֶפְרִישׁ נִפְשִׁיה מִתְּאוּה דִּילְהוּן וְשׁוּי לֵיה בְּגַנְתָּא דִּילִיָּה דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא. לְעַבְדָּה בְּפִקּוּדִין דְעֵשָׂה. וּלְשִׁמְרָה בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה. אִי זָכָה לְנִטְרָא לָהּ אִיהוּ יְהֵא רִישָׁא עַל אַרְבָּעָה יְסוּדִין. וְאֶתְעַבִּיד נְהַר דְּאֶתְשְׁקִיין עַל יְדֵיה וְלֹא עַל יְדָא אַחְרָא וְאֶשְׁתְּמוּדְעִין בֵּיה דְּאִיהוּ רַבּוּן וְשְׁלִיט עֲלִיָּהוּ.

וְאִי עָבַר עַל אוּרִייתָא אֶתְשְׁקִיין מִמְרִירו דְּאִילָנָא דְרַע דְּאִיהוּ יִצְר הרע. וְכָל אַבְרִין דְּאֲנוּן מֵאַרְבָּעָה יְסוּדִין אֶתְמַר בְּהוּן (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְגו' וַיִּמְרְרוּ בְּמִרְרו

בָּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וַיִּמְרְרוּ - בַּמְרִירוֹת שֶׁל מָרָה. וּלְגַבֵּי אֵיבָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַגּוֹף שֶׁהֵם מִצַּד הַטּוֹב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכִלוּ לְשַׁתֵּת מִים מִמָּרָה וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, - בְּקִשְׂיָא. בְּחֹמֶר - בְּקָל וְחֹמֶר. וּבְלִבְנִים - בְּלַבּוֹן הַלֶּכֶה. וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה - זוּ בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם וַיִּמְרְרוּ - זוּ מִשְׁנָה.

אִם שָׂבִים בַּתְּשׁוּבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם (שם) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, וְכֹו וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וְזֶה מִשְׁה מְשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּו (שם יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה זֶה מִטְטְרוֹן, מִצְדוֹ חַיִּים וּמִצְדוֹ מִיתָה. כְּשֶׁמְתַהַפֵּף לְמִטָּה הוּא עֹזֵר מִצַּד הַטּוֹב. כְּשֶׁמְתַהַפֵּף לְנֶחֱשׁ הוּא כְּנֹגְדוֹ. מִיָּד (שם יח) וַיִּנָּס מִשְׁה מִפְּנֵיו.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסֻרוֹ בֵּינֵי מִשְׁה, וְהִיא תוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה, שֶׁבָּה אֲסוּר וְהֵתֵר. מִיָּד שֶׁהִכָּה בּוּ בְּסַלְעַ, לְקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּידוֹ, וְנֶאֱמַר בּו (שמואל ב כב) וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשֹׁבֵט, לְהַכּוֹת אוֹתוֹ בּו. וְשֹׁבֵט הוּא יֵצֵר הַרְע נְחֹשׁ, וְהַכֵּל הוּא בְּגָלוֹת מְחֻמָּתוֹ. וְעוֹד, וּמִשָּׁם יִפְרֹד. אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה, שֶׁבְזִמְן שִׁיקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַגּוֹף הַזֶּה מֵאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת, נִפְרָד מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לְהִיּוֹת רֹאשׁ בְּאֲרַבְעַ חַיּוֹת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ וַיִּגוּ.

וַיִּצֹ ה' אֱלֹהִים וַיִּגוּ, הָרִי פְרֻשׁוֹהָ אֵין צו אֵלָא עֲבֹדָה זָרָה, שְׁמִשָּׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְהִיא בְּכַבֵּד, שְׁמִמְנָה תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה, שֶׁהִיא עֲבֹדָה זָרָה לוֹ, וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס. וְהָרִי פְרֻשׁוֹהָ, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה. זֶהוּ וַיִּצֹ. עַל

דְּמָרָה. וּלְגַבֵּי אֵבָרִין קְדִישִׁין דְּגוּפָא דְאַנוּן מְסֻטְרָא דְטוֹב עֲלֵייהוּ אֲתָמֶר (שמות טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכִלוּ לְשַׁתֵּת מִים מִמָּרָה וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קְשָׁה בְּקוּשְׂיָא. בְּחֹמֶר בְּקָל וְחֹמֶר. וּבְלִבְנִים בְּלַבּוֹן הַלֶּכֶתָא. וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה דָּא בְרִיתָא. אֶת כָּל עֲבֹדְתָם וַיִּמְרְרוּ דָּא מִשְׁנָה.

אִם תֵּיבִין בְּתִיבְתָא אֲתָמֶר בְּהוּן (שמות טו) וַיִּוְרְהוּ ה' עֵץ. וְדָא עֵץ חַיִּים וְכִיָּה וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. וְדָא מִשְׁה מְשִׁיחַ דְּאֲתָמֶר בִּיה (שמות יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בִּידוֹ. מִטָּה דָּא מִטְטְרוֹן מְסֻטְרִיה חַיִּים וּמְסֻטְרִיה מִיתָה. כִּד אֲתַהַפֵּף לְמִטָּה אִיהוּ עֹזֵר מְסֻטְרָא דְטוֹב. כִּד אֲתַהַפֵּף לְחֹיָא אִיהוּ כְּנֹגְדוֹ. מִיָּד (שמות יח) וַיִּנָּס מִשְׁה מִפְּנֵיו.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְסֻר לִיה בִּידָא דְמִשְׁה וְאִיהוּ אֲוִרִיתָא דְבְעַל פֶּה דְכִיָּה אֲסוּר וְהֵתֵר. מִיָּד דְּמַחָא בִּיה בְּטִינְרָא נָטִל לִיה קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא בִּידִיה. וְאֲתָמֶר בִּיה (שמואל ב כג) וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשֹׁבֵט לְמַחָא לִיה בִּיה. וְשֹׁבֵט אִיהוּ יֵצֵר הַרְע חֹיָא. וְכֹלָא אִיהוּ בְּגָלוֹתָא מְחֻמַּת דִּילִיה. וְעוֹד וּמִשָּׁם יִפְרֹד. זַפָּאָה אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּאֲשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיתָא. דְּבְזִמְנָא דְנָטִיל לִיה קְדֻשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵהֵאֵי גוּפָא מֵאֲרַבְעָה יְסוּדִין, אֲתַפְרֵשׁ מִתְּמָן וְאָזִיל לְמַהוּי רִישָׁא בְד' (דף כו ע"ב) חִיוּוֹן וְאֲתָמֶר בְּהוּן עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ וַיִּגוּ:

וַיִּצֹ יי אֱלֹהִים וַיִּגוּ, הָא אֲוִקְמוּהָ לִית צו אֵלָא עֲבֹדָה זָרָה דְּמִתְּמָן אֱלֹהִים אַחֲרִים וְאִיהִי בְּכַבֵּד. דְּמִינָה תְּכַבֵּד הַעֲבֹדָה דְּאִיהִי עֲבֹדָה זָרָה לִיה וְהַכְּבֵד פּוֹעֵס. וְהָא אֲוִקְמוּהָ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה דָּא אִיהוּ

וַיֵּצֵאוּ. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוֹת דְּמִים כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (בראשית ט) בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפָּךְ. וְדָא מְרָה חֲרַבָּא דְּמִלְאָן הַמּוֹת כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מְרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כְּחֲרַב פִּיּוֹת. לֵאמֹר דָּא גְלוּי עֲרִיּוֹת וְדָא טְחוּל עֲלִיָּה אֲתָמֵר (משלי ל) אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹי דְטְחוּל לִית לִיה פּוּמָא וְעֲרִקִין וְאֲתִשְׁקִיא מְעַכִּירוֹ דְדָמָא אוֹכְמָא דְכַבֵּד וְלֹא אֲשַׁכְחָנָא לִיה פּוּמָא. וְדָא אִיהוּ אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹי. כָּל שׁוֹפְכֵי דְמִים מְמָרָה אֲנוּן. דְעֲרִקִין דְדָמָא דְלִפְא מִיַּד דִּחְזָאן מְרָה כְּלֵהוּן בְּרַחֲיִין קְדָמָה.

וְעֲרִיִין כְּלֵהוּ אֲתַפְסִיִין בְּחִשׁוּכָא בְּדָם אוֹכְמָא דְטְחוּל. מָאן דְעֵבֵר עַל שְׁפִיכַת דְמָא וְעַבּוּדָה זָרָה וְגְלוּי עֲרִיּוֹת גְלוּיָא נִשְׁמַתִּיה בְּכַבֵּד מְרָה טְחוּל וְדִיִּינִין לִיה בְּגִיהֵנָם וְתִלַּת מְמַנָּן עֲלִיָּהוּ מִשְׁחִית אָף וְחִימָה. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה עֲרִיִין אֲנוּן כְּחִשְׁבֹן י"ה. וְשִׁית אַחֲרֵינִין כְּחִשְׁבֹן ו'. קָדָם דְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְשְׁכִינְתָא עִמָּהוּן. מְנִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל (ויקרא יח) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְדָא גְלוּתָא אִיהוּ גְלוּי עֲרוֹתָה דְשְׁכִינְתָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְעַל גְלוּי עֲרִיּוֹת גְלוּ יִשְׂרָאֵל וְשְׁכִינְתָא בְּגָלוּתָא. וְדָא אִיהִי עֲרוֹה דְשְׁכִינְתָא. וְהִיא עֲרוֹה אִיהִי לִילִית אִמָּא דְעֵרֵב רֵב. וְעֵרֵב רֵב אֲנוּן עֲרִיּוֹת דִּילָהּ וְעֲרִיּוֹת דִּישְׂרָאֵל דְלַעִילָא דְעֲלִיָּה אֲתָמֵר (ויקרא יח) עֲרוֹת אִבִּיךָ לֹא תִגְלֶה.

וְאֲנוּן אֲפִרְיִשִׁין בֵּין ה' ה' דְלֹא אֲתַקְרִיב ו' בֵּינֵיהוּ הָדָא הוּא דְכְּתִיב, עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. וְאֲנוּן שְׁכִינְתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה. דְּבִזְמַנָּא דְעֵרֵב רֵב דְאֲנוּן (סי' נג"ע ר"ע) נְפִילִים גְבוּרִים ע'מְלָקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים בֵּין ה' ה', לִית רְשׁוֹ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

הָאָדָם - זו שְׁפִיכוֹת דְּמִים, כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר (בראשית ט) בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפָּךְ. וְזו מְרָה, הַחֲרַב שֶׁל מְלֶאכֶּה הַמּוֹת, כְּמוֹ שְׁנֵאמֵר (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מְרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כְּחֲרַב פִּיּוֹת. לֵאמֹר - זֶה גְלוּי עֲרִיּוֹת, וְזֶה טְחוּל, עֲלִיו נֵאמֵר (שם) אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹי, שְׁלֹטְחוּל אֵין פֶּה וְעֲרִקִים, וּמְשַׁקָּה מְעַכִּירוֹת הַדָּם הַשְּׁחַר שֶׁל הַכְּבֵד, וְלֹא מְצִאנוּ לוֹ פֶּה. וְזֶהוּ אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וְגוֹי. כָּל שׁוֹפְכֵי דְמִים הֵם מְמָרָה, שְׁעֲרֵי הַדָּם שֶׁל הַלֵּב, מִיַּד כְּשֵׁרוֹאִים מְרָה, כָּלֵם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ.

וְכֵן הַעֲרִיּוֹת מִתְּפָסִים בְּחִשְׁבֹן בְּדָם שְׁחַר שֶׁל הַטְּחוּל. מִי שְׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוֹת דְּמִים וְעַבּוּדָה זָרָה וְגְלוּי עֲרִיּוֹת, גּוֹלָה נִשְׁמַתוֹ בְּכַבֵּד מְרָה טְחוּל, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּגִיהֵנָם. וְשִׁלְשָׁה מְמַנִּים עֲלֵיהֶם - מִשְׁחִית אָף וְחִמָּה. ט"ו עֲרִיּוֹת הֵם כְּחִשְׁבֹן י"ה, וְשִׁשָּׁה אַחֲרֵים כְּחִשְׁבֹן ו'. לְפָנֵי שְׁגָלוֹ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתוֹ וְשְׁכִינָה עִמָּם, צְנוּהַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, (ויקרא יח) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְהַגְּלוּת הַזֹּאת הִיא גְלוּי עֲרוֹת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְעַל גְלוּי עֲרִיּוֹת גְלוּ יִשְׂרָאֵל וְשְׁכִינָה בְּגָלוּתָהּ, וְזֹהִי עֲרוֹת הַשְּׁכִינָה. וְעֲרוֹה זֶה הִיא לִילִית, אִמָּם שֶׁל עֵרֵב רֵב. וְעֵרֵב רֵב הֵם עֲרִיּוֹת שְׁלָה וְעֲרִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁעֲלִיו נֵאמֵר (ויקרא יח) עֲרוֹת אִבִּיךָ וְגוֹי לֹא תִגְלֶה.

וְהֵם הַפְּרִירוֹ בֵּין ה' ה' שֶׁלֹּא תִתְקַרֵב ו' בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה. וְהֵם שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה וְתַחַתּוֹנָה. שְׁבִזְמַן שְׁהָעֵרֵב רֵב, שְׁהֵם: נְפִילִים גְבוּרִים ע'מְלָקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים ר'פָּאִים ע'נְקִים, בֵּין ה' לָהּ, אֵין

רְשׁוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהִתְקַרֵּב בְּיָנִיהֶם, וְסוּד הַדָּבָר -
 (ישעיה ט) וְנָהָר יִחַרֵּב וְיִבֶשׁ. יִחַרֵּב
 בָּהּ עֲלִיּוֹנָה, וְיִבֶשׁ בָּהּ תַּחְתּוֹנָה.
 כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפָּרְנְסוּ עַרְב רֵב מִן ר' ו'
 שְׁהִיא עֵץ הַחַיִּים. וְלִכְּן אֵין
 הַתְּקַרְבוֹת לִר' בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָן
 שְׁעַרְב רֵב בְּיָנִיהֶם.

וְאֵין רְשׁוֹת לְאוֹת י' לְהִתְקַרֵּב לַה'
 הַשְּׁנֵינָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת כְּלִתְדָה
 לֹא תִגְלֶה. וְהֵם הַפְּרִירוֹ בֵּין ר' ו'
 לַה' הַעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב עֲרוֹת
 אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. שִׁי' הִיא
 אַב, ה' אִם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלִכְּן
 צִוָּה אֱלֹוֵי ה' עֲלִיּוֹנָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת
 אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. עֲרוֹת אַחֻוֹתְךָ
 בַּת אַבִּיךָ - זו ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת
 בַּת בְּנֵה וְאֵת בַּת בַּתָּה - הֵם ה"א
 ה"א, שְׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל ה'. עֲרוֹת
 אַחֻי אַבִּיךָ - זו יו"ד, שְׁהוּא
 תּוֹלְדָה שֶׁל אוֹת י', וְהוּא אָח
 לְאו"ו.

סוּף סוּף בְּזִמְנָן שְׁעַרְב רֵב
 מְעַרְבִים בְּיִשְׂרָאֵל, אֵין קִרְבָּה
 וְיַחְדוּ בְּאוֹתִיּוֹת שֵׁם יְהו"ה. וּמִיָּד
 שְׁיִמְחֹו מִהַעוֹלָם, נֶאֱמַר בְּאוֹתִיּוֹת
 שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהו"ה אֶחָד
 וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וְלִכְּן אָדָם, שְׁהֵם
 יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם יַחְדוּ בַּתּוֹרָה,
 שְׁנֶאֱמַר בָּהּ (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא
 לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, וְהִיא הַגְּבִירָה
 מַלְכוּת, שְׁמַצְדָּה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּנֵי מְלָכִים. וְלִכְּן אָמַר הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם
 לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עוֹר כְּנַגְדּוֹ. זו
 מִשְׁנֵה, אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַר,
 וְהוּא [והיא] שְׁפַחַת הַשְּׂכִינָה. אִם
 זָכוּ יִשְׂרָאֵל - הִיא עוֹזֶרֶת לָהֶם
 בַּגְּלוּת מִצַּד שֶׁל הַתֵּר טְהוֹר כְּשֶׁר.
 וְאִם לֹא - הִיא כְּנַגְדּוֹ מִצַּד שֶׁל
 טְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר
 וְכֶשֶׁר הוּא יֶצֶר הַטוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר הוּא יֶצֶר הָרָע.

לְקַרְבָּא בְּיָנִיהוּ. וְרָזָא דְמַלְהָ (ישעיה ט) וְנָהָר
 יִחַרֵּב וְיִבֶשׁ יִחַרֵּב בָּהּ עֲלִיּוֹנָה וְיִבֶשׁ בָּהּ
 תַּחְתּוֹנָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְפָּרְנְסוּ עַרְב רֵב מִן ר'
 דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. וּבְגִין דָּא לִית קְרִיבוֹ לִר'
 בֵּין ה' ה' בְּזִמְנָא דְעַרְב רֵב בְּיָנִיהוּ.

וְלִית רְשׁוֹ לְאֵת י' לְקַרְבָּא בָּהּ תְּנִינָא הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב עֲרוֹת כְּלִתְדָה לֹא תִגְלֶה.
 וְאֲנוּן אֲפָרִישׁוּ בֵּין ר' ו' לַה' עֲלִיּוֹנָה הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה. דִּי' אִיהוּ
 אַב. ה' אִם. ו' בֵּן. ה' בַּת. וּבְגִין דָּא מְנִי
 לְגַבִּיָּה ה' עֲלִיּוֹנָה. עֲרוֹת אֲשֶׁת אַבִּיךָ לֹא תִגְלֶה.
 עֲרוֹת אַחֻוֹתְךָ בַּת אַבִּיךָ דָּא ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת בַּת
 בְּנֵה וְאֵת בַּת בַּתָּה אֲנוּן ה"א ה"א דְּאֲנוּן
 תּוֹלְדִין דְּה'. עֲרוֹת אַחֻי אַבִּיךָ דָּא יו"ד דְּאִיהוּ
 תּוֹלְדָה דְּאֵת י' וְאִיהוּ אָח לְאו"ו.

סוּף סוּף בְּזִמְנָא דְעַרְב רֵב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל
 לִית קְרִיבוֹ וְיַחְדוּא בְּאַתּוּן שֵׁם יְהו"ה,
 וּמִיָּד דִּיתְמַחֹון מְעַלְמָא אַתְמַר בְּאַתּוּן
 דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
 יְהו"ה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וּבְגִין דָּא אָדָם דְּאֲנוּן
 יִשְׂרָאֵל אִית לֹון יַחְדוּא בְּאוֹרִייתָא דְּאַתְמַר בָּהּ
 (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי
 מְטְרוֹנִיתָא מַלְכוּת. דְּמַסְטְרָהָ אַתְקַרִּיאַו
 יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. וּבְגִין דָּא אָמַר קָדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְכַדּוֹ אֲעֲשֶׂה
 לוֹ עוֹר כְּנַגְדּוֹ דָּא מִשְׁנֵה אַתְתָּא דְּהַהוּא נֶעַר
 וְאִיהוּ (נ"א וְאִיהוּ) שְׁפַחַת דְּשְׂכִינְתָּא. וְאִי זָכוּ
 יִשְׂרָאֵל אִיהִי עוֹר לֹון בַּגְּלוּתָא מַסְטְרָא דְּהַתֵּר
 טְהוֹר כְּשֶׁר. וְאִי לָאו אִיהִי כְּנַגְדּוֹ מַסְטְרָא
 דְּטְמָא פְּסוּל אֲסוּר. טְהוֹר הַתֵּר כְּשֶׁר אִיהוּ יֶצֶר
 הַטוֹב. פְּסוּל טְמָא אֲסוּר אִיהוּ יֶצֶר הָרָע.

וְכֶשֶׁר הוּא יֶצֶר הַטוֹב.

וְאִשָּׁה שֵׁישׁ לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם נִדְהָ מִצַּד שֶׁל הַמְשָׁנָה הִיא שְׂמָה אוֹתוֹ וְאִינָה בַת זִוְגוֹ, הַיְחֻוד שְׁלוֹ, שְׂאִין יְחֻוד עַד שֶׁעָרַב רַב יִמְחוּ מִהַעוֹלָם. וְלִכֵּן נִקְבַּר מֹשֶׁה מִחוּץ לְאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה, וַקְּבוּרָתוֹ הִיא מְשָׁנָה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מְשָׁנָה שְׁשׁוּלְטַת עַל הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלֵּךְ. וַגְּבִירָה מִתְפַּרְדֵּת מִבְּעֻלָּהּ. וְלִכֵּן (מִשְׁלִי ל) פִּתַח שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פִּתַח עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ - זֶהוּ עֶבֶד הַיְדוּעַ. וְשִׁפְחָה - זוֹ מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי יִשְׁבַּע לַחֵם - זֶה עָרַב רַב. עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פִּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֶת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְסִתוּמֵי עֵינַיִם שְׁלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שְׂוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עֲמֵי הָאֶרֶץ, וְאֶפְלוּ בְּאֵלוֹ, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצָא בָּהֶם עֶזֶר [בְּגִלוֹת] לְשִׁכְנָה בְּגִלוֹת, וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁהוּא עִמָּה, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁגִּלְתָּה שְׁכִינָה לֹא זָז מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי מִי נִתָּן מַעֲשֵׂה שֶׁל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְכַמְשָׁה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאֵתָּה אֲמַרְתָּ כִּי? וְכִי לֹא לְמַדְתָּ (יִשְׁעִיָּה מו) מַגִּיד מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית! אָמַר לוֹ, כִּי הוּא וְדָאֵי. וְלִכֵּן מֹשֶׁה לֹא מָת, וְהוּא נִקְרָא אָדָם, וּבְגִלּוֹ נִאֲמַר בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר, אֲלֵא כָּלֵם כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן נִאֲמַר בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר שְׁיֻצִיא שְׁכִינָה מִהַגְּלוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כַּה וְכוּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה הוּא בְּדַמּוֹתוֹ מִמֶּשׁ, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

וְאֵתָּתָּה דְאִית לָהּ דָם טוֹהַר וְדָם נִדְהָ מִסְטָרָא דְמְשָׁנָה אִיהִי שְׂוִיא לִיָּה וְלֹאוּ אִיהִי בַת זִוְגִיָּה יְחֻודָא דִּילִיָּה. דִּלִּית יְחֻודָא עַד דְּעָרַב רַב יִתְמַחוּן מִעֲלָמָא. וּבְגִין דָּא אֲתַקְבַּר מֹשֶׁה לְבַר מֵאֲרַעָא קְדִישָׁא. וַקְּבוּרָתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה אִיהִי וְלֹא יָדַע גְּבַר יִתְּ קְבוּרָתִיָּה עַד יוֹמָא הַדִּין. קְבוּרָתָא דִּילִיָּה מְשָׁנָה דְשִׁלְטָא עַל מִטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי קְבֻלָּה לְמֹשֶׁה וּמִלְכָּא. וּמִטְרוֹנִיתָא (דף כח ע"א) מִתְפַּרְשָׁא מִבְּעֻלָּהּ. בְּגִין דָּא (מִשְׁלִי ל) פִּתַח שְׁלֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְכוּ' פִּתַח עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ דָּא אִיהוּ עֶבֶדָא יְדִיעָא. וְשִׁפְחָה דָּא מְשָׁנָה. וְנִבֵּל כִּי יִשְׁבַּע לַחֵם דָּא עָרַב רַב, עִם נִבֵּל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פִּתַח וְאָמַר. וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם. וְוִי לְעֲלָמָא דְאֲנוּן אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזִּי דְאֲוִרִיתָא וְלֹא יְדִיעִין. דְּוֹדָאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנוּן עֲמֵי הָאֶרֶץ. וְאֶפִּילוּ בְּאֵלִין דְּאֲנוּן נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא אֲשַׁתְּכַח עֶזֶר בְּהוּן (בְּגִלוֹתָא) לְשִׁכְנָתָא בְּגִלוֹתָא וְלֹא לְמֹשֶׁה דְאִיהוּ עִמָּה. דְּבִכָּל זְמַנָּא דְגִלְתָּ שְׁכִינָתָא לָא זָז מִנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא מָאן יְהִיב עוֹבְדָא דְאָדָם בְּיִשְׂרָאֵל וּבְכַמְשָׁה. אָמַר לִיָּה בְּרִי וְאֵנְתָּ אֲמַרְתָּ הֲכִי וְכִי לֹא אוֹלִיפֵת (יִשְׁעִיָּה מו) מַגִּיד מִרְאֵשִׁית אַחֲרִית. אָמַר לִיָּה הֲכִי הוּא וְדָאֵי. וּבְגִין דָּא מֹשֶׁה לֹא מִית וְאָדָם אֲתַקְרִי אִיהוּ. וּבְגִינִיָּה אֲתַמָּר בְּגִלוֹתָא בְּתַרְאָה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר אֲלֵא כְּלָהּוּ כְּנַגְדּוֹ. וְכֵן עִמּוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא אֲתַמָּר בִּיָּה וְלֹא אָדָם לֹא מִצָּא עֶזֶר דְּאֶפִּיק שְׁכִינָתִיָּה מִן גְּלוֹתָא הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת ב) וַיִּפֶן כַּה וְכוּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. וּמֹשֶׁה אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנִיָּה מִמֶּשׁ דְּאֲתַמָּר בִּיָּה לֹא מִצָּא עֶזֶר כְּנַגְדּוֹ.

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא.

תְּרַדְמָה דָּא גְלוּתָא דְאַתְמָר בִּיהַ (בראשית טו)
וְתְרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. אַרְמִי לִיהַ עַל מֹשֶׁה וַיִּשָּׁן. לִית שִׁנְיָה אֶלָּא גְלוּתָא. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו. מִצְלָעוֹתָיו דְמֵאֵן. אֶלָּא מֵאֵלִין עוֹלָמִין דְמֵטְרוֹנִיתָא נָטְלוּ אָבָא וְאִמָּא חַד מִנֵּיהוּ וְאִיהוּ סְטָרָא חוּרָא. יִפְהַ כְּלָבְנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשׂוּר תַּחְתְּנָה, דָּא בְּשׂוּר דְאַתְמָר בִּיהַ בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוּר דְמֹשֶׁה סוּמְקָ. וְעַלִּיהַ אַתְמָר פְּנִי מֹשֶׁה כְּפִנֵי חַמָּה. וּבְגִין דָּא (שיר השירים ו)

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם. ה' אֱלֹהִים - אָבָא וְאִמָּא. תְּרַדְמָה - זוּ הַגְּלוּת, שְׁנֵאֲמַר בַּהּ (בראשית טו) וְתְרַדְמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם. הַפִּילוּ עַל מֹשֶׁה וַיִּשָּׁן. אֵין שִׁנְיָה אֶלָּא גְלוּת. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו - מִצְלָעוֹתָיו שֶׁל מִי? אֶלָּא מֵאוֹתָם עֲלָמוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה נָטְלוּ אָבָא וְאִמָּא אֶחָד מֵהֶם, וְהוּא צַד לְכֹן, יִפְהַ כְּלָבְנָה. וַיִּסְגֹּר בְּשׂוּר תַּחְתְּנָה - זֶה בְּשׂוּר שְׁנֵאֲמַר בּוֹ (שם ו) בְּשִׁגְם הוּא בְּשׂוּר. בְּשׂוּר שֶׁל מֹשֶׁה אָדָם, וְעַלִּיו נֵאֲמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפִנֵי חַמָּה, וְלָכֵן (שיר ו) יִפְהַ כְּלָבְנָה בְּרַה פַחְמָה.

דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בְּשׂוּר - רְצוּ לְהַגֵּן עַלִּיו בַּהּ. זְהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעַדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר - כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שמות כח) לְעִמַּת הַמִּסְגָּרַת, מִסְגָּרַת מִתְקִימַת, שְׁבַה הַגְּבִירָה (יחזקאל מו) יְהִיָּה סָגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. כָּאֵן נִרְמָז סוּד הַיְבוּס, שְׁאֲמַרוּ בּוֹ, כִּיּוֹן שְׁלֵא בְנָה, שׁוּב לֹא יִבְנֶה. זְהוּ שְׁכָתוּב (דברים כח) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אַחִיו. אֶבֶל לְגַבֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא נֵאֲמַר בּוֹ וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אָבָא וְאִמָּא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זְהוּ שְׁכָתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שְׁהוּא כֵּן י"ה, אָבָא וְאִמָּא, עַלִּיהֶם נֵאֲמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם - זֶה הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם - הִבִּיא אוֹתוֹ אֶל הַצֶּלַע שֶׁלָּקַח מֵה', הַעֲלָמָה שְׁלָה.

וְעַלִּיהַ נֵאֲמַר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בְּהַר זֶה יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, יְהִיָּה קַיָּם לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְעַלִּיו נֵאֲמַר (חגי ב) גְּדוֹל יְהִיָּה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה

יִפְהַ כְּלָבְנָה בְּרַה כַחְמָה. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר בְּשׂוּר בְּעֵאֵן לְאַגְנָא בַּהּ עַלִּיהַ הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעַדוֹ. דְּבַר אַחַר וַיִּסְגֹּר כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שמות כח) לְעִמַּת הַמִּסְגָּרַת, מִסְגָּרַת מִתְקִימַת, דְּבַהּ מֵטְרוֹנִיתָא (יחזקאל מו) יְהִיָּה סָגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה :

וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע, הִכָּא אַתְרַמִּיז רְזָא דְיְבוּס דְאֲמַרוּ בִיהַ כִּיּוֹן שְׁלֵא בְנָה שׁוּב לֹא יִבְנֶה, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דברים כח) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אַחִיו. אֶבֶל לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְרִיף הוּא, אַתְמָר בִּיהַ וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אָבָא וְאִמָּא בְנֵי לָהּ לְגַבֵּיהַ הָדָא הוּא דְכָתִיב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ. ו' דְאִיהוּ כֵּן י"ה אָבָא וְאִמָּא. עַלִּיהוּ אַתְמָר וַיִּבֶן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא. וַיִּבְיָאָה אֶל הָאָדָם אִיִּתֵי לִיהַ לְגַבֵּי צֶלַע דְנִטִּיל מִן ה' עוֹלִימָא דִילָהּ.

וְעַלִּיהַ אַתְמָר (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּבְגִין דָּא בְטוֹרָא דָּא אַתְבְּנֵי בֵי מִקְדָּשָׁא. עַל יְדָא דְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא יְהִיָּה קַיָּמָא (מ"ד דף ק"ט) לְדַרְי דְרִין. וְעַלִּיהַ

אַתְמָר (חגי ב) גְּדוֹל יְהִיָּה כְבוֹד הוּא יְהִיָּה קַיָּמָא (מ"ד דף ק"ט) לְדַרְי דְרִין. וְעַלִּיהַ

הַאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן. שֶׁהָרֵאשׁוֹן נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם - וְזֶה עַל יְדֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִכֵּן (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא עֲמִלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ.

וְכֵן נֹאמַר בְּמִשְׁה וַיְכֵן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (שמות כו) וּלְצִלְע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֵלַע וְדָאִי מִצַּד שֶׁל חֶסֶד לְבָן, מִשֵּׁם נִקְרָאת לְכַנָּה. וַיִּסְגַּר בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה - בְּשֵׁר שֶׁהוּא אָדָם מִצַּד הַגְּבוּרָה וְנִכְלָל בְּשֵׁנֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן (שיר ב) שֶׁמָּאֵלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי.

זֹאת הַפַּעַם עֲצָם מַעֲצָמִי וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרִי - זוֹ שְׂכִינָה נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה לַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי, נֹאמַר בָּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגו' אֲנִי יֹדְעֵתִי שֶׁהִיא עֲצָם מַעֲצָמִי וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וְדָאִי יִקְרָא אִשָּׁה - מִצַּד עֲלִיּוֹן שֶׁהִיא אִמָּ"א (בִּינָה). כִּי מֵאִישׁ לִקְחָה זֹאת - מִצַּד שֶׁל אִבָּ"א (חֲכָמָה) שֶׁהוּא י'. וְכֵן מִשָּׁה בְּדַמּוֹתָ לְמִטָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יָזְכוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַת זִוְגוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל לו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם, וְכְתוּב (יואל א) וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנִתֵיכֶם וְגו', וְאֵלוֹ הֵם נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁעֲתִידִים לִהְיוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשָׁה אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלּוּ כָּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף שְׁבַגּוּף, וְאֵז הַחֲדָשׁוֹת יִבְאוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבְרוּ עָרֵב רַב מִהָעוֹלָם, וְנֹאמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁה, כָּל אֶחָד בְּבַת זִוְגוֹ, וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ. שֶׁתַּעֲבֹר עָרוּהָ מִהָעוֹלָם, שְׁאֵלָה הֵם שֶׁגָּרְמוּ גְלוֹת, עָרֵב רַב וְדָאִי.

וְעֲלִיָּיהוּ נֹאמַר וְהִנְחַשׁ הִיָּה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגו'. עָרוֹם לְרַע מִכָּל הַחַיּוֹת שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם

הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן. דְּקַדְמָאָה אֲתַבְּנִי עַל יְדָא דְּבַר נֶשׁ וְהֵאֵי עַל יְדָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִיִן דָּא (תהלים קכז) אִם יי לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא עֲמִלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ.

וְכֵן אֲתַמָּר בְּמִשְׁה וַיְכֵן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע. כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (שמות כו) וּלְצִלְע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. צֵלַע וְדָאִי מִסְטָרָא דְּחֶסֶד חֲוֹר מִתַּמָּן אֲתַקְרִיאת סִיְהָרָא. וַיִּסְגַּר בְּשֵׁר תַּחְתָּנָה בְּשֵׁר דָּאִיהוּ סוּמָק מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה וְאֲתַכְּלִיל בְּתַרוּוִיָּהוּ. בַּהֵהוּא זְמַנָּא (שיר השירים ב) שֶׁמָּאֵלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי.

זֹאת הַפַּעַם עֲצָם מַעֲצָמִי וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרִי דָּא שְׂכִינָתָא נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה לְגַבִּי עֲמוּדָא דְּאֲמָצְעִיתָא אֲתַמָּר בַּהּ זֹאת הַפַּעַם וְגו' אֲנָא יֹדְעֵנָא דָּאִיהִי עֲצָם מַעֲצָמִי וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרִי. לְזֹאת וְדָאִי יִקְרָא אִשָּׁה מִסְטָרָא עֲלָאָה דָּאִיהִי אִמָּ"א. כִּי מֵאִישׁ לִקְחָה זֹאת, מִסְטָרָא דְּאִבָּ"א דָּאִיהוּ י'. וְכֵן מִשָּׁה בְּדִיוקְנָא דִּילִיָּה לְתַתָּא.

בַּהֵהוּא זְמַנָּא יִזְכוּ יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְבַת זִוְגִיָּה. וְדָא אִיהוּ דְּכְתִיב, (יחזקאל לו)

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְכְתִיב, (יואל א) וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנִתֵיכֶם וְגו' וְאֵלִין (דף כח ע"ב) אֲנוּן נִשְׁמַתִּין חֲדַתִּין דְּעֲתִידִין לְמַהוּי עַל יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלּוּ כָּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף וְאֵז הַחֲדָשׁוֹת יִבְאוּ.

בַּהֵהוּא זְמַנָּא מִתַּעֲבְרִין עָרֵב רַב מִהָעוֹלָמָא, וְאֲתַמָּר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁה כָּל חַד בְּבַת זִוְגִיָּהוּ וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ. דְּאֲתַעֲבֹר עָרוּהָ מִהָעוֹלָמָא דְּאֵלִין אֲנוּן דְּגָרְמוּ גְלוּתָא, עָרֵב רַב וְדָאִי.

וְעֲלִיָּיהוּ אֲתַמָּר. וְהִנְחַשׁ הִיָּה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְגו' עָרוֹם לְרַע מִכָּל חַיּוֹן

עובדי עכו"ם, והם בני הנחש
הקדמוני שפתה את חנה. וערב
רב ודאי הם היו זהמא שהטיל
נחש בחנה, ומאותה זהמא יצא
קין והרג את הכל רועה צאן,
שנאמר בו בשגם הוא בשר.
בשגם זה הכל. בשג"ם ודאי הוא
משה. והרג אותו, והוא היה בן
בכור של אדם.

ועם כל זה, משה, כדי לכסות על
ערות אביו, לקח את בת יתרו
שנאמר בה (שופטים א) ובני קיני חתן
משה. והרי פרשה, למה נקרא
קיני? שנפרד מקיין, כמו שנאמר
(שם ד) וחבר הקיני נפרד מקיין. אחר
כך רצה להחזיר ערב רב בתשובה
לכסות את ערות אביו, שהקדוש
ברוך הוא מצרף מחשבה טובה
למעשה, ואמר לו הקדוש ברוך
הוא: הם מגזע רע, תשמר מהם.
אלה הם חטא של אדם שאמר לו
ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלה הם חטא של משה
וישראל.

ובגדרם גלו ישראל בגלות
וגרשו משם. זהו שכתוב ויגרש
את האדם. ואדם ישראל בודאי.
ומשה בגללם גרש ממקומו ולא
זכה להפגס לארץ ישראל,
שבגללם עבר על מאמר הקדוש
ברוך הוא וחטא בסלע שהכה בו,
ולא אמר לו אלא רק (במדבר ב)
ודברתם אל הסלע, והם גרמו.
ועם כל זה, מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה, שהוא
לא קבל אותם, ונתן בהם אות
ברית אלא לכסות ערות אביו.
והקדוש ברוך הוא אמר לו (שם יד)
ואעשה אתך לגוי גדול ועצום
ממנו, ובגללם אמר (שמות לב) מי
אשר חטא לי אמחננו מספרי, שהם
מזרע עמלק שנאמר בו (דברים כה)

דאומין דעלמא עובדי פוכבים ומזלות.
ואנון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחנה.
וערב רב ודאי אנון הוּוּ זהמא דאטיל נחש
בחנה. ומההיא זהמא נפק קין וקטל להכל
רועה צאן דאתמר ביה בשגם הוא בשר
בשגם זה הכל. בשג"ם ודאי איהו מש"ה
וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם.

ועם כל דא משה בגין לכסאה על ערייתא
דאבוהי נטל בת יתרו דאתמר ביה
(שופטים א) ובני קיני חותן משה, והא אוקמוה
אמאי אתקרי קיני שנפרד מקיין. כמה דאת
אמר, (שופטים ד) וחבר הקיני נפרד מקיין.
ולכתר פעא לאהדרא ערב רב בתיובתא
לכסאה ערייתא דאבוהי. דקדשא בריך הוא
מחשבה טובה מצרפה למעשה, ואמר ליה
קדשא בריך הוא מגזעא בישא אנון,
תסתמר מנייהו. אלין אנון חובה דאדם
דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל
ממנו. אלין אנון חובה דמשה וישראל.

ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו
מתמן הדא הוא דכתיב ויגרש את
האדם. ואדם ישראל ודאי. ומשה בגינייהו
אתתרף מאתריה ולא זכה למיעל בארעא
דישראל. דבגינייהו עבר מאמר דקודשא
ברוך הוא וחב בסלע דמחא ביה דלא אמר
ליה אלא (במדבר כ) ודברתם אל הסלע ואנון
גרמו. ועם כל דא מחשבה טובה הקדוש
ברוך הוא מצרפה למעשה דאיהו לא קביל
לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה
ערייתא דאבוה. וקדשא בריך הוא אמר ליה
(במדבר יד) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום
ממנו. ובגינייהו אמר (שמות לב) מי אשר חטא

לי אמחננו מספרי, דאנון מזרעא דעמלק דאתמר ביה (דברים כה) תמחה את

תמחה את זכר עמלק, והם גרמו
לשבר את שני הלוחות של
התורה.

ומיד - ותפקחנה עיני שניהם
וידעו ישראל כי עירמם הם.
בשעבוד של מצרים שהיו בלי
תורה, ונאמר בהם (יחזקאל טו) ואת
ערום וערֵיה. ואיוב בגלל זה
אמר פעמים (איוב א) ערם יצתי
מבטן אמי וערם אשוב שמה.
מה שהיה מש"ה, התהפך לערב
רב לשמ"ה ולשנינה. אשוב
שמה - כאן רמו שעתידי לחזר
ביניהם בגלות האחרונה, והולך
ביניהם לשמ"ה, והוא אמר (שם)
ה' נתן וה' לקח יהי שם ה'
מבורך.

ובזמן שנשברו שני הלוחות
התורה, ותורה שבעל פה, נאמר
בהם ויתפרו עלה תאנה. התפסו
בכמה קלפות מערב רב משום
כי עירמם הם, שלא תתגלה
ערוםם. וכסוי שלהם כפני ציצית
ורצועות התפלין, עליהם נאמר
ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו
כתנות עור וילבשם. אבל לגבי
ציצית - ויתפרו עלה תאנה
ויעשו להם חגרת. זהו (תהלים מה)
חגור חרבך על ירך גבור, וזו
קריאת שמע שנאמר בה (שם קמט)
רוקמות אל בגרונם. זהו ויעשו
להם חגרת.

וישמעו את קול ה' אלהים וגו',
כשקרבו להר סיני. זהו שכתוב
(דברים ד) השמע עם קול אלהים
מדבר מתוך האש וגו'. וערב רב
מתו. והם היו שאמרו למשה
(שמות ט) ואל ידבר עמנו אלהים פן
נמות, ומצאו את התורה. ואלה
הם עמי הארץ שנאמר בהם
(דברים כז) ארוור שכב עם כל
בהמה, בגלל שהם מצד אותו
שנאמר בו ארוור אתה מכל
הבהמה.

זכר עמלק ואנון לתפרא תרין לוחין
דאורייתא.

ומיד ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי
ערומים הם בטונא דמצרים דהוּו בלא
אורייתא ואתמר בהו (יחזקאל טו) ואת ערום
וערֵיה. ואיוב בגין דא אמר תרין זמני (איוב א)
ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה.
מה דהוּו מש"ה אתהפך לערב רב לשמ"ה
ולשנינה. אשוב שמה הכא רמזו דעתיד
לתתפרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל
בינייהו לשמ"ה ואיהו אמר (איוב א) יי' נתן ויי'
לקח יהי שם יי' מבורך.

ובזמנא דאתפרו תרין לוחין דאורייתא.
ואורייתא דעל פה אתמר בהון
ויתפרו עלה תאנה. אתפסו בכמה קליפין
מערב רב בגין פי ערומים הם דלא יתגלי
ערותיהו. וכסוייא דילהון כפני ציצית
ורצועין דתפלין. עלייהו אתמר. ויעש יי'
אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.
אבל לגבי ציציות ויתפרו עלה תאנה. ויעשו
להם חגורות דא איהו (תהלים מה) חגור חרבך על
ירך גבור. ודא קריאת שמע דאתמר ביה (תהלים
קמט) רוקמות אל בגרונם וגו'. דא הוא ויעשו
להם חגורות:

וישמעו את קול יי' אלהים וגו' פד קריבו
לטורא דסיני. הדא הוא דכתיב (דברים
ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש
וגו' וערב רב מיתו. ואנון הוּו דאמרו למשה
(שמות ט) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות
ואשפחו אורייתא. ואלין אנון עמי הארץ
דאתמר בהון (דברים כז) ארוור שוכב עם כל
בהמה בגין דאנון מסטרא דההוא חוּיא
דאתמר ביה ארוור אתה מכל הבהמה.

וְהָא כַּמָּה עַרְבוּבִין אֲנוּן בִּישׁוּן בַּעֲיָרָן וַחֲיוּן.
 אָבֵל אֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְנַחֲשׁ.
 וְאֵית עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְאוּמֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת דְדָמוּ לְחֲיוּן וּבַעֲיָרָן דְחַקְלָא. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא מִסְטָרָא דְמַזְיָקִין דְנִשְׁמַתָּן (דף כט ע"א)
 דְחַיִּיבִיא אֲנוּן מַזְיָקִין דְעֲלָמָא מִמֶּשׁ. וְאֵית
 עַרְבוּבִיא דְשָׂדִים וְרוֹחִין וְלִילִין וְכֹלָא
 מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא אֵית בְּכֻלְהוּ לְטִיָּיא
 כְּעַמְלָק דְאִיהוּ חֲיוּיא בִישָׂא אֵל אַחַר. אִיהוּ
 גְלוּי לְכָל עַרְיִין דְעֲלָמָא רוֹצֵחַ אִיהוּ וּבַת
 זוּגִיָּה סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה. וְכֹלָא סַמָּא"ל.
 וְאֵית סַמָּא"ל וְאֵית סַמָּא"ל, וְלֹאוּ כֻלְהוּ
 שְׁוִיִין. אָבֵל הֵהוּא סְטָרָא דְחֲיוּיא אִיהוּ לְטִיָּיא
 עַל כֻּלָּא.

וְהָרִי כַּמָּה הֵם עָרַב רַב רְעִים
 בְּהֵמוֹת וַחֲיוֹת, אָבֵל יֵשׁ עָרַב רַב
 מִצַּד שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְיֵשׁ עָרַב רַב
 מִצַּד שֶׁל אַמּוֹת עֲכוּ"ם שְׂדוּמִים
 לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ עָרַב
 רַב מִצַּד שֶׁל מַזְיָקִים, שְׁנִשְׁמַתָּם
 שֶׁל רְשָׁעִים הֵם מַזְיָקִים שֶׁל
 הָעוֹלָם מִמֶּשׁ, וְיֵשׁ עָרַב רַב שֶׁל
 שָׂדִים וְרוֹחוֹת וְלִילִין, וְהַכֹּל
 מְעוֹרְבִים בִּישְׂרָאֵל, וְאֵין כָּלֵם
 מְקַלֵּל כְּעַמְלָק, שֶׁהוּא נָחָשׁ רַע
 אֵל אַחַר. הוּא גְלוּי לְכָל הַעֲרִיּוֹת
 שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבַת זוּגוּ
 סַם מוֹת עֲבוּדָה זָרָה, וְהַכֹּל
 סַמָּא"ל. וְיֵשׁ סַמָּא"ל וְיֵשׁ
 סַמָּא"ל, וְלֹא הַכֹּל שְׁוִים. אָבֵל
 אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנָּחָשׁ הוּא מְקַלֵּל
 עַל הַכֹּל.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם
 וַיֹּאמֶר לוֹ אַיְכָּה. כַּאֲן רַמְזוּ לוֹ
 שְׁעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְלִבְכוּת בּוֹ אֵיכָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (איוב א) אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד. אִ"י
 כ"ה. וְלַעֲתִיד לְבָא עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְבַעַר כָּל הַמִּינִים
 הַרְעִים מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִז
 שָׁב הַכֹּל לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד
 וְיִשְׁמוֹ אֶחָד.

שְׁנֵינוּ, כָּל שְׁלֵמָה שְׁנֹאמַר בְּשִׁיר
 הַשִּׁירִים, בְּמִלְךָ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ,
 בְּמִלְךָ [ס"א בְּנֻקְבוֹת הַמִּלְךָ] סַתָּם בְּנֻקְבָה
 מְלָה [מִלְךָ] תַּחְתּוֹנָה כְּעֲלִיּוֹנָה.
 וְסוּד הַדְּבָר - דִּירָה תַּחְתּוֹנָה
 לְעֲלִיּוֹנָה שְׁתִּיחֵן כְּאַחַת. וְהֵינוּ
 בִּי"ת, שְׁכָתוּב (משלי כד) בְּחֻכְמָה
 יִבְנֶה בַּיִת. כְּתוּב (שיר ג) אַפְרִיּוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי
 הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיּוֹן זֶה תַּקְוִין שֶׁל
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִהָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן.

שְׁעַד שְׁלֵא כְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עֲמַד דְּבָר, (וְהוּא

וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיְכָּה.
 הָכָא רַמְזוּ לִיה דְּעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּי
 מִקְדָּשָׁא וְלִמְבִּי בַּה אֵיכָה. הָדָא הוּא דְכָתִיב,
 (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד אִ"י כ"ה. וְלְזַמְנָא
 דְאַתִּי עֲתִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַעַרָא כָּל זִינִין
 בִּישׁוּן מִעֲלָמָא כְּדְכָתִיב, (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת
 לְנִצָּחַת. כְּדִין תָּב כֻּלָּא לְאַתְרֵיהּ כְּדְכָתִיב, (זכריה יד)
 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד וְיִשְׁמוֹ אֶחָד :

הַתִּינֵן כָּל שְׁלֵמָה דְאַתְמָר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים
 בְּמִלְכָּא דְשְׁלָמָא דִּילִיָּה. בְּמִלְךָ (ס"א בְּנֻקְבֵי
 מִלְכָּא) סַתָּם בְּנוּקְבָא. מְלָה (נ"א מִלְךָ) תַּתְּאָה
 בְּעֲלָאָה. וְרָזָא דְמְלָה דִּירְתָא תַּתְּאָה לְעֲלָאָה
 תְּרוּוִיָּהּ כְּחַד. וְהֵינוּ בִּי"ת דְכָתִיב, (משלי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְכָתִיב (שיר ה) אַפְרִיּוֹן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. אַפְרִיּוֹן
 דָּא תַּקְוִיָּא דְעֲלָמָא תַּתְּאָה מִעֲלָמָא עֲלָאָה.
 רַעַד לָא בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא הָוָה
 סַתָּים שְׁמִיָּה בֵּיה וְלֹא (נ"א הָוָה) הוּא

הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא (הָיָה) הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר

שְׁמִיָּה סְתִים בְּגִיָּה חָד וְלֹא קִיָּמָא מְלָה
 (וְהוּא הֵנָּה בְּלַחְדוּרֵי) עַד דְּסָלִיק בְּרַעוּתָא (דְּמַחְשְׁבָה לְקִיָּמָא
 בְּלֵא בְּמִטּוֹן דְּסִמּוּרָא) לְמַבְרֵי עֲלֵמָא וְהָוָה רְשִׁים
 וּבְנֵי וְלֹא קִיָּמָא, עַד דְּאַתְעַטֵּף בְּעַטּוּפָא חַד
 דְּזִיְהֵרָא (עֲלָאָה דְּמַחְשְׁבָה) וּבִרְאָ עֲלֵמָא (נ"א יִמְיָא
 דְּעֵלְמָא קְדָמָאָה) (נ"א שְׁמִים). וְאַפִּיק (אֵילֵנוּ) אֲרִזִין
 עֲלֵאִין רַבְרַבִּין מִהֵוּא נְהוּרָא (נ"א וְוִוָא רַבָּא)
 זִיְהֵרָא עֲלָאָה (נ"א חַד דְּזִהֵר וְיִמְיָא עֲלָאָה), וְשׁוּי
 רְתִיכוּי עַל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אַתּוּוֹן רְשִׁימִין
 אַתְגְּלִיפוּ בְּעֶשֶׂר אַמִּירֹן וְאַתִּישְׁבוּ. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב מַעְצֵי הַלְבָנוֹן. וְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע (דְּהָא מֵאֵלִין עֵבִיד הֵוּא אִפְרַיִם).
 עֲשֵׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לֹו לְגַרְמִיָּה, לֹו
 לְתַקּוּנִיָּה, לֹו לְאַחַזְאָה יְקָרָא עֲלָאָה. לֹו
 לְאוֹדְעָא דְאִיְהוּ חַד וְשְׁמִיָּה חַד כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (זְכַרְיָה יד) וְיִהְיֶה יְהוָה אִתְּךָ וְשָׁמוֹ אִתְּךָ וְכְּתִיב) (תְּהִלִּים פג)
 וַיִּדְעוּ כִי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדְּךָ.
 בְּמִטּוֹן דְּקִלְפוּי. קִסְטוּרִין יְדִיעָא. נָטִיף
 לְסִטְרָא דָא לְעֵילָא. נָטִיף לְיִמְיָנָא.
 סְטָא לְשִׁמְאָלָא. נְחִית לְתַתָּא. וְכֵן לְאַרְבַּע
 זְוִיָּין. מְלָכוּ אַתְפָּרֵשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלְאַרְבַּע
 זְוִיָּין לְמִהוּי חַד. נְהֵרָא עֲלָאָה נְחִית לְתַתָּא.
 וְעֵבִיד לִיָּה יִמָּא רַבָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (קַהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַזֹּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ
 מְלֵא. דְהָא הוּא כְּנִישׁ כְּלָא וְשְׂאִיב לִיָּה בְּגִיָּה.
 כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשָּׁרוֹן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֲמֻקִּים. וְאִין שָׁרוֹן אֲלֵא אַתְרַ יִמָּא
 רַבָּא דְשְׂאִיב כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא דְאַפִּיק וְשְׂאִיב
 וְנְהִיר (וְעֵאֵלִין בֵּיה. בְּגִיָּי כִּד דָּא אִפִּיק וְדָא שְׂאִיב, נְהִיר) דָּא בְּדָא
 בְּאוּרְחִין יְדִיעֵן (נְחֻלְיָא כְּפֹן עֲלוּתִי). וְכִדִּין עֲלִיָּיהוּ
 כְּתִיב, (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בַּיִת
 בְּרֵאשִׁית. (נ"א וְעַל דָּא בַּיִת דְּעֵלְמָא מְלָךְ סְתִים) (בַּיִת עֲלָאָה אַתְּבְּנִי
 בְּחֻכְמָה. וְכֵן תַּתָּא אוּף חֵב). אַבְל בַּיְתָא עֲלָאָה רַבְרַבָּא

הֵנָּה בְּלַחְדוּרֵי) עַד שְׁעֲלָה כְּרָצוֹן] שָׁל
 הַמַּחְשְׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֹּל בְּשִׁבְלֵי סִמְמָנִים] לְבִרְאָ
 עוֹלָם, וְהָיָה רְשׁוֹם וּבְנֵי וְלֹא
 עוֹמֵד, עַד שֶׁהִתְעַטֵּף בְּעַטּוּף אֶחָד
 שָׁל זֶהר [עֲלִיֹן שֶׁל מַחְשְׁבָה] וּבִרְאָ עוֹלָם
 [נ"א יִמֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַקְּדָמוֹן], וְהוֹצִיא
 [אֵילָנוֹת] אֲרִזִּים עֲלִיּוֹנִים גְּדוֹלִים
 מֵאוֹתוֹ הָאוּר [חֲזִי גְדוֹל] זֶהר עֲלִיֹן
 [נ"א אֶחָד שֶׁל זֶהר יִמֹן הָעֲלִיֹן], וְשָׁם
 מְרַכְּבָתוֹ עַל עֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים
 אוֹתוֹת רְשׁוּמוֹת, שְׁנַחֲקֶקוּ בְּעֶשֶׂר
 אֲמִירוֹת וְהִתְיַשְׁבוּ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 מַעְצֵי הַלְבָנוֹן, וְכַתּוֹב (תְּהִלִּים קד)
 אֲרִזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. [שְׁתֵּרֵי מֵאֵלוֹ
 עֲשֵׂה אֵת הָאִפְרַיִם הַחַוָּא].

עֲשֵׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. לֹו -
 לְעֶצְמוֹ, לֹו - לְתַקּוּנוֹ, לֹו -
 לְהִרְאוֹת כְּבוֹד עֲלִיֹן, לֹו -
 לְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד,
 כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (זְכַרְיָה יד) וְיִהְיֶה יְהוָה אִתְּךָ
 וְשָׁמוֹ אִתְּךָ, וְכַתּוֹב (תְּהִלִּים פג) וַיִּדְעוּ כִּי
 אַתָּה שִׁמְךָ ה' לְבַדְּךָ.

בְּהִגֵּעַ הַהִפְכָּאָה, הֵיכָלֹת
 יְדוּעִים, נוֹטָה לְצַד זֶה לְמַעְלָה.
 נוֹטָה לְיָמִין. סוֹטָה לְשִׁמְאָל. יוֹרֵד
 לְמַטָּה. וְכֵן לְאַרְבַּעַת קְצוּוֹת.
 מְלָכוּת נִפְרְדָה לְמַעְלָה וְלְמַטָּה
 וְלְאַרְבַּעַת קְצוּוֹת לְהִיּוֹת נְהַר
 עֲלִיֹן אֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְעוֹשֶׂהוּ
 לַיָּם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (קַהֲלַת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַזֹּלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם
 אֵינְנוּ מְלֵא. שְׁתֵּרֵי הוּא כּוֹנֵס הַכֹּל
 וְשׂוֹאֵב אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר
 (שִׁיר ב) אֲנִי חִבְּצַלַת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת
 הָעֲמֻקִּים. וְאִין שָׁרוֹן אֲלֵא מְקוֹם
 הַיָּם הַגְּדוֹל שְׁשׂוֹאֵב כָּל מִימֵי
 הָעוֹלָם, שְׁמוֹצִיא וְשׂוֹאֵב וּמְאִיר

[וְנִכְנְסִים בּוֹ. כְּשׁוֹם קִד זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׂוֹאֵב, מְאִיר]
 זֶה בְּזֶה בְּדַרְכֵים יְדוּעוֹת [נְחָלִים רַעֲב
 עֲלִיֹן], וְאֵז כְּתוֹב עֲלֵיהֶם (מִשְׁלֵי כד)
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, וְעַל זֶה בַּיִת
 בְּרֵאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מְלָךְ
 סְתִים] [בַּיִת עֲלִיֹן יִבְנֶה בְּחֻכְמָה, וְכֵן אוּף קִד
 הַמַּחְתּוֹן]. אַבְל בַּיִת עֲלִיֹן הַגְּדוֹל -

ישוב העולם. מלך סתם - בית תחתון.

(תהלים סג) והמלך ישמח באלהים, [כשמתעוררת גבורה] עליונה לאחו בו תחת ראשו ולקרבו בחדונה להיות הפל אחד. והמלך ישמח באלהים - שמחה, אור [אור] [שמחה] שהוציא בשביל אחד טמיר וגנזו ונכנס בו בשנים שהם אחד, ועל זה העולם נתקן בקיום שלם.

והמלך ישמח באלהים - עולם [אור עליון] התחתון שמח בעולם העליון [נ"א נסתר אותו ששלח] עמק [שמחה ששופעת ויוצאת אותה מקום שמים? באלהים. בו שמה, בו שולח] חיים לכל. נקראים חיי המלך. זה עקר הבית. בית זה בונה בית של העולם ובונה העולם. וזהו בראשית ברא אלהים, ב' ראשית. ראשית חכמה כשפונס הכל לתוכו ונעשה ים גדול לשאב הכל.

ים שקפאו מימיו שואב כל מימות העולם וכוונס אותם לתוכו, והמים הולכים ושטים ונשאבים בו, וזה יוצא מתוף העליון. וסימן של הסוד הזה - [איוב לח] מבטן מי יצא הקרח, שמימיו גלודים [קפואים] בו לשאב אחרים.

הקרח הזה ים שקופא, לא שופעים מימיו אלא בשעה שחזק הדרום מגיע אליו ומקרב אותו אצלו, ואז המים שהיו גלודים בצד הצפון מפשירים ושופעים, שהרי מצד הצפון המים מגלודים, ומצד הדרום הם מפשירים ושופעים להשקות כל אותן תיות השדה, כמו שנאמר [תהלים קד] ישקו כל תיותו שדי וגו', ואלו נקראים הרי בתר, הרי הפרוד. שכלם משקים כשצד

ישובא דעלמא. מלך סתם ביתא תתאה. והמלך ישמח באלהים, (תהלים סג) (כד אתער גבורה) עלאה לאחדא ביה תחות רישיה ולקרבא ליה בחדונה למהוי פלא חד. והמלך ישמח באלהים חדו נהורא דאפיק (נ"א בנהורא) (דנחרא) דנפיק בחד שבילא טמיר וגניז ועייל ביה בתרין דאנון חד ועל דא עלמא אשתכלל בקיומא שלים.

והמלך ישמח באלהים עלמא (נ"א נחרא עלאה) תתאה חדי בעלמא עלאה (נ"א סתימא

ההוא שדר) עמיקא (חדו דגניז נפיק באן אתר חדי. באלהים. ביה חדי. ביה שדר) חיים לכלא. חיי מלפא אקרון. דא עקרא (דף כט ע"ב) דביתא. ביתא דא בני ביתא דעלמא. ובני עלמא. ודא הוא בראשית ברא אלהים ב' ראשית. ראשית חכמה כד פניש פלא לגויה ואתעביד ימא רבא לשאבא כלא. ימא דקאפו מימוי. שאיב פל מימין דעלמא. וכניש לון לגויה. ומיין אזלין ושאטין ואתאבון ביה. ודא נפיק מגו עלאה. וסימניה דרזא דא [איוב לח] מבטן מי יצא הקרח דמימוי גלידין ביה לשאבא אחרנין.

האי קרח ימא דקפא לא נגדין מימוי. אלא בשעתא דתוקפא דדרום מטי לגביה ומקריב ליה בהדיה. כדין מנא דהו גלידין בסטרא דצפון משתרון ונגדין. דהא מסטרא דצפון גלידי מנא ומסטרא דדרום משתרון. ונגדין לאשקאה כל אנון תיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד) ישקו כל תיותו שדי וגו' ואלין אקרון הרי בתר טורין דפירודא. דכלהו משתקין כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה. וכדין מנא נגדין. ובחילא

דרום מתחיל לקרב אליו, ואז המים שופעים. ובכח עליון זה ששופע, הפל הם בגדלה ובשמחה.

בשמחה שבה עולה ברצון [של הרוח] מטמיר של כל הטמירים, מגיע [שופע] מתוכו נהר אחד [כח המור], וכשמתקרבים זה בזה בשביל אחד שלא ידוע למעלה ולמטה, וכאן הוא ראשית הפל. ובי' מלך סתם, מהראשית הזאת נתקן ודומה זה לזה.

[ובכח זה] ברא אלהים את השמים [סתם נקדה נסמרת ששופעים ממיה יוצאים החוצה] [נ"א אחר שיוצאים בנה] [נ"א נהר שיוצא בה"א עליונה] [אור ששופע יוצא בנה] ומוציא קול מתוכו, וזה נקרא קול השופר. והיגו ברא אלהים את השמים [והוא] שהוא קול השופר [נ"א והוא השופר]. ושמם שולטים בחיי המלך העליון על הארץ. וסימן לדבר - בן ישי ח"י על האדמה. שהחיים תלויים בבן ישי [ובנ"א משפיעים לו]. ובהם שולט בכל, והארץ נזונית ממנו. וזה שפתוב ואת הארץ. וא"ו התוספה לשלט במזונות על הארץ.

א"ת למעלה, והוא כח של כל עשרים ושנים אותיות שהוציא א"ת א' ת' אלהים זה, ונתן לשמים, כמו שנאמר (שיר א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והיגו את השמים - להכליל זה בזה ולחבר אותם זה בזה להתקים כאחד באותם חיי המלך, מלך סתם, להזין ממנו שמים. ואת הארץ - חבור של זכר ונקבה שנתקו באותיות ושומות, וחי המלך שגשפעו מהשמים, שהשמים משפיעים להם לקים את הארץ וכל אוכלוסייה.

וסוד של אלהים עליון עשה שמים וארץ לקיום. והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה הראשית

דא עלאה דנגיד פלא הוו ברבו בחדו. בר מחשבה סליק ברעו (דחוד) מטמירא דכל טמירין. מטי (ואהנגיד) מגייה חד נהר. (כתרא טמירא) וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע לעילא ותתא והכא הוא ראשיתא דכלא. ובי' מלך סתם מהאי ראשיתא אשתכלל ודמי דא לדא.

(ובחילא דא) ברא אלהים את השמים, (סתמא נקודה סתימא דנגידן מימיו ונקסין ברא) (נ"א כתר דנקסין ברא) (נ"א

נקרא דנפיק בה"א עלאה) (נ"א נהורא דנגיד ואפיק ברא) ואפיק קול מגייה. ודא אקרי קול השופר. והייגו ברא אלהים את השמים (ואיהו) דאיהו קול השופר (נ"א ואיהו השופר). ושמים שליטין בחיי המלך עלאה על ארעא. וסימניה בן ישי ח"י על האדמה. דחיים תליין בבן ישי. (יבנ"א ונגידן ליה). ובהו שליט בכלא. וארעא מיניה אתזנת. הדא הוא דכתיב ואת הארץ. וא"ו דאתוסף לשלטאה במזוני על ארעא.

א"ת לעילא והוא חילא דכללא דעשרין ותריין אתוון דאפיק א"ת א' ת' אלהים

דא ויהיב לשמים כמא דאת אמר, (שיר השירים א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. והייגו את השמים לאכללא דא בדא ולחברא לון דא בדא לאתקיימא כחדא באנון חיי מלכא מלך סתם לאתזנא מיניה שמים. ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא דאתגליפו באתון רשימין. וחי מלכא דאתנגידו מן שמיא דשמים נגדין לון לקיימא ארעא וכל אוכלוסיין דילה.

ורזא דאלהים עלאה עבד שמים וארץ

של הכל. כמו זה סוד עליון יורד למטה. והאחרון הזה עשה שמים וארץ למטה.

וסוד של הכל שני עולמות הם ובראו עולמות, זה העולם העליון וזה העולם התחתון. זה כמו זה. זה ברא שמים וארץ, וזה ברא שמים וארץ. ועל זה שני עולמות הם. זה הוציא שני עולמות, וזה הוציא שני עולמות, והכל בכח של הראשית העליונה.

יורד העליון בתחתון ומתמלא בדרך של דרגה אחת ששורה עליה. כמו שאותו שביל נסתר וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דקיק. ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה. ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שכתוב (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. וסוד של הכל - (ישעיה מז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב (תהלים עז) בים דרך ושבילך במים רבים. העולם העליון, כשמתמלא ומתעבר כמו נקבה שמתעברת מן הזכר, מוציאה שני בנים כאחד, זכר ונקבה, והם שמים וארץ כמו שלמעלה.

במימי השמים נזוגית הארץ ומימיו נשפכים לתוכה, אלא שעליונים זכר ותחתונים נקבה. והתחתונים נזוגים מן הזכר. ומים תחתונים קוראים לעליונים כנקבה שפתיחה לזכר ושופכת מים כנגד מים של הזכר לעשות זרע. והנקבה נזוגית מן הזכר. זהו שכתוב ואת הארץ, בתוספת וי"ו, כמו שנאמר.

כתוב (ישעיה מז) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. האותיות נחקקו במעשה של הכל, במעשה של העליון

לקיומא. ואפיק לון פחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכלא. כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא. והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא.

ורזא דכלא ב' תרין עלמין נינהו ובראו עלמין. דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה. דא כגוונא דדא. דא ברא שמים וארץ. ודא ברא שמים וארץ. ועל דא ב' תרין עלמין נינהו. דא אפיק תרין עלמין. ודא אפיק תרין עלמין, וכלא בחילא דראשית עלאה.

נחית עלאה בתתאה ואתמלייא בארח דחד דרגא דשרי עלה. כגוונא דההוא שביל סתים וטמיר וגנוז לעילא. פר דחד שביל דקיק. וחד ארח. ההוא דלתתא ארח כמה דאת אמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה. וההוא דלעילא שביל דקיק כדכתוב, (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט. ורזא דכלא (ישעיה מג) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה. וכתוב, (תהלים עז) בים דרך ושבילך במים רבים. עלמא עלאה כד אתמלייא ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא אפיקת תרין בנין פחד, דכר ונוקבא, ואנון שמים וארץ כגוונא עלאה.

במימיו דשמיא אתון ארעא ומימיו אשתדן בגווה, אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא. ותתאי מן דכורא אתון. ומיין תתאין קראן לעלאין כנוקבא דפתיחא לדכורא ושדת מיא לקבל מיא דדכורא למעבר זרעא. ונוקבא מן דכורא אתונת. הדא הוא דכתוב ואת הארץ בתוספת וי"ו כמה דאתמר.

כתוב, (ישעיה מז) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. אתון אתחקקו (ד' ט' 2

ובמעשה של הפתחות. אחר כך נרשמו האותיות ונחקקו בכתוב. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי, כמו שנאמר בי"ת ברא, ודאי בכח עליון. ב' נקבה. א' זכר. כמו שב' ברא ודאי בכח שלמעלה, כך א' הוציא אותיות השמים כללות של עשרים ושנים אותיות. ה' הוציא שמים לתת להם חיים [ולחשקות] ולהשריש אותם.

ואת הארץ - ו' הוציאה הארץ לתת לה מזון ולהתקינה ולתת לה ספוק שראוי לה. ואת הארץ - שלקח וא"ו א"ת כללות של עשרים ושנים אותיות, והארץ נזונית. והארץ כוללת אותם לתוכה, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים את הים. והינו סוד ואת הארץ. שפונקט הכל לתוכה ומקבלת אותם הארץ, לקחה הארץ. וא"ת - זה שמים וארץ כאחד. א"ת השמים - סוד של שמים וארץ כאחד.

ומקבלת אותם להזין. הגעת הדבר בהפאתו מצויים. היכל הקטרת מצוי בארץ. כשאש לוחטת, שופעת ומתעוררת משמאל שאוחז בה ועולה עשן, כמו שנאמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. זו אש וזה עשן. וכתוב (שם) ואת ההר עשן. מתוך שאש כשיורדת, אחוזים זה בזה עשן באש, ואז הכל עומד בצד השמאל, והינו סוד (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים, בכח של הימין למעלה. כמו כן נעשו שמים שהם זכר. וזכר בא מצד הימין, ונקבה מצד השמאל.

(נ"ו) בעובדא דכלא. בעובדא דעלאה ובעובדא דתפאה. לבתר אתרשימו אתון ואתחקו בקרא. ב' בראשית ברא. א' אלהים את. ב' ראשית ברא ודאי. כמה דאתמר בי"ת ברא ודאי בחילא עלאה. ב' נוקבא. א' דכר. כמה דב' ברא ודאי בחילא דלעילא. הכי א' אפיק אתון השמים כללא דעשרין ותרתיין אתון. ה' אפיק שמים למיהב ליה חיים (נ"א) ולאשרשא ליה.

ואת הארץ. ו' אפיק הארץ למיהב לה מזונא ולא תקנא לה ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה. ואת הארץ, הנטיל וא"ו א"ת כללא דעשרין ותרין אתון ומתזן ארעא. וארעא כליל לון לגווה כמה דאת אמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים. והיינו רזא ואת הארץ. דכניש פלא לגווה וקבלית לון הארץ נטלא הארץ. וא"ת דא שמים וארץ כחדא. א"ת השמים רזא דשמים וארץ כחדא.

וקבירת לון לאתזנא. מטון מלה בקולפוי שכיחי. קוסטרא דקוטרא בארעא שכיח. פד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אחיד בה וסלקא תננא כמה דאת אמר (שמות יט) והר סיני עשן פלו מפני אשר ירד עליו יי' באש. דא אשא ודא תננא. וכתוב, (שמות יט) ואת ההר עשן. מגו דאשא כד נחית אחידן דא בדא תננא באשא. וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא. והיינו רזא (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ. וימיני טפחה שמים. בחילא דימינא לעילא. פי האי גוונא אתעבידו שמיא דאיהו דכר. ודכר מסטרא דימינא קא אתי ונוקבא מסטרא דשמאלא.

(ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. (ישעיה מ) עד הכא אסתלקו מלין דלא לשאלא כדלעילא. דחקמה אשתכליל מאין ולא קיימא לשאלא דסתים ועמיק לית דיקום ביה. פיון דאתפשט נהורא עמיקא נהוריה קיימא בשאלתא אף על גב דאיהו סתים מפלא דלתתא. וקראן ליה על פום שאלתא מ"י. מי ברא אלה.

והינו סוד שאמרנו (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח. מבטן מי ודאי יצא הקרח, אותו שעומד לשאלה. ואין לשאל מה למעלה ומה למטה, אלא לשאל מקום שיוצאים לדעת, ולא לדעת אותו, שהרי לא יכולים. אלא עומד לשאלה ולא לדעת בו.

בראשית ב' ראשית, ראשית מאמר הוא. או נאמר שבראשית הוא מאמר. אלא עד שלא יצא והתפשט פחו והכל נסתר בו, בראשית הוא ומאמר הוא. פיון שיצא והתפשטו ממנו צבאות, נקרא ראשית, והוא מאמר בלבדו. מ"י שאלה אותו שברא אלה. אחר כשהתפשט והשתכלל, נעשה י"ם וברא למטה. והכל עשה כמו אותו ממש שלמעלה. זה כנגד זה וזה כמו זה, ושניהם ב'.

בתוב (שיר א) עד שהמלך במסבו. במסבו - להתישב במלכות תחתונה. בסוד של אותה חברות ותפנוק של אותה חביבות שבעדן העליון באותו שביל שנסתר וגנוז ולא נודע, ומתמלא ממנו ויוצא בנחלים ידועים. נרדי נתן ריחו - זה מלך תחתון. שברא עולם שלמטה כמו שלמעלה, ומעלה ריח טוב עליון לשלט ולעשות, ויכול שולט ומאיר באור עליון.

והינו רזא דקאמרן (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח. מבטן מי ודאי יצא הקרח. ולית לשאלא מה לעילא מה לתתא. אלא לשאלא אתר דנפקן למנדע. ולא למנדע ליה. דהא לא יכלין. אלא קיימא לשאלתא ולא למנדע ביה.

בראשית ב' ראשית. ראשית מאמר הוא. או נימא דבראשית איהו מאמר. אלא עד לא נפיק ואתפשט חיליה וכלא סתים ביה. בראשית איהו ומאמר איהו. פיון דנפיק ואתפשט מניה חילין, ראשית אקרי והוא מאמר בלחודו. מ"י שאלת ההוא דברא אלה. לבתר פד אתפשט ואשתכלל אתעביד י"ם וברא לתתא. וכלא עביד פההוא גוונא ממש דלעילא. דא לקבל דא ודא כגוונא דדא. ותרווייהו ב'.

בתוב, (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו. במסבו לאתיישבא במלכו תתאה. ברזא דההוא חברותא ותפנוקא דההוא חביבותא דבעדן עלאה בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע ואתמלייא מניה ונפקא בנחלין ידיען. נרדי נתן ריחו דא מלפא תתאה. דברא עלמא לתתא כגוונא דלעילא וסליק ריחא טבא עלאה לשלטאה ולמעבד ויכיל ושלטיט ונהיר בנהורא עלאה.

בשני גונים נברא העולם, בימי
 ובשמואל, בששה ימים עליונים.
 ששה ימים נעשו להאיר, כמו
 שנאמר (שמות לא) כי ששת ימים
 עשה ה' את השמים ואת הארץ.
 ואלה הפרו דרכים ועשו ששים
 נקבים לתהום רבה, ואותם ששים
 נקבים להעלות מי הנחלים לתוך
 התהום. ועל זה (הרי שנין) השיתין
 מששת ימי בראשית נבראו, והם
 היו שלום העולם.

והארץ היתה תהו ובהו, הפסלת
 הטמונה בתוך קליטתו שהיתה
 בהתחלה ולא התקמה. היתה
 כבר ואחר כך התקמה. בארבעים
 ושפים אותיות נחקק העולם
 והתקם, וכלם עטור של השם
 הקדוש. כשמצטרפות, עולות
 באותיות אותיות למעלה ויורדות
 למטה, מתעטרות בעטרות
 בארבעת צדדי העולם ויכול
 העולם להתקם. ואלה מתקיימים
 במעשי העולם (נ"א המלך). הדפוס
 של הקליטה באלה מצויים
 פחותם החותמת. נכנסו ויצאו את
 ואת ונברא העולם. נכנסו לתוך
 החותם והצטרפו והתקם העולם.
 במקר של הנחש הגדול הפו
 ונכנסו תחת נקבי העפר אלף
 וחמש מאות אמות. אחר כך
 תהום רבה היה עולה בחשף,
 והחשף פסה הכל, עד שיצא אור
 ויבקע בחשף ויצא והאיר, שכתוב
 (איוב יב) מגלה עמקות מני חשף
 ויצא לאור צלמות.

מים נשקלו במשקל אלף וחמש
 מאות באצבעות. שלש נטפו
 לתוך המשקל. חצי מהם לקיום,
 וחצי שנכנסו למטה. אלו עולים
 ואלו יורדים. כיון שעלו בעלית
 היר, עמד המשקל בדרך ישר ולא

פלגו מנייהו לקיומא ופלגו
 באצבעאן. תלת נטיפו גו תיקלא. פלגו דסליקו בסליקו דינדא.

בתרין גוונין אתברי עלמא, בימינא
 ובשמאלא בשיתא יומין עלאין.

שיתא יומין אתעבידו לאנהרא כמה דאת
 אמר (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי את
 השמים ואת הארץ. ואלין פרון ארחין
 ועבדו שיתין נוקבין לתהומא רבא. ואנון
 שיתין נוקבין לאעלאה מיא דנחלי גו
 תהומא. ועל דא (הא בנינו) השיתין מששת
 ימי בראשית נבראו ואנון הוו שלמא
 דעלמא:

והארץ היתה תהו ובהו סוספיתא דקמרי
 גו קולטוי דהוה בקדמיתא ולא
 אתקיימת. היתה כבר ולבתר אתקיימת.
 בארבעין ותרין אתוון אתגליף עלמא
 ואתקיימת. וכלהו עטורא דשמא קדישא.

פד מצטרפין סלקין באתוון (דף ז ע"ב)
 אתוון לעילא ונחתין לתתא מתעטרן
 בעטרין בארבע סטרי עלמא ויכיל עלמא
 לאתקיימא. ואלין אתקיימין בעובדוי
 דעלמא (נ"א המלך). טופסרא דקילטא בהני
 שכיחי כחותמא דגושפנא. עאלו ונפקו
 את ואת ואתברי עלמא. עאלו גו חותמא
 ואצטרפו ואתקיים עלמא.

בקולפוי דחויא רברבא מחו ועאלו
 תחות נוקבי דעפרא אלף וחמש
 מאה אמיין. לבתר תהומא רבא הוה
 סליק בחשוכא וחשוכא חפי כלא. עד
 דנפק נהורא ויבקע בחשוכא ונפק
 ואתנהיר דכתיב, (איוב יב) מגלה עמקות
 מני חשף ויצא לאור צלמות.

מיא אתקלו בתיקלא אלף וחמש מאה

באצבעאן. תלת נטיפו גו תיקלא. פלגו דסליקו בסליקו דינדא.

סָטָה לְיָמִין וְלֹא לְשִׁמְאֵל. זָהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

הַבַּר הָיָה בְּאַרְצָן נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכַח וְתַקְּףָהּ וּמִים קִפּוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהָאִיר עָלֶיהָ הָאוֹר שְׁלֹמַעְלָה, וְהָאוֹר הִכָּה בְּקָרִישָׁה וְהִפְשִׁירוּ צְבָאוֹתֶיהָ. זָהוּ שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. זָהוּ אוֹר רִאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁהֵיחָה מִקֶּדֶם לְכֹן.

וּמִכַּאן יֵצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַכַּחוֹת, וְהָאֲרָץ הִתְבַּשְּׂמָה וְהוֹצִיאָה צְבָאוֹתֶיהָ אַחֵר כֶּף. כִּיּוֹן שֶׁהָאִיר [וַיִּרְד], הָיָה עוֹלָה אוֹרוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּפֵּל בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נִגְנָז וְנִטְמָן, וְלֹא יֵצֵא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵיו הַנִּסְתָּרִים שְׁלֵא הִתְגַּלּוּ.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. שְׁנִינּוּ, כָּל חֲלוּם שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוּם שֶׁל כִּי טוֹב, שְׁלוּם הוּא לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. רָאָה אוֹתוֹת, כְּפִי דְרָכּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רָאָה ט' - טוֹב לוֹ, טוֹב לְחֲלוּמוֹ, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה פְּתוּחָה בּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם לְסוֹף הָעוֹלָם. ט' טוֹב. טוֹב הוּא טוֹב אוֹר בְּשִׁלְמוֹת.

ט' תְּשִׁיעֵי שֶׁל הַכֹּל. אוֹת שְׁמֵאִיר מְעֲלִיּוֹן רִאשִׁית וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשֶׂה בְּסִתְּרָה שֶׁל נִקְדָּה סוֹד שֶׁל י' שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת. ו' מִכַּחוּ יֵצֵא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם. כְּשֶׁהִסְתַּיִם בְּנִקְדָּה אַחַת וְנִגְנָז פְּנִימָה, הָאִירָה ב'. מִמְּנָה יֵצְאוּ עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן. עֲלִיּוֹן טְמִיר. הַתַּחְתּוֹן גְּלוּי בְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בִּפְנֵי שְׁלֹמַעְלָה.

וְזָהוּ טו"ב. שְׁלֹשׁ הָאוֹתוֹת הֵלְלוּ טו"ב נִכְלָלוּ אַחֵר כֶּף לְצַדִּיק הָעוֹלָם שְׁפוּלָל הַכֹּל לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם א) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִלְלָה שְׁאוֹר עֲלִיּוֹן

קָאִים תִּיקְלָא בְּאוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׁמְאֵלָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדָּד בְּשַׁעֲלוֹ מִים וְגו'.

בְּרָא הוּהוּ בֵּיה בְּאַרְעָא סְתִימָה וְלֹא אִתְגַּלְיָא. וְחִילָא וְתַקְפָּא וּמִיָּא גְּלִידִין בְּגִוּוּהָ וְלֹא נִגְיָדוּ וְלֹא אִתְפַּשְׁטוּ. עַד דְּאִנְהִיר עֲלָהּ נְהוּרָא דְלְעִילָא וְנְהוּרָא מְחַתָּת בְּקוֹלְטוּי וְאִשְׁתְּרִיאוּ חִילָהּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קְדָמָה עֲלָהּ דְהוּהוּ מִקְדָּמַת דְנָא.

וּמִהֲבָא נְפָקוּ כָּל חִילִין וְתוֹקְפִין. וְאַרְעָא אִתְבְּסַמַת וְאַפִּיקַת חִילָהּ לְבִתְרָה. כִּיּוֹן דְנְהִיר (נְחִיית) הוּהוּ אִסְתַּלַּק נְהוּרִיָּה מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. כִּד אִסְתַּפֵּל בְּחִיבֵי עֲלָמָא אִתְגַּנְיָז וְאִתְטְמִיר וְלֹא נְפִיק אֶלָּא בְּשִׁבְלֵיו סְתִימִין דְלָא אִתְגַּלְיָין:

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תַּנּוּן כָּל חֲלָמָא דְקִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא דְכִי טוֹב שְׁלָמָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲמִי אִתְוּוֹן כְּפּוּם אֲרַחוּי כָּל חַד וְחַד. חֲמָא ט' טב לִיָּה טב לְחֲלָמִיָּה דְהָא אוֹרִיָּתָא פְּתַח בֵּיה כִּי טוֹב. נְהִיר מְסִיפֵי עֲלָמָא לְסִיפֵי עֲלָמָא. ט' טב. טוֹב הוּא, טב נְהִירוֹ בְּאַשְׁלָמוֹתָא.

ט' תְּשִׁיעָה דְכָלָא. אֶת דְּאִתְנְהִיר מְעֲלָהּ רִאשִׁיתָא וְאִתְכַּלִּיל בֵּיה וְאִתְעַבִּיד בְּסִתְיָמוֹ דְנִקְוֵדָה רְזָא דִי דְהִיא נִקְוֵדָה חֲדָא. ו' מְחִילִיָּה נְפִיק. בֵּיה אִתְעַבִּיד שְׁמַיִם. כִּד אִסְתַּיִם בְּנִקְוֵדָה חַד וְאִתְגַּנְיָז גּוֹ, אִתְנְהִירָא ב'. מִנִּיָּה נְפָקוּ עֲלָהּ וְתַתָּא. עֲלָהּ טְמִירָא. תַּתָּא אִתְגַּלְיָא בְּרְזָא דְתַרִּין. וְקִיּוּמָא בְּחִילָא דְלְעִילָא.

וְדָא הוּא טו"ב. אֵלִין תַּלְתָּ אִתְוּוֹן טו"ב אִתְכַּלִּילוּ לְבִתְרָה לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִּיל כְּמָא

אִתְכַּלִּילוּ לְבִתְרָה לְצַדִּיקָא דְעֲלָמָא דְכָלִּיל כְּמָא

כלול בו, שכתוב (תהלים קמח) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתוב, זה סתם של הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל, עליון על הכל. עד כאן סתם הדברים.

השלמה מההשמטות (סימן ד"ך)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה, שסתום מכל צד ופתוח מלפניו, והאל"ף פתוחה מאחוריו. רוצה לומר, כי היא פתוחה לקבל מן הפתח, ויש לה פתח להשפיע לאחרים: ע"כ.

בראשית ברא אלהים - סוד של ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם להיות משקה מאותו נהר שנוכנס בו, סוד הפתוב ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. ונהר - שנוכנס את הכל מהעמק העליון ולא פוסקים מימיו לעולמים להשקות את הגן. ואותו עמק עליון בית ראשון, בראשית, הסתימו בו האותיות בשביל דקיק אחד שגנוז בתוכו. ומתוך אותו העמק יצאו שני פחות, שכתוב את השמים. לא כתוב שמים אלא השמים, מתוך אותו עמק הנסתר מהכל. ואת הארץ - סתר זה הוציא את הארץ הזאת.

אבר בכלל של השמים היתה. ויצאו פאחד דבוקה בצדו זה בזה. פשהאיר ראשית הכל, שמים לקחו אותה והושיבו אותה במקומה, שכתוב ואת הארץ ואת כלל האותיות שהם א"ת. פשחורה הארץ לשבת במקומה ונפרדה מצד השמים, היתה תורה ובוקה לדבק בשמים פאחד כמו [בכתחלה] בהתחלה, משום שראתה את השמים מאירים והיא חשוכה.

דף לא ע"א) מסטרוי דשמים, הות תוהה ובוהה לאתדבקה בשמים

דאת אמר, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. בגין דנהירו עלאה כלילא ביה דכתיב, (תהלים קמח) טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו. לכל פתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא. עלאה על כלא. עד כאן סתמא דמלין.

השלמה מההשמטות (סימן ו"ד)

למה בי"ת דומה? לאדם שנוצר בחכמה שסתום מכל צד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מאחוריו רוצה לומר כי היא פתוחה לקבל מן הפתח ויש לה פתח להשפיע לאחרים. (עד כאן מההשמטות)

בראשית ברא אלהים. רזא דראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. דא חכמה עלאה דאיהי ראשית. ב' ביתא דעלמא לאתשקאה מההוא נהר דעייל ביה. רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונהר דאכניש כלא מעומקא עלאה ולא פסיקו מימיו לעלמין לאשקאה לגנתא.

וההוא עומקא עלאה בית ראשון בראשית אסתיימו ביה אתון בחד שביל דקיק דגניז בגויה. ומגו ההוא עומקא נפקו תרין חילין דכתיב את השמים. שמים לא פתיב אלא השמים. מגו ההוא עומקא דסתים מכלא. ואת הארץ סתימא דא אפיק להאי ארץ.

אבר בכלל דשמים הוה. ונפקו כחדא מתדבקה בסטרוי דא בדא. פד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה, דכתיב ואת הארץ. ואת מכלל דאתון דאנון א"ת. פד אתהדרת ארעא למיתב באתרה ואתפרש

עד שאור עליון יצא עליה והאיר לה, ושבה במקומה להסתכל בשמים פנים בפנים. ואז התתקנה הארץ והתבשמה.

יצא אור בצד ימין וחשך בצד שמאל, והפרידים אחר כף פדי להפלל זה בזה. זהו שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואם תאמר שהיתה ממש הבדלה - לא! אלא היום בא מצד האור שהוא ימין, ולילה מצד החשך שהוא שמאל, וכשיצאו כאחד, הפריד אותם. והבדלה היתה מצדו להסתכל פנים בפנים ולהדבק זה בזה להיות הכל אחד. והוא נקרא יום וקורא לו יום, והיא נקראת לילה, כמו שנאמר ויקרא אלהים לאור יום וגו'. מה זה ולחשך? זהו החשך שאוחז את הלילה שאין לה אור מעצמה

[והיא נקראת לילה, שכתוב ולחשך קרא לילה, בגלל שאוחז בה החשך ואין לה אור מעצמה]. ואף על גב שבאה מצד של האש שהיא חשך. אבל חשך, עד שמואר מצד היום, יום מאיר ללילה, ולילה לא מאיר עד זמן שכתוב (תהלים קלט) ולילה פיום יאיר כחשכה כאורה. רבי אלעזר קפץ בתחלה ודרש, (שם כט) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים. קול ה' - זה קול עליון שממנה על המים ששופעים מדרגה לדרגה עד שמתכנסים למקום אחד בכנוס אחד. אותו קול עליון שולח את אותם המים בדרגם, כל אחד ואחד כפי דרכו. כמו בעל הגן הזה שממנה על מים לשלחם לכל מקום ומקום כראוי לו, כף קול ה' ממנה על המים.

בְּקֶדְמִיתָא. בְּגִין דְּחִמַת לְשָׁמַיִם נְהִירִין וְהִיא אֶתְחַשְׁכַת. עַד דְּנְהוּרָא עֲלָא נִפְק עֲלָה וְאֶנְהִיר לָהּ וְתַבַת בְּאַתְרָהּ לְאַסְתַּפְּלָא בְּשִׁמְיָא אֲפִין בְּאַפִין. וְכַדִּין אֶתְתַּקְנַת אֶרְעָא וְאַתְבַּסְמַת. נִפְק נְהוּרָא בְּסִטְר יִמִּינָא וְחִשׁוּכָא בְּסִטְר שְׁמָאֲלָא. וְאַפְרִישׁ לֹוֹן לְבִתְר בְּגִין לְאַתְפַּלְלָא דָּא בְּדָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תִימָא הָוּה הַבְּדֵלָה מִמֶּשׁ. לָא. אֲלָא יוֹם אֲתִי מִסְטָרָא דְנְהוּרָא דְאִיהוּ יִמִּינָא. וְלִילָה מִסְטָרָא דְחִשׁוּכָא דְאִיהוּ שְׁמָאֲלָא. וְכַד נִפְקוּ כְּחֵדָא אֲפְרִישׁ לֹוֹן. וְהַבְּדֵלָה הָוּה מִסְטְרוּי לְאַסְתַּפְּלָא אֲפִין בְּאַפִין וְלֹאֲתַדְבַּקָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי כִּלְא חַד.

וְאִיהוּ אֲקָרִי יוֹם וְקָרִי לִיהּ יוֹם. וְאִיהוּ קָרִי לִילָה כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְגו'. מַהוּ וְלַחֹשֶׁךְ. דָּא חֹשֶׁךְ דְּאַחִיד לְלִילָה דְלִית לָהּ נְהוּרָא מִגְרָמָה (כ"א) וְהִיא אֶתְקָרִי לִילָה דְכְּתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לִילָה בְּגִין דְּאַחִיד בַּח חֹשֶׁךְ וְלִית לָהּ נְהוּרָא מִגְרָמָה) וְאַף עַל גַּב דְּאַתָּא מִסְטָרָא דְאַשָּׁא דְאִיהוּ חֹשֶׁךְ. אֲבָל חֹשֶׁךְ עַד דְּאַתְנַהִיר מִסְטָרָא דִּיוֹם, יוֹם נְהִיר לְלִילָה, וְלִילָה לָא נְהִיר עַד זְמַנָּא דְכְּתִיב, (תהלים קלט) וְלִילָה כִּיוֹם יִאִיר כְּחִשְׁכָה כְּאוּרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר קַפֵּץ בְּקֶדְמִיתָא וְדַרְשׁ קוּל יִי עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים יִי עַל מַיִם רַבִּים. קוּל יִי דָּא קוּל עֲלָא דְמִמְנָא עַל הַמַּיִם דְּנִגְדִין מִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַד דְּמִתְפַּנְשִׁי לְאַתְר חַד בְּכַנּוּפִיָּא חֵדָּא. הַהוּא קוּל עֲלָא מְשַׁדֵּר לְאַנּוּן מִיִּין בְּאַרְחִיֵּיהוּ כַּל חַד וְחַד כְּפּוּם אֶרְחִיָּה. כְּהִיא גִנְנָא דְמִמְנָא עַל מִיָּא לְשַׁדֵּר לֹוֹן לְכָל אֶתְר וְאַתְר כְּדַחֲזִי לִיהּ. כְּף קוּל יִי מִמְנָא עַל מִיָּא.

אַל הכבוד הרעים כְּמֵה דַּאת אָמַר, (איוב כו) ורעם גבורותיו מי יתבונן. דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מיניה. דבר אחר א"ל הכבוד הרעים דא ימינא דנפקא מיניה שְׁמַאלָא. ה' על מים רבים. ה' דא חכמ"ה עלאה דאקרי יו"ד (ערו דקניסא) על מים רבים על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מיניה כְּמֵה דַּאת אָמַר (תהלים עז) ושְׁבִילָךְ בְּמִים רַבִּים.

רבי שמעון פּרש את המחלקת ואמר, פתח הפסוק ואמר כתוב (שמות כה) לעמת המסגרת תהיין הטבעת [לכתים לבדים. מי אותה מסגרת? זהו מקום סגור שלא פתוח חוץ מאשר בשביל דקיק אחד שנודע בגניזות אצלו, ובגללו התמלא ורשם שערים להדליק נרות. ובגלל שהוא מקום גנוז ונסתר, נקרא מסגרת, וזהו העולם הבא. ואותו העולם הבא נקרא מסגרת.

תהיין הטבעת - אלו טבעות עליונות שְׁנֵאָחֳזוּ זו בְּזוּ, מים מרוח, ורוח מאש, ואש ממים. פלם נאחזו זו בְּזוּ ויוצאים זו מזו בטבעות הללו, וכלם מסתפלים לאותה מסגרת, שבה נאחזו לאותו אור עליון להשקותם ונאחזים בו. בתים לבדים - הטבעות הללו הם עליונים, בתים ומקומות לבדים שהם מרכבות שלמטה, בגלל שְׁזָה בָּא מִצַּד הָאֵשׁ, וְזָה מִצַּד הַמַּיִם, וְזָה מִצַּד הַרוּחַ, וְכֵן פְּלִים, פְּדִי לְהִיּוֹת מְרַכְבָּה לְאֲרוֹן. וְעַל זֶה, מִי שְׁמַתְקֵרֵב, מִתְקָרֵב בְּפִדִים הִלְלוּ וְלֹא בְּמֵה שְׁלֻפְנִים. לָךְ לָךְ אֲוִמְרִים לְנֹזֵר סְבִיב סְבִיב, לְפָרֵם אֵל תְּתַקֵּרֵב. פְּרִט לְאֵלוּ הָרְאוּיִים לְשִׁמְשׁ בְּפָנִים, לְהֵם נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת, לְשִׁמְשׁ

דלגו. לך לך אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב. בר אנון דאתחזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא.

אַל הכבוד הרעים כְּמֵה דַּאת אָמַר, (איוב כו) ורעם גבורותיו מי יתבונן. דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מיניה. דבר אחר א"ל הכבוד הרעים דא ימינא דנפקא מיניה שְׁמַאלָא. ה' על מים רבים. ה' דא חכמ"ה עלאה דאקרי יו"ד (ערו דקניסא) על מים רבים על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מיניה כְּמֵה דַּאת אָמַר (תהלים עז) ושְׁבִילָךְ בְּמִים רַבִּים.

רבי שמעון פּרש פּרִישׁ פְּלוּגְתָּא וְאָמַר. פְּתַח קָרָא וְאָמַר פְּתִיב, (שמות כה) לְעַמַּת הַמַּסְגֵּרַת תְּהִיִּינָה הַטְּבַעוֹת [ל]כְּתִיבִים לְבָדִים. מָאן הָהוּא מַסְגֵּרַת, דָּא הוּא אֲתֵר סְגִיר דְּלָא פְּתִיחָא בְּרַ בְּשִׁבִיל חַד דְּקִיק דַּאתִּידַע בְּגִיזוּ לְגַבִּינָה. וּבְגִינָה אֲתַמְלִי וְרָשִׁים תְּרַעִין לְאֲדַלְקָא בּוֹצִינִין. וּבְגִין דַּאִיהוּ אֲתֵר גְּנִיזוּ וְסִתִּים אֲקָרִי מַסְגֵּרַת וְדָא הוּא עֲלֵמָא דַּאתִּי. וְהָהוּא עֲלֵמָא דַּאתִּי אֲתַקְרִי מַסְגֵּרַת.

תְּהִיִּינָה הַטְּבַעוֹת אֵלִין עֲזֻקָּאן עֲלֵאִין דַּאתְאֲחֻדָּן דָּא בְּדָא מִיָּא מְרוּחָא וְרוּחָא מֵאֲשָׁא וְאֲשָׁא מִמִּיָּא. פְּלֵהוֹן אֲתַאֲחֻדָּן דָּא בְּדָא וְנִפְקָן דָּא מִן דָּא בְּהִנִּי (כ"א כהני) עֲזֻקָּאן, וְכֵלְהוֹן מְסַתְּפָלָן לְגַבִּי הָהוּא מַסְגֵּרַת. דְּבִיָּה מִתְאֲחֻד לְהָהוּא נִהְרָא עֲלָאָה לְאֲשַׁקְּאָה לֹון וְאֲתַאֲחֻדָּן בִּיָּה.

בְּתִים לְבָדִים. הִנִּי עֲזֻקָּאן עֲלֵאִין אֲנוּן בְּתִים וְאֲתֵרִין לְבָדִים דַּאֲנוּן רְתִיכִין דְּלִתְתָּא. בְּגִין דְּדָא אֲתִי מַסְטְרָא דַּאֲשָׁא. וְדָא מַסְטְרָא דְּמִיָּא. וְדָא מַסְטְרָא דְּרוּחָא וְכֵן פְּלֵהוּ בְּגִין לְמַהוּי רְתִיכָא לְאֲרוּנָא. וְעַל דָּא מָאן דְּמִקְרֵב יִקְרֵב בְּאֵלִין בְּדִים וְלֹא בְּמֵה דְּלֵגוּ. לָךְ לָךְ אֲמַרִין נְזִירָא, סְחֹר סְחֹר לְכַרְמָא לָא תְּקָרֵב. בְּרַ אֲנוּן דַּאתְחֻזוֹן לְשִׁמְשָׁא לְגוּ. לֹון אֲתִיְהִיב רְשׁוּתָא לְאֲעֲלָאָה לְשִׁמְשָׁא וְלְקָרְבָּא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (במדבר א) וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת. וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת.

ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית הִיא גְדוּלָה. ר' יוֹסִי שָׁאֵל אוֹתוֹ וְאָמַר, שְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית הִלְלוּ שְׁשֵׁנֵינוּ מֵהֶם? אָמַר לוֹ, הֵינּוּ מֵה שְׁכָתוּב (תהלים קד) אַרְצֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמוֹ שְׁהָאֲרָזִים הִלְלוּ יוֹצְאִים מִן לְבָנוֹן, כִּף גַּם אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים יוֹצְאִים מִן בְּרֵאשִׁית.

וְשֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ, הַפְּסוּק פָּרַשׁ אוֹתָם, שְׁכָתוּב (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל - זֶה צְדִיק. בְּשָׁמַיִם - זֶה תְּפָאֶרֶת. וּבְאָרֶץ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ תַרְגוּמוֹ: שְׁאוּחֻז בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ. כְּלוֹמַר, שְׁיִסוּד הָעוֹלָם שְׁנִקְרָא כ"ל, הוּא אוּחֻז בַּתְּפָאֶרֶת שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם, וּבְאָרֶץ שְׁנִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית. ב' רֵאשִׁית הִיא (חכמה, כמה) כְּמוֹ שְׁתַּרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית - בְּחֻמְתָּהּ בְּגִלְלָה שְׁהִיא שְׁנִיָּה לְחֻשְׁבוֹן, וְנִקְרָאת רֵאשִׁית בְּגִלְלָה שְׁכָתוּר עֲלִיּוֹן זֶה טְמִיר הוּא רֵאשׁוֹן. וְעַל שְׁלֹא נִכְנַס בְּחֻשְׁבוֹן, הָרֵאשִׁית הוּא שְׁנִי. בְּגִלְלָה זֶה ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד, כְּמוֹ שְׁחֻמְתָּה עֲלִיּוֹנָה הִיא רֵאשִׁית, גַּם כִּף חֻמְתָּה תַחְתּוֹנָה גַּם הִיא רֵאשִׁית, וְלִכְּן אֵין לְהַפְרִיד ב' מִן רֵאשִׁית.

לְבְּרֵאשִׁית קוֹרְאִים לוֹ מֵאֲמַר וְכִף זֶה. וְשֵׁשֶׁה יָמִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בוֹ, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּמוֹ שְׁאֵלֶּה הָאֲחֵרִים. בְּרֵא אֱלֹהִים - זֶהוּ שְׁכָתוּב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. מֵה זֶה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן? לְהַשְׁקוֹתוֹ וְלִקְיָם אוֹתוֹ וְלְהַסְתַּפֵּל בוֹ בְּכָל מֵה שְׁצָרִיף.

אֱלֹהִים - אֱלֹהִים חַיִּים, שְׁמִשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים וְדָאֵי עַל יְדֵי אוֹתוֹ נִהַר כְּדֵי לְהוֹצִיא הַכֵּל וְלְהַשְׁקוֹת הַכֵּל. אֶת הַשָּׁמַיִם -

וְהִזְרֵה הַקָּרֵב יוֹמֵת. בֵּית דְּבְרֵאשִׁית רַבְרָבָא. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵיל לִיה. וְאָמַר הֵאֵי שִׁיתָא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָא תְּנִינָן מָאן אַנּוּן. אָמַר לִיה הֵינּוּ דְכְּתִיב (תהלים קד) אַרְצֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמֵה דְאֵלִין אַרְצֵין נְפָקִין מִן לְבָנוֹן. הֵכִי נָמִי אַנּוּן שִׁיתָא יוֹמֵין נְפָקִין מִן בְּרֵאשִׁית.

וְאֵלִין שִׁיתָא יוֹמֵין עֲלֵאִין קָרָא פְּרִישׁ לוֹן דְּכְּתִיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יי הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. פִּי כָל דָּא צְדִיק. בְּשָׁמַיִם דָּא תְּפָאֶרֶת. וּבְאָרֶץ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּתַרְגוּמוֹ דִּי אַחִיד בְּשָׁמַיָא וּבְאֶרְעָא. כְּלוֹמַר דִּיסוּדָא דְעֲלָמָא דְאֶקְרִי כָל, אִיהוּ אַחִיד בַּתְּפָאֶרֶת דְּאֶקְרִי שָׁמַיִם, וּבְאָרֶץ (דף לא ע"ב) דְּאֶקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית הִיא (חכמה, כמה) דְּתַרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית בְּחֻמְתָּהּ בְּגִין דְּאִיהִי תְּנִינָא לְחוּשְׁבֵּנָא וְאֶקְרִי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהֵאֵי כְּתָרָא עֲלָאָה טְמִירָא הִיא קְדָמָאָה. וְעַל דְּלֹא עֲיִיל בְּחוּשְׁבֵּנָא, תְּנִינָא הוּי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד כְּמֵה דְּחֻמְתָּה עֲלָאָה אִיהִי רֵאשִׁית. חֻמְתָּה תַתָּאָה רֵאשִׁית נָמִי הוּיָא. וְעַל דָּא לִית לְאֶפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית מֵאֲמַר קוֹרִינָן לִיה וְהֵכִי הוּא. וְשִׁיתָא יוֹמֵין נְפָקִין מִינָהּ וְאֶתְפְּלִילָן בֵּיה. וְאֵלִין אֶקְרוּן כְּגוּוֹנָא דְאֵלִין אַתְרֵינִין. בְּרֵא אֱלֹהִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. מָאֵי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן לְאֶשְׁקָאָה וְלִקְיָמָא לִיה וְלֹאֶסְתַּפְּלָא בֵּיה בְּכָל מֵה דְּאֶצְטְרִיף.

אֱלֹהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמִשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים וְדָאֵי עַל יְדֵא דְּהֵהוּא נִהַרָא בְּגִין לְאֶפְקָא כָּלָא וְלֹאֶשְׁקָאָה כָּלָא. אֶת

חבור זכר ונקבה פראוי. אחר כך
בו נברא העולם למטה, בו נתן כח
לכל.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

ומנן לנו ששמים הם הקדוש
ברוך הוא? שכתוב (מלכים א-ח)
ואתה תשמע השמים. האם שלמה
מתפלל אל השמים שישמעו
תפלתו? אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים? אלא
שהוא עגל כמו ראש, ומלמד,
המים מימינו ואש משמאלו והוא
באמצע, שא מים, מאש וממים,
ומכניס ביניהם שלום. בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים
ומצא מצדו מדת המים, והינינו (איוב
כה) עשה שלום במרומי. מהם
השמים? מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה
בזה, ועשה מהן ראש לדבריו,
שנאמר (תהלים קיט) ראש דברך
אמת: ע"כ.

א"ת השמים, שמשמע שהשמים
הוציאו את, בפח של סוד אלהים
חיים אחר שראשית הוציא אותו.
בין שנה הוציא הפל, והפל
התישב במקומו פאחד, טבעת זו
האחרונה נעשתה ראשית,
וכראשית הזו הוציא אורות
עליונים, והשנה אור והתחילו
מים להשפיע כנגד למטה. ועל זה
בראשית ודאי ברא אלהים. בו
ברא עולם הפתחון, בו הוציא
מאורות, בו נתן כח לכל.

רבי יהודה אמר, על זה כתוב
(ישעיה י) היתפאר הגרון על החצב
בו. השבח של מי - לא של האמן
הוא? כך בראשית הזאת ברא
אלהים עליון את השמים - השבח
של מי? של אלהים הוא! אמר
רבי יוסי, זה שכתוב (דברים ד) אשר
לו אלהים קרבים אליו. קרבים?

דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב, אשר לו אלהים

השמים חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי.
לכתר האי. ביה אתברי עלמא לתתא. ביה
יהיב חילא לכלא.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

ומנא לן דשמים הוי קדשא בריך הוא,
דכתיב (מלכים א' ח) ואתה תשמע
השמים. אטו שלמה מתפלל אל השמים
שישמעו תפלתו, אלא שנקרא שמן על
שמו. ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול
כמו ראש ומלמד שמים מימינו ואש
משמאלו והוא באמצע שא מים, מאש
וממים ומכניס ביניהם שלום, בא האש
ומצא מצדו מדת האש. בא מים ומצא
מצדו מדת המים והינינו (איוב כ"ה) עשה שלום
במרומי, מאי שמים מלמד שגבל הקדוש
ברוך הוא אש ומים וטפחן זה בזה ועשה
מהן ראש לדבריו שנאמר (תהלים קי"ט)
דברך אמת. (עד כאן מההשמטות)

א"ת השמים דמשמע דשמים אפיקו את
בחילא דרזא דאלהים חיים בתר דראשית
אפיק ליה.

בין דהאי אפיק פלא וכלא אתיישב
בדוכתיה פחד. עזקא דא בתרייתא
אתעבדת ראשית. ובהאי ראשית אפיק
נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מיא לנגדא
לקבלא לתתא. ועל דא בראשית ודאי ברא
אלהים. ביה ברא עלמא תתאה. ביה אפיק
נהורין. ביה יהיב חילא לכלא.

רבי יהודה אמר על דא כתיב, (ישעיה י)
היתפאר הגרון על החוצב בו. שבחא
דמאן, לאו דאומנא הוא. כך בהאי ראשית
ברא אלהים עלאה את השמים. שבחא
דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב,

קרוב צריך להיות! אלא אלהים עליון. אלהים של פחד יצחק. אלהים אחרון. ומשום כך כתוב קרבים, וגבורות רבות הם שיוצאים מאחד והכל אחד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)

והארץ היתה תהו. (בראשית א). בזמן שהקדוש ברוך הוא היה בקלפות האלה, היה בונה עולמות ומחריבן, והרי הקימו שאין השפעה בכל העולמות, ונהר שהוא צדיק יחרב ויבש בשני העולמות, בעולם הזה ובעולם הבא. ויש מי שאומר שעלה במחשבתו לבנות עולמות ולהחריבן, ואמר זה מועיל לי וזה לא מועיל לי. אלה שנאמר בהם את השמים ואת הארץ - מועילים לי, והאחרים שנאמר בהם והארץ היתה תהו ובהו, שמראה על עולמות שעלה ברצונו לבנותם ולא עשה אותם - עליהם נאמר תהו ובהו. ובזמן שהקדוש ברוך הוא בקלפות הללו, נאמר בו (איכה ב) סכת בענן לך מעבור תפלה.

תהו וחשף, עליהם נאמר (שמות יד) ויהי הענן והחשף, ואלו קלפות האגוז. המח מבפנים שתלוי [של שלש] לארבעה צדדים זה יהו"ה, שהוא לא מקבל טמאה, כמו שנאמר (ירמיה בג) הלוא כה דברי כאש נאם ה'. מה אש לא מקבלת טמאה, כך שמו לא מקבל טמאה. ובזמן שמתגברות הקלפות הללו ונשברות מהאגוז, התפלה, שהיא שכינה, אדנ"י, עולה לבעלה שהוא יהו"ה, ומעלה הכל. שבזמן שהוא מתכסה ממנה בקלפות הללו, היא נקראת עניה יבשה, ואין לה אלא מה שנותנים עבדים בחשאי.

קרובים אליו. קרובים. קרוב מיבעי ליה. אלא אלהים עלאה. אלהים דפחד יצחק. אלהים בתראה. ובגיגי כף קרובים וגבורות סגיאין אנון דנפקין מחד וכלהו חד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)

והארץ היתה תהו. בזמנא דקדשא בריך הוא הוה באלין קליפין הוה בונה עלמין ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין, ונהר דאיהו צדיק יחרב ויבש בתרין עלמין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואית מאן דאמר דסליק במחשבתיה למבני עלמין ולהחריבן. ואמר דין מהננין לי ודין לא מהננין לי. אלין דאתמר בהון את השמים ואת הארץ מהננין לי. ואתרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו דאחזי על עלמין דסליק ברעותיה למבני לון ולא עביד לון עליהו אתמר תהו ובהו. ובזמנא דקדשא בריך הוא באלין קליפין אתמר ביה (איכה ג) ספותה בענן לך מעבור תפלה.

תהו וחשף עליהו אתמר (שמות י"ד) ויהי הענן והחשף ואלין קליפין דאגוזא, מוחא מלגאו דתליא (דחלת) לד' סטרין דא יהו"ה דאיהו לא קביל מסאבו, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ג) הלא כה דברי כאש נאם יי. מה אשא לא מקבל טמאה הכי שמייה לא מקבל טמאה. ובזמנא דמתגברין אלין קליפין ואתברון מאגוזא, צלותא דאיהי שכינתא אדנ"י, סלקא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה וסליקת כולה, דבזמנא דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין, איהי אתקריאת עניה יבשה ולית לה אלא מה דיהבין עבדין בחשאי.

וּבְאִתּוֹ זְמַן שְׁמֵת־פֶּשֶׁט הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִן הַקְּלָפוֹת הַלְלוּ,
 נֶאֱמַר (ישעיה ל) וְלֹא יִכְנַף עוֹר
 מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת
 מוֹרִיךְ. וּמֵה שְׁהִיְתָה יְבֹשָׁה, נֶאֱמַר
 בְּה (שם ו) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ,
 וְנִקְרְאוֹת הַבְּרָכָה שְׁלוֹ, הַקְּרָבָן
 שְׁלוֹ, עוֹלָה שְׁלוֹ שְׁשׁוּרָף כָּל
 הַקְּלָפוֹת הַלְלוּ. וְעוֹלָה אֶל
 הַקְּטֹרֶת הַקְּשׁוּר שְׁלוֹ, הַעוֹלָה
 שְׁלוֹ, שְׁכָתוּב (ויקרא ו) זֹאת תֹּוֹרֶת
 הָעֵלֶה. הִיא הָעֵלֶה - בְּתַפְלַת
 שְׁחֵרִית, הִיא הָעֵלֶה - אֵלָיו
 בְּתַפְלַת מְנַחֵה בְּכֶמֶה רִיחוֹת
 וּבְשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן, שֶׁהִיא גֵּן
 הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר ד) גֵּן
 נְעוּל אַחֲתֵי כְלָה. סְתוּמָה שְׁלֹא
 נִפְתַּחַת אֶלָּא רַק לְבַעֲלָהּ.

וּבְשִׁיבָא בַּעֲלָהּ, (תהלים נא) אֲדַנִּי
 שְׁפָתֵי תַפְתַּח, שֶׁהוּא דֹלֶת עֲלוֹנָה
 נִפְתַּחַת אֵלָיו כְּתָרִים [בשני] עֲמוּדֵי
 אֲמַת (נצח ויהוד) וּמְקַבְּלַת אוֹתוֹ
 בְּשִׁפְתֵי זְרוּעוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר ב)
 שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ
 תַחֲבֻקָנִי. יְהוֹ"ה יוֹרֵד אֵלָיָה, וְזֶהוּ
 סוּד אֲמ"ן גִּימְטְרִיא יֵאֱהוּדוּנָה"י,
 שֶׁהוּא חֲבוּר שְׁנֵי שְׁמוֹת
 בְּאוֹתֵיזוֹת, וְלִכֵּן גְּדוּל הָעוֹנָה אֲמֵן
 יוֹתֵר מֵהַמְּבָרַךְ, בְּזְמַן שֶׁהֵם שְׁנֵים
 בְּרֹאשׁ הַצְּדִיקִים.

אֲבָר כְּשֶׁהֵם בְּרֹאשׁ הַרְשָׁעִים,
 כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרַת לָהֶם, (שם א)
 אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחֵרְחֵרְתִּי,
 מֵאֲלֵה שְׁשׁוּרִים לְפִתּוֹת לְבָנֵי
 אָדָם, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִפְתִּים אֶת
 יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָל בְּשֵׁשׁ הַשְּׁעוֹת. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (שמות לב) וַיֵּרָא הָעָם כִּי
 בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה לָרֹדֶת מִן הַהָר,
 וּבְאֻרֹהָ, מֵה זֶה בְּשֵׁשׁ? אֶלָּא
 בְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת עָשׂוּ אֶת הָעֲגָל, כְּדִי
 לְהַפְרִידֵם מִשְׁבַּע. זֶה שְׁכָתוּב אֶף
 כִּיֹּם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר. אֶף
 - חֵלֶק בֵּין שֵׁשׁ לְשִׁבַע.

וְכֵן אֲמַרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל,

וּבְהֵהוּא זְמַנָּא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶת־פֶּשֶׁט
 מֵאֵלֶיךָ קְלִיפִין אֶתְמַר (ישעיה ל) וְלֹא
 יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ.
 וּמֵה דִּהְוָה יְבֹשָׁה אֶתְמַר בְּה, מְלֹא כָל הָאָרֶץ
 כְּבוֹדוֹ. וְאֶתְקִרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, קְרַבְנָא
 דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דְּאוּקִיד כָּל אֵלֶיךָ
 קְלִיפִין. וְסִלִּיקַת לְגַבִּיָּה קְטֹרֶת. קְשׁוּרָא
 דִּילֵיהּ, עוֹלָה דִּילֵיהּ, דְּכֹתִיב (ויקרא ו) זֹאת תֹּוֹרֶת
 הָעֵלֶה, הִיא הָעֵלֶה בְּצִלּוֹתָא דְשְׁחֵרִית, הִיא
 הָעֵלֶה לְגַבִּיָּה בְּצִלּוֹתָא דְמְנַחֵה בְּכֶמֶה רִיחוֹן
 וּבוֹסְמִין דְּגֵן עֵדֶן דְּאִיהִי גֵן דְּאוּרִיַּתָּא. הָדָא
 הוּא דְכֹתִיב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כְלָה,
 סְתִימָא דְלֹא אֶתְפַּתַּחַת אֶלָּא לְגַבִּי בַּעֲלָהּ.

וְכֵן יִיתִי בַּעֲלָהּ (תהלים נ"א) אֲדַנִּי שְׁפָתֵי תַפְתַּח
 דְּאִיהִי כְּבֹא עֲלָאָה אֶתְפַּתַּחַת לְגַבִּיָּה
 כְּתָרִין (בתרין) סְמִכִין קְשׁוּט וְקַבִּילַת לֵיהּ בְּתָרִין
 דְּרוּעִין, הָדָא הוּא דְכֹתִיב (שיר השירים ב) שְׁמָאלוֹ
 תַחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבֻקָנִי. יְהוֹ"ה נַחֲת
 לְגַבִּיָּה וְדָא הוּא רְזָא אֲמ"ן (דאמ"ן) גִּימְטְרִיא
 יֵאֱהוּדוּנָה"י דְּאִיהִי חֲבוּרָא דְתָרִין שְׁמָהֶן
 בְּאַתְוּוֹן. וּבְגִין דָּא גְּדוּל הָעוֹנָה אֲמֵן יוֹתֵר מִן
 הַמְּבָרַךְ בְּזְמַנָּא דְּאִינוּן תָּרִין בְּרִישָׁא דְצְדִיקָא.
 אֲבָר כְּדֵי אִינוּן בְּרִישָׁא דְחֵיבִיָּיא כְּנִסַּת
 יִשְׂרָאֵל אֲמַרַת לְגַבִּיָּיהוּ (שיר השירים א) אֵל

תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁחֵרְחֵרְתִּי מֵאֵלֶיךָ דְשְׂרִיַּין
 לְפַתָּאָה לְבָנֵי נְשָׂא כְּמָה דִּהוּוּ מְפִתִין לְיִשְׂרָאֵל
 בַּעֲגָלָא בְּשִׁית שְׁעֵתִין, הָדָא הוּא דְכֹתִיב (שמות
 ל"ב) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה לָרֹדֶת מִן הַהָר.
 וְאוּקְמוּהָ מָאִי כִי בְּשֵׁשׁ, אֶלָּא בְּשִׁית שְׁעֵתִין
 עֲבָדוּ יָת עֲגָלָא בְּגִין לְאַפְרָשָׁא לֹוֹן מִשְׁבַּע.
 הָדָא הוּא דְכֹתִיב (שמות י"ב) אֶף כִּיֹּם הָרֵאשׁוֹן
 תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר, אֶף חֵלֶק בֵּין שֵׁשׁ לְשִׁבַע.

וּבְגִין דָּא אֲמַרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שְׁשׁוּפְתָנִי

ששמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהו השש ואור השש דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין דאינון (דברים ו') שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, בני אמי נחרו בי, נחר גרונם דבטילו קרית שמע דאתמר ביה (תהלים קמ"ט) רוממות אל בגרונם, ובגין דא שמוני נוטרה את הפרמים, דאינון שאר אומין ערב רב. ובגין דא כרמי שלי לא נטרתי ובגין דא אינון ערב רב מצליחין בכלא.

בתנות עור חשוכין דעיינין דאתמר בהון (בראשית כ"ו) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא לאלין דאתמר בהון (יחזקאל א') נפתחו השמים ואראה מראות אלהים, שהם חמש פעמים אור שבמעשה בראשית, פתנות אור הם. והארץ היתה תהו. והארץ - הרי אחד, תהו - שנים, בהו - שלשה. חשך - ארבעה. תהום - חמשה. וארבעה הם שכלולים בגוף, והם ארבעה יסודות שהם קלפות האגוז, ולכן והארץ היתה תהו. ובארוה היתה - מקדם לכן, שפך דרוך הקלפות שקודמות למת.

ורוח אלהים - זו רוחו של משיח, מיד שתהא מרחפת על פני מי התורה, מיד תהיה גאלה. זהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור. וישלחהו ה' אלהים, מיד (ולמשיח) את המשיח שהיה בגן עדן, כמו שנאמר בו (בראשית א) וישלחהו [וגו'] מגן עדן, מעדונו, ולמה? לעבד את האדמה, שהיא שכניה. בגלל זה וישלחהו, מיד שיצא משם.

וישבן מקדם - לגן - את הפרובים, משיח בן דוד ומשיח בן יוסף שמושף רוח המשיח, שנאמר בו ורוח אלהים, זה שיל"ה, אותו שנאמר בו (במדבר

השמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהו השש ואור השש דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין דאינון (דברים ו') שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, בני אמי נחרו בי, נחר גרונם דבטילו קרית שמע דאתמר ביה (תהלים קמ"ט) רוממות אל בגרונם, ובגין דא שמוני נוטרה את הפרמים, דאינון שאר אומין ערב רב. ובגין דא כרמי שלי לא נטרתי ובגין דא אינון ערב רב מצליחין בכלא.

בתנות עור חשוכין דעיינין דאתמר בהון (בראשית כ"ו) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא לאלין דאתמר בהון (יחזקאל א') נפתחו השמים ואראה מראות אלהים דאינון חמש אור דעובדא דבראשית פתנות אור אינון. והארץ היתה תהו. והארץ היא חד. תהו תרין. בהו תלת. חשך ארבע. תהום חמש. וארבע אינון דכלילן בגופא ואינון ארבע יסודין דאינון קליפין דאגוזא, ובגין דא והארץ היתה תהו. ואוקמוה היתה מקדמת דנא, דהכי ארחא דקליפין דמקדמין למוחא.

ורוח אלהים דא רוחא דמשיחא, דמיד דיהא מרחפת על אנפי מיא דאורייתא מיד יהא פורקנא, הדא הוא דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור. וישלחהו יי אלהים, מיד (למשיחא) משיחא דהוה בגנתא דעדן במה דאתמר ביה וישלחהו מגן עדן מעדון דיליה. ואמאי לעבוד את האדמה דאיהי שכינתא בגין דא וישלחהו מיד, דיפוק מתמן.

וישבן מקדם לגן עדן את הפרובים דאינון משיח בן דוד ומשיח בן יוסף דמשכא רוחא דמשיחא דאתמר ביה, ורוח אלהים דא שיל"ה ההוא דאתמר ביה (במדבר יא)

(יא) ואצלתי מן הרוח, שפף עולה שילה כחשבון משה. וישפן מקדם, שמקדים שילה לשניהם, כדי שתהיה מרחפת על פני התורה, והגאלה תלויה בו, והרי פרשיה.

ואת להט החרב המתהפכת, מיד יהיה בידו, ומהו? המטה. מטטרו"ן מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד, מטה זו שכינה תחונה, ואם זכו ישראל - כלפי חסד, לימין, ויציאו ברחמים. ואם לאו - מטה כלפי חובה, לצד הגבורה, ששם הנחש אל אחר שמבקש לשפף דם, ונהרג משיח ורבים מישראל, ולכן נאמר (רות א) שכבי עד הבקר, שהוא בקר של אברהם שיהיה מטה כלפי חסד. ובגל"ל זה ואת להט החרב המתהפכת, והכל כדי לשמר את דרך עץ החיים, שהיא תורה, שנאמר בה (משלי א) עץ חיים היא, והיא תורה שבעל פה. אם זכה אדם - היא סם חיים שלו, ואם לאו - היא מתהפכת לו לסם המות. והרי פרשיה בעלי המשנה כף, כמו שהמטה שהתהפך לנחש ומנחש למטה. ובאותו זמן ימחו מן העולם כל אותם שנאמר בהם (שמות ו) ויעשו כן חרטמי מצרים בלטיהם:

תוספתא

בראשית ברא, רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדלה וגבורה. השמ"ם זהו תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכות: עד כאן התוספתא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים, למה הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יהי אור - לעולם הזה. ויהי אור - לעולם הבא. וזהו האור שבא הקדוש

ואצלתי מן הרוח, דהכי סליק שיל"ה משה בחושבנא. וישפן מקדם, דאקדים שיל"ה לתרוויהו בגין דיהא מרחפת על אנפוי דאורייתא ופורקנא ביה תלייא והא אוקמוה. ואת להט החרב המתהפכת מיד יהא בידיה. ומאי ניהו, מטה מטט"רון דאתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד מטה דא שכינתא תתאה ואם זכו ישראל כלפי חסד לימינא ויפקון ברחמי. ואם לאו מטה כלפי חובה לסטרא דגבור"ה דתמן נחש, אל אחר. דתבע לשפוף דמא ואתקטיל משיח וסגיאין מישראל. ובגין דא אתמר (רות ג) שכבי עד הבקר דאיהו בקר דאברהם דיהא מטה כלפי חסד.

ובגין דא ואת להט החרב המתהפכת וכלא לשמור את דרך עץ החיים דאיהי אורייתא דאתמר בה עץ חיים היא ואיהי אורייתא דבעל פה. אם זכה בר נש, איהי סם חיים דיליה. ואם לאו, היא מתהפכת ליה לסם המות. והא אוקמוה מארי מתניתין הכי, כגוונא דמטה דאתהפך לנחש ומנחש למטה. ובזמנא ההוא יתמחון מן עלמא כל אינון דאתמר בהון (שמות ד) ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם: (עד כאן מההשמיות).

תוספתא

בראשית ברא רמז לכת"ר חכמ"ה. אלהים רמז לבינה. א"ת רמז לגדולה וגבורה. השמ"ם דא הוא תפארת. וא"ת רמז לנצ"ח הו"ד יסו"ד. האר"ן רמז למלכות: (עד כאן תוספתא).

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים למה הוא אומר? יהי אור לעולם הזה. ויהי אור לעולם הבא. ודא איהו נהורא דברא קדשא בריה דהוא בקדמיתא. והוא נהורא דעינא. והוא נהורא

ברוך הוא בתחלה, והוא אור העין, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון והיה רואה בו מסוף העולם ועד סוף העולם, והוא אור שהראה הקדוש ברוך הוא לדוד, והיה משבח ואומר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא האור שהראה הקדוש ברוך הוא למשה וראה בו מגלעד ועד דן. ובשעה שראה הקדוש ברוך הוא שיעמדו שלשה דורות של רשעים, והם, דור אנוש, ודור המבול, ודור הפלגה - גנז אותו כדי שלא ישתמשו בו, ונתן אותו הקדוש ברוך הוא למשה והשתמש בו שלשה חדשים שנשארו לו מיום עבודו, כמו שנאמר (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ואחר שלשה ירחים נכנס לפני פרעה, לקח אותו הקדוש ברוך הוא ממנו, עד שעמד על הר סיני לקבל את התורה, והחזיר לו אותו האור והשתמש בו כל ימיו. ולא יכלו בני ישראל לקרב אליו, עד שנתן מסוה על פניו, כמו שנאמר (שם לד) וייראו מגשת אליו. והתעטף בו כטלית. זהו שכתוב (תהלים קד) עטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמר רבי יצחק אור דברא קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז. מאי טעמא אתגניז. בגין דלא יתהנון מגיה חייבי עלמא. ועלמין לא יתהנון בגיניהון. והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, (תהלים צז) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ואז תבשמו העולמות ויהיו כלם אחד. ועד היום שיהיה העולם הבא, הוא

דאחזי קדשא בריך הוא לאדם קדמא ויהי חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא לדוד והוה משבח ואמר (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא נהורא דאחזי קדשא בריך הוא למשה וחקמא ביה מגלעד ועד דן. ובשעתא דחקמא קדשא בריך הוא דיקומון תלתא דרין חייבין. ואנון דרא דאנוש ודרא דטופנא ודרא דפלגה (נ"א גניז ליה) בגין דלא ישתמשון ביה, ויהב יתיה קדשא בריך הוא למשה ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארו ליה מיומי עבודא דיליה. כמה דאת אמר, (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים.

ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה נטיל ליה קדשא בריך הוא מגיה. עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא והדר ליה ההוא נהורא ואשתמש ביה כל יומיו. ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה עד דיהב מסוה על אנפוי כמה דאת אמר, (שמות לד) וייראו מגשת אליו. ואתעטף ביה כטלית. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) עוטה אור פשלמה.

יהי אור ויהי אור. כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמר רבי יצחק אור דברא קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז. מאי טעמא אתגניז. בגין דלא יתהנון מגיה חייבי עלמא. ועלמין לא יתהנון בגיניהון. והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, (תהלים צז) אור זרוע לצדיק

מה הטעם שנגנזו? כדי שלא יתנו ממנו רשעי העולם, והעולמות לא יתנו בגללם. והוא שמור לצדיקים, לצדיק דוקא, שכתוב (תהלים צז) אור זרוע לצדיק

והוא טמיר לצדיקיא, לצדיק דיקא (דף לב ע"א) דכתיב, (תהלים צז) אור זרוע לצדיק

וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה וּכְדִין יִתְבַּסְּמוּן עַלְמֵיךָ
וַיְהוּן כִּלְאָ חֵד. וְעַד יוֹמָא דִּיהָא עַלְמָא דְאַתִּי
הוּא טְמִיר וְגִנְזִי.

הַהוּא נְהוּרָא נֶפֶק מְגוּ חֲשׂוּכָא דְאַתְגַּלְפָּא
בְּקִלְפוּי דְטְמִירָא דְכִלְאָ. עַד דִּמְהֵהוּא
נְהוּרָא דְאַתְגַּנְזִי אַתְגַּלְיָךְ בְּשִׁבִיל חֵד טְמִירָא
לְחֲשׂוּכָא דְלִתְתָא וְנְהוּרָא שְׂאֲרֵי בֵיה. מְאֵן
חֲשׂוּכָא דְלִתְתָא. הַהוּא דְאַקְרִי לִילָה דְכְּתִיב
בֵּיה וְלַחֲשֹׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל דָּא תְּגִינֵן מְאִי דְכְּתִיב, (איוב יב) מְגַלְהָה
עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשֹׁף. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אִי
תִּימָא מַחֲשֹׁף סְתִים אַתְגַּלְיִין. הָא חֲזִינֵן
דְטְמִירִין אַנּוּן כֹּל אַנּוּן כְּתָרִין עַלְאִין וְקָרִינֵן
עֲמוּקוֹת. מְהוּ מְגַלְהָה. אֶלְא כֹּל אַנּוּן טְמִירִין
עַלְאִין לָא אַתְגַּלְיִין אֶלְא מְגוּ הַהוּא חֲשׂוּכָא
דְאִיהוּ בְּרִזָּא דְלִילָא. (וַיְהִי כִלְאָ חֵד בְּרִזָּא דְהִתְהֵא אוֹר
הַלְבֵנָה כְּאוֹר הַחֲמָה בְּרִזָּא חֵד הוּא גִנְזִי וְטְמִיר).

תָּא חֲזִי, כֹּל אַנּוּן עֲמִיקִין סְתִימִין דְנִפְקִי
מְגוּ מַחֲשֶׁבֶה וְקָלָא נְטִיל לֹזֵן לָא
אַתְגַּלְיִין עַד דְמִלָּה מְגַלְהָה לֹזֵן. מְאֵן מִלָּה
הִינְנוּ דְבוּר.

וְהָאִי דְבוּר אֶקְרִי שֶׁבֶת. וּבְגִין דְשֶׁבֶת אֶקְרִי
דְבוּר, דְבוּר דְחוּל אֶסוּר בְּשֶׁבֶת. (גְּלִיין
מַחֲרָשׁ"ב וְכֶף הוּה עֶבֶיד רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּד חָמִי
לְאַמִּיהָ דְהוּת מְשִׁתְּעִנָּא הוּה אָמַר לָהּ, אֶמָּא,
שְׁתוּקִי, שֶׁבֶת הוּא וְאַסִּיר). בְּגִין דְדְבוּר דָּא
בְּעִנָּא לְשִׁלְטָאָה וְלָא אַחְרָא. וְהָאִי דְבוּר
דְאִיהוּ אֶתִי מְסִטְרָא דְחֲשֹׁף מְגַלְהָה עֲמוּקוֹת
מְגַנְיָה. וּמְשַׁמַּע מְנֵי חֲשֹׁף. הַהוּא דְאַתִּי
מְסִטְרָא דְחֲשֹׁף דְכְּתִיב מְנֵי דִיִּקָּא.

הַשְּׁלֵמָה מַהֲשַׁמְמוֹת (סִימֹן ל"א)

יִשָּׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ מְהוּ דְכְּתִיב (ישעיה מה)
יֹצֵר אוֹר וּבוֹרָא חֲשֹׁף? אֶלְא אוֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ
יִצְרָהּ, חֲשֹׁף שְׂאִין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב
בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (עמוס ד)
יֹצֵר הָרִים וּבִרָא רִוַח. אִם תִּרְצָה
אִמַר, אוֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ

נִסְתָּר וְגִנְזִי.

אוֹתוּ אוֹר יִצָּא מִתּוֹךְ הַחֲשֹׁף
שְׁנַחֲקֵק בְּמִטָּה שְׁנִסְתָּר מִכֹּל, עַד
שְׁמֵאוֹתוּ אוֹר שְׁנִגְנֵנוּ, נַחֲקֵק בְּשִׁבִיל
אַחַד טְמִיר לַחֲשֹׁף שְׁלִמְטָה. וְהָאוֹר
שְׂרׁוּי בּוּ. מִיהוּ הַחֲשֹׁף שְׁלִמְטָה?
אוֹתוּ שְׁנַקְרָא לִילָה, שְׁכְּתוּב בּוּ
וְלַחֲשֹׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, מַה זֶה שְׁכְּתוּב (איוב
יב) מְגַלְהָה עֲמִיקוֹת מְנֵי חֲשֹׁף? רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מַחֲשֹׁף
נִסְתָּר הַתְּגַלּוּ, הֲרִי רְאִינוּ שְׁנִסְתָּרִים
הֵם כֹּל אוֹתָם כְּתָרִים עַלְיוֹנִים
וְקוֹרְאִים עֲמִיקוֹת. מְהוּ מְגַלְהָה?
אֶלְא כֹּל אוֹתָם נִסְתָּרִים עַלְיוֹנִים
לָא הַתְּגַלּוּ אֶלְא מִתּוֹךְ אוֹתוּ חֲשֹׁף
שְׁהוּא כְּסוּד הַלִּילָה [וְהַכֹּל יוֹדֵה אַחַד כְּסוּד
שֶׁל יוֹדֵה אוֹר הַלְבֵנָה כְּאוֹר הַחֲמָה בְּרִזָּא אַחַת, וְעַד
חַיִּים שְׂבָא הוּא גִנְזִי וְטְמִיר].

בָּא רְאָה, כֹּל אוֹתָם עֲמִיקִים
נִסְתָּרִים שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹךְ מַחֲשֶׁבֶה
וְקוֹל לֹקַח אוֹתָם, לָא מְתַגַּלִּים עַד
שְׁדְבוּר מְגַלְהָה אוֹתָם. מַה הַדְּבָר?
הִינְנוּ דְבוּר.

זֶוּה דְדְבוּר נִקְרָא שֶׁבֶת, וּבְגִלְל
שְׁשֶׁבֶת נִקְרָא דְבוּר, דְבוּר שֶׁל חֵל
אֶסוּר בְּשֶׁבֶת. [וְכֶף הוּה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּשֶׁהוּה רִוּאָה אֵת אִמּוֹ שְׁחִתְהָ מְדְבַרְתָּ, הוּה אוֹמֵר
לָהּ: אֶמָּא, שְׁתִּי. שֶׁבֶת חַיִּים וְאַסִּיר.] בְּגִלְל
שְׁדְבוּר זֶה צְרִיף לְשִׁלְטָה וְלָא אַחַר.
וְדְבוּר זֶה שְׁהוּא בָּא מִצַּד הַחֲשֹׁף,
מְגַלְהָה עֲמִיקוֹת מִתּוֹכּוּ. וּמְשַׁמַּע מְנֵי
חֲשֹׁף, אוֹתוּ שְׂבָא מִצַּד הַחֲשֹׁף,
שְׁכְּתוּב מְנֵי דְוָקָא.

הַשְּׁלֵמָה מַהֲשַׁמְמוֹת (סִימֹן ל"א)

יִשָּׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ, מְהוּ שְׁכְּתוּב
(ישעיה מה) יֹצֵר אוֹר וּבוֹרָא חֲשֹׁף?
אֶלְא אוֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ
יִצְרָהּ, חֲשֹׁף שְׂאִין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב
בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (עמוס ד)
יֹצֵר הָרִים וּבִרָא רִוַח. אִם תִּרְצָה
אִמַר, אוֹר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוּ

בּוּ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוּ יִצְרָהּ.

עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה, וְקוּרָא בּוּ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף שְׁלֵא הָיָה בּוּ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה, קוּרָא בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁאַתָּה אֹמֵר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נֶאֱדָה וְהַקְּצָהוּ, עַד שְׁזִימָן לוֹ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף? אָמַר לוֹ, אֹר הוּצִיא יוֹם וְחֲשֵׁף הוּצִיא לַיְלָה, אַחַר כֶּף חֶבֶר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שְׁכַתוּב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שְׁלִילָה יוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף, [וְהַפְּרָשָׁה מְחַלְקֵת] זֶה בְּזִמְנָן שֶׁל הַגְּלוּת שְׁנִמְצָא פְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר בְּאֹר וַיִּנְקְבָהּ בַּחֲשֵׁף. אַחַר כֶּף מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִיוֹת אֶחָד. בְּמָה נִפְרָדִים לְהַפְּרִי בֵּין אֹר וּבֵין חֲשֵׁף? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הֵם כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין אֹר אֶלָּא בַּחֲשֵׁף, וְאֵין חֲשֵׁף אֶלָּא בְּאֹר. וְאֵף עַל גַּב שְׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוֹנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכַתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְּקִים, שְׁכַתוּב (ירמיה ל) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שְׁהוּא סוּד שֶׁל זְכוּר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּאֶחָד, שְׁכַתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא

יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם

חֲשֵׁף שְׁאֵין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוּ בְרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אֵי בְעִית אֵימָא אֹר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ, כְּתִיב בּוּ עֲשֵׂה. דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה וְקָרִי בִיהַ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף דְלֹא הָוָה בִּיהַ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִיהַ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר הַבְּרִיא פְּלוֹנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מֵהוּ דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נֶאֱדָה וְהַקְּצָהוּ עַד שְׁזִימָן לוֹ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם הָדָא הוּא דְכְתִיב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר שְׁכַבְר הָיָה. (עַד כָּאֵן מִהַהֲשַׁמּוֹת)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הָכִי מְאִי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לֵיהַ, אֹר אֶפִּיק יוֹם וְחֲשֵׁף אֶפִּיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חֶבֶר לוֹן כְּחֻדָּא וְהוּוּ חַד דְכְתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְלַיְלָה יוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהָאֵי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דְאַפְרִישׁ מְחַלְקֵת) דָּא בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא דְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאֹר וְנוֹקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבַתֵּר מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמֵאֵי אַתְפְּרָשָׁן לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְפָּרְשָׁן דְרֵגִין וְתְרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לִית נְהוּרָא אֶלָּא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֶלָּא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְאַנּוּן חַד אַתְפְּרָשָׁן בְּגוֹנוּן וְעַם כָּל דָּא אַנּוּן חַד דְכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְבְּרִי וְאַתְקִיִם דְכְתִיב, (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי

שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם שְׁשׁוּפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הַעֲלִיּוֹן. פֶּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים - זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל א-יז) אִישׁ הַבְּיָנִים. בֵּין מִשְׁאֲבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שְׁשׁוֹאֲבִים מִים מִלְּמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשֵׁנֵי צְדָדִים וְכוּלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם הוּא מְקוֹם הַאֲמוּנָה לְהַתְּדַבֵּק. שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צְדָקַת פְּרוּזוֹנוֹ בִּישְׂרָאֵל - זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקִּדְשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמְפַזֵּר לִים הַגְּדוֹל אוֹתָם מִים עֲלִיוֹנִים. בִּישְׂרָאֵל - שִׁישְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינָן שִׁישְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֵיוּ מְלִים וְלֹא פוֹרְעִים, מַה כְּתוּב? (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם ה'. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים - אוֹתָם שַׁעְרֵי צְדָקָה הֵיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלֹא נִכְנְסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְהַכְרִיחָה אוֹתָם בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שֵׁם ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בִּישְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - זֶהוּ פְּרוּזוֹנוֹ שְׁאֵמְרָנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - בְּרִית הַקִּדְשׁ שֶׁלֹּא פְּרַעוֹ. (שֵׁם) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בִּישְׂרָאֵל. מַה זֶה אִם? אֵלֶּא אֲנִי הוֹרְדָתִי מִים עֲלִיוֹנִים מִלְּמַעְלָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בִּישְׂרָאֵל - סֵתֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קָיִים קְדִישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בִּישְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֲתִית מִיּוֹן עֲלָאִין מַעֲלִילָא לְקָיִמָא

וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מָאֵן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא דְעֲלָמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזְכוּר. וְעַל דָּא עֲלָמָא קָיִמָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּחֲדָא דְכְּתִיב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם דְנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן עֲלָאָה.

פֶּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָה דְאֵתְ אֶמֶר, (שְׁמוּאֵל א יז) אִישׁ הַבְּיָנִים. בֵּין מִשְׁאֲבִים דְאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אֲנוּן דְשְׁאֲבִין מִיָּא מְלַעֲיִלָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרְיִן סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגִייה.

שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהִימְנוּתָא לְאֲתַדְבַּקָא. שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן יִנְקִין צְדָקוֹת יי וְשְׁאֲבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנוֹ (בִּישְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְעֲלָמָא דְאִיהוּ קָיִים וְקְדִישׁ, וְאִיהוּ שְׁאִיב וְנְטִיל כְּלָא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יִמָּא רַבָּא אֲנוּן מִיּוֹן עֲלָאִין. בִּישְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל יִרְתוּ קָיִים דָּא. וַיְהִיבִיה לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת עֲלָמִין.

בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל שְׁבָקוּ לִיה דְהוּו גְזָרִין וְלֹא פְּרַעֲיִן. מַה כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שַׁעְרֵי צְדָקָה הוּו יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלֹא עֲאֵלִין לְגוֹ. וּבְהִיהוּ זְמַנָּא (דף גב ע"ב) כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְאֵתַת דְבוּרָה וְנִדְיַבַת לֹוֹן בְּהִיא כְּמָה דְכְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בִּישְׂרָאֵל.

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קָיִים קְדִישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בִּישְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֲתִית מִיּוֹן עֲלָאִין מַעֲלִילָא לְקָיִמָא

שְׁהֵעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם אֲלָא עַל
בְּרִית זֶה. וְסוּד הַפֶּל - (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.
תּוֹסֵפֶתא

שְׁנֵינוּ, מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּלָּה,
כְּאִלוּ לֹא מִל. בְּגַלֵּל שְׁשֵׁתֵי דְרָגוֹת
הֵן: מִלָּה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר.
צַדִּיק וְצַדִּיק. זָכַר וְנִקְבָּה. אוֹת בְּרִית
זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זֶה רַחֵל, וְצַרְיָה
לְחַבְרָם. וּבַמָּה מְחַבֵּר אוֹתָם?
כְּשֶׁהוּא גּוֹזֵר וּפּוֹרַע. וּמִי שֶׁגּוֹזֵר
וְלֹא פּוֹרַע, כְּאִלוּ עָשׂוּ בִּינֵיהֶם
פְּרוּר. (עד כאן התוספתא).

שְׁרֵשָׁה יוֹצֵאִים מֵאֶחָד. אֶחָד
בְּשֵׁלֶשֶׁה עוֹמֵד נִכְנָס בֵּין שְׁנַיִם.
שְׁנַיִם מִיְּנִיקִים לְאֶחָד. אֶחָד מִיְּנִיק
לְכַמָּה צְדִידִים, וְאִזּוּ הַכֹּל אֶחָד. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וַיְהִי עָרַב וַיְהִי בִקָּר יוֹם
אֶחָד. יוֹם שֶׁל עָרַב וּבִקָּר פּוֹלֵל
כְּאֶחָד, הֵינּוּ סוּד שֶׁל בְּרִית יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְבוֹ הַפֶּל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁבַעַה רְקִיעִים
הֵם לְמַעְלָה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים
בְּקַדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, וְהַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ
נִתְקַן בָּהֶם. וְרְקִיעַ זֶה הוּא בְּאִמְצַע
הַמַּיִם.

רְקִיעַ זֶה עוֹמֵד עַל גְּבֵי חַיּוֹת
אֲחֵרוֹת, וְהוּא מְפָרִיד בֵּין מַיִם
עֲלִיוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם
תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לְעֲלִיוֹנִים.
וּמִהֲרִקִיעַ הַזֶּה שׁוֹתִים אוֹתָם. זֶהוּ
שְׁמִפְרִיד בִּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁפֶל
הַמַּיִם פְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כֵּן מוֹרִיד
אוֹתָם לְחַיּוֹת הַלָּלוּ וְשׁוֹאֲבִים
מֵשָׁם.

כְּתוּב (שיר ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעֲזָן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל -
שֶׁהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בּוֹ.
גֵּל נְעוּל - שְׁאוֹתוֹ נִהָר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא
וְנִכְנָס בּוֹ וְכוּלָּל וְלֹא מוֹצֵיא,
וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מֵה
הַטַּעַם? בְּגַלֵּל שְׁרוּחַ צְפוֹן נוֹשְׁבַת

עֲלֵמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סֶתֶם לְעֵילָא וְתַתָּא,
לְאַחְזָא דְעֵלְמָא לֹא אֶתְקַיֵּים אֲלָא עַל
קַיִמָא דָּא. וְרָזָא דְכֻלָּא (משלי י) וְצַדִּיק
יִסוּד עוֹלָם כְּתוּב.

תּוֹסֵפֶתא

תְּנִינָן מִל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּלָּה כְּאִלוּ לֹא מִל. בְּגִין
דְּתִרִין דְּרִגִין אֲנוּן מִלָּה וּפְרִיעָה. זְכוּר וְשְׁמוֹר. צַדִּיק
וְצַדִּיק. דְּכַר וְנוֹקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא
רַחֵל. וְאַצְטְרִיף לְחַבְרָא לּוֹן. וּבַמָּה מְחַבֵּר לּוֹן. כַּד
אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמֵאֵן דְּגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאִלוּ עָבְדוּ
בִּינֵיהוּ פְּרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

תִּלְתָּת נְפָקֵי מִחַד. חַד בְּתִלְתָּת קַיִמָא עֲאֵל
בֵּין תִּרִין. תִּרִין יִנְקִין לְחַד, חַד יִנְקִין
לְכַמָּה סְטָרִין. כַּדִּין פְּלָא חַד. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב וַיְהִי עָרַב וַיְהִי בִקָּר יוֹם אֶחָד יוֹם
דְּעָרַב וּבִקָּר פְּלִיל כְּחַדָּא. הֵינּוּ רָזָא דְבְרִית
יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיהַ פְּלָא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי
מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר שְׁבַעַה רְקִיעִים אֲנוּן לְעֵילָא. וְכֻלָּהוּ
קַיִמָא בְּקַדְוִשְׁתָּא עֲלָאָה. וְשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ
אֲשִׁתְּכֻלָּל. וְדָא רְקִיעָא הוּא בְּאִמְצַעוֹת מְיָא.
דָּא רְקִיעַ קַיִמָא עַל גְּבֵי חַיּוֹתָא אֲתֵרֵנִין.
וְאִיהוּ אֲפְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְמִיִּין
תַּתָּאִין. וּמִיִּין תַּתָּאִין קִרְאִין לְעֲלָאִין. וּמֵהֵאִי
רְקִיעַ שְׁתָּאֵן לּוֹן. דָּא הוּא דְמְפְרִישׁ בִּינֵיהוּ.
בְּגִין דְּכֻלָּהוּ מְיָא בִיהַ פְּלִילָן. וְלִבְתַּר נְחִית
לוֹן לְהַגִּי חַיּוֹתָא וְשְׁאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתוּב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחֲתֵי כֻלָּה
גֵּל נְעוּל מַעֲזָן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל,
דְּכֻלָּא אֶסְתִּים בִּיהַ. דְּכֻלָּא אֶתְכֻלִּיל בִּיהַ.
גֵּל נְעוּל, דְּהֵהוּא נִהָר נְגִיד וְנִפְיָק וְעֵייל
בִּיהַ וְכֻלִּיל וְלֹא אֲפִיק וְקַרְשֵׁי מְיָא בִּיהַ

באותם המים וקופאים, ולא יוצאים החוצה עד שנעשה קרח, ואלמלא צד הדרום שמשבר פחו של הקרח הזה, לא יצאו ממנו מים לעולמים.

ומראה אותו רקיע עליון כמראה הקרח הזה שקופא ומכניס בתוכו כל אותם המים, כך אותו עליון שעליו פוגס כל אותם מים, ומפריד בין מים עליונים למים תחתונים. וזה שאמרנו יהי רקיע בתוך המים. באמצע. לא כך, אלא כתוב יהי אותו שהיה ממנו, באמצע המים היה, והוא למעלה שעומד על ראש החיות.

אמר רבי יצחק, יש קרום באמצע מעיו של בן אדם שפסיק מלמטה למעלה, ושואב מלמעלה ונותן למטה. כך פנה הרקיע הוא באמצע, ועומד על אותן החיות שלמטה, והוא מפריד בין מים עליונים לתחתונים. בא ראה, אותם מים הרו והולידו חשף, ועל סוד זה כתוב (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הפרושים.

רבי אבא פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. במים - אלו מים עליונים של הפל שבהם תקן בית, כמו שנאמר (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו - רבי ייסא הזקן חלק עבים ע"ב י"ם. עב שהוא חשף, שמאל שעומד על ים זה. המהלך על פנפי רוח - זו רוח של המקדש העליון, וזה סוד (שמות כה) שנים פרכים זהב. פרוב (תהלים יח) וירפב על פרוב ויעף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרוב אחר, אחר כך נגלה על פנפי רוח. ועד שנה מתעורר, לא מתגלה בזה.

וקיימי. מאי טעמא בגין דרוח צפון נשיב באנון מיא ואתקרישו ולא נפקי לבר עד דאתעביד קרח ואלמלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרח לא נפקי מניה מיא לעלמין.

וחיוזו דההוא רקיעא עלאה כחיוזו דהאי קרח דמתקראשא ומכניס בגויה כל אנון מיין. כך ההוא עלאה דעליה פניש כל אנון מיין ואפריש בין מיין עלאין למיין תתאין. והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים. במציעות. לאו הכי. אלא יהי כתיב. ההוא דהוי מניה במציעות מיא הוי. ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דחיותא.

אמר רבי יצחק אית קרומא במציעות מעווי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא. כך גוונא דא רקיע איהו באמצעיתא וקיימא על אנון חיותא דלתתא. ואיהו פריש בין מיין עלאין לתתאין. תא חזי, אנון מין אעדו ואולידו חשוכא. ועל רזא דא כתיב, (שמות כו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הפרושים.

רבי אבא פתח (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו' במים אליון מיין עלאין דכלא דבהו תקין ביתא כמא דאת אמר, (משלי כד) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן.

השם עבים רכובו. רבי ייסא סבא פליג עבים ע"ב י"ם. עב דאיהו חשף שמאלא דקיימא על ים דא. המהלך על פנפי רוח דא רוחא דמקדשא עלאה. ורזא דא (שמות כה) שנים פרוכים זהב. פתיב (תהלים יח) וירפב על פרוב ויעוף וידא על פנפי רוח. וירפב על פרוב חד לבתר איגלי על פנפי רוח ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי.

רבי יוסי אָמר, פְּתוּב (איוב כח) ומִים תִּפֵּן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמֶּשׁ הַתְּקִין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצַּד הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּף הָיָה הָרֵאשׁוֹנִים אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְמָקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׁוֹת שִׁפְתֵי הַחֲכָמִים וְלֹא אוֹמְרִים דָּבָר, כְּדֵי שְׁלֹא יַעֲנֹשׁוּ.

רבי אלעזר אָמר, אוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִיְתָה מְשׁוֹטְטֶת עַל פְּנֵי קֶשֶׁר יוֹד, וּמִתְעַטֶּרֶת מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה, וְעוֹלָה וְיורֶדֶת, וּמִים נִחְקָקִים בְּחִקְיָתָם וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמָקוֹמָם, וְנִכְלְלוּ אֶחָד בְּאֶחָד. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלֹת זֶה בְּזֶה וּמִתְעַטְרוֹת זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁנִּבְנְהָ עֲלֵיהֶן בְּנֵי וַיְסוּד.

וּכְשֶׁנִּבְנְנוּ כָּלֶם וְהִתְעַטְרוּ, הָיוּ מִים עֲלֵיוֹנִים מִתְעַרְבִים בְּמִים תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם [וְעַל זֶה הוֹצִיאוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת, אֶחָד שֶׁקָּרָא אֶרֶץ, וְאֶחָד שֶׁקָּרָא שְׁמַיִם], וְעַל זֶה בִּי נִרְאִית בְּרֵאשׁ, וּמִים עוֹלִים וְיורֶדִים עַד שֶׁהָיָה הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם. וּמִחֲלַקַּת הִיְתָה בְּשָׁנֵי, שְׁבוּ נִבְרָא גִיהֶנֶם, שֶׁהוּא אֵשׁ שְׂדוּלֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, וְעַתִּיד לִשְׂרוֹת עַל רֵאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מִחֲלַקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם סוּפָה לְהַתְקִיִּם. שְׁהָרִי פֶּאֶן מִחֲלַקַּת שֶׁהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם הִיְתָה, וְהַשְׁמַיִם בְּזֶה הַתְקִיָּמוֹ. לְאַחַר זֶה שִׁפְתוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שְׁמַיִם וְגו'. בַּהֲבַדְלוֹת שֶׁבְּמַעֲלוֹת, בְּמִדָּתָם מְצוּיִים וְהַתְקִיָּמוֹ, שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא שְׁמַפְרִיד בְּתוֹךְ הָאֲמָצַע.

בֹּא רֵאָה, כְּתוּב אַחַר כִּף יְקוּוּ

רַבִּי יוֹסִי אָמַר פְּתִיב, (איוב כח) וּמִים תִּפֵּן בְּמִדָּה. בְּמִדָּה מִמֶּשׁ אֶתְקִין לְהוּ כַד מְטוּן לְגוּוָה. וְאַנּוּן תִּקּוּנָא דְעֲלָמָא כַד מְטוּ מְסֻטָּרָא דְגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא כִּף הָוּ קְדָמָי אָמְרִי כַד הָוּ מְטָאן לְהָאִי אֶתְר מְרַחֲשָׁן שְׁפוּוֹן דְּחַפְיָמִין וְלֹא אָמְרִין מְדֵי בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנְשׁוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֶת קְדָמָא דְאַתּוּוֹן הָוָה שְׁטָא עַל אֲנָפוּי דְקִיטְרָא דְכָיָא וְאַתְעַטֵּר מְלָרַע מְלַעֲיָלָא וְסָלִיק (דף ג' ע"א) וְנַחֲתִית וּמָיָא מִתְגַּלְפִּי בְּגִלוּפִיָּהּ וּמִתְיַשְׁבֵּן בְּדוּכְתִיָּהּ וְאַתְפְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אֶתּוּוֹן כְּלָהּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְרָן דָּא בְּדָא עַד דְאַתְבְּנִי עֲלֵיָּהּ בְּנִינָא וַיְסוּדָא.

וְכַד אֶתְבְּנִיאוּ כְּלָהּ וְאַתְעַטְרוּ. הָוּ מִיִּין עֲלָאִין מִתְעַרְבִין בְּמִיִּין תַּתָּאִין וְאַפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֲלָמָא (וְעַל דָּא אִפִּיקוּ תְרִין נְהוּרִין חַד דְאַקְרִי אֶרֶץ וְנְהוּרָא דְאַקְרִי שְׁמַיִם) וְעַל דָּא בִי אֶתְחַזִּי בְּרִישָׁא וּמִיִּין סָלְקִין וְנַחֲתִין עַד דְהָאִי רַקִּיעַ הָוָה וְאַפְרִישׁ לוֹן. וּמִחֲלוּקַת הָוָה בְּשָׁנֵי דְבִיָּה אֶתְבְּרִי גִיְהֶנֶם דְּאִיְהוּ נוּרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזָמִין לְאַשְׂרָאָה עַל רִישֵׁיָּהּ דְחַיִּיבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲכָא כָּל מִחֲלוּקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם סוּפָה לְהַתְקִיִּים. דְּהָא הֲכָא מִחֲלוּקַת דְּאִיְהוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם הָוָה וְשְׁמַיִם בְּהָאִי אֶתְקִיִּים. לְבִתֵּר דָּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרַקִּיעַ שְׁמַיִם וְגו'. בְּקִטְפִירָא דְעִילִיתָא בְּקִסְטִיָּהּ שְׁכִיחִי וְאַתְקִיָּמוֹ. דְּהָא תְּגִינָן פְּתִיב, (שמות כו) וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכַת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וַיִּקְרָא, דְּהָא אִיְהוּ רַקִּיעַ דְּמִפְרֵשׁ בְּגוּ בְּאֲמָצַעִיתָא.

תָּא חַזִּי, פְּתִיב לְבִתֵּר יְקוּוּ הַמִּים מִתַּחַת

הַשָּׁמַיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם שְׁנֵי קָרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּחְתּוֹן, שֶׁהָרִי הוּא מִשְׁלִים לְאֶחָד, וּבִלְעָדֵינוּ לֹא נִקְרָא אֶחָד. וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב יָקוּוּ, שְׁבוּ כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנָסִים, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֶל מְקוֹם אֶחָד - זֶהוּ מְקוֹם שְׁכַתוּב בּוּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. שֶׁהָרִי הוּא נוֹטֵל הַכֹּל זוֹרֵק בַּיָּם, וְבוּ מִתַּקְנֵת הָאָרֶץ, שְׁכַתוּב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. זֹהִי אָרֶץ, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

לָמָּה נִקְרָאת יִבְשָׁה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ מָה שְׁכַתוּב (דברים טו) לָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי כְּתוּב. וּבִגְלַל שֶׁהוּא לָחֶם עֲנִי נִקְרָא יִבְשָׁה, וְשׂוֹאֵב בְּתוֹכָהּ כָּל מִימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הִתְהַיְבְּשָׁה, עַד שֶׁמְקוֹם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאֵז שׁוֹפְעִים מִים דְּרָף אוֹתָם הַמְּקוֹרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים - זֶהוּ בֵּית כְּנֹס הַמַּיִם שְׁלִמְעָלָה, שֶׁשֵּׁם כָּל הַמַּיִם מִתַּכְּנָסִים וּמִשֵּׁם שׁוֹפְעִים וַיּוֹצֵאִים.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן ל"ב) שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשֵּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמַּח שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה, וּמִשֵּׁם הוּא הַזֶּרַע, שְׁכַתוּב (ישעיה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ. כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים - מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ, יִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ. וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים - מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם, שְׁכַתוּב (קהלת א) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמִהוּ מִמְעַרֵב אֶקְבָּצְךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרָב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעְרָב? מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁם מִתְעַרֵב כָּל הַזֶּרַע. מִשֵּׁל לָמָּה הַדְּבָר

הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד. לְאֶתֶר דְּאֶקְרִי אֶחָד. וְאִיהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא אִיהוּ אֲשָׁלִים לְאֶחָד. וּבִלְא אִיהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד. וּמִשְׁמַע דְּכְתִיב יָקוּוּ דְּבִיהַּ מִתַּכְּנָסִין כְּלָהוּ מִיָּא כְּמָה דְּאֶתְ אֲמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מְקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתֶר דְּכְתִיב בִּיהַּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט. דְּהָא אִיהוּ נוֹטֵל כְּלָא וְשְׂדֵי בִימָא וּבִיהַּ אֶתְתַּקְנֵת אֶרְעָא דְּכְתִיב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה דָּא הוּא אָרֶץ. כְּמָה דְּאֶתְ אֲמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אָרֶץ.

אֲמַאי אֶקְרִי יִבְשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִינּוּ דְּכְתִיב (דברים טו) לָחֶם עֲוֹנִי לָחֶם עֲנִי כְּתִיב. וּבִגְיִן דְּאִיהוּ לָחֶם עֲנִי אֶקְרִי יִבְשָׁה. וְשָׂאִיב בְּגוֹוָה כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ יִבְשָׁה הַיָּ. עַד דְּאֶתֶר דָּא אֲמַלִּי לָהּ וּכְדִין נִגְדִין מִיָּא אוֹרַח דְּאֲנוּן מְקוֹרוֹת.

וְלִמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יָמִים דָּא הוּא בֵּית כְּנֹס מִימֵי הָעוֹלָם דְּתַמְן מִתַּכְּנָסִין כָּל מִיָּא וּמִתַּמְן נִגְדִין וְנִפְקִין.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשֵּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׁדָרָה מְשׁוּף מִן הַמּוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֶמָּה וּמִשֵּׁם הוּא הַזֶּרַע דְּכְתִיב (ישעיה מג) מִמִּזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ, כְּשִׁישְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה הַמְּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ וַיִּתְחַדֵּשׁ לָךְ זֶרַע חֲדָשׁ, וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבַר בָּא לְעוֹלָם דְּכְתִיב (קהלת א) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבַר בָּא. וּמִיָּא מִמְעַרֵב אֶקְבָּצְךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תִּמְיֵד לְמַעְרָב. וְלָמָּה אֶקְרִי מַעְרָב, מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁם מִתְעַרֵב כָּל הַזֶּרַע.

דומה? לכן מלך שהיתה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ. הינו שפתוב (ישעיה ג) וממערב אקבצך. ומה הוא בית אביו? שפתוב ממזרח אביא ורעה. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע. מקבץ מה שזרע: ע"כ.

אמר רבי חייא, מקנה המים זה צדיק. שששמגיע למקנה המים, כתוב וירא אלהים כי טוב, וכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב. [וכן אור ראשון נקרא טוב, וכן בכלם כתוב כי טוב, פרט ליום השני שלא כתוב בו כי טוב] רבי יוסי אמר, ישראל הוא מקנה, שפתוב (ירמיה יז) מקנה ישראל ה'.

רבי חייא אמר, זה צדיק, הינו מה שכתוב קרא ימים. משום ששנחלים ומענינות ונהרות, את כלם הוא נוטל, והוא המקור של הכל והוא נוטל הכל. משום כך ימים. ועל זה וירא אלהים פי טוב, וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

ומשום שהוא נרשם, הפריד בין יום ראשון לשלישי ולא נאמר פי טוב ביניהם, שהרי ביום השלישי עשתה הארץ פרות מפת הצדיק הזה, שפתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מה זה עץ פרי? זה עץ הדעת טוב ורע, שהוא עושה אבים ופרות. עשה פרי - זה צדיק יסוד עולם.

למינו - של כל בני אדם שיש להם רוח קדושה, שהוא פרי שאותו אילן רושם בהם רשום למינו. ומה הרשם? זהו ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

משל למה הדבר דומה, לכן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ הינו דכתיב וממערב אקבצך. ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח אביא ורעה. מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע.

(עד כאן מההשמטות).

אמר רבי חייא מקנה המים דא צדיק. דכד מטא למקנה המים פתיב וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. [וכן אור קדמאה טוב אקרי. וכן בלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תניינא דלא כתיב ביה פי טוב]. רבי יוסי אמר ישראל מקנה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקנה ישראל יי.

רבי חייא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין ונהרין בלהו נטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו נטיל כלא בגיני כך ימים. ועל דא וירא אלהים פי טוב וכתוב, (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב.

ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתלתאה ולא אתמר פי טוב בגוייהו. דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופריין. עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא.

למינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא. דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ומאי איהו, ברית קדש ברית שלום. ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין

וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ מִנִּיה. וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהָיָה אֵילָנָא אֲתַעְבְּרַת וְאַפִּיקַת הָהוּא פְּרִי לְמִינוּ. לְמִינוּ דְהָהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דִיהוּי כְּוֹתִיָּה.

לְמִינוּ, לְמִינוּ נִכְנָסִים וְלֹא נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְאוֹתוֹ אֵילָן מִתְעַבֵּר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ פְּרִי לְמִינוּ, לְמִינוּ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי שִׁיָּהִי כְּמוֹתוֹ.

וּבָאָה חוֹלְקִיָּה מָאן דְדָמֵי לְאַמִּיָּה וְלְאַבּוּי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דִּידָמֵי לְאַמִּיָּה. (בְּגִין דְהָיָא דְרָנָא תְּמִינָאָה וְהָיָא נִפְשָׁא דְפִרְחָ מִנָּה אֲצִטְרִיכַת לְאַתְחִוָּאָה קַמָּה לְתַמְנָא יוֹמִין) וְכֹד אֲתַפְרַעַת וְאַתְגַּלְיָא רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְּגִין דִּידָמֵי לְאַבּוּי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אֲמָא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בְּרִית קִדְשׁ אַבּוּי. לְמִינוּ דִּידָמֵי לִיָּה וְאַתְרָשִׁים בִּיָּה.

אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׂדוּמָה לְאָמוֹ וְלְאַבּוּי, וְעַל כֵּן רֶשֶׁם הַקְּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי כְּדִי שִׂדְמָה לְאָמוֹ (בְּגַלל שֶׁהָיָא דְרָנָה שְׂמִינִית, וְאוֹתָהּ נִפְשׁ שְׂפִרְחָה מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְתַרְוָה לְפִנְיָה לְשִׂמּוּנָה יוֹמִים). וְכִשְׁנִפְרַע וּמִתְגַּלְיָה רֶשֶׁם הַקְּדוֹשׁ כְּדִי שִׂדְמָה לְאַבּוּי. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי - זוֹ אִם. עֲשֵׂה פְּרִי - זוֹ בְּרִית קִדְשׁ אַבּוּי. לְמִינוּ - שִׂדְמָה לוֹ וְיִרְשֶׁם בּוֹ.

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. זָרְעוּ בּוֹ. זָרַע בּוֹ מִיבְעֵי לִיָּה. מָאִי זָרְעוּ בּוֹ. אֶלָּא זָרַע וְאִ"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ הִכִּי הוּא וְדָאִי. דְהָא הָהוּא זָרְעָא אֲשֶׁדִּי עַל אֲרַעָא. זַכָּאָה חוֹלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל דְאַנּוּן קְדִישִׁין וְדַמְיִין לְקְדִישִׁין. וְעַל דָּא וְדָאִי כְּתִיב, (ישעיהו ט) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים. כָּלֶם צַדִּיקִים וְדָאִי. דְהָא מִהֲנִי נִפְקוּ וְלִהְנִי דַמְיִין. זַכָּאִין אַנּוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. (דף לג ע"ב).

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ - זָרְעוּ בּוֹ? זָרַע בּוֹ צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה זָרְעוּ בּוֹ? אֶלָּא זָרַע וְאִ"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ - כִּף הוּא וְדָאִי, שְׁהָרִי אוֹתוֹ זָרַע זָרַק עַל הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חִלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁהֶם קְדוּשִׁים וְדוּמִים לְקְדוּשִׁים, וְעַל זֶה וְדָאִי כְּתוּב (ישעיהו טח) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים. כָּלֶם צַדִּיקִים וְדָאִי, שְׁהָרִי מֵאֵלָה יֵצְאוּ וְלֵאלֹהֵי דוּמִים. אֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲמַר רַבִּי חֲזִיָּא כְּתִיב, (ירמיה י ונא) עוֹשֶׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ. מַה זֶה עֲשֵׂה אֶרֶץ? (בְּכַחוּ? עֲשֵׂה אֶרֶץ צְרִיף לְהִיּוֹת! אֵלָא עוֹשֶׂה וְדָאִי תְּדִיר וּמִתְּפֹן קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְהָאִי אֶרֶץ) דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְעֵילָא. בְּכַחוּ דָּא צַדִּיקִין. מְכִין תַּבַּל בְּחֻכְמָתוֹ. תַּבַּל דָּא אֶרֶץ דְלִתְתָּא. בְּחֻכְמָתוֹ דָּא צִדְקָה דְכְּתִיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוֹט תַּבַּל בְּצִדְקָה. עוֹשֶׂה אֶרֶץ דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא, דְהוּא מִתְקִין אֲרַעָא וּמִתְקִין אֲרַחוּי. וּבְמָה. בְּכַחוּ בְּדַקְאֲמָרָן.

אֲמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (ירמיה י ונא) עֲשֵׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ. מַה זֶה עֲשֵׂה אֶרֶץ? (בְּכַחוּ? עֲשֵׂה אֶרֶץ צְרִיף לְהִיּוֹת! אֵלָא עוֹשֶׂה וְדָאִי תְּדִיר וּמִתְּפֹן קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְהָאִי אֶרֶץ) דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לְעֵילָא. בְּכַחוּ דָּא צַדִּיקִין. מְכִין תַּבַּל בְּחֻכְמָתוֹ. תַּבַּל - זוֹ אֶרֶץ שְׁלִמְטָה. בְּחֻכְמָתוֹ - זֶה צִדְקָה, שְׁכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תַּבַּל בְּצִדְקָה. עֲשֵׂה אֶרֶץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרִיף הוּא שְׂמִתְקִין אֶרֶץ וּמִתְקִין דְרַבְרֵיהּ, וּבְמָה? בְּכַח, כְּפִי שְׂאֲמָרְנָהּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתְוּוֹן גְּלִיפִין דְרַבִּי אֶלְעָזָר אֵיתִי קוּטְרִי דְאַתְוּוֹן תְּרִין וְעֶשְׂרִין קְטִירִין בְּחֻדָּא. תְּרִין אַתְוּוֹן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאוֹתִיּוֹת חֻקִּיקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ קְשָׁרִי הָאוֹתִיּוֹת עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם קְשׁוּרִים בְּחֻדָּא. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, זוֹ עוֹלָה זוֹ

יורדת, ושעולה יורדת ושיורדת
עולה. וסימן זה - (ישעיה מה) א"ף
ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר, הלשון של
משקל עומד באמצע, וסימן -
(ויקרא יט) במדה במשקל וגו'.
משקל - לשון שעומד באמצע.
וזה סוד (שמות ל) שקל הקדש
כתוב, ומאזנים עומדים בו
ונשקלו. איזה מאזנים? כמו
שנאמר (ויקרא יט) מאזני צדק,
וכלם עומדים במשקל בשקל
הקדש. רבי יהודה אמר, בשקל
הקדש - זו רוח הקדש.

אמר רבי יצחק, כתוב (תהלים לב)
בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו
כל צבאם. בדבר ה' שמים נעשו
- אלו שמים שלמטה שנעשו
בדבר שמים שלמעלה. ברוח -
שהוציא קול עד שהגיע לאותו
נהר ששופע ויוצא ולא פוסקים
מימיו לעולמים. וברוח פיו כל
צבאם - כל התחתונים עומדים
ברוח שהוא זכר.

(שם קד) משקה הרים מעליותיו
מפרי מעשיך תשבע הארץ.
משקה הרים מעליותיו, מה זה
עליותיו? כמו שאמרנו, שכתוב
(שם) המקרה במים עליותיו.
מפרי מעשיך תשבע הארץ - סוד
של אותו נהר ששופע ויוצא
למטה. זהו שכתוב עשה פרי
אשר זרעו בו וגו', והרי נתבאר.
יהי מארת ברקיע השמים להאיר
על הארץ. יהי מארת, חסר. רבי
חזקיה אומר, מארת ששורים בו
תקף הדין, קלוטת הדין. רבי
יוסי אמר, יהי מארת - למטה.
היא הלבנה שבה תלויה אספרה
לתינוקות העולם, ובה תלוי
מארת, בגלל שהיא מאור קטן
מכל המאורות, ולפעמים
שנחשכת ולא מקבלת אור.

ודסליק נחית ודנחית סליק. וסימן דא (ישעיה
מה) א"ף ב"ף א"ל.

רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא באמצעיתא
קיימא. וסימן (ויקרא יט) במדה במשקל
וגו'. משקל לישן דקיימא באמצעיתא. ורזא
דא (שמות ל) שקל הקדש כתיב. ומאזנים ביה
קיימן ואתקלו. מאן מאזנים כמה דאת אמר,
(ויקרא יט) מאזני צדק. וכלהו קיימין במשקל
בשקל הקדש. רבי יהודה אמר בשקל הקדש
דא רוח הקדש.

אמר רבי יצחק כתיב, (תהלים לג) בדבר יי
שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם.
בדבר יי שמים נעשו. אלין שמיא דלתתא
דאתעבירו בדבר שמים דלעילא. ברוח.
דאפיק קלא עד דמטי לההוא נהר דנגיד
ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. וברוח פיו
כל צבאם. פלהו תתאי קיימין ברוח דאיהו
דכר.

משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע
הארץ. משקה הרים מעליותיו. (תהלים
קד) מאן עליותיו פדקאמרן. דכתיב, (תהלים
קד) המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע
הארץ. רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא
הדא הוא דכתיב עושה פרי אשר זרעו בו
וגו' והא אתמר:

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על
הארץ. יהי מארת חסר. רבי חזקיה
אומר מארת דשריא ביה תקפא דדינא.
קילטא דדינא. רבי יוסי אמר יהי מארת
לתתא איהי סיהרא דבה תליא אספרה
לרביי עלמא. ובה תליא מארת. בגין
דאיהי נהרא זוטרא מפל נהורין. וזמנין
דאתחשכא ולא מקבלא נהורא.

בְּרִקְעַת הַשָּׁמַיִם - זֶהוּ רִקְעַת שֶׁהוּא כְּלֵלוֹת שֶׁל כָּלָם, בְּגִלְל שְׁנוּטֵל כֹּל הַמְּאֻרֹת, וְהוּא מְאִיר לְמֵאֹר הַזֶּה שְׁאִינוּ מְאִיר (וְהוּא תְּלוּיָה בּוּ בְּגִלְל שְׁנִדְבָקָה בָּהּ אוֹתָהּ מְאֹרָה, וְכוּ תְּלוּיִים לְמִטָּה כֹּל אוֹתָם מֵינִים אַחֲרֵים בְּגִלְל הַקְּטֵנֶת הָאוֹר).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא (וְאִפְלוּ) אֶת הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁלֹּא מְאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ מְלֻכוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם הוּא [שְׁמַאִיר] הַרְקִיעַ הַזֶּה, מְשׁוּם כִּף יְהִי מְאֻרֶת חֶסֶד ו'. מֶה הַטַּעַם? שֶׁזֶה בְּלִי וְאִ"ו מוֹתָ הוּא בְּעוֹלָם.

יְהִי מְאֻרֶת כֹּלָּא בֵּיהּ תְּלִיָּא לְאֶכְלָלָא לִילִית בְּעֻלְמָא. כְּתִיב, (אִיּוֹב א) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכְתוּב (יִשְׁעִיָּה ל) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר ה' לְנוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (שִׁם לד) אִךְ שָׁם הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצְאָהּ לָהּ מְנוּחָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֻרֶת - אֶסְפֵּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה מְעַצְמָהּ, אֶלָּא עַל יְדֵי אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁמַאִירִים לָהּ כְּמוֹ עֲשׂוּשִׁית שְׁמֻקְבֵּלֶת אוֹר שְׁמַאִיר. כְּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ א) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן - זוֹ אֶסְפֵּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה. הַבְּרִית - אֶסְפֵּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן - זוֹהִי מְאֻרֶת. אֲרוֹן - תְּבָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ תּוֹרָה שְׁבֻכְתָּב. הַבְּרִית - זוֹ הַשְּׁמֻשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד עִם אֲרוֹן הַבְּרִית דּוֹקָא. אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ - הַבְּרִית שֶׁהוּא אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ.

וּמְשׁוּם שֶׁהָאֲרוֹן הַזֶּה הוּא אֲדוֹן, בְּגִלְל הַשְּׁמֻשׁ שְׁמַאִירָה לָהּ וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כִּף נִקְרָאת, וּמְמַנּוּ לְקַחָהּ אֶת הַשֵּׁם. וְנִקְרָא הָאֲרוֹן הַזֶּה אֲדוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶל"ף דְּל"ת נו"ן צדִּיק וְצָדִק, כִּף אֲדוֹן אֲדוֹן"י זֶה בְּזֶה תְּלוּיִים.

בְּרִקְעַת הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רִקְעַת דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְכֻלְהוּ. בְּגִין דְּנֻטִיל כֹּל נְהוּרִין וְהוּא נְהִיר לְהֵאִי נְהוּרָא דְלָא נְהִירָא (וְהוּא תְּלִיָּא בֵּיהּ בְּגִין דְּאִתְדַבֵּק בָּהּ הַהוּא מְאֻרָה וּבֵיהּ תְּלִיָּין לְתַתָּא כֹּל אֲנָן וְיִינָן אַחֲרֵינוּן בְּגִין זְעִירוּ דְנְהוּרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאִפִּיק (נ"א וְאִפִּילוּ) הֵאִי רִקְעַת דְּלָא נְהִיר. וְקָרִינָן לִיהּ מְלֻכוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְנְהִיר) הֵאִי רִקְעַת. בְּגִינֵי כִּף יְהִי מְאֻרֶת חֶסֶד ו'. מְאִי טַעְמָא דְהָא כֹּלָּא וְאִ"ו מוֹתָא הוּא בְּעֻלְמָא.

יְהִי מְאֻרֶת כֹּלָּא בֵּיהּ תְּלִיָּא לְאֶכְלָלָא לִילִית בְּעֻלְמָא. כְּתִיב, (אִיּוֹב א) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה לג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר יי לְנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה לד) אִךְ שָׁם הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצְאָהּ לָהּ מְנוּחָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֻרֶת. אֶסְפֵּקְלָרְיָה דְלָא נְהִירָא מְגַרְמָה. אֶלָּא עַל יְדֵי דְנְהוּרִין עֲלִאִין דְנְהוּרִין לָהּ בְּעֲשֻׁשִׁיתָא דְלִקְטָא נְהוּרָא דְנְהִיר. כְּתִיב, (יְהוֹשֻׁעַ א) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אֶסְפֵּקְלָרְיָה דְלָא נְהִירָא. הַבְּרִית אֶסְפֵּקְלָרְיָה דְנְהִירָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֻרֶת. אֲרוֹן תִּיבּוֹתָא לְאֶעְלָאָה בְּגוּיָה תּוֹרָה שְׁבֻכְתָּב. הַבְּרִית דָּא שְׁמֻשָּׁא דְנְהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בְּהִדְיָה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּיִּיקָא. אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְּאִיהוּ אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּהֵאִי אֲרוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׁמֻשָּׁא דְנְהִיר לָהּ וְנְהִיר לְכָל עֻלְמָא. הֵכִי אִתְקָרִי (דף לד ע"א) וּמְנִיָּה נִקְטָא שְׁמָא. וְאִתְקָרִי הֵאִי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרֻזָּא דְאֶל"ף דְּל"ת נו"ן יו"ד. כְּמָה דְאִמְרִינָן צְדִיק וְצָדִק כִּף אֲדוֹן"י אֲדוֹן"י דָּא בְּדָא תְּלִיָּין.

בא ראה, כוכבים ומזלות
 עומדים בברית, שהוא ושמש שאמרנו
 (וה) רקיע השמים, שרשומים
 וחקוקים בו כוכבים ומזלות ובו
 תלויים להאיר. רבי ייסא הנקן
 היה אומר כף, יהי מארת
 שתלויים ברקיע השמים, וזו
 הלכנה שתלויה בו. כיון שכתוב
 והיו למאורת - הרי השמש.
 ולמועדים - שהרי זמנים וחגים
 חדשים ושבתות תלויים בהם
 והווים.

והב"ר במעשה ראשון עליון
 ששמו הקדוש נאחז בו, והוא
 הוא הפל. שבעה כוכבים הם
 כנגד שבעה רקיעים, וכלם
 מנהיגי העולם, והעולם עליון
 עליהם, ושני עולמות הם - עולם
 עליון ועולם תחתון. תחתון כמו
 שלמעלה, שכתוב (דברי הימים א טו)
 מן העולם ועד העולם. מלך
 עליון ומלך תחתון.

[שנינו] כתוב ה' מלך ה' מלך ה'
 ימלוך לעולם ועד. ה' מלך -
 למעלה. ה' מלך - באמצע. ה'
 ימלוך - למטה. רבי אחא אמר,
 ה' [נ"א ו] החכמה העליונה מלך - זה
 עולם העליון שהוא העולם
 הבא. ה' מלך - זו תפארת
 ישראל. ה' ימלוך - זה ארון
 הברית [נ"א ר] אחא אמר, ה' מלך - זו חכמה
 עליונה. ה' מלך - זה עולם העליון שהוא עולם
 הבא. ה' ימלוך - זו תפארת ישראל].

בא זמן אחר דוד והחזיר אותם
 מלמטה למעלה, ואמר (תהלים ט)
 ה' מלך עולם ועד. ה' מלך -
 למטה. עולם - באמצע. ועד -
 למעלה. ששם התנועות וקיום
 ושלמות הפל. מלך - למעלה.
 ימלוך - למטה.

רבי אבא אמר, פל המאורות
 הללו, פלם מתחברים ברקיע
 השמים. להאיר על הארץ -
 להאיר על הארץ. מיהו הרקיע

תא חזי, ככבים ומזלות בברית קיימין
 דאיהו (שמשא דקאמרן ודא) רקיע השמים
 דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות
 וביה תליין לאנהרא. רבי ייסא סבא הוה אמר
 הכי יהי מארת דתלייא ברקיע השמים ודא
 סיהרא דתלייא ביה. כיון דכתיב והיו
 למאורות הא שמשא (כאן חסר) ולמועדים דהא
 זמנייא וחגין ירחין ושבתיה בהו תליאן והו.
 וברא בעבידתא קדמאה עלאה. דשמייה
 קדישא אתאחיד ביה. ואיהו הוא
 כלא. שבעה ככבי אנון לקבל שבעה רקיעין
 וכלהו מדברי עלמא. ועלמא עלאה עלייהו.
 ותריין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא
 תתאה. תתאה כגוונא דלעילא דכתיב, (דברי
 הימים א טו) מן העולם ועד העולם. מלך עלאה.
 ומלך תתאה.

(תנינן) כתיב יי מלך יי מלך יי ימלוך לעולם
 ועד. יי מלך לעילא. יי מלך
 באמצעיתא. יי ימלוך לתתא. רבי אחא אמר
 יי (נ"א דא חכמה עלאה) מלך דא עלמא עלאה
 דאיהו עלמא דאתי. יי מלך דא תפארת
 ישראל. יי ימלוך דא ארון הברית (נ"א רבי אחא
 אמר יי מלך דא חכמה עלאה. יי מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי.
 יי ימלוך דא תפארת ישראל).

אתא זמנא אחרא דוד ואהדר לון מתתא
 לעילא. ואמר (תהלים ט) יי מלך עולם
 ועד. יי מלך לתתא. עולם באמצעיתא. ועד
 לעילא. דתמן ויעודא וקיומא ואשלימותא
 דכלא. מלך לעילא ימלוך לתתא.

רבי אבא אמר פל הני מאורות פלהו
 מתחברין ברקיע השמים. להאיר על
 הארץ לאנהרא על ארעא. מאן הוא רקיעא
 דנהיר על ארעא. הוי אימא דא נהר דנגיד

שְׁמַאִיר עַל הָאֲרֶץ? הוּא אֹמֵר,
זֶה נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן,
שְׁפָתוֹב וְנִהַר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

בֹּא רֵא, פִּינּוֹן שֶׁהִלְכְּנָה
שׁוֹלְטֵת וּמוֹאֲרֵת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, כָּל אוֹתָם
הַשָּׁמַיִם שְׁלֵמֶטָה וְצִבְאוֹתֵיהֶם,
כָּלֶם נוֹסְפִים בְּאוֹר. וְכוֹכְבִים
הַמְּמַנִּים עַל הָאֲרֶץ, כָּלֶם שׁוֹלְטִים
וּמַגְדִּילִים צְמָחִים וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם
מִתְגַּדֵּל בְּכֻלָּם, וְאֶפְלוּ מִיָּם
וְדָגֵי הַיָּם כָּלֶם בְּגִדְלוֹת יִתְרָה.
וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין מְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם, בְּגִלְל שְׁפָלָם בְּחֻדוֹה
וּבְגִדְלוֹת יִתְרָה. כְּשֶׁהִחְדוּה
הִיא בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, אֶפְלוּ
אוֹתָם מִמְּנֵי הַשְּׁעָרִים, וְאֶפְלוּ
אוֹתָם מִבֵּית מְמַנֵּי הַנְּשִׁים [נ"א
מוֹקוֹם], כָּלֶם שְׁמָחִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם. וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם צָרִיכִים
לְהִשְׁמֵר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֱתָם
אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכִשְׁכֹּלֶם
עוֹמְדִים בּוֹ, אִזְ חֻדוּה זֶה עִם זֶה,
וְאִזְ הִלְכְּנָה מִקְטִינָה אוֹרָה מִלְּפָנֵי
הַשָּׁמֶשׁ, וְכָל מָה שְׁנוֹטֵל כְּדִי
לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לְהָאִיר
עַל הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (ישעיה
ו) וְהָיָה אוֹר הִלְכְּנָה כְּאוֹר
הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה שְׁבַעֲתִים
כְּאוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים. מָה זֶה
שְׁבַעֲת הַיָּמִים? אֵלֶּה אוֹתָם
שְׁבַעֲת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, אֵלֶּה אוֹתָם שְׁבַעֲת יְמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאִי. מִשׁוּם
שְׁאוֹתוֹ זְמַן הַתְּבַשֵּׁם הָעוֹלָם
וְחֻזְרוֹ בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְלֹא נִפְגְּמַת
הִלְכְּנָה בְּגִלְל הַנְּחֹשׁ הַרְעַ שְׁפָתוֹב
בּוֹ (משלי טו) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֶלּוּף.
וּמָתִי יִהְיֶה זֶה? בְּזְמַן שְׁפָתוֹב
הָהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

וְנִפְיָק מֵעֵדֶן דְּכִתִּיב וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן.

תָּא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּסִיְהָרָא שְׁלֵטָא וְאַתְנַהִיר
מַהֲהוּא נִהָרָא דְנִגִּיד וְנִפְיָק. כָּל אֲנוּן
שְׁמִיָּא דְלִתְתָּא וְחִילִיְהוּן כְּלָהוּן אֲתוּסְפָן
נִהוּרָא. וְכִכְבִּיָּא דְמִמְנָן עַל אֲרַעָא כְּלָהוּ
שְׁלֵטִין וּמַגְדִּילִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעֵלְמָא
אַתְרֵיבִי בְּכָלְהוּ. וְאַפִּילוּ מִיָּא וְנוּנֵי יִמָּא כְּלָהוּ
בְּרַבּוֹ יִתִּיר. וְכַמָּה גְרִדִּינֵי נִימוּסִין שְׁאֲטָן
בְּעֵלְמָא. בְּגִין דְּכָלְהוּ בְּחֻדוֹה בְּרַבּוֹ חִילָא. כַּד
חֻדוּה הוּא בְּבִי מְלָפָא אֶפִּילוּ אֲנוּן מִבֵּי תְרַעֵי.
וְאַפִּילוּ אֲנוּן מִדְּבֵי טְרַנְנֵשִׁי (נ"א טְרַנְנֵשִׁי). כְּלָהוּ חֻדָן
וְשְׁטָאן בְּעֵלְמָא. וְרַבִּי דְעֵלְמָא בְּעֵינִין
לְאַסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם. וְכַד כְּלָהוּן קִיִּימִין בֵּיהּ כְּדִין
חֻדוֹתָא דָּא עִם דָּא, כְּדִין סִיְהָרָא אֲזַעִירַת
נִהוּרָא מִקְמֵי שְׁמֶשׁא. כָּל מָה דְנִטִּיל בְּגִין
לְאַנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכִתִּיב לְהָאִיר עַל
הָאֲרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר
הִלְכְּנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים. מָאן שְׁבַעֲת
הַיָּמִים. אֵלִין אֲנוּן שְׁבַעֲת יוֹמִין דְּבְרֵאשִׁית.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֵלִין אֲנוּן שְׁבַעֲת יְמֵי
הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאִי. בְּגִין דְּהָהוּא זְמַנָּא
אַתְבַּסֵּם עֵלְמָא וְאַתְהִידֵר בְּאַשְׁלְמוֹתֵיהּ וְלֹא
אַתְפְּגִים סִיְהָרָא בְּגִין חוּיָא בִישָׂא דְכִתִּיב בֵּיהּ
(משלי טו) וְנִגְנָן מִפְּרִיד אֶלּוּף. וְאִימְתִי יִהְיֶה דָּא
בְּזְמַנָּא דְכִתִּיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצְחָה.
וְכִדִּין כְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד
וְשְׁמוֹ אֶחָד:

(ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצְחָה. וְאִזְ כְּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שֶׁרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגוֹנוּא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמֵאֵי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קִדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחִזּוּן לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִיזוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכֹתִיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אַחֲרֵינִין דְּלֹא אֵתְחִזּוּן אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

כִּי לֹא כְּתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינָהּוּ כְּמוֹ אֲוֹתָם אַחֲרֵים שְׁכָתוּב בְּהֵם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּוּ. הֵיכֵן שְׂאֵלוּ לֹא מִשְׁנֵים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים כְּאַחֲרֵים הִלְלוּ שְׂלֵא כְּתוּב בְּהֵם לְמִינָהּוּ. וְאֵם תֹּאמַר, יֵשׁ בְּהֵם שְׁמִשְׁנֵים זֶה מִזֶּה - כִּף זֶה בּוֹדֵאֵי! שְׁהֲרֵי יֵשׁ בְּהֵם שְׁמִשְׁנֵים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב וּמִשְׁם יִפְרֹד.

וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּיִנִּים הַגְּדֹלִים - אֵלּוּ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת - זֹו נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שְׁהִיא רוֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. וְיֵמִי הִיא הַחַיָּה שְׁהִיא רוֹמֶשֶׁת? הָרִי אוֹמַר זֹו לִילִית. אֲשֶׁר שֶׁרָצוּ הַמַּיִם לְמִינָהּם - שְׁהַמַּיִם מְגַדְלִים אוֹתָם. שְׁכַשְׁבָּא צַד הַדְּרוֹם, מִפְּשִׁירֵים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְאַנְיוֹת הַיָּם הוֹלְכִים וְעוֹכְרִים, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (תהלים קד) שֵׁם אַנְיוֹת יִהְלֹכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָת לְשַׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּוּ - כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּלֵם מִשְׁשׁ כְּנָפָיִם וְלֹא מִשְׁתַּנֵּים לְעוֹלָמִים,

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שֶׁרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלֶיךָ מִיִּן תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגוֹנוּא דְלַעֲיָלָא. אֲנוּן עֲלָאֵי וְאֲנוּן תַּתְּאֵי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאֵי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמֵאֵי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קִדְמָאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלֶיךָ שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחִזּוּן לְבַנֵּי נָשָׂא בְּחִיזוּ דְבַר נָשׁ. מִשְׁמַע דְּכֹתִיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אַחֲרֵינִין דְּלֹא אֵתְחִזּוּן אֲלֵא בְרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבַנֵּי נָשָׂא. (ד' טז ע"ב).

בְּגִינֵי כִף לֹא כְּתִיב בְּאֵלֶיךָ לְמִינָהּוּ כְּאֲנוּן אַחֲרֵינִין דְּכֹתִיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּוּ, בְּגִין דְּאֵלֶיךָ לֹא מִשְׁנֵינִין מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִין כְּהֵנִי אַחֲרֵינִין דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ לְמִינָהּוּ. וְאֵי תִימָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין דָּא מִן דָּא. הַכִּי הוּא וְדָאֵי דְהָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנֵינִין אֵלֶיךָ מֵאֵלֶיךָ בְּגִינֵי כִף כְּתִיב וּמִשְׁם יִפְרֹד:

וַיְבָרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּיִנִּים הַגְּדֹלִים. אֵלֶיךָ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוּ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֻשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהִיא חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת לְדִ' סְטָרֵי עֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵיהִי חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמֶשֶׁת. הָרִי אֵימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שֶׁרָצוּ הַמַּיִם לְמִינָהּם. דְּמִיִּין מְגַדְלִין לֹוֹן. דְּכַד אֲתִי סְטָרָא דְּדְרוֹם שְׁרָאן מִיִּין וְנִגְדִין לְכָל סְטָרִין וְאַרְבֵּי יָמָא אֲזֵלִין וְעַבְרִין כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים קד) שֵׁם אַנְיוֹת יִהְלֹכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָת לְשַׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּוּ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלֵהוּן מִשִׁית גְּדַפִּין וְלֹא מִשְׁנֵינִין לְעוֹלָמִין. וּבְגִינֵי כִף כְּתִיב לְמִינָהּוּ. מֵאֵי לְמִינָהּוּ. לְזַיִינָא דְלַעֲיָלָא.

ומשום כף כתוב למינהו. מה זה למינהו? למין שלמעלה, ואלה טסים ומשוטטים בעולם בשש, ורואים מעשי בני אדם ומעלים אותם למעלה, ועל זה כתוב (שם) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'. רבי חזקיה אמר, הרמשת? השורצת צריך להיות! אלא כמו שאמרנו, רומש לילה. ועל זה (תהלים קד) בו תרמש כל חיתו יער. שכלם שולטים בשעה שהיא שולטת, ופוחחים שירה בשלשה צדדים של חצות הלילה, וזמורים שירה ולא שוקטים. ועל אלו כתוב המזכירים את ה' אל דמי לכם.

עמד רבי שמעון ואמר, מסתכל הייתי, שפשרצה הקדוש ברוך הוא לכרא אדם, הודעזעו כל העליונים והתחתונים, ויום הששי היה עולה בדרגותיו, עד שעלה רצון עליון והאיר תחלה כל האורות. ופתח שער המזרח, שהרי משם יוצא האור. והדרום הראה חזקי האור שירש מראש והתחזק במזרח. מזרח חזק את הצפון, והצפון התעורר והתפשט, וקרא בחיל גדול למערב להתקרב ולהשתתף עמו. אז מערב עלה בצפון ונקשר בו. אחר כך בא הדרום ואחז במערב, וסובבו אותו דרום וצפון, שהם גדרי הגן. אז המזרח קרב למערב, ומערב שרה בחדוה ובקש מפלם, ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. שיהיה כמו זה בארבעת הצדדים ומעלה ומטה. ומזרח נדבק במערב והוציא אותו. ועל זה שנינו, שאדם יצא ממקום בית המקדש.

עוד נעשה אדם, הקדוש ברוך הוא אמר לתחתונים הללו שבאו מצד שלמעלה. סוד השם הזה שהרי האדם כלול למעלה וכלול

ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית וחקמאן עובדין דבני נשא וסלקין לון לעילא. ועל דא כתיב, (קהלת י) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.

רבי חזקיה אמר הרומשת, השורצת מיבעי ליה. אלא פדאמרינן רמש ליליא. ועל

דא (תהלים קד) בו תרמוש כל חיתו יער. דכלהו

שלטאן בשעתא דאיהי שלטא. ופתחין

שירתא בתלת סטרין דפלגו ליליא. וזמרי

שירתא ולא משתפכי. ועל אלין כתיב, (ישעיה

סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם.

רבי שמעון קם ואמר מסתפל הוינא, דכד

בפא קדשא בריך הוא למברי אדם,

אודעזעו כל עלאין ותתאין. ויומא שתיתאה

היה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה

ונהיר שירותא דכל נהורין. ופתח תרעא

דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק. ודרום אחמי

תוקפי דנהורא דרית מרישא ואתתקף

במזרח. מזרח אתקיף לצפון וצפון אתער

ואתפשט וקרי בחיל סגי למערב למקרב

ולאשתתפא בהדיה. פדין מערב סלקא בצפון

ואתקשר ביה. לבתר דרום אתיא ואחיד

במערב. וסחרין ליה דרום וצפון דאלין

גדרי גנתא. פדין מזרח קריב במערב ומערב

שריא בחדוה ובפאת מפלהו ואמר נעשה

אדם בצלמנו כדמותנו. דלהוי כגוונא דא

בארבע סטרין ועילא ותתא. ומזרח אתדבק

במערב ואפיק ליה. ועל דא תנינן אדם מאתר

דבית המקדש נפק.

הו נעשה אדם. קדשא בריך הוא אמר

לאלין תתאי דאתו מסטרא דלעילא. רזא

דשמא דא דסליק אדם. אדם מרזא סתימא

עלאה. אדם רזא דאתון. דהא אדם כליל

שעולה אדם. אדם מסוד נסתר עליון. אדם סוד האותיות.

למטה. אדם אחד למעלה למעלה.
 ם נסתר שהיא ם מלם רבה
 המשרה. ד' תחתון שנסתר
 במערב. וזה כללות שלמעלה
 ושלמטה. נתקן למעלה ונתקן
 למטה.

בשירדו האותיות הללו למטה
 כלם כאחד בשלמותו, נמצא זכר
 ונקבה, ונקבה נדבקה באחוריו,
 עד שהפיל עליו תרדמה וישן,
 והיה מטל במקום בית המקדש
 למטה.

ונסר אותו הקדוש ברוך הוא
 ותקן אותה כמו שמתקנים את
 הפלה והכניסה אליו. זהו שכתוב
 ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר
 תחתנה. ויקח אחת דוקא. בספרי
 הראשונים מצאנו, זו לילית
 ראשונה שהיתה עמו והתעברה ממנו,
 ולא היה כנגדו עור, כמו שכתוב ולאדם
 לא מצא עור כנגדו. מה זה עור? סמך. עד
 אותה שעה שכתוב לא טוב היות האדם
 לבדו אעשה לו עור כנגדו. בא ראה, אדם
 אחרון הכל היה, שכך ראוי להביא שלום
 על העולם.

עוד אמר רבי שמעון, כתוב וכל
 שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל
 עשב השדה טרם יצמח פי לא
 המטיר ה' אלהים על הארץ וגו'.
 וכל שיח השדה - אלו עצים
 גדולים שנגטעו אחר כך והיו
 קטנים.

בא ראה, אדם וחוה זה בצד זה
 נבראו. מה הטעם לא נבראו פנים
 בפנים? בגלל שכתוב פי לא
 המטיר ה' אלהים על הארץ,
 והזווג לא נמצא בתקונו פראוי.
 וכשנתקנה זו שלמטה וחרו
 להיות פנים בפנים, כן נמצא
 למעלה.

לְעִילָא וְכָלִיל לְתַתָּא. אָדָם אֶחָד לְעִילָא
 לְעִילָא. ם סְתִימָא דְאִיְהִי ם מְלָם רַבָּה
 הַמְשֵׁרָה. ד' תַּתָּא דְסְתִימָא בְּמַעְרַב. וְדָא
 כָּלְלָא דְלְעִילָא וְתַתָּא. אֲתַתְּקֵן לְעִילָא אֲתַתְּקֵן
 לְתַתָּא.

אֲלִין אֲתוּוּן פִּד נַחְתָּא לְתַתָּא כְּלָהוּ כְּחָדָא
 בְּאַשְׁלָמוּתִיה אֲשַׁתְּכַח דְכַר וְנוּקְבָא.
 וְנוּקְבָא בְּסִטְרוּי אֲתַדְבַּקַת. עַד דְאַפִּיל עַלּוּיָה
 שְׁנַתָּא וְדַמוּךְ. וְהוּה רְמִי בְּאַתֵּר דְבִי מְקַדְשָׁא
 לְתַתָּא.

וְנָסַר לִיה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְתַקִּין לָהּ פְּמָה
 דְמַתְּקִינֵן לְכָלָה וְאַעֲלָא לִיה. הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר
 בְּשָׂר תַּחְתְּנָהּ. וַיִּקַּח אַחַת דִּיִּיקָא. בְּסַפְרֵי
 קְדָמָי אֲשַׁפְּחָנָא דָּא לִילִית קְדָמִיתָא דְהוֹת
 עֲמִיָּה וְאַתְעַבְּרַת מִנִּיָּה וְלָא הוֹת לְקִיבְלִיָּה
 עֶזְר פְּמָה דְכְּתִיב וְלֹאָדָם לֹא מִצָּא עֶזְר
 פְּנַגְדוּ. מָאי עֶזְר סְמָךְ. עַד הֵיכָּא שְׁעַתָּא
 דְכְּתִיב לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֵׂה
 לוֹ עֶזְר פְּנַגְדוּ. תָּא חֲזִי אָדָם בְּתַרְאָה
 דְכָלָא הוּה. דְהָכִי אֲתַחֲזִי לְמִיתִי עַל עֲלָמָא
 שְׁלִים.

הוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתִיב וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה
 טְרָם יִהְיֶה בְּאַרְץ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה
 טְרָם יִצְמַח פִּי לֹא הַמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים
 עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה אֲלִין
 (דף זה ע"א) אֵילָנִין רַבְרַבִּין דְנִטְיַעוּ לְבִתְר
 וְהוּו זְעִירִין.

תָּא חֲזִי, אָדָם וְחוּה דָּא בְּסִטְרָא דְדָא
 אֲתַבְּרִיאוּ. מָאי טַעְמָא לָא אֲתַבְּרִיאוּ

אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דְכְּתִיב פִּי לֹא הַמְטִיר
 יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְזוּוּגָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּתַקוּנִיה פְּדָקָא יְאוּת. וְכַד
 אֲתַתְּקֵן הָאִי דְלְתַתָּא וְאַתְהִדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדִין אֲשַׁתְּכַח לְעִילָא.

בַּמִּזְבֵּחַ מִן הַמִּשְׁפָּן דְּכַתִּיב, (שמות מ) הוּקַם
 הַמִּשְׁפָּן בְּגִין דְּמִשְׁפָּן אַחְרָא אִתְקַם
 עִמֵּיהּ. וְעַד לָא אִתְקַם לְתַתָּא לָא אִתְקַם
 לְעֵילָא. אוּף הֵכָא כַּד אִתְתַּקַּם לְתַתָּא אִתְתַּקַּם
 לְעֵילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעַן לָא אִתְתַּקַּן לְעֵילָא
 לָא אִתְבְּרִיא אוּ אִתְבְּרִיא אֲנַפִּין בְּאַנְפִּין. וּקְרָא אוּכַח
 דְּכַתִּיב כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.
 וּבְגִינֵי כֶּף וְאָדָם אִין דְּלֹא הוּהוּ בְּתַקּוּנֵיהּ.

וְכַד אִשְׁתַּלִּימַת חוּהוּ אִשְׁתַּלִּימַת אָדָם. וְקַדָּם
 לְכֹן לָא אִשְׁתַּלִּימַת. וְרַזָּא דָּא דְּעַד כְּעַן
 לָא אִית אֶת סִמְךָ בְּפִרְשָׁתָא. וְאִתְּרָא עַל גַּב
 דְּחִבְרִיא אֲמֵרוּ. אֲבָל סִמְךָ דָּא עֵזֵר. וְדָא עֵזֵר
 דְּלְעֵילָא דְּאִתְהִדֵּר לְעֵילָא אֲנַפִּין בְּאַנְפִּין דְּכַר
 וְנוּקְבָא. אִסְתַּמַּךְ דָּא לְקַבֵּל דָּא וְדָא. (תהלים קיא)
 סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאַמַּת וַיִּשְׂר.
 סְמוּכִים, דָּא דְּכַר וְנוּקְבָא דְּאֲנוּן סְמוּכִים
 כְּחֵדָּא (נ"א דְּאֲנוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתָּא בְּעוֹלָם עֵלְמָא דְּעַד לָא אִתְתַּקַּן
 עוֹלָם תַּתָּא לָא אִתְתַּקַּן הוּוּא עוֹלָם דְּקַמְרָן) (הא עוֹלָם דְּקַמְרָן אֲמֵרוּ
 תַּלְיָא בְּעוֹלָם דְּלַתְמָא וְכַד לָא אִתְתַּקַּן עוֹלָם דְּלַתְמָא לָא אִתְתַּקַּן הוּוּא
 עוֹלָם דְּקַמְרָן).

כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא
 דָּא בְּדָא סְמִיךְ. וְעוֹלָם דָּא תַּתָּא כַּד
 אִתְתַּקַּן וְאִתְהִדֵּרוּ אֲנַפִּין בְּאַנְפִּין וְאִתְתַּקַּנוּ
 אִשְׁתַּכַּח סִמְךָ לְעֵילָא. דְּהָא מְקַדְּמַת דְּנָא לָא
 הוּהוּ עוּבְדָא בְּתַקּוּנָא (נ"א עוֹלָם בְּתַקּוּנֵיהּ) בְּגִין דְּלֹא
 הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא כְּדָא תַּלְיָא.
 מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא
 תַּקּוּנָא דְּלַתְמָא לְבַתֵּר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל
 פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ דָּא
 תִּיאוּבָתָא דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא. דְּכַר אַחַר
 מְאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח
 תַּקּוּנָא דְּיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אֲרַעָא
 תַּתָּא אִתְעַר עוּבְדָא לְעֵילָא.

מַה פְּתוּב אַחְרֵינוּ? וְאֵד יַעֲלֶה מִן
 הָאָרֶץ, זֶה תַּקּוּן שְׁלֵמָה. אַחַר כֵּן,
 וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד
 יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ - זֶה הַשְׁתַּקְּקוּת
 הַנְּקֵבָה לְזָכָר. דְּכַר אַחַר, מַה
 הַטַּעַם לֹא הִמְטִיר? בְּגִלְלָא שְׁלֵמָה
 נִמְצָא תַּקּוּן שְׁיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל
 זֶה מִן הָאָרֶץ הַתַּחְתּוּנָה הַתַּעוּר
 מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה.

בא ראה, עשן עולה מן הארץ בהתחלה וענן מתעורר, והכל מתחבר אחר כך זה בזה. כמו זה עשן הקרבן מתעורר מלמטה ועושה שלמות למעלה, ומתחבר הכל זה בזה, ונשלמים כמו זה למעלה. התעוררות מתחילה מלמטה, ואחר כך הכל נשלם. ואלמלא שכנסת ישדאל מתחילה בהתעוררות בהתחלה, לא יתעורר כנגדה אותו שלמעלה. ובהשתוקקות שלמטה נשלם למעלה.

רבי אבא אמר, למה כתוב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע? עץ החיים הרי שנינו שמהלך חמש מאה שנים היה, וכל מימי בראשית נחלקים תחתיו. עץ החיים ממש באמצע הגן, והוא לוקח כל מימי בראשית ונחלקים תחתיו.

שחרי אותו נהר (בינה) ששופע ויוצא, הוא שורה על אותו הגן ונכנס בו, ומשם נחלקים המים לכמה צדדים. ואותו הגן לוקח הכל, ואחר כך יוצאים ממנה ונחלקים לכמה נחלים למטה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי. כמו שיוצאים מאותו עולם עליון ומשקה את אותם הרים עליונים של אפרסמון וכו'. אחר כך פשמייעים לעץ החיים, נחלקים תחתיו בכל צד כפי דרכו.

ועץ הדעת טוב ורע - למה נקרא כך, שחרי עץ זה אינו באמצע? אבל עץ הדעת טוב ורע מהו? אלא בגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם כמי שיונק מתוך ומר, ובגלל שיונק משני צדדים ויודע אותם ושורה בתוכם נקרא כך טוב ורע. וכל אותם נטיעות שורים עליהם.

ובו אחוזים נטיעות אחרות

תא חזי, תננא סליק מן ארעא בקדמיתא. ועננא אתער. וכלא אתחבר לבתר דא בדא. כגוונא דא תננא דקרבנא אתער מתתא ועביד שלימו לעילא ואתחבר פלא דא בדא ואתלימו כגוונא דא לעילא. אתערוותא שרי מתתא ולבתר אשתלים פלא. ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערוותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא. ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא.

רבי אבא אמר אמאי כתיב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע. עץ החיים תנינן דמהלך חמש מאה שנים היה. וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותיו. עץ החיים במציעות דגנתא ממש והוא נטיל כל מימיו דבראשית ומתפלגין תחותיו.

דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא גנתא ועייל ביה ומתמן מתפלגין מיא לכמה סטריין. ונטיל פלא ההיא גנתא. ולבתר נפקי מינה ומתפלגין לכמה נחלין לתתא כמה דאת אמר, ישקו כל חיתו שדי. כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה ואשקי לאנון טורין עלאין דאפרסמונא דכנא. לבתר פד מטאן לעץ החיים מתפלגין תחותיו בכל סטר כפום ארחוי.

ועץ הדעת טוב ורע אמאי אקרי הכי. דהא עץ דא לאו איהו באמצעיתא. אבל עץ הדעת טוב ורע מאי הוא. אלא בגין דינקא מתרין סטריין וידע לון כמאן דיניק מתקא ומרירא. ובגין דינקא מתרין סטריין וידע לון ושריא כגווייהו אקרי הכי טוב ורע. וכל אנון נטיעין שריין עלייהו.

וביה אחידן נטיעין אתרנין עלאין ואנון אקרון ארזי לבנון. מאן אנון ארזי

לְבַנוּן. אֲנוּן שִׁית יוֹמִין עֲלָאִין שֵׁשֶׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית דְּקָאֲמַרְן. אַרְזֵי לְבַנוּן אֲשֶׁר נָטַע.
 נְטִיעוֹת וְדָאֵי דְאִתְקִימוּ לְבִתְרָא. מִכָּאֵן
 וְלִהְלָאָה סַמָּךְ מָאֵי הִיא וְיִסְגוּר בְּשֶׁר תַּחְתְּנָה.
 בְּסִטְרוֹי הָהּ. וְהוּה דָא בְּסִטְרוֹי דְדָא. וְדָאֵי
 עֲקָרָן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל (דף לח ע"ב) לֹון
 בְּאַתְר אַחְרָא וְאַתְהִדְרוּ אֲנַפִּין בְּאַנְפִּין
 לְקִיּוּמָא. כְּגוּוּנָא דָא סְמִיכָן עֲלִמִין. עֲקָרָן
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל לֹון בְּאַתְר אַחְרָא
 וְאַתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא מְנַלָן דְּאָדָם וְחַוְה נְטִיעִין
 הוּו. דְּכִתִּיב, (ישעיה ס) נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה
 יָדָי לְהִתְפָּאֵר. מַעֲשֵׂה יָדָי דִּיִּיקָא. דְּלֵא
 אֲשִׁתְּדִלוּ בְּהוּן בְּרִיִין אַחְרַנִין. וְכִתִּיב, (ישעיה יז)
 בְּיוֹם נְטִיעָךְ תִּשְׁגְּשְׁגִי דְכִהֵּוּא יוֹמָא דְאַתְנַטְעוּ
 בְּעֲלָמָא סְרַחוּ. תַּנּוּן הַנְטִיעוֹת פְּקַרְנֵי חֲגָבִים
 הוּו וְנַהוּרָא דְלֵהוּן דְּקִיק וְלֵא הוּו נַהֲרִין. כִּיּוֹן
 דְּאַתְנַטְעוּ וְאַתְתַּקְנוּ. אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא
 וְאַקְרוּן אַרְזֵי לְבַנוּן. וְאָדָם וְחַוְה עַד דְּאַתְנַטְעוּ
 לֵא אַתְרַבִּיאוּ בְּנַהוּרָא וְלֵא סְלִיקוּ רִיחָא וְדָאֵי.
 אַתְעַקְרוּ וְאַשְׁתִּילוּ וְאַתְתַּקְנוּ כְּדָקָא יְאוּת:

וַיְצַו יי אֱלֹהִים. הָא תַּנְיִנָן לִית צו אֶלָא עֲבוּדָה
 זָרָה. יי זו בְּרַפְת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים אֱלוּ
 הַדְּיִינִין. עַל הָאָדָם זו שְׁפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר
 זו גְלוּי עֲרִיוֹת. מִכָּל עֵץ הֶגֶן וְלֵא גֹזֵל. אֶכֶל
 תֹאכֵל וְלֵא אֲבָר מִן הַחַי וְשִׁפִּיר.

מִכָּר עֵץ הֶגֶן אֶכֶל תֹאכֵל. דְּשִׁרְיָא לִיה פִּלָּא
 דְּלִיכְלִינְהוּ בִּיחודָא. דְּהָא חֲזִינָן
 אֲבָרְהֵם אֶכֶל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אֶכְלוּ
 וְחִיו. אֶכֶל אֵילָנָא דָא אֵילָנָא דְמוֹתָא אִיהוּ (כְּמָה
 דְּכִתִּיב וּמַעַן הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ) מֵאֵן דְּנִטִּיל לִיה
 בְּלַחֲדוּי מִיִּית. דְּהָא סְמָא דְמוֹתָא נְטִיל (בְּגִין
 מִי שְׁנוּטִלוּ לְבָדוּ - מֵת, שְׁהָרִי סֵם הַמָּוֶת נָטַל [בְּגִלָּל שְׁהוּא מִפְּרִדוּ מִתְּהִיָּם]. וְעַל זֶה כִּי בְּיוֹם אֶכְלָךְ מִמֶּנּוּ

עֲלִיוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים אַרְזֵי
 הַלְבַּנוּן. מִי הֵם אַרְזֵי לְבַנוּן?
 אוֹתָם שֵׁשֶׁה יָמִים עֲלִיוֹנִים, שֵׁשֶׁת
 יָמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁאֲמַרְנָה. אַרְזֵי
 לְבַנוּן אֲשֶׁר נָטַע, נְטִיעוֹת וְדָאֵי
 שְׁהִתְקִימוּ אַחַר כָּף. מִכָּאֵן
 וְלִהְלָאָה סַמָּךְ. מֵהִי וְיִסְגֹר בְּשֶׁר
 תַּחְתְּנָה? בְּצִדוֹ הִיתָה, וְהִיָּה זֶה
 בְּצִד זֶה. וְדָאֵי עֲקָר אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתֵּל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
 אַחַר, וְחֲזְרוּ לְהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים
 לְקִיּוּם. כְּמוֹ זֶה סְמוּכִים
 הָעוֹלָמוֹת. עֲקָר אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתֵּל אוֹתָם בְּמִקּוֹם
 אַחַר וְהִתְקִימוּ בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, מִנֵּין לָנוּ שְׁאָדָם
 וְחַוְה הִיוּ נְטוּעִים? שְׁכַתוּב (ישעיה
 ס) נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדָי
 לְהִתְפָּאֵר. דְּוָקָא מַעֲשֵׂה יָדָי, שְׁלֵא
 הַשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵם בְּרִיוֹת אַחְרוֹת,
 וְכַתוּב (שם יז) בְּיוֹם נְטִיעָךְ
 תִּשְׁגְּשְׁגִי. שְׁבִאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַנְטְעוּ
 בְּעוֹלָם, סְרַחוּ. שְׁנִינּוּ, הַנְטִיעוֹת
 הִיוּ פְּקַרְנֵי חֲגָבִים וְאוֹרֵם דְּקִיק
 וְלֵא הִיוּ מְאִירִים. כִּיּוֹן שְׁנַנְטְעוּ
 וְנַתְקְנוּ, הִתְרַבּוּ בְּאוּר וְנִקְרָאוּ
 אַרְזֵי לְבַנוּן. וְאָדָם וְחַוְה עַד
 שְׁנַנְטְעוּ, לֹא הִתְרַבּוּ בְּאוּר וְלֵא
 הָעֵלוּ רִיחַ בְּוִדְאֵי. נְעַקְרוּ וְנִשְׁתַּלוּ
 וְנַתְקְנוּ כְּרָאוּי.

וַיְצַו ה' אֱלֹהִים. הָרִי שְׁנִינּוּ, אֵין
 צו אֶלָא עֲבוּדָה זָרָה. ה' - זו
 בְּרַפְת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - אֱלוּ
 הַדְּיִינִים. עַל הָאָדָם - זו שְׁפִיכַת
 דְּמִים. לֵאמֹר - זו גְלוּי עֲרִיוֹת.
 מִכָּל עֵץ הֶגֶן - וְלֵא גֹזֵל. אֶכֶל
 תֹאכֵל - וְלֵא אֲבָר מִן הַחַי, וְיִפְה.
 מִכָּר עֵץ הֶגֶן אֶכֶל תֹאכֵל -
 שְׁהִתִּיר לוֹ הַפֵּל לְאֶכְלָם יַחַד.
 שְׁהָרִי רִאִינוּ אֲבָרְהֵם אֶכֶל, יִצְחָק
 וְיַעֲקֹב וְכָל הַנְּבִיאִים אֶכְלוּ וְחִיו.
 אֶכֶל עֵץ זֶה, עֵץ הַמָּוֶת הוּא [כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב וּמַעַן הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ].

מות תמות, בגלל שפפריד הנטיעות.

רבי יהודה שאל את רבי שמעון, זה ששנינו, אדם הראשון היה מושף בערלתו, מה זה? אמר לו, שהפריד ברית קדש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושף בערלה. ועוב ברית קדש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. ומפרי העץ - זו אשה. לא תאכל ממנו - בגלל שפכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. וכזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות - בגלל שעץ המות היה, כמו שאמרנו שפכתוב רגליה ירדות מות.

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר, האילן הזה שאמרנו היה משקה מלמעלה, והתגדל והיה שמח, כמו שגאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. הגן זה אשה. ונהר זה היה נכנס בה ומשקה אותה והיה הפל אחד [ואוה/ אחד ושמו אחד]. שהרי משם ולמטה הוא פרוה, שפכתוב ומשם יפרד.

והנחש, רבי יצחק אמר זה יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. באו לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי הכל אחד, וסמא"ל היה, ונראה על נחש וצלמו. שנחש זה הוא שטן, והפל אחד.

שנינו, באותה שעה ירד סמא"ל מהשמים רכוב על נחש זה, וצלמו היו רואים כל הבריות ובורחים ממנו. והגיעו לאשה בדברים וגרמו מות לעולם. ודאי בחכמה הביא סמא"ל קלות על העולם, וחבל את האילן הקדמון שברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ודבר זה היה תלוי על סמא"ל,

דאיהו ספריש ליה מן חיון). ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיעין.

רבי יהודה שאל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושף בערלתו הוה, מאי הוא. אמר ליה דפריש ברית קדש מאתריה ומחולקיה. ודאי מושף בערלה הוה. ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש. ומפרי העץ דא אתתא. לא תאכל ממנו בגין דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות. בגין דא דאילנא דמותא הוי כדקאמרן. דכתיב רגליה ירדות מות:

[והנחש היה ערום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חדי כמא דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן דא אתתא. ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד [וכדין יי אחד ושמו אחד]. דהא מתמן ולתתא איהו פירוהא דכתיב ומשם יפרד.

והנחש. רבי יצחק אמר דא יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. אתו לקמיה דרבי שמעון. אמר לון ודאי כלא חד. וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש וצולמיה. דנחש דא איהו שטן וכלא חד.

תנינא בההיא שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא וצולמיה הוו חמאן פל ברין וערקן מגייה. ומטו לגבי אתתא במלין וגרימו מותא לעלמא. ודאי בחכמה אייתי סמא"ל לווטין על עלמא וחבל אילנא קדמא דברא קדשא בריה דא בעלמא. ומלה דא הוי תלי על סמא"ל עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מגייה

בְּרַכָּאן דְּלֵא יתְבַרַךְ סמא"ל לְעֵילָא וְעֵשׂו
 לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דְּוַגְמָא דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה
 (וְשׁוֹפְרִיָּה) דְּיַעֲקֹב שׁוֹפְרִיָּה דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה.
 וְעַל דָּא כְּמָה דְּמִנְע סמא"ל בְּרַכָּאן מְאִילָנָא
 קְדַמָּא. הָכִי נָמִי מִנְע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא
 דְּוַגְמָא דְּאָדָם מְסמא"ל בְּרַכָּאן מְלֵעִילָא
 וּמְתַתָּא. וְיַעֲקֹב דִּידִיהּ נָטִיל בְּכַלָּא. וְעַל דָּא
 (בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

בְּתִיב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יֵצֵר הָרַע דָּא
 מְלֵאף הַמּוֹת. וּבְגִין דְּנִחַשׁ אִיהוּ מְלֵאף
 הַמּוֹת גְּרָם מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וְדָא הוּא רְזָא
 דְּכְתִיב, (בראשית ו) קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. דָּא הוּא
 קָצָא דְּכָל בְּשָׂרָא דְּנָטִיל נִשְׁמַתָּא לְכָל בְּשָׂרָא
 וְאִקְרִי הָכִי.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)

נִשְׁמַת הַזְּכָר, מִן הַזְּכָר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן
 הַנְּקֵבָה. וְהֵינּוּ דְקָא אֲזִיל נַחֵשׁ בְּתַרְהּ
 דְּחַוָּה. אָמַר, הוּאִיל וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן
 אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמְאִי הַסְתָּה הָוָה, מְשׁוּם דְּבָא
 עָלֶיָּהּ. שְׁאַלוּ תְלַמִּידוּי, עוֹבְדָא הֵיכִי הָוָה.
 אָמַר לָהֶם, סמ"אל הַרְשַׁע קִשְׁר עִם כָּל
 צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ. מְשׁוּם דְּאָמַר קְדָשָׁא
 בְּרִיף הוּא, וִרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָף אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו.
 יֵרַד עִם כָּל חַיִּילוֹתָיו וּבִיקֵשׁ לוֹ בְּאַרְצָן חִבְר
 כְּמוֹתוֹ וּמִנּוּ נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוֹת גָּמֶל. רַכֵּב
 עָלָיו וּבָא לוֹ אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ, אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן. אָמַר
 אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף, כְּדִי שְׁתַּגְרַע הִיא.
 אָמְרָה, לֹא מִנְעֵנּוּ אֵלָא מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר
 בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא
 תִּגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה בִּי דְבָרִים,
 אָמְרָה מְפָרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֵּן אָמַר

עַד שְׂבָא אֵילָן אַחַר קְדוּשׁ, שְׁהוּא
 יַעֲקֹב, וְנִטַּל מִמֶּנּוּ בְּרֻכּוֹת שְׂלֵא
 יתְבַרַךְ סמא"ל לְמַעְלָה וְעֵשׂו
 לְמַטָּה. שְׁהָרִי יַעֲקֹב דְּגִמַּת אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן הָיָה (וְהָיָה), שְׁיַעֲקֹב יִפּוּ
 שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָיָה. וְעַל זֶה,
 כְּמוֹ שְׁמִנְע סמא"ל בְּרֻכּוֹת
 מְהֵאֵילָן הָרֵאשׁוֹן, כִּף גַּם מִנְע
 יַעֲקֹב שְׁהוּא אֵילָן, דְּגִמַּת אָדָם
 מְסמא"ל, בְּרֻכּוֹת מְלַמְעָלָה
 וּמְלַמְטָה. וְיַעֲקֹב לְקַח אֶת שְׁלוֹ
 כָּפֶל, וְעַל זֶה (בראשית לב) וַיֹּאבֶק
 אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתוּב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם, זֶה יֵצֵר
 הָרַע, זֶה מְלֵאף הַמּוֹת. וּמְשׁוּם
 שְׁהִנְחֵשׁ הוּא מְלֵאף הַמּוֹת, גְּרָם
 מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ סוּד
 שְׁכַתוּב (שם ו) קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנַי. זֶהוּ קָץ שֶׁל כָּל בָּשָׂר
 שְׁנוֹטֵל הַנִּשְׁמָה לְכָל בָּשָׂר, וְנִקְרָא
 כִּף.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)
 ספר הבהיר

נִשְׁמַת הַזְּכָר מִן הַזְּכָר, וְנִשְׁמַת
 הַנְּקֵבָה מִן הַנְּקֵבָה, וְהֵינּוּ שְׁהֵלַף
 הַנְּחֵשׁ אַחֲרֵי חַוָּה. אָמַר: הוּאִיל
 וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצָּפוֹן, אֲסִיתְנָה
 מְהֵרָה. וּמָה הַהֲסְתָּה שְׁהִיתָה?
 מְשׁוּם שְׂבָא עָלֶיָּהּ. שְׁאַלוּ
 תְלַמִּידוּי: אֵיךְ הָיָה הַמַּעֲשֵׂה?
 אָמַר לָהֶם: סמא"ל הַרְשַׁע קִשְׁר
 עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ,
 מְשׁוּם שְׁאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וִרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם.
 אָמַר, הֵיאָף אוֹכַל לְהַחְטִיאוֹ
 וּלְגַרְשׁוֹ מִלְּפָנָיו? יֵרַד עִם כָּל
 חַיִּילוֹתָיו וּבִקֵּשׁ לוֹ בְּאַרְצָן חִבְר
 כְּמוֹתוֹ. וּמִי הוּא? נַחֵשׁ, וְהָיָה לוֹ
 דְמוֹת גָּמֶל. רַכֵּב עָלָיו וּבָא לוֹ
 אֲצֵל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ: אָף פִּי
 אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ
 הַגֵּן. אָמַר, אֲבָקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף,
 כְּדִי שְׁתַּגְרַע הִיא. אָמְרָה: לֹא
 מִנְעֵנּוּ אֵלָא - מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר

בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֵאמֹר
תֹּאכְלוּ מִכֹּל מִצֵּי הַגֶּן וְלֹא תֹגְעוּ בּוֹ פֶּן
תָּמְתוּן. וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְבָרִים.
אָמְרָה, מִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ
הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא
נֹאמַר לָהּ אֵלֶּא מֵעַץ הַדְּעַת.
וְאָמְרָה, לֹא תֹגְעוּ בּוֹ פֶּן תָּמְתוּן.
מָה עָשָׂה סַמְא"ל הַרְשָׁע? הֲלֹךְ
וְנִגַע בְּאֵילָן, וְהִזָּה הָאֵילָן צוֹנֵחַ
וְאָמַר: (תהלים לו) אֵל תְּבוֹאֲנִי רִגְלִי
גְּאוּה וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי, אֵל
תִּגַע בִּי, שְׁנֹאמַר וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל
תְּנַדְנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לְאִשָּׁה: הֲרִי
נִגַעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מָתִי, אִף אֶת
תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תָמוּתִי. הֲלֹכָה
הָאִשָּׁה וְנִגַעָה בְּאֵילָן, וְרָאָתָה
מִלֵּאךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנִגְדָּה. אָמְרָה:
אוּלַי עֲכָשׁוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת
וְנוֹתְנָה לְאָדָם, אֵלֶּא הֲרִינִי גּוֹרְמֶת
לוֹ שִׂיאֲכָל עָמִי. אִם נָמוּת - נָמוּת
שְׁנִינִי, וְאִם נִחִיָּה - נִחִיָּה שְׁנִינִי.
וְלִקְחָה מִפְּרִי וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ.
נִתְּפַקְחוּ עֵינַי שְׁנִינִים וְקָהוּ שְׁנִינִי.
אָמַר לָהּ: מָה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ
שְׁנִינִי? כִּי קָהוּ שְׁנֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת.
יֵשֵׁב לוֹ בְּדִין אֲמַת, שְׁנֹאמַר (שם ט)
יִשְׁבֹּת לְכֹסֵא שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא
לְאָדָם וְאָמַר לוֹ: לָמָּה בְּרַחַת
מִפְּנֵי? אָמַר לוֹ: אֶת קִלְךָ שְׁמַעְתִּי
בְּגֶן, וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי, וְאִירָא כִּי
עִירָם אֲנִי וְאֲחִבָּא. כִּי עִירָם
אֲנִי - מִפְּעָלִי. כִּי עִירָם אֲנִי -
מִצְוִינִי, כִּי עִירָם אֲנִי - מִמְעָשִׁי,
וְאֲחִבָּא.

מָה הִיָּה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר
שֶׁל צִפְרָן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה
עֲצָמוֹ עָרִם, שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ
כִּי עִירָם אֶתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנָי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, כִּשְׁהִייתִי לְבָדִי שְׁמָא
חֲטָאתִי לְךָ, אֵלֶּא הָאִשָּׁה שֶׁהִבְאֵתָה

אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֹאמַר לָהּ אֵלֶּא מֵעַץ
הַדְּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תֹגְעוּ פֶּן תָּמוּתוּן.

מָה עָשָׂה סַמְ"אֵל הַרְשָׁע הֲלֹךְ וְנִגַע בְּאֵילָן
וְהִזָּה הָאֵילָן צוֹנֵחַ וְאָמַר (תהלים ל"ו) אֵל
תְּבוֹאֲנִי רִגְלִי גְּאוּה וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי, אֵל
תִּגַע בִּי. שְׁנֹאמַר וַיֵּד רְשָׁעִים אֵל תְּנַדְנִי. הֲלֹךְ
וְאָמַר לְאִשָּׁה, הֲרִי נִגַעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מָתִי, אִף
אֶת תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא תָמוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה
וְנִגַעָה בְּאֵילָן וְרָאָתָה מִלֵּאךְ הַמָּוֶת בָּא כְּנִגְדָּה,
אָמְרָה אוּלַי עֲכָשׁוּ אֲנִי מִתָּה, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה לּוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹתְנָה לְאָדָם אֵלֶּא
הֲרִינִי גּוֹרְמֶת לוֹ שִׂיאֲכָל עָמִי אִם נָמוּת, נָמוּת
שְׁנִינִי. וְאִם נִחִיָּה, נִחִיָּה שְׁנִינִי. וְלִקְחָה מִפְּרִי
וְנִתְּנָה גַם לְבַעֲלָהּ, נִתְּפַקְחוּ עֵינַי שְׁנִינִים וְקָהוּ
שְׁנִינִי. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שֶׁהֶאֱכַלְתִּינִי שְׁקָהוּ
שְׁנִינִי, כִּי קָהוּ שְׁנֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֵׁב לוֹ בְּדִין
אֲמַת שְׁנֹאמַר (תהלים ט) יִשְׁבֹּת לְכֹסֵא שׁוֹפֵט
צְדָק. קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ, לָמָּה בְּרַחַת מִפְּנֵי.
אָמַר לוֹ, אֶת קִלְךָ שְׁמַעְתִּי בְּגֶן וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי
וְאִירָא כִּי עִירָם אֲנִי וְאֲחִבָּא. כִּי עִירָם
אֲנִי, מִפְּעָלִי. כִּי עִירָם אֲנִי, מִצְוִינִי. כִּי
עִירָם אֲנִי, מִמְעָשִׁי וְאֲחִבָּא.

מָה הִיָּה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צִפְרָן,
וְהַפְּשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עֲצָמוֹ עָרִם,
שְׁנֹאמַר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עִירָם אֶתָּה. אָמַר
אָדָם לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, כִּשְׁהִייתִי לְבָדִי שְׁמָא חֲטָאתִי לְךָ, אֵלֶּא
הָאִשָּׁה שֶׁהִבְאֵתָה לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי
מִדְּבָרֶיךָ. שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי הִיא
נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
לֹא דִיִּיךְ שְׁחַטָּאת אֵלֶּא שֶׁהִחַטָּאת לְאָדָם.

לִי הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שְׁנֹאמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא דִיִּיךְ שְׁחַטָּאת, אֵלֶּא שֶׁהִחַטָּאת לְאָדָם? אָמְרָה לְפָנָי: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם,

אָמְרָה לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַנְּחֹשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלּוֹ מִמְקוֹם קִדְוֶשֶׁתָּן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחֹשׁ וְאִירָרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים.

ע"כ: (ער כאן מהחשמטות)

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אָף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאֵף פֶּתַח וְאֵף אֲטִיל בְּעֵלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאַתְתָּא בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא וְדָאִי. אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הַכִּי הוּי אֱלֹהִים שְׁמִיָּה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הַכִּי. דְּאֵלוֹ אָמַר בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, יְאוּת הָהּ. כִּי הוּא פְּגָרְזֵן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לֹא אָמַר אֱלָא מְאִילָנָא דָּא אֲכָל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְדִין בְּרָא עֵלְמָא, וְכָל אוּמָן סָנִי לְחַבְרִיָּה, אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְאִתּוֹן תְּהוֹן בְּרָאן עֵלְמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וָגו' וּבְגִין דְּאִיהוּ יָדַע דָּא אֲפָקִיד לְכוּ עֲלֵיהָ דְלָא תִּיכְלוּ מִנֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּכֵלָא מְלִילוֹ שְׁקָרָא. בְּשִׁירוּתָא דְאִמְרוּ שְׁקָרָא הָהּ. דְּכַתִּיב אָף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכַל מִכָּל עֵץ הַגֶּן. וְלֹא הָכִי. דְּהָא כְּתִיב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל וְכִלְהוּ שְׂרָא לִיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא תְּגִינָן דְּפָקִיד לִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה דְּכַתִּיב וַיִּצְו. יְיָ עַל בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינִין. עַל הָאָדָם עַל שְׁפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כַּמָּה אֵינְשֵׁי הָווּ

הַנְּחֹשׁ הַשִּׂיאָנִי לַחֲטוּא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלֹשָׁתָם וַגְּזַר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין. תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים קְלָלוֹת וּמּוֹת, וְהַפִּיל סַמ"ל וְאֵת הַפֶּת שֶׁלּוֹ מִמְקוֹם קִדְוֶשֶׁתָּן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נְחֹשׁ, וְאִירָרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפְקַד עָלָיו שְׂהִיָּה מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים: ע"כ.

וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אָף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּאֵף פֶּתַח וְאֵף הַטִּיל בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ לֹא אִשָּׁה, בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָאִי אֵת הָעוֹלָם, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׂהִירֵי הוּא כֶּף הוּא אֱלֹהִים שְׁמוֹ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל זֶה וְהֵייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא אָמַר כֶּף, שְׂאֵלוֹ אָמַר בְּאִילָן זֶה בְּרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, נֶאֱמַר הִיא, כִּי הוּא פְּגָרְזֵן בִּיד הַחוּצָב בּוּ. אֲבָל לֹא אָמַר אֱלָא, מְאִילָן זֶה אֲכָל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאִזּוּ בְּרָא אֵת הָעוֹלָם, וְכָל אֲמֵן שׁוֹנֵא אֵת חֲבֵרוֹ, אֲכָלוּ מִמְּנוּ וְאִתָּם תְּהִיּוּ בּוֹרְאֵי עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמְּנוּ וָגו', וּמִשׁוּם שְׂהוּא יוֹדַע אֵת זֶה, צְנוּה אֶתְכֶם עָלָיו שְׂלֹא תֹאכְלוּ מִמְּנוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּכָל דְּבָרוֹ שְׁקָר. בְּתַחֲלָה שְׂאִמְרוּ שְׁקָר הִיא - שְׂכַתוּב אָף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן, וְלֹא כֶּף, שְׂהִירֵי כְּתוּב מִכָּל עֵץ הַגֶּן אֲכָל תֹּאכַל, וְכָלֵם הַתִּיר לוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִירֵי שְׁגִינּוּ שְׂצוּהָ אוֹתוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה, שְׂכַתוּב וַיִּצְו. ה' - עַל בְּרַכְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - עַל הַדִּינִים. עַל הָאָדָם - עַל שְׁפִיכוֹת דְּמִים. לֵאמֹר - עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כַּמָּה אֵינְשֵׁי הָווּ

עֲרִיּוֹת. וְכִי כַּמָּה אֵינְשֵׁי הָווּ

היו בעולם שהוא צריך זה? אלא ודאי הכל על האילן הזה היה. משום שבו אחוזים כל המצוות הללו. שכל מי שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוה. ונוטל אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים בו, ונטל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באותם גדולים ממנים. שפיכות דמים תלויים באילן הזה שהוא בצד גבורה. וסמא"ל ממנה על זה. גלוי עריות אשה היא, ואשה נקראת, ואסור לזמן את האשה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטוו באילן הזה. פיון שאכל ממנו, עבר בכלם, שהרי הכל אחוז בו.

רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כף הוא, שאסור להתיחד עם אשה בלבדה אלא אם כן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר, הרי הגעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את קרבי וגעתי בידו ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף לה מעצמו.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה ראתה? אמר רבי יצחק, אותו אילן [שדה] העלה ריחות, כמו שנאמר (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, והרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בשעור של האילן לקחה אותו [ג"א שעור הלב היתה], שכתוב ותרא האשה דוקא. ותרא האשה כי טוב - ראתה ולא ראתה. כי טוב - ראתה פי טוב ולא התישבה בו. מה כתוב אחר כך? ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח ממנו. והיא נדבקה במקום המות, וגרמה לכל

בעלמא דאיהו אצטריך דא. אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה.

בגין דביה אחידן כל אלין פקודין. דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו. ונטיל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה. ונטיל עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה זרה באנון רברבי ממנן. שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר גבורה. וסמא"ל אתפקד על דא. גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי. ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודתא אלא עם בעלה דלא יהא חשוד בגלוי עריות. ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא. פיון דאכל מגיה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה.

רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא. דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודתא אלא אם כן בעלה עמה. מה עבד ההוא רשע. אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתי אוף את קרבי ומטי בידך ביה ולא תמות. ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה חמאת. אמר רבי יצחק ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין פמה דאת אמר, (בראשית כו) כריח שדה אשר ברכו יי. ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מגיה. רבי יוסי אמר ראיה הוה. אמר ליה רבי יהודה והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם. אמר ליה האי ראיה בשיעורא דאילנא נקטת ליה (ג"א שיעורא דלכא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא:

ותרא האשה כי טוב. חמאת ולא חמאת. פי טוב. חמאת פי טוב ולא אתיישבת ביה. מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ותקח ממנו. והיא אתדבקה באתר דמותא.

וגרימת לכל עלמא מותא. ואפרישת חיי מן מותא. ובחובא דא גרים פרישותא לאפרישא אתתא מבעלה. דהא קו"ל מדבור לא מתפרשן לעלמין. ומאן דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למלא. וכיון דאשתקל מניה מלולא אתיהיב לעפרא.

אמר רבי שמעון כתיב, (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה. האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא. מאי טעמא בגין דקול מדבור ליה לדבור. פיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מניה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו'. מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה. וישראל אמרי (תהלים סה) לך דומיה תהלה. מאי דומיה, דא תהלה לדוד. דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול. אמר רבי יצחק מאי לך. בגינה איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול.

השלמה מההשמעות (סימן ל"ה)

וברא מחיר יין וחלב, (ישעיה נ"ה) מאי יין וחלב, מה ענין זה אצל זה. אלא מלמד שהיין הוא פחד וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחילה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב. ע"כ. (עד כאן מההשמעות)

ותקח מפריו הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל עלמא. דהא אילנא דא ביה שריא מותא. והוא אילנא דשלטא בליליא. (דף לו ע"ב) וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא. אלא אנון בני מהימנותא מקדמי ונהבו ליה נפשיהו בפקדונא. ובגין דאיהו בפקדונא. אתהדרו נפשאן לאתריהו. ועל

העולם מות. והפרידה חיים ממות, ובחטא זה גרם פרוי להפריד אשה מבעלה, שהרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שמפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנטל ממנו דבור, נתן לעפר.

אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים ט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי דומיה, פסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל בגלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור, כיון שהיא בגלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם? בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול אתה. וישראל אומרים (שם סה) לך דומיה תהלה. מה זה דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בגלות ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך? בגללך היא דומיה ושותקת שסתלק ממנה קול.

השרמה מההשמעות (סימן ל"ה) וברא מחיר יין וחלב (ישעיה נה). מהו יין וחלב? מה ענין זה אצל זה? אלא מלמד שהיין הוא פחד, וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחלה? מפני שהוא קרוב אלינו יותר. יין וחלב עולה על דעתך? אלא אמר, דמות יין וחלב: ע"כ.

ותקח מפריו, הרי שנינו שסחטה ענבים ונתנה לו, וגרמו מות לכל העולם. שהרי אילן זה בו שורה הקמות, והוא אילן ששולט בלילה. וכשהיא שולטת, כל בני העולם טועמים טעם מות. אלא אותם בני האמונה מקדימים ונותנים לה נפשם בפקדון. ובגלל שהוא בפקדון, חוזרות הנפשות

למקומם, ועל זה (תהלים צב) ואמונתך בלילות כתוב.

והתפקחה עיני שניהם. רבי חי' אמר, שהרי נפקחו לדעת רעות העולם מה שלא ידעו עד עכשו. כיון שידעו ונפקחו לדעת רע, אז ידעו כי עירמם הם, שאבדו זהר עליון שהיה מכסה עליהם והסתלק מהם, ונשארו ערמים ממנו. ויתפרו עלה תאנה - נדבקו להתכסות באותם צלמים של אותו אילן שאכלו ממנו שנקראים עלים של האילן. ויעשו להם חגרת - רבי יוסי אמר, כיון שידעו מהעולם הזה ונדבקו בו, ראו שהעולם הזה מנהג על ידי אותם עלים של האילן, ועשו להם חזק להתחזק בהם בעולם הזה. ואז ידעו כל מיני כשפים של העולם, ורצו לחגור כלי זין באותם עלים של האילן כדי להגן עליהם.

רבי יהודה אמר, אז נכנסו שלשה בדין ונדונו, והעולם הפתוח התקלל ולא עמד בקיומו בגלל זהמת הנחש, עד שעמדו ישראל בהר סיני. אחר כך הלביש אותם הקדוש ברוך הוא בלבושים שהעור נהנה מהם. זהו שכתוב פתנות עור. בתחלה היו פתנות אור שהיו משתמשים בהם בעליונים שלמעלה, משום שפלאכי השרת היו באים להנות מאותו האור. זהו שכתוב (שם ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. וכעת שחטאו - פתנות עור, שהעור נהנה מהם ולא הנפש.

אחר כך הולידו בן ראשון. בן של הזהמה היה. שנים באו על חיה והתעברה מהם והולידה שנים, זה יצא למינו וזה יצא למינו, ורוח שלהם נפרדו זה

דא (תהלים צב) ואמונתך בלילות, פתיב. והתפקחה עיני שניהם. רבי חי' אמר דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד השתא. כיון דיידעו ואתפקחו למנדע ביש. כדין ידעו כי ערומים הם. דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו ואסתלק מנייהו. ואשתארו ערומים מניה. ויתפרו עלה תאנה. אתדבקו לאתחפאה באנון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה דאקרון טרפי דאילנא. ויעשו להם חגורות. רבי יוסי אמר כיון דיידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה. חמו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאנון טרפין דאילנא. ועבדו להון תקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא. וכדין ידעו כל זייגי חרשין דעלמא. ובדעו למחגר זייגין באנון טרפי אילנא בגין לאגנא עלייהו.

רבי יהודה אמר כדין תלת עאלו בדינא ואתדנו. ועלמא תתאה אתלטייא. ולא קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש עד דקיימו ישראל בטורא דסיני. לבתר אלביש לון קדשא ברין הוא בלבושין דמשכא אתהני מנייהו דא הוא דכתיב פתנות עור. בקדמיתא הו פתנות אור דהו משתמשין בהו בעלאין דלעילא. בגין דמלאכי עלאין הו אתיין לאתהנא מההוא נהורא. דא הוא דכתיב, (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. והשתא דחבו כתנות עור. דעור אתהני מנייהו ולא נפשא.

לבתר אולידו ברא קדמאה ברא דזוהמא הוה. תרין אתו עלה דחיה ואתעברת מנייהו ואולידת תרין. דא נפק לזיגיה ודא נפק לזיגיה. ורוח דילהון אתפרשו, דא לסטרא דא ודא לסטרא דא. דא דמי לסטרוי

וְדָא דְמִי לְסִטְרוּי. מִסְטָרָא דְקִין פֶּל מְדוּרִין
 דְסִטְרָא דְזִינִין בִּישִׁין וְרוּחִין וְשִׁדִּין וְחַרְשִׁין
 אֲתִיִּין. מִסְטָרָא דְהָבֵל סִטְרָא דְרַחֲמֵי יִתִּיר וְלֹא
 בְשָׁלִימוֹ. חֲמַר טַב בְּחַמְרֵי בִישׁ. וְלֹא אֲתַתְּקִין
 בְּהִדְיָה עַד דְּאֲתָא שֵׁת וְאֲתִיחְסוּ מַגִּיבָה פֶּל
 אֲנוּן דְרִין דְזַפְאֵי עֲלָמָא וּבִיבָה אֲשִׁתִּיל עֲלָמָא.
 וּמְקִין אֲתִיִּין פֶּל אֲנוּן חֲצִיפִין וְרִשְׁעִים וְחֲיִיבֵי
 עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁעֲתָא דְחַב קִין הָוָה
 מִסְתַּפִּי. בְּגִין דְחֲמָא קַמִּיה זִינֵי מְשַׁרְיִין
 מְזִינִין וְאֲתִיִּין לְקַטְלָא לִיה. וְכַד אֶהְדֵּר
 בְּתִשׁוּבָה מְאִי קָאָמַר הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם
 מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר. מְאִי מִפְּנֵיךָ
 אֶסְתֵּר. אֶלָּא אֶהָא סְתִיר מִבְּנֵינָא דִילֵי. רַבִּי
 אָבָא אָמַר כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים כב) וְלֹא
 הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ (שמות ג) וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו.
 וְעַל דָּא וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר מֵאֲנוּן פְּנִים דִּילְךָ אֶהָא
 נִסְתָּר דְלֹא יִשְׁגָּחוּן בִּי. וְעַל דָּא וְהָיָה כָּל
 מוֹצְאֵי יְהִרְגֵנִי:

וַיִּשֶׁם ה' לְקִין אוֹת לְבַלְתִּי וְגו'. מְאִי אוֹת.
 אוֹת אֶחָד מֵעֲשָׂרִין וַיִּתְרִין אֲתוּוֹן
 דְאוֹרֵייתָא יָהֵב עֲלֵיה לְאֲגָנָא עֲלֵיה. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה מְאִי דְכְתִיב וַיְהִי בְהַיּוֹתֶם בְּשֹׁדֵה. מְאִי
 בְשֹׁדֵה. דָּא אֲתַתָּא. וְעַל דָּא קָם וְקָטִיל לִיה.
 דְהָא מִסְטָרָא דָּא יִרִית לְקַטְלָא מִסְטָרָא
 דְסַמְא"ל דְגָרִים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְקַנְיֵי קִין
 לְהָבֵל עַל נוֹקְבִייה. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר הָא חֲזִינִין
 דְכְתִיב וַיִּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו עַל דְלֹא
 אֲתַקְבִּיל קְרַבְנִיה. אָמַר לִיה הֲכִי הוּא וְכֹלָא
 הָוָה לְקַבְלִיה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מְאִי דְכְתִיב הֲלֹא אִם
 תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח
 חֲטָאת רֹבֵץ. אֶלָּא הֲכִי קָאָמַר הֲלֹא אִם תִּיטִיב

לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה דוֹמָה
 לְצַד שְׁלוֹ, וְזֶה דוֹמָה לְצַד שְׁלוֹ.
 מְצַד שֶׁל קִין פֶּל הַמְדוּרִים שֶׁל צַד
 שֶׁל הַמִּינִים הַרְעִים וְרוּחוֹת
 וְשִׁדִּים וְכִשְׁפִּים בָּאִים, וּמְצַד שֶׁל
 הָבֵל שֶׁל רַחֲמִים יוֹתֵר וְלֹא
 בְשָׁלְמוֹת. יִין טוֹב בֵּינָן רַע. וְלֹא
 נִתְקַן עִמּוֹ עַד שֶׁבָּא שֵׁת וְהִתִּיחְסוּ
 מִמֶּנּוּ פֶּל אוֹתָם דוּרוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי
 עוֹלָם, וְכוּ וְנִשְׁתַּל הָעוֹלָם. וּמְקִין
 בָּאוּ כָּל אוֹתָם חֲצוּפִים וְרִשְׁעִים
 וְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעֲתָא שְׁחָטָא
 קִין, הָיָה פּוֹחֵד, בְּגַלְל שְׂרָאָה
 לְפָנָיו מִינֵי מַחְנוֹת מְזִינִים וּבָאִים
 לְהַרְגֵּ אוֹתוֹ. וְכִשְׁחֹזַר בְּתִשׁוּבָה,
 מָה אָמַר? הֵן גְּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם
 מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר.
 מָה זֶה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר? אֶלָּא
 אֶהָיָה נִסְתָּר מִבְּנֵינָן שְׁלֵי. רַבִּי
 אָבָא אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב)
 וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. (שמות ג)
 וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו. וְעַל זֶה וּמִפְּנֵיךָ
 אֶסְתֵּר, מֵאוֹתָם הַפְּנִים שֶׁלְךָ
 אֶהָיָה נִסְתָּר שְׁלֹא יִשְׁגָּיְחוּ בִי. וְעַל
 זֶה וְהָיָה כָּל מוֹצְאֵי יְהִרְגֵנִי.

וַיִּשֶׁם ה' לְקִין אוֹת לְבַלְתִּי וְגו'.
 מָה זֶה אוֹת? אוֹת אֶחָת מֵעֲשָׂרִים
 וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנָן עֲלָיו
 לְהִגָּן עֲלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה
 זֶה שְׁכַתוּב וַיְהִי בְהַיּוֹתֶם בְּשֹׁדֵה,
 מָה זֶה בְּשֹׁדֵה? זוֹ הָאִשָּׁה. וְעַל זֶה
 קָם וְהַרְגֵּ אוֹתוֹ. שְׁהָרִי מְצַד זֶה
 יִרֵשׁ לְהַרְגֵּ מְצַד שֶׁל סַמְא"ל
 שְׁגָרַם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְקָנָא
 קִין בְּהָבֵל עַל הַנְּקָבָה שְׁלוֹ. רַבִּי
 חֲזִיָּא אָמַר, הָרִי רְאִינוּ שְׁכַתוּב
 וַיִּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו, עַל
 שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קְרַבְנּוֹ. אָמַר לוֹ, כֶּף
 הוּא, וְהַכֵּל הִיָּה לְנִגְדּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה זֶה
 שְׁכַתוּב הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת
 וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח חֲטָאת
 רֹבֵץ? אֶלָּא כֶּף אָמַר, הֲלֹא אִם

תיטיב מעשיך, אז שאת. מה זה שאת? כמו שכתוב (בראשית מט) יתר שאת. שהרי לבכור יש שבח יתר בכל תמיד, ותלוי במעשיו. ועל זה אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

מה זה לפתח? זהו פתח שלמעלה שממנו יוצאים דינים על מעשים רעים של העולם. פתח, כמו שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולאותו פתח - חטאת רובץ, זה מלאך המות, והוא עתיד להפרע ממך. בא ראה, בראש השנה נולד אדם. בראש השנה ודאי סוד למעלה ולמטה. ראש השנה למטה. בראש השנה נפקדות. מנין לנו שבראש השנה זה הדין? שכתוב (בראשית כא) וה' פקד את שרה. וה' דוקא זה ראש השנה ומשום שאדם יצא בראש השנה ויצא בדיון, והעולם עומד בדיון, ומשום כך לפתח ודאי. חטאת רובץ - כדי להפרע ממך. ואלו תשוקתו - עד שתשמד.

ואתה תמשל בו - סוד הוא, שכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו, לא שולט הקדוש ברוך הוא אלא בזמן שישמרו רשעי העולם. ועל זה, בין שמלאך המות ישמיד אותם, או הקדוש ברוך הוא שולט עליו שלא יצא להרע לעולם, שכתוב ואתה תמשל בו (בתשובה). ואתה דוקא. אמר רבי יצחק, בקשר של המחלקת המושל מצוי. רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו - בתשובה.

רבי יוסי אמר, כשהיו אותם דורות של קין הולכים בעולם, היו מחלקים את הארץ, והיו דומים לעליונים ותחתונים.

אמר רבי יצחק, עז"א ועז"ל,

עובדך שאת. מאי שאת. פדכתוב (בראשית מט) יתר שאת דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא תדיר. ותלייא בעובדוהי. ועל דא אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

מאי לפתח. דא פתחא (דף לו ע"א) דלעילא דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא. פתח כמה דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. ולההוא פתח, חטאת רובץ דא מלאך המות. והוא זמין לאתפרעא מינה. תא חזי, בראש השנה אתיליד אדם. בראש השנה ודאי רזא לעילא ותתא. ראש השנה לעילא. ראש השנה לתתא. בראש השנה עקרות נפקדות. מנלן דבראש השנה הוה. דכתוב, (בראשית כא) ויי פקד את שרה ויי דייקא דא ראש השנה. ובגין דנפיק אדם מראש השנה (ר"א ונפיק) נפיק בדינא ועלמא קיימא בדינא. ובגין כך לפתח ודאי. חטאת רובץ בגין לאתפרעא מינה. ואלו תשוקתו עד דתשתצי.

ואתה תמשול בו. רזא הוא דכתיב, (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן אמרו לא שליט קדשא בריהו הוא אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא. ועל דא כיון דמלאך המות ישצי לון. כדין קדשא בריהו הוא שליט עלוי דלא יפוק לאבאשא עלמא דכתיב ואתה תמשל בו (בתיובתא) ואתה דייקא. אמר רבי יצחק בקוטר א דפלגא קפסירא (קפסירא) שכ"ח. רבי יהודה אמר ואתה תמשל בו בתיובתא. רבי יוסי אמר כד הוון אנון דרין דקין אזלין בעלמא הוון מטרטשי ארעא והוון דמין לעלאי ותתאי.

אמר רבי יצחק עז"א ועז"ל כד נפלו מאתר קדושתייהו מלעילא, חמו בנת

בְּנֵי נִשְׂא וְחֻטְאוֹ וְאוֹלִידוֹ בְּנִין, וְאֵלִין הוּוּ
נְפִילִים דְּכֹתִיב הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאַרְץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר בְּנוֹי דְקִינָן הוּוּ בְּנֵי אֱלֹהִים.
דְּהָא כַד אָתָא סמא"ל עַל חוּה אֲטִיל בַּה
זוּהֶמָּא וְאַתְעַבְרַת וְאוֹלִידַת לְקִינָן. וְחִיזוּ דִילִיָּה
לָא הוּוּ דְמִי לְשָׂאָר בְּנֵי נִשְׂא. וְכָל אַנּוּן
דְּאַתְיִין מִסְטָרָא דִילִיָּה לָא הוּוּ אַקְרוּן אֲלָא
בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וְאֲפִילוּ אַנּוּן (בְּנֵי) נְפִילִים
הָכִי אַקְרוּן. הֵמָּה הַגְּבוּרִים. שְׁתִּין הוּוּ
בְּאַרְעָא כְּחוּשְׁבָן דְלַעֲיָלָא. פְּתִיב הָכָא הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם וְכֹתִיב הָתָם (שִׁיר הַשִּׁירִים ג)
שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם מִמָּש. מְעוֹלָם דִּיִּיקָא.
אַנְשֵׁי הַשָּׁם, מָאִי שָׁם דָּא הוּא עוֹלָם דְקֶאֱמָרָן.
אַנְשֵׁי הַשָּׁם דִּיִּיקָא. פְּתִיב הָכָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם
וְכֹתִיב הָתָם (וִיקָא כד) בְּנִקְבוּ שָׁם, וְכֹתִיב, (וִיקָא כד)
וַיִּקְוֹב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשָּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלָם דָּא הוּוּ, וְגוּבְרִין
גְּבַרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ, דְּכֹתִיב אַנְשֵׁי
הַשָּׁם. אַנְשֵׁי שָׁם לָא פְּתִיב, אֲלָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם
פְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב, זְכוּר רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי
מְעוֹלָם הֵמָּה, מְעוֹלָם וְדָאִי נָטַל לוֹן קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְאִינוּן אֲבָהֶן קְדָמָי לְמַהוּי רְתִיכָא
קְדִישָׁא לְעִילָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְעוֹלָם דָּא
אִיהוּ מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה דְכֹתִיב וְכוּ': (עד כאן

מההשממות)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר מְעוֹלָם מִמָּש הוּוּ. וּמְעוֹלָם
דְּלַתְתָּא נָטַל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה
דְּאַתָּא אָמַר (דָּא הוּוּ וְגוּבְרִין גְּבַרִין דְּסִטְרָא בִישָׂא הוּוּ דְכֹתִיב אַנְשֵׁי שָׁם
אַנְשֵׁי הַשָּׁם לָא כְּתִיב אֲלָא אַנְשֵׁי שָׁם פְּגוּוֹנָא דָּא כְּתִיב) (תְּהִלִּים כה) זְכוּר
רַחֲמֶיךָ יְיָ וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם הֵמָּה. מְעוֹלָם

כְּשִׁנְפִלוּ מִמְקוֹם קְדָשְׁתָּם
מְלַמְעָלָה, רָאוּ בְּנוֹת בְּנֵי אָדָם
וְחֻטְאוֹ וְהוֹלִידוּ בְּנִים. וְאֵלָה הָיוּ
נְפִילִים, שְׁכַתוּב וְהַנְּפִילִים הָיוּ
בְּאַרְץ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, בְּנֵי קִינָן הָיוּ בְּנֵי
אֱלֹהִים, שְׁהָרִי כְּשָׂבָא סמא"ל עַל
חוּה, הֵטִיל בַּה זְהֻמָּה וְהַתְעַבְרָה
וְהוֹלִידָה אֶת קִינָן, וְהַמְרָאָה שְׁלוֹ
לָא הָיָה דוּמָה לְשָׂאָר בְּנֵי אָדָם,
וְכָל אוֹתָם שְׂבָאוּ מִהֲצַד שְׁלוֹ, לָא
הָיוּ נִקְרָאִים אֲלָא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְאֲפִילוּ אוֹתָם
בְּנֵי נְפִילִים כְּפֶן נִקְרָאִים, הֵמָּה
הַגְּבוּרִים. שְׁשִׁים הָיוּ בְּאַרְץ
כְּחֻשְׁבוֹן שְׁלַמְעֵלָה. פְּתוּב כְּאֵן
הֵמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם,
וְכַתוּב שָׁם (שִׁיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים
סָבִיב לָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הֵמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם מִמָּש.
מְעוֹלָם דְּוִיקָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, מַהוּ
שָׁם זֶה? הוּא עוֹלָם שְׁאֲמָרְנוּ.
אַנְשֵׁי הַשָּׁם דְּוִיקָא. פְּתוּב כְּאֵן
אַנְשֵׁי הַשָּׁם, וְכַתוּב שָׁם (וִיקָא כד)
בְּנִקְבוּ שָׁם, וְכַתוּב (שם) וַיִּקְוֹב בֶּן
הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשָּׁם.

השלמה מההשממות (סימן ל"ו)

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלָם זֶה הָיוּ,
וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הֲרַע הָיוּ,
שְׁכַתוּב (בְּרַאשִׁית ו) אַנְשֵׁי הַשָּׁם.
אַנְשֵׁי שָׁם לָא כְּתוּב, אֲלָא אַנְשֵׁי
הַשָּׁם. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים כה) זְכוּר
רַחֲמֶיךָ ה' וְחֻסְדֶּיךָ פִּי מְעוֹלָם
הֵמָּה. מְעוֹלָם וְדָאִי לְקַח אוֹתָם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם הָאֲבוֹת
הַרְאִשׁוֹנִים לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה
קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
מְעוֹלָם - זוּהִי מִטְתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה,
שְׁכַתוּב וְכוּ': ע"כ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְעוֹלָם מִמָּש
הָיוּ, וּמְעוֹלָם שְׁלַמְטָה לְקַח אוֹתָם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
זֶה הָיוּ, וְגוּבְרִים גְּבוּרִים שְׁל צַד הֲרַע הָיוּ, שְׁכַתוּב
אַנְשֵׁי שָׁם, וְלֹא כְּתוּב אַנְשֵׁי הַשָּׁם, אֲלָא אַנְשֵׁי שָׁם.

כמו זה כתוב (תהלים כה) זְכַר רַחֲמֶיךָ ה' וְחִסְדֶיךָ פִּי מְעוֹלָם הִמָּה. מְעוֹלָם וְדָאִי. וּמְעוֹלָם שְׁלֹמֹתָה לְקַח אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵם אֲבוֹת רֵאשׁוּנִים לְהִיּוֹת מְרַכְבֵּה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן הִמָּה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאִי לְקַח אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מְעוֹלָם זֶה מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה, שְׁכַתוֹב (שיר א) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר, כָּלֵם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים (שמי עין לא תִּבְשְׁמֶנָה).

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּשִׁעָה שֶׁבְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן וְצָנָה אוֹתוֹ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָטָא וְגֵרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאָכֵי שָׁמַיִם, עֲזָ"א וְעֲזָ"ל, אָמְרוּ לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ הֵינּוּ אָנוּ בְּאֶרֶץ, הֵינּוּ צְדִיקִים. אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי אַתֶּם יְכוּלִים עַל יֵצֵר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוּלִים. מִדְּהַפִּיל אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ, וְכַתּוּב הַגְּבֻרִים. וּבְשִׁעָה שֶׁיִּרְדּוּ לְאֶרֶץ נִכְנַס בָּהֶם יֵצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ. חָטְאוּ וַנִּעְקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם. ע"כ הַתּוֹסֵפֶת.

בֵּא רָאָה, כָּל הַנְּטִיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים דְּקִיקִים בְּמִקּוֹם אֶחָד. אַחַר כֵּן עָקַר אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמִקּוֹם אַחַר וְהִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאֵל, מַה זֶה שֶׁכַּתּוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֵתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחָן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיָא מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סְפָר עֲלִיּוֹן שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִי כָּלְלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סְפָר שְׁהוּא כָּלְלוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד (כו')].

וְדָאִי. וּמְעוֹלָם דְּלִתְתָּא נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֲנוּן אֲבָהֶן קְדָמָי לְמַהֲוֵי רְתִיבָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אוּף הָכָא הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. מְעוֹלָם וְדָאִי נְטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מְעוֹלָם (ומאי הוא) דָּא מִטְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה דְּכְתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֲחָא אָמַר פְּלָהוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֲקָרוּן (ר"א ל"ג דְּהָא עַד לֹא אִתְּבַסְמַת). (חסר כאן עיין

סוף הכפר):

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּשִׁעָתָא דְּבְרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לִיה בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן וְצָנָהוּ עַל שִׁבְעַת מִצְוֹת. חָב וְאִתְגַּרַשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדֶן. וְתָרִי מַלְאָכֵי שְׁמַיָּא עֲזָא וְעֲזָאֵל אָמְרוּ קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלּוּ הוּינָא אָנָן בְּאֶרְעָא הוּינָא זְכָאִין. אָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוֹן יְכַלִּין עַל יֵצֵרָא בִישָׂא, אָמְרוּ קָמֵיהּ יְכַלִּין. מִיָּד אָפִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ וְכַתִּיב הַגְּבוּרִים וְגו'. וּבְשִׁעָתָא דְּנַחְתּוֹ לְאֶרְעָא עָאֵל בְּהוּ יֵצֵרָא בִישָׂא שְׁנֵאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ, חָבּוּ וְאִתְעַקְרוּ מִקְּדוּשָׁתֵיהוּ, (עד כאן התוספתא) תָּא חֲזִי, כְּלָהוֹן נְטִיעֵן הָווּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא חַד. לְבִתְרָא עֲקָרִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִשְׁתִּיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא וְאִתְקַיְמוּ. רַבִּי יִיסָא שָׂאֵל מָאִי דְּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָאָם אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ זְכַר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אוֹתָם. אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תְּלַת סְפָרִין פְּתִיחָן בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה חַד דְּצְדִיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ' סְפָר עֲלָאָה דְּהָא מַנִּיה נִפְק פְּלָא. נִפְיָא מַנִּיה פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִיתָא כָּלְלָא דְּעִילָא וְתַתָּא

וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרְךָ אֹתָם? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחִים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים וְכוּ'. סְפָר עֲלִיּוֹן שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת פְּתִיבָה. סְפָר אֲמַצְעִי כָּלְלוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סְפָר שְׁהוּא כָּלְלוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִמְטָה וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים וְאוֹתוֹ לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד (כו')].

(ס"א ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סמרין רנא וכו') (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי חיד) (ואחיד לכל סמרין רנא דאדם קדמא, ספר תליתא דאקרי (ג"א ואקרי) תורה) **דתורה שבכתב אדם קדמא. ספר (ס"א תליתא) דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים. הדא הוא דכתיב זה ספר תולדות אדם דא צדיק ודאי דעביד תולדות.**

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים. דהא ודאי כדין אתתמן פלא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא. זכר ונקבה בראם סתם חד אתכליל בחד.

מתניתין (ד"א וכו') פתיב, (משלי יח) מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב. דא הוא ספר תולדות אדם דרהיט ביהוה מגדל

מבש	עוי	מיץ
גרג	וזה	יצד
דצב	זרו	היי
לקה	שוה	ונק

האי מגדל מאי עבידתיה. אלא דא הוא מגדל דוד. ודא הוא מגדל עז שם יי. וכלא חד. הקא ידיעא לבני מהימנותא דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב יהו"ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא).

ואמר רבי אבא ספר ודאי (נחתו) (נחית) ליה לאדם הראשון. וביה הוה ידע חכמתא עלאה. וספרא דא מטא לבני אלהין חפמי דרא. ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמה עלאה. ומשגיחין ביה וידעין ביה. וספרא דא נחית ליה מארי דרזין. ותלת

סוד של אדם הראשון, ספר שלישי שנקרא [ג"א (נקרא) תורה] שתורה שבכתב אדם הראשון. ספר שלישי שנקרא תולדות אדם, וזהו של צדיקים גמורים. זהו שפתיב זה ספר תולדות אדם, זה צדיק (סוד), ודאי שעושה תולדות.

ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים, שהרי ודאי אז נתקן הכל למעלה ומטה, והתקיימו בדוגמה אחת. זכר ונקבה בראם, סתם אחד נכלל באחד.

משנה. פתיב (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. זהו ספר תולדות אדם שרץ באותו מגדל. המגדל הזה מה מעשהו? אלא זהו מגדל דוד, וזהו מגדל עז שם ה', והכל אחד. כאן ידוע לבני האמונה זהו ודאי ספר תולדות [יש שלא גורסים] אדם. לבני האמונה סודו מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. יהו"ה צדיק אדם לבני האמונה. (ראה ציור למעלה).

ואמר רבי אבא, ספר ודאי ירד לו לאדם הראשון, וכו' היה יודע חכמה עליונה. וספר זה הגיע לבני אלהים חכמי הדור, ומי שזכה להתבונן בו, ידע בו חכמה עליונה. ומתבוננים בו ויודעים בו. וספר זה הוריד אותו בעל הסודות ושלשה שליחים ממנים לפניו. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, אחז באותו ספר. פשיצא [ממנו] טס ממנו [לשר], התפלל ובכה לפני רבונו, והשיבו לו אותו כמו מקדם, כדי שלא תשכח חכמה מבני אדם וישתדלו לדעת את רבונו.

שליחן ממנן קמיה. ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד ביהוה ספרא. פד נפיק (מיניה) טאס מגייה (למדיעא) צלי ובכה קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין. בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

וְכֵן תִּגְנִינָן סֵפֶר הָוָה לִיָּה לְחַנוּף. וְדָא סֵפֶר
מֵאַתֵּר דְּסִפְרָא דְתוֹלְדוֹת אָדָם הָוָה. וְדָא
הוּא רְזָא דְחֻכְמָתָא. דְּהָא מֵאַרְעָא אֲתַנְטִיל
הָדָא הוּא דְכְתִיב וְאִינְנֹו כִי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.
וְהוּא הַנְּעֵר. כְּדִכְתִּיב, (משלי כ"ב) חֲנוּף לַנְּעֵר עַל
פִּי דְרַכּוֹ.

וְכָרְ גְנָזִי עֲלָאִי אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיהּ. וְדָא מְסִיר
וְיִהִיב וְעֵבִיד שְׁלִיחוּתָא. וְאַלְף מִפְתַּחַן
אֲתַמְסְרֵן בִּידֵיהּ. וּמֵאָה בְּרַכָּאן נְטִיל בְּכָל
יּוֹמָא וְקִשִּׁיר קִשִּׁירִין לְמֵאֲרִיָּה. מְעֲלָמָא נְטִיל
לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְשִׁמוּשֵׁיהּ הָדָא הוּא
דְכְתִיב פִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים.

וּמִן דָּא אֲתַמְסֵר סִפְרָא דְאַקְרִי סִפְרָא דְחַנוּף.
בְּשַׁעְתָּא דְאַחִיד לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
אַחְמִי לִיָּה כָּל גְנָזִי עֲלָאִי. אַחְמִי לִיָּה אֵילְנָא
דְחִיִּי בְּגוֹ מְצִיעוֹת גְּנַתָּא וְטִרְפוּי וְעֵנְפוּי. וְכֹלָא
חֲמִינָן בְּסִפְרֵיהּ. זְכָאִין אֲנוּן חֲסִידֵי עֲלָאִין
דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה אֲתַגְלִי לְהוּ וְלָא אֲתַנְשִׁי
מִנֵּיהּוּ לְעֲלָמִין כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כח) סוֹד
ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:

וְיֹאמֵר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם
בְּשָׁר וְגו'. (חסר) רַבִּי אַחָא אָמַר
בְּהוּא זְמַנָּא הָוָה הָהוּא נִהְרָא דְנַגִּיד וְנַפְיָק,
אַפִּיק רוּחָא עֲלָאָה מֵאֵילְנָא דְחִיִּי וְאַרִּיק
בְּאֵילְנָא (דְשָׁרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא) (מֵאֵילְנָא דְמוֹתָא) וְאַתְמַשְׁכֵּן
רוּחִין בְּגוּוֹיָהּוּ דְכְּנִי נְשָׂא יוֹמִין (זְמַנִּין) סִגְיָאִין.
עַד דְּסִלְקוּ בִישׁוּן וְאַתְעַתְדוּ לְפִתְחָא. כְּדִין
אַסְתַּלַּק רוּחָא עֲלָאָה מֵהוּא אֵילְנָא בְּשַׁעְתָּא
דְּפִרְחָא נְשַׁמְתִּין בְּכְנִי (מִכְנִי) נְשָׂא הָדָא הוּא
דְכְתִיב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם. לְמִיָּהֵב
לְעֹלָם בְּשַׁעְתָּא דְּפִרְחָו נְשַׁמְתִּין בְּכְנִי נְשָׂא.

בְּשַׁגְם הוּא בְּשׂוֹר רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר
(בִּישִׁיבְתוּ שֶׁל רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר)
בְּשַׁגְם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי

וְיֹאמֵר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם
בְּשָׁר וְגו'. (חסר) רַבִּי אַחָא אָמַר
בְּהוּא זְמַנָּא הָוָה הָהוּא נִהְרָא דְנַגִּיד וְנַפְיָק,
אַפִּיק רוּחָא עֲלָאָה מֵאֵילְנָא דְחִיִּי וְאַרִּיק
בְּאֵילְנָא (דְשָׁרְיָא בֵּיהּ מוֹתָא) (מֵאֵילְנָא דְמוֹתָא) וְאַתְמַשְׁכֵּן
רוּחִין בְּגוּוֹיָהּוּ דְכְּנִי נְשָׂא יוֹמִין (זְמַנִּין) סִגְיָאִין.
עַד דְּסִלְקוּ בִישׁוּן וְאַתְעַתְדוּ לְפִתְחָא. כְּדִין
אַסְתַּלַּק רוּחָא עֲלָאָה מֵהוּא אֵילְנָא בְּשַׁעְתָּא
דְּפִרְחָא נְשַׁמְתִּין בְּכְנִי (מִכְנִי) נְשָׂא הָדָא הוּא
דְכְתִיב לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם. לְמִיָּהֵב
לְעֹלָם בְּשַׁעְתָּא דְּפִרְחָו נְשַׁמְתִּין בְּכְנִי נְשָׂא.

בְּשַׁגְם הוּא בְּשׂוֹר רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר
(בִּישִׁיבְתוּ שֶׁל רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר)
בְּשַׁגְם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי

בְּשַׁגְם הוּא בְּשׂוֹר רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר
(בִּישִׁיבְתוּ שֶׁל רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר)
בְּשַׁגְם זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי

לְסִיחָא. וּמְחִילָא דָא קַיִמִין בְּנֵי נָשָׂא
 בְּעֶלְמָא יוֹמִין (וּמִינֵי) סְגִיאיִן. וְהֵיוּ יָמֵיו מֵאָה
 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, רַמְזוּ לְמִשָּׁה דְעַל יְדֵיהּ תּוֹרָה
 אַתְיָהִיבַת. וּכְדִין יָרִיק (כ"א יריק) חֵיִין לְבַנְי נָשָׂא
 מֵהֵוּא אֵילָנָא דְחֵיִין. וְכֹף הָוָה. אֲלֻמְלָא
 דְחָבוּ יִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְתִיב (שְׁמוֹת לֵב) חֲרוֹת
 עַל הַלְּחֹת, חֲרוֹת מִמְלֶאךָ הַמּוֹת. דְּהָא אֵילָנָא
 דְחֵיִי הָוָה מְשִׁיךְ לְתַתָּא.

וְעַל דָּא בְּשַׁגְ"ם דְּאִיהוּ בְּשַׁר קַיִימָא מְלָה
 לְאַרְקָא (לְאַתְרִיקָא) רוּחָא דְחֵיִי. בְּשַׁגְ"ם
 אַחִיד לְתַתָּא אַחִיד לְעֵילָא. וְעַל דָּא תַנִּינָן
 מִשָּׁה לָא מִית אֲלָא אַתְכַּנְיִשׁ (דף לח ע"א) מְעֶלְמָא
 וְהָוָה נְהִיר לְסִיחָא. דְּהָא שְׁמִשָּׂא אָף עַל גַּב
 דְּאַתְכַּנְיִשׁ מְעֶלְמָא לָא מִית אֲלָא עָאל וְאַנְהִיר
 לְסִיחָא. כֹּף מִשָּׁה. דְּכֵר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא
 בְּשַׁר בְּמְשִׁיכוּ דְרוּחָא בְּכַנְי נָשָׂא זְמַנָּא רַבָּה
 אַתְהִיר לְמַהוּי בְּשַׁר לְאַתְמִשְׁכָּא בְּתַר גּוּפָא
 וְלְאַשְׁתַּדְלָא בְּעוֹבְדִין דְּהָאֵי עֲלֻמָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כֹּל (דְרִין דְּאַשְׁתַּכְּלֵלוּ מִשְׁתַּ כְּלָחוּ צְדִיקֵי
 וְחַסִּדֵי. לְבַתַּר אַתְפִּשְׁטוּ וְאוּלִידוּ וְאוּלִיפוּ אוּמִינְתָא (וְחַכְמָתָא)
 דְּעֶלְמָא לְשַׁצָּאָה בְּרוּמְחִין וְסִיפִין. עַד דְּאַתָּא
 נַח וְאַתְקִין לוֹן תְּקוּנָא דְּעֶלְמָא וְלִמְפֻלַּח
 וְלְאַתְקַנָּא אַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא הָווּ
 זְרַעִין וְחֻצְדִין. לְבַתַּר אַצְטְרִיכוּ לְהָאֵי דְכְתִיב
 עוֹד כֹּל יְמֵי הָאָרֶץ וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זְמַן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 לְתַקְנָא עֲלֻמָּא וְלְאַתְקַנָּא רוּחָא בְּכַנְי
 נָשָׂא בְּגִין דִּיּוֹרְכוֹן יוֹמִין לְעֶלְמִין הָדָא הוּא
 דְכְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי וְגו'
 וְכְתִיב, (שם כה) כִּלְעַ הַמּוֹת לְנִצְחָה וּמְחָה יִי
 אֱלֹהִים דְּמַעָּה מְעַל כֹּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עִמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כֹּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר :

עד כאן אשתכללו מילין מכאן ולהלאה תקונוא דפרשתא:

אָדָם בְּעוֹלָם יָמִים (זְמַנִּים) רַבִּים.
 וְהֵיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה -
 רַמְזוּ לְמִשָּׁה, שְׁעַל יְדוּ נִתְנָה
 תּוֹרָה. וְאָז מוֹרִיק (וּזְרִיק) חֵיִים לְבַנְי
 אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכֹף הָיָה.
 אֲלֻמְלָא שְׁחַטָּאוּ יִשְׂרָאֵל. זְהוּ
 שְׁפַתּוֹב (שְׁמוֹת לֵב) חֲרוֹת עַל
 הַלְּחֹת. חֲרוֹת מִמְלֶאךָ הַמּוֹת.
 שְׁתַּרִּי עֵץ הַחַיִּים הָיָה מוֹשֵׁךְ
 לְמִטָּה.

וְעַל בְּשַׁגְ"ם שְׁהוּא בְּשַׁר עוֹמַד
 הַדְּכֵר לְהַרִיק (לְהַרְחִיק) רוּחַ שְׁל
 חֵיִים. בְּשַׁגְ"ם אַחֲזוּ לְמִטָּה, אַחֲזוּ
 לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ מִשָּׁה לָא
 מִת, אֲלָא הַתְּכַנְיִשׁ מִן הָעוֹלָם וְהָיָה
 מֵאִיר לְלִבְנָה, שְׁתַּרִּי הַשְּׁמִשׁ, אָף
 עַל גַּב שְׁמַתְכַּנְיִשׁ מִן הָעוֹלָם, לָא
 מִת, אֲלָא נִכְנַס וּמֵאִיר לְלִבְנָה, כֹּף
 מִשָּׁה. דְּכֵר אַחַר בְּשַׁגְ"ם הוּא בְּשַׁר
 - בְּמְשִׁיכַת הַרוּחַ בְּכַנְי אָדָם זְמַן
 רַב, חוֹזֵר לְהִיּוֹת הַבְּשַׁר לְהַמְשִׁיךְ
 אַחַר הַגּוּף וְלְהַשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂי
 הָעוֹלָם הָיָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּל (הַדּוֹרוֹת שְׁנַתְּקֵנוּ
 מִשְׁתַּ, כְּלָם צְדִיקִים וְחַסִּדִּים. אַחַר כֹּף הַתְּפִשְׁטוּ
 וְהוֹלִידוּ וְלִמְדוּ אֲמִנְתוֹ (וְחַכְמָתוֹ)) הָעוֹלָם
 לְהַרְגַּ בְּרַמְחִים וּבַחֲרָבוֹת. עַד
 שְׁבָא נַח וְהַתְּקִין לְהֵם תְּקוּן
 הָעוֹלָם וְלְעַבְדֵי וְלְתַקְנָא אֶת הָאָרֶץ.
 שְׁתַּרִּי בְּהַתְּחַלָּה לָא הָיוּ זוֹרְעִים
 וְקוֹצְרִים, אַחַר כֹּף הַצְּטָרְכוּ אֶת
 זֶה, שְׁפַתּוֹב עוֹד כֹּל יְמֵי הָאָרֶץ
 וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְתַקְנָא עוֹלָם וְלְהַתְּקִין
 רוּחַ בְּכַנְי אָדָם כְּדֵי שִׂיאֲרִיכוּ
 יָמִים לְעוֹלָמִים. זְהוּ שְׁפַתּוֹב
 (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יָמֵי עַמִּי
 וְגו'. וְכַתּוּב (שם כה) כִּלְעַ הַמּוֹת
 לְנִצְחָה וּמְחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה
 מְעַל כֹּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עִמּוֹ יִסִּיר
 מְעַל כֹּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר.

עד כאן נתקנו הדברים. מכאן
 והלאה תקונוא דפרשתא.

בראשית

בראשית

אמר רבי שמעון, הא תנינן דכד ברא קדשא ברוך הוא עלמא גליף בגילופי דרזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין. וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא. ועביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה. ודא קאים לקביל דא. למהוי כלא חד ביחודא חדא. ובגין כך קדשא ברוך הוא גליף גליפי דאתוון עילא ותתא. ובהו ברא עלמין. ותא חזי, כגוונא דעבד קדשא ברוך הוא עלמא הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית וגו'. דהא קדשא ברוך הוא אעטר ליה בעטרין עלאין. וברא ליה בשית סטרין דעלמא. למהוי שלים בכלא. וכלא זעאן ודחלן מקמיה. דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה. והווי מסתפלן ביהווא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה. ולבתר אעיל ליה קדשא ברוך הוא בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדוניה עלאין. והווי מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה. ורזין דמריהון הוו אודעיין ליה.

אמר רבי שמעון, הא תנינן דכד ברא קדשא ברוך הוא עלמא גליף בגילופי דרזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין. וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא. ועביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה. ודא קאים לקביל דא. למהוי כלא חד ביחודא חדא. ובגין כך קדשא ברוך הוא גליף גליפי דאתוון עילא ותתא. ובהו ברא עלמין. ותא חזי, כגוונא דעבד קדשא ברוך הוא עלמא הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית וגו'. דהא קדשא ברוך הוא אעטר ליה בעטרין עלאין. וברא ליה בשית סטרין דעלמא. למהוי שלים בכלא. וכלא זעאן ודחלן מקמיה. דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה. והווי מסתפלן ביהווא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה. ולבתר אעיל ליה קדשא ברוך הוא בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדוניה עלאין. והווי מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה. ורזין דמריהון הוו אודעיין ליה.

תא חזי, בשעתא דאעיל ליה קדשא ברוך הוא לגנתא דעדן, הוה חמי ואסתפל מתמן פל רזין עלאין וכל חכמתא. בגין למנדע ולאסתפל ביקרא דמריה. שבעה היכלין מדורין אנון לעילא דאנון רזא דמהימנותא עלאה. ושבעה היכלין אנון לתתא (כגוונא דלחון חד לקביל חד. שבעה מדורין דסיכלין אנון למתא) כגוונא דלעילא. ואנון שית כגוונא עלאה וחד טמיר וגניז איהו לעילא. וכל אלין אנון ברזא עלאה. בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא. ואית בהו

ובא וראה, כמו שעשה הקדוש ברוך הוא את העולם, כך גם ברא את אדם הראשון. פתח ואמר, (הושע ו) והמה פאדם עברו ברית. שהרי הקדוש ברוך הוא עטר אותו בעטרות עליונות, וברא אותו בששה צדדים של העולם להיות שלם בכל, וכלם זעו ופחדו מלפניו. שהרי כשנברא אדם, נברא בדמות עליונה, והיו מסתכלים באותה דמות וזעים ופחדים מלפניו. ואחר כך הכניסו הקדוש ברוך הוא בגן עדן להתעדן שם בעדוניהם עליונים, והיו מלאכים עליונים משמשים לפניו וסוכבים אותו, וסודות רבונם היו מודיעים לו.

בא ראה, בשעה שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא לגן עדן, הנה רואה ומסתפל משם כל הסודות העליונים וכל החכמה כדי לדעת ולהסתפל בכבודו רבונו. שבעה היכלות מדורים הם למעלה, שהם סוד האמונה העליונה. ושבעה היכלות הם למטה (כמו שהם אחר כנגד אחר. שבעה מדורים של היכלות הם למטה) כמו שלמעלה. והם ששה כדגמא עליונה, ואחד טמיר וגנוז הוא

כְּגוֹנוֹנָא דְלִתְתָא. לְמַהוּי כָּלִיל בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא
 דְלַעִילָא וּבְדִיוקְנָא דְרִזָּא דְלִתְתָא, וּבְהוּ הָוָה
 דִּינִירִיָּה דְאָדָם.

וּלְבַתֵּר דְאִתְתְּרָךְ מִגְּנִתָּא דְעֵדָן אֲתִקִּין לִוְן
 קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְנִשְׁמַתְהוֹן
 דְצִדִיקְנָא לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא בְּהוּ כְּדָקָא חֲזִי מִזִּינָא
 דִּיקְרָא עֲלָאָה. וְכָל חַד וְחַד אֲתַתְקֵן כְּגוֹנוֹנָא
 דְלַעִילָא וּכְגוֹנוֹנָא דְלִתְתָא כְּמָה דְאוּקִימָנָא.

הִיכְלָא קִדְמָאָה. אֲתֵר דְאִיְהוּ מִתְתַּקֵּן לִתְתָּא
 לְמַהוּי כְּגוֹנוֹנָא דְלַעִילָא. וְהָא אֲתַעֲרוּ
 חֲבֵרִינָא נְמוּסֵי דְגִנְתָּא דְעֵדָן כְּמָה דְאִיְהוּ בְּרִזָּא
 עֲלָאָה (דְאִיְהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוּ, גוּ מְמִירָא דְרִזָּא דְלִתְתָּא נְגִי וְסִתִּים מְכַל) (נ"א
 וְאִיְהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוּ וְסִתִּים מְכַלָּא) וְלֹא שְׁלֻטָּא בִּיהַ עֵינָא.
 בַּר נִשְׁמַתְהוֹן דְצִדִיקְנָא. לְמַהוּי (דף לח ע"ב)
 גְּלִיפֵן לַעִילָא וְתִתָּא. וְלֹא סִתְפְּלָא מִתְמֵן בְּרִזָּא
 דְמִרְיָהוֹן וּבְעֵנוּגָא דְלַעִילָא.

וְאִרְיִן אֲנוּן צִדִיקְנָא דְלֹא אֲחֵלְפוּ יְקָרָא
 דְמִרְיָהוֹן בְּגִין דְחֵלָא אֲחֵרָא. כְּתִיב,
 (משלי יב) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, רִזָּא
 דְמַהִימְנוּתָא לְאִתְדַבְּקָא בַר נִשְׁ
 וּלְדַחֲלָא מְנִיָּה תְדִיר וְלֹא יִסְטִי לְיִמִּינָא
 וּשְׂמָאֲלָא. וְהָא אוּקִימָנָא דְלֹא יִתֵּךְ בַּר נִשְׁ
 בְּתֵר דְחֵלָא אֲחֵרָא דְאִקְרִי אֲשׁ"ת זְנוּנִי"ם.
 וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (משלי ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
 מִנְכָרְיָה אֲמַרְיָה הֲחֵלִיקָה.

הִיכְלָא דָּא קָאִים בְּדִיוקְנָא דְרִזָּא עֲלָאָה. בְּגִין
 דְכַד נִשְׁמַתִּין דְצִדִיקְנָא נִפְקִי מֵהֵאִי
 עֲלֵמָא, עָאֲלִין גּוּ אֲלִין הִיכְלִין דִּי בְּגִנְתָּא
 דְעֵדָן דְלִתְתָּא. וְתַמֵּן (עֲלִיָּה) יִתְבִּין כָּל חַד וְחַד
 כָּל הֵהוּא זְמָנָא דְאַצְטְרִיכָא נִשְׁמַתָּא לְמִיתַב
 תַּמֵּן.

הִלְלוּ שְׁבַגְן עֵדָן שְׁלֻמְטָה, וְשֵׁם [נְכוּסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל אוֹתוֹ זְמַן שְׁצַרִּיכָה הַנְּשֵׁמָה
 לְשַׁבַּת שָׁם.

לְמַעֲלָה. וְכָל אֲלָה הֵם בְּסוּד
 עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם שְׁפַל הַהִיכְלוֹת
 הִלְלוּ יֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה,
 וְיֵשׁ בְּהֵם כְּמוֹ שְׁלֻמְטָה, לְהִיּוֹת
 כּוֹלֵל בְּדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֻמְעֵלָה
 וּבְדַמּוֹת שֶׁל הַסּוּד שְׁלֻמְטָה,
 וּבְהֵם הִזָּה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וְרֵאֲחֵר שְׁגֵרֵשׁ מִגֵּן עֵדָן, הַתִּקֵּן
 אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמּוֹת
 הַצִּדִיקִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהֵם כְּרֵאוּי
 מִזִּיּוֹ שֶׁל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, וְכָל
 אֶחָד וְאֶחָד הַתְתַּקֵּן כְּמוֹ
 שְׁלֻמְעֵלָה וּכְמוֹ שְׁלֻמְטָה כְּמוֹ
 שְׁפָרְשָׁנוּ.

הִיכְלָ רֵאשׁוֹן - מְקוּם שֶׁהוּא
 נִתְקַן לְמַטָּה לְהִיּוֹת כְּמוֹ
 שְׁלֻמְעֵלָה. וְהָרִי הָעִירוּ הַחֲבֵרִים
 הַנְּהַגוֹת גֵּן עֵדָן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד
 עֲלִיּוֹן [שֶׁהוּא נִתְקַן לְכַפְּנֵים תוֹךְ סִתְרֵי שֶׁל הַסּוּד
 שְׁלֻמְטָה גֵּנוּ (נְסִתְרֵי מְכַל) [נ"א וְהוּא נִתְקַן לְכַפְּנֵים
 (נְסִתְרֵי מְכַל) וְלֹא שׁוֹלֵטַת בּוֹ הָעֵינִין,
 כְּרֵט לְנִשְׁמּוֹת הַצִּדִיקִים, לְהִיּוֹת
 חֲקוּקִים לְמַעֲלָה וְלְמַטָּה
 וְלְהַסְתַּפֵּל מִשֵּׁם בְּסוּד רְבוּנָם
 וּבְעֵנוּג שְׁלֻמְעֵלָה.

וְאִתָּה אוֹתָם צִדִיקִים שְׁלֹא
 הֲחֵלְפוּ כְבוֹד רְבוּנָם בְּשִׁבִיל
 יְרָאָה אֲחֵרָת. כְּתוּב (משלי יב) אִשֶׁת
 חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, סוּד הָאֵמוּנָה
 לְהַדְבִּיק בֶּן אָדָם [כְּרִבוּנוּ] וְלִפְחֹד
 מִמֶּנּוּ תְמִיד וְלֹא יִסְטֵה לְיָמִין
 וְלִשְׂמָאל. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁלֹא יִלֵּךְ
 בֶּן אָדָם אֲחֵר יְרָאָה אֲחֵרָת
 שְׁנִקְרֵאת אֲשׁ"ת זְנוּנִי"ם. וְלִכֵּן
 כְּתוּב (שם ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה
 מִנְכָרְיָה אֲמַרְיָה הֲחֵלִיקָה.

הִיכְלָ זֶה עוֹמֵד בְּדַמּוֹת שֶׁל סוּד
 עֲלִיּוֹן, הִיּוֹת שְׁכַשְׁנִשְׁמּוֹת
 הַצִּדִיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
 הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהִיכְלוֹת
 שְׁצַרִּיכָה הַנְּשֵׁמָה לְשַׁבַּת שָׁם.

וּבְכֹל הַיְכָל וְהַיְכָל יֵשׁ דְּמִיּוֹת כְּמוֹ
(עליון) שְׁלֹמֶעֱלָה וְדְמִיּוֹת כְּמוֹ (למטה)
 שְׁלֹמֶטָה. וְשֵׁם מִתְּלַבֶּשֶׁת הַנְּשֻׁמָּה
 בְּלִבּוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה,
 וּמִתְעַדְנַת שֵׁם כֹּל אוֹתוֹ זְמַן
 שְׁצַרִּיכָה, עַד שְׁמַגִּיעַ הַזְּמַן לְעֵלּוֹת
 לְמִקּוֹם עֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁצַרִּיף. וּמִתּוֹךְ
 אוֹתוֹ בְּגַד שֶׁהַתְּלַבֶּשָׁה בּוֹ, רוֹאֵה
 דְּמִיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד
 רְבוּנִים.

בְּהִיכֹל הַזֶּה יֵשׁ מְאוּרֹת עֲלִיּוֹנִים
 לְהִסְתַּפֵּל, וְנִשְׁמֹת אוֹתָם הַגְּרִים
 שֶׁהַתְּגִירוֹ עוֹמְדוֹת שֵׁם וּנְכַסּוֹת
 שֵׁם לְהִסְתַּפֵּל בְּכַבּוֹד הָעֲלִיּוֹן,
 וּמִתְּלַבֶּשֶׁת שֵׁם בְּלִבּוֹשׁ אֶחָד שֶׁל
 אוֹר שְׁמַאִיר וְלֹא מְאִיר. וְאוֹתוֹ
 הַיְכָל מְצַפֶּה מֵאֲבָן טוֹבָה וְזוֹהֵב.
 וְשֵׁם הוּא פֶתַח אֶחָד שִׁיּוֹרֵד בְּנֶגֶד
 פֶתַח הַגִּיהֶנֶם. מִשֵּׁם מִסְתַּפְּלִים
 בְּכֹל אוֹתָם רְשָׁעִים (שֶׁל יִשְׂרָאֵל) [שֶׁל עוֹבְדֵי
 עֲבוּדָה זָרָה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בְּבְרִית
 הַקְּדוּשָׁה וְגִרְשׁוּ בְּאוֹתָם מִלְּאֲכִי
 חֲבֵלָה שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם בְּאֵשׁ
 שְׂדוּלְקַת. וְהֵם רוֹאִים וּשְׂמַחִים עַל
 שֶׁהַתְּגִירוֹ.

וְשֵׁשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוֹאֲרִים
 מִתּוֹךְ אוֹר עֲלִיּוֹן וּמִשְׁתַּעֲשָׁעִים
 שֵׁם. וּמַעֲלִיָּהֶם עוֹבְדֵיָה וְאוֹנֵקְלוֹס
 הַגֵּר וְשָׂר הַגְּרִים שֶׁהַתְּגִירוֹ. כְּמוֹ
 זֶה לְמַעַלָּה כְּשׁוֹזְכִים לְהַעֲלוֹת
 נִשְׁמָתָם לְהַתְּעַטֵּר שֵׁם.

הַיְכָל שְׁנֵי הַיְכָל זֶה עוֹמֵד לְפָנִים
 מִהַיְכָל הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה (הַפֶּתַח
 הוּא סְמוּךְ לַתּוֹךְ הַמְּעֻרָה) [נ"א הַיְכָל סְמוּךְ לַמְּעֻרָה]
 שֶׁל הָאֲבוֹת. וְהַיְכָל הַזֶּה מְאִיר
 יוֹתֵר מִהָרֵאשׁוֹן. כִּי יֵשׁ כֹּל אֲבָנִים
 יְקֻרוֹת שְׂמֻצְפוֹת אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַיְכָל הַזֶּה יֵשׁ אוֹר אֶחָד
 כְּלוּל מִכָּל הַגְּוִנִים, וְהוּא מְאִיר
 מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה. בְּהִיכָל הַזֶּה
 עוֹמְדִים [כָּל] אֵלּוֹ שְׂסָבְלוּ יְסוּרִים,
 וְחִלָּאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַתְּתַקֵּן.

וּמְרַעֵין בְּהַאי עֲלֵמָא בְּגִין

וּבְכֹל הַיְכָלָא וְהַיְכָלָא אֵית דִּיּוֹקְנִין כְּגוֹוְנָא
(עֲלֵמָה) דְּלְעֵילָא וְדִיּוֹקְנִין כְּגוֹוְנָא (תְּתֵמָה)
 דְּלְתַתָּא. וְתַמָּן אֲתַלְבֶּשֶׁת נִשְׁמָתָא בְּלִבּוֹשִׁין
 כְּגוֹוְנָא דְהַאי עֲלֵמָא. וְאֲתַעֲדַנַּת תַּמָּן כֹּל
 הַהוּא זְמַנָּא דְאַצְטְרִיכַת עַד דְמַטִּי זְמַנָּא
 לְסַלְקָא לְאַתֵּר עֲלָאָה כְּמָה דְאַצְטְרִיף. וּמַגּוֹ
 הַהוּא מְאֵנָא דְאֲתַלְבֶּשֶׁת בֵּיה חֲמַת דִּיּוֹקְנִין
 עֲלֵאִין לְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא דְמְרִיהוּן.

בְּהַאי הַיְכָלָא אֵית נְהוּרִין עֲלֵאִין
 לְאַסְתַּפְּלָא. בְּנִשְׁמַתְהוּן דְאַנוּן גִּיּוּרִין
 דְאַתְגִּיירוּ דְקִיִּימִין תַּמָּן וְעֵאלִין תַּמָּן
 לְאַסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא עֲלָאָה וּמִתְּלַבֶּשֶׁן תַּמָּן
 בְּלִבּוֹשָׁא חָדָא דְנְהוּרָא דְנְהִיר וְלֹא נְהִיר.
 וְהַהוּא הַיְכָלָא מְקַפָּא מֵאֲבָן טוֹבָא וְדְהֵבָא.

וְתַמָּן אֵיהוּ פֶתַח חָדָא דְנְחִית לְקַבֵּל פֶּתַחָא
 דְגִיְהֶנֶם. מִתַּמָּן מִסְתַּפְּלִין בְּכֹל אֲנוּן
 חִיִּיבֵי (יִשְׂרָאֵל) [נ"א דְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה] דְלֹא עֲאֵלוּ
 בְּבְרִית קְיִימָא קְדִישָׁא וְאֲתַתְּרוּ בְּאַנוּן
 מִלְּאֲכִי חֲבֵלָה דְטְרִדֵי לוּן בְּנוּרָא דְדָלִיק.
 וְאַנוּן חֲמָאן וְחָדָאן עַל דְאַתְגִּיירוּ.

וְתַלְתָּ זְמַנִּין בַּיּוֹמָא נְהִרִין מַגּוֹ נְהִירוֹ עֲלָאָה
 וּמִשְׁתַּעֲשָׁעֵן תַּמָּן. וְעֵילָא מְנַהוּן
 עוֹבְדֵיָה וְאוֹנֵקְלוֹס גִּיּוּרָא וְשָׂר גִּיּוּרִין
 דְאַתְגִּיירוּ. כְּגוֹוְנָא דָּא לְעֵילָא כַּד זְכָאן
 לְסַלְקָא נִשְׁמַתְהוּן לְאַתְעַטְרָא תַּמָּן:

הַיְכָלָא תְנִינָא. הַיְכָלָא דָּא קְיִימָא לְגוֹ
 מְהַאי הַיְכָלָא קְדֻמָּאָה, וְהַאי (פֶּתַחָא
 אֵיהוּ סְמוּךְ לְגוֹ מְעֻרָתָא) [נ"א הַיְכָלָא סְמוּךְ לַמְּעֻרָתָא] דְאַבְהֵן.
 וְהַאי הַיְכָלָא נְהִיר מְקְדֻמָּאָה. הֵבָא אֵית כֹּל
 אֲבָנִין יְקִירִין דְמְקַפָּן לֵיה.

בְּגוֹ דְהַאי הַיְכָלָא, אֵית נְהִירוֹ חַד כְּלִיל מִכָּל
 גְּוִוִּין וְאֵיהוּ נְהִיר מְעֵילָא לְתַתָּא. בְּהַאי
 הַיְכָלָא קְיִימִין (כָּל) אֲנוּן דְסָבְלוּ יְסוּרִין

וְהָיוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְרַבּוֹנָם
בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִים
תְּפִלוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

רַבָּנִים מֵהַהִיכָל הָזֶה עוֹמְדִים כָּל
אֶלּוּ שְׁמֹקֶדְשִׁים (בְּכָל יוֹם) בְּכָל הַכַּחַ
שׁ שֶׁ רַבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן? הֲאֵ
שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרֵךְ בְּכָל הַכַּחַ.
וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְפָנָי וּלְפָנִים
בְּהִיכָל הָזֶה. וְאוֹתוֹ אֹר שְׁפוֹלֵל
כָּל הַגּוֹנִים מֵאִיר לָהֶם. מֵאוֹתוֹ
הָאוֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מֵאוֹרוֹת
אַחֲרֵים שְׁנֵאֲחֲזִים וְלֹא נֶאֱחָזִים
בְּתוֹכָם. וּמַעֲלֵיהֶם מִשִּׁית, שֶׁהוּא
נִכְנָס וְעוֹמֵד בִּינֵיהֶם וּמְנַחֵם
אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
בְּנֵי חֲלָאִים וּכְאֲבִים קָשִׁים, וְכָל
אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׁלֹא
הַשְּׁלִימוּ יְמֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם
הַעֲצוּבִים עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ
[וְשִׁפְחוּ] וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת. כָּלֵם
עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הִיכָל, וְהוּא
מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסֵעַ מֵהַהִיכָל הָזֶה וְנִכְנָס.
בְּהִיכָל הַרְבִּיעִי, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם
אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם
שְׁנֵהֲרָגוּ עַל יְדֵי שְׂאֵר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲכוּ"ם. וְהוּא שׁוֹהֶה
וּבּוֹכָה. וְאֵז כָּל אוֹתָם נְשִׂאִים שֶׁל
זֶרַע דָּוִד, כָּלֵם אוֹחֲזִים בּוֹ
וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ.

מִתְחִיל פַּעַם שְׁנֵיָּה וּבּוֹכָה, עַד
שִׁיּוּצָא קוֹל, וְנֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ קוֹל
וְעוֹלָה לְמַעְלָה וְשׁוֹהֶה שָׁם עַד
רֵאשׁ חֲדָשׁ. וּכְשִׁיּוֹרֵד, יוֹרְדִים
עִמּוֹ כְּמֵה אוֹרוֹת וְזִיוִים מֵאִירִים
לְכָל אוֹתָם הִיכָלוֹת וּרְפוּאָה וְאוֹר
לְכָל אוֹתָם הַהֲרוּגִים וּבְנֵי חֲלָאִים
וּמְכֹאֲבִים שְׁסָבְלוּ עִם הַמִּשִּׁיחַ.
וְאֵז לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מְלָכוֹת. וְשֵׁם
חֲקוּקִים וְרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם
הַרוּגִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲכוּ"ם בְּאוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה, וְעוֹלָה

לְאַתְתַּקְנָא. וְהוּוּ מוֹדֵן וּמְשַׁבְּחָן לְמַרְיָהוֹן כָּל
יוֹמָא. וְלֹא הָיוּ מְבַטְּלִין צְלוֹתֵיהֶו לְעֵלְמִין.

לְגוּ מֵהַאי הִיכָלָא קְיִימִין כָּל אַנּוּן דְּמְקֻדָּשִׁין
(בְּכָל יוֹמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמַרְיָהוֹן
וְאַתִּיבוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרֵךְ בְּכָל
חֵילָא. וְאַלִין אַנּוּן קְיִימִין לְגוּ בְּגוּ הַאי
הִיכָלָא. וְהֵהוּא נְהוּרָא דְּכָלִיל כָּל גּוֹוֵנִין נְהִיר
לוֹן. מֵהֵהוּא נְהִירוּ קְיִימִין וְחֲמָאן נְהוּרִין
אַחֲרָנִין דְּאַתְאַחֲדוּן וְלֹא אַתְאַחֲדוּן בְּגוֹוִיָּהוּ.
וְעִילָא מְנַהוֹן מְשִׁיחַ דְּאִיהוּ עָאל וְקָאִים
בִּינֵיהֶו וְנַחִים לוֹן.

אִיהוּ נְטִיל מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא
תְּלִיתָאָה וְתַמָּן כָּל אַנּוּן בְּנֵי מְרַעִין
וּכְאֲבִין יְתִיר וְכָל אַנּוּן דְּרַדְקֵי דְּבִי רַבֵּן דְּלָא
אַשְׁלִימוּ יוֹמִין. וְכָל אַנּוּן דְּעַצְבִין עַל חֲרוֹב בֵּי
מְקֻדָּשָׁא (וְאוֹשִׁידוּ) וְהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמַעִין. כְּלֵהוֹן
קְיִימִין בְּהֵהוּא הִיכָלָא, וְאִיהוּ מְנַחֵם לוֹן.

וְנְטִיר מֵהַאי הִיכָלָא וְעָאל בְּהִיכָלָא רְבִיעָאָה,
וְתַמָּן כָּל אַנּוּן אַבְלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם
וְכָל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וְאִיהוּ שְׂרִי וּבְכִי. (דף לט ע"א)
וְכַדִין כָּל אַנּוּן נְשִׂאִין דְּזֶרַעַא דְּדוֹד כְּלֵהוּ
אַחֲדִין בֵּיהּ וּמְנַחֲמִין לֵיהּ.

שְׂאֵרֵי תַנְיִינוֹת וּבְכִי עַד דְּקָלָא נְפִיק וּמִתְאַחַד
בְּהֵהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעִילָא וְאַשְׁתַּהִי
תַמָּן עַד רִישׁ יְרַחָא. וְכַד נְחִית נְחִתִין עַמִּיָּה
כְּמֵה נְהוּרִין וְזִיוִין מְנַהֲרִין לְכָל אַנּוּן הִיכָלִין
וְאַסּוּוֹתָא וְנְהוּרָא לְכָל אַנּוּן קְטוּלִין וּבְנֵי
מְרַעִין וּמְכֹאֲבִין דְּסָבִילוּ עַמִּיָּה דְּמִשִּׁיחַ.

וּבְרִין פּוֹרְפִירָא לְבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקִין
וְרְשִׁימִין כָּל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׂאֵר עַמִּין
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת בְּהֵהוּא
פּוֹרְפִירָא. וְסָלִיק הֵהוּא פּוֹרְפִירָא לְעִילָא

אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה לְמַעְלָה, וְנַחֲקַק שֵׁם תּוֹף הַפּוֹרְפִירָה הַעֲלִינָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְלַבֵּשׁ אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה וְלָדוּן עִמָּם, שְׁפָתוֹב (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גִוִּיּוֹת. עַד שֶׁבָּא וּמְנַחֵם אוֹתָם, וְיוֹרְדִים עִמּוֹ (במח) מְאוֹרוֹת וְעִדּוּנִים לְהַתְעַדֵּן, וְכַמָּה מְלֵאכִים וּמְרַכְבוֹת עִמּוֹ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמַלְבוּשׁ [נ"א וְכִי כָל אֶחָד וְאֶחָד מַלְבוּשׁ] לְהַתְלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אוֹתָם נִשְׁמָוֹת הַהֲרוּגִים, וְשֵׁם מִתְעַדְנִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עוֹלָה וְיוֹרֵד. לְפָנִים מֵהַיֵּכָל הַזֶּה עוֹמְדִים תּוֹף דְּרָגָה עֲלִינָה אוֹתָם עֲשֶׂרָה גְדוּלִים מְמַנִּים (במח) רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲבֵרֵי. וְכֵלִם עוֹלִים בְּעֲלִיָּה תּוֹף אֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁלֹמְעֵלָה וּמְאִירִים בְּזִיו כְּבוֹד עֲלִיּוֹן. עֲלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיה טד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ.

וְזוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ. בְּהִיבָרָה הַחֲמִישִׁי קִימִים כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁשָּׁבוּ מִחַטָּאֵיהֶם וְהִתְנַחְמוּ בָּהֶם וְנִשְׁמָתָם יֵצֵא בְטִהְרָה, (וְכָל אוֹתָם בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה) וְכָל אֵלּוּ שֶׁקָּדְשׁוּ שֵׁם רַבּוֹנָם וְקָבְלוּ עֲלֵיהֶם מוֹתָא. וּבְשַׁעַר הַיֵּכָל הַזֶּה (פּתח) עוֹמֵד מְנַשֶּׂה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁקָּבְלוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְחָתַר לוֹ חֲתִירָה לְקָבְלוֹ. וְלְפָנִים מֵהַיֵּכָל זֶה עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם יֵצֵא בְשַׁעַר שֶׁהִתְמַרְמְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְאֵלּוּ מִתְעַדְנִים בְּעִדּוּן עֲלִיּוֹן כְּכֹל יוֹם וְיוֹם. וְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם אוֹר נִכְנָס בְּאוֹתוֹ הַיֵּכָל שְׁמִתְעַדְנִים בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאֵי לוֹ, וְכָל אֶחָד נִכְוֶה מְאוֹר שֶׁל הַחֹפֶה שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לְמִטָּה בֵּין לְמַעְלָה. הַיֵּכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַל אוֹתָם הַיְכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים, וְאֶפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוּלִים

וְאֶתְחַקֵּק תַּמָּן גּוֹ פּוֹרְפִירָא עֲלָאָה דְּמַלְפָּא. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמַיִן לְאַלְבָּשָׁא הַהוּא פּוֹרְפִירָא וְלִמְיַדָּן עִמּוֹן דְּכְתִיב, (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גִוִּיּוֹת. עַד דֵּי אָתָּא וְנָחִים לוֹן וְנַחֲתִין עִמִּיהָ (במח) נְהוּרִין וְעִדּוּנִין לְאַתְעַדְנָא וְכַמָּה מְלֵאכִין וְרִתִּיכִין עִמִּיהָ. כָּל חַד וְחַד בְּמַלְבוּשָׁא (נ"א וְכִיָּא דְכָל חַד וְחַד מַלְבוּשָׁא) לְאַתְלַבֵּשָׁא בְּהוּ כָּל אֲנוּן נִשְׁמָתִין דְּקִטּוּלִין וְתַמָּן מִתְעַדְנִין כָּל הַהוּא זְמַנָּא דֵּאִיהוּ סָלִיק וְנַחֲתִית.

וְלָגוּ מֵהַאי הַיֵּכָלָא קִימִי גּוֹ דְּרָגָא עֲלָאָה אֲנוּן עֲשֶׂרָה רַבְרָבִין מְמַנֵּן (בגין) רַבִּי עֲקִיבָא וְחֲבֵרוֹ. וְכִלְהוּ סִלְקֵי בְּסִלְקוֹ. גּוֹ אֶסְפֶּקְלָרְיָאָה דְּלַעֲיֵלָא, וְנְהַרִין בְּזִיו יְקָרָא עֲלָאָה. עֲלִיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה טד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ:

בְּהִיבָרָא חֲמִישָׁאָה קִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא דְּתַבּוּ מַחַטָּאֵיהוֹן וְאַתְנַחְמוּ בְּהוּ וְנִפְקַת נִשְׁמָתֵיהוּ בְּדַכְיָו (וְכָל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא) וְכָל אֲנוּן דְּקִדְיָשׁוּ שְׁמָא דְּמְרִיהוֹן וְקָבִילוּ עֲלֵיהוּ מוֹתָא. וּבַתְרַעָא דְּהַאי הַיֵּכָלָא (פּתחא) קָאִים מְנַשֶּׂה מֶלֶךְ יְהוּדָה דְּקָבִיל לֵיהָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא וְחָתַר לֵיהָ חֲתִירָא לְקָבִילָא לֵיהָ.

וְלָגוּ מֵהַאי הַיֵּכָלָא קִימִין כָּל אֲנוּן מְאִרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא. דְּנִשְׁמָתֵהוֹן נִפְקַת בְּשַׁעַתָּא דְּאַתְמַרְמְרוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן. וְאַלִין מִתְעַדְנִין בְּעִדּוּנָא עֲלָאָה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְתַלַּת זְמַנִּין בְּיוֹמָא נְהִירוּ עָאֵל בְּהַהוּא הַיֵּכָלָא דְּמִתְעַדְנִין בֵּיהָ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לֵיהָ. וְכָל חַד נִכְוֶה מְנַהִירוּ דְּחוּפָה דְּחֲבֵרִיהָ בֵּין לְתַתָּא בֵּין לַעֲיֵלָא. הַאי הַיֵּכָלָא קִימָא עַל אֲנוּן הַיֵּכָלִי תַתָּאי. וְאַפִּילוּ צְדִיקִים גְּמוּרִין לֹא יְכֻלִין לְאַעֲלָאָה בְּגוֹ (הַהוּא) הַאי הַיֵּכָלָא וְלִמִּיקָם

להפגס לתוף (החוא) ההיכל הזה ולעמד בו. וזוהי דרגה עליונה על הכל (ב), פרט לדרגת החסידים שהיא דרגה עליונה על הכל.

היכל ששי. היכל זה הוא היכל החסידים. היכל זה הוא עליון על הכל. וזהו היכל שעומד על הכל. היכל הימין אין מי שיעמד בו, אלא אותם חסידים קדושים וכל אותם שאוהבים את רבונם באהבה רבה. ולפתח ההיכל הזה עומדים כל אלו שמיוחדים יחד של רבונם בכל יום. ואלה נכנסים בהיכל הזה וצתידים ללעות בראשונה.

ומעל הפתח הזה אברהם, ימין הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר עומד יצחק שנצקד על גבי המזבח והיה קרבן שלם לפני הקדוש ברוך הוא. ולפתח אחר לבפנים עומד יעקב השלם, ושנים עשר שבטים סביבו, ושכינה על ראשיהם.

ובשישראל בצרה, מתעוררים שלשת האבות ומעוררים את השכינה להגן עליהם. ואז היא עולה ומתעטרת למעלה ומגנה על ישראל. וכמו שיש היכלות למטה בגן עדן, כך גם למעלה יש היכלות מתקנים שהם סוד האמונה. וכל [אוחם] ההיכלות הללו מתקשרים ומתעטרים בהיכל אחד שהוא:

היכל השביעי. והיכל זה גנוז ונסתר מפל שאר ההיכלות. באמצע ההיכל הזה עומד עמוד אחד שהוא בגונים רבים: ירק, לבן, אדם, שחר. וכשנשמות עולות, הן עולות לתוף ההיכל הזה. מי שראוי לגון הזה עולה בו, כל אחד ואחד פראוי לו. וששת ההיכלות הללו הם למדור כפי שאמרנו, והשביעי

ביה. והאי איהו דרגא עלאה על כלא (ביה) בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על כלא: היכלא שתיאאה היכלא דא היכלא דחסידי. היכלא דא היכלא עלאה על כלא.

והאי הוא היכלא דקיימא על כלא. היכלא דיימנא לית מאן דיקים ביה. אלא אנון חסידים קדישין וכל אנון דמרחמי למריהון ברחימו סגי. ולפתחא דהאי היכלא קיימא כל אנון דמיתדי יחודא דמריהון בכל יומא. ואלין עאלין בהאי היכלא וזמינין לסלקא בקדמיתא.

ועילא מהאי פתחא אברהם ימינא דקדשא בריה הוא. ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא והיה קרבנא שלים קמיה דקדשא בריה הוא. ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין סחרניה ושכינתא על רישיהו.

וכד ישראל בעקו אתערו תלת אבהן ומתערי לה לשכינתא לאגנא עלייהו. וכדין איהי סלקא ואתעטרא לעילא ואגנא עלייהו דישראל. וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן דאנון רזא דמהימנותא. וכל (אנון) הני היכלין פלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו.

היכלא שביעאה והאי היכלא איהו גניז וסתים מפל שאר היכלין. באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא (דף לט ע"ב) דאיהו בגונון סגיאיין ירוק חפור סומק אוכם. וכד נשמתיין סלקין אנון עאלין גו האי היכלא. מאן דאתחזי להאי גיון סליק ביה. פל חד וחד פדקא חזי ליה. ואלין שית היכלין אנון למדורא כדאמרן.

אינו למדור. ושש הכל בסוד של שש. ועל זה כתוב בראשית. שש דרגות למעלה ושש דרגות למטה, והכל סוד אחד

בא ראה, בראשית. רבי יהודה אמר, שני בתים היו, בית ראשון ובית שני. זה עליון וזה תחתון. שני ההי"ן הם. זה עליון וזה תחתון, וכלם אחד. ב' העליון פותח שפירם לכל צד. שפך הוא - שכולל זה בזה. ראשית. אז הוא ראשית להכנס בחשבון הבגין.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר, בראשית זה פללות הדמות (של הדמות) שפל הדמיות פלילות בו. זהו סוד הכתוב (יחזקאל א) הוא מראה דמות פבור ה'. מראה שגראים בו ששה אחרים. וזהו בראשית בראשית.

בא ראה, כשנכנסים במראה הזה ששה גונים, היא מתקינה עצמה לגלותם ולפעל בהם אמנות העולם. ואם תאמר שהאמנות הזו של העולם היא מדרגה זו - כתוב בראשית. שבת של הששה הוא שעושים אמנות בזה.

רבי יוסי פתח, (שם ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) - זהו סוד של שש דרגות ועליה והיא שביעית. ואלו הם שש דרגות: דרגת אברהם, דרגת יצחק ודרגת יעקב, וכו' ובע"ז ויו"ס. קלן נראות בארץ, שכתוב נראו בארץ. בארץ - זוהי קרית קדושה של ארץ ישראל. נראו בארץ - משום שאותן דמיות להגלות בדרגה הזו. עת הזמיר הגיע - שהרי אז משבח וחוזר, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידם. ולכן נקרא מזמור, כמו ששנינו שכתוב מזמור לדוד, ששרתה עליו שכינה בראש. וזהו עת הזמיר הגיע. רבי

ושביעאה לאו איהו למדורא. ושית פלא ברזא דשית. ועל דא כתיב בראשית. שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רזא חדא.

תא חזי, בראשית. רבי יהודה אמר תרין בתין הוו, בית ראשון ובית שני. דא עלאה ודא תתאה. תרין ההי"ן אנון, דא עלאה ודא תתאה וכלהו חד. ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא. דהכי הוא דכליל דא בדא. ראשית. פדין הוא ראשית לאעלא בחושבנא דבנינא.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר בראשית דא כללא דיוקנא (ר"א דריוקנא) דכל דיוקנין פלילין ביה. דא רזא דכתיב, (יחזקאל א) הוא מראה דמות פבור י', חזיו דאתחזון ביה שית אחרנין. ודא הוא בראשית בראשית. תא חזי, פד עלאין בהאי חזיו שית גוונין, היא אתקינת גרמא לאחזאה לון ולמפעל בהו אומנותא דעלמא. ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא. כתיב בראשית. שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי.

רבי יוסי פתח (שיר השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (גליון הרשב"ב: עלה ואיהו שביעאה. ואלון אנון שית דרגין דנא דאברהם ודרנא דיעקב וכו' ובע"ז ויו"ס"ף בלהו אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ. בארץ דא היא קרית קדושה דארץ ישראל). נראו בארץ, בגין דאנון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא. עת הזמיר הגיע, דהא כדין משבח ומיהדר כמה דאת אמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום.

ובגין כף אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארית עליה

חַיִּיא אָמַר, שֶׁהָרִי אֵז הַגִּיעַ זְמַן לְשַׁבַּח.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן נִסְתָּר וְכָל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד בְּסוּד עֲלִיּוֹן יוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים (הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיּוֹמִים). וְכִשְׁבָּרָא וְהוֹצִיא, הוֹצִיא אֶת הַשְּׁשִׁיהַּ הָאֵלוֹ. וּבְגַלְל שֶׁהוּא נִסְתָּר, שֶׁכָּל דְּבָרָיו נִסְתָּרִים, אָמַר בְּרֵאשִׁית, בְּרֵאשִׁית שֶׁשָּׂה יָמִים עֲלִיוֹנִים. וְלֹא אָמַר מִי בְּרֵאשִׁית אֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם עֲלִיּוֹן נִסְתָּר.

וְאַחַר כֵּן גָּלָה וְאָמַר (לְהַם) הַמַּעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹן, וְאָמַר מִי בְּרֵאשִׁית אֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בְּהַתְגַּלוּת. וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתוּב בְּרֵאשִׁית נִסְתָּר (בְּדִרְדֵּר נִסְתָּר) בְּרֵאשִׁית אֶת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹלָם בְּהַתְגַּלוּת. וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאֵי שֵׁם בְּהַתְגַּלוּת. הִרְאִישׁוֹן בְּנִסְתָּר שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן. הַתַּחְתּוֹן בְּהַתְגַּלוּת. לְהִיּוֹת תָּמִיד מַעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. וְסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כֵּן הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. אֶת הַשָּׁמַיִם - לְרַבּוֹת שָׁמַיִם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה. וְאֶת הָאָרֶץ - לְהַכְלִיל אֶרֶץ שְׁלֵמַטָּה וְלְרַבּוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהָ כְּמוֹ שְׁלֵמַעֲלָה.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוּ וְבָהּ, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְהָאָרֶץ - זוֹ אֶרֶץ הַעֲלִיּוֹנָה שְׁאִין לָהּ אוֹר מִשָּׁל עֲצָמָה. הֵיטָה - בְּהַתְחַלָּה כְּכֹר הֵיטָה כְּרֵאוֹ, וְעַכְשָׁו תְּהוּ וְבָהּ וְחֻשֵׁף. הֵיטָה דוּקָא. אַחַר כֵּן הַקְּטִינָה אֶת עֲצָמָה וְהַקְּטִינָה אֶת אוֹרָה. תְּהוּ וְבָהּ וְחֻשֵׁף וְרוּחַ - אֲרַבְעָה יְסוּדוֹת הָעוֹלָם שְׁנַתְקִנוּ בָּהּ.

דְּבַר אַחַר וְאֶת הָאָרֶץ - כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, לְרַבּוֹת אֶרֶץ שְׁלֵמַטָּה שֶׁהִיא נַעֲשֶׂתָה בְּכַמָּה מְדוּרִים (אוֹרוֹת) הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֵמַעֲלָה. וְזֶהוּ

שְׁכִינְתָּא בְּרִישָׁא. וְדָא הוּא עֵת הַזְמִיר הַגִּיעַ. רַבִּי חַיִּיא אָמַר דְּהָא כְּדִין מְטָא זְמַנָּא לְשַׁבַּחָא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר עֲלֵמָא עֲלָאָה סְתִים וְכָל מְלוֹי סְתִימִין. בְּגִין דְּקִיַּימָא בְּרָזָא עֲלָאָה יוֹמָא דְּכָל יוֹמִין (רוּמָא דְּכָל רוּמִין). וְכַד בְּרָא וְאַפִּיק, אַפִּיק אֲלִין שִׁית. וּבְגִין דְּאִיהוּ סְתִים דְּכָל מְלוֹי סְתִימִין, אָמַר בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית יוֹמִין עֲלֵאִין. וְלֹא אָמַר מָאן בְּרֵאשִׁית לְהוֹן. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלֵמָא עֲלָאָה סְתִימָא.

וְלִבְתָּר גְּלִי וְאָמַר (לוֹי) עֲבִידְתָּא תַּתְּאָה. וְאָמַר מָאן בְּרֵאשִׁית לִיָּה, בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלֵמָא דְּקִיַּימָא בְּאַתְגְּלִיָּא. וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְלֹא כְּתוּב בְּרֵאשִׁית סְתִים (ר"א בְּאַרְבַּע סְתִים) בְּרֵאשִׁית אֶת הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּאִיהוּ עֲלֵמָא בְּאַתְגְּלִיָּא וְאָמַר בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאֵי שְׁמָא בְּאַתְגְּלִיָּא. קַדְמָאָה בְּסְתִימָא דְּאִיהוּ עֲלָאָה. תַּתְּאָה בְּאַתְגְּלִיָּא. לְמַהוּי תְּדִיר עוֹבְדָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִים וְגִלְיָא. וְרִזָּא דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא הִכִּי הוּא סְתִים וְגִלְיָא. אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַסְגָּאָה שְׁמִים תַּתְּאֵי לְתַתְּא. וְאֶת הָאָרֶץ לְאַכְלָלָא אֶרֶץ דְּלַתְּתָא. וְלְאַסְגָּאָה (לְמָ) כָּל עוֹבְדָהָא כְּגוֹנָא דְּלַעֲלָא:

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוּ וְבָהּ כְּדַקְאֲמַרְן. וְהָאָרֶץ דָּא אֶרֶץ עֲלָאָה דְּלִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה. הֵיטָה. בְּקַדְמִיתָא כְּכֹר הוּת פְּדָקָא יָאוֹת. וְהַשְּׁתָּא תְּהוּ וְבָהּ וְחֻשֵׁף. הֵיטָה דִּיַּיקָא. לְבַתָּר אֲזַעֲרִית גְּרַמָּה וְאַזְעִירִית נְהוּרָא. תְּהוּ וְבָהּ וְחֻשֵׁף וְרוּחַ אֲרַבְעָה יְסוּדֵי עֲלֵמָא דְּאַשְׁתְּכָלְלוּ בָּהּ.

דְּבַר אַחַר וְאֶת הָאָרֶץ כְּדַקְאֲמַרְן לְאַסְגָּאָה אֶרְעָא דְּלַתְּתָא דְּאִיהִי אֲתַעֲבִידַת בְּכַמָּה מְדוּרִין (מְדוּרִין) כֹּלָּא כְּגוֹנָא עֲלָאָה. וְדָא הוּא

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלּוּ אוֹתָם מְדוּרֵי הָאָרֶץ: אָרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נִשְׂיָה, צִיָּה, אֲרָקָא, תַּבַּל. וְגָדוּל שְׁבָכּוּלָם תַּבַּל, שְׁכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לוֹ, זֶהוּ מְקוֹם הַגֵּיְהֵנָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִיָּה וְצַלְמוֹת. וְסוּד זֶה כְּתוּב [שְׁכַתוּב] (במלת) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. זֶה סוּד מְקוֹם הַגֵּיְהֵנָם. זֶהוּ צִיָּה, הַמְקוֹם שֶׁל מְלֶאֶךְ הַמְּנוֹת, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׁיף אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ מְקוֹם שֶׁל חֹשֶׁךְ עַלְיוֹן.

תַּח"ו זֶה נִשְׂיָה שֶׁלֹּא נִרְאָה בָּהּ מִרְאָה כָּלֵל עַד שֶׁנִּשְׁכַּח מֵהַפֶּל, וְעַל זֶה נִקְרָאת נִשְׂיָה. וְבָהּ זוֹ אֲרָקָא, מְקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶה גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת - זֶה כְּנֶגֶד תַּבַּל שֶׁנִּזְוֶן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֵּל הוּא כְּאֶחָד. כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לְאָרֶץ הָעֵלְיוֹנָה, שְׁבַעָה מְדוּרִים הֵם לְמַעְלָה דְרָגָה עַל דְרָגָה, וּבְכָל הַמְדוּרִים מְלֶאכִים עֵלְיוֹנִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כִּף גַּם לְמַטָּה. וְהַכֵּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד. שְׁבַעָה מְדוּרִים הֵם לְמַעְלָה, וְהָרִי אָרֶץ הָעֵלְיוֹנָה אוֹחֶזֶת אוֹתָם וְכֻלָּם עוֹמְדִים בָּהּ, וּבְכָלֵם נִמְצְאוֹת תּוֹשְׁבַחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזוֹ, וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

מְדוּרָא רֵאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מְקוֹם בֵּית חֹשֶׁךְ שֶׁלֹּא מְאִיר, וְהוּא מִתְקַן לְמְדוּרֵי רוּחוֹת וּסְעָרוֹת חֻקוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאֵין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֹשֶׁךְ וְלֹא דְמוּת כָּלֵל. וְשֵׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יְדִיעָה כָּלֵל, שְׂאִין בּוֹ צוּרָה תּוֹךְ כָּלֵל הַכְּפֹא [הַרְשָׁם].

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלּוּ אֲנוּן מְדוּרֵי אֲרַעָא. אָרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נִשְׂיָה. צִיָּה. אֲרָקָא. תַּבַּל. וְגָדוּל שְׁבָכּוּלָם תַּבַּל דְכַתִּיב, (תהלים ט) וְהוּא (דף ט ע"א) יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מָאן הוּא צִיָּה. אָמַר לִיה דָּא הוּא אֲתַר דְגֵיְהֵנָם כְּמָה דְאֵת אָמַר צִיָּה וְצַלְמוֹת. וְרִזָּא דָּא כְּתִיב, (ד"א דְכַתִּיב) (במלת) וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. דָּא רִזָּא אֲתַר דְגֵיְהֵנָם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתַר דְמְלֶאֶךְ הַמְּנוֹת כְּדִקְאֲמַרְן דְאִיהוּ מַחְשִׁיף אֲנַפְיָיהוּ דְכַרְיִיתָא. וְדָא הוּא אֲתַר דְחֹשֶׁךְ עַלְאָה.

תַּח"ו דָּא נִשְׂיָה דְלֹא אֲתַחֲזִיָּא בָּהּ חִיזוּ כָּלֵל עַד דְאֲתַנְשִׁי מִכְּלָא. וְעַל דָּא אֲתַקְרִי נִשְׂיָה. וְבָהּ דָּא אֲרָקָא אֲתַר דְלֹא אֲתַנְשִׁי. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר דָּא גֵּיא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לְקַבֵּל תַּבַּל דְאֲתַזֵּן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְכֻלָּא כְּחַד הוּא.

בְּגוּזוּנָא דָּא אִית לְאָרֶץ עַלְאָה. שְׁבַעָה מְדוּרִין אֲנוּן לְעֵילָא דְרָגָא עַל דְרָגָא וּבְכַלְהוּ מְדוּרִין מְלֶאכִי עֵלְאִי אֵלּוּן עַל אֵלּוּן. הָכִי נִמְי לְתַתָּא. וְכֻלָּא אֲחִיד דָּא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד. שְׁבַעָה מְדוּרִין אֲנוּן לְעֵילָא. וְהָאִי אָרֶץ עַלְאָה אֲחִידַת לוֹן וְכַלְהוּ קְיִימִין בָּהּ. וּבְכַלְהוּן קְיִימָא תּוֹשְׁבַחַתָּא דְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא. דְרָגִין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא. וְאֲתַרִּין פְּרִישָׁן דָּא מִן דָּא:

מְדוּרָא קַדְמָאָה לְתַתָּא הוּא אֲתַר בֵּי חֹשֶׁךְ דְלֹא נִהִיר. וְהוּא מִתְתַּקַּן לְמְדוּרֵי רוּחֵי וְקַסְטִירֵי וְעֵלְעוּלֵי תַקִּיפִין דְלֹא אֲתַחֲזִיָּין. וְלֹא אִית בֵּיה נְהוּרָא וְלֹא חֲשׂוּכָא וְלֹא דִיּוּקְנָא כָּלֵל. וְתַמְן לֹא יְדַעִין בֵּיה יְדִיעָא כָּלֵל דְלֹא בֵּיה צוּרָה גוּ כָּלֵל כְּוֹרְסִיָּא (כְּוֹרְסָא).

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. אֵלּוּ אוֹתָם מְדוּרֵי הָאָרֶץ: אָרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא, נִשְׂיָה, צִיָּה, אֲרָקָא, תַּבַּל. וְגָדוּל שְׁבָכּוּלָם תַּבַּל, שְׁכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

וְעַל אֹתוֹ מְקוֹם מְמַנָּה מְלֹאָךְ
 אֶחָד וְשָׁמוֹ טְהוּרֵי־אֵל. וְעִמּוֹ
 שְׁבַעִים מְמַנִּים מְעוֹפְפִים.
 וְנִמְחִים מְזִיקֵי הַשְּׁלֵהבוֹת [וְשֵׁלֵהם]
 וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נְרָאִים וְלֹא
 נִמְצָאִים. וְיִכְשָׁבַב הַבְּקָר, כֹּלֶם
 מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים.
 כְּשִׁמְגִיעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם,
 אוֹבְדִים וְלֹא נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים
 בְּנֶקֶב אֶחָד שֶׁל הַתְּהוֹם וְלֹא
 נְרָאִים. כְּשִׁנְחָשׁוּף הַלֵּילָה, נִמְחִים
 מֵאוֹתָן שְׁלֵהבוֹת עַד שִׁמְגִיעַ
 הַבְּקָר.

מְדוּרָה הַשְּׁנִי הוּא מְקוֹם שְׁמַאִיר
 יוֹתֵר וְהוּא חֲשׂוּף, אֲבָל לֹא חֲשׂוּף
 כְּמוֹ אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן. וְהוּא מִתְקַן
 לְמְדוּרִים שֶׁל מְלֹאָכִים עֲלִיּוֹנִים
 שְׁמַמִּים עַל מַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם
 וְלִהְיִסְטִים [לְהִסְטוּתם] בְּאוֹתָהּ דְרָף
 רָעָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מְקוֹם
 נְרָאָה יוֹתֵר מִן הָרֵאשׁוֹן.
 וְלְמְלֹאָכִים הַלְלוּ יֵשׁ קָרֵב [קִרְבָּה]
 עִם בְּנֵי אָדָם וְזוֹנִים [וְנִהְיִים] מְרִיחַ
 וּבִשְׁם שְׁלֵמֻטָּה לְעֵלוֹת בְּתוֹעֵלֶת
 וְלִהְיִיר יוֹתֵר.

וְעֲלִיָּהֶם מְמַנָּה אֶחָד שְׁשָׁמוֹ
 קְדוּמֵי־אֵל. וְאַלֶּה פּוֹתְחִים
 בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים לָהֶם,
 וְלֹא נְרָאִים עַד שִׁישְׁרָאֵל לְמִטָּה
 פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאֵז
 עוֹמְדִים בְּמִקְוָמָם וְנְרָאִים
 מְאִירִים יוֹתֵר. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם
 מְקַדְּשִׁים קְדָשָׁה. וְכִשְׁיִשְׁרָאֵל
 עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, כֹּלֶם טָסִים
 וּמְעִידִים [ם] עֲדוֹת לְמַעְלָה,
 וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם
 עֲלֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׁלִישִׁי הוּא מְקוֹם שֶׁל
 לְהַבּוֹת וְתַמְרוֹת עֶשֶׂן, וְשֵׁם
 הַשְּׁפָעָה שֶׁל נֵהָר דִּינוּר שְׁשׁוֹפֵעַ
 וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמוֹקֵד
 לְנִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים, שְׁמֵשׁ יוֹרֵדֶת
 אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְעַל הַהוּא אֶתֶר מְמַנָּה חַד מְלֹאָכָא טְהוּרֵי־אֵל
 שְׁמִיָּה. וְעִמֶּיהָ שְׁבַעִין מְמַנֵּן מְעוֹפְפִין.

וְאֶתְמַחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (רַעְלִיָּיהוּ) וְלֹא קְיִימִין
 וְלֹא אֶתְחַזְיוֹן וְלֹא מִשְׁתַּפְּכִי. וְכַד אֶתִּי צַפְרָא
 כְּלֵהוּ מִתְחַדְּשֵׁן וְלֹא קְיִימִי. כַּד מְטָאן לְגַבִּי
 הַהוּא (רַחֵם) אֶתֶר אֲבָדִין וְלֹא מִשְׁתַּפְּכִין וְעֵאֲלִין
 בְּחַד נּוֹקְבָא דְתְהוּמָא וְלֹא אֶתְחַזְיוֹן. כַּד
 אֶתְרַמִּישׁ לִילָלָא אֶתְמַחוּן מְאֻנוֹן שְׁבִיבִין עַד
 דְּמִטִּי צַפְרָא:

מְדוּרָא תְנַיִנָא הוּא אֶתֶר דְּנִהִיר יִתִּיר וְאִיהוּ
 חֲשׂוּף. אֲבָל לֹא חֲשׂוּף פְּהֵהוּא
 קְדַמָּא. וְהוּא מִתְתַּקֵּן לְמְדוּרֵי מְלֹאָכִין עֲלֵאִין
 דִּי מְמַנֵּן עַל עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא וְלְמִסְטִי (רַחֵם)
 לְהוֹן פְּהֵהוּא אֶרֶח בִּישָׂא דְאֻנוֹן אֲזִלִּין.
 וְהַהוּא אֶתֶר אֶתְחַזִּי יִתִּיר מִן קְדַמָּא. וְאֵלִין
 מְלֹאָכִין אִית לְהוֹן קְרָבָא (קוּרְבָא) עִם בְּנֵי נְשָׂא
 וּמִתְזַנֵּן (וּמִתְזַנֵּן) מְרִיחָא וּבִיּוֹסְמָא דְלִתְתָא לְסִלְקָא
 בְּתוֹעֵלְתָא וְלֵאנְהָרָא יִתִּיר.

וְעֲלִיָּהוּ חַד מְמַנָּה קְדוּמֵי־אֵל שְׁמִיָּה. וְאֵלִין
 פְּתַחִין שִׁירְתָא וּמִשְׁתַּפְּכִי וְאֲזִלִּין
 לוֹן. וְלֹא אֶתְחַזְיוֹן עַד דִּישְׁרָאֵל לְתַתָּא פְּתַחִי
 וְאֶמְרִי שִׁירְתָא. כַּדִּין קְיִימֵן בְּדוֹכְתִיָּהוּ
 וְאֶתְחַזְיוֹן נְהִירִין יִתִּיר. תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא
 מְקַדְּשִׁי קְדוּשָׁתָא. וְכַד יִשְׂרָאֵל עָסְקִי
 בְּאוּרִיָּתָא כְּלֵהוֹן טְאִסִין וְסִהְדִי (אִנְיוֹ) סִהְדוּתָא
 לְעִילָא. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֵיִים עֲלִיָּהוּ:

מְדוּרָא תְלִיתָאָה הוּא אֶתֶר דְּשְׁבִיבִין
 וְקְטוּרִין. וְתַמֵּן נְגִידוֹ דְנֵהָר דִּינוּר
 דְּנִגִּיד וְנִפִּיק דְאִיהוּ בִּי מוֹקְדָא דְנִפְשִׁיָּהוּ
 דְרִשְׁעִיָּא. דְמִתְמַן נְחִית אֲשָׂא עַל רִישִׁיָּהוּ
 דְרִשְׁעִיָּא, וְתַמֵּן מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה דְטְרַדִי לְהוּ.

אֵשׁ עַל רָאשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֹאָכֵי חֲבֵלָה שְׁטוּרְדִים אוֹתָם.

וְשֵׁם נִמְצְאָת לְשׁוֹן הַרְעָה עַל
יִשְׂרָאֵל לַפְעָמִים וּלְהַסְטוֹת
אוֹתָם, פָּרַט לְזִמְן שְׁלוֹקָחִים
רְפוּאָה לְדַחוֹת אוֹתוֹ. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם מִצַּד הַשְּׂמָאל, כָּלֵם
מִצַּד הַחֲשׂוֹף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַחֲשׂוֹף
עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְסִמָּא"ל הַרְשָׁע
נִמְצָא שֵׁם.

מְדוּרָה רְבִיעִי הוּא מְקוּם שְׂמָאִיר,
וְשֵׁם הוּא אֹר לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
שֶׁבְצַד יָמִין, וּפּוֹתָחִים בְּשִׁירָה
וּמְסִימִים, וְלֹא הוֹלְכִים לְעִבּוֹר
כְּאֵלוֹ רֵאשׁוֹנִים שְׁפוֹתָחִים
בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ
דוֹלָקָת, וְשׁוֹבִים וּמִתְחַדְּשִׁים
כְּמִקְדָם. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּמִקְוֵם
וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה מְלָאָכִי
רְחִמִים שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.
וְעֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) עֲשֵׂה
מְלָאָכִי רִחוּת וְגו'. וְאֵלֶּה
עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָם בְּעוֹלָם וְלֹא
נִרְאִים לְבְנֵי אָדָם, פָּרַט לְמִרְאָה
אוֹ בְּצַד אַחֵר בְּשֶׁכֶל רַב. וּמְלָאָךְ
אֶחָד מְמַנָּה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְׂמוֹ
פְּדָא"ל. וְכוּ פּוֹתָחִים מִפְּתָחוֹת
הַרְחִמִים לְאוֹתָם שֶׁשׁוֹבִים
לְרַבּוֹנָם, וּפּוֹתָחִים שְׁעָרִים
לְהַעֲבִיר וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם.

מְדוּרָה חֲמִישִׁי הוּא מְדוּרָה שְׂמָאִיר
בְּאֹר יוֹתֵר מִכָּל הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ
בּוֹ מְלָאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ וּמֵהֶם
מַיִם. לַפְעָמִים הֵם נִמְצְאִים
בְּרַחֲמִים, וְלַפְעָמִים נִמְצְאִים
בְּדִין. אֵלֶּה בְּצַד זֶה וְאֵלֶּה בְּצַד
זֶה. לַפְעָמִים אֵלֶּה מְאִירִים וְאֵלֶּה
חֲשׁוּכִים, וְאֵלֶּה מְמַנִּים לְזִמְרָה
לְרַבּוֹנָם. אֵלֶּה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה,
וְאֵלֶּה בְּשְׂעוֹלָה הָאֹר. וּמִמְנָה
אֶחָד עֲלֵיהֶם שֶׁשְׂמוֹ קְדִישִׁא"ל.
בְּשִׁנְחֻלָּק הַלֵּילָה בְּחֻצוֹת
וּמִתְעוֹרֵר רִיחַ צְפוֹן וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן, אֲזִי רִיחַ צְפוֹן

וְתִמְן אֲשַׁתְּפַח דְּלִטוּרֵיָא עֲלֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל
לְזִמְנִין וּלְאַסְטָאָה לֹון. בַּר בְּזִמְנָא
דְּנִסְבֵי אֲסוּוֹתָא לְדַחֲיָא לֵיה. וְחַד מְמַנָּא
עֲלֵיהוּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאֵלָא כְּלָהוּ מִסְטָרָא
דְחֲשׂוֹף כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַחֲשׂוֹף עַל פְּנֵי תְהוֹם.
וּסִמָּאֵל חֲיִיבָא אֲשַׁתְּבַח תִּמְן :

מְדוּרָה רְבִיעִיָה הוּא אֲתֵר דְנְהִיר. וְתִמְן הוּא
נְהִירוֹ לְמִלְאָכִי עֲלָאִי דִי בְּסִטְר
יָמִינָא. וּפְתָחִי שִׁירָתָא וְסִימִי וְלֹא אֲזִלִין
לְאַעֲבָרָא כְּהִנֵּי קְדָמָאִי (דף מ ע"ב) דְּפְתָחִין
שִׁירָתָא וּמִתּוֹקְדָן וּמִתְעַבְרָן בְּנוֹר דְּלִיק וְתִבִין
וּמִתְחַדְּשִׁין כְּמִלְקָדְמִין. וְהִנֵּי קִימִין
בְּדוּכְתֵיהוּ וְלֹא מִתְעַבְרָן. וְהִנֵּי מְלָאָכִי דְרַחֲמִי
דְלֹא מְשַׁנִּין לְעִלְמִין.

וְעֲרִיָהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) עוֹשֵׂה מְלָאָכִי רִחוּת
וְגו'. וְאֵלִין עֲבָדִין שְׁלִיחוֹתֵיהוּ
בְּעִלְמָא וְלֹא אֲתַחֲזוּן לְבְנֵי נִשְׂאָה בַר בְּחֻזּוּא אוֹ
בְּסִטְרָא אַחְרָא בְּסִכְלָתְנוּ סְגִי. וְחַד מְלָאָכָא
מְמַנָּא עֲלֵיהוּ פְּדָאֵל שְׂמִיָה. וּבִיָּה פְתִיחִין
מִפְתָּחִין דְּרַחֲמִי לְאַנּוּן דְּתִיבִין לְגַבִּיָּה
דְּמֵאֲרִיהוּן. וּפְתָחִין תְּרַעִין לְאַעֲבָרָא צְלוֹתְהוּן
וּבְעוֹתְהוּן :

מְדוּרָה חֲמִישִׁיָה הוּא מְדוּרָה דְנְהִיר בְּנְהִירוֹ
יִתִיר מִכָּלֵהוּ קְדָמָאִי. וְאִית בֵּיָּה
מְלָאָכִין מְנַהוּן אֲשָׂא וּמְנַהוּן מֵיָא. לְזִמְנִין
אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַחֲמִי וּלְזִמְנִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִינָא.
אֵלִין בְּסִטְרָא דָא וְאֵלִין בְּסִטְרָא דָא. לְזִמְנִין
נְהִרִין אֵלִין וְחֲשִׁכִין אֵלִין. וְאֵלִין מְמַנִּין לְזִמְרָא
לְמֵאֲרִיהוּן. אֵלִין בְּפִלְגוֹת לֵילִיָא. וְאֵלִין כַּד
סְלִיק נְהוּרָא. וְחַד מְמַנָּא עֲלֵיהוּ קְדִישִׁאֵל
שְׂמִיָה.

בַּר אֲתַפְּלַג לֵילִיָא וְאַתְעַר רִיחַ צְפוֹן וְקְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקָאִי

מקִישָׁה וּמְגִיעָה לְאוֹתָם הַמְּמַנִּים
בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְזִמְרוֹ, וְכֻלָּם
מְזַמְּרִים וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה.
וּכְשֶׁמְגִיעַ הַבִּקְרָה וּמִתְחַבֵּרַת
קְדְרוֹת הַבִּקְרָה בְּאוֹר, אִזּוּ כָּל
הָאֲחָרִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכֻלָּם
כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ וְכֻלָּם שְׂאֵר
הַמְּלָאכִים [שְׁלֵמָה] מְסִיעִים לָהֶם,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד
כְּכִי בְקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.
עַד שִׁישְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה
וּתְשַׁבְּחוּת אַחֲרֵיהֶם.

מְדוּרָה שְׂשֵׁי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
קְרוֹב לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וּבֵין
אֲנִיּוֹת וְנִהְרוֹת וְנִחְלִים שְׁנַחֲלָקִים
מִן הַיָּם וְכֻמָּה דָּגִים הֵם
שְׁמֵרְחָשִׁים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי
הָעוֹלָם. וּמַעֲלִיָּהֶם שָׂרִים מְמַנִּים,
וּמְמַנֵּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וְשֵׁמוֹ
אוּרִיאֵ"ל, וְהוּא מְמַנֵּה עַל כָּל
אֱלֹהֵי הַתְּחִתּוֹנִים.

וְכֻלָּם נוֹסְעִים בְּשַׁעוֹת וּרְגָעִים
כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד זֶה וּלְצַד
זֶה. כְּשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד [דרום]
מְזַרְחָה, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ צַד הוּא מִיכָאֵ"ל שְׂבֵא
מִימִין. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
צָפוֹן, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן
לְאוֹתוֹ צַד הוּשׁ גְּבִרְיָאֵל שְׂבֵא
מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת
לְצַד [מזרח] דְּרוֹם, הָרִי שָׁם הוּא
הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ
צַד רְפָאֵ"ל [נ"א אוּרִיאֵ"ל] שָׁמוֹ, וְהוּא
לְיָמִין. וּכְשֶׁנוֹסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
מְעָרָב, הַמְּמַנֵּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם
לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אוּרִיאֵ"ל [נ"א

רְפָאֵ"ל] וְהוּא לְאַחֲרוֹנָה.

מְדוּרָה שְׂבִיעִי הוּא מְדוּרָה עֲלִיּוֹן
עַל הַכֹּל, וְשָׁם לֹא נִמְצְאוּ, רַק
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם מִתְעַדְנִים
בְּאוֹתוֹ זֶהר עֲלִיּוֹן, וּמִתְעַדְנִים
בְּעִדּוֹנִים וּתְפִנוּקִים עֲלִיוֹנִים.
וְשָׁם לֹא נִמְצְאוּ, רַק אוֹתָם

בְּגִנְתָּא דְעַדְוָן. כְּדִין רוּחַ צְפוֹן אֶקִישׁ וּמְטָא
לְאֲנוּן דְּמִמְנָן בְּפִלְגוֹת לֵילִיא לְזִמְרָא. וְכֻלָּהוּ
מְזַמְּרִין וּפְתַחֲחִין שִׁירְתָּא. וְכַד אֲתִי צַפְרָא
וּמִתְחַבֵּר קְדְרוֹתָא דְצַפְרָא בְּנִהוּרָא. כְּדִין
כְּלָהוּ אַחֲרֵינִין אֲמַרִין שִׁירְתָּא. וְכֻלָּם כְּכִי
רְקִיעָא וְכֻלָּם שְׂאֵר מְלָאכִין [דִּלְתָמָא] מְסִיעִין לוֹן
כְּמָה דְכְּתִיב, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בְקָר
וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד דִּישְׂרָאֵל נְטִילֵי
שִׁירְתָּא וְתוֹשְׁבַתָּא אַבְתְּרִיָּהוּ:

מְדוּרָא שְׁתִּיתָאָה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה קְרִיב
לְמַלְכוֹ שְׁמִיא. וּבִיָּה אַרְבִּין וְנִהְרִין
וְנִחְלִין דְּמִתְפְּלְגִין מִן יַמָּא וְכֻמָּה נוֹנִין אֲנוּן
דְּמִרְחָשִׁין לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלִמָּא. וְעִילָא מְנַהוּן
סְרְכִין מְמַנָּן. וְיַחַד מְמַנָּא עֲלֵיהֶוּ וְאוּרִיאֵל
שְׁמִיָּה. וְהוּא מְמַנָּא עַל כָּל אֲלִין תְּתַאֲיִן.

וְכֻלָּהוּ נְטִילֵי בְשַׁעֲתֵי וּרְגָעֵי כַּד נְטִילֵי אַרְבֵי
לְסְטְרָא דָּא וּלְסְטְרָא דָּא. כַּד נְטִילֵי
אַרְבֵי לְסְטְרָא [דרום] מְזַרְחָה מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלֵיהֶוּ
לְהֵוּא סְטְרָא הוּא מִיכָאֵ"ל דְּאֲתָא מִימִינָא.
וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא צְפוֹן מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלֵיהֶוּ לְהֵוּא סְטְרָא הוּא גְּבִרְיָאֵל דְּאֲתִי
מְסְטְרָא דְשְׂמָאלָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא
[מזרח] דְּרוֹם הָא תְּפָן אִיהוּ מְמַנָּא דְקִיּוּמָא
עֲלֵיהֶוּ לְהֵוּא סְטְרָא רְפָאֵל [נ"א אוּרִיאֵ"ל] שְׁמִיָּה
וְהוּא לְיָמִינָא. וְכַד נְטִילֵי אַרְבֵי לְסְטְרָא מְעָרָב
מְמַנָּא דְקִיּוּמָא עֲלֵיהֶוּ לְהֵוּא סְטְרָא הוּא
אוּרִיאֵל [נ"א רְפָאֵל] וְאִיהוּ לְבִתְרָאָה:

מְדוּרָא שְׂבִיעִאָה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה עַל
כָּלָא. וְתַמָּן לֹא אֲשַׁתְּפָחוּ בְּר
נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵיָּא דְתַמָּן מִתְעַדְנִין בְּהֵוּא
זִיְהִרָא עֲלָאָה. וּמִתְעַדְנִין בְּעִדּוֹנִין וּתְפִנוּקִין
[עֲלָאָה] עֲלָאִין. וְתַמָּן לֹא אֲשַׁתְּפָחוּ בְּר אֲנוּן

זָפְאִין. וּגְנָזִי שְׁלוֹם וּבִרְכָה וּנְדָבָה. פְּלֹא הוּא
כְּגוֹנוֹנָא עֲלָאָה וְהָא אָמְרוּ חֲבֵרְיָא.

בְּדִין הוּא לְאָרְץ דְּלִתְתָּא בְּשִׁבְעָה מְדוֹרִין.
וּכְלֵהוּ כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיִלָּא. וּבְכֻלְהוּ אֵית
זִינִין כְּחִיזוּ בְּנֵי נָשָׂא. וּכְלֵהוּ מוֹדֵן וּמְשַׁבְּחָן
לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלִית מָאן דְּיַדַּע יְקָרִיָּה
כְּאֲנוּן דְּאֲנוּן בְּמְדוֹרָא עֲלָאָה. וְאֵלִין חֲזָאן
יְקָרִיָּה כְּדָקָא יְאוּת לְמַפְלַח לִיה וּלְשַׁבְּחָא
לִיה וּלְאַשְׁתְּמוּדַע יְקָרִיָּה.

וְעֲרִמָא דָּא עֲלָאָה דְאִיהוּ תַבַּל לָא קְיִימָא
בְּקִיּוּמִיהָ אֶלָּא בְּגִינִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא
דְּאֲנוּן גּוֹפִין קְדִישִׁין. (דף טא ע"א) כְּגוֹנוֹנָא
דְלַעֲיִלָּא לָא קְיִימָא הֵהוּא מְדוֹרָא שְׁבִיעָאָה
אֶלָּא לְנִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא. הֵכִי נָמִי הָאִי
מְדוֹרָא שְׁבִיעָאָה לְתַתָּא לָא קְיִימָא אֶלָּא
לְגוֹפִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא. לְמַהוּי כֻּלָּא חַד דָּא
כְּגוֹנוֹנָא דְדָּא.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁבַעַה מְדוֹרִין
אֲנוּן דְּקֶאֱמָרָן. וּבְגוּ אֲנוּן אֵית שְׁבַעַה
הֵיכְלִין מְאֲנוּן רְזִי מְהִימְנוּתָא לְקַבֵּל שְׁבַעַה
רְקִיעִין עֲלָאִין. וּבְכָל הֵיכְלָא וְהֵיכְלָא אֵית
רוּחִין עֲלָאִין.
הֵיכְלָא קְרַמָּאָה הֵכָא אֵית רוּחָא דְאֶתְמַנָּא עַל
נִשְׁמַתְהוּן דְּגֵרִין דְּאֶתְגִּירוּ. וְרַחֲמִיאַל
שְׁמִיָּה. וְאִיהוּ נְטִיל לוֹן וְאֶתְהַנוּן מְזִיו יְקָרָא
דְלַעֲיִלָּא.

הֵיכְלָא תַנְיִנָּא אֵית רוּחָא חֲדָא אַהֲינָאל
שְׁמִיָּה. וְדָא קְיִימָא עַל כָּל אֲנוּן
נִשְׁמַתִּין דְּרַבְּבֵי דְלָא זְכוּ בְּהָאִי עֲלִמָּא לְמַלְעִי
בְּאוּרֵיָּתָא. וְאִיהוּ קְיִימָא עֲלִיָּהוּ וְאוּלִיף
לוֹן.

הֵיכְלָא תְּלִיתָאָה בְּהָאִי אֵית רוּחָא חֲדָא אַרְהֵינָאל שְׁמִיָּה. וְאִיהוּ קְיִימָא

וְגַנְזִי שְׁלוֹם וּבִרְכָה וּנְדָבָה. פְּלֹא הוּא
כְּגוֹנוֹנָא עֲלָאָה וְהָא אָמְרוּ חֲבֵרְיָא.

בְּדִין הוּא לְאָרְץ דְּלִתְתָּא בְּשִׁבְעָה מְדוֹרִין.
וּכְלֵהוּ כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיִלָּא. וּבְכֻלְהוּ אֵית
זִינִין כְּחִיזוּ בְּנֵי נָשָׂא. וּכְלֵהוּ מוֹדֵן וּמְשַׁבְּחָן
לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלִית מָאן דְּיַדַּע יְקָרִיָּה
כְּאֲנוּן דְּאֲנוּן בְּמְדוֹרָא עֲלָאָה. וְאֵלִין חֲזָאן
יְקָרִיָּה כְּדָקָא יְאוּת לְמַפְלַח לִיה וּלְשַׁבְּחָא
לִיה וּלְאַשְׁתְּמוּדַע יְקָרִיָּה.

וְעֲרִמָא דָּא עֲלָאָה דְאִיהוּ תַבַּל לָא קְיִימָא
בְּקִיּוּמִיהָ אֶלָּא בְּגִינִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא
דְּאֲנוּן גּוֹפִין קְדִישִׁין. (דף טא ע"א) כְּגוֹנוֹנָא
דְלַעֲיִלָּא לָא קְיִימָא הֵהוּא מְדוֹרָא שְׁבִיעָאָה
אֶלָּא לְנִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא. הֵכִי נָמִי הָאִי
מְדוֹרָא שְׁבִיעָאָה לְתַתָּא לָא קְיִימָא אֶלָּא
לְגוֹפִיָּהוּן דְּצַדִּיקֵיָּא. לְמַהוּי כֻּלָּא חַד דָּא
כְּגוֹנוֹנָא דְדָּא.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁבַעַה מְדוֹרִין
אֲנוּן דְּקֶאֱמָרָן. וּבְגוּ אֲנוּן אֵית שְׁבַעַה
הֵיכְלִין מְאֲנוּן רְזִי מְהִימְנוּתָא לְקַבֵּל שְׁבַעַה
רְקִיעִין עֲלָאִין. וּבְכָל הֵיכְלָא וְהֵיכְלָא אֵית
רוּחִין עֲלָאִין.
הֵיכְלָא קְרַמָּאָה הֵכָא אֵית רוּחָא דְאֶתְמַנָּא עַל
נִשְׁמַתְהוּן דְּגֵרִין דְּאֶתְגִּירוּ. וְרַחֲמִיאַל
שְׁמִיָּה. וְאִיהוּ נְטִיל לוֹן וְאֶתְהַנוּן מְזִיו יְקָרָא
דְלַעֲיִלָּא.

הֵיכְלָא תַנְיִנָּא אֵית רוּחָא חֲדָא אַהֲינָאל
שְׁמִיָּה. וְדָא קְיִימָא עַל כָּל אֲנוּן
נִשְׁמַתִּין דְּרַבְּבֵי דְלָא זְכוּ בְּהָאִי עֲלִמָּא לְמַלְעִי
בְּאוּרֵיָּתָא. וְאִיהוּ קְיִימָא עֲלִיָּהוּ וְאוּלִיף
לוֹן.

הֵיכְלָא תְּלִיתָאָה בְּהָאִי אֵית רוּחָא חֲדָא אַרְהֵינָאל שְׁמִיָּה. וְאִיהוּ קְיִימָא

תָּזְרוּ בָהֶם מִתּוֹ. אֲלֵה טוֹרְדִים
 אוֹתָם בְּגִיחָם, וְאַחַר כֵּן מַעֲלִים
 אוֹתָם לְרוּחַ הַמְּמַנָּה הַזֶּה וְנוֹשֵׂא
 אוֹתָם. וְחוֹמְדִים לְהַנּוֹת מִזֵּיו כְּבוֹד
 רְבוּנָם וְלֹא נִהְיִים. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים
 בְּנֵי בֶשֶׂר, וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (ישעיה 10)
 וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת
 בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
 לְפָנָיו אָמַר ה'.

הַיְכָל רְבִיעִי, כָּאֵן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד
 וְשֵׁמוֹ גְּדַרְיָהּ"ל [נ"א גְּדַרְיָהּ"ל]. זֶה
 עוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת שֶׁל
 הַרוּגִי שְׁאָר הַעַמִּים [עוֹבְדֵי עֲבוֹת]
 לְהַעֲלוֹתָם לְתוֹךְ לְבוֹשׁ מַלְכוּת שֶׁל
 הַמֶּלֶךְ, וְנִרְשָׁמִים שֵׁם עַד הַיּוֹם
 שֵׁיִנְקָם אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁכַתוּב (תהלים ק) יָדִין בְּגוֹיִם מְלֹא
 גִּוִּיּוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה.
 הַיְכָל חֲמִישִׁי, כָּאֵן עוֹמֵד רוּחַ
 אֶחָד שְׁנֵקְרָא אֲדִירִיא"ל, וְזֶה עוֹמֵד
 עַל כָּל הַנִּשְׁמוֹת הַלְלוּ.

[נ"א שֶׁל חֲסִידִים שְׁאֵחָיו בְּתַשׁוּבָה] שְׁעִמְדוֹ
 בְּאוֹתוֹ הַצֵּד, וְאֵלֶּה הֵם מַעַל כָּלֶם
 שֶׁבְּמִדּוֹר הַזֶּה הָעֲלִיּוֹן עַל הַפֶּל,
 וּמִיכָא"ל [שְׁמוֹ] מְמַנָּה גְּדוֹל [עֲלֵיהֶם]
 עַל כָּלֶם עוֹמֵד [שְׁעוֹמְדִים] בּוֹ. וְכַמָּה
 אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת כָּלֶם עוֹמְדִים
 תַּחְתּוֹ בְּאוֹתוֹ הַצֵּד. וְשֵׁם
 מִתְעַדְנּוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַחֲסִידִים
 בְּאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן שְׁשׁוּפָע
 מִהַעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רָאָה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִיְהוּ
 שְׁיֹדֵעַ לְסִדְר תְּפִלַּת רְבוּנוֹ כְּמוֹ
 מִשָּׁה? בְּשַׁעָה שֶׁהֲצַטְרַף לוֹ לְסִדְר
 תְּפִלָּתוֹ בְּאֲרִיכוּת - סִדְר. וּבְשַׁעָה
 שֶׁהֲצַטְרַף לוֹ לְקַצֵּר - גַּם כֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי מִצְּאֵנוּ
 בְּסַפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים סִדּוֹר שֶׁל סוּדֵי
 הַסּוּדוֹת בְּקֶשֶׁר אֶחָד. לְפַעַמִּים
 שְׁצָרִיף לְסִדְר תְּפִלָּתוֹ כְּרֹאוֹי
 וְלִקְשֵׁר קְשָׁרִים לְבִשְׁם אֶת רְבוּנוֹ
 כְּרֹאוֹי, וְלִדְעַת לִיחָד יְחוּד שְׁלֵם

עַל נִשְׁמַתְהוֹן דְּאֲנוּן דְּאֵהֲדָרוּ בְּתִיּוּבְתָא וְלֹא
 אֵהֲדָרוּ. כְּגוֹן דְּחֻשְׁבִּיבּוֹ וְעַד לֹא אֵהֲדָרוּ בְּהוּ
 מִיתוּ. אֲלִין טְרַדִּין לוֹן בְּגִיחָם. וְלִבְתָּר
 עֲאֲלִין לוֹן לְהֵאִי רוּחָא מְמַנָּא וְנָטִיל לוֹן.
 וְחִמְדָּן לְאַתְהַנָּא מִזֵּיו יְקָרָא דְמֵאֲרִיְהוֹן וְלֹא
 אֲתַהַנּוּן. וְאֲלִין אֶקְרוּן בְּנֵי בֶשֶׂר. וְעַלֵּייהוּ
 כְּתִיב, (ישעיה 10) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי
 שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו
 אָמַר יי:

הַיְכָלָא רְבִיעִיָהּ הָכָא קְיַימָא חַד רוּחָא
 גְּדַרְיָהּ"ל [נ"א גְּדַרְיָהּ"ל] שְׁמִיָהּ. דָּא
 קְיַימָא עַל כָּל אֲנוּן נִשְׁמַתִּין דְּקַטּוּלֵי דְשְׁאָר
 עַמִּין [עוֹבְדֵי בּוֹכְבִים וּמַלְאוֹת] לְעֲאֲלָא לוֹן גּוֹ פּוֹרְפִירָא
 דְּמַלְפָּא. וְאַתְרֻשִׁימוּ תַּמָּן עַד יוּמָא דִּינִקּוּם
 לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ק) יָדִין
 בְּגוֹיִם מְלֹא גִוִּיּוֹת מִחֵץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה:
 הַיְכָלָא חֲמִישִׁיָהּ הָכָא קְיַימָא חַד רוּחָא
 דְּאֶקְרִי אֲדִירִיאֵל וְדָא קְיַימָא עַל כָּל
 אֲלִין נִשְׁמַתִּין (חֲסֵר)

[נ"א חֲסִידֵי] [דְּאֶחָדִין בְּתִיּוּבְתָא] דְּאַתְקִימוּ בְּהֵוּא
 סְטָרָא. וְאֲלִין אֲנוּן לְעִילָא מַכְלָהוּ דִּי
 בְּמִדּוֹרָא דָּא עֲלָאָה עַל כָּלֹא וּמִיכָא"ל [שְׁמִיָהּ]
 רַב מְמַנָּא [עֲלִייהוּ] עַל כָּלֵהוּ קְיַימָא [דְּקִימִין] בֵּינָה.
 וְכַמָּה אֲלָף וּרְבָבָן כָּלֵהוּ קְיַימִין תַּחְתּוֹתֵיהּ
 בְּהֵוּא סְטָרָא. וְתַמָּן מִתְעַדְנִין אֲנוּן נִשְׁמַתִּין
 דְּחֲסִידֵי בְּהֵוּא נְהוּרָא עֲלָאָה דְּנִגְדָּא
 מַעֲלָמָא דְּאַתֵּי.

תָּא חֲזִי, (חֲסֵר כָּאֵן הַיְכָל ו' 1) .. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 מָאֵן הוּא דִּידַע לְסִדְרָא צְלוֹתָא דְמֵרִיָה
 כְּמִשָּׁה. בְּשַׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף לֵיהּ לְסִדְרָא
 צְלוֹתֵיהּ בְּאֲרִיכוּת סִדְר. וּבְשַׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף
 לֵיהּ לְקַצֵּרָא הָכִי נְמִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא אֲשַׁכְחָנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָי סִדּוֹרָא דְרַזִּי דְרַזִּין

לקרע רקיעים ולפתח שערים ופתחים שלא יהיה מי שימחה בידו.

אשריהם הצדיקים שיודעים לפתות את רבונם ולבטל גזרות ולהשרות שכניה בעולם ולהוריד ברכות, ולהסיר את בעלי הדין שלא ישלטו בעולם. קם רבי שמעון ואמר, (תהלים ק) מי ימלל גבורות ה' וגו'. מי יגלה עפר מעיניך אברהם החסיד, ימין הקדוש ברוך הוא, שגלה לך סוד הסודות והתחלת תפלות בעולם, והתגלו לך היכלות המלך העליון. שבעה היכלות קדושים הם, והם עומדים בשערים בקיום. ובכל אחד ואחד נכנסת תפלת היחוד [של רבנו] של מי שיודע לבשם לרבנו וליחד יחוד בשלמות, שיודע להפגס בכל ההיכלות ולקשר קשרים אלו באלו, רוח ברוח, רוח תחתונה ברוח עליונה. כתוב (ישעיה כו) ה' בצר פקדוף צקון לחש מוסרף למו.

היכר הראשון. כתוב (שמות כד) ותחת רגלי כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר. סוד הסודות רוח שנקראת ספיר. כספיר של אבן טובה נוצצת לשני צדדים. אור אחד עולה ויורד. ואותו אור לבן נוצץ לכל צד למעלה ולמטה ולארבעת צדדי העולם. אורו תלוי נסתר וגלוי.

מקור הזה נפרדים ארבעה אורות לארבעה צדדים, וכלם מאירים אור אחד כמגורת הנר שדולק ונוצץ אורות למראה עיני בני אדם. ואותם אורות הנר עולים ויורדים, הולכים ושבים מתוף אותה אש של אור הנר שדולק, וכלם אור אחד. כך גם אלה. וכל המאורות נוצצים כמו

נהורא. פבוצינא דשרגא

בקשורא חדא. זמנין דאצטריף לסדרא צלותיה פדקא יאות. ולקשרא קשרין לבסומי למאריה פדקא יאות. ולמנדע ליחדא יחודא שלימתא למקרע רקיעין ולאפתחא תרעין ופתחין דלא יהא מאן דימחי בידיה.

זכאין אנון צדיקיא דאנון ידעי למפתי למאריהון ולבטולי גזרין ולאשראה שכינתא בעלמא ולנחתא ברכאן ולמעדי מאריהון דינין דלא ישלטון בעלמא. קם רבי שמעון ואמר (תהלים ק) מי ימלל גבורות יי וגו'. מאן יגלי עפרא מעינה אברהם חסידא ימינא דקדשא בריה הוא. דגלי לך רזא דרזין. ושריאת צלותין בעלמא. ואתגליין לך היכלי דמלכא עלאה.

שבעה היכלין קדישין אנון. ואנון קיימין בתרעין בקיימא. ובכל חד וחד

עאל (דף מא ע"ב) צלותא דיחודא (ד"א ל"ג דמריה) דמאן דיידע לבסומי למאריה וליחדא יחודא בשלימו. דיידע לאעלא בכלהו ולקשרא קשרין אלין באלין רוחא ברוחא. רוחא תתאה ברוחא עלאה פתיב, (ישעיה כו) יי בצר פקדוף צקון לחש מוסרף למו:

היכלא קדמאה פתיב, (שמות כד) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר. רזא דרזין (ד"א אית) רוח דאקרי ספירא. כספירו דאבן טבא נציץ לתרין סטרין. נהורא חד סליק ונחית. והוא נהורא חוור נציץ לכל סטר עילא ותתא ולארבע סטרי עלמא. נהוריה תלגין סתים וגלייא.

מנהורא דא מתפרשין ארבע נהורין לארבע סטרין. וכלהו נהורין חד

מראה של נחשת מלִטֶשֶׁת בָּאֵדָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְנִצְצִים כְּעֵין
נְחֹשֶׁת קָלֵל. זֶהוּ לְיָמִין.

וְרִשְׁמֵאֵל יֵשׁ רוּחַ שְׁנִקְרָא לְבָנָה,
זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ הָרָאשׁוֹן וְנִכְנַס זֶה
בְּזֶה. אוֹרוֹ אָדָם וְלִבָּן כְּאֶחָד,
מִשׁוּם שְׁיֻצָא מֵאוֹתָם מְאוֹרוֹת
רֵאשׁוֹנִים. כְּשֶׁבָּאִים הַמְּאוֹרוֹת שֶׁל
זֶה, מְגִיעִים בְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים
וְנִכְלָלִים בּוֹ וְהֵם אֶחָד. וְנִרְאִים
הַמְּאוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים לְבָדָם, וְלֹא
מִתְגַּלִּים הָאֲחֵרִים הֵלְלוּ וְלֹא נִדְעוּ
שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָם וְנִסְתַּתְּרוּ בּוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא) וְלֹא נִדְעָה כִּי
בָאוּ אֶל קַרְבְּנָהּ וְגו'. וְזֶהוּ רוּחַ
בְּרוּחַ שֶׁהֵם אֶחָד. מְאוֹרוֹת
בְּמְאוֹרוֹת שֶׁהֵם אֶחָד. וְכַאֲן הֵם
שְׁנֵי שְׁעָרִים [רְקִיעִים] תַּחְתּוֹנִים
מֵאוֹתָם רְקִיעִים שְׁנִקְרָאִים שְׁמֵי
הַשָּׁמַיִם [רְקִיעַ].

מִשְׁנֵי הַרוּחוֹת הַמְּנִצְצִים הֵלְלוּ
וְנִרְאוּ אוֹתָם הַאוֹפְנִים שֶׁהֵם
קְדוּשִׁים, שֶׁדְּמוּתָם כְּדְמוּת הַחַיּוֹת,
כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (יחזקאל א) מְרֹאֵה
הַאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְזֶהוּ
שְׁכִתוּב וּדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֹאֵיהֶם
כְּגַחְלֵי אֵשׁ בַּעֲרוֹת כְּמְרֹאֵה
הַלְּפָדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת.
מִי הִיא? זוֹ רוּחַ קְדוּשָׁה, מְקוֹם
שֶׁיֻצְאוּ מִמֶּנּוּ וְהִיא מְאִירָה לָהֶם,
שְׁכִתוּב וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא
בְּרֶק.

כְּשֶׁנִּבְרָא רוּחַ בְּרוּחַ, יוֹצֵא מֵהֶם
אוֹר שֶׁל חַיָּה אַחַת רְמוּז (מַטְּל) עַל
אַרְבָּעָה אוֹפְנִים. וְהָרִי דְמוּתוֹ
כְּאִרְיָה שׁוֹלֵט עַל אֶלְף וּשְׁלֹשׁ
מֵאוֹת רְבוּא שֶׁל אוֹפְנִים אֲחֵרִים.
כְּנִפֵי הַנְּשָׂר הַזֶּה הַתְּמַנָּה עַל כָּל
אוֹתָם אוֹפְנִים. בְּאַרְבָּעָה גְלִגְלִים
נוֹסְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם
אַרְבָּעָה. בְּכָל גְלִגְל וְגְלִגְל שְׁלֹשָׁה
עֲמוּדִים. וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֲמוּדִים

דְּדָלִיק וְנִצְיָן נְהוֹרִין לְחִיזוֹ דְּעֵינִין דְּבִנְי
נְשָׂא. וְאֲנוּן נְהוֹרִין דְּשִׁרְגָא סְלָקִין וְנִחְתִּין
אֲזִלִּין וְתִיבִין מְגוּ הֵהוּא אֲשָׁא דְנְהוֹרָא
דְּשִׁרְגָא דְדָלִיק וְכִלְהוּ חַד נְהוֹרָא. הָכִי נְמִי
אֵלִין. וְנִצְיָן כְּלָהוּ נְהוֹרִין כְּחִיזוֹ דְנִחְשָׂא
בְּטִישָׂא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְאַתְמָר (יחזקאל א)

וְנוֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלֵל. דָּא הוּא לְיָמִינָא.
לְרִשְׁמֵאֵל אֵית רוּחָא דְאַקְרִי לְבָנָה. וְדָא
אַתְפְּלִיל בְּרוּחָא קְדָמָאָה וְעָאֵל

דָּא בְדָא. נְהוֹרִיהַ סוּמְקָ וְחַוּוֹר כְּחַדָּא. בְּגִין
דְנִפְקָא מֵאֲנוּן נְהוֹרִין קְדָמָאִין. כִּד אֲתוּ
נְהוֹרִין דְדָא מְטוּ בְנְהוֹרִין קְדָמָאִין וְאַתְפְּלִילוּ
בֵיה וְאֲנוּן חַד. וְאַתְחִיזוּן נְהוֹרֵי קְדָמָאִי
בְלַחֲוֹדֵיהוּ. וְלֹא אֲתַגְלִיין אֲנוּן אַחְרֵינִין וְלֹא
אַתְיַדְעוּ דְעָאֵלוּ בְגוֹיֵיהוּ וְאַתְטַמְרוּ בֵיה.

כְּמָה דְאַתְ אָמַר (בראשית מא) וְלֹא נִדְעָה כִּי בָאוּ
אֶל קַרְבְּנָהּ וְגו'. וְדָא הוּא רוּחָא בְרוּחָא
דְאֲנוּן חַד. נְהוֹרִין בְּנְהוֹרִין דְאֲנוּן חַד. וְהִכָּא
אֲנוּן תְּרִין תְּרַעִין (רְקִיעִין) תַּתְּאִין מֵאֲנוּן רְקִיעִין
דְאַקְרוּן (ס"א שְׁמַיִם) שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם (רְקִיעַ).

מִתְרִין רוּחִין אֵלִין מְנִצְצִין אֲתַבְרִיאוּ אֲנוּן
אוֹפְנִין דְאֲנוּן קְדִישִׁין. דְדִיוקְנֵיהוּ

כְּדִיוקְנָא דְחַיּוֹת כְּדִכְתִּיב, (יחזקאל א) מְרֹאֵה
הַאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגו'. וְדָא הוּא דְכְתִיב
וּדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֹאֵיהֶן כְּגַחְלֵי אֵשׁ בּוֹעֵרוֹת
כְּמְרֹאֵה הַלְּפִידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת.

מֵאֵן הִיא, דָּא רוּחָא קְדִישָׂא אֲתַר דְנִפְקוּ
מִנֶּיהָ וְאִיהִי נְהִיר לוּן. דְכְתִיב וְנִגְהָ לְאֵשׁ
וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בְרֶק.

כִּד אֲתַפְּלִיל רוּחָא בְרוּחָא נְפִיק מִנֵּיהוּ
נְהִירוֹ דְחַד חַיּוֹתָא רְמִיז (נ"א רְמִיז) עַל
אַרְבַּע אוֹפְנִין. וְהֵאֵי דִיוקְנָא דִילִיָּה כְּאִרְיָה

שְׁלִיט עַל אֶלְף וְתִלְת מְאָה רְבוּא דְאוֹפְנִין אַחְרֵינִין. גְּדַפְהָא דְנִשְׂרָא הִיא

בְּאַרְבַּעַה גִּלְגָּלִים. רוּחַ זֶה שׁוֹלֵטֶת
עַל הַכֹּל. מִכָּאן יֵצְאוּ. וְרוּחַ זֶה
עוֹמֶדֶת לְכֹלם, וְהָרִי מִמֶּנּוּ נִזְוָנִים.
אַרְבַּעַה ^[הַאֲוִיָּוִים] הֵלְלוּ, אַרְבַּע
פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל אוֹתָם
שֶׁל אוֹתָהּ הַחַיָּה שְׁעוֹמֶדֶת עָלֶיהֶם.
כְּשֶׁנּוֹסְעִים הָאַרְבַּעַה הֵלְלוּ תַחַת
אוֹתָהּ הַחַיָּה, נִכְנָסִים זֶה בְּזֶה
וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
^(שְׁמוֹת כו וְלֹא) מִקְבִּילַת הַלְּלֹאת אִשָּׁה
אֶל אַחֲתָהּ, לְהַתְּכַלֵּל אֶחָת בְּאֶחָת
וּלְהַכְנִס זֶה בְּזֶה. כְּשֶׁנּוֹסְעִים אוֹתָם
גִּלְגָּלִים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוֹת בְּכָל
אוֹתָם צְבָאוֹת שְׁלֵמֻטָּה לְמִינֵיהֶם.
תַּחַת הַיֵּכָל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת
הַחוּצָה לְכִמָּה צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים
שְׁלֵמֻטָּה, עַד שְׁמִינֵיעִים לְכוּכַב שֶׁל
שַׁבְּתָאִי. כֵּלָּם מִסְתַּפְּלִים לְהַיֵּכָל
זֶה. מִשָּׁם נִזְוָנִים. כֵּל אֵלֶּה שְׁבֵהֵיכָל
זֶה כֵּלָּם מִסְתַּפְּלִים לְאוֹתָהּ רוּחַ,
שְׁכַתוֹב ^(יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה
שְׁמָה הָרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ
בְּלֶכְתָּן. וְזֶהוּ הַיֵּכָל שְׁנֹקְרָא לְבַנַּת
הַסְּפִיר.

רוּחַ זֶה הַכּוֹלֵלֶת רוּחַ אַחֲרַת שְׁנֵי
עוֹלָה וְיִוְרֶדֶת, אוֹרָה שְׁלֹא שׁוֹכֵף
^[עוֹב] לְעוֹלָמִים פְּאוֹר הַשְּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם. אֵין מִי שְׁעוֹמֵד עָלֶיהָ, פְּרֻט
לְרִצּוֹן שֶׁל אִישׁ צְדִיק בְּאוֹתָהּ
תִּפְלָה שְׁנֹכְנֶסֶת בְּאוֹתוֹ הַיֵּכָל
וְעוֹלָה לְקֶשֶׁר קֶשְׁרִים בְּשִׁלְמוֹת
בְּתַחֲלָה שֶׁל הָרוּחַ ^[הַאֲוִיר] הַזֶּה כְּרֹאוּי.
אֲזִי הָאוֹר מִתְּעַטֵּף בָּהּ וְשִׁמַּח בָּהּ,
וְעוֹלָה עִמָּה לְהַתְּקֶשֶׁר בְּקֶשֶׁר שֶׁל
הַיֵּכָל הַשְּׁנֵי, לְהַתְּכַלֵּל רוּחַ
שְׁכַלּוֹל בְּרוּחַ אַחֲרַת עֲלִיוְנָה
שְׁעָלוּי.

וְסִלְקָא לְקֶשֶׁרָא קֶשְׁרִין בְּשְׁלִימוֹ בְּשִׁרְוֹתָא ^(דף טב ע"א) דְּרוּחַ ^(נ"א דְּנְהוּרָא) דָּא
כְּדָקָא חֲזִי. כְּדִין נְהוּרָא אֶתְעַטֵּף בֵּיהּ וְחָדִי בָּהּ וְסִלְקָא עִמָּה לְאַתְקֶשְׁרָא
בְּקֶשְׁרָא דְּהַיֵּכָלָא תְּנִינָא. לְאַתְכַּלְלָא רוּחָא דְּכַלִּיל בְּרוּחָא אַחֲרָא עֲלָאָה
דְּעָלִיָּה.

אַתְמַנָּא עַל אַנוּן אוֹפְנִים. בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִים
נְטָלִין כָּל חַד וְחַד מֵאַנוּן אַרְבַּע. בְּכָל גִּלְגָּלָא
וְגִלְגָּלָא תְּלַת סְמְכִין. וְאַנוּן תְּרִיסַר סְמְכִין
בְּאַרְבַּע גִּלְגָּלִין. רוּחָא דָּא שְׁלֵטָא עַל כֹּלָא.
מְהִכָּא נְפִקוּ. וְדָא רוּחָא קִימָא לְכֹלְהוּ. ^{(ד"א}
^{וְהָא)} מִינָה אַתְזָנוּ.

אַלִּין אַרְבַּע ^(ד"א ל"ג אוֹפְנִים) אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל
חַד וְחַד. וְכָל אַנוּן אַנְפִּין אַסְתְּכִיין
לְאַרְבַּע סְטְרִין דִּיהוּא חִיּוֹתָא דְקִימָא
עָלִיָּהּ. כְּדִ נְטָלִין אַלִּין אַרְבַּע תַּחוֹת הַהוּא
חִיּוֹתָא. עָאֵלוּ דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא בְּדָא
כְּמָה דְאַתְ אָמַר, ^(שְׁמוֹת כו וְלו) מִקְבִּילוֹת
הַלוּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֲוֹתָהּ. לְאַתְכַּלְלָא חֲדָא
בְּחֲדָא וּלְאַעֲלָא דָּא בְּדָא. כְּדִ נְטָלִין אַנוּן
גִּלְגָּלִין אֶשְׁתַּמַּע קוֹל נְעִימוֹתָא בְּכָל אַנוּן
חִילִין דִּלְתַתָּא לְזִינִיָּהּ.

תַּחוֹת הַיֵּכָלָא דָּא מִתְּפַרְשִׁין חִילִין לְבַר
לְכִמָּה סְטְרִין דְרְקִיעִין דִּלְתַתָּא עַד
דְמָטוּ לְכַכְבָּא דְשַׁבְּתָאִי. כֵּלְהוּ אַסְתְּכִיין
לְהַיֵּכָלָא דָּא. מִתְּמָן אַתְזָנוּ. כֵּל אַלִּין דִּי
בְּהַיֵּכָלָא דָּא כֵּלְהוּ אַסְתְּכוּ לְהַהוּא רוּחָא
דְכְּתִיב, ^(יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה הָרוּחַ
לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלֶכְתָּן. וְדָא הוּא
הַיֵּכָלָא דְאַקְרִי לְבַנַּת הַסְּפִיר.

רוּחָא דָּא דְכַלִּיל רוּחָא אַחֲרָא תְּנִינָא סִלְקָא
וְנִחַתָּא נְהוּרִיָּה דְלָא שְׁכִיף ^(שְׁכַפ)
לְעֲלִמִין כְּנְהוּרָא דְשְׁמָשָׁא גּוּ מִיָּא. לִית מָאן
דְקָאִים עָלִיָּהּ. כְּרִי עוֹתָא דְבַר נֶשׁ זַפְאָה,
כְּהוּא צְלוֹתָא דְעָאֵלֶת כְּהוּא הַיֵּכָלָא

וְרוּחַ דָּא דְכָלִּיל כְּלִיל בֵּיהּ הִיא חִיוּתָא
 וְכָל אַנּוּן אֹפְנִין וְגַלְגָּלִין וְאַתְאֲחֻדָּן
 בֵּיהּ כְּגוּוּנָא דְאַתְאֲחֻדָּא אֲשָׁא בְמִיא, וּמִיא
 בְּאֲשָׁא. דְרוּם בְּצַפּוֹן, צַפּוֹן בְּדְרוּם. מְזַרְח
 בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב בְּמְזַרְח. כֶּף
 גְּאֻחִים כְּלָם זֶה בְּזֶה וּנְקֻשְׁרִים זֶה
 בְּזֶה. אוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה לְהִתְקַשֵּׁר,
 וְאוֹתָהּ חִיָּה מְסַפְכֶּלֶת לְמַעְלָה אֶל
 הַהִיכָל הַשְּׁנִי, וּמְסַפְכֶּלִים זֶה בְּזֶה.
 בְּאֲמֻצֵּעַ הַהִיכָל הַזֶּה נַעוּץ עֲמוּד
 אֶחָד שְׁעוֹלָה עַד אֲמֻצֵּעַ הַהִיכָל
 הָאֲחֵר, וְהוּא נְקוּב וְנַעוּץ וְנִיא נְחִיב
 נַעוּץ מְלֻמְטָה לְמַעְלָה לְהִדְבֵּק רוּחַ
 בְּרוּחַ, וְכֵן עַד לְמַעְלָה מְכָלֵם
 לְהִיּוֹת כְּלָם רוּחַ אַחַת, שְׁנַאֲמֹר
 (קהלת א) וְרוּחַ אֶחָד לְכָל.

הַיְכָל שְׁנֵי. כְּתוּב (שְׁמוֹת כד) וְכַעֲצֵם
 הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. כֵּאֵן הוּא אוֹתוֹ רוּחַ
 שְׁנַקְרָא זֶה, וְעוֹמֵד בְּלֶבֶן תְּמִיד
 שְׁלֵא יִתְעָרְבוּ גּוּנֵיוּ בְּאַחֵר, וְהוּא
 עֲצֵם שְׁלֵא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָמִים. זֶה
 אֵינוֹ בְּהַתְגַּלּוּת כֶּף לְהַתְנוּצֵץ כְּמוֹ
 הָאֲחֵר. זֶה קֶשֶׁה לְהַתְגַּלּוּת. כְּמוֹ
 סֵתֵר הַעֵינַן שְׁכַשְׁמַתְגַּלְגָּלֶת, זוֹהַרֶת
 וְנוֹצֵצֶת בְּגַלְגּוּל. וְגַם זֶה כֶּף. מִשּׁוּם
 שְׁכַשְׁאוֹתוֹ רוּחַ רֵאשׁוֹן עוֹלָה,
 מְגַלְגֵּל בְּגַלְגֵּל וּמְגַלְהָ אוֹתוֹ,
 וְנִקְשֵׁר יַחַד אִתּוֹ בְּקֶשֶׁר שֶׁל לֶבֶן
 הַעֵינַן תּוֹף גּוּן אַחֵר שֶׁהוּא דְקִיק
 מְמַנּוֹ שְׁשׁוּרָה עֲלוּי.

רוּחַ זֶה מְתַגַּלְגֶּלֶת מִתּוֹף רוּחַ
 שְׁלֻמְטָה. הָאוֹר שְׁלֻמְטָה סוֹבֵב
 לְגַלְגֵּל (וְגַלְגֵּל) הָאוֹר הַזֶּה וּמֵאִיר. וְלֹא
 יְכוּל לְהֵאִיר עַד שְׁאוּחֻז בּוֹ
 הַתְּחַתּוֹן וְנִקְשֵׁר עִמּוֹ וְאֵז מֵאִיר,
 וְאוּחֻז בְּאוֹר שְׁלֻמְטָה (שְׁהִי מֵאִיר)
 שֶׁהוּא כְּלוּל וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה בְּכָלֵל,
 אֶלֶּא מְתַגַּלְהָ בְּגַלְלוֹ בְּגַלְגּוּל שְׁלוֹ.
 וְכַשְׁאוֹר זֶה מְתַגַּלְגֵּל, נוֹטֵל אוֹר
 אַחֵר לְצַד שְׁמֵאל וּמְתַגַּלְגֵּל עִמּוֹ
 וּמְסוֹבֵב עִמּוֹ. וְזֶה סוּד הַכְּתוּב

(ד"א ל"ג דְּמִנְתָּה נְחִיר) דְּהוּא כְּלִיל וְלֹא אֲשַׁתְּנִי כָּלֵל. אֶלֶּא אֲתַגְלִיא כְּגִינִיהָ בְּגַלְגּוּלֵא

וְרוּחָא דָּא דְכָלִּיל כְּלִיל בֵּיהּ הִיא חִיוּתָא
 וְכָל אַנּוּן אֹפְנִין וְגַלְגָּלִין וְאַתְאֲחֻדָּן
 בֵּיהּ כְּגוּוּנָא דְאַתְאֲחֻדָּא אֲשָׁא בְמִיא, וּמִיא
 בְּאֲשָׁא. דְרוּם בְּצַפּוֹן, צַפּוֹן בְּדְרוּם. מְזַרְח
 בְּמַעְרֵב, וּמַעְרֵב בְּמְזַרְח. הָכִי אֲתַאֲחֻדָּן כְּלָהּ
 דָּא בְּדָא וְאַתְקֻשְׁרֵן דָּא בְּדָא. הִיא רוּחָא
 סְלִקָּא לְאַתְקֻשְׁרָא. וְהִיא חִיוּתָא אֲסַתְכִּיָּיא
 לְעִילָא לְגַבֵּי הַיְכָלָא תְּנִינָא וְאַסְתְּכִיִּין דָּא
 בְּדָא.

בְּאֲמֻצֵּעִיתָא דְהַיְכָלָא דָּא נַעֲיִץ חַד עֲמוּדָא
 דְסִלְקָא עַד אֲמֻצֵּעִיתָא דְהַיְכָלָא
 אַחֲרָא. וְאִיהוּ נְקִיב וְנַעֲיִץ (נִיא נְחִיב נַעֲיִץ) מִתְּתָא
 לְעִילָא לְאַתְדִּבְקָא רוּחָא בְּרוּחָא וְכֵן עַד
 לְעִילָא מְכָלָהּ. לְמַהוּי כְּלָהּ רוּחָא חֻדָּא
 כְּמָה דְאַתְּ אֲמֹר, (קהלת א) וְרוּחַ אֶחָד לְכָל:

הַיְכָלָא תְּנִינָא כְּתִיב, (שְׁמוֹת כד) וְכַעֲצֵם
 הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. הָכֵא אִיהוּ הַהוּא
 רוּחָא דְאַקְרִי זֶה. וְקִימָא בְּחַוּרְתָּא תְּדִיר.
 דְּלֹא אֲתַעְרְבוּ גּוּוּנֵיוּ בְּאַחֲרָא. וְאִיהוּ עֲצֵם
 דְּלֹא אֲשַׁתְּנִי לְעֵלְמִין. דָּא לֹא אִיהוּ
 בְּאַתְגַּלְיָא הָכִי לְאַתְנַצֵּצָא כְּאַחֲרָא. דָּא קִשְׁי
 לְאַתְגַּלְיָיא. כְּסִתִּימוֹ דְעִינָא דְכַד מְתַגַּלְגֵּלֵא
 אֲזִדְהַר וְנַעֲיִץ בְּגַלְגּוּלֵא. וְדָא אוֹף הָכִי. בְּגִין
 דְכַד הַהוּא רוּחָא קְדָמָא סְלִקָּא מְגַלְגֵּל
 בְּגַלְגּוּלֵא וְגַלְי לִיהָ, וְאַתְקֻשֵׁר בְּהַדְיָה
 בְּקֻשׁוּרָא דְחַוּרְתָּא דְעִינָא גּוּ גּוּוֹן אַחֲרָא
 דְאִיהוּ דְקִיק מִינִיהָ דְשְׁאֲרֵי עֲלוּי.

מְתַגַּלְגֵּלֵא רוּחָא דָּא מְגוּ רוּחָא דְלְתַתָּא.
 נְהוּרָא דְלְתַתָּא אֲסַחַר לְגַלְגֵּלֵא
 (נ"א וְגַלְגֵּל) נְהוּרָא דָּא וְאַתְנַהִיר. וְלֹא יְכִיל
 לְאַתְנַהִיר עַד דְאַחִיד תְּתָאָה בֵּיהּ וְאַתְקֻשֵׁר
 בְּהַדְיָה וְכַדִּין אֲנַהִיר. וְאַחִיד בְּנְהוּרָא דְלְתַתָּא

(ד"א ל"ג דְּמִנְתָּה נְחִיר) דְּהוּא כְּלִיל וְלֹא אֲשַׁתְּנִי כָּלֵל. אֶלֶּא אֲתַגְלִיא כְּגִינִיהָ בְּגַלְגּוּלֵא

(שיר ז) חמוקי ירכיף כמו חלאים מעשה ידי אמן. אשרי מי שידע לגלות [לגל] מאורות. רוח אחרת נכללת עמו ומסתובב [מאיר] ומאיר סביבו בגון תכלת ולבן. אותו לבן נקשר בלבן הזה, ואותו תכלת נקשר באדם של האור הפחתון שלצד שמאל, ונכללים זה בזה ונהיים אחד, ונקראים עצם השמים. וכל מה שלמטה ואותו היכל שלמטה, הכל נכלל פאן. והיות שהכל נכלל פאן, נקרא עצם השמים.

מבלי שאורות הללו נבראו אותם שרפים של שש פנפים, כמו שנאמר (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו שש פנפים שש פנפים לאחד. כלם בשש, משום שכלם מעצם השמים. אלה הם ששרפים את אלה שלא חוששים על כבוד רבונם. וסוד שהמשפמש בכתר חולף. מי שקורא ושונה ששה סדרי משנה, זהו מי שידע לסדר ולקשר קשור של יחוד של רבוננו כראוי. אלה אותם שמקדשים השם הקדוש של רבונם בכל יום תמיד.

בשמתנגלים האורות, יוצא מהם אור של חיה אחת, שהיא עומדת ומטלת על ארבע חיות השליטות על הראשונות שפוללות אותם בתוכם. ובאלה כשנוסעים, כופים השרפים תחתונים נחשים שיוצאים מתוף אותו נחש שרף שגורם מות לכל העולם.

אלה החיות פני נשר, מסתכלות אל אותה חיה הנשר עליון שעליהם, כמו שנאמר (משלי ל) דרף הנשר בשמים. רוח זו שולטת על הכל. אותו החיה שרוממת [נ"א

דיליה. וכד נהורא דא מתגלגלא נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה. ורזא דא כתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיף כמו חלאים מעשה ידי אמן. זפאה איהו מאן די דע לגלאה (נ"א לגלאה) נהורין. רוחא אחרא אתפליל בהדיה ואסתחר (ואנהיר) ונהיר סחרניה בגוון תכלא ותוור. ההוא תוור אתקשר בתוור דא. וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא. ואתפלילו דא בדא והווי חד. ואקרון עצם השמים. וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא כלא אתפליל הכא. ובגין דכלא אתפליל הכא אתקרי עצם השמים.

מבלי דנהורין אלין אתבריאנו אנון שרפים דשית גדפין כמה דאת אמר (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו שש פנפים שש פנפים לאחד. פלהו בשש. בגין דכלהו מעצם השמים. אלין אנון דאוקידו לאנון דלא חיישי על יקרא דמאריהון. ורזא דאשתמש בתגא חלף. מאן דקארי ותני שית סדרי משנה דא הוא מאן די דע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה פדקא יאות. אלין אנון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר.

כד מתגלגלן נהורין נפק מנייהו נהירו דחד חיוותא. דאיהי קיימא ורמא על ארבע חיוון שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו. ובאלין כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא לכל עלמא.

אלין חיוון אנפי נשר מסתפלן לגבי ההוא חיותא נשרא עלאה דעליהו, כמה דאת אמר, (משלי ל) דרף הנשר

שמואלה] על כלם, מסתכלת
למעלה, וכלם אליה [ג"א אצלה].
בשבבם נוסעים, מזדעזעים כמה
צבאות. מהם מאירים, מהם
משתברים [ג"א מסתברים מלפניהם]
מקיימם [מימהם] ושורפים אותם
באש, ובאים ומתחדשים
כמקדם. כלם נכנסים תחת אותה
חיה, ומסתתרים תחת פנפיה
להכלילם למעלה.

אותן ארבע חיות עלות כשרוח
זוהרת לתוף אותה החיה.
ארבעה גלגלים לכל אחת ואחת.
גלגל אחד מסתכל לצד מזרח,
ושלשה עמודים נושאים אותו
ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחד
מסתכל לצד מערב, ושלשה
עמודים נושאים אותו
ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר
מסתכל לצד דרום, ושלשה
עמודים נושאים אותו
ומסתכלים לאמצע. וגלגל אחר
מסתכל לצד צפון ושלשה
עמודים נושאים אותו
ומסתכלים לאמצע. וכל שנים
עשר העמודים נושאים מתוף
האמצע, ואותו האמצע סגור
ופתוח. וכל גלגל וגלגל
כשנוסע, קול נשמע בכל
הרקיעים.

אלו הארבע חיות [שלמעלה] כלם
מתלבשות [משתלבות] זו בזו,
ונכנסים אותם אופנים שלמטה
לתוף החיות הללו שלמעלה
כלולים אלה באלה. רוח זו
שנכללה באותן רוחות, לזהטת
ועולה להאחז למעלה ועומדת
להתאחדן ולהתקשר ברצון
האיש הצדיק באותה תפלה
שמתפלל. שפשעולה ונכנסת
באותו היכל, לוקח הכל, וכלם
נוטלים יחד עמה ונכללו זה בזה
עד שנכללים באותה רוח.

בשמים. רוחא דא שלטא על פלא. ההיא
חיותא דרמיז (ג"א דרמז) על פלהו אסתכייא
לעילא וכלהו לגביה (ר"א לגביה).

בלהו פד נטלין מזדעזעין כמה חיילין.
מנהון נהירין. מנהון מתתברי (ג"א מסתברי
מקמיהון) מקיומיהון (מימיהון) ואוקידון לון בנורא
ואתייין ומתחדשן כמלקדמין. פלהו עאלין
תחות ההיא חיותא מסתתרין תחות גדפהא
לאכללא לון לעילא.

אנון ארבע חיוון (דף מב ע"ב) סלקין פד רוחא
אזדהר בגו ההוא חיותא. ארבע
גלגלין לכל חד וחד. גלגלא חדא אסתכי
לסטר מזרח. תלת סמכין נטלין ליה
ואסתכייין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי
לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה
ואסתכייין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי
לסטר דרום. ותלת סמכין נטלין ליה
ואסתכייין לאמצעיתא. וגלגלא אחרא אסתכי
לסטר צפון ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכייין
לאמצעיתא. וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו
אמצעיתא. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח.
וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע
בכלהו רקיעין.

אלין ארבע חיוון (ר"א דלעילא) פלהו (מתלבשן) (ס"א
אשתלבן) דא בדא. ועאלין אנון אופנים
דלתתא בגו אלין חיוון דלעילא כלילן אלין
באלין, רוחא דא דאתפליל באנון רוחין
מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא וקיימא
לאתאחדא ולאיתקשרא ברעותא דבר נש
זפאה בההיא עלותא דצלי. דכד סלקא
ועאלת בההוא היכלא נטיל פלא וכלהו
נטלין בהדה ואתפלילו דא בדא עד
דאתפלילו בההוא רוחא.

וְהָיָה רֹחַ נֹטֶלֶת בְּרָצוֹן שֶׁל קֶשֶׁר הַיְחוד שֶׁל הַתְּפִלָּה שְׁמִיחַדָת הַכֹּל, עַד שְׁכֵלִים מְגִיעִים לְהִיכַל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ הָרֵאשׁוֹנִים אֲשֶׁר בְּמִים, וּמִים בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעָפָר, וְעָפָר בְּרוּחַ. מְזַרְחַ בְּמַעְרָב, מַעְרָב בְּמְזָרְחַ, צְפוֹן בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצְפוֹן. וְכֵן כָּל הַלְלוֹ מִתְקַשְׂרִים זֶה בְּזֶה, וְנֶאֱחָזִים זֶה בְּזֶה וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה. וְכֵן כְּמֵה צְבָאוֹת וּמְחַנּוֹת שְׁנֵאֲחָזוּ [נ"א שְׂרָרִין] לְמִטָּה וְהִתְעַרְבוּ בְּאוֹתָם תְּחַתּוֹנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְכוֹכַב צֶדֶק, וְשֵׁם כְּמֵה מְמַנִּים עַל הָעוֹלָם.

וּבְשִׁרְחָה זֶה שְׁנִכְלֵל מִכָּל מִכָּל וְכָלִים כְּלוּלִים בּוֹ, עוֹלָה וְנֶאֱחָזוּ וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיְחִיד הַשְּׁלִישִׁי עַד שְׁנֵאֲחָז בְּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַעֲמוּד שְׁעוֹמֵד בְּאֲמָצֵעַ, וְאִז הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת עַד כָּאֵן כְּרָאוּי. וְכָלִים רוּחַ אֶחָד כְּלוּל מִהַכֹּל וְשֵׁלֶם מִהַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר רוּחַ אֶחָד לְהִנֵּה (לכ"ל). כֵּאֵן הַכְרִיעָה לְהַדְבִּיק בְּרַבּוֹנוֹ.

הַיְחִיד שְׁלִישִׁי. הַיְחִיד זֶה הוּא הַיְחִיד שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ שְׁנֵקְרָא נְגִהָה. רוּחַ זֶה הוּא טְהוֹר, בְּרוּר מִכָּלִים. אֵין בּוֹ גְּזוּן שְׁנֵרְאָה בּוֹ, לֹא לְבָן וְלֹא יָרֵק וְלֹא שָׁחַר וְלֹא אָדָם, וְלָכֵן נִקְרָא טְהוֹר. טְהוֹרָה בְּרוּרָה מִכָּל הַתְּחַתּוֹנִים הַלְלוֹ. וְאִף עַל גַּב שְׁהוּא טְהוֹר מִהַכֹּל, לֹא נִרְאָה עַד שֶׁהִתְחַתּוֹנִים הַלְלוּ מִתְגַּלְגְּלִים וְאוֹחָזִים [נ"א וְכוּרִים] בּוֹ וְנִכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ [כו]. כֵּיּוֹן שְׁנֵכְנָסִים בְּתוֹכּוֹ, אִז מִרְאָה אֶת אוֹרוֹ, וְלֹא גְּזוּן אֶחָד מִכָּלִים.

בְּשִׁנְשָׁרָם רוּחַ זֶה מִכָּל הַתְּחַתּוֹנִים, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר שְׁכֵלִים בְּשִׁלְשָׁה מְאוֹרוֹת. אוֹתָם שְׁנֵי מְאוֹרוֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים וְנוֹצְצִים. בְּאוֹתוֹ נִצְנוֹץ נִרְאִים

וְהָיָה רוּחָא נְטִלָא בְּרַעוּתָא דְקִשּׁוּרָא דְיְחִוּדָא דְצְלוּתָא דְמִיחַדָא כְּלָא עַד דְמָטוּ כְּלָהוּ לְהִיכְלָא תְּלִיתָאָה כְּלִילָן דָּא בְּדָא כְּדִקְדְּמָאִי, אֲשָׁא בְּמִיא, וּמִיא בְּאֲשָׁא. רוּחָא בְּעַפְרָא, וְעַפְרָא בְּרוּחָא. מְזַרְחַ בְּמַעְרָב, מַעְרָב בְּמְזָרְחַ. צְפוֹן בְּדָרוֹם, דָּרוֹם בְּצְפוֹן. וְהָכִי הֵנִי כְּלָהוּ מִתְקַשְׂרִין דָּא בְּדָא וּמִתְאַחְדִין דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְּבִין דָּא עִם דָּא. וְכֵן כְּמֵה חִיילִין וּמְשַׁרְיִין דְּאִתְאַחְדוּ (נ"א דִּנְחִתִי) לְתַתָּא וְאִתְעַרְבוּ בְּאַנוּן תְּתָאִי עַד דְמָטוּ לְכַכְבָּא דְצֶדֶק וְתַמָּן כְּמֵה מְמַנָן עַל עֲלָמָא.

וְכֵן רוּחָא דָּא דְאִתְפְּלִיל (ר"א אִתְכְּלִיל) מְכַלְהוּ וְכְלָהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. סְלִיק וְאִתְאַחַד וְעָאֵל בְּגוֹ הַיְחִידָא תְּלִיתָאָה עַד דְאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְתַמָּן בְּגוֹ הַהוּא עֲמוּדָא דְקָאִים בְּאֲמָצֵעִיתָא. וְכֵדִין כְּלָא אֲשִׁתְּלִים עַד הָכָא כְּדָקָא יָאוּת. וְכְלָהוּ רוּחָא חָדָא כְּלִיל מִכָּלִים וְשֵׁלִים מִכָּלִים כְּמָא דְאִתְּ אֲמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהִנֵּה. הָכָא הַכְרִיעָה לְאִתְדַבְּקָא בְּמֵאֲרִיהּ :

הַיְחִידָא תְּלִיתָאָה. הַיְחִידָא דָּא אִיהוּ הַיְחִידָא דְהַהוּא רוּחָא דְאֶקְרִי נְגִהָה, רוּחָא דָּא אִיהוּ דְכֵיִיא בְּרוּר מְכַלְהוּ. לִית לִיהּ גְּזוּן דְאִתְחַזִי בֵּיהּ לָאו חַוּוּר וְלָאו יְרוּק וְלָאו אוּכְם וְלָאו סוּמְק. וּבְגִין כֶּהָ אֶקְרִי טוֹהַר. דְכֵיִיא בְּרִירָא מִכָּל אֲלִין תְּתָאִין. וְאִף עַל גַּב דְאִיהוּ דְכֵיִיא מִכָּלִים, לָא אִתְחַזִי עַד דְאֲלִין תְּתָאִי מִתְגַּלְגְּלִין וְאִחִידִין (נ"א וְכֵרָאוּ) בֵּיהּ וְעָאֲלִין בְּגוּיָה (נ"א בֵּיהּ). כֵּיּוֹן דְעָאֲלִין בְּגוּיָה כְּדִין אִחִזִי נְהוּרִיָה וְלֹא גְּזוּן חַד מְכַלְהוּ.

בְּרַ אֲשִׁתְּלִים הַאי רוּחָא מְכַלְהוּ תְּתָאִי, אֲפִיק מְנִיָה נְהוּרָא דְכְּלִיל בְּתַלַּת נְהוּרִין. אֲנוּן תְּרִין נְהוּרִין סְלִקִין וְנִחְתִין וְנִצְצִין. בְּהַהוּא נִצְוָצָא אִתְחַזִין עֲשְׂרִין וְתְרִין נְהוּרִין מְשַׁנְיִין

עֲשִׂים וּשְׁנַיִם אֲוֵרוֹת מְשֻׁנִּים זֶה
מִזֶּה, וְכֻלָּם אֹרֵךְ אֶחָד. וְנִכְנְסִים
בְּאוֹתוֹ הָאֹרֵךְ הָאֶחָד.

וְאוֹתוֹ הָאֹרֵךְ כּוֹלֵל אוֹתָם, וְלֹא
מֵאִיר פֶּרֶט לְזֶמֶן שֶׁהָאוֹרוֹת הִלְלוּ
שֶׁלְמִטָּה עוֹלָיִם. וְאוֹתוֹ רְצוֹן שֶׁל
הַתְּפִלָּה נוֹשֵׂא אֶת כָּלֶם. אִזּוֹ אוֹתוֹ
אוֹר יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ רוֹחַ. מֵאִיר
אוֹתוֹ הָאֹרֵךְ וּמוֹצֵיא שְׁנֵי הָאוֹרוֹת
הַנוֹצֵצִים הִלְלוּ, וְנִרְאִים כְּחֻשְׁבוֹן
עֲשִׂים וּשְׁנַיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.
אֶחָד כֶּף חוֹזְרִים וְנִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ
הָאֹרֵךְ.

כִּי אוֹתָם הָאוֹרוֹת תַּחְתּוֹנִים
[בְּאוֹתָם אוֹרוֹת], כָּלֶם כְּלוּלִים בְּאוֹרוֹת
הִלְלוּ [תַּחְתּוֹנִים], וְכֻלָּם בְּאוֹר הִזָּה.
הָאֹרֵךְ הִזָּה כְּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
הַרוֹחַ, וְאוֹתוֹ הַרוֹחַ עוֹמֵד בְּהִיכַל
הַשְּׁלִישִׁי הִזָּה, וְלֹא עוֹמֵד
לְהַתִּישֵׁב אֶלָּא בְּתוֹךְ הַהִיכַל
הַרְבִּיעִי שֶׁהַשְּׁתוֹקְוֹתוֹ לְעֵלוֹת
לְתוֹכוֹ.

הַמְּאוֹרוֹת הִלְלוּ שִׁיּוּצָאוֹ מִתּוֹךְ
אוֹתָהּ הַרוֹחַ, כְּשֶׁנוֹצֵצִים
מִתַּחֲבָרִים כֹּל הַמְּאוֹרוֹת
הַנוֹצֵצִים. בְּשִׁעָה שִׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ
אוֹתוֹ אוֹר אֶחָד וְדוֹחֲקִים וְדוֹחִים
לְהַתְּנוּצֵץ. יוֹצֵאת מִמֶּה חֲזִיהַ אַחַת
קְדוּשָׁה גְדוּלָּה, דְּמוּתָהּ כְּמִרְאֵה
שֶׁל כָּל אֱלוֹהֵי שָׁמַיִם הַחַיּוֹת. דְּמוּת
אַרְיֵה וְדְמוּת נֶשֶׁר כְּלוּלִים בְּאֶחָד,
וְנַעֲשׂוּ בָּהּ דְּמוּת אַחַת מֵהֶם.

תַּחַת הַחֲזִיהַ הַזֹּאת יֵשׁ אַרְבַּעַה
אוֹפְנִים עֲלוֹנוֹנִים כְּמִרְאֵה תְּרִישֵׁי
מִרְקָם בְּכִלְיוֹת כָּל הַגְּוִנִים. וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת אֶלֶף רְבוּא [גְּדוּלָּה] כָּלֶם
בְּתוֹכָם. וְאַרְבַּעַה הָאוֹפְנִים הִלְלוּ
כָּלֶם בְּשִׁמוּנָה כְּנֶפֶסִים, וְכֻלָּם
יוֹצֵאִים מִתּוֹךְ אוֹר אוֹתָהּ הַחֲזִיהַ
שֶׁשׁוֹלְטֵת עֲלֵיהֶם. בְּשִׁעָה שְׁנוּצֵץ
אוֹתוֹ הָאֹרֵךְ, מוֹצִיאָה צְבָאוֹת
צְבָאוֹת הִלְלוּ.

וְאַרְבַּעַה אֵלֶּה שֶׁתַּחֲתֶיהָ
עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם

דָּא מִן דָּא וְכֻלְהוּ חַד נְהוֹרָא. וְעָא לִין בְּגוּ
הֵהוּא חַד נְהוֹרָא.

וְהֵהוּא נְהוֹרָא כָּלִיל לֹזֵן. וְלֹא נְהִיר, בַּר
בְּזִמְנָא דְּאֵלִין נְהוֹרִין דְּלִתְתָּא סְלֵקִין
וְהֵהוּא רְעוּתָא דְּעֵלוֹתָא נְטִיל לְכֻלְהוּ. כְּדִין
הֵהוּא נְהוֹרָא נְפִיק מִגּוֹ הֵהוּא רוּחָא. אֲתַנְהִיר
הֵהוּא נְהוֹרָא וְאַפִּיק אֵלִין תְּרִין נְהוֹרִין נְצֻצִין
וְאַתְחַזוֹן כְּחוּשְׁבָן עֲשִׂרִין וְתִרִין אֲתוּוֹן
דְּאוּרִייתָא. לְבַתַּר מִתְּהַדְרִין וְכֻלִּילֵן בְּהֵהוּא
נְהוֹרָא.

כִּי אֲנוּן נְהוֹרִין תַּתְּאִי (בְּאֲנוּן נְהוֹרִין) כְּלֵהוּן כְּלִילֵן
כְּהִנֵּי נְהוֹרִין (תַּתְּאִי) וְכֻלְהוּ בְּנְהוֹרָא דָּא.
הַאי נְהוֹרָא אִיהוּ כְּלִיל בְּגוּ הֵהוּא רוּחָא.
וְהֵהוּא רוּחָא קִיּוּמָא בְּהִיכְלָא תְּלִיתָא דָּא.
וְלֹא קָאִים לְאַתִּישְׁבָּא אֶלָּא בְּגוּ הִיכְלָא
רְבִיעָא דְּתַאוּבְתִּיהַ לְסִלְקָא לְגוּיָהּ.

אֵלִין נְהוֹרִין דְּנִפְקוּ מִגּוֹ הֵהוּא רוּחָא כַּד
מְנַצֵּצִין מִתַּחֲבָרֵן כְּלֵהוּ נְהוֹרִין דְּנִצְצֵן.
בְּשִׁעָתָא דְּנִפְקִי מִגּוֹ הֵהוּא נְהוֹרָא חָדָא
וְדַחֲקִין (גִּי' וְדַחֲקִין) לְאַתְנַצֵּץ. נִפְקִי מִנֵּייהוּ חַד
חַיּוֹתָא קְדִישָׁא רְבִרְבָּא דְּיוֹקְנָהּא כְּחִיזוֹ דְּכָל
אֲנוּן (דף מג ע"א) שְׁאֵר חַיּוֹתָא דְּיוֹקְנָא דְּאַרְיֵה
וְדְיוֹקְנָא דְּנֶשֶׁר כְּלִילֵן כְּחָדָא וְאַתְעַבִּידוּ בָּהּ
חַד דְּיוֹקְנָא מִנֵּייהוּ.

תַּחֲתוֹת הַאי חַיּוֹתָא אִית אַרְבַּע אוֹפְנִין עֲלֵאִין
כְּחִיזוֹ דְּתְרִישֵׁי מִרְקָמֵן בְּכִלְיוֹ דְּכָל
גְּוִנִין. וְשִׁית מְאָה אֶלֶף רְבוּא (רְבִרְבָּא) כְּלֵהוּ
בְּגוּוִיְהוּ. וְאֵלִין אַרְבַּע אוֹפְנִים בְּתַמְנֵיא גְּדִפִין
כְּלֵהוּ. וְכֻלְהוּ נִפְקִין מִגּוֹ נְהִירוֹ דְּהֵהוּא חַיּוֹתָא
דְּשִׁלְטָא עֲלֵיהֶוּ. בְּשִׁעָתָא דְּנִצְצֵן הֵהוּא נְהוֹרָא
מִפְקָא חֲזִילִין חֲזִילִין אֵלִין.

וְאֵלִין אַרְבַּע דְּתַחֲתֵיהַ קִיּוּמִין בְּאַרְבַּע סְטְרִין
דְּעֵלְמָא בְּאַרְבַּע אַנְפִין כָּל חַד וְחַד.

בארבע פנים כל אחד ואחד. שתי פנים מסתכלות לאותה החיה, ושתי פנים מכסות בכנפיהם מאותם אורות שנוצצים שלא יכולים להסתכל. בכ"ב פעם שנוסעים אלה בארבעה גלגלים [ר"א ושנים עשר] [ושנים] עמודים פראשונים נעשה מאותה הזעה שלהם כמה צבאות ומחנות שכלם משבחים ומזמרים שלא שוקטים לעולמים. ולא אלה אין להם שעור.

ארבעה פתחים יש להיכל הזה לארבעת צדדי העולם. עשרה ממנים בכל פתח ופתח. ובזמן שכלם שבתוף ההיכלות שלמטה, ואותם היכלות עולים ברצון של תפלה זכה, כלם פותחים פתחים עד שנכללים כלם אלה באלה, ומשליבים אלה באלה, ונכנסים כל הממנים לתוף ממנים, מחנות בתוף מחנות, אופנים בחיות וחיות באופנים. באופנים הללו מאורות במאורות, רוח ברוח, עד שנכנסים ברוח זו.

בהיכל הזה יש מקום אחד כמראה זה שנוצץ, ושם גנוזים כמה צבאות ומחנות שלא עולים ולא מתעטרים למעלה, אלא רק בשעה שכל אלה קושרים קשרים, וההיכל נוסע להתעטר. כלם יוצאים מלאים בדין, ונקראם מחזיקי מגנים. שלוחים בעולם מתוף בעלי הדין שבהיכל הרביעי. במקום זה תלויים בארבעה צדדים שש מאות אלף רבוא מגנים של זהב לכל צד וצד. וכן למטה מהם חומות מקיפות, והם ששים.

וכר המגנים הללו גלחמים קרבות בקרבות ורמחים, פרט לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים. ואז ההיכל עולה

תריין אנפין מסתפלן לגבי ההוא חיותא. ותריין אנפין מחפין בגדפייהו מאנון נהורין דנצצין דלא יכלין לאסתכלא.

בכ"ב זמנא דנטלי אלין בארבע גלגלין (ר"א ותרסר) (ותרין) סמכין בקדמאי אתעביד מההוא זיעא דלהון כמה חיילין ומשריין דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתכחי לעלמין. ולאלין לית לון שעורא.

ארבע פתחין אית להיכלא דא לארבע סטרין דעלמא. עשר ממנן בכל פתחא ופתחא. ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא. ואנון היכלין סלקין ברעו דצלותא דכייא. פלהו פתחין פתחין. עד דכלילן פלהו אלין באלין. ומשליבין אלין באלין. ועאלין פלהו ממנן גו ממנן. משריין גו משריין. אופנים בחיות וחיות באופנים. באלין אופנים, נהורין בנהורין רוחא ברוחא. עד דעאלו ברוחא דא.

בהיכלא דא אית דוכתא חדא כחיו דדהבא דנציץ. ותמן גניזין כמה חיילין ומשריין דלא סלקין ולא מתעטריין לעילא אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשרין והיכל נטיל לאתעטרא כלהון נפקין מליין בדינא. ואקרון מארי תריסין. שליחן בעלמא מגו מארי דינין די בהיכלא רביעאה. בהאי דוכתא תליין בארבע סטרין שית מאה אלף רבון מגינים דדהבא לכל סטר וסטר. וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואנון שתיין.

וכר הגי מגינים פלהו מגיחין קרבין בסייפין ורומחין לבר בכל אנון שליחי דינין דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים. וכדין היכלא סלקא ואתעטרת לכל אותם שלוחי הדין של העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוכב מאדים.

ומתעטר באותה רוח בכל אותם צבאות, ונשאר אותו מקום במקומו. ואותו מקום נקרא תא הרצים. אותם השלוחים רצים להשלים דינים ופרעניות בכל צדדי העולם.

בשעורה תפלה, נושאת כל המאורות הללו והמחנות, וקושרת קשרים ונכללים כלם כאחד, עד שנקשר רוח ברוח והם אחד. ונכנסים לתוך אותו עמוד להכלל ברוח של ההיכל הרביעי. אשרי חלקו של מי שיוצע סוד רבונו ומרים דגלו במקום שצריך.

ובא וראה, הכל צריך זה לזה וזה לזה להשלים זה עם זה ולהאיר זה בזה, עד שעולה הכל למקום שצריך שלמות. מלמטה בהתחלה, ואחר כך מלמעלה, ואז השלמות היא בכל הצדדים ונשלם הכל כראוי. מי שיוצע הסודות הללו ועושה שלמות, זהו שמתדבק ברבונו ומכטל כל הגזרות הקשות, והוא מעטר את רבונו ומוסף ברכות על העולם. וזהו אדם שנקרא צדיק עמוד העולם, ותפלתו לא חוזרת ריקם, וחלקו בעולם הבא, והוא בחשבון בני הקאמונה.

בא ראה, כל ההיכלות הללו וכל החיות הללו וכל הצבאות הללו וכל האורות הללו וכל הרוחות הללו צריכים זה לזה, כדי להשתלם מלמטה ולהשתלם אחר כך מלמעלה. ההיכלות הללו הם מתדבקים זה בזה. וכלם כמו הגונים שלמעלה [של העין] דבוקים זה עם זה. כל מה שבתוכם הם באותו מראה שגראה בסתר פשמתגלגלת העין ונראה אותו זהר נוצץ. ואותו מה שלא נראה באותו גלגול, הוא אותה רוח ששולטת על הכל.

בהוא רוחא בכל אנון חיילין ואשתאר ההוא דוכתא באתריה. וההוא דוכתא אקרי תא הרצים. אנון שליחין מרהטי לאשלמא דינין ופרענין בכל סטרי עלמא.

בר סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא. עד דאתקשר רוחא ברוחא ואנון חד. ועאלו גו ההוא עמודא לאתפללא ברוחא דהיכלא רביעאה. זפאה חולקיה מאן דינדע רזא דמאריה וארים דגליה באתר דאצטריף. ותא חזי כלא אצטריף דא לדא ודא לדא לאשלמא דא עם דא ולאנתהרא דא בדא עד דסליק כלא לאתר דאצטריף שלימו. מתתא בקדמיתא ומלעילא לבתר. וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות. מאן דינדע רזין אלין ועביד שלימו. דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין. ואיהו אעטר למאריה ומשיף ברכאן על עלמא. ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי, ואיהו בחושבן בני מהימנותא.

תא חזי, כל הני היכלין וכל הני חיותא וכל הני חיילין וכל הני נהורין וכל הני רוחין פלהו אצטריכו דא לדא. בגין לאשתלמא מתתא. ולאשתלמא לבתר מלעילא. אלין היכלין אנון מתדבקין דא בדא.

וברהו פגונוין דלעילא (כ"א דע"א) מתדבקין דא עם דא. כל מה די בגווייהו אנון פההוא חיזו דמתחזיא (צו א סב) בסתימו כד מתגלגלא עינא ואתחזי ההוא זהרא נציץ. וההוא מה דלא אתחזי (ב"ה) פההוא גלגולא. איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא. ובגין כף

ולכן עומד זה בזה דרגות על דרגות עד שמתעטר הכל כראוי. ובה וראה, אלמלא כל אותם גונים של העין שנראים, כשנסתמת העין ומתגלגלת בגלגל, לא נראים אותם הגונים שזהירים, ואלמלא אותם גונים לא נדבק אותו הנסתר ששולט עליהם. נמצא שהכל תלוי זה בזה ונקשר זה בזה כשנגלגל הכל כאחד בהיכל השלישי. ורצון התפלה עולה להתעטר בהיכל הרביעי. ואז הכל אחד ורצון אחד וקשר אחד. כאן השתחוואה להתרצות לרבנו.

היכל הרביעי. היכל זה הוא משנה מכלם. ארבעה היכלות לזה, זה לפני זה, וכלם היכל אחד. כאן הוא רוח שנקרא זכות. במקום זה מתהפף הזכות של כל העולם. רוח זו נושאת הכל. ממנה יוצאים שבעים אורות כלם נוצצים. וכלם בעגול שלא מתפשטים כמו האחרים הללו. מתדבקים זה בזה ומאירים זה בזה, אחוזים זה בזה. כל זכיות העולם עומדות לפני המאורות הללו. מכלם יוצאים שני מאורות שקולים כאחד שעומדים לפניהם תמיד.

בגדר אלה שבעים ממנים גדולים שבחוץ שסובבים את כל ארבעת ההיכלות הללו. שבעים אורות אלו ושני אורות שעומדים לפניהם, כלם פנימיים לפנים ולפנים, וזה סוד הכתוב (שיר ז) בטגף ערמת חטים סוגה בשושנים.

לפני האורות הללו נכנסים כל הזכיות ועל כל מעשי העולם להדוץ. שני האורות הללו מעידים עדות, משום [שהם] שיש שבע עיני ה' שמשוטטים בכל הארץ, [בן כל] וכל מה שנעשה

קיימא דא בדא דרגין על דרגין (והרגין על הרגין) עד דאתעטר כלא (דף מג ע"ב) כדקא יאות.

ותא חזי אלמלא כל אנון גוונין דעינא דאתחזיין, כד אסתים עינא ואתגלגלא בגלגלא לא אתחזיון אנון גוונין דזחרן. ואלמלא אנון גוונין, לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עליהו. אשתכח דכלא תלייא דא בדא ואתקשר דא בדא כד אתפליל כלא כחדא בהיכלא תליתאה. ורעותא דצלותא סלקא לאתעטרא בהיכלא רביעאה. פדין כלא חד. ורעותא חדא וקשורא חדא. הכא השתחוואה לאתרצאה במאריה:

היכלא רביעאה, היכלא דא איהו משניא מכלהו. ארבע היכלין לדא. דא לגו מן דא וכלהו חד היכלא. הכא איהו רוחא דאקרי זכות, באתר דא מתהפף זכות דכל בני עלמא. רוחא דא נטיל כלא. מניה נפקו שבעין נהורין פלהו מנצצן. וכלהו בעגולא דלא מתפשטי כאלין אחרנין. מתדבקין דא בדא ונהירין דא בדא אחידן דא בדא. כל זכין דעלמא קמי אלין נהורין קיימין. מכלהו נפקי תרין נהורין שקולין כחדא דקיימי קמיהו תדירא.

לקבר אלין אנון שבעין רברבן ממנן לבר דסחרין כל (הני) (ד"א אנון) ארבע היכלין.

שבעין נהורין אלין ותרי נהורין דקיימין קמיהו כלהו פנימאין גו לגו. ורזא דא דכתיב, (שיר השירים ז) בטגף ערמת חטים סוגה בשושנים.

לקמי נהורין אלין עאלין כל זכו. וכל עובדין דעלמא לאתדנא. תרין נהורין אלין אנון סהדי סהדותא. בגין (דאנון) דאית שבעה עיני יי דמשטטי בכל ארעא (ס"א בן כל)

בעולם נרשם באותו מעשה
ממש ואותה זכות ממש
ועומדים בקיומם. ושני האורות
הללו רואים בהם ומסתכלים
ומעיידים לפני שבעים אורות
האלה. אלה שבעים גזרי גזרות
ודנים דינים, הן לטוב הן לרע.
וכאן הוא מקום הנכות.

רוח זו בה נרשמו שלש אותיות
שהם יה"ו. שפשהאותיות הללו
נדבקות במקום הזה בהדבקות
של זכר ונקבה, אז נרשמים בו
ולא מסתלקים משם. אחר כף
יוצא אור אחד שמאיר לארבעה
צדדים. האור הזה מוציא שלשה
אחרים שהם שלשה בתי דין
שדנים דינים אחרים בדברי
העולם - בעשר, בעני, במחלות,
בשלמות בכל אותם שאר דברים
שהעולם נדון בהם. היכל אחד
לאותם שבעים ראשונים לפנים.
שלשה לאותם שלשה האחרים.
עו"ה הרוח הזו וכוללת כל אלו
שלמטה, ומוציאה חיה קדושה
אחת מתלהטת, ויש לה עינים
כמו עיני אדם להשגיח בארץ
אלפים ורבוא רבבות צבאות
בעלי הדין. כלם לוקחים פתקים
ופותחים וסוגרים בעולם
ומשלימים דין.

תחת החיה הזו ארבעה שרפים
לוהטים, כלם ככפתור ופרח
ושביבי אש. עולים שבעים
ושנים גלגלים לכל אחד
מלהטים באש. כשנוסעים,
נעשה נהר אחד של אש. ארץ
אלפים משמשים לאותה האש,
ומשם יוצאים כמה צבאות.
כשהגלגלים נוסעים, כמה הם
רבוא רבבות שיעמדו מהם בתוך
אותה האש. תחת ההיכל השני
יוצאים צבאות שמזמרים ובאים
להתקרב כאן וכלם נשרפים.

כל מה דאתעביד בעלמא אתרשים בההוא
עובדא ממש וההוא זכותא ממש וקיימי
בקיימייהו. ואלין תרין נהורין חמאן בהו
ומסתפלן וסהדי קמי אלין שבעין נהורין.
אלין שבעין גזרי גזרין ודייני דינין הן לטב
הן לבייש. והכא איהו אתר הזכותא.

רוחא דא ביה אתרשימו אתון תלת דאנון
יה"ו, דכד אלין אתון מתדבקן בהאי
אתר באתדבקותא דדכורא ונוקבא כדין
אתרשימו ביה ולא אתעדון מתמן. לבתר נפק
חד נהורא נהיר לארבע סטרין. האי נהורא
אפיק תלת אחרנין דאנון תלת בתי דינין
דדיינין דינין אחרנין במלין דעלמא בעותרא
במספנו במרעין בשלימו בכל אנון שאר
מלין דעלמא אתדן בהו. חד היכלא לאנון
שבעין קדמאי לגו. תלתא לאלין תלתא
אחרנין.

סרקא האי רוחא וכליל כל אנון דלתתא.
ואפיק חד חיותא קדישא מתלהטא
ועינין לה פעיני אינשא לאשגחא בארץ
אלפין ורבוא רבוון חילין מאריהון דדינא.
פלהו נטלין פתקין ופתחין וסגרין בעלמא
ואשלימו דינא.

תחות האי חיותא ארבע שרפים מלהטן
פלהו כחזור ושושן ושביבי דאשא.
סלקין שבעין ותרין גלגלין לכל חד מלהטן
באשא. פד נטלין אתעביד נהר חד די נורא.
ארץ אלפין משמשין לההוא נורא, מתמן
נפקי כמה חילין. פד גלגלין נטלין. כמה
אנון רבוא רבוון דיקומון מנייהו בגו ההוא
נורא. תחות היכלא תננינא נפקי חילין
דמזמרין ואתיין לקרבא הכא ואתוקדון
פלהו.

כִּי אֲנוּן מִמֶּנּוּ דְעֵלְמָא דְאַתְמַנּוּן לְשִׁלְטָאָה
 מִהֶכָּא נְפִיק דִּינְהוּן לְשִׁלְטָאָה מְגוּ הֵהוּא
 רוּחָא דְאַתְרָשִׁים בְּתֵלַת אַתְוּן. וּמִהֶכָּא
 מְעַבְרִין קִיּוּמֵיהוּ מְעֵלְמָא וְאַתְדִּנּוּ בְּהַאי נוּרָא
 דְנִגִּיד וְנְפִיק. כּוּלָּא אַתְמַסֵּר בְּהַאי הִיכְלָא.
 בְּגִין דְאַתְרָשִׁימוּ בְּתֵלַת (ר"א תלת) אַתְוּן הֶכָּא
 הַאי רוּחָא אַתְפְּלִיל בְּהוּ. הֵהִיא חִיּוּתָא אֲפִיק
 חִיָּילִין וּמְשַׁרְיִין דְלִית לְהוּן חוּשְׁבָּנָא.

כִּי דִינִין דְעֵלְמָא מִהַאי הִיכְלָא נְפִיקִי הֵן לְטַב
 הֵן לְבִישׁ. בַּר תֵּלַת בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי.
 דְלָא אַתְיִיב רְשׁוּ בְּאַתְרֵי דָּא. דִּהָא בְּהֵהוּא
 נְהַר עֲלָאָה דְכָל נְהוּרִין נִגְדִין מִגִּיהַ קִיּוּמָא
 מְלָה. בְּאַמְצַעִיתָא (דף טו ע"א) דְהִיכְלָא דָּא הוּא
 אַתְרֵי מְתַקְנָא לְקַבֵּל רוּחָא דְלְעִילָא כְּגוּ רוּחָא
 דָּא וְדָא סְלָקָא בְּהוּ.

תְּרִין עֶשֶׂר פְּתַחִין אֲנוּן לְהִיכְלָא דָּא. בְּכָל
 פְּתַחָא וּפְתַחָא כָּל אֲנוּן סְרַכִּין וּמִמֶּנּוּ
 דְאַנּוּן מְכַרְזִי לְאוּדְעָא לְתַתָּא כָּל אֲנוּן דִּינִין
 דְזַמִּינִין לְנַחְתָּא לְתַתָּא. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (דניאל
 ח) קִרָּא בְּחִיל וְכֵן אָמַר גּוֹדוּ אֵילְנָא וְגו'.

וּבְגוּ פְרוּזִי אֵלִין נְטִילֵי מְלָה כָּל מְרִיהוּן
 דְגִדְפִין עַד דְאוּדְעֵי מְלָה לְרַקִּיעַ דְחַמָּה.
 וּמִתַּמֶּן כַּד נְפִיק שְׁמַשָּׁא נְפִיק מְלָה
 וְאַתְשֻׁטִיָּא בְעֵלְמָא עַד דְמֵטִי לְהֵהוּא חִיּוּיָא
 דְרַקִּיעָא דְכָל כְּכַבֵּי דְרַקִּיעָא גְלִידוּ בֵּיה דְאִיהוּ
 בְּאַמְצַעִיתָא דְרַקִּיעָא.

וְשַׁמְעִין מְלָה וְנִקְטִין לָהּ אֲנוּן סְרַכִּין דְתַחֲתוּת
 (שְׁמַיָּא) (ר"א שְׁמַשָּׁא) וְאַנּוּן דְמִמֶּנּוּן עַל הֵהוּא
 חִיּוּיָא וּמִתַּמֶּן אַתְפִּשֵׁט לְעֵלְמָא. וְאַפִּילוּ רוּחִין
 וְשַׁדִּין וְאַפִּילוּ עוֹפִי שְׁמַיָּא מוֹדְעֵי לִיָּה
 בְעֵלְמָא. פְרוּזִין תְּבִין וְסַתְמִין פְּתַחִין. לָא
 סְלָקָא (לְאַסְפִּילָאָה) רוּחָא בְרוּחָא עַד דְכִלְהוּ רוּחִין
 תַּתָּאי כְּלָהוּ חַד בְּהַדִּי (רוּחָא בְּתֵר) הַאי רוּחָא

כִּי אֲוֹתֵם מִמֶּנִּי הָעוֹלָם שֶׁהִתְמַנּוּ
 לְשִׁלְטַן, מִכַּאֵן יוֹצֵא דִינָם לְשִׁלְטַן
 מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנֶּרְשָׁמָה
 בְּשִׁלְשׁ אוֹתִיּוֹת. וּמִכַּאֵן מְעַבְרִים
 קִיּוּמָם מִהָעוֹלָם וְנִדְוִנִים בְּאֵשׁ
 הַזֶּה שֶׁשׁוֹפְעַת יוֹצֵאתָ. הַכֹּל נִמְסָר
 בְּהִיכָל הַזֶּה. מִשׁוּם שֶׁנֶּרְשָׁמוּ
 בְּשִׁלְשׁ אוֹתִיּוֹת פֶּאֶן, הָרוּחַ הַזֶּה
 נִכְלָלַת בְּהֵם. אוֹתָהּ הַחֲזִיָּה
 מוֹצִיָּאָה צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שְׂאִין
 לָהֶם חֲשׁוֹן.

כִּי דִינֵי הָעוֹלָם יוֹצֵאִים מִהִיכָל
 הַזֶּה, הֵן טוֹב וְהֵן לְרַע, פֶּרֶט
 לְשִׁלְשָׁה - בְּנִים, חַיִּים וּמְזוּנוֹת,
 שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת בְּמָקוֹם הַזֶּה.
 שְׁהַי בְּאוֹתוֹ נְהַר עֲלִיּוֹן שֶׁכֵּל
 הָאוֹרוֹת שׁוֹפְעִים מִמֶּנּוּ הַדְּבָר
 עוֹמֵד. בְּאַמְצַע הִיכָל הַזֶּה הוּא
 מְקוֹם מְתַקֵּן כְּנֶגֶד הָרוּחַ
 שֶׁלְמַעַלָּה בְּתוֹךְ הָרוּחַ הַזֶּה, וְזוֹ
 עוֹלָה בְּהֵם.

שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּתַחִים הֵם לְהִיכָל
 הַזֶּה. בְּכָל פְּתַח וּפְתַח כָּל אוֹתָם
 שָׂרִים וּמַמְנִים שֶׁמְכַרְזִים
 לְהוֹדִיעַ לְמִטָּה כָּל אוֹתָם הַדִּינִים
 הַעֲתִידִים לָרֶדֶת לְמִטָּה, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (דניאל ד) קוֹרָא בְּחִיל וְכֵן
 אוֹמַר קֶצְצוּ הָאֵילָן.

וּבְתוֹךְ הַכְּרוּזִים הֵלְלוּ לוֹקְחִים
 דְבָר כָּל בְּעֲלֵי הַכְּנַפִּים, עַד
 שֶׁמוֹדִיעִים הַדְּבָר לְרַקִּיעַ שֶׁל
 חַמָּה. וּמִשָּׁם, כְּשִׁיּוֹצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ,
 יוֹצֵא דְבָר וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם עַד
 שֶׁמְגִיעַ לְאוֹתוֹ הַנְּחַשׁ שֶׁל הַרְקִיעַ
 שֶׁכֵּל כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ קְפוּאִים בּוֹ,
 שֶׁהוּא בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ.

וְשׁוֹמְעִים הַדְּבָר, וְלוֹקְחִים אוֹתוֹ
 הַשָּׂרִים שֶׁתַּחַת [הַשָּׁמַיִם] הַשֶּׁמֶשׁ,
 וְאוֹתָם שֶׁמְנַגִּים עַל אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ,
 וּמִשָּׁם זֶה מִתְפַּשֵּׁט לְעוֹלָם.
 וְאַפִּילוּ רוּחֹת וְשַׁדִּים וְאַפִּילוּ
 עוֹפּוֹת הַשָּׁמַיִם מוֹדִיעִים אוֹתוֹ
 בְּעוֹלָם. הַכְּרוּזִים שְׂבִים וְסוֹתְמִים
 פְּתַחִים. לָא עוֹלָה [לְאַסְפִּילָאָה] רוּחַ

וּכְלֵהוּ אֶתְפְּלִילָן וְעֹאֲלִין דָּא בְדָא עַד
דְּאִתְעֵבִיד כְּלָא חַד.

בַּר נֶשׁ פִּד אִיהוּ בְבִי מְרַעִיה הֵכָא אֲתֵדֵן הֵן
לְחַיִּים הֵן לְמֹות. חַיִּין תְּלִיין לְעֵילָא אִי
אֲתֵדֵן הֵכָא לְחַיִּים יְהִיב חַיִּין מְלַעִילָא וְאִי לָא,
לָא יְהִיבִין. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה מָאן דְּאִתְדַבֵּק
בְּמֵאֲרִיָּה וְעֹאֲל וְנָפִיק. הֵכָא קִידָה בְּאַנְפִּין
בְּאַרְעָא לְאַתְגַּבְרָא עַל דִּינָא. עַל הַאי הֵיכְלָא
אֲתַמֵּר (דְּבָרִים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל וְגו' :

הֵיכְלָא חֲמִישָׁאָה. הֵיכְלָא דָּא הֵיכְלָא דְבִרְקָא
זְהִיר. דְּאִיהוּ רוּחָא דְמִזְהִיר נְהִיר
לְאַנּוּן תְּתַאֲי. רוּחָא דָּא אִיהוּ כְּלִיל וּפְתַח
וְסָגִיר נְהִיר וְנֻצִיץ לְכָל סְטָרִין. מְנַצִּיצוּ דָּא
נְהִיר חַד נְהוּרָא כְּעִין אַרְגוֹנוּנָא. נְהוּרָא דָּא
כְּלִיל כֹּל (ד"א כָּל) גְּוּוּנִין דְנְהָרִין. נְהוּרָא חָנוּר
וְאוּכְם סוּמָק וִירוּק. אֲתְפְּלִילָן אֲלִין בְּאַלִּין.
אֲתֵרְקִים חָנוּר בְּסוּמָק. אוּכְם בְּירוּק. לְבַתֵּר
חָנוּר בְּאוּכְם וְאַתְעֵבִיד חַד חִיּוּתָא מְרַקְמָא
וְאַתְפְּלִיל בְּהַ יְרוּק וְסוּמָק. דִּיּוּקְנָהָא כְּדִיּוּקְנָא
דְּבַר נֶשׁ דְּכְלִיל כֹּל דִּיּוּקְנִין.

מִינָה נִפְקוּ אַרְבַּע סְמְכִין דְאַנּוּן חִיּוּן רַבְרָבִין
עַל אֲלִין דְלִתְפָּא. חַד אֲקָרִי אוּפִן
דְּאִיהוּ תְרִין. בְּגִין דְכַד אֲתַחֲזִי הַאי אֲתַנְהִיר
אַחֲרָא בְּגוּוִיָּה. דְבִיק דָּא בְדָא. עֹאֲל דָּא בְדָא.
לְבַתֵּר עֹאֲל אַחֲרָא דָּא בְדָא וְאַתְחַזּוּן אַרְבַּע
רִישֵׁין לְאַרְבַּע סְטָרִין דְעֵלְמָא וְכְלֵהוּ חַד
גּוּפָא. וְאַלִּין אַנּוּן דְכְתִיב בְּהוּ (יחזקאל א) כְּאֲשֶׁר
יְהִיָּה הָאוּפִן בְּתוֹף הָאוּפִן, וְכְלֵהוּ אֲלִין
קְשִׁירִין דָּא בְדָא. כְּחִיּוּן (נ"א דְחִיּוּן) דְחִיּוּן עֵלְאִין
דְלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֵלְמִין. הַאי חִיּוּתָא דְאַרְבַּע
גְּוּוּנִין מְרַקְמִין אַחֲרֵין אֲלִין בְּאַלִּין לְאַרְבַּע
זֶה בְּזֶה, כְּמֵרָאָה חִיּוּת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁלֵא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים. חִיּוּתָהּ הַזֶּה שֶׁל אַרְבַּעַת גְּוִיִּים מְרַקְמִים

בְּרוּחַ עַד שְׁכַל הַרוּחוֹת
הַתְּחַתּוּנוֹת כְּלָם אֶחָד יְחַד עִם
(הַרוּחַ אַחֲרָי) הַרוּחַ הַזֶּה, וְכָלִם
נְכַלְלִים וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה עַד
שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד.

כְּשֶׁבֶן אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חֲלִיו,
כְּאֵן נְדוּן הֵן לְחַיִּים הֵן לְמֹות.
חַיִּים תְּלוּיִים לְמַעְלָה. אִם נְדוּן
כְּאֵן לְחַיִּים - נוֹתְנִים חַיִּים
מְלַמְעֵלָה. וְאִם לָא - אִזּוּ לָא
נוֹתְנִים. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מִי
שֶׁנִּדְבַּק בְּרַבּוֹנוּ וְנִכְנָס וְיוֹצֵא. כְּאֵן
קִידָה עַל אֲפִים בְּאַרְץ לְהַתְגַּבֵּר
עַל הַדִּין. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה נֶאֱמַר
(דְּבָרִים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל וְגו'.

הֵיכָל הַחֲמִישִׁי. הֵיכָל זֶה הֵיכָל
הַבְּרָק שְׁזוּהָר, שֶׁהוּא רוּחַ
שְׁמִזְהִיר וּמֵאִיר לְאוֹתָם
הַתְּחַתּוּנִים. רוּחַ זֶה הִיא כְּלוּלָה
וּפּוֹתַחַת וְסוּגְרָת, מֵאִירָה וְנוֹצִצַת
לְכָל הַצְּדִידִים. מְנַצִּנּוּץ זֶה מֵאִיר
אוֹר אֶחָד כְּעִין הָאַרְגָּמָן. הָאוֹר
הַזֶּה כּוֹלֵל כֹּל (כָּל) הַגְּוִיִּים
שֶׁמֵאִירִים. אוֹר לְבָן וְשׁוֹר, אָדָם
וִירֵק. נְכַלְלִים אֵלֶּה בְּאַלְהָה. נִרְקָם
לְבָן בְּאָדָם, שׁוֹר בְּיֵרֵק. אַחַר כֵּן
לְבָן בְּשׁוֹר. וְנַעֲשִׂית חֲזִיה אַחַת
מְרַקְמָת, וְנִכְלָל בְּהַ יְרֵק וְאָדָם.
דְּמוּתָהּ כְּדְמוּת אָדָם שְׁכוּלָל כֹּל
הַדְּמִיּוֹת.

כְּמִנָּה יֵצְאוּ אַרְבַּעַת עֲמוּדִים
שֶׁהֵם חִיּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל אֵלֶּה
שֶׁלְמִטָּה. אֶחָד נִקְרָא אוּפִן שֶׁהוּא
שְׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁשְׁנַרְבָּאָה זֶה,
מֵאִיר אַחַר בְּתוֹכוֹ. דְבוּק זֶה בְּזֶה.
נִכְנָס זֶה בְּזֶה. אַחַר כֵּן נִכְנָס אַחַר
זֶה בְּזֶה, וְנִרְאִים אַרְבַּעַת רֵאשִׁים
לְאַרְבַּעַת רוּחוֹת הָעוֹלָם, וְכָלִם
גּוּף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שְׁפָתוֹב בְּהֵם
(יחזקאל א) כְּאֲשֶׁר יְהִיָּה הָאוּפִן
בְּתוֹף הָאוּפִן. וְכָל אֵלֶּה קְשׁוּרִים
זֶה בְּזֶה, כְּמֵרָאָה חִיּוּת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁלֵא נִפְרְדוֹת לְעוֹלָמִים. חִיּוּתָהּ הַזֶּה שֶׁל אַרְבַּעַת גְּוִיִּים מְרַקְמִים

אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְאַרְבַּעַה רוחות. מִכָּאן שְׁכַשְׁנוּסַעַת הַחַיָּה הַזֹּה, הִיא נוֹסַעַת לְשְׁנֵי רוּחוֹת. הַרוּחַ הַזֶּה שֶׁל הַבְּרָק נִכְלָלַת בְּשְׁתֵּי רוּחוֹת. רוּחַ זֶה שֶׁל הַבְּרָק מוֹצִיאָה חַיָּה אַחַת וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת. רוּחַ אַחֶרֶת מְאִירָה מִמֶּנָּה, שְׁנֹקְרַאת רוּחַ מְלַהֶטֶת, מְאִירִים מִמֶּנָּה שְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁהֵם אֲרַבְּעָה. וְהָאוֹרוֹת הֵלְלוּ מִתְּהַפְּכִים בְּגוּנִים. וְכָאן הוּא (בראשית א) לֵהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶן אֵלּוּ אוֹתָם מְאוֹרוֹת שְׁמֵהַפְּכִים שְׁנֵינּוֹת הַחֶרֶב, (וְאֵלֶּה חוֹקֵים) וְאֵלֶּה עוֹמְדִים עַל הַהִיכָל שְׁלֹמְטָה, מְשׁוּם שְׁלֵהֵט הַחֶרֶב הַזֹּאת עוֹמְדָת עַל אוֹתָם שְׁבַעִים אוֹרוֹת שֶׁל בֵּית הַדִּין. מִכָּאן, כָּל אוֹתָם דְּיָנִים שְׁדָנִים דִּין, חֶרֶב תְּלוּיָה עַל רֵאשִׁי הַמְּלַעֲיָלָה.

לֵהֵט הַחֶרֶב הַזֶּה שֶׁל אֵלֶּה הֵם אוֹתָם אוֹרוֹת שְׁלֹצַד שְׁמַאל הוֹצִיאָו חַיָּה אַחַת אַחֶרֶת שְׁעוֹמְדָת עַל אֲרַבַּע שְׁלֹא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שְׁנַיִם מִזְמִין וְשְׁנַיִם מִשְׁמַאל. כְּשֶׁרוּחַ הַחַיָּה הַזֶּה נִכְנַסַת בְּאֵלֶּה, נוֹצֵץ מֵהֶם שְׁנֵי נִיצוּצוֹת לוֹהֶטִים, וְיוֹצְאִים מִהַהִיכָל הַזֶּה הַחוּצָה וּמִתְהַפְּכִים תָּמִיד. הַנִּיצוּצוֹת הֵלְלוּ לוֹהֶטִים. לְפַעְמִים נִקְבוֹת לְפַעְמִים זְכָרִים. לְפַעְמִים רוּחוֹת וְלְפַעְמִים מְלַאָּכִים קְדוּשִׁים.

מָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁכַשְׁנוּכְלָלַת הַחַיָּה הַזֹּה בַּחַיָּה הָרֵאשׁוֹנָה, מִתּוֹךְ הַחֶזֶק שְׁנִכְלָלִים זֶה בְּזֶה יוֹצֵא נִיצוּץ אֶחָד לוֹהֵט תָּמִיד שְׁלֹא דוֹעֵף לְעוֹלָמִים, וְשֵׁט וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵי נִיצוּצוֹת.

וְעַכְשָׁו הֵם זְכָרִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם. וְעַד שְׁלֹא מְסִימִים, מִתְּדַעְכִּים וְאִין, וְהַנִּיצוּץ הַזֶּה מִכָּה בָּהֶם וּמְאִיר לָהֶם, וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקְדָּם, וְהֵם נִקְבוֹת, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת. וְטָרָם

סְטָרִין. מִהֲכָא כִּד נְטָלָא חֵיוֹתָא דָּא נְטָלָא לְתַרִּין סְטָרִין.

הָאִי רוּחָא דְבְּרָקָא אֲתְפָּלִיל בְּתַרִּין רוּחִין. רוּחָא דָּא דְבְּרָקָא אֲפִיק חַד חֵיוֹתָא וְכָל אַנוּן נְהוּרִין. רוּחָא אַחֶרָא אֲתְנַהִיר מִנִּיהּ דְּאֲקָרִי רוּחָא מְלַהֶטָא נְהַרִּין מִנִּיהּ תַּרִּין נְהוּרִין דְּאַנוּן אֲרַבַּע. וְאַלִּין נְהוּרִין מִתְהַפְּכִין בְּגוּוּנִין. וְהֲכָא אִיהוּ (בראשית ג) לֵהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶן אֵלִין אַנוּן נְהוּרִין דְּמִתְהַפְּכִין שְׁנַנָּא דְחַרְבָּא (וְאַלִּין גְּלוּיָה) וְאַלִּין קְיַיְמִי עַל הַיְכָלָא דְלַתְתָּא. בְּגִין דִּהָאִי לֵהֵט הַחֶרֶב קְיַיְמָא עַל אַנוּן שְׁבַעִין נְהוּרִין דְּבִי דִּינָא. מִהֲכָא כָּל אַנוּן דְּיַיְנִין דְּדִינֵי דִּינָא חַרְבָּא תְּלִיָּא עַל רֵישֵׁיהוּ מְלַעֲיָלָא.

הָאִי לֵהֵט הַחֶרֶב דְּאַלִּין אַנוּן נְהוּרִין דְּלִסְטָר שְׁמַאלָא אֲפִיקוּ חַד חֵיוֹתָא אַחֶרָא דְקְיַיְמָא עַל אֲרַבַּע דְּלָא קְיַיְמִי בְּקִיּוּמֵיהוּ תְּרִי מִימִינָא וְתְּרִי מִשְׁמַאלָא. כִּד רוּחָא דְחֵיוֹתָא הָאִי עָאל בְּאַלִּין. נְצִיץ מִנִּיהוּ תְּרִי נִיצוּצִין מְלַהֶטֶן. וְנִפְקִי מֵהָאִי הַיְכָלָא לְבָר וּמִתְהַפְּכִי תְּדִיר. אֵלִין נִיצוּצִין מְלַהֶטֶן לְזַמְנִין נוֹקְבִי לְזַמְנִין גּוֹבְרִי לְזַמְנִין רוּחִין לְזַמְנִין עִירִין קְדִישִׁין.

מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְכִד אֲתְפָּלִיל הָאִי חֵיוֹתָא בְּחֵיוֹתָא קְדָמָא, מְגוּ תְּקִיפּוּ דְאֲתְפָּלִיל דָּא כְּדָא, נִפְקָא חַד נִיצוּצָא מְלַהֶטָא תְּדִיר דְלָא אֲתַדְעֵף לְעֵלְמִין, וְשֵׁאטָא וְאַזְלָא אַבְתְּרִיָּהוּ דְאַיְנוּן תַּרִּין נִיצוּצִין.

וְהַשְׁתָּא אִינוּן גּוֹבְרִין וְעַבְדִּין שְׁלִיחוֹתָא בְּעֵלְמָא, וְעַד לָא מְסִימִי מִתְּדַעְכִּי (פְּרִין) וְהָהוּא נִיצוּצָא כְּטַשׁ בְּהוּ (דף מד ע"ב) וְנַהִיר

וְהָהוּא נִיצוּצָא כְּטַשׁ בְּהוּ (דף מד ע"ב) וְנַהִיר

שְׁמִסְיֹמוֹת הֵן דוֹעֲכוֹת. וְנִיצוֹץ זֶה מִפֶּה בָּהֶם וּמֵאִיר לָהֶם וְחוֹזְרִים כְּמִקְדָּם, מִשׁוּם שְׂאוֹתוֹ נִיצוֹץ כְּלוּל מֵהַכֵּל, כְּלוּל מֵאַרְבַּעַת גּוּנִים, וְלִכְּן הֵם מִתְּהַפְּכִים לְכָל הַגּוּנִים הַלְלוּ. רוּחַ זֶה נִכְלָל בְּרוּחַ אַחֵר, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ, וְנִרְאִים שְׁנַיִם כְּאַחַד, וְלֹא כְּאַחֲרִים הֵרָאשׁוּנִים

שְׁכַשְׁנִכְלָלִים זֶה בְּזֶה לֹא נִרְאִים פֶּרֶט לְאַחַד. וְכֵאֵן נִרְאִים שְׁנַיִם, וְעוֹמְדִים בְּחִיבוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵם שְׁנַיִם, הֵם אֶחָד. כְּאִשֶּׁר מִתְּפַשֵּׁט [פֶּרֶט כְּשֶׁהַתְּפִשְׁטוֹ] רוּחַ בְּרוּחַ וְנִרְאִים בְּחִיבוֹת כְּלוּלִים מִכָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְזֶהוּ [תָּה] סוּד שְׁכַתוּב (שִׁיר ד) שְׁנֵי שְׂדִיף כְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הִרְעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכַשְׁשְׁנֵי רוּחוֹת מִתְּפַשְׁטִים זֶה בְּזֶה בְּחִיבוֹת, אֲזַ חוֹזֵר הֵיכַל זֶה וְנִקְרָא הֵיכַל אֶהְבֶּה, הֵיכַל הָאֶהְבֶּה. הֵיכַל זֶה עוֹמֵד תָּמִיד בְּקִיּוּמוֹ, וְנִגְנָז בְּסוּד הַסּוּדוֹת לְמִי שְׂצָרִיף לְהַתְּדַבֵּק בוֹ. וְכֵאֵן כְּתוּב (שִׁם ז) אֶתֵּן אֶת יְדֵי לְךָ. אַחֵר כָּף, כְּאִשֶּׁר מֵאִירִים שְׁנֵי רוּחוֹת שְׁהֵם אֶחָד, יוֹצְאִים כְּמָה צְבָאוֹת לְכְּמָה רוּחוֹת, אֲלֵפִים וְרִבְבוֹת שְׁאִין לָהֶם שְׁעוֹר. מֵהֶם נִקְרָאִים דּוּדָאִים, מֵהֶם גְּפָנִים, מֵהֶם רְמוֹנִים, עַד שְׁמִגְעִיעִים כְּמָה צְבָאוֹת הַחוּצָה עַד אוֹתוֹ כּוֹכַב שְׁנִקְרָא נִגְהָ. וְכֵלֶם בְּחִיבוֹת שְׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. וְכֵאֵן כְּתוּב (שִׁם ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. כֵּאֵן [תּוּב] הַשְּׁתַחֲוֹאָה וּפְרִישַׁת יָדַיִם לְהַתְּדַבֵּק בְּאַהֲבַת רְבוּנוֹ.

הֵיכַל שְׁשֵׁי. כֵּאֵן הוּא רוּחַ שְׁנִקְרָא חו"ט הַשְּׁנֵי, סוּד הַכְּתוּב (שִׁם ד) כְּחוּט הַשְּׁנֵי שְׁפִתוֹתֶיךָ. הֵיכַל הַנֶּהָה [הֵיכַל שְׁנִקְרָא] נִקְרָא הֵיכַל הַרְצוֹן.

לוֹן וְאַתְחַדְשׁוֹן כְּמִלְקַדְמִין וְאִינוֹן נוֹקְבֵי וְאֲזִלִּי וְשֹׁאטָן וְעַד לָא מְסִימֵי מִתְּדַעְבֵּי. וְהֵאֵי נִיצוֹצָא בְּטַשׁ בְּהוּ וְנִהִיר לוֹן וְאַתְהִדְרָן כְּמִלְקַדְמִין, בְּגִין דְּהָהוּא נִיצוֹצָא כְּלִיל מִכְּלָא כְּלִיל מֵאַרְבַּע גּוּוֹנִין וּבְגִין דָּא אִינוֹן מִתְּהַפְּכִין לְכָל הַנִּי גּוּוֹנֵי.

רוּחָא דָּא אֶתְפְּלִיל בְּרוּחָא אַחְרָא כְּדִקְאֻמְרָן וְאַתְחַזוֹן תְּרִין פְּתָדָא, וְלֹא כְּאַחְרָנִין קְדָמָאִין דְּכִד אֶתְפְּלִיל דָּא בְּדָא לֹא אֶתְחַזִּי בְּרַחֵד. וְהֵכָא אֶתְחַזוֹן תְּרִין וְקִימֵי בְּחִיבוֹתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּפָאֵי, וְאִף עַל גַּב דְּאִנוֹן תְּרִין אִנוֹן חֵד. פֶּד אֶתְפִּשֵׁט (נ"א כִּר דְּאֶתְפִּשְׁטוֹ) רוּחָא בְּרוּחָא וְאַתְחַזוֹן בְּחִיבוֹתָא כְּלִילָן מִכְּלָהוּ תְּפָאֵי, וְדָא (ד"א דָּא) הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) שְׁנֵי שְׂדִיף כְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוּמֵי צְבִיָּה הִרְעִים בְּשׁוֹשְׁנִים.

וְכִד תְּרִין רוּחִין מִתְּפַשְׁטָן דָּא בְּדָא בְּחִיבוֹתָא כְּדִין אֶתְהִדְרַר הֵאֵי הֵיכְלָא וְאִקְרִי הֵיכַל אֶהְבֶּה הֵיכְלָא דְרַחֲמִימוֹתָא, הֵיכְלָא דָּא קָאִים תְּדִיר בְּקִיּוּמִיהָ, אֶתְגַּנְזֵי בְּרְזָא דְרְזִין לְמֵאן דְּאֶצְטְרִיף לְאַתְדַּבְקָא בֵּיהָ. וְהֵכָא כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) אֶתֵּן אֶת יְדֵי לְךָ. לְבַתֵּר פֶּד נִהִרִין תְּרִין רוּחִין דְּאִנוֹן חֵד נִפְקֵי כְּמָה חֵיילִין לְכְּמָה סְטָרִין אֲלֵפִין וְרִבּוּוֹן דְּלִית לוֹן שִׁיעוֹרָא, מְנַהוֹן אֶקְרוּן דּוּדָאִים. מְנַהוֹן גְּפָנִים. מְנַהוֹן רְמוֹנִים. עַד דְּמִטּוֹ כְּמָה חֵיילִין לְבַר עַד הָהוּא כְּכָבֵא דְאִקְרִי נִגְהָ וְכֵלָהוּ בְּחִיבוֹ דְּלָא מִתְּפַרְשִׁין לְעֵלְמִין, בְּהֵכָא כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ. הֵכָא (ד"א כְּתִיב) הַשְּׁתַחֲוֹאָה וּפְרִישׁוֹ דִּידִין לְאַתְדַּבְקָא בְּרַחֲמֵי דְמֵאֲרִיָּה :

הֵיכְלָא שְׁתִּיתָאָה הֵכָא הוּא רוּחָא דְאִקְרִי חו"ט הַשְּׁנֵי, רְזָא דְכְּתִיב, (שִׁיר

כאן רוח שהוא רצון שכל הרוחות התפתגונות הללו רצים אחריה להדבק בה בנשיקה באהבה.

רוח זה נכלל בשש, ועומד בשש. נכלל בשש שלמטה יחד עמו, ועומד בשש עליונים. ולכן רוח זה מוציא שנים עשר אורות כלולים כלם מלמטה ומלמעלה. שנים עשר האורות הללו הם שמחים לעלות למעלה ולקבל כל אלו שלמטה.

היכל זה שהוא רצון, רצון הכל, מי שקושר קשרים ומעלה אותם לכאן, זהו שמפיק רצון מה' בחביבות. בתוך ההיכל הזה נאסף משה באהבה, שנושק נשיקות אהבה. זהו ההיכל של משה. רוח זה רוח האהבה. הרוח של היחוד שממשיך אהבה לכל הצדדים.

ואותם שנים עשר אורות עולים ולוחטים. מהנצנוץ שלהם יוצאות ארבע חיות קדושות אוהבי האהבה. אלה נקראים חיות גדולות להתחבר אותם קטנות להפיל בהם, שפתוב (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלו אחרות זו בזו לארבעה צדדים, כמו אגוז שמחבר לארבעה צדדים, ולכן נקרא היכל זה גנת אגוז, שפתוב (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי. מה זה אל גנת אגוז? משום גנת אגוז ירדתי, שהוא היכל האהבה להתדבק זכר בנקבה.

אלה הארבע נפרדים לשנים עשר, שלש שלש לכל צד. כל אותם תחתונים כלולים בהם. ובהם קמים רוחות עם רוחות, אורות עם אורות. כלם אלה עם אלה עד שנעשים אחד. ואז רוח זה שכלול מכלם עולה להתעטר

השירים ד) כחוט השני שפתותיה, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא דכל הגי רוחין תתאין רהטיין אבתריה לאתדבקה ביה בנשיקה ברחימותא. האי רוחא אתפליל בשית. וקיימא בשית. אתפליל בשית דלתתא בהדיה. וקיימא בשית עלאין. ובגין כף האי רוחא אפיק תריסר נהורין פליין בלהו מתתא ומלעילא, הגי תריסר נהורין אנון חדאן לסלקא לעילא ולקבלא כל אנון דלתתא.

היכלא דא דאיהו רצון רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין, וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מיי בחביבותא. בגו היכלא דא אתפניש משה ברחימו דנשיק נשיקי רחימותא. האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיחודא דאמשיך רחימו לכל סטריין.

ואנון (ר"א אנון) תריסר נהורין סלקין ולהטיין. מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין רחימי דאהבה, אלין אקרון חיות גדולות לאתחברא אנון זויטי לאתפללא בהו, דכתיב, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלין אחידן דא בדא לארבע סטריין, פאגווא דמתחברא לארבע סטריין, ובגין כף אקרי היכלא דא, גנת אגוז דכתיב, (שיר השירים ו) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקה דכורא בנוקבא.

אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר. כל אנון תתאי כליין בהו. ובהו קיימין רוחין ברוחין נהורין בנהורין, בלהו אלין באלין עד דאתעבידו חד. וכדין האי רוחא דכליל מכלהו סלקא לאתעטרא

(נ"א לאתקרא) ברוחא דלעילא ההוא דאקרי שמי"ם וזמין ליה לאתחברא בהדיה, פיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה אמר (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו, וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא ולאשתלמא דא בדא, פדין איהו שלימו בחבורא חדא.

פיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה ואשתלים דא בדא ואתנהירו דא בדא בכל שלימו כדקא חזי בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה דסליק פולא כדקא חזי, (דף מה ע"א) עד ההוא אתר לחברא רחימו דא בדא, פדין (ר"א שמיא אתחבר ברוחא דא ברחימו בשלימו באנהורא מתדבקן דא בדא, פדיו) פל אנון היכלין וכל אנון רוחין דאתפלילו בהאי כל חד וחד מאנון רוחין והיכלין דאנון בכללא דשמים פל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא (באתר) דאתחזי ליה לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדיה פדקא יאות.

(ר"א בגין דההוא רוחא שתיקאה דאקרי שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון סליק לון לנבייהו בההוא יחודא. והכי אתחברן רצון (בן צ"ל הרשב"י) נ"א בגין דההוא רוחא שתיקאה דאקרי רצון סליק לון לנבייהו בההוא יחודא והכי אתחברן שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון לאתנשא) דא בדא. לאתחברא דא בדא לאשתלמא דא בדא. ורזא דא (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברתם דאיהו ימינא לעילא נטיל (ר"א ל"ג היכלא דקאמרן) (היכל אהבה) רוחא דאקרי אהב"ה לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא למהוי חד וסימנין (בראשית יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ושפירו דאתתא באנון שדים.

יצחק דאיהו שמאלא נטיל ההוא היכלא (פקודי רנ"א א דבי דינא דכל דינין מתערין מתמן רוחא דאקרי

[להתעורר] ברוח של מעלה, אותו שנקרא שמים, ומזמין אותו להתחבר עמו. פיון שנקשרו כלם שלמטה יחד עמו, אמר (שם א) ישקני מנשיקות פיהו. ואז חדוה היא להתקשר רוח ברוח ולהשתלם זה בזה, ואז היא השלמות בחבור אחד.

פיון שרוח זה מתחבר עמו ונשלמו זה בזה ומאירים זה בזה בכל השלמות פראוי ברצון זה שמתפלל בן אדם צדיק שמעלה הכל פראוי עד אותו מקום לחבר אהבה זה בזה, אז [שמים מתחבר ברוח זה באהבה בשלמות באהרה מתדבקים זה בזה, ואז] כל אותם היכלות וכל אותם רוחות שנקללו בזה, פל אחד ואחד מאותם רוחות והיכלות שהם בכלל של שמים, פל אחד ואחד נוטל אותו היכל ואותו רוח שראוי לו להתחבר עמו ולהשתלם עמו פראוי.

[משום שהרוח הששי תהו שנקרא שמים רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה, הרוח הזה שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים רצון להתנשא] [נ"א משום שאותו רוח ששי שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים שמים, שהוא רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה רוח זה שנקרא רצון להתנשא] זה בזה, להתחבר זה בזה, להשתלם זה בזה. וזה סוד (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וגו'.

אברתם שהוא ימין למעלה נוטל [ההיכל שאמרנו] [היכל אהבה] רוח שנקרא אהב"ה להתקשר זה בזה, להתחבר זה בזה להיות אחד, וסימן לדבר - (שם יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. ויפי של האשה באותם שדים.

יצחק שהוא שמאל, נוטל אותו היכל [של בית דין שקל הדינים מתעוררים. משם הרוח שנקראת יכות להתחבר זה בזה ולהשתלם זה בזה להיות הכל אחד פראוי. שאר

הנביאים נטלו שני היקלות (שלמטה)). שני רוחות נג"ה וזה"ר, בסוד הפתוב (שיר ז) חמוקי ירכיף וגו', להתקשר אלה באלה להיות אחד.

יוסף הצדיק עמוד העולם נטל היכל של ספיר, הרוח שנקראת לבנת הספיר, ואף על גב שפתוב (שמות כד) ותחת רגליו, בשביל כבוד המלך. וכך הוא בודאי. ואחר כך העמוד הזה נטל יותר, שהוא סוד הסודות, במקום של ההיכל השביעי. עד כאן מתחברות דרגות ומתחברים זה בזה להשתלם זה עם זה להיות כלם אחד. הכל כראוי. ואז ה' הוא האלהים וגו'. אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא מי שידע לקשרם ולהדבק ברבוננו.

כאן הכריעה (בהכרעה כאן ומוסיף הנו"ן) והשתחוואה וקידה ופרישת פפים ונפילת אפים להמשיך רצון הרוח העליון, נשמת כל הנשמות, שתלוי למעלה עד אין סוף, שממנו יוצאים אורות וברכות השלים הכל מלמעלה כראוי ולהיות הכל בשלמות מלמטה ומלמעלה, וכל הפנים מאירות בכל הצדדים כראוי. ואז מתבטלים כל גזרי הדין, וכל הרצון נעשה למעלה ולמטה. ועל זה פתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו. היכר שביעי. בהיכל זה אין בו דמות ממש, הכל הוא בנסתר וגו' [תוך] סוד הסודות, הפרכת שפרוסה [פרוסה], כל ההיכלות עומדים שלא יתראו שני כרובים [ד"א זה מזה עומדים]. לפנים מזה עומדת פפרת, דמות של קדש הקדשים, ולכן היכל זה נקרא קדש

זכותא לאתחברא דא ברא ולאשתלמא דא ברא למהוי כלא חד בדיקא יאות. שאר נביאים נטלו תרין היכלין (ד"א דלמטה), תריין רוחין נוג"ה וזה"ר, ברזא דכתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיף וגו' לאתקשרא אלין באלין למהוי חד.

יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר ויחא דאקרי לבנת הספיר, ואף על גב דכתיב, (שמות כד) ותחת רגליו, בגין יקרא דמלפא, והכי הוא ודאי. ולבתר עמודא דא נטיל יתיר דאיהו רזא דרזין באתר דהיכלא שביעאה. עד הכא מתחברין דרגין ומתחברין דא ברא לאשתלמא דא עם דא למהוי כלהו חד. פלא כדקא חזי. וכדין (מלכים א יח) יי הוא האלהים וגו'. זפאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי מאן דידע לקשרא לזן ולאשתדבקא במאריה.

הכא הכרעה (ד"א ל"ג בהכרעה הכא ומוסיף הנו"ן) והשתחוואה, וקידה, ופרישו דכפין, ונפילה דאפין לאמשכא רעותא דרוחא עלאה נשמתא דכל נשמתין דאיהו תליא לעילא עד אין סוף. (ד"א ל"ג סוף) דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות. ולמהוי כלא בשלימו מלתתא ומלעילא וכל אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות. פדין כל גזרי דינין מתבטלין וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שיי אלהיו:

היכלא שביעאה היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש, פלא איהו בסתימו וגו' (ד"א ג) רזא דרזין, פרוכתא דפריסא (ד"א

פריסא) קיימין כלהו היכלין דלא לאתחזאה תרין כרובים (ד"א ל"ג דא מן דא קיימין),

הַקְּדָשִׁים. קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים הַזֶּה מִקּוֹם מִתְקַן לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלֵיוֹנָה, כָּלֵל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַבֶּא לְגַבִּי [עוֹלָם] הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ.

שְׁהָרִי כְּשִׁמְתַחֲבָרִים כָּל הַרוּחוֹת זֶה בְּזֶה וְנִשְׁלָמִים זֶה בְּזֶה כְּרֹאוּי, אֲזִי מִתְעוֹרֵר רוּחַ עֲלֵיוֹן נִשְׁמַת הַכֹּל כְּלַפִּי מַעֲלָה נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לְהִתְעוֹרֵר עַל הַכֹּל וּלְהֵאִיר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה, וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נְרוֹת.

וּבְשִׁהְבֵר (נ"א הו"א) בְּשִׁלְמוֹת בְּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וַיּוֹרֵד אוֹר עֲלֵיוֹן, אֲזִי הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה הוּא הֵיכָל נִסְתָּר בְּסִתְרֵי הַכֹּל, לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים אוֹר שְׁיֹרֵד, וּלְהַתְמַלֵּא מִשָּׁם כְּמוֹ נִקְבָּה שְׁמִתְעַבְרַת מִן הַזְכָּר וּמִתְמַלְאֵת, וְלֹא מִתְמַלְאֵת אֶלָּא מִהֵיכָל זֶה שְׁמִתְקַן לְקַבֵּל אוֹתוֹ אוֹר עֲלֵיוֹן. וְזֶה סוּד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מִקּוֹם שֶׁל חֲבוּר הַזְּנוּג לְהַתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בְּשְׁבִיעִי, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד שְׁלֵמוֹת [אֶחָד] כְּרֹאוּי.

וְכִי שְׁיֹדַע לְקַשֵּׁר יְחוּד זֶה - אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ, אֶהוּב לְמַעֲלָה וְאֶהוּב לְמִטָּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזְרֵי וְהוּא מְבַטֵּל. הִיַּעֲלָה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג בְּרַבּוֹנוֹ? לֹא כֵּן! אֶלָּא מִשּׁוֹם שֶׁכְּשֶׁהוּא קוֹשֵׁר קְשָׁרִים וַיִּוְדַע לִיחַד יְחוּד וְכָל הַפְּנִיּוֹת מְאִירוֹת, וְכָל הַשְּׁלֵמוֹת נִמְצְאוּ, וְהַכֹּל מִתְבָּרֵךְ כְּרֹאוּי, כָּל הַדִּינִים מְסִתְּלָקִים וּמִתְבַּטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִין בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ לְמִטָּה, שְׁכָתוּב בּוֹ (מְשִׁלִּי י) וַצְּדִיק יִסוּד עוֹלָם. זֶהוּ קִיּוֹם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרָא עֲלֵיו הַפְּרוּז, (יִשְׁעִיָּה מ"א)

לְגוֹ מִן דָּא קְיִימָא כְּפּוֹרְתָא דְיוֹקְנָא דְקִדְשׁ קוֹדְשִׁין, בְּגִין כְּן הֵיכְלָא דָּא אֶקְרִי קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים. הַאי קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים אֶתֶר מִתְתַקְנָא לְהֵוּא נִשְׁמָתָא עֲלָאָה כְּלָלָא דְכָלָא עֲלֵמָא דְאִתִּי לְגַבִּי הַאי (נ"א עֲלֵמָא) עֲלָאִי.

דְּהָא כִּד מִתְחַבְּרֵן כְּלָהוּ רוּחֵי דָּא בְּדָא וְאִשְׁתְּלִימוּ דָּא עִם דָּא כְּדָקָא חֲזִי, כְּדִין אֶתְעַר רוּחָא עֲלָאָה נִשְׁמָתָא דְכָלָא לְגַבִּי עֵילָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, לְאֶתְעַרָא עַל כָּלָא לְאֶנְהָרָא לִוְן מַעֲיָלָא לְתַתָּא. וְלֹא־שְׁלָמָא לִוְן לְאֶדְלָקָא בּוֹצִינִין.

וְכִד כָּלָא (נ"א אִיהוּ) בְּשִׁלְיָמוּ בְּנִהִירוּ דְכָלָא וְנִחִית נִהִירוּ עֲלָאָה, כְּדִין הַאי הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ הֵיכְלָא סְתִימָאָה בְּסִתִּימוּ דְכָלָא לְקַבֵּלָא הַהוּא קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים נִהִירוּ דְנִחִית וְלֹא־תְמַלִּיָא מִתְמָן כְּנוֹקְבָא דְמִתְעַבְרָא מִן דְּכוּרָא וְאֶתְמַלִּיָא, וְלֹא אֶתְמַלִּיָא אֶלָּא מִהַאי הֵיכְלָא דְמִתְתַקְנָא לְקַבֵּלָא הַהוּא נִהִירוּ עֲלָאָה, וְרִזָּא דָּא הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה אִיהוּ אֶתֶר דְּחֲבוּרָא דְזוּוּגָא, לְאֶתְחַבְּרָא שְׁבִיעָאָה בְּשְׁבִיעָאָה לְמַהֲוִי (דף טו"ב ע"ב) כָּלָא חַד שְׁלִימוּ (ד"א ט"ד) כְּדָקָא חֲזִי.

וּמָאן דִּידַע לְקַשְׁרָא יְחוּדָא דָּא זַכָּאָה חוּלְקִיָּה רַחִים לְעֵילָא רַחִים לְתַתָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (אִיהוּ) גְזִיר וְאִיהוּ מְבַטֵּל. סְלָקָא דַּעְתִּין דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא בְּמֵאֲרִיָּה, לְאוּ חֲכִי, אֶלָּא בְּגִין דְּכִד אִיהוּ קְשִׁיר קְשִׁירִין וַיִּוְדַע לִיחַדָּא יְחוּדָא וְכָל אֲנַפִּין נִהִירִין וְכָל שְׁלִימוּ אִשְׁתַּכַּח וְכָלָא אֶתְבָּרְכָא כְּדָקָא יְאוּת, כָּל דִּינִין מִתְעַבְּרִין וּמִתְבַּטְּלִין וְלֹא אִשְׁתַּכַּח

דִּינָא בְּעֵלְמָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי. דָּא הוּא לְתַתָּא דְכָתִיב בֵּיה (מְשִׁלִּי י) וַצְּדִיק יִסוּד עוֹלָם דָּא הוּא קִיּוֹמָא דְעֵלְמָא. בְּכָל יוֹמָא

וְאַתָּה תְּגִיל בָּהּ בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
תַּתְּהַלֵּל.

בְּמִן זֶה קָרַפְן [וה] עוֹלָה עֶשֶׂן,
וּמִסְתַּפְּקִים [בו] כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּרָאוּי לוֹ, וְכִהְנִים בְּרִצּוֹן, וְלוֹיִם
בְּנַעֲמֹת הַשִּׁירָה. זֶה נִכְלָל בְּזֶה,
וְנִכְנָסִים הֵיכַל בְּהֵיכַל, רוּחַ בְּרוּחַ,
עַד שְׁמַתְחַבְּרִים בְּמִקּוֹמָם כְּרָאוּי
לוֹ אֵיבָר בְּאֵיבָר וּמִשְׁתַּלְּמִים זֶה
בְּזֶה, וּמִתְיַחֲדִים זֶה בְּזֶה, עַד
שֶׁהֵם אֶחָד [ונאורים] וּמְאִירִים זֶה
בְּזֶה.

אִז הַנְּשֵׁמָה הַעֲלִינָה שֶׁל הַכֹּל
בָּאָה מִלְּמַעְלָה וּמְאִירָה לָהֶם,
וְכָל הַנְּרוֹת מְאִירִים בְּשִׁלְמוֹת
כְּרָאוּי, עַד שְׁאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיּוֹן
מִתְעוֹרֵר, וְהַכֹּל נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ
הַקְּדוּשִׁים, וּמִתְבָּרֵךְ וּמִתְמַלֵּא
כְּבָאָר שֶׁל מִים נוֹבְעִים וְלֹא
פּוֹסְקִים, וְכֹלָם מִתְבָּרְכִים לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה.

כָּאֵן סוֹד הַסּוּדוֹת אוֹתוֹ שְׁלֹא
נוֹדַע וְלֹא נִכְנָס בְּחֻשְׁבוֹן, רִצּוֹן
שְׁלֹא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים מִמֵּתִיק
לְפָנָי וּלְפָנָי בְּתוֹכָם. וְלֹא נוֹדַע
אוֹתוֹ רִצּוֹן וְלֹא נִתְפָּס לְדַעַת וְלֵוִי.
וְאִז הַכֹּל רִצּוֹן אֶחָד עַד אֵין סוּף,
וְהַכֹּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת מִלְּמַטָּה
וּמִלְּמַעְלָה וּמִלְּפָנָי וּלְפָנָי, עַד
שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד. הַרִצּוֹן הַזֶּה
לֹא נִכְנָס פְּנִימָה, אֶף עַל גַּב שְׁלֹא
נוֹדַע, עַד שֶׁהַכֹּל נִשְׁלַם וּמְאִיר
בְּהַתְחַלָּה בְּכָל הַצְּדָדִים. אִז
מִמֵּתִיק אוֹתוֹ רִצּוֹן [לכל] וְלֹא [שלא]
נִתְפָּס לְפָנָי וּלְפָנָי בְּנִסְתָּר. וְאִז
אֲשֵׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבַק
בְּרַבּוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֲשֵׁרֵי
לְמַעְלָה וְאֲשֵׁרֵי לְמַטָּה, עֲלִיו
כְּתוּב (משלי כג) יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ
וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

בֹּא רְאֵה, כִּינֹן שְׁכֵלָם נִתְקַנּוּ זֶה
בְּזֶה וְנִקְשְׁרוּ זֶה בְּזֶה בְּקֶשֶׁר אֶחָד,
וְהַנְּשֵׁמָה הַעֲלִינָה מְאִירָה לָהֶם
מִצַּד שֶׁל מַעְלָה, וְכָל הָאוֹרוֹת הֵם

קָאֲרִי עֲלוּי כְּרוּזָא (ישעיה מא) וְאַתָּה תְּגִיל בֵּינִי
בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תַּתְּהַלֵּל.

בְּגוֹזְנָא דָא קְרַבְנָא (ד"א ל"ג דא) סְלִקָא תְּנַנָּא
וּמִסְתַּפְּקִין (ד"א ביה) כָּל חַד וְחַד
כְּדִקְחִי לִיָּה, וְכִהְנִי בְּרַעוּתָא וְלוֹאֵי בְּבִסִּימוֹ
דְּשִׁירְתָא. דָא אֲתַפְּלִיל בְּדָא, וְעֵיִלֵי הֵיכְלָא
בְּהֵיכְלָא רוּחָא בְּרוּחָא עַד דִּמְתַּחְבְּרִין
בְּדוּכְתִּייהוּ כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה שְׂיִיפָא בְּשִׂיפָא
וְאֲשְׁתַּלִּימוּ דָא בְּדָא וְאֲתִיחֲדוּ דָא בְּדָא עַד
דִּאֲנוּן חַד (ד"א ל"ג) (ואתנהדרין) וְנִהְרִין דָא בְּדָא.

כְּדִין נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה דְכֻלָּא אֲתִיָּא מִלְּעִילָא
וְנִהִיר לוֹן, וְהוּוּ נִהִירִין כְּלָהוּ בּוֹצִינִין
בְּשִׁלְיִמוֹ כְּדָקָא חֲזִי, עַד דִּהִהוּא נִהוּרָא עֲלָאָה
אֲתַעֵר וְכֻלָּא אֲעִיל לְגַבֵּי קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים,
וְאֲתַבְּרָכָא וְאֲתַמְלִיָּא כְּבִירָא דְמִיִּין נִבְעִין וְלֹא
פְּסִקִין, וְכֻלָּהוּ. מִתְבָּרְכָאן לְעִילָא וְתַתָּא.

הַכָּא רְזָא דְרִזִּין, הִהוּא דְלֹא אֲתִיִּידַע וְלֹא
אֲעִיל בְּחוּשְׁבָנָא. רַעוּתָא דְלֹא אֲתַפְּס
לְעֻלְמִין בְּסִים לְגוֹ לְגוֹ בְּגוּוֹיִיהוּ, וְלֹא אֲתִיִּידַע
הִהוּא רַעוּתָא וְלֹא אֲתַפְּס לְמַנְדַּע (ד"א ל"ג) (לו)
וְכִדִּין כְּלָא רַעוּתָא חֲדָא עַד אֵין סוּף וְכֻלָּא
אִיהוּ בְּשִׁלְיִמוֹ מִלְּתַתָּא וּמִלְּעִילָא וּמִגּוֹ לְגוֹ.
עַד דִּאֲתַעֲבִיד כְּלָא חַד. הֵאֵי רַעוּתָא לֹא אֲעִיל
לְגוֹ אֶף עַל גַּב דְלֹא אֲתִיִּידַע עַד דְכֻלָּא
אֲשְׁתַּלִּים וְאֲתַנְהִיר בְּקַדְמִיתָא בְּכֻלָּהוּ סְטֵרִין.

כְּדִין בְּסִים הִהוּא רַעוּתָא (ד"א ל"ג) (לכלא) וְלֹא (ד"א
דלא) אֲתַפְּס לְגוֹ בְּגוֹ בְּסִתִּימוֹ, וְכִדִּין זַכָּאָה
חוֹלְקִיָּה מֵאֵן דִּיתַדְבַק בְּמְאִרִיָּה בְּהִיָּא
שְׁעַתָּא, זַכָּאָה אִיהוּ לְעִילָא זַכָּאָה אִיהוּ לְתַתָּא
עֲלִיָּה כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל
יוֹלְדֶתְךָ.

תָּא חֲזִי, כִּינֹן דְכֻלָּהוּ אֲשְׁתַּלִּימוּ דָא בְּדָא
וְאֲתַקְשְׁרוּ דָא בְּדָא בְּקֶשֶׁר אֶחָד

וּנְשַׁמְתָּא עֲלָאָה נְהִיר לֹון מְסֻטְרָא דְלַעֲיֵלָא,
 וְכִלְהוּ נְהוּרִין אֲנוּן בּוֹצִינָא חֲדָא בְּשַׁלְיָמוּ,
 פְּדִין רַעוּא חֲדָא דְמַחְשְׁבָה (ר"א בְּמַחְשְׁבָה) אֲתַפְס
 (ר"א לְגוּ לְגוּ דְנְהִירוּ דְסָלִיק עַל כִּלְא וּכְגוּ לְגוּ בְּהוּא רַעוּתָא רַעוּתָא בְּמַחְשְׁבָה
 אֲתַפְס) נְהִירוּ דְלָא אֲתַפְס וְלָא אֲתִיידַע בַּר הַהוּא
 רַעוּ דְמַחְשְׁבָה תְּפִיס וְלָא ידַע מַה תְּפִיס אֲלָא
 דְאֲתַנְהִיר וְאֲתַפְסֵם הַהוּא רַעוּ דְמַחְשְׁבָה
 וְאֲתַמְלִיָּא כִלְא וְאֲשַׁתְּלִים כִּלְא וְאֲתַנְהִיר
 וְאֲתַפְסֵם כִּלְא כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב,
 (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ וְגו'.

גַּר אֲחַד בְּשַׁלְמוֹת, אַזְ רַצוֹן אֲחַד
 שְׁל הַמַּחְשְׁבָה (בְּמַחְשְׁבָה) נִתְפַס (ר"א
 לְפָנֵי וּלְפָנֵים, שְׁאוּר שְׁעוּלָה עַל הַכַּל וּכְפָנֵי לְפָנֵים
 בְּאוּתוּ רַצוֹן נִתְפַס בְּמַחְשְׁבָה) אֲזַר שְׁלָא
 נִתְפַס וְלָא נִדְעַע, פֶּרְט לְאוּתוּ
 רַצוֹן שְׁהַמְחַשְׁבָה תּוֹפְסַת וְלָא
 יוֹדַעַת מַה תּוֹפְסַת, אֲלָא שְׁמַאִיר
 וּמִתְמַתֵּק אוּתוּ רַצוֹן הַמַּחְשְׁבָה.
 וְהַכַּל מִתְמַלֵּא וְהַכַּל נְשַׁלֵּם וּמַאִיר
 וּמִתְבַּשֵּׂם הַכַּל פְּרָאוּי. וְעַל זֶה
 כְּתוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם
 שְׁכָכָה לוֹ וְגו'.

מִי שְׁזוּכָה לְהַדְבֵּק בְּרַבּוֹנוּ כְּמוֹ
 זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל הַעוֹלָמוֹת.
 אֲהוּב לְמַעֲלָה וְאֲהוּב לְמַטָּה.
 תְּפַלְתּוּ לֹא חוֹזְרֵת רִיקָם. זֶה
 מִתְחַטֵּא לְפָנֵי רַבּוֹנוּ כְּמוֹ בֶן לְפָנֵי
 אָבִיו וְעוֹשֶׂה לוֹ רַצוֹן בְּכָל מַה
 שְׁצָרִיף, וְאֵימָתוּ שׁוֹלְטָת עַל כָּל
 הַבְּרִיּוֹת. הוּא גּוֹזֵר וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְקַיֵּם. עָלִיו כְּתוּב (איוב כב)
 וְתַגְזֵר אֲמַר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיף
 נְגַה אֲזַר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֲזַר וַיְהִי אֲזַר
 וְגו'. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכַּאֵן
 שְׁעַקֵּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הַנְּטִיעוֹת הַלְלוּ (וַיִּשְׁתַּל אוֹתָם, מִמְשַׁמַּע
 שְׁכָתוּב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲזַר שְׁכָבֵר הָיָה שְׁנֵינִי,
 מִמְשַׁמַּע שְׁכָתוּב וַיְהִי אֲזַר. לֹא כְּתוּב וַיְהִי אֲלָא וַיְהִי.
 וּכְשֶׁהִסְתַּכַּל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל
 רְשָׁעִים, נְגוּ לְצַדִּיקִים. וְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים צו) אֲזַר
 זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׁמִחָה. וְהָרִי נֹאמֵר וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יְהִי אֲזַר. וְהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מא) מִי הַעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.
 מִמּוֹרָח וְגו'.

[וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מַה רָאָה? אֲמַר רַבִּי
 חֵיָא כְּפִי שְׁאֲמַרְנֵהּ, רָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְגַם אוּתוּ.
 רַבִּי אַבְא אֲמַר, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לְגַמּוּ
 אוּתוּ. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר], [נִיא וַיִּשְׁתַּל אוֹתָם,
 שְׁכָתוּב וַיְהִי אֲזַר. מַה מִּשְׁמַע אֲזַר? שְׁכָבֵר הָיָה אֲזַר.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲזַר לֹא נֹאמֵר אֲלָא וַיְהִי, לּוֹמֵר
 שְׁכָבֵר הָיָה, וְכְתוּב אֲזַר זָרַע לְצַדִּיק וְגו', וְהוּ שְׁכָתוּב
 מִי הַעִיר מִמּוֹרָח וְגו', וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיִּבְדֵּל,
 אֲזַר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם,

מֵאֵן דְּזָכִי לְאֲתַדְבֵּקָא בְּמַאֲרִיהַ כְּהַאי גְּוֹנָא,
 יְרִית עֲלִמִין כְּלָהוּ, רַחֲמֵימָא לַעֲיֵלָא
 רַחֲמֵימָא לְתַתָּא, צְלוֹתִיהָ לָא אֲהַדְרָא רִיקְנָיָא,
 דָּא אֲתַחֲטִי קָמִי מַאֲרִיהַ כְּבָרָא קָמִי אָבוּי
 וְעָבִיד לִיְהִי רַעוּתָא בְּכָל מַה דְּאֲצַטְרִיף,
 וְאֵימָתִיהַ שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיין אִיהוּ גְּזִיר
 וְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עָבִיד. עֲלִיָּה כְּתִיב, (איוב כב)
 וְתַגְזֵר אֲמַר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיף נְגַה אֲזַר :
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֲזַר וַיְהִי אֲזַר וְגו'. אֲמַר
 רַבִּי יִצְחָק מִכַּאֵן דְּעַקְרָן קַדְשָׁא בְּרִיף

הוּא לְהַנִּי נְטִיעוֹן (ר"א וְשִׁתִּיל לֹון מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמֵר אֲזַר שְׁכָבֵר הָיָה תַנּוּ, מִשְׁמַע דְּכְתִיב וַיְהִי אֲזַר, וְהָיָה לֹא כְּתִיב אֲלָא
 וַיְהִי. וְכַד אֲסַתְּבַל קַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא כְּאֲנוּן דְּרִין דְּרִשִׁיעִיָּא. וְגַמּוּ לִיָּה לְצַדִּיקִיָּא
 הַדָּא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים צו) אֲזַר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׁמִחָה וְהָא אֲתַמַּר,
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֲזַר, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה מא) מִי הַעִיר מִמּוֹרָח וְגו'.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. מֵאֵן רָאָה, אֲמַר רַבִּי חֵיָא כְּדָקָא מִן הָאוֹר
 כְּעוֹבְדֵייהוּ דְּרִשִׁיעִיָּא וְגַמּוּ לִיָּה. רַבִּי אַבְא אֲמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר
 כִּי טוֹב לְגַמּוּ אוּתוּ. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר, (נִיא וְשִׁתִּיל לֹון דְּכְתִיב וַיְהִי
 אֲזַר מִי מִשְׁמַע אֲזַר שְׁכָבֵר הָיָה אֲזַר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲזַר לֹא נֹאמֵר אֲלָא
 וַיְהִי לּוֹמֵר שְׁכָבֵר הָיָה וְכְתִיב אֲזַר זָרַע לְצַדִּיק וְגו' וְהָא הוּא דְּכְתִיב מִי הַעִיר
 מִמּוֹרָח וְגו'. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר וַיִּבְדֵּל אֲמַר רַבִּי יִצְחָק כְּדָקָא מִן הָאוֹר
 כְּעוֹבְדֵייהוּ דְּרִשִׁיעִיָּא וְגַמּוּ לִיָּה. רַבִּי אַבְא אֲמַר הַמָּא) דְּסָלִיק
 נְהוּרִיהַ מִסִּיפֵי עֲלִמָּא עַד סִיפֵי עֲלִמָּא, וְכִי
 אֲמַר רַבִּי יִצְחָק כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנֵהּ, שְׁרָאָה כְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְגַם אוּתוּ. רַבִּי אַבְא אֲמַר רָאָה] שְׁסַלְק

טוב הוא (דף מו ע"א) לַאֲגַנְזָא לִיה דְּלָא יַהֲנוּן
מַנִּיה חַיִּיבֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי
טוֹב דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּיה רַתְחָא, כְּתִיב
הָכָא כִּי טוֹב וּכְתִיב הָתָם (במדבר כד) כִּי טוֹב
בְּעֵינַי יִי לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוּפָא דְקָרָא (ר"א
אויב) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ,
וּבְגִין כֹּף לָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיה רַתְחָא וְאָף עַל גַּב
דְּשִׁיתָף לִוּן קִדְשָא בְּרִיךְ הוּא כְּחֻדָא.

תָּא חֲזִי, נְהִירוֹ עֲלָאָה לְמַהוּי נְהִיר הַאי אוֹר.
וּמַהְוָא נְהִירוֹ חֲדוּ לְכֻלָּא בֵּיה. וְהוּא
יְמִינָא לְאַתְעֻטְרָא גּוּלְפּוּי (נ"א גליפ) גְּלִיפִין
בְּהַדְיָה וְהָא אֲתַמְר. כְּתִיב, (תהלים לא) מָה רַב
טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ.
מָה רַב טוֹבְךָ דָּא אוֹר קִדְמָאָה דְגַנְיִז קִדְשָא
בְּרִיךְ הוּא, לִירְאִיךָ לְצַדִּיקִים לְאַנוּן דְּחִלִּי
חֻטְאָה כְּדַקְאֲמַרְן.

השלמה מההשממות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי
אוֹרִים הַגְּדוּלִים הָיוּ, דְּכְתִיב וַיְהִי
אוֹר. וְעֲלִיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלִקַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא
דְּכְתִיב מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ
פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ נִגְדַּבְנִי אָדָם. מְלַמֵּד שְׂאוֹר
הָרֵאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָּה לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ
דְּכְתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד.
רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה,
רָאָה טוֹב מְאֹד, מְזַהֵר וּבְהִיר.

וְלִקַּח מְאוּרוֹ הַטּוֹב וְכֻלְל שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם
נְתִיבוֹת הַחֻכְמָה וּנְתַנּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה.
וְהֵינּוּ דְכְתִיב (משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ. הוּי אוֹמַר אוֹצְרָה שֶׁל

וְכִי טוֹב הוּא לְגַנְזוּ כְּפִי שְׁלָא יַהֲנוּ
מִמֶּנּוּ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שְׁלָא יִמְצָא בּוֹ
רַתְחָה. כְּתוּב פֶּאֶן כִּי טוֹב, וְכְתוּב
שָׁם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינַי ה'
לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוּף הַפְּסוּק
[מוכח] - וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְלִכְּן לָא נִמְצְאָה בּוֹ
רַתְחָה, וְאָף עַל גַּב שְׁשַׁתָּף אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאָחֵד.

בָּא רָאָה, הָאוֹר עֲלִיוֹן לְהִיּוֹת
מְאִיר הָאוֹר הַזֶּה, וּמְאוּתוֹ אוֹר
שְׁמַתָּה לְכָל בּוֹ. וְהוּא יִמִּין
לְהַתְעַטֵּר תְּחִיקוּתֵי [חֻקוּי]
תְּחִיקִים יַחַד אֲתוּ, וְהִרִי נֶאֱמַר.
כְּתוּב (תהלים לא) מָה רַב טוֹבְךָ
אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת
לַחֹסִים בָּךְ. מָה רַב טוֹבְךָ - זֶה
אוֹר רֵאשׁוֹן שְׁגַנּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. לִירְאִיךָ - לְצַדִּיקִים, שְׁהִם
יִרְאִי חֻטְאָה כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנּוּ.

השלמה מההשממות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וְאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁנֵי אוֹרוֹת הַגְּדוּלִים
הָיוּ, שְׁכְּתוּב וַיְהִי אוֹר, וְעֲלִיו
נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלִקַּח הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים
לְעֵתִיד לְבָא, שְׁכְּתוּב (תהלים לא)
מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צִפְנַתָּ לִירְאִיךָ
פְּעֻלַת לַחֹסִים בָּךְ נִגְדַּבְנִי אָדָם.
מְלַמֵּד שְׂאוֹר הָרֵאשׁוֹן אֵין כָּל
בְּרִיָּה יְכוּלָּה לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, שְׁכְּתוּב
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב,
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה,
רָאָה טוֹב מְאֹד מְזַהֵר וּבְהִיר.

וְלִקַּח מְאוּרוֹ הַטּוֹב, וְכֻלְל
שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הַחֻכְמָה,
וּנְתַנּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵינּוּ שְׁכְּתוּב
(משלי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ. הוּי אוֹמַר:
אוֹצְרָה שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פָּה.

תורה שבעל פה. ואמר הקדוש ברוך הוא, אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה נחשבת בכלל העולם הזה, והיא תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז.

ומאי ניהו עוזו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר כתבתם. וכתוב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אבך, וכתוב (חבקוק א) וקרננים מידו לו, ושם חביון עזה. ומהו חביון עזה? אלא אותו האור שגנו והחביא, שנאמר צפנת ליראיך. וזה שנשארו לנו - פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך, ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי, שנאמר נגד בני אדם.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל, ותורה אורה, שנאמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור. ואמר נר - זו מצוה, ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אלא מתוך שכתב נחקקים האור, קורא לו אור. משל למה הדבר דומה? לאדם צנוע בספי הבית, אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר - תורה שבעל פה. אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. ומאי ניהו יראת יי, זה האור הראשון.

ואמר רבי מאיר מהו דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן. מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה

ומאי ניהו עוזו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (חבקוק א) ונגה פאור תהיה. עתיד הנגה שנגלח מהאור הראשון להיות פאור, אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר כתבתם. וכתוב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אבך. וכתוב (חבקוק א) קרננים מידו לו ושם חביון עזו. אלא אותו האור שגנו והחביא שנאמר (תהלים ל"ד) צפנת ליראיך, וזה שנשארו לנו. (תהלים ל"ד) פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצוותיך ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי, שנאמר, נגד בני אדם.

אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה. שנאמר, (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור, ואמר נר זו מצוה ומצוה זו תורה שבעל פה. אור, זו תורה שבכתב. אלא מתוך שכתב נתקיים האור קרי לה אור. משל למה הדבר דומה לאדם צנוע בספי הבית אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר תורה שבעל פה, אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה. ומאי ניהו יראת יי, זה האור הראשון.

ואמר רבי מאיר מהו דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן. מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה

יכולה להסתפל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם, והוא כח אבן יקרה שקורין סחורת. ודר ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזיוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש כחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה. זכה ונטל מדתו, שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. **בא** יצחק וביקש כחו, ונתנו לו ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו, שהיה מדת הגבורה, דהינו הפחד, שפיתוב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. **בא** יעקב ורצה בה ולא נתנהו לו. אמר לו, הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלל שלשתם, שפיתוב תתן אמת ליעקב. ומהו האמצע? הינו שלום, והרי כתוב תתן אמת ליעקב? אמת ושלום הם אחד, כמו שנאמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת, (ישעיה לט) כי יהיה שלום ואמת בימי, והינו שפיתוב (שם נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהינו נחלה גמורה שיש לו חסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

אבן מאסו - אברהם ויצחק, שפנו את העולם, היתה עתה לראש פנה. ולמה מאסו בה, והלא נאמר (בראשית כו) יעקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי? מה זה משמתי? אמרה מדת חסד: שכל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות

יכולה להסתפל בו. גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל סחורה שבעולם והוא כח אבן יקרה שקורין סחורת. ודר ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזיוה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה ומקושטת וכלל בה כל המצות.

בא אברהם וביקש כחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה, זכה ונטל מדתו שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. **בא** יצחק וביקש כחו ונתנו לו, ולא רצה בה. זכה ונטל מדתו שהיא מדת הגבורה דהיינו הפחד. דכתיב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק.

בא יעקב ורצה בה ולא נתנהו לו, אמר ליה הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אתה תהיה באמצע ותכלול שלשתם דכתיב תתן אמת ליעקב. ומאי אמצע, היינו שלום. והא כתיב תתן אמת ליעקב, אמת ושלום חד הוי. כמה דאת אמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת (ישעיה ל) כי שלום ואמת יהיה בימי והיינו דכתיב (ישעיה נ"ח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהיינו נחלה גמורה דאית ליה חסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קי"ח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פניה.

אבן מאסו אברהם ויצחק שפנו את העולם, היתה עתה לראש פניה. ולמה מאסו בה והלא נאמר (בראשית כו) יעקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי ותורתי. מאי משמתי, אמר מדת חסד. כל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם

מלאכתי, שְהָרִי אֲבָרְהֶם עֲמֵד שָׁם
בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי -
בְּמִדָּה זֹה הֵיטָה מְלֹאכְתִּי, שְׂאֲנִי
מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ, וְאֶפְלוּ
נִתְחַיְבוּ אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד
מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת
רְצוֹן אֲבִיָּהֶם. כֹּל זֶה עָשָׂה
אֲבָרְהֶם, וְכָתוּב (שם כא) וַיִּטַּע אֶשֶׁל
בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לְחֻמּוֹ וּמִימִי
לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, וְהִיָּה מִזְכָּה
וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם: לְמִי אַתֶּם
עוֹבְדִים? עֲבָדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ! וְהִיָּה דוֹרֵשׁ

לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים וְשָׁבִים.
וּמִנֵּיָן לָנוּ שְׂאֵף הַחַיִּיבִים הִיָּה
מִזְכָּה? שְׂנֵאֲמַר (שם טו) הַמִּכְסָּה
אֲנִי מֵאֲבָרְהֶם, וְאֲבָרְהֶם הִיוּ יְהִיָּה
וְגוֹמֵר. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר
לוֹמַר שְׂלֵא יִדַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׂלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִיל? אֲלֵא
זָכּוּתוֹ הוּא אֲמַר. מִכַּאֵן אֲמַרוּ, בָּא
לְטָהֵר - מְסִיעֵינּוּ אוֹתוֹ. בָּא לְטָמֵא
- פּוֹתְחִים לוֹ. מַה זֶה פּוֹתְחִים
לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים תְּמִיד.
מִצּוֹתֵי חֻקוֹתַי וְתוֹרַתִּי - אֲמַר,
הוּאִיל וְלֹא חִפְצַתִּי בָּהּ, אֲשַׁמֵּר
מִצּוֹתַיָּהּ. מַה זֶה תּוֹרַתִּי? אֲלֵא
אֶפְלוּ הוֹרְאוֹת וּפְלִפּוּלִים
שְׁמוּרִים לְמַעַלָּה הוּא יִדְעֵם
וּפְלִפֵּל וְקִיָּמָם.

וּמַה זֶה מְשֵׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל?
הָיוּ אוֹמְרֵי, צָדֵק הָעֲלִיּוֹן. וּמַהוּ
הָאוֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן? וְהִיָּנוּ
סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמַטָּה
הִיָּמְנָה נִקְרָאת דָּר, וּמַה הוּא?
מִיָּדוּ לוֹ, הִיָּנוּ חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל
יָד יָמִין: ע"כ מַהֵשֶׁמְטוֹת.

וְהִיָּה עָרֵב וְהִיָּה בִקְר יוֹם אֶחָד.
וְהִיָּה עָרֵב - מִצַּד הַחֹשֶׁף. וְהִיָּה
בִקְר - מִצַּד הָאוֹר. וּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם
מִשְׁתַּתְּפִים כְּאֶחָד, כְּתוּב יוֹם
אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מַה
הֵטַעַם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּתוּב וְהִיָּה

עֲמֵד שָׁם בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי, בְּמִדָּה
זֹה הֵיטָה מְלֹאכְתִּי שְׂאֲנִי מִזְכָּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ
וְאֶפְלוּ נִתְחַיְבוּ, אֲנִי מִזְכָּה אוֹתָם. וְעוֹד
מְשִׁיבִם וּמְבִיא בְּלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיָּהֶם.
כֹּל זֶה עָשָׂה אֲבָרְהֶם וְכָתוּב (בראשית כ"א) וַיִּטַּע
אֶשֶׁל בְּבָאָר שֶׁבַע. סִדֵּר לְחֻמּוֹ וּמִימִי לְכָל
בְּאֵי עוֹלָם וְהִיָּה מִזְכָּה וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם, לְמִי
אַתֶּם עוֹבְדִים, עֲבָדוּ אֶת יי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ. וְהִיָּה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בָּאִים
וְשָׁבִים.

וּמִנֵּיָן שְׂאֵף הַחַיִּיבִים הִיָּה מִזְכָּה, שְׂנֵאֲמַר
הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאֲבָרְהֶם וְאֲבָרְהֶם הִיָּה
יְהִיָּה וְגוֹ'. אֲלֵא אֲזַכְּרֶהוּ שִׁיבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם
רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שְׂלֵא יִדַּע
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂלֵא יִכְלוּ לְהַנְצִיל. אֲלֵא
זָכּוּתוֹ קֹאֲמַר. מִכַּאֵן אֲמַרוּ בָּא לְיִטְהַר מְסִיעֵינּוּ
אוֹתוֹ. בָּא לְיִטְמֵא פּוֹתְחִין לוֹ מֵאֵי פּוֹתְחִין לוֹ,
אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מִצּוֹתֵי חֻקוֹתַי וְתוֹרַתִּי,
אֲמַר, הוּאִיל וְלֹא חִפְצַתִּי בָּהּ אֲשַׁמֵּר
מִצּוֹתַיָּהּ. מֵאֵי תּוֹרַתִּי, אֲלֵא אֶפְלוּ הוֹרְאוֹת
וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעַלָּה, הוּא יִדְעֵם
וּפְלִפֵּל וְקִיָּמָם.

וּמַאי מְשֵׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, הָיוּ אוֹמְרֵי
צָדֵק הָעֲלִיּוֹן. וּמַאי הָאוֹר הַגְּדוֹל
הַצָּפוֹן, הִיָּנוּ סוֹחֲרֵת. וְהָאֲבָן שְׁדָרָה לְמַטָּה
הִיָּמְנָה נִקְרָאת דָּר, וּמַאי הוּא מִיָּדוּ לוֹ, הִיָּנוּ
חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יָד יָמִין: (עַד כַּאֵן מַהֵשֶׁמְטוֹת)

וְהִיָּה עָרֵב וְהִיָּה בִקְר יוֹם אֶחָד. וְהִיָּה עָרֵב
מִסְטָרָא דְחֹשֶׁף, וְהִיָּה בִקְר מִסְטָרָא
דְאוֹר, וּמַגּוּ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְּאֶחָד כְּתוּב
יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעְמָא
בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּתוּב וְהִיָּה עָרֵב וְהִיָּה
בִקְר. לְמַגְדַּע דְהָא לִית יוֹם בְּלֵא לִילָה וְלִית

עָרַב וַיְהִי בֶקֶר? לְדַעַת שְׁהַרִי אֵין יוֹם בְּלִי לִילָה וְאֵין לִילָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא צְרִיכִים לְהַפְרֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁיִצֵּא אוֹר רֵאשׁוֹן, הַתַּפְּשׁוּט בְּכָל הַיָּמִים, שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב בְּכָלֵם בֶּקֶר, וְאֵין בֶּקֶר אֶלֶּא מִצַּד שֶׁל אוֹר רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יוֹם רֵאשׁוֹן הוֹלֵךְ עִם פְּלֵם, וְכָלֵם בּוֹ, כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׁאֵין בְּהֵם פְּרוּד וְהַכֵּל אַחַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, תְּהִיָּה הַתַּפְּשׁוּטוֹת הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמְּלֹאכִים שְׁנִבְרָאוּ בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, יֵשׁ לְהֵם קִיּוּם לְהַתְקִים לְצַד יָמִין. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, אֶת - לְכָלֵל אֶת הָאֶסְפֵּקֶלְרִיָּה שְׁלֹא מְאִירָה עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּה מְאִירָה, שְׁנֹאמַר [בן] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת - לְכָלֵל [וְהַכֵּל] וְלִרְבוֹת אֶת כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁבָאִים מִצַּד הָאוֹר הַזֶּה, וְכָלֵם מְאִירִים כְּבַתְחֻלָּה בְּקִיּוּם שְׁלֵם.

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּזֶה נִכְרְדוּ מֵיִם עֲלִיוֹנִים מִמֵּיִם תַּחְתּוֹנִים. רְקִיעַ - הַתַּפְּשׁוּטוֹת הַיָּמִים, וְהַרִי נֹאמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל - בֵּין מֵיִם עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ - בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתוֹב, אֶלֶּא וַיַּעַשׂ, שֶׁהַגְּדִיל אוֹתוֹ בְּגִדְלוֹת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁנֵי נִבְרָא גִיהֶנֶם לְרִשְׁעֵי הָעוֹלָם. בְּשָׁנֵי נִבְרָא מַחְלֶקֶת. בְּשָׁנֵי לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלָכֵן לֹא כְּתוֹב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד שְׁבָא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשׁוּם כֶּף כִּי טוֹב פְּעָמִים, אַחַד עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם שְׁנִי, וְאַחַד לְעֲצוּמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַתַּתְקֵן הַיּוֹם הַשְּׁנִי

לִילָה בְּלֹא יוֹם וְלֹא אִבְעוֹן לְאַתְפָּרְשָׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא יוֹם דְּנִפְקָ אוֹר קְדַמָּאָה אַתְפָּשׁוּט בְּכֻלְהוֹ יוֹמֵי, דְּכַתִּיב בְּכֻלְהוֹ יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְּכַתִּיב בְּכֻלְהוֹ בֶּקֶר, וְלֹאוּ בֶּקֶר אֶלֶּא מְסֻטְרָא דְאוֹר קְדַמָּאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדַמָּאָה אֲזִיל עִם בְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְלֹאוּ בְּהוּ פְּרוּדָא וְכֻלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, יְהִי (ד"א ל"ג אוֹר) אַתְפָּשׁוּטוֹתָא דְהָאֵי אוֹר לְתַתָּא, וְאֵלִין אַנּוּן מְלֹאכִין דְאַתְבְּרִיאוּ בַיּוֹמָא קְדַמָּאָה אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְאַתְקִימָא לְסֻטְרָא יְמִינָא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. אֶת לְאַתְכַּלְלָא אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְלֹא נְהָרָא עִם אֶסְפֵּקֶלְרִיָּאָה דְנְהָרָא דְאַתְמַר (ד"א בֵּיה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת לְאַתְכַּלְלָא (ד"א לְאַכְלֵלָא) וְלְאַסְגָּאָה כְּלָהוּ מְלֹאכִין דְאַתְיִין מְסֻטְרָא דְאוֹר דָּא, וְכֻלְהוֹן נְהָרִין כְּקְדַמִּיתָא בְּקִיּוּמָא שְׁלֵים:

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹף הַיָּמִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאֵי אַתְפָּרְשׁוּ מִיִּין עֲלִאִין מִמִּיִּין תַּתָּאִין. רְקִיעַ פְּשִׁיטוֹתָא דְמִיִּין וְהָא אַתְמַר. וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מִיִּין עֲלִאִין לְתַתָּאִין:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָאוּ עֲלָאָה, וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתוֹב, אֶלֶּא וַיַּעַשׂ, דְאַסְגִּי לִיה בְּרַבּוֹ סִגְיָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי גִיהֶנֶם לְחַיִּיבֵי עֲלָמָא, בְּשָׁנֵי אַתְבְּרִי מַחְלוּקָתָא. בְּשָׁנֵי לֹא אֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כֶּף לֹא כְּתוֹב בֵּיה כִּי טוֹב, עַד דְאַתָּא יוֹם תְּלִיתָאָה וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, בְּגִין כֶּף כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שְׁנִי, וְחַד לְגַרְמִיָּה. בַּיּוֹם תְּלִיתָאֵי אַתְתַּקֵּן יוֹם שְׁנִי וְאַתְפָּרְשׁ בֵּיה מַחְלוּקָתָא. וּבֵיה אֲשַׁתְּלִימוּ רַחְמֵי עַל חַיִּיבֵי גִיהֶנֶם. בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה

ונבדלה בו מחלקת, ובו השתלמו רחמים על רשעי הגיהנם. ביום השלישי משתככים שלהבות הגיהנם. משום כך נכלל בו שני ונשלם בו.

רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון. אמר לו, אור זה ביום ראשון, וחשך ביום שני, ונפרדו המים ומחלקת היתה בו, למה לא נשלם ביום הראשון, שהרי זמין כולל את השמאל? אמר לו, על זה היתה מחלקת, ושלישי רצה להפנס ביניהם להכריע ולהרבות בהם שלום.

תדשא הארץ דשא - התחברות של מים עליונים בתחתונים לעשות פרות. מים עליונים [ד"א פרים ורבים] ועושים פרות, והתחתונים קוראים להם לעליונים פנקבה לזכר, משום שמים עליונים זכריים, ותחתונים נקביים.

רבי שמעון אמר, כל זה הוא למעלה והוא למטה. אמר רבי יוסי, אם כך, אלהים שאמרנו [ד"א אמר] מי האלהים? [ד"א אלא אלהים סתם] אלהים חיים למעלה. ואם תאמר אלהים למטה סתם, אלא למטה הוא תולדות, כמו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ואמרנו בה' בראם. ואותו [שלמעלה] למעלה אביהם של הכל הוא, היא העשיה, ועל זה הארץ עושה תולדות, שהרי היא מתעברת פנקבה מן הזכר.

רבי אלעזר אמר, כל הצבאות היו בארץ, ולא הוציאה את כחה, והם תולדותיה, עד יום [חמישי] הששי, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. ואם תאמר, והרי כתוב ותוצא הארץ דשא? היה גנוז בה עד שהצטרף. שהרי

משתככין שביבין דגיהנם. בגיני כך אתפליל ביה יום שני ואשתלים ביה.

רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר ליה האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה, אמאי לא אשתלים ביום ראשון דהאי ימינא כליל לשמאלא, אמר ליה על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם:

תדשא הארץ דשא, אתחברותא דמיין עלאין בתתאין למעבד פירין. מיין עלאין [ד"א פרו ורבו] ועבדי איבין, ותתאי קראן לון לעלאין פנוקבא לגבי דכורא, בגין דמיין עלאין דכורין ותתאי נוקבין.

רבי שמעון אמר כל דא הוא לעילא והוא לתתא. אמר רבי יוסי אי הכי אלהים דקא אמרן [ד"א אמר] מאן אלהים, [ד"א ל"ג אלא אלהים סתם] אלהים חיים לעילא, ואי תימא לתתא אלהים סתם. אלא לתתא איהו תולדות, [ד"א ע"ב] כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואמרין בה' בראם, וההוא [ד"א דלעילא] לעילא אבהן דכלא הוא איהי עבידתא, ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא היא מתעברא כנוקבא מן דכורא.

רבי אלעזר אמר כל חילין הוו בארעא ולא אפיקת חילקא ואנון תולדותיה עד יום [חמישי] הששי דכתיב תוצא הארץ נפש חיה, ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא. אלא אפיקת תקון חילקא לאתישבא פדקא יאות וכלא הוה גניז בה עד דאצטרין. דהא בקדמיתא כתיב צדיא וריקנא כתרגומו, אלא הוציאה תקון כחותיה פדי להתישב פראוי, והכל

בהתחלה כתוב שוממה וריקה
 כתרנגומו, אחר כך נתקנה
 והתישבה וקבלה זרע ודשאים
 ועשבים ואילנות כראוי,
 והוציאה אותם אחר כך.
 והמאורות גם כן לא שמשו
 אורות שלהם עד שהצטרף.

יהי מארת ברקיע השמים ומארת
 כתיב חסר, להכליל נחש הרע
 שהטיל זמה ועשה פרוד
 שהשמש לא משמש עם לבנה.
 מארת - קללות. ועל זה גרם
 שהתקלה הארץ, שכתוב
 ארוה האדמה. ולכן מארת
 כתוב אחד. יהי מארת - זו
 הלבנה. רקיע השמים - זו
 השמש. ושיניהם בכלל אחד
 להזדווג להאיר העולמות למעלה
 ולמטה. ממשמע שכתוב על
 הארץ ולא כתוב בארץ, שמשמע
 למעלה ולמטה, חשבון של הכל
 בלבנה הוא.

רבי שמעון אמר, גימטריאות
 וחשבון תקופות ועבורים - הכל
 הוא בלבנה, שהרי למעלה אינו.
 אמר לו רבי אלעזר, ולא? והרי
 כמה חשבונות ושעורים עושים
 החברים? אמר לו, לא כך! אלא
 החשבון עומד בלבנה, ומשם
 יכנס האדם לדעת למעלה. אמר
 לו, והרי כתוב והיו לאתת
 ולמועדים? אמר לו, לאתת
 כתוב חסר. אמר לו, הרי כתוב
 והיו? אמר לו, היות כלם שיהיו
 בו, פאוצר זו שמתמלא מהכל.
 אבל החשבון של הכל הוא
 בלבנה.

בא ראה, יש נקדה אחת ומשם
 הראשית למנות, שהרי מה
 שלפנים של אותה נקדה לא
 נודע ולא נתן למנות, ויש נקדה
 למעלה נסתרת שלא התגלתה
 כלל ולא נודעה, ומשם הראשית
 למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

ולכתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא
 ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות, ואפיקת
 לון לבתר. ומאורות הכי נמי לא שמשו
 נהורא דלהון עד דאצטרף: (דף מו ע"ב).

יהי מארת ברקיע השמים (ד"א מארת כתיב חסר),
 לאכללא חויא בישא דאטיל זוהמא
 ועבד פירוודא דלא משמש שמשא בסיהרא.
 מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטייא
 ארעא דכתיב ארוה האדמה, ובגין כך
 מארת כתיב, חד, יהי מארת דא סיהרא.
 רקיע השמים דא שמשא, ותרווייהו בכללא
 חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא.
 משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ
 דמשמע לעילא ותתא, חושבן דכלא בסיהרא
 הוא.

רבי שמעון אמר גימטריאות וחשבון
 תקופות ועבורין פלא הוא בסיהרא,
 דהא לעילא לאו איהו. אמר ליה רבי אלעזר
 ולא והא כמה חושבנן ושיעורין קעבדי
 חברייא. אמר ליה לאו הכי, אלא חשבנא
 קיימא בסיהרא ומתמן יעול בר נש למנדע
 לעילא. אמר ליה והא כתיב והיו לאותות
 ולמועדים. אמר ליה לאתת כתיב חסר. אמר
 ליה הא כתיב והיו, אמר ליה הויין פלהון
 דיהוון ביה, פאספוקא דא דאתמלייא מפלא,
 אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא.

תא חזי, נקודה חד אית ומתמן שירותא
 לממני, דהא מה דלגו דההיא נקודה לא
 אתידע ולא אתייהב לממני, ואית נקודה
 לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע
 ומתמן שירותא לממני כל סתים ועומקא. הכי
 נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא
 למנות כל נסתר ועמק. כך גם יש נקדה למטה שהתגלתה, ומשם הוא ראשית לכל חשבון ולכל

שירותא לְכַל חוֹשְׁבְנָא וּלְכַל מְנַן, וְעַל דָּא
 הָכָא הוּא אַתְר לְכַל תְּקוּפוֹת וְגִימְטְרִיאוֹת
 וְעִבּוּרֵין וְזִמְנֵין וְחִגֵי וְשַׁבְתֵי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדַבְּקֵי
 בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲבָדֵי חוֹשְׁבֵן לְסִיְהָרָא
 וְאַנּוּן דְּבִקִין בִּיה וְסֻלְקִין לִיה לְעִילָא, דְּכַתִּיב,
 (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי אֱלֹהֵיכֶם וְגו':

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה, אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר הָא אוֹקְמוּהָ דְאַנּוּן מִיֵּין
 רְחִישׁוּ וְאוֹלִידוּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא וְהָא אַתְמָר.
 יְעוּפָה יְעוּפָה עַל הָאָרֶץ. יְעוּפָה מִיִּבְעֵי לִיה, מַהוּ
 יְעוּפָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן רְזָא הוּא. וְעוּפָה דָּא
 מִיִּכָּא"ל דְּכַתִּיב, (ישעיהו ו) וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד
 מִן הַשָּׁרְפִים. יְעוּפָה (ד"א ל"ג יְעוּפָה מִיִּבְעֵי לִיה אֱלֹא) דָּא
 גְּבַרְיָא"ל דְּכַתִּיב, (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל אֲשֶׁר
 רְאִיתִי בְּחִזּוֹן בְּתַחֲלָה מוֹעֵף בֵּיעָף. (ד"א ל"ג וְדָא הוּא
 יְעוּפָה), עַל הָאָרֶץ (נ"א דָּא אֲלִיָּהוּ דְאֲשַׁתְּכַח תְּדִיר בְּאַרְעָא וְלֹא
 מִסְטְרָא דְאָבָא וְאָמָא אֲשַׁתְּכַח דְּאִיהוּ (ס"א וְאִיהוּ טָאֵם עֲלָמָא) בְּד' טָאֵסִין
 דְּכַתִּיב, (מלכים א יח) וְרוּחַ ה' יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא אֲדַע. וְרוּחַ ה' חִדָּ. וְשִׁאָף
 תְּרִין. עַל אֲשֶׁר תִּלְת, לֹא אֲדַע אַרְבַּע. עַל פְּנֵי דָּא מִלְּאָף הַמְּנוֹת) דְּהוּא
 (אִית דְּלֹא גַרְסִי) (חֲשׂוּף אַרְעָא. עַל פְּנֵי) (נ"א אֲחֻשְׁדִּי פְּנֵי עֲלָמָא וְכַתִּיב בִּיה
 וְחֻשְׁדִּי עַל פְּנֵי תְּהוֹם), רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כְּדָאֲמַרְן עוֹלָה
 וּמִשְׁטִינ וְכו'.

אָמַר רַבִּי אָבָא וְהָא מִלְּאָף הַמְּנוֹת בְּשַׁנֵּי
 אַתְבְּרִי. אֱלָא עַל הָאָרֶץ דָּא רְפָא"ל
 דְּאִיהוּ מְמַנָּא לְאַסּוּוֹתָא דְאַרְעָא דְבְּגִינְיָה
 אַתְרַפִּיאַת אַרְעָא וְקִיִּים פֶּר נֶשׁ עֲלָה וְרַפִּי לְכַל
 חִילִיָּה. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא אוֹרִיא"ל,
 וְכִלָּא הוּא בְּקָרָא.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב בְּתַרְיָה וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
 הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 (ד"א הָא אוֹקְמוּנָא אֱלִין לְוַתְּמֵן וְכַת וּוּגֵי). אֱלִין אַנּוּן שְׁבַעִין
 מְמַנָּן רַבְרָבָן עַל שְׁבַעִין עַמִּין, וּבְגִין כֶּף

מְנַן, וְעַל זֶה פֶּאן הוּא הַמְּקוֹם
 לְכַל הַתְּקוּפוֹת וְהַגִּימְטְרִיאוֹת
 וְהַעִבּוּרִים וְהַזְּמַנִּים וְחִגֵּים
 וְשַׁבְּתוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שְׁדַבְּקִים
 בְּקִדְשׁוֹ בְּרוּךְ-הוּא, עוֹשִׂים
 חֲשָׁבוֹן לְלִבְנָה, וְהֵם דְּבָקִים בּוֹ
 וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, שְׁכַתוּב
 (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּיה'
 אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ
 שְׁאוּתָם מִיִּם רְחִישׁוּ וְהוֹלִידוּ כְּמוֹ
 שְׁלַמְעֵלָה, וְהָרִי נֶאֱמַר. וְעוּפָה
 יְעוּפָה עַל הָאָרֶץ - יְעוּפָה צְרִיף
 לְכַתְּב, מַה זֶה יְעוּפָה?.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, סוּד הוּא, וְעוּפָה
 זֶה מִיִּכָּא"ל, שְׁכַתוּב (ישעיהו) וַיַּעַף
 אֵלַי אֶחָד מִן הַשָּׁרְפִים. יְעוּפָה -
 (ד"א יְעוּפָה צְרִיף לוֹ, אֱלֹא) זֶה גְּבַרְיָא"ל,
 שְׁכַתוּב (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל
 אֲשֶׁר רְאִיתִי בְּחִזּוֹן בְּתַחֲלָה מְעַף
 בֵּיעָף. (ד"א וְהוּא יְעוּפָה). עַל הָאָרֶץ - (וְהוּ
 אֲלִיָּהוּ שְׁנַמְצָא תְּמִיד בְּאָרֶץ וְלֹא מִצַּד שֶׁל אָבָא
 וְאָמָא הוּא. נְמַצָּא שְׁהוּא (כֹּס אֶת הַעוֹלָם) בְּאַרְבַּע
 טִיסוֹת, שְׁכַתוּב וְרוּחַ ה' יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא אֲדַע.
 וְרוּחַ ה' - אַחַת. וְשִׁאָף - שְׁתַּיִם. עַל אֲשֶׁר - שְׁלֹשׁ.
 לֹא אֲדַע - אַרְבַּע. עַל פְּנֵי - זֶה מִלְּאָף הַמְּנוֹת)
 שְׁהוּא (מְחֻשְׁדִּי הָאָרֶץ. עַל פְּנֵי - מְחֻשְׁדִּי פְּנֵי
 הַעוֹלָם, וְכַתוּב בּוֹ וְחֻשְׁדִּי עַל פְּנֵי תְּהוֹם). רְקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם - כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ עוֹלָה
 וּמִסְטְטִין וְכו'.

אָמַר רַבִּי אָבָא, וְהָרִי מִלְּאָף
 הַמְּנוֹת בְּשַׁנֵּי גְּבַרְיָא? אֱלָא עַל
 הָאָרֶץ זֶה רְפָא"ל, שְׁהוּא מְמַנָּה
 עַל רְפּוּאַת הָאָרֶץ, שְׁבַגְלָלוּ
 גְּרַפְּאֵת הָאָרֶץ, וְקִיִּים בְּזַן אָדָם
 עֲלִיָּה וּמְרַפָּא לְכַל כַּחוּ. עַל פְּנֵי
 רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם - זֶה אוֹרִיא"ל.
 וְהַכֹּל הוּא בְּפִסְוּק.

וְכֵן כְּתוּב אַחֲרֵינוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
 אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר (ד"א הָרִי בְּאַרְעוֹ אֱלִין לְוַתְּמֵן וְכַת וּוּגֵי)
 אֱלִין הֵם שְׁבַעִים מְמַנִּים גְּדוֹלִים
 עַל שְׁבַעִים הַעַמִּים, וְלָכֵן גְּבַרְיָא

כלם להיות שולטים על הארץ. ואת כל נפש החיה הרומשת - אלה הם ישראל שהם נפש ודאי של אותה חיה, ונקראים גוי אחד בארץ. אשר שרצו המים למיניהם - שהם משתדלים בתורה. ואת כל עוף כנף למינהו - אלה הצדיקים שבהם, ולכן הם נפש חיה. דבר אחר, ואת כל עוף כנף - כמו שנאמר, אלה הם שלוחי העולם.

אמר רבי אבא, נפש חיה שהם [הם] ישראל, משום שהם בני הקדוש ברוך הוא [ד"א בני לקדוש ברוך הוא] ונשמות הקדושות שלהם באות ממנו. נפשות שאר העמים עובדי עכו"ם מאיזה מקום הם? אמר רבי אלעזר, מאותם צדדי השמאל שמטמאים אותם יש להם נשמות, ולכן כלם טמאים ומטמאים מי שקרב עמם.

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו' - כל שאר החיות האחרות כל אחת ואחת כפי מינה. ואמר רבי אלעזר, זה מסייע למה שאמרנו שנפש חיה אלו ישראל, שהם נפש חיה קדושה עליונה. בהמה ורמש וחיתו ארץ - אלו שאר העמים עובדי עבודה זרה שאינם נפש חיה, אלא [ד"א עולה] כמו שאמרנו. השלמה מההשממות (סימן כה)

ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע - פנגד הדרגה של בינה שנקראת אלהים. שפיון שהאם העליונה ראתה אותם שלמים, נתנה להם תפנוקים מלמעלה להתקיים בעולם.

בא ראה, לאדם הראשון נתן הקדוש ברוך הוא כל עשב זרע זרע, ולא נתן לו רשות לאכל בהמות ועופות השמים, משום שגלוי לפניו שהיה עתיד

אתבריאו כלהו למהוי שליטאן על ארעא. ואת כל נפש החיה הרומשת אלין אנון ישראל דאנון נפש ודאי דההוא חיה ואקרון גוי אחד בארץ. אשר שרצו המים למיניהם דאנון משתדלין באורייתא. ואת כל עוף כנף למינהו אלין צדיקייא דבהון ובגין כף אנון נפש חיה. דבר אחר ואת כל עוף כנף כדקא אתמר אלין אנון שלוחי עלמא.

אמר רבי אבא נפש חיה דאנון (ד"א אנון) ישראל, בגין דאנון בני דקדשא בריה הוא (ד"א בני לקדשא בריה הוא) ונשמתהון קדישין מניה אתיין. נפשאן דשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות מאן אתר הוא. אמר רבי אלעזר מאנון סטרי שמאלא דמסאבי לון אית לון נשמתין. ובגין כף כלהו מסאבין, ומסאבין למאן דקרב בהדייהו:

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו' כלהון שאר חיוון אחרנין כל חד וחד כפום זיניה, ואמר רבי אלעזר האי מסייע למה דאמרן נפש חיה אלין ישראל דאנון נפש חיה קדישא עלאה. בהמה ורמש וחיתו ארץ אלין שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות דלאו אנון נפש חיה אלא (ד"א עולה) כדקאמרן:

השלמה מההשממות (סימן כה)

ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע לקבל דרגא דבינ"ה דאקרי אלהים דכיון דאימא עלאה חמאת לון שלמין יהיב לון תפנוקין מלעילא לאתקיימא בעלמא.

תא חזי, אדם קדמאה קדשא בריה הוא יהב ליה כל עשב זרע זרע ולא יהב ליה רשו למיכל בעירי ועופי שמיא, בגין דגלי

קמיה דהוא זמין לאתפתאה בההוא נחש דאיהו ערום מכל חית השדה אמר הקדוש ברוך הוא ארחיקניה מניה ולא יהא ליה עסק ביה ולא כבעירי ולא בעופי בגין דקודשא ברוך הוא ארים ליה לבר נש מכשול מקמיה, מאים יתקיים בעלמא.

אבר פד אתא נח דאקרי צדיק מה כתיב ביה (בראשית ח') ויבן נח מזבח ליי והא אוקימנא ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון. ומאי טעמא ויבן בגין דחייבי עלמא עבדי בה פגימו. אתא נח וקריב ההוא מזבח כבעלה הדא הוא דכתיב ויעל עלת במזבח חסר, פד חמא קדשא ברוך הוא דאתקריב ההוא מזבח וקריב הנהו בעירי וכיי יהב ליה רשו למיכל פלהו בעירי. מאי טעמא, בגין דאתקיף בההוא ברית עץ החיים, וקריב ליה בעץ הדעת ועבד יחודא בקדמיתא אלא דלבתר אתפתא דבעא למבדק בההוא חובה ולא לאתדבק ביה ואפילו הכי לא אשתזיב מניה ונציב ההוא כרמא.

תא חזי, אדם דזמין לאתפתאה באילני לא יהב ליה אילני וארחיקניהו מניה דהא לא אדפר לון אלא דאיהו עבד גרמיה חול ונציב ההוא כרמא דאקרי בית ישראל. בקדמיתא אשתלים ביה וחפיא עליה (ואשתזיב) אשתזיב בה. ומאן איהי בית ישראל דא תיבה דאקרי ארון הברית. והשתא כד בעא למבדק, מה כתיב (בראשית ט) וישת מן היין, כמה דאת אמר, ותקח מפריו. לבתר ויתגל בתוך אהלה. גלי ההוא פרצה בקדמיתא בגו משכניה בגו לגו. ואי לאו ההוא מדבחה דאגינת עליה משום דאתדבק בה בקדמיתא

להתפתות באותו נחש שהוא (בראשית א) ערום מכל חית השדה. אמר הקדוש ברוך הוא, ארחיק אותו ממנו, ולא יהיה לו עסק עמו ולא עם הבהמות ולא עם העופות, משום שהקדוש ברוך הוא הרים לאדם מכשול מלפניו אולי יתקיים בעולם.

אבר כשבא נח, שנקרא צדיק, מה כתוב בו? (בראשית ח) ויבן נח מזבח לה'. הרי פרשנו אותו המזבח שבו הקריב אדם הראשון. ומה הטעם ויבן? משום שרשעי העולם עשו בה פגם, בא נח והקריב אותו מזבח לבעלה. זהו שכתוב ויעל עלת במזבח, חסר. כשראה הקדוש ברוך הוא שנקרב אותו מזבח והקריב אותם בהמות טהורות, נתן לו רשות לאכל כל הבהמות, מה הטעם? משום שהוא החזיק באותו ברית עץ החיים וקרב אותו לעץ הדעת, ועשה יחוד כבראשונה, אלא שאחר כך התפתה שרצה לבדק את אותו החטא ולא לבדק בו, אפלו כך לא נצל ממנו והציב אותו כרם. בא ראה, אדם שעתיד להתפתות באילנות, לא נתן לא אילנות והרחיק אותם ממנו, שהרי לא הזכירם, אלא שעשה את עצמו חל, ונטע אותו כרם שנקרא בית ישראל. בתחלה נשלם בו וכסה עליו נצל (וצל) בו. ומי היא בית ישראל? זו תבה שנקראת ארון הברית. ועכשו שרצה לבדק מה כתוב? (בראשית ט) וישת מן היין, כמו שנאמר ותקח מפריו. אחר כך ויתגל בתוך אהלה, גלה אותה פרצה כבראשונה בתוך משכנו לפני ולפנים. ואם לא אותו מזבח שהגן עליו משום שנדבק בו בתחלה, היה נתפס

מִיד. וְעַם כָּל זֶה, כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה
אוֹתוֹ רַק לְבִדּוֹק, כְּפִתּוֹה עֲלֵיו
הַתּוֹרָה וְלֹא פָרְסָמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ
שֶׁפָּרְסַם אֶת הָאָדָם, וְאוֹתוֹ מְזַבַּח
כְּפָרָה עֲלָיו.

בֹּא רֵאָה, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים
הָיָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וְהָיָה רְמוּזָה
בְּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת
חֲכָמָה, שֶׁהָרִי חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה
נִקְרָאת. עֲלֶה אִמָּה נִכְנַס אִמָּה -
זֶהוּ יְסוּד, כְּנִגְדָּ [צִדִּיק] צִדִּיק
שְׁלַמְעֵלָה, שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֵׁשׁ בָּה,
אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת וְכֻלָּם נִרְאִים בָּה,
שֶׁהָרִי נִקְרָאת מֵרָאֵה.

עֲלֶה חֲמֵשׁ וְכִנְס אִמָּה - זֶהוּ
סוֹבֵב, כְּנִגְדָּ אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנֹדֵבֵק
בָּה, שֶׁהָיָה סוֹבֵבֵת אֶת אוֹתוֹ
הַמְּזַבַּח. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שִׁיר ב) וַיִּמְנוֹ
תַּחֲבַקְנִי, שֶׁהָרִי מִיְסוּד עַד אוֹתָהּ
דְרָגָה חֲמֵשׁ דְרָגוֹת הֵן.

עֲלֶה שְׁלֹשׁ וְכִנְס אִמָּה - אֵלּוּ
קְרָנוֹת, כְּנִגְדָּ אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְרָגוֹת
שֶׁרָאוּ לָהּ מֵהֶם הַתְּקַף הָעֲלִיּוֹן
וְשִׁפְעוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח
בְּקֶרֶן, נִמְשְׁכָה מְלֻכוֹתוֹ, מִשׁוֹם
שֶׁהוּא בְּאוֹתָן קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח,
תְּקַף הַמְּזַבַּח הָעֲלִיּוֹן.

בֹּא רֵאָה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אִמָּה עַל
אִמָּה יֵשׁ בַּמְּזַבַּח, מִשׁוֹם שֶׁהָיָה
כְּסֵא דָוִד, יוֹם הַרְבִּיעִי לְתֵת לָהּ
שִׁפְעוֹ מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ אֲמוֹת לְאוֹתָן
אַרְבַּע קְרָנוֹת. וּכְשֶׁהָיוּ מְקַרְיָבִים
הַפְּהָנִים מֵהַצֵּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלֵת
הַתְּמִיד אֲצֵל הַמְּזַבַּח, הָיוּ
מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
שֶׁנִּקְרָא מְזַבַּח (מְלֻכוֹת). וּכְשֶׁהָיוּ
עוֹשִׂים מִתְּנוֹת מִדֵּם הָעוֹלָה, הָיוּ
עוֹלִים וְהָיוּ הוֹלְכִים בְּאוֹתוֹ
הַסּוֹבֵב שֶׁהוּא הַדְּרָגָה שְׁלֹשׁ
וְחֻלְק אֲבִיהֶם, וְנוֹתְנִים שְׁתֵּי
מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע כְּנִגְדָּ אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וְכִנְגְדָּ שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב

הָיָה נִתְפָּס מִיד. וְעַם כָּל דָּא כִּד לָא עֲבַד לִיָּה
אֲלֵא לְמַבְדֵּק, כְּסִי עֲלֵיָה אוֹרִיָּתָא וְלֹא
פָּרְסָמִיָּה כְּמָה דְפָרְסַם לְאָדָם. וְהָהוּא מְדַבְּחָא
הוּא כְּפָרָה עֲלָיָה.

תָּא חֲזִי, מְזַבַּח שֶׁל בַּיִת עוֹלָמִים הוּא תְּלָתִין
וְתָרִין עַל תְּלָתִין וְתָרִין אִמָּה (וְהִיא) הִיא
רְמִיזָא בְּתָרִין וְתְּלָתִין נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה.
דְּהָא חֲכָמָה תַּתְּאָה אַקְרִי, עֲלֶה אִמָּה וְכִנְס
אִמָּה, זֶהוּ יְסוּד לְקַבֵּל (צִדִּיק) צִדִּיק דְלְעִילָא
דְּהָא כְּגוֹנוֹנָא דְכוּלְהוּ דְרָגִין אִית בָּה וְכוּלְהוּ
אֶתְחַזְיִין בָּה דְּהָא מֵרָאֵה אַקְרִי.

עֲלֶה חֲמֵשׁ וְכִנְס אִמָּה, זֶהוּ סוֹבֵב לְקַבֵּל
הֵהוּא דְרָגָא דְאֶתְדַבֵּק בָּה דְאִיָּהוּ סוֹבֵב
לְהֵהוּא מְזַבַּח הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב)
וַיִּמְנוֹ תַּחֲבַקְנִי דְּהָא מִיְסוּד עַד הֵהוּא דְרָגָא
חֲמֵשׁ דְרָגִין אִינוּן.

עֲלֶה שְׁלֹשׁ וְכִנְס אִמָּה, אֵלּוּ קְרָנוֹת לְקַבֵּל
אִינוּן תְּלָתָא דְרָגִין דְאֶתְיִין לָהּ מְנִיָּיהוּ
תְּקִיפוֹ עֲלָאָה וְשִׁפְעוֹ. וּבְגִין כֶּף דָּוִד שְׁנִמְשַׁח
בְּקֶרֶן נִמְשְׁכָה מְלֻכוֹתוֹ בְּגִין דְאִיָּהוּ בְּאִינוּן
קְרָנוֹת הַמְּזַבַּח תְּקִיפוֹ דְמַדְבְּחָא עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, אַרְבַּע קְרָנוֹת, אִמָּה עַל אִמָּה אִית
בֵּיה בַּמְּזַבַּח, בְּגִין דְאִיָּהוּ כְּסֵא דָּוִד יוֹם
רְבִיעֵאִי לְתֵת לָהּ שִׁפְעוֹ מֵאִינוּן שְׁלֹשׁ אֲמוֹת
לְאִינוּן אַרְבַּע קְרָנוֹת. וְכִד הוּוּ מְקַרְיָבִין כְּהָנִי
מִסְטָרָא דְחֶסֶד עֵלֵת הַתְּמִיד לְגַבִּי מְזַבַּח הוּוּ
מְקַרְיָבִין לִיָּה הֵהוּא אֶתְרָא דְאַקְרִי מְזַבַּח. וְכִד
הוּוּ עֲבַדִּין מִתְּנוֹת מִדְּמָא דְעוֹלָה הוּוּ סְלָקִין
וְהוּוּ אֲזִלִּין בְּהֵהוּא סוֹבֵב דְאִיָּהוּ דְרָגָא דִּידְהוּ
וְחוּלְקִיָּה דְאֲבוּהוּן דִּיהֲבִין שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן
אַרְבַּע לְקַבֵּל הֵהוּא אֶתְרָא דְאַקְרִי עוֹלָה.

וְלְקַבֵּל שְׁתֵּי מִתְּנוֹת דְּהֵהוּא בּוֹכְרָא דְנָטִיל

וְכִנְגְדָּ שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב

אהלים, רחמים ודין, ולקח אותו צדיק שני חלקים שלו. זהו שכתוב (דברי הימים-א ה) נתנה בכרתו לבני יוסף, ושני חלקים של אביו, ולקחה הכל כל הזאת, וממלא אותו מקום שנקרא ים. זהו שכתוב (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים.

זה מזבח העולה היה אצלו. תשע אמות הללו כנגד תשע דרגות שיש עד הצדיק התשיעי של הכל, טוב ודאי, והיא כבנין אוצר, רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה. זהו שכתוב (בראשית א) ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. והמזבח העליון הזה הוא אשתו של אדם שלמעלה, ולכן נקרא מזבח העולה, כמו שנקרא (יהושע א) ארון הברית, וזו כנסת ישראל, ונקראת מזבח. מה הטעם נקראת כך? משום שפאשר בני העולם אין מעשיהם כשרים, היא זוכחת אותם. זהו שכתוב (ויקרא כו) והכיתי אתכם אף [גם] אני, שהרי כל פלי הקרב של המלך נמסרו בידה. זהו שכתוב (שיר א) הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה. ולכן הקדוש ברוך הוא נתן לישראל תורה שלמה לזכות בה לחיי עולם ולהנצל מדין אותו המזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב אליה.

ואם תאמר, הרי ראינו שמשנה קרב אליה שבעה ימים בהתחלה - בא ראה, כתוב (שיר א) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל, כשהיא שורה בארץ הקדושה בכל אותם שבעה ימים כלם בשלמות. זהו שכתוב (ויקרא ח) שבעת ימים ימלא את ידכם, ולכן נקראים

תרין חולקין הדא הוא דכתיב (בראשית כה) ויעקב איש תם יושב אהלים רחמי ודינא ונסיב ההוא צדיק תרין חולקין ידיה הדא הוא דכתיב (דברי הימים א ה) נתנה בכרתו לבני יוסף ותרין חולקין דאבוי ונסיב פלא האי כ"ל ואמלי לההוא אתרא דאקרי ים. הדא הוא דכתיב, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים. האי מזבח העולה הוה גביה, הא (האי) תשע אמות לקבל תשעה דרגין דאיפא עד צדיק תשיעאה דכולא טוב ודאי. ואיהו כבנין אוצר רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה הדא הוא דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. והאי מזבח עלאה היא אשתו דאדם דלעילא ובגין כך אקרי מזבח העולה כמה דאת אמר (יהושע ג) ארון הברית ודא כנסת ישראל ואקרי מזבח מאי טעמא אקרי הכי בגין דכד בני עלמא לא מכשרן עובדיהו איהי דבחא לון הדא הוא דכתיב (ויקרא כ"ו) והכתי אתכם אף אני. דהא כל מאני קרבא דמלפא בידיה אתמסרו הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. ובגין כך אורייתא שלימתא קדשא בריהו הוא יתבה לון לישראל למזבי בה לחיי עלמא לאשתזבא מדינוי דההוא מזבח. מה דלית רשו לגברא אחרא לקרבא לגבה.

וכי תימא הא תמינא משה קריב לגבה שבעה יומין בקדמיתא, תא חזי כתיב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. האי קרא על כנסת ישראל אתמר פד איהי שרייא בארעא קדישא בכל אינון שבעה יומין פלהו בשלימו הדא הוא דכתיב (ויקרא ח) שבעת ימים ימלא את ידכם

שבעת ימי המלואים דוקא. ומשה שהוא לוי, מצד זה הוא קרב בתחלה למזבח הזה. זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי. מה זה ראשי? אלא בראש, כשנדבקת מזבח זהו באותה עולה, שמאלו היא נקראת בתחלה. ועם כל זה העירו החברים, בחלוק לכן שאין בו אמרא שמש, זהו שכתוב (בראשית) מחשף הלכן אשר על המקלות. משום שאף על גב שהוא מצד הדין, התלבש בחסד וקרב אליה, והעיר חסד עליון בעולם.

ומה הקריב? פר בראש תמיד של שחר עולה ודאי, ואחר כך הקריב פר חטאת, לתת שלום בין אותו פר חטאת ואהרן שחטא לה כשעשה עגל, וזו כנסת ישראל, והחטאת היא כנגדה. וזה פר כהן משיח כשהוא חטא אל המזבח, מה שאין באיש אחר, אלא נקבה לחטאת, ואחר כך מקריב עולה אליה. פינן שהקריב עולה למזבח הזה, אז מלואים היא. מלואים למעלה מלואים למטה. וכל העולמות בשמחה, שהרי הגבירה התחברה עם בעלה, ואז מקריב לאותו מזבח את איל המלאים.

ונתן מאותו דם על תנוף און אהרן כדי שתהיה רפה לשמע ברפות, ולא בקשי. ויקבל דברי תורה, שלא להפריד בין תורה שבעל פה מתורה שבכתב, ולהשלים כל העולמות, וכן לבניו. וצוה אותם שישבו באותו השער של אותו האהל, לשמר אותו מקום שלא יקרב ערל וטמא, וישתלמו כל שבעת הימים העליונים, ויעלו באותה דרגת החסד שהיא שביעי מטטה

ובגין כך אקרוין שבעת ימי המלואים דייקא. ומשה דאיהו לוי מסטרא דא קריב בקדמיתא לגבי האי מזבח. הדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי מאי ראשי אלא ברישא כד אתדבקת האי מזבח בההוא עולה שמאלו אתקרי בקדמיתא, ועם כל דא אתערו חבריאי בחלוק לכן שאין בו אימרא שמש. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל) מחשוף הלכן אשר על המקלות. בגין דאף על גב דאיהו מסטרא דדינא אתלבש בחס"ד וקריב לגבה ואתער חס"ד עלאה בעלמא.

ומאי קריב פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי. ולבתר קריב פר חטאת למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת ואהרן דחב לגבה כד עבד עגלא (כ"א עולה) ודא כנסת ישראל והחטאת לקבלה איהו. ודא פר כהן משיח כד איהו חב לגבי מזבח מה דלא אית בגבר אתרא אלא נוקבתא לחטאת ולבתר קריב עולה לגבה. פינן דאתקריב עולה לגבי האי מזבח כדין מלואים הוא. מלואים לעילא מלואים לתתא וכלהו עלמין בחדוה, דהא מטרוניתא אתחברת בבעלה וכדין קריב לגבי ההוא מזבח איל המלואים.

ויהיב מההוא דמא על תנוף אודנא דאהרן בגין דתהוי רכיכא למשמע ברכיכו ולא בקשיו. ויקבל מלי דאורייתא דלא לאפרדא תורה שבעל פה מתורה שבכתב ולא שלמא עלמין פלהו וכן לבנוי. ופקיד לון דיתבון בההוא תרעא דההוא אהל למיטר ההוא אתרא דלא יתקרב ערל וטמא וישתלמו (בלהו) פלהון שבעה יומין עלאין ויסתלקון בההוא דרגא דחס"ד דאיהו מתתא לעילא שביעאה דהא אינון בקדמיתא

למעלה, שהרי הם בתחלה נדבקו באותו פתח אהל מועד, ואחר כך התעלו למעלה. ואחר כך מה כתוב? וימינו תחבקני. זהו שפתוב (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן, וצוה אותו לקחת אותו עגל שחטא בו ויקריבו לאותו מזבח, והוא היה מתביש להקריב אליה, שפחד משלהבותיה.

אמר לו משה (שם), קרב אל המזבח ועשה את חטאתך - בתחלה, ותן מאותו דם על אותם קרנות, משום שחטא בתחלה אצלם ומנע מהם ברכות, ואחר כך (שם) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח, לצקת בה אותו יסוד. מה זה יצק? כמו שנאמר (מלכים א' י) ויעש את היסוד מוצק.

ואחר כך הקריב לאותו מזבח אותה עולה, ועשה בתחלה ראש, ואחר כך רגל, ואחר הקריב על ישראל שעיר עזים, שהרי מאותו הצד של צד הרע נדבקו בעבודה זרה. ואחר כך עגל וכבש לעולה. בא ראה, בהתחלה עגל לחטאת. פיון שהקריב אותו בשלמות אל אמו, אחר כך הקריב אותו לאביו. זהו שפתוב לעלה. אחר כך, שור ואיל לשלמים, שהנה שלום בכל העולמות. ושור זה של צד השמאל.

ואירזו של יצחק לא עושים דין אלא לשלמים, שלום למעלה שלום למטה, אז הקדוש ברוך הוא פתח עליהם, (תהלים קל"ג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים - ימין ושמאל, משה ואהרן. גם - להכליל את כנסת ישראל. יחד - צדיק, הכל ביהוד שלם [משלם]. ואז מה כתוב? כשמן הטוב על

אתדבקו בה הוא פתח אהל מועד ולבותר אסתלקו לעילא. ולבותר מה כתיב וימינו תחבקני הך הוא דכתיב (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ופקיד ליה למיסב ההוא עגל דחב ביה ויקרביניה לגביה ההוא מזבח ואיהו הוה פסיוף לקרבא לגביה דדחיל משלהובוי.

אמר ליה משה (שם) קרב אל המזבח ועשה את חטאתך בקדמיתא והב מההוא דמא באינון קרנות בגין דחב בקדמיתא לגבייהו ומנע מנהון ברכאן ולבותר (שם) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח לאצקא בה ההוא יסוד. מאי יצק כמה דאת אמר (מלכים א' י) ויעש את היסוד מוצק.

ולבותר קריב לההוא מזבח ההוא עולה ועבד בקדמיתא ראש ולבותר רגל. ולבותר על ישראל קריב שעיר עזים דהא מההוא סטרא דיצור הרע אתדבקו בעבודה זרה ולבותר עגל וכבש לעולה. תא חזי בקדמיתא עגל לחטאת פיון דקריב ליה בשלימו לגביה אמיה לבותר קריב ליה לגבי אבוי. הך הוא דכתיב לעולה, ולבותר שור ואיל לשלמים דהא שלמא בכלהו עלמין והאי שור דסטרא דשמאלא.

ואירזו דיצחק לא עבדין דינא אלא לשלמים שלמא לעילא שלמא לתתא וכדין קדשא בריך הוא פתח עלייהו (תהלים קל"ג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים ימינא ושמאלא משה ואהרן. גם לאכללא לכנסת ישראל יחד. צדי"ק פלא ביהודא (שלמא) שלימתא כדין מה כתיב בשמן הטוב על הראש יורד על הזקן פיון דאתחברו דכר ונוקבא שלים בגין כך בשמן

הטוב על הראש בקדמיתא עתיקא דכולא רישא דכל רישין.

יורד על הזקן דא חס"ד וגבורה ותפארת דכולהו אקרון זקן. (בראשית כ"ד) ואברהם זקן. (שם כ"ו) ויהי כי זקן יצחק. (שם מ"ח) ועיני ישראל כבדו מזקן. על פי מדותיו. דא צדיק ואיהי פי מדותיו. ולבתר כטל חרמון שיוורד על הררי ציון. אלין שבע הרים דאקרון הררי ציון. פי שם צוה יי את הברכה. פיון דאתחברו. חיים עד העולם דא עץ חיים בהווא עולם. וכל דא בגין הנהו קרפנין דמתערין טיבו לעילא ותתא.

ולבתר הכי כהני דמסטרא דחס"ד קרבין לגביה דההוא מזבח מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא. ונכסין נכסת קודשין בצפונא דמזבח, בגין דבסטור צפונא דאית בה, פד קריב גבורה לגבה עבדא אינון נוקמין, בגין פך עבדין כהני שלמא בעלמא דלא יתוקד עלמא בשלהובוי דמזבח. וכדין חיים נחתין לעלמא דא הוא דכתיב (מלאכי ב') בריתי היתה אתו החיים והשלום. מאי טעמא חיים בגין דהוא עבד שלום.

וכהני עבדין שלום בקרבנא מאי קרבנא לכן ואדום. חלב ודם. חלב לקבל ההוא דרגא שופרא דכולא. חלב הארץ מתרגמין שופרא דארעא. דם לקבל ההוא דרגא דאקרי נפש דכתיב (ירמיה נ"א) נשבע יי צבאות בנפשו (עמוס ו' נשבע יי בנפשו). ובר נש פד קריב האי דמא כאילו מקריב נפשיה דא הוא דכתיב (ויקרא י"ז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

ובגין פך אזהר לון אורייתא, מאן דייכול נפשו. זהו שכתוב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר ומשום פך הזהירה אותם התורה, מי שיאכל מאתו חלב ודם שממנו מקריבים למזבח, יכלה

הראש יורד על הזקן. פיון שהתחברו זכר ונקבה שלם, משום פך פשמן הטוב על הראש, בהתחלה העתיק של הכל, ראש כל הראשים.

יורד על הזקן - זה חסד וגבורה ותפארת, שכלם נקראו זקן. (בראשית כד) ואברהם זקן. (שם כו) ויהי כי זקן יצחק (גבורה). (שם מח) ועיני ישראל (תפארת) כבדו מזקן. על פי מדותיו - זה צדיק, והוא פי מדותיו. ואחר פך, כטל חרמון שירד על הררי ציון - אלו שבעה הרים שנקראו הררי ציון. פי שם צוה ה' את הברכה - פיון שהתחברו. חיים עד העולם - זה עץ חיים באותו עולם. וכל זה משום אותם קרבנות שמעוררים טוב למעלה ולמטה.

ואחר פך הכהנים שמצד החס"ד קרבים לאותו מזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב, ונשחטים שחיטת הקדשים בצפון המזבח, משום שבצד צפון שיש בה כשקרב גבורה אליה, עושה את אותן נקמות, משום פך עושים הכהנים שלום בעולם, שלא ישרף העולם בשלהבות המזבח, ואז יורדים חיים לעולם. זהו שכתוב (מלאכי ב') בריתי היתה אתו החיים והשלום. מה הטעם חיים?

משום שהוא עושה שלום. וכהנים עושים שלום בקרבן. מהו הקרבן? לכן ואדם, חלב ודם. חלב כנגד אותה דרגה של יפי של הכל. חלב הארץ תרגומו יפי הארץ. ודם כנגד אותה הדרגה שנקראת נפש, שכתוב (ירמיה נא) נשבע ה' צבאות בנפשו (עמוס ו) נשבע ה' בנפשו. וכן אדם, כשמקריב דם זה, כאלו מקריב נפשו. זהו שכתוב (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר. ומשום פך הזהירה אותם התורה, מי שיאכל מאתו חלב ודם שממנו מקריבים למזבח, יכלה

מההוא חלב ודם דמקרבין מניה למדבחה
 ישתצי מההוא מדבחה, האי דכתיב ונכרתה
 הנפש ההיא מעמיה. מאי טעמא בגין דהוה
 ליה למקרביה לההוא חלב על מדבחה
 וההוא דם ביסוד לאכללא מדת יום בלילה
 ומדת לילה ביום.

ובעורת התמיד דאיהי כללא דכולא
 לכפרא על כל ישראל על עשה
 ועל לא תעשה הניתק לעשה. מאי טעמא
 בגין דהא ארבא (ס"ת אתרא) דרגא דעולה עשה
 איהו. ועבדין ליה מתנות לאכללא לההוא
 אתרא דאקרי כ"ל ולישראל.

ולאן אתרא יתבין אינון מתנות. חדא בקרן
 מזרחית צפונית לאתערא מזרח
 דאיהו רחמי ולא אתערא צפון בתדונה לגביה
 דההוא מזבח. ולבתר בקרן מערבית דרומית
 לאכללא ההוא מזבח דאקרי מערב בדרום
 דאיהו חס"ד. ובגין כן פלא חדא מתנה
 חדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי
 וימינו תחבקני. שמאלו דמזרח דאיהו צפון
 תחת לראשי בקדמיתא. והדר וימינו
 תחבקני דאיהו חס"ד.

דבר אחר מאי טעמא דלא יתבין מתנה
 בקרן דרומית מזרחית, צפונית
 מערבית. דהא ההוא קרן דרומית מזרחית
 איהו בקדמיתא כד סלקין פהניא בההוא
 כבש דבדרום סטרא וחולקא דידהו דאיהו
 חס"ד. ואמרינן כל פניות שאתה פונה איהו
 אלא דרוך ימין למזבח בגין לחברן סטרא
 דמזרח בההוא מזבח והוה ליה לכהנא
 למיהב מתנה בקדמיתא בההוא קרן דרומית
 מזרחית דהאי איהו קדמאה לאינון דרגין
 ולא עוד אלא דאתער לגבה חס"ד בקדמיתא. הא אתערו חבריאי

מהמזבח ההוא. זהו שכתוב
 ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מה
 הטעם? משום שהיה לו להקריב
 את אותו חלב על המזבח, ואותו
 דם ביסוד, להכליל מדת יום
 בלילה ומדת לילה ביום.

ובעורת התמיד שהיא כללות של
 הכל, לכפר על כל ישראל על
 עשה ועל לא תעשה הניתק לעשה.
 מה הטעם? משום שהאניה (מקום)
 הזו דרגה של עולה עשה היא,
 ועושים לה מתנות להכליל לאותו

מקום שנקרא כל ולישראל.
 וראויה מקום נותנים אותן
 מתנות? אחת בקרן מזרחית
 צפונית לעורר המזרח, שהוא
 רחמים. ולעורר הצפון בשמחה
 אליו של המזבח ההוא, ואחר כך
 בקרן מערבית דרומית, להכליל
 אותו מזבח שנקרא מערב בדרום
 שהוא חסד, ולכן הפל מתנה
 אחת. זהו שכתוב (שיר ב) שמאלו
 תחת לראשי וימינו תחבקני.
 שמאלו - של מזרח שהוא צפון.
 תחת לראשי - בתחלה. ואחר כך
 וימינו תחבקני - שהוא חסד.

דבר אחר, מה הטעם שלא נותנים
 מתנה בקרן דרומית מזרחית,
 צפונית מערבית? שהרי אותה
 קרן דרומית מזרחית היא בתחלה,
 כשעולים הפהנים באותו כבש,
 שבדרום הצד והחלק שלהם
 שהוא חסד. ואמרים, כל פנות
 שאתה פונה, אינו אלא דרוך ימין
 למזבח, כדי לחבר צד המזרח
 לאותו מזבח, והיה לו לפהן לתת
 מתנה בתחלה באותה קרן דרומית
 מזרחית, שהרי הוא ראשון לאותן
 דרגות, ולא עוד, אלא שהתעורר
 אליה חסד בתחלה. הרי העירו
 החברים ואמרו, משום שכתוב
 (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העלה - מן

הא אתערו חבריאי

יסוד למזבחה של עולם [ס"א עלה].
כלומר, קרב יסוד שהוא צדיק
אצלה. וקרן דרומית מזרחית לא
היה לה יסוד.

בא ראה, כתוב ביהודה (בראשית לו)
לכו ונמכרנו לישמעאלים. ובגלל
שהוא חטא אל אותו היסוד
והפרידו מאותה ארץ עליונה ונתן
עצה למכר אותו, משום כך באותו
חלק שלו לא היה לו יסוד. וכך
שנינו, מה היה חלקו של יהודה?
הר הבית ולשכות ועזרות. ומה
היה בחלקו של בנימין, שהוא
צדיק למטה? אולם והיכל ובית
קדש הקדשים. ורצועה יוצאת
מחלקו של יהודה שהיא כלפי
מזרח, שהרי גם דגלו היה ממזרח,
ונכנסה לחלקו של בנימין, ועליה
נבנה המזבח, שהרי המזבח חלקו
של יהודה היה, כפי שבארנו
(בראשית כט) ותעמד מלדת, שעמד
הפסא על צמודיו, והוא תומך
הרביעי (מלכות), כנגד כנסת ישראל
שהיא רביעית, וכתוב בה (תהלים
קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה.

ודוד, בנו אחז באותו מזבח, כמו
שבארנו בסוד האמונה, ובנימין
הצדיק מצטער עליו לקרב אותה
אליו. זהו שכתוב (דברים לג) חופף
עליו כל היום. משום כך זכה
בנימין הצדיק למטה, ונעשה
מארח לגבורה, זהו שכתוב ובין
פתפיו שכן, שהוא חלקו במערב,
ועכשו שכינה בין שני צדיקים.
צדיק למעלה - יוסף הצדיק,
למטה - בנימין. זהו בעל הגבירה,
וזה המארח. לכן כתוב (תהלים
קיג) מושיבי עקרת הבית, זה
עולם שמתכלה [ס"א שמתכלה], זו
שכינה תחתונה שהיא עקרת
הבית. עקר העולם הזה רחל בין

ואמרי' בגין דכתיב (ויקרא ד') אל יסוד מזבח
העולה מן יסוד למזבח של עולם (ס"א עולה)
כלומר קרב יסוד דאיהו צדיק לגבה, וקרן
דרומית מזרחית לא היה לה יסוד.

תא חזי, כתיב ביה ביהודה (בראשית ל"ז) לכו
ונמכרנו לישמעאלים. ובגין דאיהו חב
לגבי ההוא יסוד ואפרשיה מההוא ארץ
עלאה ויהב עצה למזבן יתיה. בגין כך
בההוא חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד.
והכי תנינן מה הוה חולקיה דיהודה הר
הבית ולשכיו בעזרות. ומה היה חולקיה
דבנימין דאיהו צדיק לתתא אולם והיכל
ובית קדש הקדשים ורצועה נפקא מחולקיה
דיהודה דאיהו כלפי מזרח דהא דגלו נמי
ממזרח הוה ונכנסה בחולקיה דבנימין.
ועלה אתבני מדבחה דהא מדבחה חולקיה
דיהודה הוה כדאוקימנא (בראשית ל') ותעמד
מלדת דקיימא כורסייא על סמכוהי והוא
סמכא רביעאה לקבל כנסת ישראל דאיהו
רביעאה וכתוב בה (תהלים קי"ח) אבן מאסו
הבונים היתה לראש פנה.

ודוד בריה אחיד ביה בההוא מזבח
כדאוקימנא ברזא דמהימנותא ובנימין
הצדיק מצטער עליה לקרבא יתה לגביה,
הדא הוא דכתיב (דברים לג) חופף עליו כל
היום. בגין כך זכה בנימין הצדיק לתתא
ונעשה אושפיזא לגבור"ה הדא הוא דכתיב
(דברים לג) ובין פתפיו שכן דאיהו חולקיה
במערב והשתא שכינתא בין תרין צדיקים.
צדיק לעילא יוסף הצדיק. לתתא בנימין.
האי בעלה דמטרוניתא והאי אושפיזא. בגין
כך כתיב (תהלים קי"ג) מושיבי עקרת הבית דא
עלמא דאתפליא (ס"א דאתגליא) דא שכינתא תתאה דאיהו עקרת הבית.

עיקרא דהאי עלמא רחל בין תרין צדיקים לעילא ותתא.

בגין כך אתקרי בי מקדשא בית עולמים. מזבח של בית עולמים הוה באחסנתיה דבנימין. אבל פד שרייא שכינתא באחסנתיה דיוסף בשילה לא קארי לה בית עולמים דהא עולם הו"ד לעילא ותתא אם הבנים שמחה דא שכינתא בגין כך הללויה.

תא חזי, כד אזדבן ההוא צדיק למצרים בגימין אחוהי הוה צדיק לתתא ונטל אתריה דלא לאתפגמא ולאינון עשרה בגין דהווי ליה קרא לון על שמייה דההוא צדיק פדאוקמוה חברייא בלע על שם שנבלע בין האומות בגין כך תנינן היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה בגין דחולקיה דבנימין הוה מערב בגין כך אית ליה יסוד דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא צדיק יסוד עולם אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח לא הוה ליה יסוד דהא איהו ארחקיה מניה דיהב עצה למזבניה למצרים. תא חזי, סדרא דדגלים הרי הוא סחרני ההוא מדבחא דעולה דאקרי משפנא. יהודה ודסמיכין ליה במזרח. ומאן סמיכין יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא. ולבתר זבלון דסמיה ליששכר דיהב לון מלאי וחילא לאתעסקא באורייתא. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן ודסמיכין ליה בדרום דן ודסמיכין ליה בצפון.

ותא חזי כתיב ביה בההוא צדיק (בראשית ל"ז) והוא נער את בני בלהה וכתוב בבני לאה וישנאו אותו בגין כך תנינן האי יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא

שני צדיקים למעלה ולמטה. לכן נקרא בית המקדש בית עולמים. המזבח של בית עולמים היה בירשתו של בנימין, אבל כששרתה שכינה בירשתו של יוסף בשילה, לא קורא לה בית עולמים, שהרי עולם הוד הוא למעלה ולמטה. אם הבנים שמחה - זו שכינה, ולכן הללויה.

בא ראה, כשנמכר אותו צדיק למצרים, בנימין אחיו היה צדיק למטה, ונטל מקומו שלא להפגם, ולאיתם עשרה בנים שהיו לו קרא להם על שמו של אותו צדיק, כמו שפרשו החברים. בלע - על שם שנבלע בין האמות. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון, אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה, משום שחלקו של בנימין היה במערב, לכן יש לו יסוד, שהרי הוא היה שליט אל אותו צדיק יסוד עולם, אבל בחלק של יהודה שהוא מזרח, לא היה לו יסוד, שהרי הוא הרחיקו ממנו, שנתן עצה למכרו למצרים.

בא ראה, סדר הדגלים הרי הוא סביב אותו מזבח העולה שנקרא משכן. יהודה והסמוכים לו במזרח. ומי הסמוכים? יששכר שמגן עליו בכח התורה. ואחר כך זבלון שסמוך ליששכר, שנתן להם מלאי וכח להתעסק בתורה. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן והסמוכים לו בדרום. דן ויששכר לו בצפון.

ובא וראה, כתוב באותו צדיק (בראשית לו) והוא נער את בני בלהה, וכתוב בבני לאה וישנאו אתו. לכן שנינו, היסוד היה מהלך על פני כל המערב, שהרי חלק אחיו ששמר אותו מקום ושל בניו היה.

יסוד היה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא

ועל פני כל הצפון, משום שאלו שהיו שרויים בצפון לא היו שונאים אותו. אוכל במזרח חצי אמה, משום שיהודה עשה חצי הצלה. אמר (שם) מה בצע, ולא השאיר [אותם] להרג אותו. ובדרום חצי אמה, משום שראובן אמר להציל אותו מידם. וגם גד שהיה חונה שם, לא היה שונא אותו.

בא ראה כמה עקמים הם בני אדם שלא רוצים להשתדל בדרך החיים שהוריש הקדוש ברוך הוא לבניו, והזהיר אותם עליה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה, שאין לה רשות להפריד יום מלילה. ולכן יהודה, אף על פי שחלקו וגורלו היה מערב, שהוא לילה, פשהנה שורה סביב אותו המשכן, נדבק במזרח שהוא יום. והקדוש ברוך הוא רמז לו ואמר לו (דברים ל) ובחרת בחיים. שלא להפריד יום מלילה. ומי שמפריד אותם גורם למות, ובאותו חטא מתו בניו, משום שהשחיתו דרכם ולא חפרו יום עם לילה, משום שלא השתדלו פראוי לחבר לבן עם אדם כדי לכפר אותו חטא שלו, שהפרידם בתחלה.

בשמכר את אותו צדיק שנקרא יום, שהפרידו מנסת ישראל שנקראת לילה. רמז לו הקדוש ברוך הוא לקרב מזרח במערב, ואמר לו, (במדבר ב) והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרב מזרח למערב לתת לו שפע ברכות מלמעלה.

ובני יוסף ובנימין, אף על גב שבנימין היה נדבק במזרח, רמז לו הקדוש ברוך הוא לחנות במערב לקרב מנסת ישראל לצדיק הכל בדרך ישר. זהו שכתוב (יהושע יד) כי ישרים דרכי

אתרא ודבנוי הוה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהווי שראן בצפון לא הווי שנאין ליה. אוכל במזרח חצי אמה. בגין דעבד יהודה פלגו הצלה ואמר מה בצע ולא שבק (ל"ז) למקטליה. ובדרום חצי אמה בגין דראובן אמר (בראשית ל"ז) להציל אותו מידם וגד נמי דהוה שרי תמן לא הוה סני ליה.

תא חזי, כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלא בארחה דחיי דאורית לון קדשא בריה הוא לבנוי ואזהר לון עלה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה דלית לה רשו לאפרשא יום מלילה. ובגין כה יהודה אף על גב דחולקיה ועדביה הוה מערב דאיהו לילה כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אתדבק במזרח דאיהו יום וקדשא בריה הוא רמז ליה ואמר ליה (דברים ל) ובחרת בחיים דלא לאפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא. ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהון ולא דביקו יום בלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חוורא בסמקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא.

כד זבין ליהוה צדיק דאקרי יום דאפרשיה מנסת ישראל דאקרי לילה. ורמז ליה קדשא בריה הוא לקרב מזרח במערב ואמר ליה (במדבר ב) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לקרב מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא.

ובני יוסף ובנימין אף על גב דבנימין הוה מתדבק במזרח, רמז ליה קדשא בריה הוא למשרי במערב לקרב מנסת ישראל לגבי צדיק פלא בארחה מישר הדא הוא דכתיב (יהושע י"ד) פי ישרים דרכי יי וצדיקים

ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם. וְרַאוּבֵן שֶׁנִּדְבַק בְּצַד הַחֶסֶד, יִחַנֶּה בְּדָרוֹם. וְדָן, כְּדִי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֶטָּא הַעֲגָל שֶׁיִּקְבְּלוּ בְּנֵי, וְהוּא מִצַּד הַצָּפוֹן, יִחַנֶּה בַצָּפוֹן לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֶטָּא.

מִשּׁוֹם כִּף כְּתוּב בֵּינִים שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה, (מלכים א-א) וְחֹוט שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה יְסוּב. הַכֵּל בְּסוּד הַחֶכְמָה. כְּתוּב בּוֹ (שם) עֲמַד עַל שְׁנֵי עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּה מְלֻמְעָלָה. אוֹתוֹ יָם שֶׁל חֶכְמָה נִתְקַן בְּהֵם. בֹּא רֵאֵה, כִּשְׁהֵיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים אֶת אוֹתָהּ חֲטָאָת, לְכַפֵּר עַל עֲבֻרוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה זֶה הָיָה, שֵׁשׁ בָּהֶם כֶּרֶת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הַעוֹלָה שֶׁהִיא זָכָר, וְכְתוּב (שמות ב) זָכֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת - מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְלֹכֵן אָנוּ מְקַרְיָבִים בַּשַּׁבָּת שְׁנֵי כִכָּשִׁים, שֶׁל מוֹסַף עוֹלָה, מִשּׁוֹם שְׁבֻאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין נִתּוֹסַף לְאוֹתוֹ צַדִּיק אֹר מֵהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ.

בְּשֶׁנִּדְבַק עִם פְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא שְׁמוֹר, לֹא תַעֲשֶׂה. מִשּׁוֹם כִּף יֵשׁ בַּשַּׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בּוֹ כֶּרֶת, שֶׁהָרִי מִי שֶׁעוֹשֶׂה פָּגַם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִפְּרִיד אֶת הַזְּוֹג שְׁלֹהֶם, נִכְרַתֵת מִשֵּׁם נִפְשׁוֹ, וּמֵיִהוּ? מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים שֶׁל חַל בַּשַּׁבָּת, בְּקִדְשׁ שֶׁנִּדְבַק בַּשַּׁבָּת בַּשַּׁבְּתוֹן, וְכֵל הַעוֹלָמוֹת בְּחֻדוֹהַ בְּנֵהִירוֹ אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֵלָּא בַּשְּׁגָגָה, מְקַרְיָב חֲטָאָת פְּנִיָּה אוֹתָהּ דְרַגְתָּ מִזְבֵּחַ.

וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ בְּהַתְחַדְּשׁוֹת הַלְבָנָה אָנוּ מְקַרְיָבִים (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם, שֶׁהָרִי מִצַּד שֶׁל פָּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה בְּאוֹ,

יִלְכוּ בָם. וְרַאוּבֵן דְּאֵתְדַבֵּק בְּסִטְרָא דְּחֶסֶד יִשְׂרֵי בְּדָרוּמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפֵּרָא הֵהוּא חוּבָא דְּעֲגָלָא דִּיקְבְּלוֹן בְּנֵי וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּצָפוֹנָא יִשְׂרֵי לְצָפוֹנָא לְכַפֵּרָא הֵהוּא חוּבָה.

בְּגִין כִּף כְּתוּב בֵּינִים שֶׁעָשָׂה שְׁלֹמֹה עֲשָׂרָה עַל עֲשָׂרָה (מלכים א' ו') וְקוֹ שְׁלֹשִׁים בְּאֵמָה יְסוּב. כֵּלָּא בְּרִזָּא דְּחֶכְמָתָא. כְּתוּב בֵּיה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פָּוִנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פָּוִנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פָּוִנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פָּוִנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּה עֲלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה הֵהוּא יָמָא דְּחֶכְמָתָא אֲתַתְקַן בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, כִּד הוּוּ עֲבָדִין פְּהֵנִיא הֵהוּא חֲטָאָת לְכַפֵּרָה חוּבִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה הָוָה דְּאִית בְּהוּ כֶּרֶת. וְעוֹלָה לְכַפֵּרָה עַל מָאן דְּלֹא עֲבִיד מִצְוֹת עֲשֵׂה אֲתִי וּמֵהֵהוּא סִטְרָא אֲתִי עוֹלָה דְּאִיהוּ זָכָר. וְכְתוּב (שמות כ) זָכֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מִצְוֹת עֲשֵׂה וּבְגִין כִּף אָנוּ מְקַרְיָבִין בַּשַּׁבָּת תְּרִין אֲמָרִין דְּמוֹסַף עוֹלָה בְּגִין דְּבַהֵהוּא דִּימִנָּא אֲתוֹסַף לְהֵהוּא צַדִּיק נִהִירוֹ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

כִּד אֲתַדְבֵּק בְּפְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה בְּגִין כִּף אִית בֵּיה בַּשַּׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּאִית בֵּיה כֶּרֶת דְּהָא מָאן דְּעֲבִיד פְּגִימוֹ בַּהֵהוּא אֲתָרָא דְּאֲקָרִי לֹא תַעֲשֶׂה וְאַפְרִישׁ זְוֹגָא דִּילְהוֹן אֲשַׁתְּצִי מִתְּמָן נִפְשָׁא דִּילְיָה. וּמֵאן אִיהוּ, מָאן דְּעֲבִיד עוֹבְדִין דְּחוּל בַּשַּׁבָּתָא בְּקִדְשׁ דְּאֵתְדַבֵּק בַּשַּׁבָּתוֹן וְכֵלְהוּ עֲלֵמִין בְּחֻדוֹהַ בְּנֵהִירוֹ אֲבָל מָאן דְּלֹא עֲבִיד אֵלָּא בַּשְּׁגָגָה מְקַרְיָב חֲטָאָת לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרַגָּא דְּמִזְבֵּחַ.

וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ דְּאִיהוּ חֲדָתוֹתָא דְּסִיְהָרָא אָנֹן מְקַרְיָבִין (במדבר כ"ח) פָּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם דְּהָא מִסִּטְרָא דְּפָרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה

והם למעלה להשלים את הפגם שלה ולתת לה שפע אחד על שנים מאותו מקום שנקרא עולה, ונוסף באותו זמן אור ללבנה. ואיל אחד - להקריב לה אילו של יצחק, (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, כבשים בני שנה שבעה, לחבק אותה בימין, ושבעה זכרים נקריבים עמה, תמימים שלמים בכל, ואנו מקריבים שעיר עזים אחד לחטאת. שחטאת הזו באה מצד זה של פר החטאת, שכתוב שמור, ושמור לא תעשה הוא, ואנו מקריבים שעיר חטאת שבא על לא תעשה.

במוסף שלה בראש חדש, שבא לכפרה על טמאת מקדש וקדשיו, שכתוב (יחזקאל מג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי, שלא יתקרב לכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף של שבת אין להקריב, משום שהרי התגלה העתיק הקדוש, ומאיר באותו רצון לכל העולמות, והכל נמצא בהארה, שהרי שבת היא בלי דין כלל, ולא שולט הנחש העקם. וכנהנים מצד החס"ד שוחטים אותו בצפון המזבח, ואפלו ישראל יכולים לעשות, פרט לזה שאין להם רשות לקרב לאותו מזבח להקריב, אבל לשחט מתר.

ובצפון הוא מקומו של אותו שעיר, שהרי שעיר יונק מצפון, ואנו מקריבים דם למזבח, ועושים ארבע מתנות על ארבע קרנות כדי להקיפו מכל הצדדים, שלא יתקרב מי שלא ראוי לקרב לקדש הקדשים. וחטאת זו שעושה ממנה היא קדש הקדשים, שלא יתעורר צד הטמאה ממנו בעולם.

ובא וראה, בעולה שתי מתנות

אתו ואינון לעילא לאשלמא פגימו דילה ולמיהב לה שפע על חד תרין מההוא אתר דאקרי עולה ואתוסף בההוא זמנא נהירו לסיהרא איל אחד לקרבא לה אילו דיצחק (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי כבשים בני שנה שבעה לחבקא לה ימינא ושבעא זכרין אתקרבין בה תמימים שלמין בכלא ואנן מקרבין שעיר עזים אחד לחטאת דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי דכתיב שמור. ושמור לא תעשה איהו ואנן מקרבין שעיר חטאת דאתי על לא תעשה.

במוסף דידה בראש חדש דאתי לכפרה על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב (יחזקאל מ"ג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי דלא יתקרב בכנסת ישראל ערל וטמא. אבל מוסף דשבת ליכא לקרבא בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חוייא עקימא וכהני מסטרא דחס"ד נכסין יתיה בצפונא דמזבח ואפילו ישראל יכלין למעבד, פר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח לקרבא אבל למיכס שרי.

ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר דהא שעיר מצפונא יניק ואנן מקרבין דמא למדבחא ועבדין ארבע מתנות על ארבע קרנות בגין לאקפא לה מפל סטרין דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים והאי חטאת דעבדינן מגיה קדש הקדשים, איהו דלא יתער סטרא דמסאבא מגיה בעלמא.

ותא חזי בעולה שתי מתנות שהן ארבע רזא דיחודא דמתניח עולה במזבח. אבל

שְׁתַּת אַרְבַּע מִתְּנוֹת דְּלָאוּ אֵינוֹן אֶלָּא לְנִטְרָא
וּלְאַקְפָּא אֵינוֹן גְּבוּרִין דְּאֵינוֹן מִסְטְרָא דְגְבוּרָה
לְהֵוּא מִטָּה בְּרִסְיָא קְדִישָׁא וּלְאַשְׁלָמָא
הֵוּא פְּגִימוּ דְעֵבְדוּ בֵּהּ. וּמֵאֵן דְּגָרִים לֹוֹן
לְבַנֵּי נָשָׂא לְמַעַבְדַּד הֵוּא חוּבָה מִסְטְרָא
דְשַׁעִיר אֲתִי, בְּגִין כֶּן חֲטָאת יְחִיד שְׁעִירָה
וְחֲטָאת נָשִׂיא שְׁעִיר, וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פֶּרֶר,
כּוּלְהוּ מִסְטְרָא דְשִׁמְאָלָא.

וְלִזְמַנֵּין קָרִיב יְחִיד כְּשֶׁבָה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל וְכִלְהוּ שְׁאָר מִצְוֹת. אֶלָּא
בְּעִבּוּדָה זָרָה דְצִבּוּר מְקַרְבִּין פֶּר לְעוֹלָה
וְשַׁעִיר לְחֲטָאת וְהֵוּא חֲטָאת חֶסֶר אִיהוּ כִּלְאֵ
אֶלְף. בְּגִין דְּאִיהוּ גְרִיעוֹת סְגִיָּא דְהָא חֲטָאת
לִישְׁנָא דְגְרִיעָא הוּא דְכְתִיב (מַלְכִים א' א) וְהִיִּיתִי
אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים. וְכִלְ חַד עֵז בַּת שְׁנַתוֹ
מִסְטְרָא דְשִׁמְאָלָא. וְהֵוּא פֶּר דוֹרוֹן לְעִילָא
אִיהוּ לְצַדִּיק דְאַפְרִידוּ הֵוּא אַרוֹן מֵהֵוּא
בְרִית. וְשַׁעִיר לְחֲטָאת לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
דְמִנְעוּ מִינָה בְרַכָּאָן. וְעַם כֹּל דָּא יְחִיד כִּד חָב
בְּכִלְהוּ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְאִית בֵּהוּ כְרַת.
שְׁעִירַת עֲזִים בְּעֵי לְקַרְבָּא לְכַתְחֻלָּה, אֶלָּא כִּד

יֵית לִיה דִּיקָרִיב כְּשֶׁבָה.
וְהָא חֲזִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל רְבִיעִית הִיא לְיוֹמֵי
וּבְגִין כֶּן אַרְבַּע מִתְּנוֹת בְּעִיא, וְסִלִּיק
הֵוּא רִיחַ נִיחַח מֵאֵינוֹן אֲמָרִין. וְכַדִּין נִיחָא
לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲבַדַּת נוֹקְמִין דְהָא בְשׁוּגָג
הָוָה. (בְּמַדְבַּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן דְּאִיהוּ
אַרְבַּעָה עַל עֶשֶׂר עֲבַדִּינָן פֶּסַח בְּגִין דִּיהוּ
דְכִיר לֹן לְעֵלְמָה הֵוּא פֶּסַח דְעֵבְד קְדָשָׁא בְרִין
הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דְקַטֵּל הֵוּא טְלָה וְאַפִּיק
שְׁכִינְתָא וְיִשְׂרָאֵל מֵאַתְרָא מְסֻאָבָא וְאַתְחַבְר

לְיִשְׂרָאֵל. שְׁהֶכָה אֵת אֹתוֹ טְלָה, וְהוֹצִיא הַשְּׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל מִמְקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבַּר אַרְבַּעָה עַם

וְלִפְעָמִים מְקָרִיב יְחִיד כְּשֶׁבָה
כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכִלְ שְׁאָר
הַמִּצְוֹת. אֶלָּא בְּעִבּוּדָה זָרָה שֶׁל
צִבּוּר מְקָרִיבִים פֶּר לְעוֹלָה וְשַׁעִיר
לְחֲטָאת, וְאֹתוֹ חֲטָאת הוּא חֶסֶר
בְּלִי אֶלְף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֲסָרוֹן
גָּדוֹל, שֶׁהָרִי חֲטָאת הוּא לְשׁוֹן
שֶׁל חֲסָרוֹן, שְׁכָתוּב (מַלְכִים-א כ"א)
וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים.
וְכִלְ אֶחָד עֵז בַּת שְׁנַתוֹ, מִצַּד
הַשִּׁמְאָל. וְאֹתוֹ הַפֶּר דוֹרוֹן הוּא
לְמַעַלָּה לְצַדִּיק, שֶׁהַפְרִידוֹ אֹתוֹ
אֲרוֹן מֵאוֹתָהּ בְרִית, וְשַׁעִיר
לְחֲטָאת כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
שְׁמַנְעוּ מִמֶּנָּה בְרַכּוֹת. וְעַם כֹּל
זֶה, כְּשִׁיחִיד חֲטָא בְּכֹל מִצְוֹת
שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שֵׁישׁ בָּהֶם כְּרַת,
צְרִיף לְהַקְרִיב שְׁעִירַת עֲזִים
לְכַתְחֻלָּה, אֶלָּא כְּשִׁאֵין לוֹ
שִׁיקָרִיב כְּשֶׁבָה.

וּבֹא וְרָאָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא
רְבִיעִית לַיָּמִים, וְלִכֵּן צְרִיכָה
אַרְבַּע מִתְּנוֹת, וְעוֹלָה אֹתוֹ רִיחַ
נִיחַח מֵאוֹתָם כְּבָשִׂים, וְאִזּוּ יֵשׁ
נַחַת רִיחַ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא
עוֹשֶׂה נְקָמוֹת, שֶׁהָרִי זֶה הִיָּה
בְשׁוּגָג. (בְּמַדְבַּר כ"ח) וּבַחֲדָשׁ
הָרֵאשׁוֹן - שֶׁהוּא אַרְבַּעָה עַל
עֶשֶׂר עוֹשִׂים פֶּסַח, כְּדִי שִׁיחֶיהָ
זוֹכֵר לָנוּ לְעוֹלָם אֹתוֹ פֶּסַח
שֶׁעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִמְקוֹם טָמֵא, וְהִתְחַבַּר אַרְבַּעָה עַם

עשור, כנסת ישראל התחברת
בעשור שהוא צדיק, ורמוז
מקומו בעשור, ואז פסח לה'.

ורבן מי שהוא טהור וסלקה
ממנו אותה ערלה, ויראה רשם
קדוש של צדיק, שהוא י' בו,
ולא הקריב פסח לה', כנסת
ישראל לצדיק, שהוא ראוי לקרב
למקדש ולא ערל וטמא. שאם
לא הקריב, יש בו פרת. ומה
הטעם? שהרי בכל התורה אין
פרת אלא על מצוות לא תעשה,
מה [ומה] הטעם בפסח ומילה,
שהם מצוות עשה, יש פרת?
אלא משום שהדרגה גורמת
שהיא כנסת ישראל שהיא פסח,
ונקראת [נקראת] מצוות לא תעשה,
צריכה להתחבר עם עשה
ולהכליל בו מדת לילה עם יום.
ומהו? זה צדיק, שהיא מילה
ומצות עשה, ונכלל במצות לא
תעשה מדת יום בלילה. ואם לא
נמול בן אדם, לא ראוי להקריב
אותם, לכן עומדת מצות לא
תעשה עליו, ודנה אותו בכרת,
שלא תפגס נפשו למקדש. וכן
בפסח צריכה כנסת ישראל
להתחבר עם בעלה. ואם בן אדם
לא עושה ולא מקריב פסח לה',
היא עומדת עליו ודנה אותו,
ולא מוציאה אותו מתחת יד
פרעה, ונכרתת נפשו במקום
קדוש, ונשארת במקום טמא
במצרים, שהרי אם לא עשו
ישראל שתי מצוות אלו, לא
יצאו משם.

ורבן פתוב (דברים טו) שמור את
חדש האביב ועשית פסח לה'
אלהיך. שמור - פללות של
נקבה, לא תעשה. את - פללות
של הפל. חדש האביב - שהרי
באותה שעה שעורה אביב,
ומקריבים ממנו עמר עשירית
האיפה ממחרת השבת היא,

ארבעה בעשור כנסת ישראל אתחברת
בעשור דאיהו צדיק ורמיז אתריה בעשור.
וכדין פסח ליי.

ובגין כך מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה
ההוא ערלה ויתחזי רשימא קדישא
דצדי"ק דאיהו י' ביה ולא קריב פסח ליי
(דאיהו) כנסת ישראל לצדיק דהוא חזי לקרבא
למקדשא ולא ערל וטמא, דאי לא קריב אית
ביה פרת. ומאי טעמא דהא כל אורייתא לא
אית בה פרת אלא על מצות לא תעשה. מאי
(ומאי) טעמא בפסח ומילה דאינון מצות עשה
כרת. אלא בגין דדרגא קא גרים דאיהי כנסת
ישראל, דאיהי פסח, ואקרי (אקרי) מצות לא
תעשה, בעיא לאתחברת בעשה ולא תפללא
ביה מדת לילה כיום.

ומאן איהו דא צדי"ק, דאיהו מילה ומצות
עשה ואתפליל במצות לא תעשה מדת
יום בלילה. ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי
לקרבא לון, בגין כך קיימא מצות לא תעשה
עליה ודיינת ליה בכרת, דלא ייעול נפשיה
למקדשא. וכן בפסח בעיא כנסת ישראל
לאתחברת בבעלה ואי לא עביד בר נש ולא
קריב פסח ליי, קיימא עליה ודיינת ליה ולא
אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה ואשתציאת
נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא
מסאבא במצרים. דהא ישראל אי לא עבידו
הגי תרין פקודין לא נפקו מתמן.

ובגין כך פתיב (דברים י"ז) שמור את חדש
האביב ועשית פסח ליי אלהיך. שמור,
פללא דנוקבא לא תעשה. את, פללא דכולא.
חדש האביב דהא בההוא שעפתא שעורה
אביב ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה
ממחרת השבת איהו, וספרין שבע שבועין

שְׁלֵמִין לְאַסְתֵּלְקָא לְעֵילָא וּלְקַבְּלָא מְאִינוּן
חֲמִשִּׁין יוֹמִין עֲלָאִין דְּאִימָא עֲלָאָה אֹרִייתָא.
דְּאִקְרִי לְחָם דְּכִתִּיב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי.
וְאַנְן מְקַרְבִּין בְּיוֹמָא דְחֲמִשִּׁין דְּאִתִּייהִיב בֵּיהּ
אֹרִייתָא שְׁתֵּי הֶלְחָם, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב
וּתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. וְנִחִית טִיבוּ דְעֵתִיקָא
קְדִישָׁא דְּאִימָא עֲלָאָה בְּאִינוּן שְׁבַע שְׁבוּעִין
שְׁלֵימָן בְּכוּלָּא. וְכַל חַד מְאִינוּן שְׁבַע דְּרַגִּין
בְּלִיל בְּשַׁבְּעָה כְּדְאֹקִימָנָא בְּרָזָא דְמֵהִימְנוּתָא.
בְּגִין כֶּף (דְּבָרִים ט"ז) שְׁמוֹר אֶת חֲדָשׁ הָאֲבִיב
וְעֵשִׂית פֶּסַח לִי, קָרִיב לוֹן בְּיַחְוֹדָא. דְּהָא בֵּיהּ
אַפְקַף מִמְצָרִים לִילָה, וְתִשְׁלִים לְהָאִי דְרַגָּא
דְּאִקְרִי לִיל שְׁמוּרִים, וְתִקְרִיב דְכוּרָא לְגַבְהָ
וְתִתְקַרֵּי לִילָה שְׁלִימָא.

וְהָא חֲזִי נַעֲרָה בְּתוּלָה עַד לָא אֶתְקַרִּיב
דְּכוּרָא לְגַבְהָ אִקְרִי נַעַר, לְבַתָּר אִקְרִי
נַעֲרָה. הָדָא הוּא דְכִתִּיב (דְּבָרִים כ"ב) וְנִתְּנוּ לְאָבִי
הַנַּעֲרָה, שְׁלִימָא דִּיִּיקָא. וְדָא אִיהוּ פִד
אַשְׁתַּפְּחַת שְׁלִימָא וְלָא אֶתְקַרִּיב מְאֵן (ס"א לְמָאן)
דְּלָא אֶתְחַזִּי. אוּף הָכָא בְּקַדְמִיתָא לִיל
שְׁמוּרִים לְבַתָּר, הַלִּילָה הַזֶּה לִי, פִד אֶתְקַרִּיב
זֶה לְזֹאת. בְּגִין כֶּף לָא אֶתְחַזִּי לְאֶתְקַרְבָּא
בְּהָהוּא פֶסַח עֲרַל וְטָמֵא.

וְדָמָה טְעוֹן מִתְּנָה אַחַת דִּיִּיקָא, כְּמָה דְאֶתְ
אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי
אַחַת הִיא לְאִמָּה. הִיא נְטֹרַת בְּנֵהָא דְלָא
יִסְתַּאֲבוּן בְּנִמוּסֵיהוּ יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כֶּף שְׁבֻטִי
יְהִי נִפְקוּ מִתְּפָן וְאֶתְחַבְּרַת יו"ד בְּה"א וְלָא
בְּאַתֵּר אַחְרָא כְּמָה דְעֵבְדוּ אִינוּן. אֲבָל פִד
נִפְקוּ מִבְּבַל דְאַסְתַּאֲבוּ תַמְן, סְאִיבוּ מְקַדְשָׁא.
בְּגִין כֶּף חוּיָא שְׁלִיט בְּהוּ וְלָא אֶשְׁתַּכַּח
שׁוּלְטָנוּתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהָהוּא זְמָנָא, בְּגִין
דְּסְאִיבוּ מְקַדְשָׁא בְּנָשִׁים נְכָרִיּוֹת. מִפְּאֵן מְאֵן

וְסוֹפְרִים שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים
לְעֲלוֹת לְמַעְלָה, וּלְקַבֵּל מְאוּתָם
חֲמִשִּׁים יָמִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הָאֵם
הָעֲלִיוֹנָה תּוֹרָה שְׁנִקְרֵאת לְחָם,
שְׁפָתוֹב (משלי ט) לְכוּ לַחֲמוּ
בְּלַחְמֵי.

וְאַנְוּ מְקַרְיָבִים בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים
שְׁנַתְנָה בּוּ תּוֹרָה שְׁתֵּי הֶלְחָם,
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה,
וְיִוֹרֵד חֲסֵד שֶׁל הָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ
שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה (בִּינָה) בְּאוּתָם
שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים כִּפֵּל,
וְכַל אַחַת מְאוּתָן שְׁבַע דְּרַגּוֹת
כְּלוּלָה בְּשַׁבְּעָה, כִּפֵּי שְׁבַאֲנוּ
בְּסוּד הָאִמּוּנָה. לְכֵן שְׁמוֹר אֶת
חֲדָשׁ הָאֲבִיב וְעֵשִׂית פֶּסַח לֵה'.
הַקָּרִב אוּתָם בְּיַחְוִד, שְׁהֲרִי בּוּ
הוּצִיאָךְ מִמְצָרִים לִילָה, וְתִשְׁלִים
אֶת הַדְּרַגָּה הַזֶּה שְׁנִקְרֵאת לִיל
שְׁמוּרִים, וְתִקְרִיב זְכָר אֲלֵיהָ
וְתִקְרָא לִילָה שְׁלֵם.

וְכֵא תִרְאֶה, נַעֲרָה בְּתוּלָה, עַד
שֶׁלֹּא קָרִב אֲלֵיהָ זְכָר, נִקְרֵאת
נַעַר. אַחַר כֶּף נִקְרֵאת נַעֲרָה. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים כב) וְנִתְּנוּ לְאָבִי
הַנַּעֲרָה, שְׁלֵמָה דְּיוֹקָא. וְזֶהוּ
כְּשֶׁנִּמְצְאָת שְׁלֵמָה, וְלֹא הִתְקַרַּב
מִי [לְמִי] שֶׁלֹּא רְאוּי. אִף כֶּף
בְּתַחֲלָה לִיל שְׁמוּרִים, אַחַר כֶּף
הַלִּילָה הַזֶּה לֵה', כְּשֶׁמִּתְקַרַּב זֶה
לְזֹאת, וְלִכֵּן לֹא רְאוּי לְהִתְקַרַּב
לְאוּתוֹ פֶסַח עֲרַל וְטָמֵא.

וְדָמָה טְעוֹן מִתְּנָה אַחַת דְּיוֹקָא,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שִׁיר ו) אַחַת הִיא
יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה.
הִיא שׁוֹמְרַת אֶת בְּנֵיהּ יִשְׂרָאֵל
שֶׁלֹּא יִתְטַמְּאוּ בְּמִנְהַגֵּיהֶם, מִשּׁוּם
כֶּף שְׁבֻטִי יְהִי יִצְאוּ מִשָּׁם,
וְהִתְחַבְּרָה יו"ד בְּה"א, וְלֹא
בְּמִקּוּם אַחַר, כְּמוֹ שְׁעִשׂוּ הֵם.
אֲבָל כְּשֶׁיִּצְאוּ מִבְּבַל, נִטְמְאוּ שֵׁם
וְטַמְּאוּ הַמְקַדָּשׁ, מִשּׁוּם כֶּף הַנְּחֹשׁ
שֶׁלֹּט בָּהֶם, וְלֹא נִמְצָא שְׁלֵטוֹן
לְיִשְׂרָאֵל בְּאוּתוֹ זְמַן, מִשּׁוּם

שטמאו את המקדש בנשים נכריות. מכאן, מי שטמא את עצמו למטה, הוא טמא למעלה. ומי שמקדש עצמו למטה, מקדש למעלה. ועל כן היו ראויים שיעשה להם נס באותה שעה שיצאו מבבל כמותה שעה שיצאו ממצרים, אלא שגורם החטא.

ובחמישה עשר לחדש הראשון החלק של אברהם, שהוא ראשון ואחוז בדרגת חסד, אנו מקריבים לקדוש-ברוך הוא שני פרים, להוסיף שני חלקים לדרגת חסד מהעתיק הקדוש. איל אחד כנגד דרגת יצחק, וצריך איל, לשון של תקיפות, משום שחלקו חזק המים. וצריך שפתים אותה דרגת הגבורה עם חסד עליון לעשות חסד עם כל ישראל, ולהפירע מאותם שמציקים להם, ולהקיפו צד המים. זהו שפתוב (בראשית ל) מחשף הלבן.

שבעה כבשים תמימים - כנגד כל הדרגות שישתלמו בו. וכן בכל יום ויום שבעה כבשים, ביום הראשון של כל שבועת הימים העליונים, כל אחד נתקן בסוד של שבע, ויהיו שבע שבתות תמימות לקבל את האור העליון של התורה. שעיר חטאת לכפר על טמאת המקדש, ולא תהיה רשות לאותו שעיר לערוב ולא להסטיין על ישראל.

(במדבר כח) וכיום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה - כנגד דרגת יעקב, שהרי אז נתקן העולם והתחדש, ואנו מונים שבעה שבועות כדי לחבר הכל ביובל העליון, שנותנת לבן הפכור הזה עטרה של תורה

שנכללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

דמסאב גרמיה לתתא, מסאב לעילא. ומאן דקדיש גרמיה לתתא מקדש לעילא. ועל דא ראוויין הוו דיתעבד להו ניסא בההיא שעתא דנפקו מבבל כשעתא דנפקו ממצרים. אלא דגרים חובא.

ובחמישה עשר לירחא קדמאה חולקא דאברהם דאיהו קדמאה ואחיד בדרגא דחס"ד. אנו מקריבין לקדשא ברין הוא תרין פרים לאוספא תרין חולקין לדרגא דחסד מעתיקא קדישא. איל אחד לקבל דרגא דיצחק ובעינן איל לישנא דתקיפו, בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא. ובעינן דיסתפם ההוא דרגא דגבור"ה בחסד עלאה למעבד טיבו עם כל ישראל. ולא תפרעא מאינון דעאקין לון ולאסתרא ליה סטרא דמיין, האי דכתיב (בראשית ל) מחשוף הלבן.

שבעה כבשים תמימים. לקבל פלהו דרגין דישתלמוין ביה. וכן בכל יומא ויומא שבעה אמרין ביומא קדמאה דכולהו שבעה יומין עלאין כל חד אשתלים ברזא דשבע ויהון שבע שבתות תמימות לקבלא נהירו עלאה דאורייתא. שעיר חטאת לכפרה על סאיבו דמקדשא ולא יהא ליה רשו לההוא שעיר לערבבא ולא לאסטנא על ישראל.

וביום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה. (במדבר כ"ח) לקבל דרגא דיעקב דהא כדן אשתלים עלמא ואתחדש. ואנו מנינן שבע שבועין בגין לחברא כלא ביובלא עלאה דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא דאתפלילת בתשעה וארבעין אנפין ונפקא מחכמה עלאה באינון חמשין שערי בינה.

שנכללת בארבעים ותשעה פנים, ויצאה מחכמה העליונה באותם חמשים שערי בינה, ונתנה לבן הפכור הזה על ידי משה שאחוז גם בדרגה זו. זהו שפתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון

במלך שלמה, במלך שהשלום כלו שלו. [הרי] שהרי בארנו שדרגה זו שלמה מכל הצדדים, ושלם נקרא בסוד האמונה, שכתוב (בראשית כח) ויעקב איש תם. ביום חתנתו - זה כשנתנה [ותרה]. וכיום שמחת לבו - כשנבנה בית המקדש.

בא ראה, כתוב (שמות יט) בחדש השלישי, שהתחברה דרגה זו שנקראת שלישי בחדש, והיא חתנתו, על זה כתוב (שם) ויחן שם ישראל נגד החר. דרגה זו הפך הפכור. נגד החר - פנגד אותו הר שנודע שהוא קטן מכל ההרים שלמעלה, שהוא רם ונשא כשמתחבר למעלה, ונקרא הר סיני. שהרי שבעה הרים ושבעה ימים ושבע ארצות ברא הקדוש ברוך הוא בעולם, שהם פנגד שבעה ימים עליונים, ולא בחר מפלם לתת תורה אלא בהר סיני, שהוא הסוד של פנסת ישראל, וגם בים פנרת, שפא משם תכלת, שדומה לכסא הפכוד. פנסת ישראל פנרת זה הצדיק, וזהו ים פנרת, כפי שפרשו החברים.

בנור היה תלוי למעלה ממטותו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו, מנגן מאליו, ודוד קם לעסק בתורה בחצות הלילה להתחבר עם פנסת ישראל. ובארץ ישראל השביעית של הפל, הנקדה האמצעית של ארץ התחנתנה בחר הקדוש ברוך הוא שהיא פנגד הנקדה העליונה.

מה הטעם בו בחר סיני שלמעלה לתת בו תורה שבכתב, וסימניך בארון זה לתת בו ברית? משום שבארון זה מנחים כל הגנוזים הטובים, ותורה שבכתב, שנקראת ברית, מנחת בו, וכל פלי הקרב

ואתיהיבת להאי ברא בוכרא על ידי דמשה דאחיד נמי בהאי דרגא הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, במלכא דשלמא כלא דיליה. (והא) דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מפל סטרין ושלים אקרי ברזא דמהימנותא דכתיב (בראשית כ"ח) ויעקב איש תם. ביום חתונתו. דא כד אתיהיבת (אורייתא). וביום שמחת לבו. כד אתפני בי מקדשא:

הא חזי כתיב בחדש השלישי דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי בחדש והיא חתונתו, על דא כתיב (שמות י"ט) ויחן שם ישראל נגד החר. האי דרגא בוכרא. נגד החר לקבל ההוא הר דאתיידע דאיהו זעיר מפל טורינא דלעילא דאיהו רם ונשא כד אתחבר לעילא ואקרי הר סיני דהא שבעה טורין ושבעה יומין ושבעה ארצות ברא קדשא בריך הוא בעלמא דאינון לקבל שבעה יומין עלאין ולא בחר מפלהו למיהב אורייתא אלא בהר סיני דאיהו רזא דפנסת ישראל, וביום פנרת נמי דאתי מתמן תכלת דדמי לכסא הפכוד. פנסת ישראל. פנרת דא צדי"ק והאי ים הפנרת הוא פדאוקמוה חברי"א.

בנור היה תלוי למעלה ממטותו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו. ודוד קם למלעי באורייתא חצות לילה להתחבר בפנסת ישראל. ובארץ ישראל שביעאה דכולא נקודה אמצעיתא דארעא תתאה, בחר קדשא בריך הוא דאיהו לקבל נקודה עלאה.

מאי טעמא ביה בחר סיני דלעילא למיהב

ביה אורייתא שבכתב וסימניך בהאי ארון למיהב ביה ברית, בגין

שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְיָדֶיהָ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת שְׁלֵמָה יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְשֹׁמֵר הַתּוֹרָה, אִזּוֹ נִתְּנָת לָהֶם כָּל טוֹב הָעוֹלָם, וְאִם לֹא, אִזּוֹ מִסְרַת אוֹתָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא כו) וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. זֹו כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁתַּחֲבַר בְּ"אֲנִי" דְל"ת שְׁלֵה, נִקְרָאת אֲדָנְי, וְדָן אֶת הָעוֹלָם. לְכֵן כְּתוֹב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה תּוֹרָה.

בֵּא רָאָה, תּוֹרָה שְׁפָתוֹב נִקְרָאת צְדִיק, וּמִנְחַת בְּזֹאת, שְׁפָרִית זֹו מִנְחַת בּוֹ, שְׁפָתוֹב אַרְוֹן הַבְּרִית, מִשׁוּם שְׁמִנְחַת בּוֹ בְרִית שֶׁהוּא צְדִיק. וְלָכֵן וְזֹאת הַתּוֹרָה, הַתַּחֲבַר וְאִ"ו עִם זֹאת, וְאִזּוֹ - אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה, סֵם הַחַיִּים לְעוֹלָם, שְׁהָרִי עֵץ הַחַיִּים נִדְבַק בָּהּ. וְכִשְׁמַעֲשִׂי בְּנֵי אָדָם אֵינָם כְּשָׂרִים, מִסְתַּלַּק וְאִ"ו מְ"זֹאת", וְאִזּוֹ כְּתוֹב (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֻרָע, וְזֶהוּ חָשׁוֹב כְּמַת.

וְכְתוֹב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל. הַסְתַּלְּקָה ו' מְזֹאת, וְעוֹשֶׂה הָאֵהָל הַזֶּה נִקְמוֹת. הַיְנוּ מֵה שְׁפָתוֹב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'. מִשׁוּם שֶׁלֹּא הַתַּחֲבַר ו' עִם ה', גְּרָמוֹ שְׁטָמָאוּ הַמְקַדָּשׁ וְגָרְמוּ לָהֶם מִיתָה, שְׁהָרִי מִי שְׁמִפְרִידִם גֹּרֵם מִיתָה לְנַפְשׁוֹ, עַד שְׁפָאָה פָּרָה וְכִפְרָה עַל בְּנֵה, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מַתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא הַתַּחֲבַר לָהּ וְאִ"ו עַד שְׁעִשׂוּ הַזָּאָה לְאוֹתָם כְּלֵי מִדְּוֶן, וְאַחַר כֵּן (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר. חַיִּים נִדְבְּקוּ בָהּ, (שם ל) וְזֹאת הַבְּרִכָּה. בְּרִכָּה נִדְבְּקָה בְּ"זֹאת" הַזֶּה. אֲבָל כָּל מְקוֹם שֶׁתִּמְצָא בַתּוֹרָה "זֹאת הַתּוֹרָה" כְּלֵי וְאִ"ו, זֶה בְּגִלְל חֻטָּא.

בְּאוֹרֵייתָא זֹאת הַתּוֹרָה בְּלֵא

דְּבִקְהֵאֵי אַרְוֹן מוֹנְחִין כָּל גְּנִיזִין טְבִין, וְתוֹרָה שְׁפָתוֹב דְּאֶקְרִי בְרִית בֵּיה מוֹנְחָא. וְכָל מְאֲנֵי קְרָבָא דְּמִלְפָא בְּיָדֶיהָ אֶתְמַסְרוּ, וְכִלְהוּ עֲלֵמִין דְּלִתְתָא מִינָהּ יִנְקִין. זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיטְר אוֹרֵייתָא כְּדִין יִהְבַת לוֹן כָּל טִיבוּ דְעֲלָמָא. וְאִי לֹא כְּדִין יִסְרַת לוֹן, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, דָּא כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. וְכַד תַּחֲבַר בְּאֲנִי דְל"ת דִּילָהּ אֶקְרִי אֲדָנְי וְדִינָא לְעֲלָמָא. בְּגִין כֵּן כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אֶתִּיְהִיבֵת אוֹרֵייתָא.

הָא חֲזִי, אוֹרֵייתָא שְׁפָתוֹב צְדִיק אֶקְרִי, וּמוֹנַח בְּזֹאת דְּהֵאֵי בְרִית מְנַחָא בֵּיה, דְּכְתִיב אַרְוֹן הַבְּרִית בְּגִין דְּמוֹנַח בֵּיה בְרִית דְּאִיהוּ צְדִיק בְּגִין כֵּן וְזֹאת הַתּוֹרָה אֶתְחַבַר וְאִ"ו בְּזֹאת וְכְדִין אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה סֵם חַיִּין לְעֲלָמָא. דְּהֵא אֵילְנָא דְחַיִּי אֶתְדַבַּק בָּהּ. וְכַד לֹא מְכַשְׂרִין בְּנֵי נְשָׂא עוֹבְדֵייהוּ, אֶסְתַּלַּק וְאִ"ו מְזֹאת. וְכְדִין כְּתִיב (ויקרא י"ד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצוֹרָע, וְזֶהוּ חָשׁוֹב כְּמַת.

וְכְתִיב (במדבר י"ט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל אֶסְתַּלַּק ו' מְזֹאת וְעַבִּיד הָאֵי אֵהָל נּוֹקְמִין, הַיְנוּ דְכְתִיב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי. וְבְגִין דְלֹא אֶתְחַבַר ו' בָּהּ, גְּרָמוּ דְסָאִיבוּ מְקַדָּשָׁא וְגָרְיָמוּ לוֹן מוֹתָא. דְּהֵא מָאן דְּאֶפְרִישׁ לוֹן, גְּרִים מוֹתָא לְנַפְשִׁיהּ, עַד דְּאֶתַת פָּרָה וְכִפְרָה עַל בְּנֵה. וְעַבְדִּין מִינָהּ הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מַתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְלֹא אֶתְחַבַר בָּהּ וְאִ"ו עַד דְעַבְדוּ הַזָּאָה לְאֵינוֹן כְּלֵי מִדְּוֶן. וְלְבַתֵּר (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' חַיִּים אֶתְדַבַּק בָּהּ. (דברים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרִכָּה, בְּרִכָּה אֶתְדַבַּק בָּהּ בְּהֵאֵי זֹאת. אֲבָל כָּל אֶתֵר דְתַשְׁכַּח

(ויקרא יג) זאת תורת נגע צרעת. (שם)
 (יד) זאת התורה לכל נגע הצרעת.
 (במדבר ה) זאת תורת הקנאות.
 משום שטמאו את עצמם וטמאו
 המקדש. (ויקרא ו) זאת תורת
 העלה, לא כתוב בו וא"ו, עד
 שיעשו לה בני אהרן שלמות
 לחבר את זאת לבעלה. (שם ו)
 וזאת תורת המנחה - לא בא על
 חטא, שהרי היא נדבה, או
 שבאה עם עולה, והעולה הרי
 עושה שלמות. (שם) זאת תורת
 החטאת - בא על חטא שטמאו
 את "זאת".

(ויקרא ז) וזאת תורת האשם -
 משום שלא עשו כל כף פגם,
 ולכן באה זכר ולא נקבה. (שם)
 וזאת תורת זבח השלמים, משום
 שבאה לשלום, מתחבר עמה
 וא"ו. (שם) זאת התורה לעלה
 [ולמנחה ולחטאת - בגלל
 חטאת שיש בפסוק, וחוטא אחד
 יאבד טובה הרבה, זה פרשנו
 בכל מקום - וא"ו מוסיף על ענין
 ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
 וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
 אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
 בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
 גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
 דיייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
 וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
 וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
 תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
 בגין כף אתייהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
 אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
 וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
 לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
 יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין
 ומשום כף כתוב (שם כו) אף אני
 אעשה זאת, אסלק ממנה וא"ו
 ותעשה בהם נקמות, וכל
 הקרבנות באים לקרב את
 ה"זאת" למעלה בשלישי הנה,

וא"ו, בגין חובה (ויקרא י"ג) זאת תורת נגע
 צרעת. (ויקרא י"ד) זאת התורה לכל נגע הצרעת
 (במדבר ה) זאת תורת הקנאות. בגין דסאיבו
 גרמיהון וסאיבו מקדשא. (ויקרא ו) זאת תורת
 העולה, לא כתיב ביה וא"ו עד דיעבדו לה
 שלימו בני אהרן לחברא לזאת בבעלה. (ויקרא
 ו) וזאת תורת המנחה, לא אתיין על חטא,
 דהא נדבה היא. או דאתיין עם עולה והא
 עבדא עולה שלימו. (ויקרא ז) זאת תורת
 החטאת אתיין על חטא דסאיבו להאי זאת.
 וזאת תורת האשם בגין דלא עבדו כל כף
 פגמו, ובגין כף אתיין דכורא ולא
 נוקבא (ויקרא ז) וזאת תורת זבח השלמים בגין
 דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו. (שם) זאת
 התורה לעולה למנחה ולחטאת, בגין חטאת
 דאית בקרא, וחוטא אחד יאבד טובה הרבה.
 דא אוקימנא בכל אתרא וא"ו מוסיף על ענין
 ראשון.

וזאת התורה אשר שם וגו' מאי טעמא
 וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא,
 אמאי כתיב וזאת, בגין סם חיים דאתדבק
 בה. (דברים ל"ג) וזאת הברכה, בגין ברכה אף על
 גב דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה
 דיייתי. אבל בכולהו מאי טעמא לא כתיב
 וזאת. בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב
 וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת
 תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.
 בגין כף אתייהיבת אורייתא בהאי זאת.

ובגין כף פתיב (ויקרא כ"ו) אף אני אעשה זאת,
 אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין
 וכולהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת
 לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי
 יומא תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין

חולקין. איל אחד, לאתחברא ליה חילא דגבור"ה. שבעה אמרין לקבל פולהו דרגין דיחדון בהאי הלולא. שעיר עזים, לכפרא על דסאיבו מקדשא חייבין דלתתא.

בחדש השביעי, (במדבר כ"ט) לקבל דרגא דיצחק דיתחבר ביה כנסת ישראל בתרין פרים. האי דכתיב (בראשית ח') ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר, דאתוספא כנסת ישראל דאיהי שביעית על עשר סמיכא לעשרה. בגין כך פר אחד לאוספא ליה חילא דאימא עלאה למידן עלמא. אבל תרין לא, בגין דלא יכיל עלמא למסבל דינא תקיפא.

איל אחד, גבורה דיליה לישנא דתקיפו, (תהלים כ"א) אילותי לעזרתי חושה. והאי איל תשפח בכולהו מוספין, דמוסיפין חילא דגבורה עלייהו. פר משפתיא דאית ביה ניחא, ולית ביה דינא כלל. דאתגלייא עתיקא קדישא חידו וטבאן לכולהו עלאין (כ"א עלמין).

(במדבר כ"ח) כבשים בני שנה, למיהב חילא לכולהו דרגין. שעיר עזים דלא יתחזי סאיבו במקדשא ביומא דדינא ובהאי יומא אתחבר גבורה עלאה בדינא תתאה דראש חדש למידן עלמא.

תא חזי, גבורה דינא קשיא, כנסת ישראל דינא רפיא. אף חובת היום פר אחד, בגין דיכיל עלמא למסבל. ובגין כך פריש ירחא תרין פרים דהיא כפרה. בעשרה לירחא לקבל דרגא דמשה, במוסף דיליה פר בן בקר אחד, דלא אתוסף ביה דינא כל כך בגין דהוא יומא דכפרה. איל אחד תקיף, לתברא רשיעי עלמא, ובעינן למעבד נייחא לשפכא רגזא. כבשים שבעה, לאוספא

ואנו מקריבים ביום זה שני פרים במוסף, להוסיף לה שני חלקים. איל אחד לחבר לה הפח של גבורה, שבעה כבשים כנגד כל הדרגות שישמחו בהלולא הזו, שעיר עזים לכפר על שטמאו המקדש הרשעים שלמטה.

(במדבר כט) ובחדש השביעי - כנגד דרגת יצחק שיתחבר עם כנסת ישראל בשני פרים. זהו שכתוב (בראשית ח) ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר, שהתוספה כנסת ישראל, שהיא שביעית על עשר סמוכה לעשרה. משום כך פר אחד, להוסיף לו כח האמא העליונה לדון את העולם. אבל שנים לא, משום שהעולם לא יכול לסבל את הדין הקשה.

איל אחד - הגבורה שלו, לשון של תקיפות, (תהלים כב) אילותי לעזרתי חושה, והאיל הזה תמצא בכל המוספים, שמוספים פח וגבורה עליהם, פרט לשבת שיש בה מנוחה ואין בה דין כלל, שמתגלה העתיק הקדוש שמחה וטובות לכל העליונים (עולמים). (במדבר כח)

כבשים בני שנה - לתת כח לכל הדרגות. שעיר עזים - שלא תראה טמאה במקדש ביום הדין, וכיום זה מתחברת הגבורה העליונה בדין הפחתון של ראש חדש לדון את העולם. בא ראה, גבורה דין הקשה, כנסת ישראל דין הרפה, אף חובת היום פר אחד כדי שהעולם יוכל לסבל, ולכן בראש חדש שני פרים, שהיא כפרה. בעשרה לחדש כנגד דרגת משה. במוסף שלו פר בן בקר אחד, שלא נוסף בו דין כל כך, היות שאותו יום הוא של כפרה. איל אחד תקיף לשבר את

הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיף לְעֲשׂוֹת נֶחֱת לְשִׁפּוֹף הַרְגֹזוּ. כְּבָשִׁים שֶׁבָעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד הַתּוֹסֵף כָּאֵן בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טְמֵאת הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה יִכַּפֵּר עַל הַפֶּל וְלֹא תִשָּׂאֵר טְמֵאָה בְּעוֹלָם.

מִשּׁוֹם כֵּן אֶחָד בַּיּוֹם, לְכַפֵּר קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה, כְּדִי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא שָׁם טְמֵאָה כָּל כֵּן, וְאֶחָד בַּחוּץ לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁלֹּא תִמָּצֵא טְמֵאָה בְּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דְּרֹגַת אֶהֱרֹן שְׂאֵחוֹז בַּהוֹר, וְהַתְּעֵלָה גַם בַּחֹסֶד.

וְכֵן בְּזִמְנֵי זֶה אֶפְלוּ עִם כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹסֶד, מִשּׁוֹם שֶׁמִּתּוֹסֵף חֹסֶד שֶׁל אֶהֱרֹן עִם חֹסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם מְקַרְיָבִים בּוֹ בַּשְּׁבָעָה יָמִים קְרִיבָנוֹת עוֹלוֹת, כְּדִי שִׁישְׁמְחוּ כָּל הָעוֹלָם בַּשְּׂמִיחָה יִשְׂרָאֵל. שְׁבָעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שְׁבָעִים אַמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, לְהַרְאוֹת שְׂאֵינָם כְּדֹאִים לְהַתְקַיֵּם בְּעוֹלָם אֵלֹא בְּטוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵינִים שְׁנַיִם, שֶׁתִּהְיֶה תְּקִיפּוֹת לְאוֹתָהּ דְּרֹגָה שֶׁל חֹסֶד עֲלִיּוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מִמֶּה שֶׁמְקַרְיָבִים בְּכָל הַמּוֹסָפִים, מִשּׁוֹם שֶׁחַג זֶה הוּא כְּנֶגֶד דְּרֹגַת אֶהֱרֹן, שְׂאֵחוֹז בְּדְרֹגָה שְׁשִׁית. וְנִקְרָא יוֹם הַשְּׁשִׁי. יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלֶּף שְׁנַיִם. וּבְאֹתוֹ יוֹם עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד שְׁנַיִם חֹסֶד לְעִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ אֶת אֲשֶׁר יְבִיאוּ, אִז - וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת שְׁלֹמַעֲלָה נּוֹסְפוֹת בְּרִכּוֹת.

לְכוּלְהוֹ דְּרֹגִין. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד, אֶתּוֹסֵף הַכָּא בַּחֹבֶת הַיּוֹם לְכַפֵּרָא עַל סוֹאֲבַת מִקְדָּשָׁא, בְּגִין דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא מְלַעֲיֵלָא מְכַפֵּר כָּלָא. וְלֹא יִשְׁתָּאֵר סְאִיבוֹ בְּעִלְמָא.

בְּגִין כֵּן, חַד בַּיּוֹמָא, לְכַפֵּרָא קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים חַד זְמַנָּא בַּשְּׁתָּא, בְּגִין דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח כָּל כֵּן סְאִיבוֹ תַמָּן. וְחַד לְבָרָא, לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח סְאִיבוֹ בְּעִלְמָא. בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר לַיְרֵחָא לְקַבֵּל דְּרֹגָא דְּאֶהֱרֹן דְּאֶחִיד בְּהוֹ"ד וְאִסְתַּלַּק נְמִי בַּחֹסֶ"ד.

וּבְגִין כֵּן בְּהַאי זְמַנָּא אֶפְּלוּ עִם כָּל אוֹמִין דְּעִלְמָא עֲבִיד קֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא טִיבוֹ. בְּגִין דְּאֶתּוֹסֵף חֹסֶ"ד דְּאֶהֱרֹן עִם חֹסֶ"ד דְּאַבְרָהָם וְאִינוּן מְקַרְבִּין בֵּיהּ בַּשְּׁבָעָה יוֹמִין קְרִיבָנִין עֲלוּוֹן, בְּגִין דִּיחֲדוּ כּוֹלִיָּה עִלְמָא בַּחֲדוּתָא דִּישְׂרָאֵל. שְׁבָעִין פְּרִים לְקַבֵּל שְׁבָעִין אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת דְּעִלְמָא, וּבַיּוֹמָא קֹדֶמְאָה פְּרִים שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר. לְאַחֲזָאָה דְּלֹאוּ אִינוּן כְּדֹאִי לְאַתְקִימָא בְּעִלְמָא, אֵלֹא בְּטִיבוֹ דְּקֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמִי.

אֵינִים שְׁנַיִם לְמַהְוֵי תְּקִיפּוֹ לְהַהוּא דְּרֹגָא דְּחֹסֶ"ד עֲלָאָה עַל חַד תְּרִין מִמֶּה דְּמְקַרְבִּין בְּכוּלְהוֹ מוֹסָפִין בְּגִין דְּהַאי חַגָּא אִיהוּ לְקַבֵּל דְּרֹגָא דְּאֶהֱרֹן דְּאֶחִיד בְּדְרֹגָא שְׁתִּיתָאִי. וְאֶקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאִי. יוֹמָא דְּקֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא אֵלֶּף שְׁנַיִן. וּבְהַהוּא יוֹמָא זְמַן קֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא לְאוֹסְפָא עַל חַד תְּרִין טִיבוֹ לְעַמִּיָּה. הֵדָּא הוּא דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת טו) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ אֶת אֲשֶׁר יְבִיאוּ, אִז וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָלְהוֹ דְּרֹגִין דְּלַעֲלֵילָא אֶתּוֹסֵף בְּרִכָּאָן.

ובאה הוא יומא יייתי מלפא משיחא ויתקרי חג האסיף היכניש קדשא בריך הוא ביה גלותא דעמיה, הדא הוא דכתיב (ישעיה י"א) והיה ביום והיה הוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויקרא חג הסכות, שפל שבע הדרגות מכסות על ישראל כמו ספה, ולכן כל ענני הכבוד הולכים עם ישראל במדבר בזכות אהרן, ולכן ארבעה עשר ככשים שפכל יום. ובשבעה ימים - הרי שבעתים, ויאיר שבעתים אור השמש, והקדוש ברוך הוא ירחם על העולם. ושעיר עזים אחד לחטאת - לכפר על טמאת המקדש שטמאו אמות העולם עובדי כוכבים ומזלות. ביום השני פנגד דרגת יצחק. ביום השלישי פנגד דרגת יעקב. ביום הרביעי פנגד דרגת יוסף. ביום החמישי פנגד דרגת משה. ביום הששי פנגד דרגת אהרן.

ובא וראה, בחג זה ובחג המצות שבעה ימים שפוללים בהם כל הימים שלמעלה, מה שאין פן בשאר חגים שמקריבים בהם מוסף, אלא הינו מה שפרשנו בסוד האמונה, (בראשית ל) מחשף הלבן אשר על המקלות, שלכל אותם שבעה שבע דרגות מקיפות אותם בצד החסד, החג של המצות פנגד אברהם שבא מחסד, לכן כל הדרגות שם, שהרי את כל הדרגות מקיף יעקב השלם לצד של חסד. החג הזה פנגד דרגתו של אהרן שאחוזו בחסד, כלם עמו.

דבר אחר - משום שכל הדרגות וכל הצדיקים, כשיצאו ישראל ממצרים, הקדוש ברוך הוא התגלה שם בפתרים שלו, ועתיד לעשות פן בזמן ביאת המשיח. משום פן כל הפתרים רמוזים

ובאה הוא יומא יייתי מלפא משיחא ויתקרי חג האסיף היכניש קדשא בריך הוא ביה גלותא דעמיה, הדא הוא דכתיב (ישעיה י"א) והיה ביום והיה הוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הסכות, דכלהו שבעה דרגין חפזין על ישראל כסופה ובגין פן פולהו ענני כבוד אזלין עם ישראל במדברא בזכותא דאהרן בגין פן ארבעה עשר אמרין בכל יומא.

ובשבעה יומין הא שבעתים וינהיר שבעתים נהירו דשמשא. וקדשא בריך הוא ירחם על עלמא ושעיר עזים אחד חטאת לכפרא על סאיכו מקדשא דסאיכו אומי עלמא עובדי כוכבים ומזלות ביומא תנינא לקבל דרגא דיצחק. ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה לקבל דרגא דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה לקבל דרגא דאהרן: ותא חזי בהאי חגא ובחגא דפטירו, שבעה יומי דכלילן פולהו יומין דלעילא בהו.

מה דלית פן בשאר חגין דמקרבין בהו מוסף, אלא הינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא (בראשית ל) מחשוף הלבן אשר על המקלות, די לכל אינון שבעה שבעה דרגין אסחר לון בסטר דחס"ד חגא דפטירא, לקבל אברהם דאתי מחס"ד בגין פן פולהו דרגין תמן. דהא לכולהו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד. האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחסד, פולהו עמיה.

דבר אחר, בגין דכולהו דרגין וכולהו זכאין, פד נפקו ישראל ממצרים קדשא בריך הוא אתגלי תמן בכתרוי וזמין למעבד פן ביומי דייתי משיחא. בגין פן

כאן וכאן, ונוטלים על אחד שנים שבע ברכות כאן משם. ושם על אחד שבעה משאר המוספים, זהו שכתוב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. פיוס צאתך היה לו לומר! מה זה כימי? שכל הימים העליונים הודמנו לשם והודמנו לכאן, משום כך נפלאות, נ' פלאות, חמשים פלאות, שהרי חמשים שערי בינה פתח הקדוש ברוך הוא להוציא אותם משם, ולכן מזכרת בתורה חמשים פעמים יציאת מצרים, כנגד חמשים שערים, כך יעשה לימות המשיח. ומה זה אראנו? אלא אראנו את אותו הנקן שראה בראשונה, שכתוב (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדלה, ואז עתיד לראות את הפרענות של אדום

דבר אחר - שפשביל שבעת הצדיקים עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר את כל אמות העולם, ולא ישאר בעולם אלא הקדוש ברוך הוא לבדו וישראל גוי אחד. משום כך כאן שבעה ימים.

בא ראה שמשום כך מתמעטים והולכים, וכיום השמיני שולטים ישראל לבדם בעולם ומקריבים פר אחד, איל אחד, סוד היחוד. שבעה כבשים - כנגד שבע דרגות. שעיר עזים - אף על גב שפאותו זמן יעבירו הקדוש ברוך הוא מן העולם, עם כל זה ישאר ממנו שלא יתבטלו מפריה ורבייה. ובאותו זמן יצאו מים חיים מחכמה העליונה, (זכריה יד) חצים אל הים הקדמוני - זה חסד עליון, וחצים אל הים האחרון - זו גבורה תחתונה וגבורה עליונה. בקיץ ובחורף - בצד האש ובצד המים. שלא

פולתו כתרין רמיזין הכא והכא ונטלין על חד תרין שבע ברכאן הכא מהתם. והתם על חד שבעה משאר מוספין, הדא הוא דכתיב (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. פיוס צאתך הוה ליה למימר. מאי כימי. דכולהו יומין עלאין אודמנו התם ואודמנו הכא. בגין כך נפלאות חמשין פלאות, חמשין פלאות. דהא חמשין תרעין דבינן פתח קדשא בריך הוא לאפקא לון מתמן. ובגיני כך באורייתא אדפר יציאת מצרים חמשין זמנין לקבל חמשין תרעין פדין יעביד ליומי משיחא. ומאי אראנו. אלא אראנו להווא סבא דחזא בקדמיתא דכתיב (שמות י"ד) וירא ישראל את היד הגדולה. פדין זמין למחזי פורענותא דאדום.

דבר אחר, דבגינהון דשבעה צדיקייא, זמין קדשא בריך הוא לאעברא לכל אומין דעלמא ולא ישתאר בעלמא אלא קדשא בריך הוא בלחודוי וישראל גוי אחד בגין כך הכא שבעה יומין.

תא חזי, דבגין כך מתמעטין והולכין. וביומא תמינאה שלטין ישראל לחודייהו בעלמא ומקריבין פר אחד איל אחד, רזא דייחודא. שבעה כבשים לקבל שבעה דרגין. שעיר עזים, אף על גב דבהווא זמנא יעבריניה קדשא בריך הוא מעלמא, עם כל דא ישתאר מניה דלא יתבטלון מפריה ורבייה. ובהווא זמנא יפקון מים חיים מחכמה עלאה (זכריה י"ד) חצים אל הים הקדמוני דא חסד עלאה וחצים אל הים האחרון דא גבורה תתאה וגבורה עלאה. בקיץ ובחורף בסטרא דאשא ובסטרא דמיא. דלא ישתאר דינא בעלמא

אֶלָּא כִּזְי הִיֵּן וְחִיִּים וְחִירוֹ בְּעַלְמָא :
וְהָא חִזֵּי בְּהַאי חֲגָא עֲבַדִּין נְסוּף הַמַּיִם. נְבִיעַ
דְּחֶסֶד בְּאִינוּן שְׁתִּין מִשְׁשַׁת יְמֵי
בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְהוּ שְׂבַעַה יוּמִין עַלְאִין מְקַבְּלִין
מְאִינוּן מַיִם חַיִּים דְּנִפְקִין מִירוּשְׁלַיִם עַלְאָה
טְמִירָא. וּבְאֵן אֲתֵר רְמִיז לְאִינוּן מַיִם חַיִּים,
בְּאִינוּן שְׁתִּין. וְחִסִּדֵי וְצַדִּיקֵי חֲדָאן בְּהַאי
הַלוּלָא, בְּגִין דְּרִמְיָא לְהֵוּא טִיבּוּ דְזַמִּין
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד פֶּד יַעֲבַר קַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא סְאִיבּוּ מְאָרְעָא דִּיחֲתוּן אִינוּן מַיִם
חַיִּים טְהוּרִים בְּאִינוּן שְׁתִּין, בְּהֵוּא מְזַבַּח
עַלְאָה הֵוּא יָם הָאֲחַרוּן. וְאִינוּן תְּלַתָּא לוּגִין
מַיִם שְׂמֻנָּה עֶשֶׂר בְּצִים לְקַבְּל צַדִּיק דְאֶקְרִי
ח"י הַעוֹלָמִים, וְעַל יְדֵיהּ מַיִם נְחֻתִין בְּאִינוּן
שְׁתִּין.

וְהָא חִזֵּי הַלְל הַזְקֵן פֶּד הָהּ חֲדֵי בְּהַאי
הַלוּלָא אָמַר אִם אָנִי כָאן הַכַּל כָּאן.
וְאִם אֵין אָנִי כָאן מִי כָאן. הוּא רְמִיז וְאָמַר אֵי
שְׂכִינְתָּא דְאֶקְרִי אָנִי שְׂרִיָּא כָאן. הַכַּל כָּאן
הֵוּא אֲתֵרָא דְאֶקְרִי כָל דְאֲתֵי לְאַזְהוּוּגָא בְּה.
וְאִם אֵין אָנִי כָאן מִי כָאן. דְּהָא לָא חֲשִׁיבָא
טִיבּוּ שְׂלִימָא בְּגִין דְשְׂכִינְתָּא לָא שְׂרִיָּא
בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. אֲבַל פֶּד יִשְׁתַּלְמוּ אִינוּן פְּרִים
כְּדִין כְּתִיב (ישעיה י"ב) וּשְׂאַבְתֶּם מַיִם בְּשִׁשׁוֹן
מְמַעֲיִנִי הִישׁוּעָה. מָאן אִינוּן. שְׁתִּת מְעִינִי
דְאִינוּן מְרִיקִין בְּהַאי יִשׁוּעָה וְכַדִּין עַלְמָא
כוֹלִיָּה בְּחֲדוּהָ בְּגִין דְנִפְקָא שְׂכִינְתָּא מִבִּין
הֵוּא סְאִיבּוּ דְשָׁאָר עַמִּין, בְּגִין כֶּף (במדרב כ"ט)
בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְת תְּהִיָּה לָכֶם.

הָא חִזֵּי, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרַבָה וְנְסוּף הַמַּיִם
הַלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. שָׁאָר מְלֵי
דְאִוְרִייתָא תּוֹרָה. וְהַכָּא הַלְכָה. מְאִי טַעְמָא,
אֶלָּא בְּגִין דְּהַאי אֲתֵרָא דְאֶקְרִי הַר סִינִי, תּוֹרָה

וּבַא וּרְאָה, כְּשֶׁהַלֵּל הַזְקֵן הִיָּה
שְׂמַח בְּהַלוּלָא הַזֶּה, אָמַר, אִם אָנִי
כָּאן - הַכַּל כָּאן, וְאִם אֵין אָנִי כָּאן
- מִי כָּאן? הִיָּה רוּמּוֹ וְאָמַר, אִם
שְׂכִינָה שְׂנַקְרָתָא אָנִי שׁוֹרָה כָּאן -
הַכַּל כָּאן, אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנַקְרָא כֹּל
שְׂבָה לְהַזְדַּוּגָּא בְּה. וְאִם אֵין אָנִי
כָּאן - מִי כָּאן? שְׁהֵרִי לָא חֲשׁוּב
טוֹב שְׁלָם, מְשׁוּם שְׂשְׂכִינָה לָא
שׁוֹרָה בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה. אֲבַל
כְּשִׁישְׁתַּלְמוּ אוֹתָם פְּרִים, אִז
כְּתוּב (ישעיה יב) וּשְׂאַבְתֶּם מַיִם
בְּשִׁשׁוֹן מְמַעֲיִנִי הִישׁוּעָה. מִי
הֵם? שְׂשָׂה מְעִינוֹת שְׂמִרִיקִים
בִּישׁוּעָה הַזֹּאת, וְאִז הַעוֹלָם כֹּלּוּ
בְּחֲדוּהָ, מְשׁוּם שְׂשְׂכִינָה יוֹצֵאת
מִתּוֹךְ אוֹתָהּ טְמֵאת שָׁאָר הָעַמִּים,
מְשׁוּם כֶּף (במדרב כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְת תְּהִיָּה לָכֶם.

בַּא רְאָה, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת, עֲרַבָה
וְנְסוּף הַמַּיִם - הַלְכָה לְמִשָּׁה
מְסִינִי, שָׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה

- תורה, וכאן הלכה. מה הטעם?
אלא משום שמקום זה שנקרא
הר סיני, תורה שבעל פה למדה
את משה לקשר קשרי האמונה.
אותן עשר נטיעות שנטע הקדוש
ברוך הוא, שאחזו אותן באותו
מקום שנקרא ערב שביעית,
ויעשו פרי באותו בית סאה, כדי
שיבא מזון לעולם בשביעית
הזו, שאין להם מזון אלא
מאותה שנה ששית שזרעים בה
זרעים. זהו שכתוב (דו"ש ע') זרעו
לכם לצדקה וקצרו לפי חסד. מה
שזרעים יהיה לאותו מקום
שנקרא צדקה שלמה, ואז וקצרו
לפי חסד, אז יהיה טוב העליון.
ומי הוא לפי חסד? זה אברהם.
בא ראה, למטה שבעה מעשים
יש ביניהם. זריעה - פנגד האם
העליונה, זהו שכתוב (בראשית מו)
הא לם זרע. קצירה - פנגד דרגת
אברהם, זהו שכתוב [ו]קצרו
לפי חסד. דישה בחרוץ - פנגד
דרגת יצחק, שעושה דין ומפריד
תבן מאותו בר. דין מפריד ממנו,
ועושה דין ברשעי העולם, ואז
הוא (תהלים לה) פמץ לפני רוח.
ורוח הזו זו הדרגה של יעקב,
שכתוב (בראשית מה) ותחי רוח
יעקב, וכנגדו זורה. ואותו המץ
נתן לאש למאכל. טוחן - פנגד
דרגת משה. לש - פנגד דרגת
אהרן. אופה - פנגד דרגת צדיק,
ונעשה לחם בידו של צדיק
באותו אור שיש בציון. זהו
שכתוב (תהלים קלו) נתן לחם לכל
בשר. בתחלה ל"כל", ואחר כך
לאותו מקום שנקרא בשר. ומה
זה לחם? זה הקיום.

ובשנה השביעית הזו לא עושים
מלאכה, אלא אוכלים אותו לחם
שנתן להם בשנה הששית, וכל
העולמות נחים בחדוה. וכל
העניים והעשירים, כלם שוים

שבעל פה אוליפת ליה למשה לקשרא
קשרין דמהימנותא.

אינון עשר נטיעין דנצב קדשא בריך הוא,
דהא אחיד לון בההוא אתרא דאקרי
ערב שביעית ויעבדון פרי בההוא בית סאה,
בגין דאייתי מזונא לעלמא בהאי שביעית.
דלית לון מזונא אלא מההוא שתא שתיתאה
דזרעין בה זרעין, הדא הוא דכתיב (הושע י')
זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, מה
דזרעין יהא לההוא אתרא דאקרי צדקה
שלמה, וכדין וקצרו לפי חסד פדין יהא טיבו
עלאה. ומאן איהו לפי חסד דא אברהם.
ותא חזי לתתא שבעה עבידן אית ביניהון.
זריעה לל קבל אימא עלאה, הדא הוא
דכתיב (בראשית מ"ו) הא לכם זרע. קציר"ה לל קבל
דרגא דאברהם הדא הוא דכתיב וקצרו לפי
חסד. דישה בחרוץ לל קבל דרגיה דיצחק
דעביד דינא ואפריש תבן מההוא בר. דינא
אפריש מניה ועבד דינא ברשיעי עלמא וכדין
אינהו פמוץ לפני רוח. והאי רוח דא דרגא
דיעקב דכתיב (בראשית מ"ה) ותחי רוח יעקב,
ולקבליה זורה והוא מוץ לאשא אתייהיב
למיכל. טוחן לל קבל דרגא דמשה. ל"ש
לל קבל דרגא דאהרן. אופ"ה לל קבל דרגא
דצדיק ואתעביד לח"ם בידו דצדיק
בההוא אור דאית בציון, הדא הוא דכתיב
(תהלים קל"ו) נתן לחם לכל בשר. בקדמיתא
לכ"ל ולבתר לההוא אתר דאקרי בשר ומאי
לחם דא קיומא.

ובהאי שתא שביעתא לא עבדין עבידתא,
אלא אכלין ההוא לחם דאתייהיב
להו משתא שתיתאה. וכולהו עלמין בחדוה
גיחין וכולהו מספני ועתירי כולהו שוין

במקום זה, שהרי כל הפחתונים נזונים משנה השביעית הזו. ואם אדם עושה סחורה באותם פרות, המקום הזה של עניות מונע ממנו ברכות, ולכן מונע ממנו ברכות. וצריך אדם להראות שלארץ הקדושה הזו של הקדוש ברוך הוא יש נחת עם בעלה, והקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל הזה, ו"כל" לאותו מקום שנקרא (בראשית ב) בשר מבשרי, ואין לה אור משלה, אלא אותם ספיחי הששית שזרעו בה ממילא.

וצריך אדם באותו ערב שביעית לעשות מלאכת הארץ באותן עשר נטיעות שהשתלמו בה, שתתחד הארץ הזו עמם ולא תפרד מהם, ואף היא תקרא נטיעה, נטיעה שנטע הקדוש ברוך הוא, כדי שלא ימנע ממנה אותו טוב שיש לה עם בעלה מנוחה בשביעית. ולכן נקרא אדם ביום הששי, והזדווגה עמו בת זוגו להתענג בשבת, ועליו הזדווגה צדק עם ששי לתת אור להר סיני הזה.

ובא וראה, הר חורב נקרא בשמזדוג עמו וא"ו, ואם בני אדם מפרידים וא"ו ממנה, נקרא חרב לה, שהרי פתוב חרב, ועושה נקמות, לכן הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה, שיכללו אותה עם אותם עשר נטיעות ערב שביעית, ויבא מזון לעולם בשביעית, שהוא מקום שאין לו אור אלא מה שנפן לו מאותו וא"ו.

ובא וראה, כשעשו ישראל את העגל, והפרידו הברכות מהר חורב הזה, שהפרידו ממנו וא"ו וקצצו בנטיעות, באותן נטיעות מה פתוב? (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

בהאי אתר, דהא כולהו תתאי מהאי שתא שביעתא מתזנין. ואי בר נש עביד באינון פירין סחורתא. האי דאתרא דעניותא מנע מניה ברכאן, בגין כך מנע מניה ברכאן. ובעי בר נש לאחזאה דהאי ארעא קדישא דקדשא בריך הוא אית לה נייחא בבעלה וקודשא בריך הוא יהיב לחם להאי כ"ל. וכ"ל לההוא אתרא דאקרי בש"ר מבשרי, ולית לה נהורא מדילה אלא הנהו ספיחי דשתיתאה דאזדורעו בה ממילא.

ובעי בר נש פההוא ערב שביעית למעבד עבידתא דארעא באינון עשר נטיעין אשתלימו בה דתתיחד האי ארעא בהו, ולא תתפרש מניהו ותתקרי אף היא נטיעה, נציבו דנצב קדשא בריך הוא. בגין דלא יתמנע מניה ההוא טיבו דאית לה עם בעלה, נייחא בשביעית. בגין כך אדם פיומא שתיתאה אתברי ואזדווגת עמיה בת זוגיה לאתענגא בשבתא, והשתא אזדווגת צד"ק בשתיתאה למיהב נהירו להאי הר סיני.

ותא חזי, הר חורב אתקרי כד אזדווג עמיה וא"ו. ואי בני נשא מפרישין וא"ו מניה, אקרי חרב ליי, דהא חרב פתיב, ועבדא נוקמין. בגין כך הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה דיכללון יתה באינון עשר נטיעין ערב שביעית, וייתי מזונא לעלמא בשביעית. דהוא אתרא דלית לה נהורא אלא מה דאתייהיב לה מההוא וא"ו.

ותא חזי ישראל פד עבדו עגלא ואפרישו ברכאן מהאי הר חורב דאפרישו מניה וא"ו וקצצו בנטיעות באינון נטיעין, מה כתיב (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ההוא עדי עלאה, תפלין דרישא

אותו תכשיט עליון, תפלין של ראש וזרוע ששמים ביד כהן הסירו מהם, ומאיזה מקום נתן להם? מהר חורב, כשהודגו עמה וא"ו. וכעת (משלי טז) [ו]נרגן מפריד אלוף, ועוררו עליהם את החרב.

משום כך, בני לוי שעשו לוייה למקום זה, נפרעו מהם, זהו שפיתוב (שמות לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלו, ויאספו אליו כל בני לוי. שהרי לא עשו פרוד, אלא לוייה. ואמר להם משה, פה אמר ה' עברו ושובו משער לשער במחנה. משום שה"כה" הזאת נתנה להם רשות לעשות דינים. ומיהו פה? זה הר חורב, ולכן הרגו מהם כשלושת אלפי איש. שלשת לא נאמר, אלא כשלושת, כנגד אותן שלש דרגות שהיו ממלאות את הבאר הזו. זהו שפיתוב (בראשית כט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה, משום שהם גרמו שיסתלקו ממנה, והרי בארייה.

משום כך צותה תורה שבעל פה הזאת את משה על אותן עשר גטיעות וערכה, שיקיפו את המזבח הזה עם אותם ערבי נחל, כנגד שתי דרגות שמקיפים למעלה, שהם נצח והוד, ואז יעשו נסוף המים אותם מים חיים שבאים על ידי צדיק, ולא ימנעו ממזבח הזה הטוב העליון.

ובא וראה, כל שאר ימות השנה עושים במזבח הזה נסוף היין, ומוז לדין שנגנס בה לדון את העולם. אבל בחג עושים אף במים חיים, שהרי חיים ואור נוסף באותו זמן, (ישעיה יא) כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים.

וידועא דשוויין ביד כהן אעדיאו מנהון. ומאן אתר אתייהיב לון, מהר חורב פד אנדווג בה וא"ו. והשתא (משלי ט"ז) ונרגן מפריד אלוף ואתערו עליהון חרב.

בגין כך בני לוי דעבדו לוייה להאי אתרא, אתפרעו מנהון. הדא הוא דכתיב (שמות

לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לוי אלי ויאספו אליו כל בני לוי, דהא לא עבדו פרידא אלא לוייה. ואמר לון משה (שמות לב) פה אמר יי עברו ושובו משער לשער במחנה, בגין דהאי כ"ה יחבת לון רשותא למעבד דינין ומאן איהו כ"ה, דא הר חורב ובגין כך קטלו מנהון כשלושת אלפי איש, שלשת לא אתמר, אלא כשלושת לקבל הנהו תלתא דרגין דהוו מליין להאי באר. הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ט) והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה. בגין דאינון גרמו דיסתלקון מינה והא אוקמויה.

בגין כך פקידת ליה האי תורה שבעל פה למשה על אינון עשר נטיעין וערכה דיקיפון להאי מזבח באינון ערבי נחל לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא דאינון נצ"ח הו"ד. וכדין יעבדון נסוף המים מאינון מים חיים דאתיין על ידא דצדיק ולא ימנעון מהאי מזבח טיבו עלאה.

והא חזי כל שאר יומי דשתא בהאי מזבח עבדין נסוף היין, רמיז לדינא דעייל בה למידן עלמא. אבל בחג עבדין אוף במים חיים. דהא חיים ונהירו אתוסף בההוא זמנא (ישעיה י"א) פי מלאה הארץ דעה את יי פמים לים מכסים.

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בְּיָדֶיךָ לְמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב (בראשית מז) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וְגוֹמֵר. וְאַחַת בְּעֵלְיָתָן, שְׁפָתוֹב (שמות יב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֹמֶשׁ הַפְּקוּדִים. וּשְׁתַּיִם בְּיָמֵי שָׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם. וְאַחַת בְּיָמֵי דָוִד, (שמואל ב' כ"ג) וְיָתֵן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיָמֵי עֲזָרָא, (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כָּאֶחָד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבֹא (ירמיה ל"ג) עוֹד לְבֹא, (ירמיה לג) עַד תַּעֲבֹרְנָה הַצֵּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה - זֶה אָדָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהַשְּׂרָה עָלָיו הַטּוֹב שֶׁל הַעֲתִיק (כְּתוּב), אֵימָתִי. כְּשֶׁמְגִיעָה הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וְיִפְקֵר רָצוֹן מֵהָ. זֶה הַרְצוֹן שֶׁל הַעֲתִיק. וּמַהִי הַחֲכָמָה הַזֹּאת? זֶה חֲכָמָה זְעִירָה שֶׁהִיא גְדוּלָה בְּהַתְחַבְּרוֹת לְמַעְלָה. מִצָּא, מַה זֶה מִצָּא? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר בְּפֶל. וְאָדָם יִפְקֵר תְּבוּנָה - שֶׁצְרִיף לְעֵיִן וְלִהְסַתְּפֵל וְלִהְוִצִיא מִהַעֲמֹק הַעֲלִיּוֹן תְּבוּנָה לְהַאִיר לְחֲכָמָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי מִי הִיא נְאוּרָה? עַל יְדֵי הָאָדָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּפְּקֵר רָצוֹן מְלַמְעָלָה לְהַאִיר לָהּ:

הַשְּׂלֵמָה מִזֶּה שֶׁמִּמּוֹת (סימן לח) שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵלֶן כְּנֻגְדָן בְּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלֶּיךָ הֵן: שׁוֹק יָמִין וְשִׂמְאֵל, יָד יָמִין וְשִׂמְאֵל, גּוּף וּבְרִית - הָרִי שֶׁשׁ. וְהָרִי אֲמַרְתָּ שֶׁבַע? שֶׁבַע הֵם בְּאַשְׁתּוֹ, (שם ב) וְהָרִי לְבִשָּׂר אֶחָד. מִשָּׂר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמִלְךָ שֶׁעָלָה בְּלָבוֹ לְטַעַם בְּגִנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנִין זָכָרִים וְהָיוּ כָּלֶם דְּקָלִים, אָמַר כְּשִׂיחָיו זָכָרִים, וְהָיוּ כָּלֶם דְּקָלִים. אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַתְקַיֵּים. מַה עָשָׂה, נִטַע אֶתְרוֹג

עֲשֶׂה פְעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בְּיָדֶיךָ לְמִצְרַיִם דְּכָתִיב (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם וְכו' (וגו'). וְאַחַת בְּעֵלְיָתֵן דְּכָתִיב (שמות י"ב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וּשְׁתַּיִם בְּחֹמֶשׁ הַפְּקוּדִים וּשְׁתַּיִם בְּיָמֵי שָׂאוּל, אַחַת בְּבִזְק וְאַחַת בְּטָלָיִם, וְאַחַת בְּיָמֵי דָוִד (שְׂמוּאֵל ב' כ"ג) וְיָתֵן יוֹאָב אֶת מִסְפַּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיָמֵי עֲזָרָא (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כָּאֶחָד. וְאַחַת לְעֵתִיד לְבֹא (ירמיה ל"ג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֵּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאֲשֶׁרִי עֲלוּי טִיבו דַּעֲתִיקָא. אֵימָתִי, פֶּד מִטָּא חֲכָמָה כְּמָה דְאֵת אָמַר (משלי י"ח) מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וְיִפְקֵר רָצוֹן מִיָּי. דָּא רַעוּא דַּעֲתִיקָא וּמֵאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחַבְּרוּתָא לְעֵילָא. מִצָּא, מֵאִי מִצָּא כְּגוֹן דְאֲשַׁתְּפַחַת בְּכִלָּא. וְאָדָם יִפְקֵר תְּבוּנָה דְבַעֵי לְעֵינָא וְלֵאסְתְּפִלָּא וְלֵאפְקָא מֵעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהָאִי חֲכָמָה. וְעַל יָדָא דְמֵאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יָדָא דְאָדָם עֲלָאָה דְמִפְּקֵר רָצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:

הַשְּׂלֵמָה מִזֶּה שֶׁמִּמּוֹת (סימן לח)

שֶׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכֵלֶן כְּנֻגְדָן בְּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם. וְאֵלֶּיךָ הֵן שׁוֹק יָמִין וְשִׂמְאֵל. יָד יָמִין וְשִׂמְאֵל גּוּף וּבְרִית הָרִי שֶׁשׁ. וְהָא אֲמַרְתָּ שֶׁבַע. שֶׁבַע הָיוּ בְּאַשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבִשָּׂר אֶחָד. מִשָּׂר לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמִלְךָ שֶׁעָלָה בְּלָבוֹ לְטַעַם בְּגִנּוּ תִשְׁעָה אֵילָנִין זָכָרִים וְהָיוּ כָּלֶם דְּקָלִים, אָמַר כְּשִׂיחָיו כָּלֶם מִיָּן אֶחָד, אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַתְקַיֵּים. מַה עָשָׂה, נִטַע אֶתְרוֹג

אֶפְשָׁר לְהַתְקִים. מַה עֲשֵׂה? נִטַּע
אֶתְרוּג בַּיְנֵיהֶם, וְהוּא אֶחָד
מֵאוֹתָם הַתְשֵׁעָה שְׁעֵלָה בְּלִבּוֹ
לְהִיּוֹת זְכָרִים. וְאֶתְרוּג מַה נִּהְיָה?
נִקְבָּה, וְהִינוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כג) פְּרִי
עֵץ הַדֶּר פֶּתַת תְּמָרִים:

זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם (בראשית ה).
אֶפְשָׁר לֹמַר כֵּן? וְהָרִי כְּתוּב (שם
כ) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ
וְגוֹמַר, וְאַחַר כֵּף (שם) אֶעֱשֶׂה לוֹ
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו
וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֲלֵא אָמַר,
שְׁכָתוּב יִצְיָרָה, וְכְתוּב בְּהֵן
עֲשִׂיָה, וְכְתוּב בְּהֵן בְּרִיאָה.
עֲשִׂיָה, שְׁכָתוּב זָכַר וּנְקָבָה בָּרָא
אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב הַנְּשֻׁמָה עַל
הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּינ לָנוּ
שְׁיִצְיָרָה זֶה הִיא לְשׁוֹן אֶסְוֵף הוּא
שְׁכָתוּב (שם ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים וְגו'
כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְאֵת כֹּל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ
שְׁכָתוּב עַל הָאָדָם - זָכַר וּנְקָבָה
בָּרָא אֹתָם. וַיִּבְרָךְ אֹתָם.

בְּצִלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. כֹּכֵל
אֶבְרִיּוֹ וּכְכֹל חֲלָקִיו, וְהָרִי אָמַר,
וְא"ו לְמָה הוּא דוּמָה? (תהלים קד)
לְעֵטָה אֹר כְּשִׁלְמָה, וְהָרִי וְא"ו
אֵינָה אֲלֵא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לוֹ,
בְּרִית מִלָּה וְזוּוֹגוּ שֵׁל אָדָם
חֲשׁוּבִים אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֹשָׁה.
רֵאשׁוּ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקֵיו
שֵׁשָׁה. וּכְנֶגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם,
שְׁכָתוּב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת
זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ יָמִים,
(שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה ה'
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר
בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם
וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: ע"כ

מֵהַשְּׁמִטוֹת.

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמִטוֹת הַמִּשְׁךְ
הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמַר.
לְכַל מִצְוָה זֶה לְהַתְעַסֵּק בַּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְפַּשֵּׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכַל

בַּיְנֵיהֶם וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָן הַתְשֵׁעָה שְׁעֵלָה
בְּלִבּוֹ לְהִיּוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוּג מְאִי הוּי, נִקְבָּה
וְהִינוּ דְכָתִיב (ויקרא כ"ג) פְּרִי עֵץ הַדֶּר פֶּתַת
תְּמָרִים (ע"כ).

זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם. אֶפְשָׁר לֹמַר כֵּן וְהָא
כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּף אֶעֱשֶׂה
לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגַּר
בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֲלֵא אֵימָא, דְכָתִיב יִצְיָרָה
וְכָתִיב בְּהֵן עֲשִׂיָה וְכָתִיב בְּהֵן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָה
דְכָתִיב זָכַר וּנְקָבָה בָּרָא אֹתָם, בְּעֵת הַרְפִּיב
הַנְּשֻׁמָה עַל הַגּוּף וְאֶסְפֵּי הַכֹּל. וּמִנֵּלָן דְהָאֵי
יִצְיָרָה לִישְׁנָא דְאֶסְוִפִי הוּא דְכָתִיב, וַיִּצַּר יי
אֱלֹהִים כֹּל חַיִּת הַשְּׂדֵה וְכֹל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבֵּא
אֶל הָאָדָם, וְהִינוּ דְכָתִיב עַל הָאָדָם זָכַר
וּנְקָבָה בְּרָאָם וַיִּבְרָךְ אֹתָם (ע"כ).

בְּצִלְמֵם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ בְּכָל אֶבְרִיּוֹ וּבְכָל
חֲלָקִיו, וְהָא אֶמְרִינָן וְא"ו לְמָה הוּא
דוּמָה לְעוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה וְהָאֵי וְא"ו אֵינָה
אֲלֵא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לֵיהּ, בְּרִית מִלָּה
וְזוּוֹגוּ שֵׁל אָדָם חֲשַׁבִּינָן אֶחָד. שְׁתֵּי יָדָיו
שְׁלֹשָׁה. רֵאשׁוּ וְגוּפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקֵיו
שֵׁשָׁה. וּכְנֶגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְכָתִיב (קהלת ז)
גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהִינוּ
יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עֲשֵׂה יי אֵת
הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים
מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: (עד כאן

מֵהַשְּׁמִטוֹת)

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמִטוֹת הַמִּשְׁךְ הַנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָא
לְאַתְעֲסָקָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
וְלִמְעַבְד תּוֹלְדִין לְאַתְפַּשְׁטָא שְׁמָא קַדִּישָׁא

מִצְוָה זֶה לְהַתְעַסֵּק בַּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שִׁיתְפַּשֵּׁט הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכַל

הצדדים, וללקט רוחות ונשמות, שיהיה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה. שכל מי שלא מתעסק בפריה ורביה, מקטין את הדמות של רבונו שלא ימצא בעולם הזה, וגורם שלא תשרה שכינה בעולם הזה. כמו שמתוספות רוחות ונשמות, כך מתוסף לרדת (נ"א דמא) לעולם הזה כבוד המלך, שכתוב (משלי יד) ברכ עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך - זה זיו כבוד המלך שמתוסף לרדת לעולם הזה. מחפת רזון - זה הקטנת דמות המלך שמקטין מהעולם הזה, כך מקטין גם למעלה, שהרי אותו זיו לא יורד, ונחשב על אותו אדם כאלו שפך דמים, שגרע הדמות שלמטה כמו שלמעלה, שכתוב (בראשית ט) פי בצלם אלהים עשה את האדם. והוא מקטין צלם אלהים למטה והדמות ודיוקן למעלה, ולכן צריך אדם להתעסק בפריה ורביה ולעשות צלם אלהים להגדיל כבוד ה' בכל הצדדים: ע"כ מההשמות.

השרמה מההשמות (סימן לח) ר"מ

מצוה זו לקיים מצות פריה ורביה לקיים בן ובת, משום שאב שם י', ואם שם ה', בן שם ו', בת שם ה', ואב ואם שיש להם בן ובת, גם ה' לא שורה עליהם. וכמו זה במעשה בראשית אמר (בראשית א) פרו ורבו, פרו מצד הימין, ורבו מצד השמאל, שבו ברא אלהים הכל, וברא זה עמוד האמצעי, את הארץ - זו שכינה. ולמה צריך ארבע, באב ואם בן ובת? משום שהרי התקדשו והתברכו בשלש קדשות ושבע ברכות שהם י', צריכות להיות ארבע

לכל סטריין ולמלקט רוחין ונשמתין למהוי יקרא דקדשא ברוך הוא עילא ותתא. דכל מאן דלא אתעסק בפריה ורביה אזעיר דיוקנא דמריה דלא אשתכח בהאי עלמא. וגרים דלא שרייא שכינתא בהאי עלמא דכמה דאתוספן רוחין ונשמתין, הכי אתוסף לנחתא (נ"א דונקתא) בהאי עלמא זיו יקרא דמלפא דכתיב (משלי י"ד) ברכ עם הדרת מלך ובאפס לאם מחפת רזון.

הדרת מלך דא זיו יקרא דמלפא דאתוסף לנחתא בהאי עלמא, מחפת רזון דא זעירו דדיוקנא דמלפא דאזעיר מהאי עלמא, הכי אזעיר מעילא. דהא ההוא זיוא לא נחית, ואתחשב על ההוא בר נש פאילו אושיד דמין דגרע דיוקנא דלתתא כגוונא דלעילא דכתיב פי בצלם אלהים עשה את האדם, ואיהו אזעיר צלם אלהים לתתא, ודמות ודיוקנא לעילא. ועל דא אצטריך בר נש לאתעסקא בפריה ורביה ולמעבד צלם אלהים לאסגאה יקרא די' בכל סטריין: (עד כאן

מההשמות)

השלמה מההשמות (סימן לח) רע"א מהימנא

פקודא דא לקיים פריה ורביה לקיים בן ובת. בגין דאב פמן י', ואם פמן ה', בן פמן ו', בת פמן ה'. ואב ואם דלית לון בן ובת, גם י' לא שריא עליהו, וכגוונא דא בעובדא דבראשית אמר פרו ורבו. פרו מסטרא דימינא ורבו מסטרא דשמאלא דביה ברא אלקים פלא, וברא דא עמודא דאמצעיתא. את הארץ דא שכינתא. ואמאי צריך ד', באב ואם בן ובת. בגין דהא אתקדשו ואתברכו בשלש קדשות ושבע ברכאן דאינון י', צריכין למהוי ד' אתוון דשריין עליהו עשרה, למהוי בר נש רשות היחיד למאריה, דרחבו ד' ונבחו י'. ומאן דמתעסק באורייתא ובמצוה בדחילו

אוֹתוֹת וּמִצְוֹת שֶׁשׂוֹרֹת עֲלֵיהֶם עֲשֶׂה, לְהִיֹּת אָדָם וְשׁוֹת הַיְחִיד לְאֹדוֹנוֹ, שֶׁרָחֲבוּ אַרְבָּעָה וּגְבָהוּ עֲשֶׂה. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה בִּירָאָה וּבִאֲהַבְתּוֹ אֹדוֹנוֹ, בְּמִקּוֹם יִרְאָה שְׂרוּיָה שֵׁם י', בְּמִקּוֹם אֲהַבָּה שְׂרוּיָה שֵׁם ה', בְּמִקּוֹם תּוֹרָה שְׂרוּיָה ו', וּבְמִקּוֹם מִצְוָה שְׂרוּיָה ה', בְּמִקּוֹם

הַמִּחְשָׁבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שְׁמוּאֵל ב' טו) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כְּלוּל מֵהַפֶּל, שׁוֹרָה בּוֹ יוֹ"ד ה"א וְא"ו ה"א, (תְּהִלִּים קכ"ז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ. מֵה זֶה שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ? אֵלּוּ סְמָא"ל וְנַחֲשׁ: ע"כ מֵהַשְּׂמִטוֹת.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ - שֶׁנִּכְלָל בְּשֵׁשֶׁה צְדָדִים כְּלוּל מֵהַפֶּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, בְּאִיבָרִים מְתַקְּנִים בְּסוּד הַחֲכָמָה פְּרָאוּי, הַפֶּל תִּקְוֵן עֲלֵינוּ. נַעֲשֶׂה אָדָם - סוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, הַפֶּל בְּחֲכָמָה קְדוּשָׁה עֲלֵינוּ. בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ - לְהַתְתַּקֵּן זֶה בְּזֶה לְהִיֹּת [אֲחֵר] הוּא יְחִידִי בְּעוֹלָם שְׁלֵיט עַל הַפֶּל.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כ"ל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - כָּאֵן נִתְקַן מֵה שֶׁלֹּא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי, מִשּׁוֹם שֶׁבּוֹ נִבְרָא הַמּוֹת. וְכָאֵן נֶאֱמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְהוֹלְכִים כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ הַחֲבָרִים, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - זֶה הַמּוֹת.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא רָאָה אוֹתוֹ קֵדָם? אֵלּוּ הַפֶּל רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמֵה שֶׁאֲמַר אֵת כָּל - לְרַבּוֹת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיִּבּוֹאוּ אַחֵר כֶּף, וְכֵן כָּל מֵה שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּטָרָם שֶׁיִּבּוֹאוּ לְעוֹלָם. אֲשֶׁר

עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁשֵׁם נִבְרָא יְסוּד וְעָקָר לְכָל מֵה שֶׁיִּבָּא וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמִשּׁוֹם כֶּף רָאָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשֵׁם אֵת הַפֶּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם

וּבְרַחֲמֵינוּ דְּמֵאֲרִיָּה בְּאֲתֵר דִּירָאָה שְׂרִיא תַמָּן י', בְּאֲתֵר דְּאֲהַבָּה שְׂרִיא תַמָּן ה'. בְּאֲתֵר דְּתוֹרָה שְׂרִיא ו', וּבְאֲתֵר דְּמִצְוָה שְׂרִיא ה'. בְּאֲתֵר דְּמִחְשָׁבָה דְּאֲתֵמַר בָּהּ (שְׁמוּאֵל ב' טו) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כְּלוּל מִכָּלֵא. שְׂרִיא בֵּיהּ יוֹ"ד ה"א וְא"ו ה"א. (תְּהִלִּים קכ"ז) אִם י' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, מֵאִי שְׂוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, אִינּוּן סְמָא"ל וְנַחֲשׁ

ע"כ: (עַד כָּאֵן מֵהַשְּׂמִטוֹת)

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, דְּאֲתַכְּלִיל בְּשֵׁית סְטָרִין כְּלוּל מִכָּלֵא כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיָלָא, בְּשֵׁיפִי מְתַקְּנֵן בְּרִזָּא דְחֲכָמָתָא כְּדָקָא יָאוּת כְּלוּל תְּקוּנָא עֲלָאָה. נַעֲשֶׂה אָדָם רִזָּא דְכָר וְנוֹקְבָא כְּלוּל בְּחֲכָמָתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ לְאֲשַׁתְּכֻלָּא דָא בְּדָא לְמַהוּי (ד"א ל"ג טו) הוּא יְחִידָאֵי בְּעֵלְמָא שְׁלֵיט עַל כָּלֵא:

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כ"ל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, הֵכָא אֲתַתַּקֵּן מֵה דְלָא אֲתַמַּר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי בְּגִין דְּאֲתַבְּרִי בֵּיהּ מוֹתָא, וְהֵכָא אֲתַמַּר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְאֲזֵלָא כְּמָה דְאֲמָרֵי חֲבָרִיָּא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה הַמּוֹת.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא חָמָא לֵיהּ קוּדָם. אֵלּוּ כְּלוּל חָמָא לֵיהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵן דְאֲמַר אֵת כָּל, לְאַסְגָּאָה כָּל דְרִין דִּיִּתּוּן לְבַתֵּר כֵּן, וְכֵן כָּל מֵה דִּיִּתְחַדֵּשׁ בְּעֵלְמָא בְּכָל דְרָא וְדָרָא עַד לֹא יִיתּוּן לְעֵלְמָא. אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא כָּל עוֹבְדֵין דְּבְרֵאשִׁית, דְּתַמָּן אֲתַבְּרִי יְסוּדָא וְעָקָרָא לְכָל מֵה דִּיִּתּוּן וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעֵלְמָא לְבַתֵּר כֵּן. וּבְגִין כֶּף חָמָא לֵיהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לֹא הָוָה וְשׁוּי כְּלוּל בְּעוֹבְדָא דְּבְרֵאשִׁית. יוֹם

עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שֶׁשֵׁם נִבְרָא יְסוּד וְעָקָר לְכָל מֵה שֶׁיִּבָּא וְיִתְחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן. וּמִשּׁוֹם כֶּף רָאָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא הָיָה, וְשֵׁם אֵת הַפֶּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם

הששי - מה שונה בכל הימים שלא נאמר בהם ה"א? אלא כאן בפאשר נתקן העולם, התחברה הנקבה בזכר בחבור אחד. ה' בששי [שהוא] [יסוד] להיות הכל אחד. ויכלו - נתקנו הכל אחד [כאחד]. נתקנו מהכל והשתלמו בכל.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח, (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. בא ראה, הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם והתקין אותו להיות שלם בעבודתו ולתקן את דרכיו כדי שיזכה לאור העליון שגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

ישב רבי ברכיה ודרש, מה זה שאנו אומרים כל יום העולם הבא, ולא יודעים מה אמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי (העולם הבא), מלמד שקדם שנברא העולם עלה במחשבה לברא אור גדול להאיר, ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלט בו. צפה הקדוש ברוך הוא שאינם יכולים לסבלו, לקח שביעי ושם להם במקומו, והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר, אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו - אפן להם זה לעולם אחרון, והיינו שכתוב העולם הבא, שכבר בא מקדם ששת ימי בראשית. זהו שכתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: ע"כ מההשמטות.

ובמה יזכה האדם לאותו האור? בתורה. שכל מי שמשדל בתורה בכל יום, יזכה להיות לו חלק בעולם הבא, ויחשב לו

הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (ד"א דאיהו ס"א יסוד) למהוי כלא חד. ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בסד). אשתכללו מפלא ואשתלימו בכלא:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. תא חזי, קדשא בריך הוא ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולא תתקנא ארחוי, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קדשא בריך הוא לצדיקייא כמה דאתאמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

ישב רבי ברכיה ודרש מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינן יכולין לסובלו לקח שביעי ושם להם במקומו והשאר גזזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר אם יזפו בזה השביעי וישמרוהו, אפן להם זה לעולם אחרון. והיינו דכתביב, העולם הבא. שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית. הדא הוא דכתביב, (שם ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: (עד

כאן מההשמטות)

ובמה (ס"א ובי בר נש) יזכי ליה לבר נש ליהווא נהורא, באורייתא. דכל מאן

כאלו בנה עולמות, שהרי בתורה נבנה העולם ונתקן. זהו שכתוב (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (שם ח) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום. שכל מי שמשתדל בה, מתקן עולמות ומקים אותם.

ובא וראה, ברוח עשה הקדוש ברוח הוא את העולם וברוח הוא עומד, רוח של אלו שעוסקים בתורה, וכל שכן רוח של הכל תינוקות של בית רבן. מה רב טובך - זה הטוב שנגנו. ליראיך - לאותם יראי חטא. פעלת לחוסים בך - מה זה פעלת? זה מעשה בראשית. רבי אבא אמר, זה גן עדן, שהרי באמנות עשה אותו הקדוש ברוח הוא בארץ כמו שלמעלה, לחזק בו את הצדיקים. זהו שכתוב (תהלים לא) פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. שהרי הוא נגד [בני] אדם, והאחר נגד עליונים קדושים. אמר רבי שמעון, גן העדן למעלה ונגד בני אדם הוא, [ואפלו האחר הוא נגד בני אדם] להתכנס בו צדיקים שעושים רצון רבונם.

ויכלו - שכלו מעשים שלמעלה ומעשים שלמטה. השמים והארץ - למעלה ולמטה. רבי שמעון אמר, מעשה ואמנות התורה שבכתב ומעשה ואמנות תורה שבעל פה. וכל צבאם - אלה פרטי התורה, פנים של התורה, שבעים פנים לתורה. ויכלו - שהתקינו ונתקנו זה בזה. שמים וארץ - פרט וכלל. וכל צבאם - סודות התורה, טהרות שבתורה וטמאות שבתורה.

דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה פאלו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל הדא הוא דכתיב, (משלי ג) יי בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב, (משלי ח) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה.

ותא חזי, ברוחא עביד קדשא בריך הוא עלמא, וברוחא מתקיימא, רוחא דאנון דלעאן באורייתא, וכל שפן רוחא דהכל דרבי דבי רב. מה רב טובך דא טובא דאתגניז. ליראיך לאנון דחלי חטאה. פעלת לחוסים בך. מאי פעלת דא עובדא דבראשית. רבי אבא אמר דא גן עדן, דהא באומנותא עביד ליה קדשא בריך הוא בארעא כגוונא דלעילא. לאתתקפא ביה צדיקייא (דף ע"ב) הדא הוא דכתיב (תהלים לא) פעלת לחוסים בך, נגד בני אדם, דהא הוא נגד [בני] אדם. ואחרא נגד עלאין קדישין. אמר רבי שמעון גן עדן לעילא ונגד בני אדם הוי (ואפילו אחרא נגד בני אדם תו) לאתפנשא ביה צדיקייא דעבדי רעותא דמאריהון.

ויכלו, דכלו עובדין דלעילא ועובדין דלתתא. השמים והארץ לעילא ותתא. רבי שמעון אמר עובדא ואומנותא דאורייתא שבכתב ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה. וכל צבאם אלן פרטי דאורייתא אפין דאורייתא שבעים פנים לתורה. ויכלו, דאתקיימו ואשתכללו דא בדא. שמים וארץ פרט וכלל. וכל צבאם, רזי דאורייתא דכין דאורייתא מסאבן דאורייתא.

השלמה מההשמטות (סימן מ')

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כלו, והוא יסודו, והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו, אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה, מתקן ומקבל למעלה, מתקן ומקבל למטה, והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והרי פתוב וביום השביעי שבת וינפש? כן שביעי הוא אלא משום שמכריע ביניהם, וישנם שלש למטה ושלש ממעל, והוא שמכריע ביניהם. ומה הטעם נקרא שביעי? וכי הוא בשביעי? לא, אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה, שפתוב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעלה המסורה לו בידו.

פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמחו כלם, אף הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, שפתוב וביום השביעי שבת וינפש. ומהי שביטה זו? שאין בה מלאכה, והיא מנוחה, שפתוב שבת. משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו. ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא, ושמחים כלם ואומרים: לצרכנו הוא מתמלא. והוא משקה אותם ומגדלם, והם

שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחיביב לו מפני שמקיים כל העולם כלו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו. אהוב וחיביב למעלה, נורא ואדיר למטה. מתוקן ומקובל למעלה, מתוקן ומקובל למטה. והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש. אין שביעי הוי, אלא משום דמכריע ביניהם, ויש אינון תלת לרע ותלת לעיל, והוא דאכרע ביניהם. ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי הוא בשביעי, לא. אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה. דכתיב (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעולה המסורה לו בידו.

פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעלתו. שמחו כלם ואף הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, דכתיב וביום השביעי שבת וינפש. ומאי הוי שביטה זו דלא הוי בה מלאכה, והוי הנחה. דכתיב שבת. משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שבועה גנות, ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו. ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ושמחים כלם. ואומרים לצרכנו הוא מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם ממתניין ושובתין והוא

ממתינים וְשׁוֹכְתִים, וְהוּא מְשַׁקָּה
את השבועה. וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה מג)
ממזרח אביא זרעך, וְהָיָה אֶחָד
מֵהֶם מְשַׁקָּה אוֹתוֹ? אֵלֶּא אָמַר,
הוּא מְשַׁקָּה אֶת הַלֵּב, וְהַלֵּב
מְשַׁקָּה אַחֵר כֵּן כָּלֶם. וּמַהִי מִדָּה
שְׁבִיעִית? הָיִי אוֹמֵר, זוֹ מִדַּת
טובו של הקדוש ברוך הוא.

מָה הַטַּעַם אָמַר אֶת שְׁבַתִּי וְלֹא
אָמַר אֶת שְׁבַתִּי? מִשָּׁל לְמָה
הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ
כֹּלָה נְאֻמָּה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ
מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ,
וְהַמְלִיךְ יֵשׁ לוֹ בְּנִים נְאִים
וְאוֹהֲבִים, אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן,
שְׁמַחוּ אִתָּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שְׁמַחְתִּי,
כִּי אֲנִי בְּשַׁלְּכֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל,
וְאַתֶּם גַּם כֵּן הִדְרִי אוֹתוֹ. וּמָה זֶה
זְכוּר וְשָׁמוֹר? זְכוּר לְזָכֹר, וְשָׁמוֹר
לְנִקְבָה. מָה הַטַּעַם (ויקרא ט)
וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ? שְׁמְרוּ עֲצַמְכֶם
מִהִרְהוּר, כִּי מִקְדָּשֵי קְדוֹשׁ הוּא.
לְמָה? (שם כ) אֲנִי ה' מִקְדָּשְׁכֶם,
אֲנִי ה' בְּכָל צַד: ע"כ
מההשמטות.

וַיִּבֶר אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי - זוֹ
תוֹרַה שְׁבַעֲל פֶּה שֶׁהוּא יוֹם
שְׁבִיעִי, וּבָה נִתְקַן הָעוֹלָם שֶׁהוּא
קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. מְלֹאכְתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה, וְלֹא כָּל מְלֹאכְתוֹ, שֶׁהָרִי
תוֹרַה שְׁבַעֲל פֶּה הוֹצִיָּאה הַכֹּל
בְּתַקְּףָ שֶׁל כֶּתֵב שִׁיּוּצָא מִחֻכְמָה.
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּאֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי:
וַיִּכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּבְרַךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָרִי
שְׁלֹשׁ. וַיִּכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
- זוֹ תוֹרַה שְׁבַעֲל פֶּה, שְׁעַם יוֹם
הַשְּׁבִיעִי הִזָּה נִתְקַן הָעוֹלָם כְּמוֹ
שְׁאִמְרָנוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה יִסּוּד
הָעוֹלָם. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיבָא
הַזָּקֵן זֶה יוֹבֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב כָּאֵן
מִכָּל מְלֹאכְתוֹ, שֶׁהַכֹּל יֵצֵא מִמֶּנּוּ.

מְשַׁקָּה אֶת הַשְּׁבַעָה. וְהָא כְּתוּב (ישעיה מ"ג)
ממזרח אביא זרעך והי חד מנהוץ ומשקה
ליה. אֵלֶּא אִימָא הוּא מְשַׁקָּה אֶת הַלֵּב וְהַלֵּב
מְשַׁקָּה אַחֵר כֵּן כָּלֶם. וּמַאי נִיהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית
הָיִי אוֹמֵר זוֹ מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

מַאי טַעְמָא אָמַר אֶת שְׁבַתוֹתִי, וְלֹא אָמַר אֶת
שְׁבַתִּי. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ
שֶׁהִיָּה לוֹ כֹּלָה נְאֻמָּה וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מִזְמִינָה
יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ. וְהַמְלִיךְ יֵשׁ לוֹ בְּנִים
נְאִים וְאוֹהֲבִים אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן שְׁמַחוּ
אִתָּם גַּם כֵּן בְּיוֹם שְׁמַחְתִּי כִּי אֲנִי בְּשַׁלְּכֶם אֲנִי
מְשַׁתְּדֵל וְאַתֶּם גַּם כֵּן הִדְרִי אוֹתוֹ. וּמַאי זְכוּר
וְשָׁמוֹר זְכוּר לְזָכֹר וְשָׁמוֹר לְנִקְבָה. מַאי טַעְמָא
(ויקרא י"ט) וּמִקְדָּשֵי תִירָאוּ. שְׁמְרוּ עֲצַמְכֶם
מִהִרְהוּר, כִּי מִקְדָּשֵי קְדוֹשׁ הוּא לְמָה (ויקרא כ)
כִּי אֲנִי יְיָ מִקְדָּשְׁכֶם, אֲנִי בְּכָל צַד. ע"כ: (עד כאן
מההשמטות)

וַיִּבֶר אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תוֹרַה שְׁבַעֲל
פֶּה דְאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי, וּבִיָּה אֲשַׁתְּכַלֵּל
עֲלָמָא דְאִיהוּ קִיּוּמָא דְכָלָא. מְלֹאכְתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה וְלֹא כָּל מְלֹאכְתוֹ, דְּהָא תוֹרַה שְׁבַעֲל פֶּה
אֲפִיק כָּלָא בְּתוֹקְפָא דְכְּתַב דְּנִפִיק מִחֻכְמָתָא.
תַּלְתָּ זְמַנִּין הָכָא בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּכַּל אֱלֹהִים
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּבְרַךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָא תַּלְתָּ. וַיִּכַּל
אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תוֹרַה שְׁבַעֲל פֶּה,
דְּעַם יוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא אֲשַׁתְּכַלֵּל עֲלָמָא כְּדָקָא
אָמְרָן.

וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יִסּוּדָא דְעֲלָמָא.
בְּסִפְרָא דְרַב יִיבָא סְבָא דָּא יוֹבֵלָא
וְעַל כֵּן כְּתוּב הָכָא מִכָּל מְלֹאכְתוֹ
דְכָלָא נִפִיק מִנִּיהוּ. וְאַנֵּן דָּא יִסּוּדָא

ואנו זה יסוד, כמו שאמרנו, שהרי מניחה בו היתה יותר מהפל.

ויברך אלהים את יום השביעי - זה כהן גדול שמברך את הכל והוא נוטל בראש, ששנינו כהן נוטל בראש, ובו הברכות שורות לברך, ונקרא שביעי. רפי ייסא הזקן אמר, השנים הללו - אחד הוא ביסוד העולם ואחד בעמוד האמצעי [ד"א אבל שלשת אלה - אחד בערב שבת של לילה, ואחד של היום, ואחד של העולם הבא שהוא שבת הגדול].

וכן [נקדש] אתו, את מי? את אותו מקום שאות הברית בו שורה, כמו שנאמר (שמואל ב טו) והראני אתו ואת נוהו. ובמקום זה שורים כל הקדושים למעלה [שלמעלה] ויוצאים ממנו לכנסת ישראל לתת לה תפניק לחם ענג, והולך זה כמו שכתוב (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. מאשר - זה קיום שלם. שמנה לחמו - [מה] שהיה [לו] לחם עני, חוזר להיות לחם ענג. והוא יתן מעדני מלך - מי המלך? זו כנסת ישראל, הוא נותן לה כל תפניקי העולם, וכל הקדושים שיוצאים מלמעלה, מהמקום הזה יוצאים. ולכן ויקדש אתו, אתו - אות הברית. כי בו שבת - בו מנוחת הכל [ד"א בו מנוחה] שלעליונים ותחתונים. בו שבת [ד"א באת] למנוחה. אשר ברא אלהים - מכלל של זכור יוצא שמור להתקין מעשה העולם. לעשות - זה אמן העולם, לעשות מעשה של הכל. [ס"א אשר ברא - אמן צריך לעולם וכל המעשה של הכל].

עוד פרש רפי שמעון את הדבר ואמר, פתוב (דברים ז) שומר הברית והחסד. שומר - זו כנסת ישראל. הברית - זה יסוד העולם. והחסד - זה אברהם,

כדקאמרן דהא נייחא ביה הוה יתיר מפלא. ויברך אלהים את יום השביעי. דא כהן גדול דמברך לכלא והוא נטיל ברישא דתנן כהן נוטל בראש, וברכאן ביה שריין לברכא ואקרי שביעי. רפי ייסא סבא אמר הני תרי חד ביסודא דעלמא איהו, וחד בעמודא דאמצעייתא. (ד"א ל"ג) (אבל הני תלת חד במעלי שבתא דליליא וחד דיומא וחד דעלמא דאתי דאיהו שבת הגדול).

וכן [ד"א ל"ג ונקדש] אותו, למאן, להווא אתר דאת קיימא ביה שריא כמה דאת אמר, (שמואל ב טו) והראני אותו ואת נוהו. ובהאי אתר שריין כל קדושיין לעילא [ד"א דלעילא], ונפקי מניה לכנסת ישראל למיהב לה תפניוקא לחם פנג, ואזלא הא כמה דכתיב, (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך, מאשר דא קיים שלים, שמנה לחמו [ד"א מאן] דהוה [ד"א ל"ג] (ליה) לחם עוני אתהדר למהוי לחם פנג. והוא יתן מעדני מלך. מאן מלך, דא כנסת ישראל. הוא יתיב [ד"א לה] כל תפניוקין דעלמין, וכל קדושיין דנפקין מלעילא מהאי אתר נפקין. ועל דא ויקדש אותו, ההוא את קיימא.

כי בו שבת. ביה נייחא דכלא, [ד"א ביה נייחא] דעלאין ותתאין. ביה שבתא [ד"א אתיאי] לנייחא. אשר ברא אלהים מפלא דזכור נפקא שמור לאתקנא עבידתא דעלמא. לעשות דא אומנא דעלמא. למעפד עבידתא דכלא. (ס"א אשר ברא אומנא אצטריך לעלמא וכל עבידתא דכלא).

הו פריש רפי שמעון מלה ואמר, פתיב, (דברים ז) שומר הברית והחסד. שומר דא כנסת ישראל. הברית דא יסודא דעלמא. והחסד דא אברהם, דכנסת ישראל היא שומר הברית והחסד, ואקרי שומר ישראל, דא הוא נטיר

פְּתַחַּא דְכָלָא, בִּיהַ תְּלִיין פֿל עֲבִידן דְּעֵלְמָא וּדְאִי, אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, לְשַׁכְּלָלָא לְאַתְקִנָּא כָּלָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וּלְאַפְקָא רוּחִין וּנְשַׁמְתִּין, וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשִׁדִּין.

וְאִי תִימָא דְלָאו אַנון תְּקוּנָא דְּעֵלְמָא. לָאו הֵכִי. דְּהָא אַנון לְתַקּוּנָא דְּעֵלְמָא הוּוּ וּלְאַלְקָאָה בְּהוּ לְחִיבֵי עֵלְמָא דְאַנון אֲזֵלִין לְקַבְּלֵיהוּ לְאוֹכְחָא לְהוּ. וּמְאִי דְאַזִּיל לְשַׁמְאָלָא אֲתַאֲחִיד בְּסִטְרָא שְׁמַאֲלָא לְקַבְּלֵיהוּ (פ"א לְקוּ בְּהוּ) בְּגִינֵי כֶּךָ לְתַקּוּנָא הוּוּ.

תַּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּשַׁלְמָה (שְׁמוּאֵל ב' ז') וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אַנְשִׁים וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מָאן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. אֵלִין אַנון מְזִיקִין. תַּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְבְּרִיאַן אֲתַקְדֵּשׁ יוֹמָא וְאַשְׁתַּאֲרוּ רוּחָא בְּלָא גּוּפָא. וְאַלִין אַנון בְּרִיין דְּלָא (ד' טו ח ע"א) אֲשַׁתְּכַלְלוּ (ד"א ל"ג) (וְלָא אֲתִיִּסְרוּ) וּמִסִּטְר שְׁמַאֲלָא אַנון זִוְהֵמָא דְדִדְהָבָא, וְעַל דָּא בְּגִין דְּלָא אֲשַׁתְּכַלְלוּ וְאַנון פְּגִימִין, שְׁמַא קְדִישָׁא לָא שְׂרִיא בְּהוּ וְלָא אֲתַדְבְּקוּ בִּיהַ, וּדְחִילוּ דְלַהוּן מִשְׁמַא קְדִישָׁא אִיהוּ וְזַעִין וּדְחִלִין מִנִּיהַ, וְשְׁמַא קְדִישָׁא לָא שְׂרִיא בְּאַתְר פְּגִים.

וְתַא חֲזִי הָאִי בַר נֶשׁ דְאַתְפְּגִים דְּלָא שְׁבַק בַר בְּהָאִי עֵלְמָא, כִּד נֶפֶק מִנִּיהַ לָא אֲתַדְבַּק בְּשְׁמַא קְדִישָׁא וְלָא עֵאלִין לִיהַ בְּפִרְגוּדָא, בְּגִין דְּאִיהוּ פְּגִים וְלָא אֲשַׁתְּלִים, וְאַיִלְנָא דְאַתְעַקֵּר בְּעִיא נְטִיעָא זְמָנָא אַחְרָא, בְּגִין דְּשְׁמַא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּלִים בְּכָל סִטְרִין. וּפְגִימוּ לָא אֲתַדְבַּק בִּיהַ לְעֵלְמִין.

וְתַא חֲזִי הֵנִי בְּרִיין פְּגִימִין אַנון מְעִילָא וּמִתְתַּא, וּבְגִינֵי כֶּךָ לָא מִתְדְּבַקן לְעִילָא וְלָא מִתְדְּבַקן לְתַתָּא. וְאַלִין דְכְּתִיב בְּהוּ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת דְּלָא אֲשַׁתְּלִימוּ עִילָא

שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד. וְנִקְרָאת שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שׁוֹמֵר הַפֶּתַח שֶׁל הַכֶּל, בּוֹ תְלוּיִים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם וְדָאִי. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת - לְשַׁכְּלֵל לְהַתְקִין הַכֶּל כָּל יוֹם וְיוֹם וְלַהּוֹצִיא רוּחוֹת וּנְשַׁמוֹת, וְאַפְלוּ רוּחוֹת וְשִׁדִּים.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִינְס תְּקוּן הָעוֹלָם - לֹא כֶּךָ! שְׁהִרִי הֵם הֵיוּ לְתַקּוּן הָעוֹלָם וְלַהּלְקוֹת בְּהֵם רְשַׁעֵי הָעוֹלָם, שְׁהֵם הוֹלְכִים כְּנִגְדֵם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי שְׁהוֹלֵךְ לְשַׁמְאֵל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשְׁמַאֲל כְּנִגְדֵם (וְלִקְחָה בְּהֵם), לְכֵן הֵם לְתַקּוּן.

בַּא רְאָה מַה כְּתוּב בְּשַׁלְמָה, (שְׁמוּאֵל ב' ז') וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אַנְשִׁים וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמְזִיקִים. בַּא רְאָה, בְּשַׁעֲתָא שְׁנַבְרָאוּ, הַתְּקַדֵּשׁ הַיּוֹם וּנְשַׁאֲרוּ רוּחַ בְּלֵי גּוּפָא, וְאַלּוּ הֵם בְּרִיּוֹת שְׁלָא נִתְקַנּוּ (וְלָא הַתְּסִירוּ), וּמִצַּד שְׁמַאֲל הֵם זְהֵמַת הַזְּהֵב. וְעַל זֶה, מִשׁוּם שְׁלָא נִתְקַנּוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרְהַ בְּהֵם וְלֹא נִדְבְּקוּ בּוֹ, וְהַפְּחַד שְׁלֵהֶם הוּא מִהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְזַעִים וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרְהַ בְּמִקּוּם פְּגוּם.

וּבַא וְרָאה, הָאָדָם הַזֶּה שְׁנִפְגַּם, שְׁלָא הַשְׂאִיר בֶּן בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבַק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְלֹא מְכַנְּסִים אוֹתוֹ לְפִרְגוּד, מִשׁוּם שֶׁהוּא פְּגוּם וְלֹא נִשְׁלַם. וְעַץ שְׁנַעֲקֵר צְרִיף נְטִיעָה פַּעַם אַחֲרַת כְּדִי שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יִשְׁלַם בְּכָל הַצְּדָדִים, וְחִסְרוֹן לֹא יִדְבַק בּוֹ לְעוֹלָמִים.

וּבַא וְרָאה, הַבְּרִיּוֹת הַלְלוּ פְּגוּמִים הֵם מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה, וְלְכֵן לֹא נִדְבְּקִים לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבְּקִים לְמַטָּה. וְאַלּוּ שְׁכַתוּב בְּהֵם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת,

שלא נשלמו למעלה ולמטה. ואם תאמר, הרי רוחות הם, למה לא נשלמו למעלה? אלא פינן שלא נשלמו למטה בארץ, לא נשלמו למעלה. וכלם באים מצד שמאל ומכסים מעיני בני אדם, ועומדים פנגדם להרע להם. בשלש הם כמו מלאכי השרת, ובשלש הם כמו בני אדם, והרי בארוה.

אחר שנבראו רוחות [ד"א נמנו], נשארין אותם רוחות אחר הרמים של נקב תהום רבה ליל השבת ויום השבת. פינן שיצאה קדשת היום ולא השלמו, יצאו לעולם ומשוטטים לכל הרוחות, וצריך העולם להשמר מהם, שהרי אז מתעורר כל צד שמאל, ואש הגיהנם לוהטת, וכל אותם שבצד שמאל הולכים ומשוטטים בעולם. ורוצים להתלבש בגוף ולא יכולים, ואז צריכים להשמר מהם, והתקינו שיר של פגעים בכל שעה שפחד שלהם שרוי בעולם.

בא ראה, כשמתקדש היום בערב שבת, ספת שלום שורה ונפרסת בעולם. מי זו ספת שלום? זו שבת. וכל רוחות וסערות ושדים וכל רוחות הטמאה, כלם נטמנים ונכנסים בעין הרמים של נקב תהום רבה. שהרי פינן שמתעוררת קדשה על העולם, רוח הטמאה לא מתעוררת אתו, וזה בורח מלפני זה.

ואז העולם בשמירה עליונה, ולא צריך להתפלל על שמירה כמו שומר את עמו ישראל לעד אמן, שהרי זה התקן ליום חל כשהעולם צריך שמירה. אבל בשבת נפרסת ספת שלום על העולם, ונשמר בכל הרוחות, ואפלו רשעי הגיהנם שמורים

ותתא. ואי תימא הא רוחין אנון אמאי לאו (ד"א אשתלימו) לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא. וכלהו מסטר שמאלא קא אתיין ומתכסיין מעינא דבני נשא וקיימי לקבלייהו לאבאשא לון. תלת לון כמלאכי השרת. ותלת לון כבני נשא. והא אוקמוה.

בתר דאתבריא רוחין (ד"א ל"ג אפטרין) אשתארו אנון רוחין בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא, פינן דנפק קדושתא דיומא ולא אשתלימו, נפקו לעלמא ושטאן לכל סטריין, ובעיא עלמא לאתנטרא מנייהו. דהא כדין כל סטר שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל אנון דבסטר שמאלא אזלין ושטאן בעלמא. ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין. כדין בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקינו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא בעלמא.

הא חזי, פד אתקדש יומא במעלי שבתא ספת שלום שריא ואתפריסת בעלמא. מאן ספת שלום, דא שבתא, וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבי פלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא דנוקבא דתהומא רבא. דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה. ודא עריק מקמיה דדא.

וכדין עלמא בנטירו עלאה ולא בעינן לצלאה על נטירו כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן. דהא דא ביומא דחול אתתקן דעלמא בעיא נטירו. אבל בשבת ספת שלום אתפריסא על עלמא ואתנטיר בכל סטריין. ואפילו חייבי גיהנם נטירין אנון,

הם, והכל נמצאים בשלום - העליונים והתחתונים. ולכן בקדוש היום מברכים הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. למה על ירושלים? אלא זהו מדור של אותה סכה, וצריך לזמן את אותה סכה שנפרסה עלינו ולשרות עמנו, להיות [מגנה] עלינו כמו אם ששורה על הבנים, ולכן לא פוחדים מפל הרוחות, ולכן הפורס סכת שלום עלינו.

בא ראה, בשעה שישאל מברכים ומזמינים את סכת השלום הזאת אורחת קדושה, ואומרים הפורס סכת שלום, אז קדשה עליונה יורדת ופורסת כנפיה על ישראל, ומכסה אותם כמו אם על הבנים. וכל המינים הרעים מתכנסים מהעולם, וישראל יושבים תחת קדשת רבונם. ואז סכת השלום הזו נותנת נשמות חדשות לבניה. מה הטעם? משום שבה שריות הנשמות [ס"א שאז זמן הווה, ונקללת נשמות וכן שורות בה] וממנה יוצאות. וכיון ששורה ופורסת כנפיה על בניה, מוריקה נשמות חדשות לכל אחד ואחד.

עוד אמר רבי שמעון, על זה שנינו, שבת דגמא של עולם הבא היא. כף זה ודאי. ועל זה שמטה ויובל דגמא זה בזה. ושבת ועולם הבא כף הוא. ואותה תוספת נשמה, מסוד של זכור היא באה על סכת השלום הזאת שלוקחת מהעולם הבא. והתוספת הזאת נותנת לעם הקדוש. ובאותה תוספת הם שמחים, ונשפכים מהם כל דברי החל, וכל צער וכל הצרות, כמו שנאמר (ישעיה יד) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבדה הקשה וגו'.

וכלא בשלמא אשתכחא עלאין ותתאין, ובגין כף בקדושה דיומא מברכין הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. אמאי על ירושלים, אלא דא היא מדורא דהיא סכה. ובעינא לזמנא להיא סכה דאתפרסת עלנא ולמשרא עמנא ולמהוי (ד"א מנינא) עלנא כאמא דשרייה על בנין, ובגין דא לא דחלין מפל סטרין, ועל דא הפורס סכת שלום עלינו.

תא חזי, בשעתא דישאל מברכין ומזמינין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס סכת שלום, כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עליהו דישאל ומכסיא לון כאמא על בנין, וכל זינין בישין אתפנישו מעלמא, ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון, וכדין דא סכת שלום זיהב נשמתין חדתין לבנהא, מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין (ס"א רבין ומן ויונא ונבלת נשמתין ובה שריין) ומינה נפקין. וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא. אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד.

תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו, הכי הוא ודאי, ועל דא שמטה ויובל דוגמא דא בדא. ושבת ועלמא דאתי הכי הוא. והוא תוספת דנשמתא מרזא דזכור קא אתיא על האי סכת שלום דנטיל (דף מח ע"ב) מעלמא דאתי ודא תוספת יתבת לעמא קדישא. ובהוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול וכל צערין וכל עאקין כמה דאת אמר (ישעיה יד) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבדה הקשה וגו'.

וּבְלִילֵי יָמָא דְשַׁבְתָּא בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַטְעָמָא
מִכְּלָא, בְּגִין לְאַחְזָא דְהָאִי סַפְתָּ
שְׁלוֹם מִכְּלָא אֲתַפְּלִילֵת, וּבִלְבָד דְּלֹא יַפְגִּים
מִיכְּלָא חָדָא לְיוֹמָא, וְאִית דְּאִמְרֵי תְרִין,
לְתֵרִין סְעוּדָתֵי אַחְרָנִין דְּיוֹמָא, וְשִׁפְרִי. וְכָל
שְׁפָן אִי סְלִיק יִתִּיר לְיוֹמָא וְיִכִּיל לְמַטְעַם
מִמִּיכְּלִין אַחְרָנִין וְלִזְעִירֵי בְתֵרֵי תַבְשִׁילִין
סְגִיא, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרְיָא.

גַּר שֶׁל שַׁבַּת לְנִשְׁי עָמָא קְדִישָׁא אֲתִיְהִיבַת
לְאַדְלָקָא, וְחֲבָרְיָא הָא אָמְרוּ דְאִיְהִי
כְּבִתָּה בּוֹצִינָא דְעֵלְמָא וְאַחֲשִׁיכַת לִיה כּוֹ
וְשִׁפְרִי. אָבֵל רְזָא דְמַלְהָ. הָאִי סַפְתָּ שְׁלוֹם
מִטְרוּנִיתָא דְעֵלְמָא הִיא וְנִשְׁמַתִּין דְאַנוּן
בּוֹצִינָא עֵלְאָה בְּה שְׁרִיין. וְעַל דָּא מִטְרוּנִיתָא
בְּעִיא לְאַדְלָקָא, דְּהָא כְּדוּכְתָּהּ אֲתַאֲחַדַּת
וְעַבְדַּת עוֹבְדָא.

וְאֲתַתָּא בְּעִיא בְּחֻדְוָה דְּלִבָּא וִרְעוּתָא
לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא דְשַׁבְתָּ, דְּהָא יִקְרָא
עֵלְאָה הִיא לָהּ וּזְכוּ רַב לְגַרְמָה לְמַזְכֵּי לְבַנִּין
קְדִישִׁין דִּיהוּן בּוֹצִינָא דְעֵלְמָא בְּאוּרִייתָא
וּבְדַחֲלָתָא, וְיִסְגוּן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וְיִהִיבַת
לְבַעֲלָהּ אוּרְכָא דְחִיין, בְּגִין כֶּן בְּעִיא
לְאַזְדַּהְרָא בְּהָ.

תָּא חֲזִי, שַׁבַּת לִילְיָא וְיוֹמָא זְכוּר וְשְׁמוּר
אִיהוּ כְּחָדָא, וְעַל דָּא כְּתִיב זְכוּר אֶת יוֹם
הַשַּׁבַּת לְקַדְּשׁוֹ וּכְתִיב שְׁמוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבַּת,
זְכוּר לְדְכוּרָא שְׁמוּר לְנוֹקְבָא וְכֵלָא חַד. זְכָאִין
אַנוּן יִשְׂרָאֵל חוּלְקִיהָ דְקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עַדְבִּיהָ וְאַחֲסַנְתִּיהָ עַלִּיהָ כְּתִיב, (תהלים קמד)
אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁיִי אֶלְקִיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רַבִּי חֲנִינָא פְּרִישׁ כָּל חַד עַל קְיוּמָא. שְׁשׁוּן
חַד. שְׁמַחָה תְרִין. חֲתָן תְּלַת. כְּלָה

וּבְלִילֵי שַׁבַּת צְרִיךְ אָדָם לְטַעַם
מִהַכֵּל כְּדִי לְהִרְאוֹת שִׁסְפַת שְׁלוֹם
הַזֹּאת נִכְלָלָה מִהַכֵּל, וּבִלְבָד שְׁלֹא
יַפְגֵּם מֵאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וְיִשׁ
אוּמְרִים שְׁנַיִם, לְשִׁתֵּי הַסְּעוּדוֹת
הָאַחֲרוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְיַפְּהָ. וְכָל
שְׁפָן אִם מַעֲלָה יוֹתֵר לְיוֹם וְיִכּוֹל
לְטַעַם מִמֵּאֲכָלִים אַחֲרִים.
וְלִקְטִנַּיִם בְּשַׁנֵּי תַבְשִׁילִים
מִסְפִּיק. וּבְאַרְוִיָּה הַחֲבָרִים.

גַּר שֶׁל שַׁבַּת נִתֵּן לְהַדְּלִקָה לְנִשְׁוֹת
הָעַם הַקְּדוּשׁ. וְהָרִי אָמְרוּ
הַחֲבָרִים, שֶׁהִיא כְּבִתָּה גַּר שֶׁל
עוֹלָם וְהַחֲשִׁיכָה אוֹתוֹ וְכוּ', וְיַפְּהָ.
אָבֵל סוּד הַדְּבָר - סַפְתָּ שְׁלוֹם זֹו
הִיא גְּבִירַת הָעוֹלָם, וְנִשְׁמוֹת
שֶׁהֵם גִּירוֹת עֲלִיוֹנִים בְּהֵם
שׁוֹרוֹת. וְעַל זֶה הַגְּבִירָה צְרִיכָה
לְהַדְּלִיק, שֶׁהָרִי בְּמִקוּמָה נֶאֱחָזַת
וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה.

וְאִשָּׁה צְרִיכָה בְּחֻדוֹת הַלֵּב וְרִצּוֹן
לְהַדְּלִיק גַּר שַׁבַּת, שֶׁהָרִי כְּבוֹד
עֲלִיוֹן הוּא לָהּ, וְזִכּוֹת גְּדוּלָּה
לְעַצְמָהּ לְזִכּוֹת לְכַנֵּים קְדוּשִׁים
שֶׁיְהִיוּ גַר הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וּבִירְאָה
וְיִרְבוּ שְׁלוֹם בְּאַרְץ, וְנִתְּנַת
לְבַעֲלָהּ חַיִּים אַרְפִּים. לְכֵן צְרִיכָה
לְהַזְהֵר בְּהָ.

בֵּא רְאָה, שַׁבַּת לִילָה יוֹם, זְכוּר
וְשְׁמוּר הוּא כְּאֶחָד, וְעַל זֶה כְּתוּב
זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבַּת לְקַדְּשׁוֹ,
וּכְתוּב שְׁמוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבַּת.
זְכוּר לְזִכְרָא, שְׁמוּר לְנִקְבָּה, וְהַכֵּל
אֶחָד. אֲשֶׁרִיֵּהֶם יִשְׂרָאֵל חִלְקוֹ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, גּוֹרְלוֹ
וִירְשָׁתוֹ, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תהלים קמד)
אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם
שֶׁהוּ אֱלֹהֵיו.

הַשְּׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן מ"ב)
רַבִּי חֲנִינָא פְּרִישׁ כָּל אֶחָד עַל
עַמְדוֹ. שְׁשׁוּן - אֶחָד. שְׁמַחָה -
שְׁתַּיִם. חֲתָן - שְׁלֹשׁ. כְּלָה -
אַרְבַּע. גִּילָה, דִּיצָה, אֶהְבָּה,
אַתָּה, שְׁלוֹם וְרַעוּת - עֶשֶׂר, כְּנַגְד

עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהם נִבְרָא
הָעוֹלָם: ע"כ מההשמטות.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (איוב כח) אֱלֹהִים
הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ. בַּפְּסוּק הַזֶּה לֹשׁ גּוֹנִים
רַבִּים, אֵלֶּא מָה זֶה אֱלֹהִים הַבִּין
דְּרָפָה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבֶן ה'
אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע, זו תוֹרָה
שֶׁבַעל פֶּה שִׁישׁ בַּה דְּרַף, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם
מִשׁוֹם כַּף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי
מְקוֹמָהּ? זו תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב שִׁישׁ
בַּה דַּעַת. [דעת ותבונה חולקים כאחד], ה'
אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְהַתְקִין לָהּ
בְּכַל, וְעַל זֶה נִקְרָא חֲכָמָה
וְנִקְרָא בִּינָה, מִשׁוֹם שֶׁהִיא בְּשֵׁם
מְלֵא - ה' אֱלֹהִים, בְּכַל בְּשִׁלְמוֹת
בְּשֵׁנֵי הַשְּׁמוֹת.

אֶת הַצֵּלַע - זו אֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלֵא
מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לה)
וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוּ וְנֶאֱסַפּוּ. אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם - מִשׁוֹם שֶׁהָרִי
מִתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב יִצְאָה. לֹא־שָׂה -
לְהַתְקַשֵּׁר בְּשִׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד
שְׁמַאל, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִצַּד
הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לֹא־שָׂה - לְהִיּוֹת
אֵשׁ ה' קְשׁוּרָה כְּאֶחָד.

וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם - מִשׁוֹם שְׁלֵא
צְרִיכָה לְהַמְצִיא לְבָדָה, אֵלֶּא
לְהַתְפַּלֵּל וּלְהַתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה
שֶׁבְּכַתֵּב. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַבְּרָה עִמוֹ,
הוּא יְזוּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן
לָהּ מַה שֶׁצָּרִיף, הִינּוּ מַה שֶׁכְּתוּב
וְאֵת הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאָרְנֵי. מִכָּאן
לְמַדְנֵנוּ, שְׁמִי שֶׁמְשִׂיא אֶת בְּתוּ,
עַד שְׁלֵא תִכְנַס לְבַעֲלָהּ, אֲבִיָּה
וְאִמָּה מִתְקַנְיִם אֹתָהּ וְנִתְּנִים לָהּ
כָּל מַה שֶׁצָּרִיף. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַבְּרָה
בְּבַעֲלָהּ, הוּא יְזוּן אֹתָהּ וַיִּתֵּן לָהּ
מַה שֶׁצָּרִיף.

אַרְבַּע. גִּילָה דִּיצָה אֶהְבֶּה אַחֲרָה שְׁלוֹם וְרִיעוּת
עֲשֶׂה כְּנֶגֶד עֲשֶׂה מֵאֲמֹרֹת שְׁבָהם נִבְרָא
הָעוֹלָם. (עד כאן מההשמטות)

וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן
הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב, (איוב
כח) אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ.
הַאי קָרָא גּוֹנִין סְגִיִּיאִין אֵית בֵּיהּ. אֵלֶּא מַהוּ
אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה. כְּמָה דְּאֵת אָמַר וַיִּבֶן יי
אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע דָּא תוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה דְּאֵית
בַּה דְּרַף, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם
דְּרַף, בְּגִינֵי כַף אֱלֹהִים הַבִּין דְּרָפָה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מֵאֵן מְקוֹמָהּ, דָּא
תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב דְּאֵית בַּה דַּעַת. (דעת ותבונה
כחד אלו) יי אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְאֶתְקַנָּא לָהּ
בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא אֶתְקַרִּיאַת חֲכָמָה וְאֶתְקַרִּיאַת
בִּינָה. בְּגִין דְּהוּא בְּשֵׁם מְלֵא יי אֱלֹהִים בְּכֻלָּא
בְּשִׁלְמוֹת בְּתַרִּי שְׁמָהּ.

אֶת הַצֵּלַע דָּא אֲסִפְקָלְרִיָּא דְלֹא נִהְרָא כְּמָה
דְּאֵת אָמַר, (תהלים לה) וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוּ
וְנֶאֱסַפּוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, בְּגִין דְּהָא
מִתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב נִפְקַת. לֹא־שָׂה, לְאֶתְקַשְׂרָא
בְּשִׁלְהוּבָא דְסִטְר שְׁמַאלָא, דְּהָא אֹרִיִּיתָא
מִסְטָרָא דְגְבוּרָה אֶתִּיהִיבַת. לֹא־שָׂה, לְמַהוּי (כח
ע"א) אֵשׁ ה' קְטִיר כְּחֻדָּא.

וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְלֹא בְּעִיא
לְאֶשְׁתַּפְּחָא בְּלַחֲוֹדְהָ אֵלֶּא לְאֶתְפַּלְלָא
וּלְאֶתְחַבְּרָא בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב. פִּיּוֹן דְּאֶתְחַבְּרַת
בְּהַדְיָה הוּא יְזוּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ וַיִּתֵּן לָהּ מַה
דְּאֶצְטְרִיף הִינּוּ דְכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ וְהָא
אוֹקִימָנָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּאֶנְסִיב בְּרִתִּיהָ
עַד לֹא תִיעוּל לְבַעֲלָהּ, אֲבוּהָ וְאִמָּה מִתְקַנְיִן לָהּ
וְהַבִּין לָהּ כָּל מַה דְּאֶצְטְרִיף, פִּיּוֹן דְּאֶתְחַבְּרַת
בְּבַעֲלָהּ הוּא יְזוּן לָהּ וְהוּא יִתֵּן לָהּ מַה דְּבְעִיא.

בא ראה, בפתחלה פתוב ויכן ה' אלהים את הצלע, שאבא ואמא התקינו לה [בששים וארבעה קשומים. ויבאה בנימטרא עשרים וארבע]. ואחר כך ויבאה אל האדם. [הכניס אותה בחמשה קולות: (ירמיה כה) קול ששון וקול שמחה קול חנון וקול בלה קול מנחלות חתנים] להתקשר הפל פאחד ולהתחבר אחד באחד. והוא נותן [לה] מה שצריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה - פשהבת בבית אמא, היא מסתפלת בכל יום בכל מה שפתה צריכה, שפתוב (איוב כח) אלהים הבין דרפה. פיון ששתחברה בבעלה, הוא נותן לה כל מה שצריך ויתקן מעשיה. זהו שפתוב והוא ידע את מקומה [ופסוק זה נקשר בסודות עליונים] [ד"א פסוק זה נאמר על חכמה העליונה ונקשר בסודות עליונים, שחבר בנקדה הראשונה אין מי שידוע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה, זה העולם תבא. והוא זה הממיר מכל הממירים, הנסתר שנקרא הו"א ולא ידוע בשם].

כתוב וייצר ה' אלהים את האדם. פאן נתקן הכל בימין ובשמאל, והרי בארנו שנקלל ביצר הטוב, אבל וייצר ה' אלהים - ביצר טוב ויצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג) ס"א יצר טוב ויצר רע שהוא חדוה ומביא אותה אליו, ולמעלה צד הצפון ממש, שהוא חדוה בלי זחמה שהיצר הרע אחוז בו [כה]. בפתחלה, שפתוב (שיר ב) שמאלו פחת לראשי, ואחר כך וימינו תחבקני, ונתנת בין זמין לשמאל [וישמאל] [להוון], ולכן וייצר ה' אלהים, שם מלא לגבי שני צדדים אלו. את האדם וכו': ע"כ מההשמטות.

רמה? אלא יצר טוב לו לעצמו, יצר הרע לעורר אליו את נקבתו [ס"א ועוד שמאל מתעורר תמיד לנקבה]. סוד

תא חזי, בקדמיתא כתיב ויכן יי אלהים את הצלע. דאבא ואמא אתקינו לה [בארבע ועשרים קשומין. ויבאה בגי' ארבע ועשרים] וילכתו ויביאה אל האדם [ועאלא ליה בחמש קלין (ירמיה כה) קול ששון וקול שמחה קול חנון וקול בלה קול מנחלות חתנים] לאתקשרא כלא כחדא וילאתחברא חד בחד. והוא יהיב (ליה) מה דאצטריך.

דבר אחר אלהים הבין דרפה, פד ברפא בבי אמא, היא אסתפלא בכל יומא בכל מה דבעיא ברפא דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרפה, פיון דחברת לה בבעלה הוא יהיב לה כל מה דבעיא ויתקן עובדהא, הדא הוא דכתיב והוא ידע את מקומה (והאי קרא ברזון עלאין אתקשר) (דף מט ע"א) (ד"א האי קרא על חכמתא עלאה אתמר ואתקשר ברזון עלאין, דהא נקודה קדמאה לית מאן דידע בה כלל, אבל אלהים הבין דרפה דא עלמא דאתי, והו"א דא ממירא דכל ממירין סתימא דאקרי הו"א ולא ידוע בשמא).

כתוב וייצר יי אלהים את האדם. הכא אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא, והא אוקימנא דאתכליל ביצר הטוב, אבל וייצר יי אלהים ביצר טוב וביצר רע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואיתי לה לגביה, ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זחמה דיצר הרע אחיד ביה (נ"א כה). בקדמיתא דכתיב שמאלו פחת לראשי וילכתו וימינו תחבקני ואתייהיבת בין ימינא לשמאלא (נ"א ושמאלא) (לאתונא) ועל דא וייצר יי אלהים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין. את האדם וכו' (עד כאן מההשמטות)

אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה. יצר הרע לאתערא לגבי נוקביה. (ס"א ומסמר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא), רזא דמלה מפאן אוליפנא

דְּצָפוֹן אֲתַעַר תְּדִיר לְגַבֵּי נוֹקְבָא וְאֲתַקְשֶׁר בְּהֵדָה וּבְגִין כֶּךָ אֲתַקְרִיאַת אִשָּׁה.

וְתָא חֲזִי, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע בְּגִין דְּאֲתִיִּיְהַבַת נוֹקְבָא בִּינֵיִיהוּ (נ"א דְנוֹקְבָא

אֲתַבְלִילַת בְּהוּ) וְאֲתַקְשֶׁרָא בְּהֵדִיִּיהוּ, וְלֹא מִתְקַשְׁרָא עַד דְּיֵצֵר הָרַע אֲתַעַר לְגַבְהָ וּמִתְקַשְׁרֵן דָּא

בְּדָא. וְכִיּוֹן דְּמִתְקַשְׁרֵן דָּא בְּדָא, כְּדִין אֲתַעַר יֵצֵר טוֹב דְּאִיהוּ חֲדוּהָ וְאִיִּיתִי לָהּ לְגַבְיָהּ (וּבְדִין

אֲתִיִּיְהַבַת בִּינֵיִיהוּ לְאֲתַקְנָא, וְעַל דָּא וְיֵצֵר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְגַבְיָהּ יֵצֵר טוֹב

וְיֵצֵר רַע) (ד"א וְלַעֲיָלָא סְטָרָא דְצָפוֹן מִמֶּשׁ דְּאִיהִי חֲדוּהָ בְּלֹא זִוְחָמָא דְיֵצֵר הָרַע אַחֲרֵי כֵּהּ בְּקַרְמִיתָא, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וּלְכַתֵּר וְיִמִּינוֹ תַחַבְבֻּנִי, וְאֲתִיִּיְהִיבַת בִּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְאֲתוּנָא, וְעַל דָּא

וְיֵצֵר יְיָ אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְגַבֵּי תְרִין סְטָרִין אֵלִיּוֹן).

אֵת הָאָדָם הָאֵ אֹוקִימָנָא. אָבֵל דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא (ד"א וְלֹא הוּוּ) מִתְפָּרְשֵׁן לְמַהוּי אִפִּין

בְּאִפִּין. מַה כְּתִיב עֶפְר מִן הָאָדָמָה הַשְּׁתָּא קִיִּימָא לְאֲתַקְנָא. תָּא חֲזִי אֲתַתָּא כַּד אֲתַחְבַּרַת

בְּבַעֲלָהּ, אֲתַקְרִיאַת עַל שֵׁם בְּעַלָּהּ, אִישׁ אִשָּׁה, צְדִי"ק צְד"ק, אִיהוּ עוֹפֵר וְאִיהִי עֶפְר. (ד"א ל"ג) (וּבְדִין) אִיהוּ צָבִי וְאִיהִי צְבִיָּהּ (ד"א כִּמְח דְּאֵת אִמְר)

(יחזקאל ב) צָבִי הִיא לְכָל הָאָרְצוֹת.

כְּתִיב, (דברים טז) לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה

לָךְ. אֲצֵל מִזְבַּח, וְכִי לַעֲיָלָא מְגִיָּה אוּ בְּאֲתַר אַחְרָא מָאן שְׂרִיָּה. אֵלָא הָאֵ אֹוקִימָנָא אֲשֶׁר

דָּא בְּעַלָּה דְּאֲתַתָּא (ד"א ה"א) אֲתַקְרִיאַת עַל שׁוּם בְּעַלָּה אֲשֶׁרָה. (נ"א תְרִי חַם אֲשֶׁר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב,

(מלכים ב כג) לִבְעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. בְּגִין כֶּךָ כְּתִיב לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ.

לְקַבֵּל (נ"א אֲשֶׁרָה) אֲתַר דְּהִהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהָא מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קִיִּימָא עַל דָּא, וְעַל דָּא לְקַבְּלָהּ

לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה אַחְרָא.

הַדְּבָר, מִכָּאן לְמַדְנֵי שְׂצָפוֹן מִתְעוֹרֵר תְּמִיד לְנִקְבָּה וְנִקְשֶׁר עִמָּה, וְלָכֵן נִקְרֵאת אִשָּׁה.

וְכֹא וְרָאָה, יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר הָרַע, מְשׁוּם שֶׁהִנְקָבָה נִתְּנָה בִּינֵיהֶם (נ"א שְׁנִקְבָה נִכְלַלַת בְּחַם) וְהִתְקַשְׁרָה עִמָּם, וְלֹא מִתְקַשְׁרַת עַד שֶׁיֵּצֵר הָרַע

מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ וּמִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה, וְכִיּוֹן שֶׁמִּתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה, אִזּוֹ מִתְעוֹרֵר יֵצֵר הַטּוֹב שֶׁהוּא

חֲדוּהָ וּמִכִּיָּא אוֹתָהּ אֵלֶיּוֹ, [וְאִזּוֹ נִתְּנָת בִּינֵיהֶם לְחַקוֹ. וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא אֵלֶיּוֹ

יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רַע] (ד"א וְלַמְעַלָּה עַד הַצָּפוֹן מִמֶּשׁ שְׂחִיא חֲדוּהָ בְּלִי זִוְחָמָא, שְׂצָר הָרַע אוֹתוֹ כֵּהּ בְּתַחֲלָה, שְׂקֻחוֹב (שִׁיר ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי.

וְאַחַר כֵּךְ וְיִמִּינוֹ תַחַבְבֻּנִי, וְנִתְּנָת בִּין יְמִין וּשְׂמָאל לְחֻזוֹן, וְעַל זֶה וְיֵצֵר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְגַבֵּי שְׁנֵי

הַצְּדָדִים הַלְלוּ).

אֵת הָאָדָם, הָרִי בְּאַרְנוֹ, אָבֵל זָכָר וְנוֹקְבָה כְּאַחַד, (וְלֹא הוּוּ) נִפְרָדִים לְהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים. מַה כְּתוּב?

עֶפְר מִן הָאָדָמָה. עַכְשָׁו עוֹמֵד לְהִתְקִין. בֹּא תְרָאָה, כְּשִׂאֲשָׁה מִתַּחְבַּרַת בְּבַעֲלָהּ, הִיא נִקְרֵאת

עַל שֵׁם בְּעַלָּה. אִישׁ אִשָּׁה. צְדִי"ק צְד"ק. הוּא עֶפְר וְהִיא עֶפְר. [וְאִזּוֹ] הוּא צָבִי וְהִיא צְבִיָּהּ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (יחזקאל ב) צָבִי הִיא לְכָל הָאָרְצוֹת.

כְּתוּב (דברים טז) לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֲצֵל מִזְבַּח - וְכִי לַמְעַלָּה מִמְּנוֹ אוּ

בְּמָקוֹם אַחַר מִי הַתִּיר? אֵלָא הָרִי בְּאַרְנוֹ, אֲשֶׁר זֶה בְּעַלָּה, שֶׁהִיאֲשָׁה הִיא נִקְרֵאת עַל שֵׁם בְּעַלָּה אֲשֶׁרָה

[נ"א תְרִי חַם אֲשֶׁר ה"א], וְעַל זֶה כְּתוּב (מלכים ב-כג) לִבְעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. מְשׁוּם

כֶּךָ כְּתוּב לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, כְּנִגְדֵי הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזְבַּח ה', שְׂחִרֵי מִזְבַּח ה' הוּא עוֹמֵד עַל

זֶה, וְעַל זֶה כְּנִגְדֵיהָ לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה אַחְרָת.

בא ראה, בכל מקום, כל אותם עובדי השמש נקראים עובדים לבעל, ואלו שעובדים ללכנה נקראים עובדי אשרה. ולכן לבעל ולאשרה. ואשרה נקראת על שם בעלה אש"ר. אם כן, למה נתבטל השם הזה? אלא אשרה על שם שפנתוב (בראשית ל) באש"ר פי אש"רונני בנות, והוא (ת"ר) שלא אשרה שאר העמים ועומדת אחרת תחתיה. ולא עוד, אלא שפנתוב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ולכן (נעבד) נתבטל השם הזה, וכדי שלא יתחזקו אותם שעושים שאר עמים עובדי עבודה זרה, וקוראים מזבח שהוא מאדמה, שפנתוב (שמות ב) מזבח אדמה וגו'. משום כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - [דבר נכלל. אבל ויפח באפיו] נכללה נשמת חיים באותו עפר, כנזקה שמתעברת מן הזכר, שהרי מתחברים ומתמלא העפר הזה מהפל, ומהו? רוחות ונשמות. ויהי האדם לנפש חיה - כאן התפקן וקיים אדם להתקין ולזון את הנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)
אמר לו, לכה דודי נצא השדה, לכו לקדוש-ברוך-הוא לטייל, ואל אשב תמיד במקום אחד. ומה זה לב? אמר לו, אם כן, בן זומא מבחזן ואתה עמו. ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים, והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומהו ל"ב? אמר לו, שלשים ושתים נתיבות. משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים, ומגן החדרים שלשים ושנים, ולכל אחד מן החדרים יש נתיב, נאה למלך זה להפגס (הכל) בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנותיו

תא חזי, בכל אתר כל אנון פלחי שמשא אקרון עובדין לבעל, ואנון דפלחין לסיהרא איקרון עובדי אשרה, ועל דא לבעל ולאשרה, ואשרה אתקרי על שום בעלה אש"ר. אי הכי אמאי אתעבר שמא דא. אלא אשרה על שום דכתיב (בראשית ל) באש"ר כי אש"רונני בנות והוא (ד"א תא) דלא אשרה שאר עמין וקיימא אחרא תחותה, ולא עוד אלא דכתיב (איכה א) כל מכבדיה הזילוה, ובגין כן (נ"א אהעבד) אתעבר שמא דא, ובגין דלא יתקפון אנון דעבדי שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וקרינן מזבח דאיהו מאדמה, דכתיב, (שמות ב) מזבח אדמה וגו' בגיני כן עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים. (מלך אתכליל אבל ויפח באפיו) אתכליל נשמת חיים בהוא עפר, פנוקבא דמתעברא מן דכורא דהא מתחברן ואתמלייא האי עפר מפלא, ומאי איהו, רוחין ונשמתין. ויהי האדם לנפש חיה, השתא אתתקן וקיים אדם לאתקנא ולמיזן לנפש חיה.

השלמה מזה השמות (סימן מ"ד)
אמר ליה (שיר השירים ז) לכה דודי נצא השדה לכו להקדוש ברוך הוא לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד ומאי ל"ב אמר ליה, אם כן זומא מבחזן ואתה עמו ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומאי שלשים ושתים אמר ליה ל"ב נתיבות משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים ומגן החדרים שלשים ושתים. ולכל אחד מן החדרים יש נתיב נאה למלך זה להפגס (הכל) בחדרו על דרך נתיבות. אמר, לא נאה לו שלא לגלות פניו ומשפנותיו

וְהַמּוֹדוּתִיּוֹ? אֲמַרְתָּ לֹא.
מָה עָשָׂה? נִגַע בַּבַּת וְכָלֵל בָּהּ כָּל
הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֵׁיהָ וְהַרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים,
יִסְתַּכֵּל הִנֵּה. וּנְשָׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה, וּלְפַעֲמִים
קוֹרָא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ (בַּת) אַחֲוֹתִי,
כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ, וּלְפַעֲמִים
קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בַתּוֹ הִיא,
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד,
כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חֻכְמָה, שֶׁהָרִי
נֶאֱמַר (מַלְכִים-א ה) וְה' נָתַן חֻכְמָה
לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין
עַל מִתְּנָתוֹ, שֶׁכְּתוּב (שם א)
וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט
וְגוֹמֵר, כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכֵן חֻכְמָה נִתְּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְשַׁלְמָה? שְׁלֵמָה נִשְׂאָ שְׂמוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׂאֵנו
אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֵמָה שֶׁבִּשְׂרִיר
הַשִּׁירִים קָדַשׁ לְבַד מֵאַחַד. אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְשִׁמְךָ
בְּשִׁמִּי, אֲשִׂיא לְךָ בְּתִי, וְהָרִי
נְשׂוּאָה הִיא. אָמַר לוֹ, בְּמִתְּנָה
נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֻכְמָה
לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִרַשׁ. וְהֵיכָן פִּירַשׁ?
לְפָנָיו, כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. וְכֵן
מִשְׁפָּט? אֵלָּא כִּי זְמַן שֶׁאֵדָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֻכְמַת
אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ] וְכֵן זֶה לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט? הָיִי אוֹמֵר, שְׂאוֹתָהּ
חֻכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא
עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת
עוֹזְרָתוֹ וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא -
מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא מִסְּרָתוֹ,
שֶׁכְּתוּב (ויקרא כו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם
אֶף אֲנִי: ע"כ מִהַהֲשַׁמְטוֹת.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אֶף כָּאֵן גַּם כֵּן
בְּשֵׁם מְלֵא, שֶׁהָרִי אָבָא וְאָמָא
הַתְּקִינּוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא בָּאָה
לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שיר א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַיִם, אִסְפַּקְלָרְיָה שְׁלֵא

וְהַמּוֹדוּתִיּוֹ. אֲמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה, נִגַע בַּבַּת
וְכָלֵל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֵׁיהָ וְהַרוּצָה
לְהַכְנִס (ס"א לְהַסְתַּכֵּל בְּעֵינֶיהָ) בַּפְּנִים, יִסְתַּכֵּל הִנֵּה.
וּנְשָׂאָה לְמֶלֶךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה. וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ
בְּאַהֲבָתוֹ, (בַּת) אַחֲתִי כִּי מִמָּקוֹם אֶחָד הָיוּ
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בַתּוֹ הִיא.
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין
אִם אֵין חֻכְמָה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר (מַלְכִים א' ה) וַיִּי נָתַן
חֻכְמָה לְשַׁלְמָה. וְאַחַר כֵּן דָּן אֶת הַדִּין עַל
מִתְּנָתוֹ דְּכְתִיב (מַלְכִים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹ' כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ וְגוֹ'.

וְכֵן חֻכְמָה נִתְּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשַׁלְמָה,
שְׁלֵמָה נִשְׂאָ שְׂמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּדֹאֲמַרְיָנוּ, כָּל שְׁלֵמָה שֶׁבִּשְׂרִיר הַשִּׁירִים
קָדַשׁ לְבַד מֵאַחַד. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הוֹאִיל וְשִׁמְךָ בְּשִׁמִּי, אֲשִׂיא לְךָ בְּתִי, וְהָא
נְשׂוּאָה הִיא, אָמַר לִיה, בְּמִתְּנָה נִתְּנָה לוֹ
הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֻכְמָה לְשַׁלְמָה, וְלֹא פִירַשׁ.
וְהֵיכָן פִּירַשׁ, לְהֵלֵן. כִּי רָאוּ כִּי חֻכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט. (נ"א וּמֵאִי מִשְׁפָּט אֵלָּא כָּל זְמַן שֶׁאֵדָם
עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט, חֻכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ) וּמֵאִי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט,
הָיִי אוֹמֵר, שְׂאוֹתָהּ חֻכְמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים
וְשֶׁהִיא עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזְרָתוֹ
וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לֹא מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא
מִסְּרָתוֹ, דְּכְתִיב (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם אֶף
אֲנִי: (עַד כֵּן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נְמִי בְּשֵׁם מְלֵא,
דְּהָא אָבָא וְאָמָא אֲתַקִּינוּ לָהּ עַד
לֹא אֲתַת לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֵּלַע כְּמָה דְּאֲתַת
אָמַר, (שיר השירים א) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת
ירוּשָׁלַיִם, אִסְפַּקְלָרְיָה דְּלֹא נְהָרָא, אָבָל אָבָא

מֵאִמָּה אֶתְקִינֵנוּ לָהּ לְאֶתְפִּיֶסָה בְּעֵלָה בְּהִדָּה. וְיִבְאֶה אֶל הָאָדָם. מִהֲכֹא אֹלִיפְנָא דְבַעֲאן אָבָא וְאֵמָה דְכֹלָה לְאֶעְלָה בְּרִשׁוּתִיהָ דְחֲתָן. כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (דברים כב) אֵת בְּתִי נִתְתִי לְאִישׁ הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּעֵלָה יִיתִי לְגַבְהָ, דְהָא בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא דְכְתִיב, (בראשית כט) וַיָּבֵא אֶלֶיהָ. וַיָּבֵא גַם אֶל רַחֵל, בְּקִדְמִיתָא וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם דְּעַד הֲכֹא אֵית לְאָבָא וְלֵאמָה לְמַעַבְד, לְבָתֵר אִיהוּ יִיתִי לְגַבְהָ וְכָל בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא, וַיִּטּוֹל רִשׁוּת מִיָּנָה.

וְעַד דָּא אֶתְעַרְנָא דְכְתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלָּן שָׁם, דְּנִטִּיל רִשׁוּ בְּקִדְמִיתָא. מִכָּאן אֹלִיפְנָא דְמָאן דְּמִתְחַבֵּר (דף מט ע"ב) בְּאַנְתְּתִיהָ בְּעֵי לְמַפְגַּע לָהּ וּלְבִסְמָא לָהּ בְּמַלִּין, וְאִי לָאוּ לָא יָבִית לְגַבְהָ. בְּגִין דִּיהָא רַעוּתָא דְלֵהוּן כְּחָדָא בְּדָלָא אָנִיסוּ.

וַיִּלָּן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ, לְאַחֲזָאָה דְאָסִיר לִיהּ לְבַר נָשׁ לְשִׁמְשָׁא עַרְסִיָּה בֵּימָמָא. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מִרְאֲשׁוֹתָיו, הֲכֹא אֹלִיפְנָא דְאֶפִּילוּ יְהוּן לְמַלְכָּא עַרְסִי דְדִהָבָא וּלְבוּשֵׁי יָקָר לְמִיבִת בְּהוּ וּמִטְרוּנִיתָא תַתְּקִין לִיהּ עַרְסָא מִתְתַקֵּן בְּאַבְנֵין, יִשְׁבּוּק דִּילִיהּ וַיָּבִית בְּמָה דְאִיהִי תַתְּקִין דְכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב הֲכֹא וַיֵּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגו'. הָא בְּסִימוּ דְמַלִּין לְאַמְשָׁכָא עֲמָה חֲבִיבוּתָא, וְלֵאמְשָׁכָא לָהּ (עמָה) לְרַעוּתִיהָ לְאַתְעָרָא עֲמָה רַחֲמִימוּתָא. חָמִי כְּמָה בְּסִימִין אָנוּן מַלִּין, כְּמָה מְלִי דְרַחֲמִימוּתָא אָנוּן, עֲצָם מַעֲצָמִי וּבִשְׁר מִבְּשָׂרִי, בְּגִין לְאַחֲזָאָה לָהּ דְאָנוּן חַד וְלֹא אֵית פִּירוּדָא בִּינִיָּהּ בְּכֹלָא.

הַשְׁתָּא שְׂרִי לְשַׁבְחָא לָהּ. לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה עֲבָשׁוּ מִתְחִיל לְשַׁבַּח אוֹתָהּ - לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה. זֹה הִיא שְׂלָא יִמְצָא כְּמוֹתָהּ, זֹהִי כְבוֹד הַבַּיִת, כָּל

הנשים לפניו פקוף בפני אדם. אבל לזאת יקרא אשה - שלמות הכל. לזאת ולא לאחרת. הכל הוא דברי אהבה, כמו שנאמר (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה.

על פן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד, הכל להמשיכה באהבה ולהדבק עמה. כיון שעורר אליה כל הדברים הללו, מה פתוב? והנחש היה ערום וגו'. הרי התעורר יצר הרע לאחזו בה כדי לקשרה בתאות הגוף ולעורר אליה דברים אחרים שיצר הרע מתענג בהם.

עד שלאחר כך מה פתוב, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים, ותקח מפריו ותאכל. קבלה אותו ברצון, ותפן גם לאישה עמה [ויאכל]. הרי אז היא התעוררה אליו בתאוה להתעורר [לחת] לו רצון ואהבה, זה דבר להראות מעשה לבני אדם כמו שלמעלה.

אמר רבי אלעזר, אם כן, במה נעמיד אותו למעלה יצר הרע שאחזו בנקבה? אמר לו, הרי התעוררו אלו למעלה ואלו למטה, יצר טוב ויצר רע. יצר טוב מימין, ויצר רע משמאל. ושמאל למעלה אוחזו בנקבה לקשרה [להקשר בה] כאחד בגוף, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי. ועל זה דברים התפרשו למעלה ולמטה עד כאן. מכאן והלאה מלים של קטנות [גיא בשרף] של זפת לקטנים שבצריסות לפרש הדבר, והרי נתעוררו בו החברים.

לפרשא מלה, והא אתערו

דא היא דלא ישתפח פיותה. דא היא יקרא דביתא פלהון נשין גבה פקופא בפני בני נשא. אבל לזאת יקרא אשה שלימו דכלא לזאת ולא לאחרא. פלא הוא מלי רחיותא כמה דאת אמר, (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה:

על פן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו והיו לבשר אחד, פלא לאמשכא לה ברחימו ולא תדבקא בהדה, כיון דאתער לגבה פל מלין אלין, מה כתיב והנחש היה ערום וגו'. הא אתער יצר הרע לאחדא בה בגין לקשרא לה בתיאובתא דגופא ולא תערא לגבה מלין אחרנין דיצר הרע אתענג בהו.

עד לבתר מה כתיב ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ותקח מפריו ותאכל, קבילת ליה ברעותא ותתן גם לאישה עמה (ויאכל) הא כדין היא אתערא לגביה בתיאובתא (ג"א בתאובתא) לאתערא (ג"א למיב) ליה רעותא ורחימו, דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא פגוונא דלעילא.

אמר רבי אלעזר אי הכי במאי נוקים ליה לעילא יצר הרע דאחיד בה בנוקבא, אמר ליה, הא אתערא אלין לעילא ואלין לתתא יצר טוב ויצר רע. יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא, ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא לה פחדא (ג"א לאתקשרא ביה) בגופא כמה דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו', ועל דא מלין אתפרשן לעילא ותתא עד הכא, מכאן והלאה מלין בזוטרא (ג"א בזוטא) דיפסתא לזעיריה דטינקין ביה חבריאי.

רבי שמעון היה הולך לטבריה, והיו עמו רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. בין כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. כיון שהתחברו באחד, ירדו וישבו תחת אילן אחד מאילני ההר. אמר רבי פנחס, הרי ישבנו, מאותם דברים מעלים שאתה אומר בכל יום אנו רוצים לשמע.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית א) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו? למסעו צריך להיות! מה זה למסעיו? אלא שני מסעות הם, אחד שלו ואחד של השכינה, שהרי כל בן אדם צריך להמצא זכר ונקבה כדי לחזק האמונה, ואז השכינה לא נפרדת ממנו לעולמים.

ואם תאמר, מי שיוצא לדרך שלא נמצא זכר ונקבה, השכינה נפרדת ממנו? בא ראה, מי שיוצא לדרך יסדר תפלה לפני הקדוש ברוך הוא כדי להמשיך עליו שכינת רבונו עד שלא יצא לדרך, בזמן שנמצא זכר ונקבה. כיון שסדר תפלתו ושבחיו ושכינה שורה עליו - יצא, שהרי השכינה הוזדווגה עמו, כדי שימצא זכר ונקבה. זכר ונקבה בעיר, זכר ונקבה בשדה. זהו שפתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

בא ראה, כל זמן שכן אדם מתעכב בדרך, [בכל כחו] צריך לשמר מצעו כדי שהזיווג העליון לא יפרד ממנו, וימצא פגום בלי זכר ונקבה. בעיר צריך כשנבקתו עמו, כל שפן כאן שזיווג העליון נקשר בו. ולא עוד, אלא שהזיווג העליון היה

רבי שמעון היה אזיל לטבריה, והיו עמיה רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהיה אתי. כיון דאתחברו כחדא, נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא. אמר רבי פנחס הא יתיבנא, מאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע.

פתח רבי שמעון ואמר (בראשית יג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו, למסעו מיבעי ליה. מאי למסעיו. אלא תרין מטלנין אנון. חד דידיה וחד דשכינתא. דהא כל בר נש בעי לאשתפחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא. וכדין שכינתא לא אתפרשא מגייה לעלמין.

ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא, שכינתא אתפרשא מגייה. תא חזי, האי מאן דנפיק לארחא יסדר צלותא קמי קדשא בריך הוא. בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה עד לא יפוק לארחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא. כיון דסדר צלותיה ושבחיה ושכינתא שרייא עליה יפוק. דהא שכינתא אזדווגת בהדיה. בגין דישתכח דכר ונוקבא. דכר ונוקבא במתא. דכר ונוקבא בחקלא. הדא הוא דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו.

תא חזי, כל (דף נ"א) זמנא דכר נש אתעכב באורחא בעי לנטרא עובדוי. בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מגייה וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא. במתא אצטריך כד נוקביה עמיה, כל שפן הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה בארחא ולא מתפרשא

מנייה עד דיתוב לבייתה.

בשעתא דעאל לבייתה בעא לחדתא
דבייתהו (בייתה). בגין דדבייתהו גרמא
ליה ההוא זווגא עלאה. פיון דאתא לגבה
בעי לחדתא לה בגין תרין גוויני. חד בגין
חדותא דההיא זווגא חדותא דמצוה היא
וחדותא דמצוה חדותא דשכינתא איהו.

ולא עוד אלא דאסגי שלום סתם (לתתא) (ג"א
לאתתא) הדא הוא דכתיב, (איוב ה) וידעת פי
שלום אהלך, ופקדת נוך ולא תחטא. וכי אי
לא פקיד לאתתיה חטא איהו. הכי הוא ודאי.
בגין דגרע יקר זווגא עלאה דאזדווגת ביה
ודבייתהו גרמא ליה. וחד דאי מתעברא
אתתיה זווגא עלאה אריקת בה נשמתא
קדישא דהאי ברית אקרי ברית דקדשא בריך
הוא. ועל דא בעי לכוונא בחדותא דא כמה
דבעי בחדותא דשבת (דאנון חכימין) דאיהו זווגא
דחכימין. ועל דא וידעת פי שלום אהלך
דהא שכינתא אתיא עמך ושריא בביתך. ועל
דא (איוב ה) ופקדת נוך ולא תחטא. מאי ולא
תחטא. לשמשא קמי שכינתא חדותא
דמצוה.

בגוונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן
מנשייהו כל אנון יומין דשבתא בגין
לאתעסקא באורייתא. זווגא עלאה אזדווג
בהו ולא מתפרשא מנייהו בגין דישתכח דכר
ונוקבא. פיון דעאל שבת בעיין תלמידי
חכמים לחדתא לדבייתהו בגין יקר זווגא
עלאה. ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון
כמה דאתמר.

בגוונא דא, האי מאן דאתתיה ביומי מסאבו
דילה ונטיר לה פדקא יאות. כל אנון
יומין זווגא עלאה אזדווג בהדיה דישתכח

שומר אותו בדרך ולא נפרד
ממנו עד שישוב לביתו.

בשעה שנכנס לביתו צריך
לשמח את אשתו (ביהו), משום
שאשתו גרמה לו אותו זווג
עליון. פיון שבא אליה, צריך
לשמח אותה משום שני טעמים.
אחד משום חדות אותו זווג,
חדות המצוה היא, וחדות
המצוה חדות השכינה היא.

ולא עוד, אלא שמרבה שלום
סתם [למשה] [ג"א לאשה]. זהו שכתוב
(איוב ה) וידעת פי שלום אהלך
ופקדת נוך ולא תחטא. וכי אם
לא פוקד את אשתו זה חטא? כף
זה בודאי! משום שגורע כבוד
זווג העליון שהזדווגה בו ואשתו
גרמה לו. ואחד - שאם אשתו
מתעברת, הזווג העליון מריק
בה נשמה קדושה, שהרי הברית
הזו נקראת ברית הקדוש ברוך
הוא. ועל זה צריך לכונן בחדונה
זו כמו שצריך בחדות השבת (של
אותם חכמים), שהוא זווג החכמים.
ועל זה וידעת פי שלום אהלך,
שהרי השכינה באה עמך ושורה
בביתך. ועל זה (שם) ופקדת נוך
ולא תחטא. מה זה ולא תחטא?
לשמש לפני השכינה חדות
המצוה.

כמו זה תלמידי חכמים
שפורשים מנשותיהם כל אותם
ימי השבוע [כדי להתעסק
בתורה, הזווג העליון נדווג בהם
ולא נפרד מהם כדי שימצא זכר
ונקבה. פיון שנכנסת שבת,
צריכים תלמידי חכמים לשמח
את נשותיהם משום כבוד הזווג
העליון, ולכונן לבם ברצון רבונם
כמו שנאמר.

כמו זה מי שאשתו בימי
טמאתה ושומר אותה פראוי, כל
אותם הימים הזווג העליון
מדווג עמו שימצא זכר ונקבה.

כִּינּוּן שֶׁאֲשַׁתּוֹ נִטְהַרְתָּ, צָרִיף לְשִׁמְחַת אוֹתָהּ שִׁמְחַת מִצְוֵה חֲדוּהָ עֲלֵיוֹנָה. וְכָל הַטְּעָמִים שֶׁאֲמָרְנוּ עוֹלָיִם בְּדַרְגָּה אַחַת. סִתְּמוּ שֶׁל דָּבָר - כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה צָרִיכִים לְכוּן לֵב וּרְצוֹן בְּזוֹה.

וְאִם תֹּאמְרוּ, אִם כֵּן, שְׂבַח הוּא שֶׁל הָאִישׁ כְּשִׁיּוּצָא לְהִרְךָ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשּׁוּם הַזְּנוּג הָעֲלִיּוֹן שֶׁמְזַדְּוֶגֶת עִמּוֹ - בֵּא רֵא, בְּזִמְן שֶׁבֶן אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, עֵקֶר הַבֵּית אֲשֶׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה לֹא זֹה מִהַבֵּית מִשּׁוּם אֲשֶׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשְׂנִינּוּ, שֶׁכְּתוּב (בראשית כד) וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁנֶּרְדְּלִיקָהּ. מָה הַטְּעָם? מִשּׁוּם שֶׁהַשְׂכִּינָה בָּאָה לְבֵית.

סוּד הַדָּבָר - הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה לֹא נִמְצְאָת אֲצֵל הַזְּכָר אֲלָא בְּזִמְן שֶׁנִּתְקַן הַבֵּית וְהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וְאִזּוֹ הָאִם הָעֲלִיּוֹנָה מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת פְּדֵי לְבָרְךָ אוֹתָם. כְּמוֹ זֶה הָאִם הַתְּחַתּוּנָה לֹא נִמְצְאָת אֲצֵל הַזְּכָר אֲלָא בְּזִמְן שֶׁהִתְקַן הַבֵּית, וְכֵן הַזְּכָר לְנִקְבָה שְׁלוֹ וְהִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. אִזּוֹ הָאִם הַתְּחַתּוּנָה מוֹרִיקָה בְּרֻכּוֹת לְבָרְךָ אוֹתָם.

וְעַל זֶה הַזְּכָר מִתְעַטֵּר בְּבֵיתוֹ בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (שם מט) עַד תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הַעֲדֵה הַזֶּה, תֵּאָוֹת שֶׁל גִּבְעוֹת עוֹלָם בּוֹ. נִקְבָה עֲלֵיוֹנָה לְתַקֵּן אוֹתוֹ וּלְעַטֵּר אוֹתוֹ וּלְבָרְךָ אוֹתוֹ, נִקְבָה הַתְּחַתּוּנָה לְהִתְחַבֵּר בּוֹ וְלִהְיוֹן מִמֶּנּוּ.

וְכֵמוֹ זֶה לְמִטָּה, כְּשֶׁזָּכָר נִשְׂא, תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו, וּמִתְעַטֵּר בְּשִׁפְתֵי נִקְבוֹת - אַחַת עֲלֵיוֹנָה וְאַחַת תְּחַתּוּנָה. הָעֲלִיּוֹנָה לְהוֹרִיק עֲלָיו בְּרֻכּוֹת, וְהַתְּחַתּוּנָה לְהִזּוֹן מִמֶּנּוּ וְלִהִתְחַבֵּר עִמּוֹ. וְכֵן אָדָם בְּבֵיתוֹ תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם אֵלָיו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

דָּבָר וְנוֹקְבָא. כִּינּוּן דְּאִתְדְּכִיֵּאת אִתְתִּיהָ בְּעֵי לְחִדְתָּא לָהּ חֲדוּהָ דְּמִצְוֵה חֲדוּהָ עֲלָאָה. וְכִלְהוּ טְעָמֵי דְקָא אֲמָרֵן בְּחַד דְּרָגָא סְלִקִין. סִתְּמָא דְמִלָּה כָּל אֲנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא בְּעֵינֵן לְכוּנָא לְבָא וּרְעוּתָא בְּהָאִי.

וְאִי תִימָא אִי הָכִי שְׂבַחָא הוּא דָּבָר נֶשׁ כַּד נְפִיק לְאַרְחָא יִתִיר מִן בֵּיתִיהָ בְּגִין זְוּוּגָא עֲלָאָה דְּאִזְדְּוּוּגַת בְּהַדְיָה. תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דָּבָר נֶשׁ הוּא בְּבֵיתִיהָ, עֵקֶרָא דְּבֵיתָא דְּבֵיתִיהּ. בְּגִין דְּשְׂכִינְתָּא לֹא אֲתַעְדֵי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְּבֵיתִיהּ. כְּמָה דְּתַנִּינֵן דְּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שָׂרָה אִמּוֹ, דְּשָׂרְגָא אִתְדִלְקַת, מָאִי טְעָמָא בְּגִין דְּשְׂכִינְתָּא אִתְתָּ לְבֵיתָא.

רְזָא דְּמִלָּה אֲמָא עֲלָאָה לֹא אֲשַׁתְּפַחַת גְּבִי דְּכוּרָא אֲלָא בְּזִמְנָא דְּאִתְתַּקְנַת בֵּיתָא וְאִתְחַבְּרוּ דָּבָר וְנוֹקְבָא, כְּדִין אֲמָא עֲלָאָה אֲרִיקַת בְּרַכָּאן לְבְרוּכֵי לוּן. כְּגוּוּנָא דָּא אֲמָא תְּתָאָה לֹא אֲשַׁתְּפַחַת לְגְבֵי דְּכוּרָא אֲלָא בְּזִמְנָא דְּאִתְתַּקְנַת בֵּיתָא וְאִתִּי דָּבָר לְגַבְהָ דְּנוֹקְבִיָּה וְאִתְחַבְּרוּ כְּדִין אֲמָא תְּתָאָה אֲרִיקַת בְּרַכָּאן לְבְרַכָּא לוּן.

וְעַל דָּא בְּתָרֵי נוֹקְבִין אֲתַעֲטֵר דְּכוּרָא בְּבֵיתִיהָ כְּגוּוּנָא דְּלַעֲיֵלָא. וְהֵינּוּ רְזָא דְּכְתִיב, (בראשית מט) עַד תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם. הָאִי עֲדִי תִיאֻבְתָּא דְּגִבְעוֹת עוֹלָם בִּיהּ. נוֹקְבָא עֲלָאָה לְאִתְקַנָּא לִיהּ וּלְאֲעֻטָּרָא לִיהּ וּלְבְרַכָּא לִיהּ. נוֹקְבָא תְּתָאָה לְאִתְחַבְּרָא בִּיהּ וּלְאִתְזַנָּא מִנִּיהּ. וְכְגוּוּנָא דָּא לְתַתָּא כַּד דְּכוּרָא אִינְסִיב, תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבְיָהּ וְאִתְעֻטֵר בְּתָרֵי נוֹקְבֵי חַד עֲלָאָה וְחַד תְּתָאָה. עֲלָאָה לְאַרְקָא עֲלִיהּ בְּרַכָּאן. תְּתָאָה לְאִתְזַנָּא מִנִּיהּ וּלְאִתְחַבְּרָא בְּהַדְיָה. וּפְרֵי נֶשׁ בְּבֵיתִיהָ תֵּאָוֹת גִּבְעוֹת עוֹלָם לְגַבְיָהּ וְאִתְעֻטֵר בְּהוּ.

בְּשִׁיבָא לְדַרְךָ לֹא כָף. הָאֵם
הַעֲלִינָה מִתְחַבֵּרַת עִמּוֹ,
וְהַתְחַתְּנָה נִשְׁאֲרַת. כְּשֶׁשֶׁב
לְבֵיתוֹ, רוֹצֵה לְהַתְעַטֵּר בְּשִׁתִּי
נִקְבוֹת כְּפִי שְׂאֲמָנֻנו. אָמַר רַבִּי
פְּנַחֵס, אִפְלוּ בְקַלְפוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל
סְפִירִים לֹא פּוֹתְחִים פְּתוּחֹן
לְפָנָיִךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה
עוֹמֶדֶת בֵּין שְׁנֵי בְּתִים, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (ישעיה ח) לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו'. אֶחָד נִסְתָּר עֲלִיוֹן, וְאֶחָד
גְּלוּי יוֹתֵר. [הַסְּתָר] הַעֲלִיוֹן [וְהַ] קוֹל
גְּדוֹל, שֶׁכְּתוּב (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל
וְלֹא יִסָּף. וְהַקּוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה
הוּא שְׁלֵא נִשְׁמָע וְלֹא מִתְגַּלֶּה.
וְזֵהוּ כְּשֶׁנוֹבֵעַ בֵּית הַגְּרוּן, יוֹצֵאת
[בן ה' בְּחֻשָׁי, וְתַמִּיד נוֹבֵעַ וְלֹא
פּוֹסֵק. וְהוּא דִק פְּנִימִי שְׁלֵא
נִשְׁמָע לְעוֹלָמִים.

וּמִכַּאֵן יוֹצֵאת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא קוֹל
יַעֲקֹב. וְזֶה נִשְׁמָע [שְׁנִשְׁמָע] שִׁיבָא
[יוצא] מֵאוֹתָהּ שְׁלֵא נִשְׁמָעֶת, וְאַחַר
כֶּף הַדְּבִיר נֶאֱחָז עִמּוֹ וְיוֹצֵא
הַחוּצָה מִכּוּחוֹ וּמִתְקַפּוֹ. וְקוֹל שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא תּוֹרָה, אוֹחֵז בֵּין
שְׁתֵּי נִקְבוֹת. אוֹחֵז בְּפְנִימֵי הַזֶּה
שְׁלֵא נִשְׁמָע, וְאוֹחֵז בְּזֶה שֶׁבְּחוּץ
שְׁנִשְׁמָע.

שְׁנַיִם הֵם שְׁלֵא נִשְׁמָעִים, וּשְׁנַיִם
שְׁנִשְׁמָעִים. שְׁנַיִם שְׁלֵא נִשְׁמָעִים
זֹהִי חֲכָמָה הַעֲלִינָה הַנִּסְתָּרַת
שְׁעוֹמֶדֶת בְּמַחְשָׁבָה שְׁלֵא מִתְגַּלֶּה
וְלֹא נִשְׁמָעֶת. אַחַר כֶּף יוֹצֵאת
וּמִתְגַּלֶּה מְעַט בְּחֻשָׁי, שְׁלֵא
נִשְׁמָע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גְּדוֹל,
שֶׁהוּא דִק וְיוֹצֵא בְּחֻשָׁי.

שְׁנַיִם הֵם שְׁנִשְׁמָעִים, אוֹתָם
שִׁיבָאִים מִכַּאֵן הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב
וְדְבוּר שְׁנֶאֱחָז עִמּוֹ. הַקּוֹל הַגְּדוֹל
הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחֻשָׁי שְׁלֵא נִשְׁמָע,
הִיא בֵּית לְחֲכָמָה הַעֲלִינָה, וְכֹל
נִקְבָה נִקְרָאת בִּי"ת. וְהַדְּבִיר
הַאֲחֵרוֹן הַזֶּה הוּא בֵּית לְקוֹל שֶׁל

בַּר נִפְיָק בְּאַרְחָא לְאוּ הַכִּי. אִימָא עֲלָאָה
אֶתְחַבֵּרַת בְּהַדִּיה וְתַתָּאָה אֶשְׁתְּאַרַת. כַּד
תָּב לְבֵיתִיה בְּעֵי לְאַתְעַטְרָא בְּתַרִּי נוּקְבִי
כַּדְקָאֲמַרְן. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס אִפְלוּ בְקַלְפֵּי
סְנַפְרוּרֵי קִטְרָא לֹא פְתַחִי (דף נ"ב) עֲטָרָא קַמְךָ.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּגוֹוְנָא דָא אוּרִייתָא קְאִים
בֵּין תְּרֵי בְּתִים, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ח)

לְשֵׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. חַד סְתִימָא עֲלָאָה.
וְחַד אֶתְגַּלִּיא יְתִיר. (סְתִימָא) עֲלָאָה (דָא) קוֹל גְּדוֹל
דְכְּתִיב, (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וְהֵאֵי קוֹל
פְּנִימָאָה אִיהוּ דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע וְלֹא אֶתְגַּלִּיא.
וְדָא הוּא כַּד נִבְיַע בֵּי גְרוּן אִפְיָק (בִּיה) ה'
בְּחֻשָׁי וְנִבְיַע תְּדִיר וְלֹא פְּסֵק. וְאִיהוּ דְקָה
פְּנִימָאָה דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע לְעֲלָמִין.

וּמִהֲכָא נִפְקָא אוּרִייתָא דְאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב.
וְהֵאֵי אֶשְׁתַּמַּע (ד"א דְאֶשְׁתַּמַּע) דְנִפְקָא (ד"א
נִפְקָא) מִהֲהִיא דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. וְלִבְתַּר אֶתְאַחִיד
דְבוּר בְּהַדִּיה וְנִפְקַ לְבַר מַחִילִיה וּמִתְקַפִּיה.
וְקוֹל דְיַעֲקֹב דְאִיהוּ אוּרִייתָא אֶחָיד בֵּין תְּרֵי
נִקְבֵי. אֶחָיד בְּהֵאֵי פְּנִימָאָה דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע.
וְאֶחָיד בְּהֵאֵי דְלְבַר דְאֶשְׁתַּמַּע.

תְּרִין אַנוּן דְלֹא אֶשְׁתַּמַּעוּ וְתְרִין אַנוּן
דְאֶשְׁתַּמַּעוּ. תְּרִין דְלֹא אֶשְׁתַּמַּעוּ, דָא
הוּא חֲכָמָה עֲלָאָה סְתִימָאָה דְקִימָא
בְּמַחְשָׁבָה דְלֹא אֶתְגַּלִּיא וְלֹא אֶשְׁתַּמַּע. לְבְתַר
נִפְקָא וְאֶתְגַּלִּיא זְעִיר בְּחֻשָׁי דְלֹא אֶשְׁתַּמַּע
הֵהוּא דְאֶקְרִי קוֹל גְּדוֹל דְהוּא דִק וְנִפְיָק
בְּחֻשָׁי.

תְּרִין אַנוּן דְאֶשְׁתַּמַּעוּ, אַנוּן דְנִפְקֵי מִהֲכָא
קוֹל דְיַעֲקֹב וְדְבוּר דְאֶתְאַחִיד בְּהַדִּיה.
הֵאֵי קוֹל גְּדוֹל דְאִיהוּ בְּחֻשָׁי וְלֹא אֶשְׁתַּמַּע.
אִיהֵי בִי"ת לְחֲכָמָה עֲלָאָה. וְכֹל נוּקְבָא בִי"ת
אֶקְרִי. וְהֵאֵי דְבוּר בְּתַרָּאָה אִיהוּ בֵּית לְקוֹל

יעקב שהיה אוריתא. ועל דא אוריתא שריא כבי"ת. בי"ת ראשית.

פתח ואמר בראשית ברא אלהים, היינו דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע. את השמים היינו שפתיב ויבאה אל האדם. ואת הארץ, כמו שנאמר ועצם מעצמי. ודאי איהי ארץ החיים.

עוד פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים ק) נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך. נאם ה' לאדני - הדרגה העליונה לדרגה התחתונה אומרת שב לימיני, לקשר מערבית בדרומית, שמאל בימין, פדי לשבר את פתם של שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות. נאם ה' לאדני - נאם ה' זה יעקב. לאדני - זה (יהושע ג) ארון הברית אדון כל הארץ. דבר אחר נאם ה' - זה יובל. לאדני - זו שמטה, שפתיב בה (שמות כא) אהבתי את אדני. שב לימיני - שהרי הימין מתחיל ביובל, ושמטה צריך לקשר בימין.

בא ראה, שמטה זו לא נקשרת בקיום שלם בימין ובשמאל מיום שנבראת. כשרוצה להתקשר, הושיט זרוע שמאל כנגדה וברא את העולם הזה. ובגלל שהוא מצד שמאל, אין בו קיום עד הזמן של האלף השביעי, שפאותו יום לחוד מתקשר אז בימין. ואז תהיה בין הימין והשמאל בקיום שלם, וימצאו שמים חדשים וארץ חדשה, ואז לא תזוז משם לעולמים.

אם כן, במה נעמיד שב לימיני? אלא עד זמן ידוע, שפתיב עד אשית איביך הדם לרגליך, ולא תמיד. אבל באותו זמן לא תזוז משם לעולמים, שפתיב (ישעיה נד)

פתח ואמר בראשית ברא אלהים, היינו דכתיב ויבן יי אלהים את השמים היינו דכתיב ויבאה אל האדם. ואת הארץ כמה דאת אמר ועצם מעצמי. ודאי האי איהי ארץ החיים.

הו פתח רבי שמעון ואמר (תהלים ק) נאם יי לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדום לרגליך. נאם יי לאדני, דרגא עלאה לדרגא תתאה קאמר שב לימיני, לאתקשרא מערבית בדרומית שמאלא בימינא. בגין לתפרא חיליהון דשאר עמין עובדי כוכבים ומזלות. נאם יי לאדני, נאם יי דא יעקב. לאדני דא (יהושע ג) ארון הברית אדון כל הארץ. דבר אחר נאם יי דא יובלא. לאדני דא שמטיה. דכתיב בה (שמות כא) אהבתי את אדוני. שב לימיני דהא ימינא ביובלא שריא. ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא.

תא חזי, שמטיה דא לא אתקשר בקיומא שלים בימינא ובשמאלא מיומא דאשתפחת, פד בעיא לאתקשרא אושיט דרועא שמאלא לקבלה וברא עלמא דין. ובגין דהוא מסטרא דשמאלא לית ביה קיומא עד זמנא דאלף שביעאה. דבההוא יומא לחוד אתקשר פדין בימינא. וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא בקיומא שלים וישתפחון שמים חדשים וארץ חדשה וכדין לא תעדי מתמן לעלמין.

אי הכי במאי נוקים שב לימיני. אלא עד זמנא ידיעא דכתיב עד אשית איביך הדום לרגליך ולא תדיר. אבל בההוא זמנא לא תעדי מתמן לעלמין דכתיב, (ישעיה נד) פי

כי ימין ושמאל תפרוּצִי לְמַהְיִי כְּלָא חַד.
הכל אחד.

בא ראה, את השמים - זו שכניה
עליונה (בינה). ואת הארץ - זו
שכניה שלמטה בהתחברות של
זכר ונקבה כאחד, והרי נאמר
כמו שהעירו בו החברים עד
עכשו.

רצו [רצה] ללכת. קמו. אמר רבי
שמעון, דבר פאן אצלנו. פתח
רבי שמעון ואמר, שני פסוקים
כתובים, (דברים ד) פי ה' אלהיך
אש אכלה הוא, וכתוב שם (שם)
ואתם הדבקים בה' אלהיכם
חיים פלכם היום. את הפסוקים
הללו בארנו אותם בכמה
מקומות, והחברים העירו בהם.
בא תראה, פי ה' אלהיך אש
אכלה הוא, הרי נאמר הדבר הזה
בתוך החברים שיש אש אוכלת
אש, [יש אש] ואוכלת אותה
ומשמידה אותה, היות שיש אש
חזקה מאש, ופרשוה.

אבר בא ראה, מי שרוצה לדעת
חכמת היחוד הקדוש, יסתכל
בשלהבת שעולה מתוך הגחלת
או מתוך נר שדולק. שהרי
השלהבת לא עולה אלא

כשנאחזת בדבר גס [אחר].

בא ראה, בשלהבת שעולה יש
שני אורות. אחד אור לבן
שמאיר, ואחד אור שנאחז בה
שחר או תכלת. אותו אור לבן
הוא למעלה ועולה בדרך ישר,
ותחמיו אותו אור תכלת או שחר
שהוא פסא לאותו לבן.

ואותו אור לבן שורה עליו,
ונאחזים זה בזה להיות הכל
אחד. ואותו אור שחר או גון
תכלת שהוא למטה הוא פסא
כבוד לאותו לבן, ועל זה סוד
התכלת. וכסא זה תכלת שחר
נאחז בדבר אחר להדלק, שהוא
מלמטה, והוא מעורר אותו

ימין ושמאל תפרוּצִי לְמַהְיִי כְּלָא חַד.
תא חזי, את השמים דא שכינתא עלאה.
ואת הארץ דא שכינתא דלתתא
באתחברותא דדכר ונוקבא פחדא. והא
אתמר פמה דאתערו ביה חברייא עד כען.
בעו (ד"א בעא) למיזל. קמו. אמר רבי שמעון
מלה הכא גבן. פתח רבי שמעון ואמר,
תרי קראי כתיבי, (דברים ד) פי יי אלהיך אש
אוכלה הוא. וכתוב התם (דברים ד) ואתם
הדבקים ביי אלהיכם חיים פלכם היום. הני
קראי אוקימנא להו בכמה אתר ואתערו בהו
חברייא. תא חזי, פי יי אלהיך אש אוכלה
הוא, הא אתמר מלה דא כגו חברייא דאית
אשא אכלא אשא (ואית אשא) ואכיל לה ושצי
לה. בגין דאית אשא תקיפא מאשא
ואוקמוה.

אבר תא חזי, מאן דבעי למנדע חכמתא
דיחודא קדישא. יסתכל בשלהובא
דסלקא מגו גחלתא. או מגו בוצינא דדליק.
דהא שלהובא לא סלקא אלא (דף נא ע"א) כד
אתאחיד במלה גסה (נ"א אתרא).

תא חזי, בשלהובא דסלקא אית תרין
נהורין. חד נהורא חורא דנהיר. וחד
נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא. ההוא
נהורא חורא איהו לעילא וסלקא באורח
מישור. ותחותיה ההוא נהורא תכלא או
אוכמא דאיהו פרסיא ליהוא חורא.

וההוא נהורא חורא שארי עלויה
ואתאחידו דא בדא למהוי כלא חד.

וההוא נהורא אוכמא או גוון תכלא דאיהו
לתתא הוא כרסיא דיקר ליהוא חורא. ועל
דא רזא דתכלתא. והאי כרסיא תכלא אוכמא
אתאחד במלה אתרא לאתדלקא דהוא מתתא

להאחז באור הלבן (העליון).

והתבולת השחר הזה לפעמים חוזר להיות אדם. ואותו אור לבן שעליו לא משתנה לעולמים, שהרי הוא תמיד לבן, אבל תכלת זה משתנה לגונים הללו. לפעמים תכלת או שחר, ולפעמים אדם, וזה נאחז לשני צדדים. נאחז למעלה באותו אור (עליון) לבן. נאחז למטה בדבר ההוא שפתחתו שמתקן בו להאיר (דברים ששמים לו לתדלק) ולהאחז בו.

וזו אוכלת תמיד ומשמידה לאותו דבר ששמים לה. שהרי בכל מה שנדבק בו למטה ושורה עליו, אותו אור תכלת משמיד אותו ואוכל אותו, משום שדרפו היא להשמיד ולהיות אוכל, שהרי בו תלויה השמדת הפל, מות של הכל. ולכן היא אוכלת כל מה שנדבק בה למטה.

ואותו אור לבן ששורה עליו לא אוכל ולא משמיד לעולמים ולא משתנה אורו, ועל זה אמר משה פי ה' אלהיך אש אכלה הוא. אכלה ודאי. אוכל ומשמיד כל מה ששורה תחתיו. ועל זה אמר ה' אלהיך ולא אלהינו, משום שמשה באותו אור לבן שלמעלה היה שלא השמיד ולא אכל.

בא ראה, אין לו התעוררות להדלק האור התכלת הזה להתאחד באור לבן אלא על ידי ישראל שהם נדבקים בו תחתיו. ובא וראה, אף על פי שדרף של האור תכלת ושחר הזה להשמיד כל מה שנדבק בו תחתיו, ישראל נדבקים בו תחתיו ועומדים בקיים. זהו שכתוב (דברים) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים. בה' אלהיכם ולא אלהינו (אלא בה'

וההוא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חוורא (כ"א עלאה).

ודא תכלא אוכמא לזמנין אתהדר סומקא. וההוא נהורא חוורא דעליה לא אשפני לעלמין דהא חוורא הוא תדיר. אבל האי תכלא אשפני לגוונין אלין. לזמנין תכלא אוכמא. ולזמנין סומקא. והאי אתאחיד לתרין סטרין. אתאחיד לעילא בההוא נהורא (כ"א עלאה) חוורא. אתאחיד לתתא בההוא מלה דתחותי דמתקנא ביה לאנהרא (מלון דשוין ליה לאדלקא) ולא אתאחדא ביה.

ודא אכלא תדיר ושצי לההוא מלה דשוין ליה. דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה. בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי אכיל. דהא ביה תליא שצו דכלא מותא דכלא. ובגיני כף איהי אכיל כל מה דאתדבק ביה לתתא.

וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי לא אכיל ולא שצי לעלמין ולא אשפני נהוריה. ועל דא אמר משה פי יי אלהיך אש אוכלה הוא. אוכלה ודאי. אכיל ושצי כל מה דשריא תחותי. ועל דא אמר יי אלהיך ולא אלהינו. בגין דמשה בההוא נהורא חוורא דלעילא הוה דלא שצי ולא אכיל.

תא חזי, לית ליה אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חוורא, אלא על ידי ישראל דאנון מתדבקן ביה תחותי.

והא חזי, אף על גב דארחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותי. ישראל מתדבקן ביה תחותי וקיימן בקיומא דדא הוא דכתיב,

אֱלֹהֵיכֶם, בְּאוֹתוֹ אֹר תִּכְלַת שָׁחַר
שְׂאוּכַל וּמִשְׁמִיד כָּל מַה שְׂנֵדְבֵק
בּו תַּחֲתִיו, וְאַתֶּם מִתְדַבְּקִים בּו
וְקַנְיָמִים, שְׁכַתוּב חַיִּים כְּלַכֶּם
הַיּוֹם.

וְעַל הָאוֹר הַלְבָן שְׂרוּי לַמַּעֲלָה
אוֹר נִסְתָּר שְׁמֻקִּיף אוֹתוֹ, וְסוּד
עֲלִיּוֹן כָּאֵן. וְהַכֵּל תִּמְצָא
בְּשִׁלְהֶבֶת שְׁעוּלָה וְחֻכְמוֹת שֶׁל
הָעֲלִיוֹנִים בָּהּ. בָּא ר' פִּנְחָס
וּנְשָׁקוּ. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן
שֶׁנִּפְגְּשָׁנוּ כָּאֵן. הִלְכוּ עִם רַבִּי
פִּנְחָס שְׁלֹשָׁה מִיָּלִין.

חֲזָרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהַחֲבָרִים. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה שְׂאֲמָרְנוּ סוּד
הַחֻכְמָה הוּא בִּיחוד הַקְדוּשׁ
שֶׁמִּשׁוּם כֶּךָ ה"א אַחֲרוֹנָה שֶׁל
הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ הוּא אוֹר תִּכְלַת
שָׁחַר שְׁנֵאֲחִזוּ בִּיה"ו, שֶׁהוּא אוֹר
לְבָן שְׂמַאִיר.

בֹּא רְאֵה, לַפְעָמִים הָאוֹר הַתִּכְלַת
ד', וְלַפְעָמִים ה'. אֵלֶּא בְּזִמְנֵן שְׁלֹא
נִדְבָקִים בּו יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה
לְהַדְלִיק אוֹתוֹ לְהֶאֱחִזוּ בְּאוֹר
הַלְבָן הוּא ד', וְלַפְעָמִים
שְׁמַעוֹרִים אוֹתוֹ לְהַתְּחַבֵּר עִם
הָאוֹר הַלְבָן, אֲזִי נִקְרָא ה'. מִזִּין
לְנוּ? שְׁכַתוּב (שם כב) כִּי יִהְיֶה
נַעֲרָה בְּתוּלָה. נַעֲרָ כְּתוּב בְּלִי ה',
מַה הַטָּעַם? מִשׁוּם שְׁלֹא
הַתְּחַבְּרָה בְּזָכֵר, וּבְכָל מְקוֹם
שְׁלֹא נִמְצָאִים זָכָר וּנְקֵבָה, ה"א
לֹא נִמְצָאת וְעוּלָה מִשָּׁם, וְנִשְׁאָר
ד'.

שְׁתָּרִי הִיא כָּל זִמְנֵן שֶׁמִּתְחַבְּרַת
בְּאוֹר הַלְבָן שְׂמַאִיר נִקְרָאת ה',
שְׁתָּרִי אֲזִי הַכֵּל מִתְּחַבֵּר כְּאַחַד.
הִיא נִדְבָקַת בְּאוֹר הַלְבָן, וְיִשְׂרָאֵל
נִדְבָקִים בָּהּ [לְמַשְׁה] וְעוֹמְדִים
תַּחֲתֶיהָ לְהַדְלִיק אוֹתָהּ, וְאֲזִי הַכֵּל
אַחַד. וְזֶהוּ סוּד הַקְרָבָן, שֶׁהַעֲשָׂן
שְׁעוּלָה מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְאוֹר
הַתִּכְלַת הַזֶּה לְהַדְלִיק. וְכִשְׁנֵדְלֵק,
מִתְּחַבֵּר בְּאוֹר הַלְבָן, וְהַגֵּר דוֹלֵק

(דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בֵּינִי
אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא אֱלֹהֵינוּ (אלא בֵּי אֱלֹהֵיכֶם). בְּהֵהוּא
נְהוּרָא תִכְלָא אוּכְמָא דְאַכִּיל וְשָׂצִי כָּל מַה
דְּאַתְדַּבֵּק בֵּיה תַּחֲוֹתֶיהָ. וְאַתּוֹן מִתְדַּבְּקֵן בֵּיה
וְקַנְיָמִי. דְכַתִּיב חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְעַל נְהוּרָא חוּרָא, שְׂרִיָּא לְעִילָא נְהוּרָא
סְתִימָא דְאַקִּיף לִיה. וְרָזָא עֲלָאָה הַכָּא.
וְכִלָּא תִשְׁפַּח בְּשִׁלְהוּבָא דְסֻלִּיק וְחֻכְמַתִּין
דְּעֲלִיוֹנִין בֵּיה. אָתָּא רַבִּי פִּנְחָס וּנְשָׁקִיה. אָמַר
בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְאַיעֲרַעֲנָא הַכָּא. אֲזִלוּ עִמִּיהָ
דְרַבִּי פִּנְחָס תְּלַת מִיָּלִין.

אַתְדַּרְרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחַבְרִיָּא. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן הָא דְאַמְרֵן רָזָא דְחֻכְמַתָּא
אִיהוּ בִּיחודָא קְדִישָׁא. דְבִגִּין כֶּךָ ה"א בְּתַרְאָה
דְשְׂמָא קְדִישָׁא אִיהוּ נְהוּרָא תִכְלָא אוּכְמָא
דְאַתְאַחִיד בִּיה"ו דִּהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְנְהִיר.
תָּא חֲזִי, לְזִמְנִין הָאִי נְהוּרָא תִכְלָא ד'.
וְלְזִמְנִין ה'. אֵלֶּא בְּזִמְנָא דְלֹא מִתְדַּבְּקֵן
בֵּיה יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לְאַדְלָקָא לִיה לְאַתְאַחֲדָא
בְּנְהוּרָא חוּרָא, אִיהוּ ד'. וְלְזִמְנָא דְמִתְעַרֵּי
לִיה לְאַתְחַבְּרָא עִם נְהוּרָא חוּרָא כְּדִין אַקְרִי
ה'. מְנַלֵּן דְכַתִּיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה
בְּתוּלָה, נַעֲרָ פְתִיב בְּלֹא ה'. מְאִי טַעְמָא בְּגִין
דְלֹא אַתְחַבְּרַת בְּדַכּוּרָא. וּבְכָל אֲתֵר דְלֹא
אַשְׁתַּפְּחוּ דְכָר וְנוּקְבָא, ה"א לֹא אֲשַׁתְּכַח
וְסֻלְקָא מִתְּמָן וְאַשְׁתָּאר ד'.

דְהָא אִיהִי כָּל זִמְנָא דְאַתְחַבְּרַת בְּנְהוּרָא חוּרָא
דְנְהִיר אַקְרִי ה'. דְהָא כְּדִין כְּלֹא
אַתְחַבְּרַת פְּחָדָא. אִיהִי אַתְדַּבְּקַת בְּנְהוּרָא
חוּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקֵן בָּהּ (ד"א ל"ג לְתַתָּא)
וְקַנְיָמָא תַּחֲוֹתָהּ לְאַדְלָקָא לָהּ. וְכְדִין כְּלֹא חַד.
וְדָא הוּא רָזָא דְקַרְבָּנָא. דְתִנְנָא דְסֻלִּיק אַתְעַר
לִיה לְהָאִי נְהוּרָא תִכְלָא לְאַדְלָקָא. וְכַד

אֲתִדְלַק אֶת־חִבְר (דף נא ע"ב) בְּנִהוּרָא חוּרָא
וּשְׂרָגָא דְלִיק בִּיחודָא חַד.

וּבְגִין דְאַרְחִייה דְהַאי נְהוּרָא תְכֵלָא לְשִׁיצָאָה
וּלְמַהוּי אָכִיל כֹּל מַה דְאַתְדַּבֵּק בֵּיה
תְּחוּתִיה. כַּד רַעוּא אֲשַׁתְּפַח וּשְׂרָגָא דְלִיק
בְּחִבְוֵרָא חַד כְּדִין כְּתִיב, (מלכים א יח) וַתְּפוּל אֲשֶׁר
ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה וְגו'. וְכַדִּין אֲתִיידַע
דְּהַיָּא שְׂרָגָא דְלִיק בְּחִבְוֵרָא חַד וְקִשׁוּרָא
חַד. נְהוּרָא תְכֵלָא אֲתִדְבֵּק בְּנִהוּרָא חוּרָא
וְאִיהוּ חַד. אָכִיל תְּחוּתִיה תְּרַבִּין וְעֵלוּן.
דְּמִשְׁמַע דְּהָא לָא אָכִיל (נ"א וְאִיהוּ וְעֵלוּן דְּהָא לָא אָכִיל)
תְּחוּתִיה, אֲלֵא בְּזִמְנָא דְאִיהוּ סְלִיק (נ"א דְלִיק)
וְכֵלָא אֲתִקְשֵׁר וְאֲתִחְבֵּר בְּנִהוּרָא חוּרָא.
וְכַדִּין שְׁלֵמָא דְעֵלְמִין כְּלָהוּ, וְכֹלָא אֲתִקְשֵׁר
בִּיחודָא חַד.

וְלִבְתַּר דְּסִיִּים לְשִׁיצָאָה תְּחוּתִיה הַאי
נְהוּרָא תְכֵלָא, מִתְדַּבְּקִין בֵּיה
תְּחוּתִיה כְּהִי וְלִיּוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל. אֵלִין בְּחֻדָּה
דְּשִׁיר. וְאֵלִין בְּרַעוּתָא דְלִבָּא וְאֵלִין בְּצִלוּתָא.
וּשְׂרָגָא דְלִיק עֲלִייהוּ. וְאַתְדַּבְּקוּ נְהוּרִין כְּחַד
וְנִהוּרִין עֲלֵמִין וּמִתְבָּרְכִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין.
וְכַדִּין וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי אֱלֹהֵיכֶם חִיִּים
כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְאַתֶּם, אַתֶּם מִיבְעֵי לִיה.
אֲלֵא ו' לְאוֹסְפָא עַל תְּרַבִּין וְעֵלוּן דְאַנּוּן
מִתְדַּבְּקִין בֵּיה וְאָכִלִין וְשִׁצְאִין. וְאַתּוּן
מִתְדַּבְּקִין בֵּיה בְּהַהוּא נְהוּרָא תְכֵלָא אוּכְמָא
דְאַכְלָא וְאַתּוּן קִימִין הָדָא הוּא דְכְּתִיב חִיִּים
כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ס"א וְתִכְלַת וְאַיִנְקוּן), כֹּל גְּוֹנִין טְבִין
לְחֵלְמָא, כֹּר מִתְכֵלָא דְאִיהוּ אָכִיל וְשִׁצֵי
תְדִיר. וְאִיהוּ אֵילְנָא דְבֵיה מוּתָא וְשְׂרָיָא עַל
עֲלֵמָא תַתָּאָה. וּבְגִין דְכֵלָא שְׂרָיָא תְּחוּתִיה
אִיהוּ אָכִיל וְשִׁצֵי.

בִּיחודָא אַחַד.

וּמִשּׁוּם שְׂדִרְכוּ שֶׁל הָאוּר הַתְּכֵלֶת
הַזֶּה לְהַשְׁמִיד וְלִהְיוֹת אוּכֵל כֹּל מַה
שְׂנֵדְבֵק בּוֹ תַחְתּוֹ. כְּשֶׁרְצוֹן נִמְצָא
וְנֵר דוֹלֵק בְּחִבּוּר אַחַד, אִז כְּתוּב
(מלכים-א יח) וַתְּפוּל אֲשֶׁר ה' וַתֹּאכַל אֶת
הָעוֹלָה וְגו'. וְאִז נוֹדַע שְׂאוֹתוֹ נֵר
דוֹלֵק בְּחִבּוּר אַחַד וְקִשֵׁר אַחַד.
אוּר תְּכֵלֶת נִדְבֵק בְּאוּר לְבָן וְהוּא
אַחַד. אוּכֵל תַּחְתּוֹ חֲלָבִים וְעוֹלוֹת
שְׂמִשְׁמַע שְׂזָה לֹא אוּכֵל (נ"א וְהוּא
וְעוֹלוֹת שְׂחֵרֵי לֹא אוּכֵל) תַּחְתּוֹ, אֲלֵא בְּזִמְן
שֶׁהוּא עוֹלָה (דוֹלֵק) וְהַכֵּל נִקְשֵׁר
וּמִתְחַבֵּר בְּאוּר הַלְבָן, וְאִז הוּא
שְׁלוֹם הָעוֹלָמִים כְּלָם, וְהַכֵּל נִקְשֵׁר
בִּיחודָא אַחַד.

וְאַחַר שְׁסִים לְהַשְׁמִיד תַּחְתּוֹ אוּר
תְּכֵלֶת זֶה, מִתְדַּבְּקִים בּוֹ תַּחְתּוֹ
כְּהִינִים לְוִים וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵה בְּחֻדוֹת
הַשִּׁיר, וְאֲלֵה בְּרְצוֹן הַלֵּב, וְאֲלֵה
בְּתַפְלָה. וְנֵר דוֹלֵק עֲלֵיהֶם.
וְנִדְבָקִים הָאוּרוֹת כְּאַחַד וּמְאִירִים
הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים.

וְאִז וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם
חִיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְאַתֶּם? אַתֶּם
צְרִיף לְכַתֵּב! אֲלֵא ו' - לְהוֹסִיף עַל
חֲלָבִים וְעוֹלוֹת שֶׁהֵם נִדְבָקִים בּוֹ
וְאוּכֵלִים וּמִשְׁמִידִים, וְאַתֶּם
מִתְדַּבְּקִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ אוּר תְּכֵלֶת
שְׁחַר שְׂאוּכֵלֶת וְאַתֶּם קִימִים. זֶהוּ
שְׂכַתוּב חִיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ס"א וְתִכְלַת
וְאַיִנְקוּן) כֹּל הַגְּוֹנִים טוֹבִים לְחֵלּוֹם,
חוּץ מִתְכֵלֶת שֶׁהוּא אוּכֵל וּמִשְׁמִיד
תְּמִיד, וְהוּא אֵילִן שְׂבוּ מוֹת וְשׁוּרָה
עַל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּמִשּׁוּם
שֶׁהַכֵּל שׁוּרָה תַּחְתּוֹ, הוּא אוּכֵל
וּמִשְׁמִיד.

וְאַם תֹּאמַר כֶּף, גַּם שׁוּרָה בְּשְׁמִים
לְמַעְלָה, וְכַמָּה צְבָאוֹת הֵם
לְמַעְלָה, וְכֵלָם [מִשְׁמִידִים וְאוּכֵלִים]
קִימִים. בֹּא רְאֵה, כֹּל אוֹתֶם

וְאִי תִימָא הָכִי נִמֵי שְׂרָיָא בְּשְׁמִיָא לְעֵילָא וְכַמָּה חֲתִלִין אַנּוּן לְעֵילָא וְכַלְהוּ

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתוֹ אֹרֹךְ תְּכַלֵּת נְכַלְלִים, אֲבָל הַתַּחֲתוֹנִים לֹא כָּף, שֶׁהֵם דְּבַר גֶּס, הָעוֹלָם [נ"א אַחַר לְמִטָּה עַל מַה] שְׁעוֹמֵד וְשׁוֹרֵה עָלָיו. וְלִכְּנֹן אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּד אוֹתָם. וְאֵין לָהּ דְּבַר אַחַר לְמִטָּה בְּעוֹלָם שְׁלֹא יִשְׁמַד, מִשּׁוּם שְׁאוֹר הַתְּכַלֵּת מְשַׁמֵּד כָּל מַה שְׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גִּנּוּיִם שֶׁל מִינֵי אוֹרוֹת נִחְלַק הָעוֹלָם. שְׁבַעַת נִחְלָקִים לְשִׁבְעַת תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מֵכָּה בַּתְּהוֹם שְׁלוֹ, וְאַכְנִים מַתְּגַלְגָּלוֹת בַּתוֹף הַתְּהוֹם, וְנִכְנָס אוֹתוֹ אֹרֹךְ בְּאוֹתָם אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָם, וּמִים יוֹצְאִים בָּהֶם, וְשׁוֹקְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל הַתְּהוֹם וּמְכַסֶּה לְשָׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מִים בְּאוֹתָם נְקִבִים, וְנִכְנָס אֹרֹךְ וּמְכַסֶּה לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הַתְּהוֹם. מַתְּגַלְגָּל הָאוֹר בַּחֲבֵרְתּוֹ, וּפּוֹגְשִׁים בְּאֶחָד, וְנִחְלָקִים הַמִּים, וְאוֹחֲזִים כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת בְּשִׁבְעַת תְּהוֹמוֹת, וְכוּרִים [שׁוּרִים] בְּחֻשְׁכִּים שֶׁל הַתְּהוֹם. וְהַחֲשֻׁכִים הִלְלוּ מַתְּעַרְבִים בָּהֶם, וְעוֹלִים הַמִּים וְיִוֵּרְדִים וּמַתְּגַלְגָּלִים בְּאוֹתָם מְאוֹרוֹת. וּמַתְּעַרְבִים כְּאֶחָד אוֹרוֹת וְחֻשָּׁף וּמִים, וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם אוֹרוֹת שְׁלֹא נִרְאִים חֲשׁוּכִים.

כִּי אֶחָד מֵכָּה בַּחֲבֵרוֹ, וְנִחְלָקִים לְשִׁבְעַת וַחֲמִשָּׁה צְנוּרוֹת שֶׁל הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זֹרְמִים מִים. כָּל צְנוּר וְצְנוּר עוֹלָה בְּקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מְזַדְּעָעִים. וּכְשִׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמַע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לְחֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר: חֵלֵק מִימִיךָ וְאַכְנִס בְּךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מְאוֹת [וּשְׁשִׁים] וּשְׁמוֹנִים [וַחֲמִשָּׁה] גִּידִים. מֵהֶם לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחָרִים וּמֵהֶם אֲדָמִים. נִכְלְלוּ זֶה בְּזֶה וְנַעֲשׂוּ גִזְוֹן

(שְׁצִי וְאִכִּיל) קִיִּימִי. תָּא חֲזִי, כָּל אֲנוּן דְּלַעִילָא בְּהֵוֹא נְהוֹרָא תְּכָלָא אֲתַפְּלִין. אֲבָל תַּתְּאִי לָאו הָכִי דְּאֲנוּן מְלָה גְּסָה עֲלִמָּא (נ"א אַחַרָּא לְתַתְּאִי עַל מַה) דְּקִיִּימָא וְשָׁרִיא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כְּף אֲכִיל וְשְׁצִי לוֹן. וְלִית לָהּ מְלָה אַחַרָּא לְתַתְּאִי בְּעֲלִמָּא דְּלֹא אֲשַׁתְּצִי. בְּגִין דְּנְהוֹרָא תְּכָלָא שְׁצִי לְכָל מַה דְּקִיִּימָא עֲלֵיהּ.

בְּאַרְבָּעִין וַחֲמִשׁ גִּוּוֵי זִינֵי נְהוֹרִין אֲתַפְּלִיג עֲלִמָּא. שְׁבַעַת מַתְּפַלְגִין לְשִׁבְעַת תְּהוֹמִין. כָּל חַד בְּטַשׁ בַּתְּהוֹמָא דִּילֵיהּ וְאַכְנִין מַתְּגַלְגָּלִין בְּגוֹ תְּהוֹמָא. וְעִיִּל הֵוֹא נְהוֹרָא בְּאֲנוּן אֲבָנִין וְנִקֵּב לוֹן. וּמִיָּא נִפְקוּ בְּהוּ וְשָׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל תְּהוֹמָא וַחֲפִיִּיא לְתַרִּין סְטָרִין.

נִפְקוּ מִיָּא בְּאֲנוּן נִיִּקֵּבִין וְעָאֵל נְהוֹרָא וּבְטַשׁ לְאַרְבַּע סְטָרֵי תְּהוֹמָא. מַתְּגַלְגָּלָא נְהוֹרָא בַּחֲבֵרְתָּהּ וְאַעֲרַעְוּ בַּחַד וּפְלַגִין מִיִּין וְאַחֲדִין כָּל אֲנוּן שְׁבַעַת בְּשִׁבְעַת תְּהוֹמִי. וְכִרְאֵן (ס"א שְׂרָאֵן) בַּחֲשׁוּכֵי תְּהוֹמָא. וְחֲשׁוּכֵי אֲנוּן אֲתַעֲרְבִי בְּהוֹן. וְסִלְקִין מִיָּא וְנִחְתִּין וּמַתְּגַלְגָּלִין בְּאֲנוּן נְהוֹרִין. וְאַתְּעַרְבוּ כַּחֲדָא נְהוֹרִין וְחֲשׁוּכִין וּמִיִּין וְאַתְּעַבִּידוּ מַנִּיִּיהוּ נְהוֹרִין דְּלֹא אֲתַחֲזָאן חֲשׁוּכָאן.

בְּטַשׁ כָּל חַד בַּחֲבֵרִיהּ. וּמַתְּפַלְגִין לְשִׁבְעִין וַחֲמִשׁ צְנוּרֵי תְּהוֹמָא וּבְהוּ נִגְדִין מִיָּא. כָּל צְנוּרָא וְצְנוּרָא סְלִיק בְּקִלְיָהּ (וְאַתְּעוּעוּ) וְאַזְדְּעוּעֵן תְּהוֹמִין. וְכַד הֵוֹא קָלָא אֲשַׁתְּמַע, כָּל תְּהוֹמָא קָרִי לְחֲבֵרִיהּ וְאָמַר פְּלִיג מִימִיךָ וְאַעוֹל בְּךָ. הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים מ"ב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוּרֶיךָ.

תַּחַת אֵלִין תְּלַת מְאָה (נ"א וְשִׁתִּין) וְתַמְנִין (וַחֲמִשָּׁה) גִּידִין. מִנְהוֹן חֲנוּרִין מִנְהוֹן אוֹכְמִין מִנְהוֹן סוּמְקִין. אֲתַפְּלִילוּ דָּא בְּדָא וְאַתְּעַבִּידוּ

אָחד. אוֹתָם גִּידִים נִרְקְמוּ בְשֵׁבַע עֶשְׂרֵה רִשְׁתוֹת, וְכָל אַחַת נִקְרְאת רִשֵׁת גִּידִים. (הַתְּקִימוּ) נִרְקְמוּ זֶה בְּזֶה וַיּוֹרְדִים בְּתַחְתִּית הַתְּהוֹם. פִּתַח אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁפֵי רִשְׁתוֹת כְּמֵרְאֵה הַבְּרָזֶל, וְשְׁפֵי רִשְׁתוֹת אַחֲרוֹת כְּמֵרְאֵה הַנְּחָשֶׁת.

שְׁנֵי כִסָּאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. כָּל אוֹתָן רִשְׁתוֹת מִחֲבֵרוֹת כְּאֶחָד, וּמִים יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צְנוּרוֹת וְנִכְנָסִים בְּרִשְׁתוֹת הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִסָּאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שָׁחַר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ, כְּשֶׁהֵם עוֹלִים, עוֹלִים [כְּאֶחָד] בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר. וְכַשִּׁיּוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר מִיָּמִין, וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְּׂמָאל. כְּשֶׁעוֹלִים בְּכִסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר, מְנַמְּיָהּ הַכִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ שְׂמָאל וַיּוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְגַּלְגְּלִים הַכִּסָּאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, (יּוֹרְדִים וְלוֹקְחִים) לוֹקְחִים כָּל אוֹתָן הַרִשְׁתוֹת לְתוֹכָם וּמְכַנְּסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה. עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלָה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אַחֵר לְמַטָּה שֶׁל כָּל הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִסָּאוֹת אֵלּוּ מִתְגַּלְגְּלִים כָּל אוֹתָם הַתְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צְנוּרוֹת נִנְעָצוּ בֵּין שְׁנֵי הַכִּסָּאוֹת הַלְלוּ.

שְׁבָעִים וְחֲמִשָּׁה [אוֹרוֹת] צְנוּרוֹת הֵם. שְׁבָעָה הֵם עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַכֵּל, וְכָל אוֹתָם אַחֲרִים אַחֲזוּזִים בָּהֶם, וְכֹלם נִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה, וְנִנְעָצִים בְּגִלְגְּלֵי הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה.

אֲנוּן גִּידִין אֲתִרְקִימוּ בְשֵׁבַע עֶשְׂרֵה רִשְׁתוֹת. וְכָל חֵד רִשֵׁת גִּידִין אֶקְרִי (אֲתִרְקִימוּ) אֲתִרְקִימוּ דָא בְּדָא וְנַחְתִּין בְּשִׁפּוּלֵי תְהוּמֵי. תַּחֲוֹת אֵלִין. תְּרִין רִשְׁתִּין קְיִימִין כְּחִיזוּ דְפְרִזְלָא. וְתִרִין רִשְׁתִּין אַחֲרֵינִין כְּחִיזוּ דְנַחֲשָׂא.

תְּרִין כְּרִסּוֹן קְיִימֵי עֲלֵייהוּ חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. כָּל אֲנוּן רִשְׁתִּין מִתְחַבְּרִין כְּחֵדָא וּמִיָּין נַחְתִּין מֵאֲנוּן צְנוּרִין וְעֵאלִין בְּאֵלִין רִשְׁתִּין. אֲנוּן תְּרֵי כְּרִסּוֹן חֵד כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, וְחֵד כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא. אֵלִין תְּרִין כְּרִסּוֹן פֵּד אֲנוּן סְלָקִין סְלָקִין (בְּחֵד) בְּהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא. וְכֵד נַחְתִּין נַחְתִּין בְּהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא.

אֵלִין תְּרִין כְּרִסּוֹן חֵד מִיָּמִינָא וְחֵד מִשְּׂמָאלָא. וְהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא מִיָּמִינָא. וְהֵוָה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא סַסְגוֹנָא מִשְּׂמָאלָא. (דף נב ע"א) פֵּד סְלָקִין בְּכְרִסְיָא דְרְקִיעָא אוּכְמָא, מֵאִיָּה כְּרִסְיָא דְרְקִיעָא שְׂמָאלָא וְנַחְתִּין בֵּיהּ.

מִתְגַּלְגְּלִין כְּרִסּוֹן חֵד בְּחֵד (ס"א נַחְתֵי וְנִקְטִין) נִקְטִין כָּל אֲנוּן רִשְׁתִּין בְּגוּוֹיְהוּ וְעֵאלִין לֹן בְּשִׁפּוּלָא דְתְהוּמָא תַתְּאָה. קָאִים חֵד כְּרִסְיָא וְסְלִיק לְעֵילָא מִכָּל אֲנוּן תְהוּמֵי. וְקָאִים כְּרִסְיָא אַחֲרָא לְתַתָּא דְכָל תְהוּמֵי. בֵּין תְּרִין כְּרִסּוֹן אֵלִין מִתְגַּלְגְּלִין כָּל אֲנוּן תְהוּמֵי. וְכָל אֲנוּן צְנוּרִין אֲתִנְעָצוּ בֵּין תְּרִין כְּרִסּוֹן אֵלִין.

שְׁבָעִין וְחֲמִשׁ (ד"א ל"ג בְּהוֹרִין) צְנוּרִין אֲנוּן. שְׁבָעָה אֲנוּן עֲלָאֵי דְכֵלָא. וְכָל אֲנוּן אַחֲרֵינִין אַחֲדִין בְּהוּ. וְכֵלְהוּ נְעִיצֵי בְּגִלְגְּלוּי דְהֵאֵי כְּרִסְיָא בְּסִטְרָא דָא. וְנְעִיצִין בְּגִלְגְּלוּי דְהֵאֵי כְּרִסְיָא בְּסִטְרָא דָא.

בְּהוֹן מִיִּין (נ"א בתהומיא) סִלְקִין וְנַחְתִּין. אַנוּן
 דְּנַחְתִּין פְּרָאן בְּתַהוּמֵי וּבְקַעֲי לֹון. אַנוּן
 דְּסִלְקִין עֲלָאִין בְּאַנוּן נוּקְבֵי אַבְנִין וְסִלְקִין
 וּמִלְיִין לְשַׁבַּע יַמִּין. עַד פְּאן שְׁבַעַה גְּוֹוֵי
 נְהוּרִין בְּרָזָא עֲלָאָה.

שְׁבַעַה נְהוּרִין אַחְרַנִּין מִתְּפַלְגִין לְשַׁבַּעַה
 יַמִּים. וַיִּמָּא חַד פְּלִיל לֹון. הַהוּא יִמָּא
 חַד, אִיהוּ יִמָּא עֲלָאָה דְכֻלְהוּ שְׁבַע יַמִּין פְּלִילִין
 בִּיה. שְׁבַעַה נְהוּרִין אֵלִין עֲאֵלִין לְגוּ הַהוּא
 יִמָּא וּמַחְאָן לִיה לְיִמָּא (לְשַׁבַּעִין) לְשַׁבַּעַה סְטָרִין.
 וְכַל סְטָרָא וְסְטָרָא אַתְּפֻלְג לְשַׁבַּעַה נַחְלִין.
 פְּדַכְתִּיב, (יִשְׁעִיה יא) וְהַפְּהוּ לְשַׁבַּעַה נַחְלִים וְגו'
 וְכַל נַחְלָא וְנַחְלָא אַתְּפֻלְג לְשַׁבַּעַה נְהָרִין. וְכַל
 נְהָרָא וְנְהָרָא אַתְּפֻלְג לְשַׁבַּעַה אַרְחִין. וְכַל
 אֹרְחָא וְאֹרְחָא אַתְּפֻלְג לְשַׁבַּעַה שְׁבִילִין. וְכַל
 מִימוֹי דְיִמָּא כֻלְהוֹן עֲאֵלִין לְגוּוִיהוּ.

שְׁבַעַה נְהוּרִין סִלְקִין וְנַחְתִּין לְשַׁבַּעַה סְטָרִין.
 שְׁבַעַה נְהוּרִין עֲלָאִין עֲאֵלִין לְגוּ יִמָּא.
 שְׁתָּא אַנוּן וּמַחְד עֲלָאָה נְפֻקִי. כְּמָה דְנָטִיל
 יִמָּא הָכִי פְּלִיג מִימוֹי לְכַל אַנוּן יַמִּין. לְכַל
 אַנוּן נְהָרִין. חַד תְּנַיְנָא לְתַתָּא בְּסִטְר שְׁמָאֵלָא
 שְׂאֵט בְּכַל אַנוּן נְהָרִין אֲתִי בְּסִטְר קְשָׁקְשׁוּי
 כֻלְהוֹן תְּקִיפִין כְּפְרֻזָּלָא וּמְטִי לְשִׂאֲבָא וְשִׂאִיב
 אַתְּרָה. וְכַל אַנוּן נְהוּרִין אַתְּחַשְׁכֵן קַמִּיה.
 פּוּמִיה וְלִישְׁנִיה מְלַהֲטָא אֲשָׂא (חֲדוּד דְלִישְׁנִיה)
 חֲדוּד לִישְׁנִיה פְּחַרְבָּא תְּקִיפָא.

עַד דְּמְטִי לְמִיעֵל לְמַקְדָּשָׁא גוּ יִמָּא וּכְדִין
 סְאִיב מַקְדָּשָׁא וְאַתְחַשְׁכֵן נְהוּרִין. וְנְהוּרִין
 עֲלָאִין סִלְקִין מִן יִמָּא. פְּדִין יִמָּא מִתְּפַלְגִין
 מִימוֹי בְּסִטְר שְׁמָאֵלָא וַיִּמָּא קֶאֱפִי וְלֹא נְגַדִין
 מִימוֹי. וְעַל דָּא רָזָא דְמִלָּה כְּמָה דְכְּתִיב
 וְהַנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
 עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רָזָא דְחוּיָא בִישָׂא נַחְתִּין

בְּהֵם [נ"א בתהומות] מִים עוֹלִים
 וַיִּוֹרְדִים. אוֹתָם שִׁיּוֹרְדִים כּוֹרִים
 בְּתַהוּמוֹת וּבוֹקְעִים אוֹתָם. אוֹתָם
 שְׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נִקְבֵי
 הָאֲבָנִים, וְעוֹלִים וּמִמְלָאִים
 לְשַׁבַּעַת הַיָּמִים. עַד פְּאן שְׁבַעַה
 גְּוִנִים שֶׁל אוֹרוֹת בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

שְׁבַעַה אוֹרוֹת אַחְרִים נַחְלָקִים
 לְשַׁבַּעַה יַמִּים, וְיָם אַחַד כּוֹלֵל
 אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא יָם
 הָעֲלִיּוֹן שֶׁכֵּל שְׁבַעַת הַיָּמִים
 כְּלוּלִים בוֹ. שְׁבַעַה אוֹרוֹת הִלְלוּ
 נִכְנָסִים לְתוֹף אוֹתוֹ הַיָּם וּמִפִּים
 בוֹ לִים [לְשַׁבַּעִים] לְשַׁבַּעַה צְדָדִים.
 וְכַל צַד וְצַד נַחְלָק לְשַׁבַּעַה
 נַחְלִים, כְּפִתּוּב (יִשְׁעִיה יא) וְהַפְּהוּ
 לְשַׁבַּעַה נַחְלִים וְגו'. וְכַל נַחַל
 וְנַחַל נַחְלָק לְשַׁבַּעַה נְהָרוֹת, וְכַל
 נְהָר וְנְהָר נַחְלָק לְשַׁבַּעַה דְּרָכִים,
 וְכַל דְּרָף וְדְרָף נַחְלָק לְשַׁבַּעַה
 שְׁבִילִים, וְכַל מִימֵי הַיָּם כֻּלָּם
 נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שְׁבַעַה אוֹרוֹת עוֹלִים וַיִּוֹרְדִים
 לְשַׁבַּעַה צְדָדִים. שְׁבַעַה אוֹרוֹת
 עֲלִיּוֹנִים נִכְנָסִים לְתוֹף הַיָּם. שֵׁשׁ
 הֵם, וּמִעֲלִיּוֹן אַחַד יוֹצְאִים. כְּמוֹ
 שְׁנוּטֵל הַיָּם, כִּף מַחְלָק מִימּוֹ
 לְכַל אוֹתָם יַמִּים, לְכַל אוֹתָם
 נְהָרוֹת. תְּנִין אַחַד לְמִטָּה בְּצַד
 שְׂמָאל שֵׁט בְּכַל אוֹתָם נְהָרוֹת בְּא
 בְּצַד. קְשָׁקְשׁוּי כֻּלָּם חֲזָקִים
 כְּבַרְזֵל, וּמַגִּיעַ לְשֶׁאֵב, וְשׂוֹאֵב
 מְקוּמָה. וְכַל אוֹתָם הָאוֹרוֹת
 נַחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיּוּ וְלִשְׁוֹנו
 לוֹהֲטִים אֵשׁ. [חַד לְשׁוֹן] מַחְדָּדַת
 לְשׁוֹנו כְּחַרְבַּת חֲזָקָה.

עַד שְׁמַגִּיעַ לְהַכְּנֵס לְמַקְדָּשׁ לְתוֹף
 הַיָּם, וְאֵז מְטַמֵּא אֶת הַמַּקְדָּשׁ
 וְהָאוֹרוֹת נַחְשָׁכִים, וְאוֹרוֹת
 עֲלִיּוֹנִים עוֹלִים מֵהֵימָּן. וְאֵז
 נַחְלָקִים מִימֵי הַיָּם בְּצַד שְׂמָאל,
 וְהַיָּם קוֹפֵא וּמִימּוֹ לֹא זוֹרְמִים.
 וְעַל זֶה סוּד הַדְּבָר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב
 וְהַנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵית

השָׁדָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים.
סוד הַנְּחֹשׁ הָרַע יוֹרֵד מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה [ס"י מִלְמַעְלָה לְמַטָּה], וְהוּא שֹׁט
עַל פְּנֵי הַמַּיִם הַמְרִירִים, וַיּוֹרֵד
לְפָתוֹת לְמַטָּה עַד שִׁפְלוֹ לְתוֹךְ
רִשְׁתּוֹ.

הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הוּא מוֹת שֶׁבְעוֹלָם,
וְהוּא נִכְנָס בְּמַעְיו הַנְּסֻתָּרִים שֶׁל
הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמָאל. וַיֵּשׁ
נְחֹשׁ אַחַר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יְמִין.
שְׁנֵיהֶם הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹהָ.

מִבְּרַח חַיַּת הַשָּׂדֶה, שֶׁהָרִי כָּל שְׂאֵר
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין בָּהֶם חָכְם לְהִרַע
כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא זִהְמַת
הַזָּהָב. אוֹי לְמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרָיו,
שֶׁהוּא גוֹרֵם לוֹ מוֹת וּלְכָל מִי
שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וְהָרִי בְּאַרְנוֹהָ.
אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו לְמַטָּה וַיּוֹרֵד
לְדַעַת בְּכָל מָה שֶׁלְמַטָּה. כְּמוֹ
שִׁירֵד, כִּף נִמְשָׁךְ רְצוֹנוֹ וְדָרְכוֹ
אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְנִחְשׁ
הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲוַת הָעוֹלָם וַיִּדְרְכוּ
שְׁטִיִּם בְּמִקּוֹם זֶה. אִזְ קָם, וְהוּא
נִמְשָׁךְ אַחַר אָדָם וְאַשְׁתּוֹ וַנִּדְבַק
בָּהֶם, וַגֵּרָם לָהֶם מוֹת וּלְכָל
הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. עַד
שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא
פָּסְקָה זִהְמַתוֹ מִהָעוֹלָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ וַנִּדְבְּקוּ
בְּעֵץ שְׁשׂוּרָה בּוֹ מוֹת לְמַטָּה, מָה
כְּתוּב? וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה'
אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגֵן. מִתְּהַלֵּךְ אֵין
כְּתוּב כָּאֵן, אֲלֹא מִתְּהַלֵּךְ.

בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁאָדָם לֹא חֲטָא,
הָיָה עוֹלָה וְעוֹמֵד בְּחֻכְמַת הָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן וְלֹא הָיָה נִפְרָד מֵעַץ
הַחַיִּים. כִּיּוֹן שֶׁהִגְדִּיל תַּאֲוָתוֹ
לְדַעַת וּלְרַדַּת לְמַטָּה, נִמְשָׁךְ
אַחֲרֵיהֶם עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעַץ הַחַיִּים,
וַיֵּדַע רַע וְעוֹב הַטּוֹב. וְעַל זֶה
כְּתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפֵץ
רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרַף רַע. מִי
שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר רַע, אֵין לוֹ דִּירָה

מִתְּתָא לְעִילָא (ס"י מַעֲלָא לְתַתָּא) וְהוּא שְׂאֵט עַל
אַפֵּי מִיּוֹן מְרִירָן. וְנַחֲיַת לְאַפְתֵּי לְתַתָּא עַד
דִּיפְלוֹן גּוֹ רִשְׁתּוֹי.

הָאִי חוּיָא הִיא מוֹתָא דְעֵלְמָא. וְהוּא עָאל
בְּמַעְוֵי דְסֻתִּים דְּבַר נָשׁ, הוּא לְסֻטְר
שְׂמָאלָא. וְאִית חוּיָא אַחֲרָא דְחַיֵּי בְּסֻטְר
יְמִינָא. תְּרוּוּיָהּוּ אֲזִלֵּי עֲמִיהָ דְּבַר נָשׁ. כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ.

מִבְּרַח חַיַּת הַשָּׂדֶה דְּהָא כָּל שְׂאֵר חַיּוֹן
דְּחֻקְלָא לִית בְּהוּ חֻכִּים לְאַבְאָשָׁא
כְּהָאִי. בְּגִין דְּאִיהוּ זִוְהִמָּא דְדִהְבָּא. וְוִי לְמָאן
דְּאַתְמֻשִׁיף אַבְתְּרִיהָ. דְּאִיהוּ גְרִים לִיהָ מוֹתָא
וּלְכָל דְּאַתְיִין אַבְתְּרִיהָ. וְהָא אוּקְמוּהָ. אָדָם
אַמְשִׁיף אַבְתְּרִיהָ לְתַתָּא וְנַחֲיַת לְמַנְדַּע בְּכָל
מָה דְלְתַתָּא. כְּמָה דְנַחֲיַת, הִכִּי אַתְמֻשִׁיף
רְעוּתִיהָ וְאַרְחוּי אַבְתְּרִיָּהּוּ עַד דְּמֻטִּין לְהָאִי
חוּיָא וְחֻמוֹ תִּיאוּבְתִּיהָ דְעֵלְמָא וְשֻׁטוֹ אַרְחוּי
בְּאַתְרָא דָּא. כְּדִין קָם וְאַתְמֻשִׁיף אִיהוּ
אַבְתְּרִיָּהּוּ דְאָדָם וְאַתְתִּיהָ וְאַתְדַּבַּק בְּהוּ
וְגָרִים לְהוּ מוֹתָא וּבְכָל דְרִי דְאַתּוֹ אַבְתְּרִיהָ.
עַד דְּמֻטוֹ יִשְׂרָאֵל לְטוֹרָא דְסִינַי לֹא פָּסַק
זִוְהִמָּא דִּילִיָּהּ מַעֲלָמָא. וְהָא אַתְמָר. כִּיּוֹן
דְּחֻטּוֹ וְאַתְדַּבְּקוּ בְּאִילָנָא דְשְׂרִיא בִּיהָ מוֹתָא
לְתַתָּא. מָה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים
מִתְּהַלֵּךְ בְּגֵן. מִתְּהַלֵּךְ אֵין כְּתִיב כָּאֵן. אֲלֹא
מִתְּהַלֵּךְ.

תָּא חוּי, עַד לֹא חֲטָא אָדָם, הוּהוּ סְלִיק וְקָאִים
בְּחֻכְמָה דְנִהִירוֹ עֲלָאָה. וְלֹא הוּהוּ מִתְפָּרֵשׁ
מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. כִּיּוֹן דְּאַסְגִּי תִיאוּבְתָא לְמַנְדַּע
וּלְנַחֲתָא לְתַתָּא, אַתְמֻשִׁיף אַבְתְּרִיָּהּוּ, עַד
דְּאַתְפָּרֵשׁ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי. וַיֵּדַע רַע וְשָׁבַק טוֹב.
וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפֵץ רָשָׁע אֶתָּה
לֹא יִגְרַף (דף נב ע"ב) רַע. מָאן דְּאַתְמֻשִׁיף

בְּתֵר רָע, לִית לִיה דִּירָה עִם אִילָנָא דְחַיִּי.
 וְעַד לָא חֲטָאוּ הֵווּ שְׁמַעִין קָלָא מְלַעִילָא
 וְהֵווּ יָדְעֵי חֲכַמְתָּא עֲלָאָה וְקִיָּיִמִי
 בְּקִיּוּמָא דְזִיְהִירָא עֲלָאָה וְלֹא דְחַלִּי. פִּיּוּן
 דְּחֲטָאוּ אֲפִילוּ קָלָא דְלִתְתָּא לָא הֵוִי יְכָלִין
 לְמִיקָם בֵּיה. פְּגוּוּנָא דָּא עַד לָא חֲבֹו יִשְׂרָאֵל
 בְּשַׁעְתָּא דְקִיָּיִמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינֵי
 אֲתַעְבֵּר מִנִּיֵּיהוּ זִוְהֵמָא דְהָאִי חִיּוּיָא. דְּהָא
 כְּדִין בְּטוּל יִצְרַר הָרַע הָוָה מַעְלָמָא וְדַחוּ לִיה
 מִנִּיֵּיהוּ. וְכִדִּין אֲתַאֲחִידוּ בְּאִילָנָא דְחַיִּי וְסָלְקוּ
 לְעִילָא וְלֹא נַחְתוּ לְתַתָּא.

עִם עֵץ הַחַיִּים.
 וְעַד שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִים
 קוֹל מְלַמְעֵלָה וְהָיוּ יוֹדְעִים חֲכָמָה
 עֲלִיוֹנָה וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּם שֶׁל זֶהר
 הָעֲלִיּוֹן וְלֹא פוֹחְדִים. פִּיּוּן
 שֶׁחָטְאוּ, אֲפִלוּ קוֹל שֶׁלֹּמְטָה לֹא
 יָכִלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. כְּמוֹ זֶה, עַד שֶׁלֹּא
 חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעֲהַ שֶׁעָמְדוּ
 יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי נִתְבַטְּלָה
 מֵהֶם זְהֻמַּת הַנְּחֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אִז
 בְּטוּל יִצְרַר הָרַע הָיָה מִהָעוֹלָם
 וְדַחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאִז נֶאֱחָזוּ בְּעֵץ
 הַחַיִּים וְעָלוּ לַמַּעְלָה וְלֹא יָרְדוּ
 לַמַּטָּה.

אִז הָיוּ יוֹדְעִים וְרוֹאִים
 אֲסַפְקָלְרִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְעִינֵיהֶם
 אוֹרוֹ וְשִׁמְחִים לְדַעַת וְלִשְׁמַע.
 וְאִז חָגַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 חֲגוּרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם הַנְּחֹשׁ
 הַזֶּה וְלֹא יִטְמָא אוֹתָם כְּמוֹ קֹדֶם.
 פִּיּוּן שֶׁחָטְאוּ בְּעֵגֶל, בְּטָלוּ מֵהֶם
 כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת וְאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים,
 וּבְטָלוּ מֵהֶם אוֹתָן חֲגוּרוֹת מְזִינּוֹת
 שֶׁהִתְעַטְרוּ מֵהַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן
 הַקְּדוֹשׁ, וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם נַחֲשׁ
 הָרַע כְּמוֹ מַקְדָּם וְגִרְמוּ מוֹת לְכָל
 הָעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן מָה כְּתוּב?
 (שְׁמוֹת לד) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֵת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרָן עוֹר
 פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹהִים.

בֹּא רְאֵה מָה כְּתוּב בְּתַחֲלָה [שְׁמוֹת
 ד], וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.
 וְכֻלָּם רוֹאִים אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים
 וּמְאִירִים בְּאֲסַפְקָלְרִיָּה שְׁמַאִירָה,
 שְׁכַתוּב, (שם ט) וְכָל הָעָם רֹאִים אֵת
 הַקּוֹלֹת. וְעַל הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא
 פוֹחְדִים, שְׁכַתוּב (שם טו) זֶה אֱלֹהִים
 וְאַנְוָהוּ. אַחַר שֶׁחָטְאוּ, פָּנָיו
 הַסְּרָסוּר לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְרְאוֹת,
 שְׁכַתוּב (שם לד) וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי
 אֱלֹהִים.

בֹּא רְאֵה מָה כְּתוּב בְּהֵם, (שם לג)
 וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת עֲדֵימָם

בְּדִין הֵווּ יָדְעִין וְחֲמָאן אֲסַפְקָלְרִיָּאן עֲלָאִין
 וְאֲתַנְהִירִין עֵינֵיהֶוּ וְחֲדָאן לְמַנְדַּע
 וְלִמְשַׁמַּע. וְכִדִּין חָגַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 חֲגוּרִין דְּאֲתַוּוֹן דְּשָׁמִיָּה קְדִישָׁא דְלֹא יִיכּוּל
 לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהֶוּ הָאִי חוּיָא וְלֹא יִסְאֵב לוֹן
 פְּקַדְמִיתָא. פִּיּוּן דְּחֲטָאוּ בְּעֵגֶל אֲתַעְבֵּר מִנִּיֵּיהוּ
 כָּל אַנּוּן דְּרָגִין וְנַהֲרִין עֲלָאִין. וְאֲתַעְבֵּרִו
 מִנִּיֵּיהוּ אַנּוּן חֲגִירוֹ מְזִינִין דְּאֲתַעְטְרוּ מִשְׁמָא
 עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְאֲמַשִּׁיכוּ עֲלֵיהֶוּ חוּיָא בִישָׁא
 כְּמַלְקָדְמִין וְגִרְמוּ מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְלִבְתֵּר
 מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת לג) וַיִּרְא אֶהָרֶן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֵת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרָן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי
 אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא (שְׁמוֹת יד) וַיִּרְא
 יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכֻלָּהוּ חֲמָאן
 זְהִרִין עֲלָאִין וּמִתְנַהֲרִין בְּאֲסַפְקָלְרִיָּא דְנַהֲרָא
 דְכְתִיב, (שְׁמוֹת ט) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֵת הַקּוֹלֹת.
 וְעַל יָמָא הֵווּ חֲמָאן וְלֹא דְחַלִּין דְכְתִיב, (שְׁמוֹת
 טו) זֶה אֱלֹהִים וְאַנְוָהוּ. לְבַתֵּר דְחֲטָאוּ, פָּנָיו הַסְּרָסוּר
 לֹא הָיוּ יְכָלִין לְמַחְמֵי דְכְתִיב (שְׁמוֹת לד) וַיִּירָאוּ
 מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹהִים.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּהוּ (שְׁמוֹת לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי

מהר חורב, שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם אוֹתָם כְּלֵי זֶן [שהתחברו בהם] [שהתחברו בהם] בְּהַר סִינֵי כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֶם נַחֲשׁ רָע. כִּיִּזֶן שִׁבְטֹלוּ מֵהֶם מֵה פְּתוּבָה? (שם) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה הַפְּסוּק הִזָּה אַל זֶה? אֲלֵא כִּיִּזֶן שִׁבְטֹלוּ מֵה מִשְׁרָאֵל אוֹתָם כְּלֵי זֶן עֲלִיּוֹנִים, אָמַר, הֲרִי וְדָאֵי מִכָּאן וְהִלְאָה נַחֲשׁ רָע זְבֵא לְדוּר בִּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאֵן מִקְדָּשׁ בִּינֵיהֶם - יִטְמָא. מִיד - וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. כִּי רָאָה מֹשֶׁה שֶׁהֲרִי אֲזִי יִשְׁלַט נַחֲשׁ רָע מֵה שְׁלֹא הִזָּה מִקְדָּשׁ לְזֶה.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָיָה בַּהֲתַחֲלָה אֱהָל מוֹעֵד? אֲלֵא בַּהֲתַחֲלָה אֱהָל סֶתֶם, וְכַעַת אֱהָל מוֹעֵד. מֵה זֶה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב, וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב - מֵה מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם חֲדוּהָ שֶׁל הַלְּבָנָה שְׁנֹתוֹסְפָה בּוֹ קֹדֶשָׁה. [מֵה מוֹעֵד] לֹא שׁוֹלְטֵת בּוֹ חֶסְרוֹן, גַּם כָּאֵן קָרָא לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהִרְאוֹת שְׁהֲרִי הַתְּרַחֵק [נַחֲשׁ] אֱהָל מִבִּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגָּם, וְעַל זֶה וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד פְּתוּבָה.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְרָע - שְׁהֲרִי בַּהֲתַחֲלָה הִזָּה אֱהָל סֶתֶם, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (ישעיה לב) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּחַ, וְעַכְשָׁו אֱהָל מוֹעֵד. בַּהֲתַחֲלָה לְתַת חַיִּים אֲרַפִּים לְעוֹלָמִים שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֶם מוֹת, מִכָּאֵן וְהִלְאָה אֱהָל מוֹעֵד, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. עַכְשָׁו נִתָּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים לְעוֹלָם. בַּהֲתַחֲלָה לֹא נִפְגָּם, וְעַכְשָׁו נִפְגָּם. בַּהֲתַחֲלָה חֲבֵרוֹתָא וְזוּוּג שֶׁל הַלְּבָנָה בְּשֵׁמֶשׁ שְׁלֹא יִסוּרוּ, עַכְשָׁו אֱהָל

יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵיִם מֵהַר חוֹרֵב. דְּאֲתַעְבֵּר מִנִּיִּהוּ אֲנוּן מְזִינֵן (דְּאֲתַחֲבֵרוּ בְּהוּ ד"א דְּאֲתַחֲבֵרוּ בְּהוּ) בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ הֵהוּא חוּיָא בִּישָׂא. כִּיִּזֶן דְּאֲתַעְבֵּר מִנִּיִּהוּ מֵה כְּתִיב, (שמות לב) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מָאִי הָאִי קָרָא לְגַבִּי הָאִי. אֲלֵא כִּיִּזֶן דִּידַע מֹשֶׁה דְּאֲתַעְבֵּרוּ מִנִּיִּהוּ דִּישְׂרָאֵל אֲנוּן זִינֵין עֲלֵאִין, אָמַר הָאִי וְדָאֵי מִכָּאֵן וְהִלְאָה חוּיָא בִּישָׂא יִיתִי לְדִיִּירָא בִּינֵיהוּ, וְאִי יָקוּם מִקְדָּשָׁא הֲכָא בִּינֵיהוּ, יִסְתָּאב. מִיד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחִמָּא מֹשֶׁה דְּהָא כְּדִין יִשְׁלוּט חוּיָא בִּישָׂא מֵה דְּלֹא הָוָה מִקְדָּמַת דִּנָּא.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הִזָּה בְּקִדְמִיתָא אֱהָל מוֹעֵד. אֲלֵא בְּקִדְמִיתָא אֱהָל סֶתֶם, הַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. מָאִי מוֹעֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב מֵה מוֹעֵד דְּאִיהוּ יוֹם חֲדוּהָ דְּסִיִּהְרָא דְּאֲתוֹסְפָא בִּיהַ קְדוּשָׁה (מֵה מוֹעֵד) לֹא שְׁלֵטָא בִּיהַ פְּגִימוֹתָא. אוּף הֲכָא קָרָא לָהּ בְּשֵׁמָא דָּא לְאַחְזָאָה דְּהָא אֲתַרְחִיק (חוּיָא) אֱהָל מִבִּינֵיהוּ וְלֹא אֲתַפְּגִים וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אַבָּא אָמַר לְבִישׁ דְּהָא בְּקִדְמִיתָא הָוָה אֱהָל סֶתֶם כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר, (ישעיה לב) אֱהָל בַּל יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּחַ. וְהַשְׁתָּא אֱהָל מוֹעֵד. בְּקִדְמִיתָא לְמִיָּהֵב חַיִּין אֲרוּפִין לְעֵלְמִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ מוֹתָא. מִכָּאֵן וְהִלְאָה אֱהָל מוֹעֵד כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר, (איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. הַשְׁתָּא אֲתִיִּיהֵיב בִּיהַ זְמַנָּא וְחַיִּין קְצוּבִין לְעֵלְמָא. בְּקִדְמִיתָא לֹא אֲתַפְּגִים, וְהַשְׁתָּא

אתפגים. בקדמיתא חברותא וזווגא דסיהרא בשמשא דלא יעדון. השתא אוהל מועד זווגא דלהון מזמן לזמן. ובגיני כן וקרא לו אוהל מועד מה דלא הוה קודם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה כולו. מראה מקומות תמצאהו בכוף הספר)

רבי שמעון הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא. והוה יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה הא כתיב, (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא, ושליט בהו ההוא חוּיָא בישא דאעדו ליה מנייהו בקדמיתא. ישראל תינח. יהושע דלא חטא, אעדי (ד"א אתעדי) מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או לא. (דף נג ע"א).

אי תימא דלא אעדי (ד"א אתעדי) מניה, אי הכי אמאי מית פשאר בני נשא. אי תימא דאתעדי מניה, אמאי. והא לא חטא. דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל. ואי תימא (ד"א ל"ג דהא) דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל, אמאי.

פתח ואמר, (תהלים יא) פי צדיק יי צדקות אהב ישר יחזו פנימו. האי קרא אמרו ביה חבריאי מאי דקאמרו. אבל פי צדיק יי, צדיק הוא ושמייה צדיק, ובגיני כן צדקות אהב. ישר, איהו ישר. כמה דאת אמר צדיק וישר. ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנו ארתייהו למיהן בארע מישר פדקא יאות. תא חזי, פד דאין קדשא ברין הוא עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא.

ותא חזי, פד חב אדם באילנא דאכל מניה,

מועד, הווג שלהם מזמן לזמן. ולכן קרא לו אוהל מועד מה שלא היה קודם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד -

מה) יש כאן כמה שורות רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה, הרי כתוב (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה, ושולט בהם אותו נחש רע שהסירו אותו מהם בתחלה. נניח ישראל, אבל יהושע שלא חטא, בטל [ויתבטל] ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עצם בחר סיני או לא?

אם תאמר שלא בטל ממנו, אם כן, למה מת פשאר בני אדם? אם תאמר שהוסר ממנו - למה? והרי לא חטא, שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל? ואם תאמר שלא קבל אותה עטרה בחר סיני כמו שקבלו ישראל - למה?

פתח ואמר, (תהלים י) פי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. בפסוק זה אמרו החברים מה שאמרו. אבל פי צדיק ה', צדיק הוא ושמו צדיק, ולכן צדקות אהב. ישר - הוא ישר, כמו שנאמר צדיק וישר. ועל זה יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישרה פראוי. בא ראה, פשדן הקדוש ברוך הוא את העולם, אינו דן אותו אלא לפי רב בני האדם.

ובא וראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאותו עץ ששורה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריד אשה מבעלה, ועמד חטא הפגם הזה בלבנה עד

גרם ליהוא אילנא דשרי

ומפריד אותה מלמעלה ונחשף
אורה ונדבקות בנחש הרע, ואז
שואבת מות למטה לפל ונדבקות
בנחש ומתרחקת מעץ החיים.

ועל זה גרם מות לכל העולם.
וזהו שאז נטמא המקדש עד זמן
קצוב שנתקנה הלכנה ושבה
להאיר, וזהו אהל מועד. ועל זה
יהושע לא מת אלא בעטיו של
הנחש הזה שקרב ופגם את
המקדש כמו קדם. וזהו סוד
הכתוב (שמות ל) ויהושע בן נון
נער לא ימיש מתוך האהל. שאף
על גב שהוא נער למטה לקבל
אור, לא ימיש מתוך האהל. כמו
שנפגם זה - כף גם נפגם זה, אף
על גב שקלי זין קדוש היה לו.
כיון שנפגמה הלכנה, כף הוא
ודאי לא נצל לבדו ממנו מאותו
גון ממש.

בא ראה, כמו זה, כיון שחטא
אדם, נטל הקדוש ברנף הוא
ממנו אותם כלי זין, אותיות
מאירות קדושות שעטר אותו
הקדוש ברנף הוא. ואז פחדו,
וידעו שהרי התפשטו מהם. זהו
שכתוב וידעו כי עירמם הם.
בהתחלה היו מתלבשים באותם
כתרי כבוד מזינים שהם חרות
מהכל. כיון שחטאו, התפשטו
מהם, ואז ידעו שהרי חרות
קורא להם, וידעו שהפשטו
מחרות הכל, וגרמו מות להם
ולכל העולם.

ויתפרו עלה תאנה הרי פרשנו
שלמדו כל מיני כשפים וקסמים
ונאחזו בזה שלמטה, כמו
שנתבאר. באותה שעה נגרעה
הזקיפות וקומת האדם מאה
אמות. ואז נעשה פרוה, ועמד
אדם בדין והתקללה הארץ, והרי
בארנו.

ויגרש את האדם. אמר רבי
אלעזר, לא ידעתי מי עשה

מלעילא ואתחשכת נהוראה ואתדבקות בחויה
בישא. וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא
ואתדבקות בחויה ואתרחקת מאילנא דחייא.

ועל דא גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא
דכדין אסתאבת מקדשא עד זמן קציב
דאתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל
מועד. ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא
של נחש דא דקריב ופגים משפנא
פדקדמיתא. ודא הוא רזא דכתיב, (שמות לג)
ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.
דאף על גב דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא,
לא ימיש מתוך האהל. כמה דאתפגים דא
הכי נמי אתפגים דא. אף על גב דזיינא
קדישא הוה ליה. כיון דאתפגים סיהרא הכי
הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא
גוונא ממש.

תא חזי, פגוונא דא כיון דחב אדם נטל
קדשא ברנף הוא מניה אנון זייני אתוון
נהירין קדישין דאעטר ליה קדשא ברנף הוא.
וכדין דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו דהא
הוא דכתיב וידעו כי עירומים הם. בקדמיתא
הוה מתלבשין באנון כתרי יקר מזיינין דאנון
חירו מפלא. כיון דחבו אתפשטו מנייהו.
וכדין ידע דהא מותא קרי לון. וידעו
דאתפשטו מחירו דכלא. וגרמו מותא לון
ולכל עלמא. (דף נג ע"ב)

ויתפרו עלה תאנה הא אוקימנא דאוליפו
פל זייני חרשין וקוסמין ואחידו
בהאי דלתתא כמה דאתמר. והיא שעתא
אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמיין. וכדין
אתעביד פרוהא וקאים אדם בדינא ואתלטיא
ארעא והא אוקימנא:

ויגרש את האדם. אמר רבי אלעזר לא

גרושין למי, אם הקדוש ברוך הוא עשה גרושים לאדם אם לא. אבל הדבר התהפך, ויגרש את, א"ת דוקא, ומי גרש את? האדם. האדם ודאי גרש את, ולכן כתוב וישלחהו ה' אלהים מגן עדן. למה וישלחהו? משום שגרש אדם את, כפי שבארנו. וישכן - הוא השרה אותם במקום זה. שהוא גרם וסתם דרכים ושבילים והשרה דינים על העולם, והמשיך קללות מאותו יום ומעלה.

ואת להט החרב המתהפכת, כל אלו ששוריים בזורקי הדינים על העולם, שמתהפכים לגונים רבים כדי להפרע מהעולם. לפעמים אנשים ולפעמים נשים. לפעמים אש לזהטת ולפעמים רוחות שאין מי שיעמד בהם. וכל זה לשמר את דרך עץ החיים שלא יוסיפו להרע כמקדם. להט החרב - אלו שמלהטים אש ותלנינים על ראשי הרשעים והחוטאים. והגונים מתהפכים לכמה מינים לפי דרכי בני האדם, ועל זה להט, כמו שנאמר (מלאכי א) ולהט אתם היום הבא וגו', והרי נאמר. החרב - זו חרב לה', כמו שנאמר (ישעיה לד) חרב לי' לה' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה, להט החרב - [אפלו] כל אותם הממנים שלמטה שמתהפכים מדמות לדמות, כלם ממנים על העולם להרע ולהסתות את רשעי העולם שעוברים על מצוות רבונם.

בא ראה, פיון שאדם חטא, המשיך עליו כמה מינים רעים וכמה בעלי דינים, ופחד מכלם ולא יכל לעמד עליהם. שלמה ידע חכמה עליונה, ושם לו הקדוש ברוך הוא עטרת מלכות, וכל העולם היה פוחד ממנו.

ידענא מאן עביד תרוכין למאן. אי קדשא בריך הוא עבד תרוכין לאדם אי לא. אבל מלה אתהפוך ויגרש את, א"ת דייקא. ומאן גרש את, האדם. האדם ודאי גרש את. ובגין דא כתיב וישלחהו יי אלהים מגן עדן. אמאי וישלחהו, בגין דגרש אדם את פדקאמרן. וישפן, איהו אשרי לון באתר דא דאיהו גרים וסתים אורחין ושבילין ואשרי דינין על עלמא ואמשיך לווטין מההוא יומא ולעילא. ואת להט החרב המתהפכת, כל אנון דשריין פקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגוונין סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא. לזמנין גוברין לזמנין נשין לזמנין אשא מלהטא ולזמנין רוחין דלית מאן דקאים בהו. וכל דא לשמור את דרך עץ החיים דלא יוסיפון לאבאשא פקדמיתא. להט החרב, אנון דמלהטאן אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחיביא. ומתהפכין גוונין לכמה זיינין לפום ארחייהו דבני נשא. ועל דא להט כמה דאת אמר (מלאכי א) ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר. החרב דא חרב לי' כמה דאת אמר, (ישעיה לד) חרב לי' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה להט החרב (אפילו) כל אנון קסטריין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאה לון לחיבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון.

תא חזי, פיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיגי נמוסין ודחיל מפלהו ולא יכיל לקיימא עליהו. שלמה ידע חכמתא עלאה ושיי ליה קדשא בריך הוא עטרא דמלכותא והו דחלו מניה כל עלמא.

כַּיּוֹן שְׁחָטָא, הַמְשִׁיף עָלָיו כְּמָה
מַיִינִים רְעִים וְכְמָה בְּעָלֵי דִינִים,
וּפְחָד מְכָלִם, וְאִזּוּ יְכַלּוּ לְהִרְעֵ לּוֹ.
וּמָה שֶׁהִיָּה בִּידּוֹ לְקַחוּ מִמֶּנּוּ.

וְעַל זֶה, כְּמָה שֶׁהוֹלֵךְ בֶּן אָדָם
וּבְאוֹתָהּ הַדְרָךְ שֶׁנִּדְבַק בָּהּ, כִּף
מוֹשֵׁף עָלָיו כַּח מְמַנָּה שֶׁהוֹלֵךְ
כְּנִגְדּוֹ. כִּף אָדָם הִיָּה מוֹשֵׁף עָלָיו
כַּח טָמֵא אַחַר שֶׁטָּמֵא אוֹתוֹ וְאֵת
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, כִּשְׁחָטָא אָדָם, מְשִׁף
עָלָיו כַּח טָמֵא וְטָמֵא אוֹתוֹ וְאֵת
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוֹהוּ נִחַשׁ הִרְעֵ
שֶׁהוּא טָמֵא וּמְטָמֵא אֵת הָעוֹלָם.
שְׁשִׁינּוּ, כְּשֶׁמוֹצִיא נְשָׁמוֹת מִבְּנֵי
הָאָדָם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ גוֹף טָמֵא,
וּמְטָמֵא אֵת הַבֵּית וּמְטָמֵא אֵת כָּל
אֵלֶּה שֶׁמְתַקְרְבִים אֵלָיו. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (במדבר ט) הַנִּגְעַ בְּמַת וְגוֹ'.

וְעַל זֶה, כַּיּוֹן שֶׁהוּא נוֹטֵל נְשָׁמָה
וּמְטָמֵא אֵת הַגּוֹף, אִזּוּ נִתְּנָה רְשׁוֹת
לְכָל אוֹתָם צְדָדִים טָמְאִים
לְשֵׁרוֹת עָלָיו, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הַגּוֹף
נִטָּמֵא מִן הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ
הִרְעֵ שְׁשׁוּרָה עָלָיו. וְעַל זֶה, בְּכָל
מְקוֹם שֶׁאוֹתוֹ נִחַשׁ הִרְעֵ שׁוּרָה,
מְטָמֵא אוֹתוֹ וְנִטָּמֵא.

וּבֵא וְרֵא, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּשִׁעָה
שִׁישְׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם בְּלִילָה,
וְהַלְיָלָה פּוֹרֵשׁ כְּנִפְיוֹ עַל כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם, טוֹעֲמִים טַעַם הַמְּוֹת.
וּמִתּוֹךְ שֶׁטוֹעֲמִים טַעַם מְוֹת, רוּחַ
הַטָּמֵא הַזֶּה שֶׁטָּהַ עַל הָעוֹלָם
וּמְטָמֵא [אֵת] הָעוֹלָם [ד"א בְּתוֹךְ הַהֵלֵל
שְׁלוֹ], וְשׁוּרָה עַל יְדֵי הָאִישׁ וְנִטָּמֵא.

וּכְשֶׁמְתַעוֹרֵר וְנִשְׁמַתוֹ חוֹזֵרֵת
אֵלָיו, בְּכָל מָה שֶׁיִּקְרַב בִּידּוֹ -
הַכָּל נִטָּמֵא, כִּי שׁוּרָה עָלֵיהֶם רוּחַ
טָמֵא. וְעַל זֶה לֹא יִקַּח אָדָם
בְּגִדָיו לְלַבֵּשׁ מִמֵּי שֶׁלֹּא נִטֵּל יְדָיו,
שֶׁהָרִי הַמְשִׁיף עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ
טָמֵא וְנִטָּמֵא. וְיֵשׁ רְשׁוֹת לְרוּחַ

כַּיּוֹן דְּחַב אֲמִשְׁיף עָלֵיהּ כְּמָה זַיִינִין בִּישְׁיִן
וְכְמָה גְרִדִינִי נְמוֹסִין וְדַחִיל מִכְּלָהוּ וְכַדִּין
יְכִילוּ לְאַבְאָשָׁא לִיהּ וּמָה דְהָוָה בִּידֵיהּ נָטֵלוּ
מַנְיָה.

וְעַל דָּא בְּמָה דְאָזִיל בַּר נָשׁ וּבְהֵהוּא אֲרַחָא
דְּאִתְדַבֵּק בֵּיהּ, הַכִּי מְשִׁיף עָלֵיהּ חִילָא
מִמֶּנָּה דְאָזִיל לְקַבְלֵיהּ. כִּף אָדָם הָוָה מְשִׁיף
עָלֵיהּ חִילָא אַחֲרָא מְסָאב. דְּסָאִיב לִיהּ וּלְכָל
בְּנֵי עֲלָמָא.

הָא חֲזִי, כַּד חַב אָדָם מְשִׁיף עָלֵיהּ חִילָא
מְסָאבָא וְסָאִיב לִיהּ וּלְכָל בְּנֵי עֲלָמָא.
וְהָאִי הוּא חוּזָא בִישָׁא דְאִיהוּ מְסָאב וְסָאִיב
עֲלָמָא. דְתַנִּינָן כַּד אִפִּיק נְשָׁמְתִין מִבְּנֵי נְשָׁא,
אֲשֶׁתָּאֵר מַנְיָה גּוֹפָא מְסָאב וְסָאִיב בֵּיתָא.
וְסָאִיב לְכָל אַנוּן דְמְקַרְבִין בֵּיהּ. הָדָא הוּא
דְכַתִּיב, (במדבר ט) הַנִּגְעַ בְּמַת וְגוֹ'. וְעַל דָּא כַּיּוֹן
דְּאִיהוּ נָטִיל נְשָׁמְתָא וְסָאִיב גּוֹפָא כְּדִין
אֲתִיִּיהִיב רְשׁוֹ לְכָל אַנוּן סְטָרִי מְסָאבָן לְשָׁרְיָא
עָלוּי. דְהָא הָהוּא גּוֹפָא אֲסֶתָּאב מְסִטְרָא
דְהָהוּא חוּזָא בִישָׁא דְשָׁרְיָא עָלוּי. וְעַל דָּא
בְּכָל אֲתַר דְהָהוּא חוּזָא בִישָׁא שְׁאֵרֵי מְסָאב
לִיהּ וְאֲסֶתָּאב.

וְהָא חֲזִי, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא בְּשַׁעֲתָא דְנִיִּימֵי עַל
עַרְסִייהוּ בְּלִילָא, וְלִילָא פְרִישׁ גְּדַפְהָא
עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמֵי טַעֲמָא דְמוֹתָא. וּמַגּוּ
דְטַעֲמֵי טַעֲמָא דְמוֹתָא הָאִי רוּחָא מְסָאבָא
שְׁטִיָא עַל עֲלָמָא וְסָאִיב (על) עֲלָמָא (ד"א ל"ג כְּגוּ
מִפְטָרָא דִלִּיהּ) וְשָׁרְיָא עַל יְדוּי דְבַר נָשׁ וְאֲסֶתָּאב.

וְכַד אֲתַעַר וְאֲתַהֲדַר לִיהּ נְשָׁמְתֵיהּ, בְּכָל מָה
דִּיקְרַב בִּידוּי כְּלָהוּ מְסָאבֵי, בְּגִין דְשָׁרְיָא
עָלִייהוּ רוּחַ מְסָאבָא. וְעַל דָּא לֹא יִסַּב בַּר נָשׁ
מְנוּי לְאַלְבָּשָׁא מִמָּאן דְלֹא נָטִיל יְדוּי. דְהָא
אֲמִשְׁיף עָלֵיהּ הָהוּא רוּחַ מְסָאבָא וְאֲסֶתָּאב. וְאִית לִיהּ רְשׁוֹ לְהָאִי רוּחַ

מִסְאָבָא לְשָׂרְיָא בְּכָל אֶתְר דְּאַשְׁתַּכַּח רְשִׁימוּ
מִסְטָרְיָה.

וְעַל דָּא לֹא יִטּוּל יְדוּי בַר נָשׁ מִמָּאן דְּלֹא
נְטִיל יְדוּי בְּגִין דְּאַמְשִׁיף עֲלֵיהּ הֵהוּא
רוּחַ מִסְאָבָא וְקַבִּיל לֵיהּ הָאֵי דְנָטַל מִיָּא מְנִיָּה
וְאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְשָׂרְיָא עֲלוּי (ד' טו ע"א) דְּבַר נָשׁ.
בְּגִין כֶּף בְּעֵי בַר נָשׁ לְאַסְתַּמְרָא בְּכָל סְטָרוּי
מִסְטָרָא דְהָאֵי חוּיָא בִישָׂא דְלֹא יִשְׁלוּט עֲלוּי.
וְזַמִּין קַדְשָׂא בְּרִיף הוּא לְעֲלָמָא דְאַתִּי
לְאַעְבְּרָא לֵיהּ מִעֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (זכריה
י"א) וְאֵת רוּחַ הַטּוֹמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ (וּכְרִין)
(ד"א וּכְתִיב) (ישעיה כב) בַּלַּע הַמּוֹת לְנֹצֶה וְגו' :

וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חַוְוָה אִשְׁתּוֹ וְגו'. רַבִּי אַבָּא
פְּתַח (וְאָמַר) (קהלת ג) מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי
הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה
הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ. הָאֵי קָרָא כְּמָה
גְּוֹוִנִין אֵית בֵּיהּ. וְהָכֵי הוּא כָּל מְלוּי דְאוּרִייתָא
כְּמָה גְּוֹוִנִין בְּכָל חַד וְחַד וְכִלְהוּ יָאוּת וְהָכֵי
אַנוּן. וְכָל אוּרִייתָא מִתְּפָרְשָׂא בְּשַׁבְעֵין אַנְפִּין.
לְקַבִּיל שַׁבְעֵין סְטָרִין וְשַׁבְעֵין עַנְפִּין. וְהָכֵי
הוּא בְּכָל מְלָה וּמְלָה דְאוּרִייתָא. וְכָל מְאֵי
דְנַפִּיק מִכָּל מְלָה וּמְלָה כְּמָה גְּוֹוִנִין אִתְּפָרְשָׁן
מְנִיָּה לְכָל סְטָרִין.

תָּא חַוְוָי, כַּד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוּרַח קְשׁוּט, הוּא
אָזִיל לִימִינָא, וְאַמְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחָא
קַדִּישָׂא עֲלָאָה מְעִילָא. וְהָאֵי רוּחַ סָלִיק
בְּרַעוּתָא קַדִּישָׂא לְאַתְאַחַדָּא לְעִילָא
וְלֹאֲתַדְבַּקָּא בְּקַדוּשָׁה עֲלָאָה דְלֹא אִתְעַדִּי
מְנִיָּה. וְכַד בַּר נָשׁ אָזִיל בְּאוּרַח בִּישׁ וְסֻטִי
אַרְחוּי, הוּא אַמְשִׁיף עֲלֵיהּ רוּחַ מִסְאָבָא
דְלִסְטָר שְׁמַאלָא, וְסָאִיב לֵיהּ וְאַסְתַּאב בֵּיהּ.
כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (ויקרא יא) וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם
וְנִטְמְתֶם בָּם. אֲתָא לְאַסְתַּאבָּא מִסְאָבִין לֵיהּ.

הַטְמָאָה הַזֹּאת לְשָׂרוֹת בְּכָל מְקוֹם
שְׁנִמְצָא רִשְׁם מִצְדוֹ.

וְכֵן לֹא יִטַּל אָדָם יָדוּי מִמִּי שְׁלֹא
נְטִיל יָדוּי, מִשּׁוּם שְׁהִמְשִׁיף עָלָיו
אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה וְקַבְּלוֹ זֶה
שְׁנִטְל מִים מִמְּנוֹ, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת
לְשָׂרוֹת עַל הָאָדָם. לְכֵן צָרִיף
אָדָם לְהִשְׁמַר בְּכָל צְדָדוֹ מִצְד
הַנְּחָשׁ הַרַע הַזֶּה שְׁלֹא יִשְׁלַט
עָלָיו, וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעוֹלָם הַבָּא לְבַטְלוֹ מִן הָעוֹלָם.
זֶהוּ שְׁכַתּוּב (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ
הַטְמָאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאִז
כְּתוּב (ישעיה כב) בַּלַּע הַמּוֹת לְנֹצֶחַ
וְגו'.

וְהָאֲדָם יָדַע אֶת חַוְוָה אִשְׁתּוֹ וְגו'.
רַבִּי אַבָּא פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מִי
יֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא
לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת
הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ. לְפָסוּק הַזֶּה
יֵשׁ פְּמָה גְּוִנִים, וְכֵן הוּא כָּל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּמָה
גְּוִנִים, וְכִלְמֵי נְאוּתִים וְכֶף הֵם.
וְכָל הַתּוֹרָה מִתְּפָרְשֶׁת בְּשַׁבְעִים
פְּנִים כְּנֶגֶד שַׁבְעִים צְדָדִים
וְשַׁבְעִים עַנְפִּים, וְכֶף הוּא בְּכָל
דְּבָר וְדְבָר שֶׁל הַתּוֹרָה. וְכָל מָה
שְׁיִוצָא מִכָּל דְּבָר וְדְבָר, כְּמָה
אַפְנִים מִתְּפָרְשִׁים מִמְּנוֹ לְכָל
הַצְּדָדִים.

בֵּא רְאָה, כְּשֶׁפָּן אָדָם הוֹלֵף בְּדַרְפָּן
אַמְתָּ, הוּא הוֹלֵף לִימִין וּמְשִׁיף
עָלָיו רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיוְנָה
מִלְּמַעְלָה, וְרוּחַ זֶה עוֹלָה כְּרִצּוֹן
קְדוּשׁ לְהֶאֱחָזוּ לְמַעְלָה וְלֹהֲדַבֵּק
בְּקַדְשָׁה עֲלִיוְנָה שְׁלֹא תִזּוּז מִמְּנוֹ.
וְכִשְׁאָדָם הוֹלֵף בְּדַרְפָּן רַעָה וְסוּטָה
בְּדַרְכּוֹ, הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ
טְמָאָה שְׁלִצְד שְׁמַאל, וּמְטַמֵּא
אוֹתוֹ וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר
(ויקרא יא) וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם
וְנִטְמְתֶם בָּם. כֵּן לְהַטְמָא -
מְטַמְאִים אוֹתוֹ.

וְהָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ אֲזִיל בְּאַרְחָ קְשׁוּט וְאַמְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה וְאַתְדַּבֵּיק בֵּיהּ, בְּרָא דְיוֹלִיד וַיִּפּוֹק מִגְּנִיה לְעֲלָמָא, הוּא מְשִׁיף עָלֶיהָ קְדוּשָׁה עֲלָאָה, וַיְהִי קְדִישׁ בְּקְדוּשָׁה דְּמֵאֲרִיָּה. כְּמָה דְכַתְּיב, (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכַד אִיהוּ אֲזִיל בְּסִטְר שְׁמַאֲלָא, וְאַמְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחַ מְסֻאָבָא וְאַתְדַּבֵּיק בֵּיהּ, בְּרָא דְיִפּוֹק מִגְּנִיה לְעֲלָמָא הוּא אֲמְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחַ מְסֻאָבוּ וַיִּסְתָּאב בְּמְסֻאָבוּ דְהוּא סְטָרָא.

וְכַא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שְׁבוֹן אָדָם הוֹלֵף בְּדַרְף אָמַת וּמוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה וְנִדְבַק בֵּיהּ, הֲבֵן שְׂיוֹלִיד וַיִּצָא מִמְּנוּ לְעוֹלָם הוּא מְשִׁיף עָלָיו קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה וַיְהִי קְדוֹשׁ בְּקְדוּשַׁת רַבּוּנוּ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שם ס) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. וְכַשֶּׁהוּא הוֹלֵף בְּצַד שְׁמַאֲל וּמְשִׁיף עָלָיו רוּחַ טְמָאָה וְנִדְבַק בּוֹ, הֲבֵן שְׂיִצָא מִמְּנוּ לְעוֹלָם הוּא מְשִׁיף עָלָיו רוּחַ טְמָאָה וַיִּטְמָא בְּטְמַאֲת אֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. פֶּד אִיהוּ בְּאַתְדַּבְּקוֹת יְמִינָא סְלָקָא הִיא לְעִילָא. וְכַד אִיהוּ בְּאַתְדַּבְּקוֹת שְׁמַאֲלָא הוּא סְטָר שְׁמַאֲלָא דְאִיהוּ רוּחַ מְסֻאָבוּ נְחִית מְעִילָא לְתַתָּא וְשׁוּי דְיִוְרִיָּה בְּבַר נָשׁ וְלֹא אַעֲדֵי מְגִיָּה. וּבְרָא (ומה) דְאֹלִיד בְּהוּא (רוח) מְסֻאָבוּ אִיהוּ הָוִי בְּרִיָּה מֵהוּא רוּחַ מְסֻאָב אִיהוּ הוּא בְּרָא.

אָדָם נִדְבַק בְּאוֹתוֹ רוּחַ טְמָא, וְאַשְׁתּוּ נִדְבַקָה בּוֹ בְּהִתְחַלָּה, וְלִקְחָה וְקַבְּלָה אוֹתָהּ זְהֵמָה מִמְּנָה הוֹלִיד בֵּן. בֵּן זֶה הוּא בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה. וְעַל זֶה שְׁנֵי בָנִים הֵם - אֶחָד מֵאוֹתוֹ רוּחַ טְמָא, וְאֶחָד כְּשֶׁשָּׁב אָדָם בְּתַשׁוּבָה. וְלִכֵּן זֶה מִצַּד הַטְּמָאָה, (ומה) וְזֶה מִצַּד הַטְּהֵרָה.

רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר, בְּשַׁעָה שֶׁהִטִּיל נַחֲשׁ אוֹתָהּ זְהֵמָה בְּחַוָּה, הִיא קַבְּלָה אוֹתוֹ, וְכַשֶּׁשָּׁמֵשׁ עִמָּה אָדָם, הוֹלִידָה שְׁנֵי בָנִים - אֶחָד מֵאוֹתוֹ צַד טְמָא, וְאֶחָד מִצַּד שֶׁל אָדָם. וְהַבֵּל הִיָּה דוֹמָה בְּדַמוֹת עֲלִיוֹנָה, וְקִיִּין בְּדַמוֹת תַּחְתּוֹנָה, וְלִכֵּן דְּרַכִּיָּהֶם נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה. וְדַאי שְׁקִינְן הִיָּה בֵּן שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁהוּא הַנַּחֲשׁ הַרַע (והכלל בן של אדם) הִנֵּה. וּבְגַלְלֵל שְׁקִינְן בְּאֵ מִצַּד

וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. פֶּד אִיהוּ בְּאַתְדַּבְּקוֹת יְמִינָא סְלָקָא הִיא לְעִילָא. וְכַד אִיהוּ בְּאַתְדַּבְּקוֹת שְׁמַאֲלָא הוּא סְטָר שְׁמַאֲלָא דְאִיהוּ רוּחַ מְסֻאָבוּ נְחִית מְעִילָא לְתַתָּא וְשׁוּי דְיִוְרִיָּה בְּבַר נָשׁ וְלֹא אַעֲדֵי מְגִיָּה. וּבְרָא (ומה) דְאֹלִיד בְּהוּא (רוח) מְסֻאָבוּ אִיהוּ הָוִי בְּרִיָּה מֵהוּא רוּחַ מְסֻאָב אִיהוּ הוּא בְּרָא.

אָדָם אֲתְדַבֵּיק בְּהוּא רוּחַ מְסֻאָב וְאַתְתִּיָּה אֲתְדַבֵּיקָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְנִטְלַת וְקַבִּילַת הוּא זוֹהֵמָא מְגִיָּה אוֹלִיד בַּר. הָאִי בְּרָא בְּרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא אִיהוּ. וְעַל דָּא תְרִין בְּנִין הָווּ. חַד מֵהוּא רוּחַ מְסֻאָב וְחַד פֶּד תַּב אָדָם בְּתִיּוּבָתָא. וּבְגִינֵי כֵּן הָאִי מְסֻטְרָא מְסֻאָבָא. (וְדַא ד"א וְהָאִי) מְסֻטְרָא דְכֵיָּא.

רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר בְּשַׁעְתָּא דְאֵטִיל נַחֲשׁ הוּא זוֹהֵמָא בָּהּ בְּחַוָּה קַבִּילַת לִיָּה. וְכַד אֲשַׁתְּמַשׁ עִמָּה אָדָם אוֹלִידַת תְרִין בְּנִין. חַד מֵהוּא סְטָרָא מְסֻאָבָא וְחַד מְסֻטְרָא דְאָדָם. וְהוּי דְמִי הַבֵּל בְּדִיוֹקְנָא דְלְעִילָא וְקִיִּין בְּדִיוֹקְנָא דְלְתַתָּא. וּבְגִינְן כֵּן אֲתַפְרְשׁוּ אַרְחִיָּיְהוּ דָא מִן דָּא. וְדַאי קִיִּין בְּרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא הוּא

שֶׁל מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת, הִרְגָּ אֶת אָחִיו, וְהוּא בְּצִדּוֹ, וּמִמְנוּ כָּל הַמְדוּרִים הִרְעִים וּמִזִּיקִים וְשָׂדִים וְרוּחוֹת בָּאִים לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיָּן - קִין שֶׁל מְדוּרִים רָעִים שֶׁבָּאוּ מִצִּד הַטְּמֵאָה לְעוֹלָם, וְאַחַר כֵּן הֵבִיאוּ קִרְבָּן. זֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ, וְזֶה הַקָּרִיב מִצִּד שְׁלוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים, מָה זֶה מִקֶּץ יָמִים? זֶהוּ קֶץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵיחֻד זֶה? מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵאוֹתוֹ קֶץ יָמִים הֵבִיאוּ קִרְבָּן. דּוֹקָא שְׁאֵמַר מִקֶּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֶּץ יָמִין. וְלָכֵן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין? אָמַר לוֹ, לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִין הֵבִיאוּ מִקֶּץ הַיָּמִים.

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי

גְּמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָבְלוּ פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָבְלוּ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת יֵאָבְלוּ). (גְּמוּל יִדְּיוֹ - זֶה מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ - שֶׁנֶּאֱמַר) עֲלֵייהֶם וַיִּדְבֹק בָּהֶם לְהִרְגָּ אוֹתָם וּלְטַמֵּא אוֹתָם. וְעַל זֶה קִין הַקָּרִיב מִצִּדוֹ.

וְהִבֵּל הֵבִיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת - לְרִבּוֹת הַצִּד הַעֲלִיּוֹן שֶׁבָּא מִצִּד הַקִּדְשָׁה [מִצִּד קְדוּשָׁה], וְלָכֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הִבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קִבַּל אוֹתָם [אוֹתוֹ] הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו. שֶׁהָרִי לֹא הִתְקַבְּלוּ פָּנָיו, אוֹתָם פָּנִים שֶׁל צִדּוֹ, וְקִבַּל אֶת הִבֵּל. וְלָכֵן פְּתוּב וַיְהִי בְּהִיּוֹתָם בְּשִׁדָּה. בְּשִׁדָּה זֹאת הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב) כִּי בְּשִׁדָּה מִצְאָהּ. וְקִין קָנָא עַל הַנִּקְבָּה הַיְתָרָה שֶׁנּוֹלְדָה עִם הִבֵּל,

דָּא וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אֶתְקַבְּלוּ אֲנָפוּי, אֲנָפוּי אֲנָפוּי

דָּאִיהוּ חוֹזָא בִישָׂא. (וְהִבֵּל בְּרָא דְאֲדָם) הָהוּ. וּבְגִינָא דְקִין אֶתָּא מִסְטָרָא דְמִלֶּאֶךָ הַמּוֹת קְטִיל לִיה לְאַחוּי. וְהוּא בְּסְטָרָא דִילִיָּהּ. וּמִנִּיָּה כָּל מְדוּרִין בִּישִׁין וּמִזִּיקִין וְשָׂדִין וְרוּחוֹת אֶתְיִין לְעֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיָּן, קִיָּן אֶתְּוֹ דְּמְדוּרִין בִּישִׁין דְּאֶתְוֹ מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא לְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֵייתִיאוּ קִרְבָּנָא. דָּא אֶקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ וְדָא אֶקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים, מָאי מִקֶּץ יָמִים, דָּא הוּא קֶץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. וְקִין מֵהֵהוּא קֶץ יָמִים אֵייתִי קִרְבָּנָא. דִּיִּיקָא דְקָאֵמַר מִקֶּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֶּץ יָמִין. וּבְגִינָא כֵּן פְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לִיה לִקְצֵי הַיָּמִים אוֹ לִקְצֵי הַיָּמִין. אָמַר לִיה לִקְצֵי הַיָּמִין. וְקִין מִקֶּץ הַיָּמִים אֵייתִי. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאֲדָמָה. כְּמָה דְאֶתְ דָּאֵת אָמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאֲדָמָה כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע פִּי גְמוּל יִדְּיוֹ וְגו'. (כִּי פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָבְלוּ פִּי מַעֲלִילֵיהֶם יֵאָבְלוּ דָא מִלֶּאֶךָ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ דְּאֶתְמִשָּׁה) עֲלֵייהוּ וַיִּתְדְבֹק בְּהוּ לְקִטְלָא לֹון וּלְסָאָבָא לֹון. וְעַל דָּא קִין אֶקָּרִיב מִסְטָרָא דִילִיָּהּ.

וְהִבֵּל הֵבִיאוּ גַם הוּא מִבְּכּוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סְטָרָא עֲלָאָה דְאֶתְיָא מִסְטָרָא קְדוּשָׁתָא (ד"א מִסְטָרָא קְדוּשָׁא). וּבְגִינָא כֵּן וַיִּשַׁע יי אֶל הִבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. לָא קִבִּיל (לֹון) (ד"א לִיָּה) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לִקְצֵי מֵאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְּהָא לָא אֶתְקַבְּלוּ אֲנָפוּי, אֲנָפוּי אֲנָפוּי

שְׁכָתוֹב וּתְסַף לְלֵדָת, וְהָרִי נֹאמֵר.
הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
שְׁנֵאמַר. אָבֵל שְׂאֵת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
רַבִּי אֲבָא, שְׂאֵת תַּעֲלֶה לְמַעַלָּה וְלֹא
תֵרֵד לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבַר זֶה
כַּעֲת נֶאֱמַר וְנֹאֵה הוּא, אָבֵל כִּף
שְׁמַעְתִּי, שְׂאֵת יַעֲלֶה מִמֶּךָ וְיַעֲזֹב
לְךָ הַדְּבָקוֹת זֹו שֶׁל רוּחַ הַטְּמֵאָה.
וְאִם לֹא - לִפְתַּח חֲטָאֵת רַבִּין. מַה
זֶה לִפְתַּח? זֶה הַדִּין הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא
הַפְּתַח שֶׁל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
קמ) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. חֲטָאֵת
רַבִּין - אוֹתוֹ הֵצֵד שֶׁנֶּדְבָקָה בּוֹ
וְנִמְשָׁךְ עֲלֶיךָ, יִשְׁמַר אוֹתָךְ לְהַפְרֵעַ
מִמֶּךָ, כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲהַ
שֶׁקִּין הֵרַג אֶת הַבַּל, לֹא יָדַע אִיךָ
יּוֹצֵא [יוצאת] נְשַׁמְתוֹ מִמֶּנּוּ, וְהָיָה
נוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּשֵׁנָיו כְּנֹחֵשׁ, וְהָרִי
בְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים. בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲהַ
קָלְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה
הוֹלֵךְ לְכָל צַדִּיק הַעוֹלָם, וְלֹא הָיָה
מְקוֹם שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁטִּפַּח
עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְהֶאֱרַךְ
קַבְּלָה אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר הַפְּתוּחוֹן
לְמַטָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הֶאֱרַךְ קַבְּלָה אוֹתוֹ
לְלַכֵּת בָּהּ, שְׁכָתוֹב וַיִּשֶׁם ה' לְקִין
אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא כִּף, אֲלֵא
לְמַטָּה קַבְּלָה אוֹתוֹ הֶאֱרַךְ בְּמִדּוֹר
אֶחָד שֶׁתְּחַתֶּיהָ, שְׁכָתוֹב הֵן גִּרְשֵׁת
אֵתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה גִּרְשֵׁת, אָבֵל לְמַטָּה לֹא
גִּרְשֵׁת. וּבִכְאִיזָה מְקוֹם קַבְּלָה אוֹתוֹ
הָאֲדָמָה? בְּאֶרְקָא, וְעַל כָּל אֵלֶּה
שְׁדָרִים שֶׁם כְּתוּב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִן
הָאֶרֶץ וּמִפְּתַח הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה.
וְשֶׁם שֶׁם אֶת מְדוֹרוֹ, וְהֵינּוּ שְׁכָתוֹב
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

גִּרְשֵׁת. אָבֵל לְתַתָּא לֹא גִרְשֵׁת. וּבְאֶן אֶתֶר קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנָוִן דְּדִירֵי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתְחַת שְׁמַיָּא אֵלֶּה.
וּתַמְן שׁוּי מְדוֹרֵיהָ. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

דְּסִטְרוּי וְקַבִּיל לִיָּה לְהַבֵּל. וּבְגִינֵי כִף כְּתוּב
וְהָיָה בְּהִיוֹתֶם בְּשַׁעֲהַ. בְּשַׁעֲהַ דָּא אֶתְתָּא. כְּמַה
דָּאֵת אָמַר (דברים כב) כִּי בְּשַׁעֲהַ מְצָאָהּ, וְקִין קָנִי
עַל נוֹקְבָא יִתִּירָה דְּאֶתִּילִידַת עִם הַבֵּל דְּכְתִיב
וּתוֹסֵף לְלֵדָת וְהָא אֶתְמַר :

הַלּוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת כְּמַה דְּאֶתְמַר. אָבֵל
שְׂאֵת כְּדֹאמַר רַבִּי אֲבָא שְׂאֵת תְּסַתְּלַק
לְעִילָא וְלֹא תִיחֹת לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
הָאִי מְלָה הַשְּׁתָּא אֶתְמַר וַיָּאוֹת הוּא. אָבֵל
הַכִּי שְׁמַעְנָא שְׂאֵת יִסְלַק מִיָּנָה וַיִּשְׁבוּק לְךָ
אֶתִּדְבָקוֹתָא דָּא דְרוּחַ מְסֻאָבָא.

וְאִי לֹא לִפְתַּח חֲטָאֵת רוּבִין. מְאִי לִפְתַּח דָּא
דִּינָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ פִּתְחָא דְּכֹלָא כְּמַה
דָּאֵת אָמַר (תהלים קמ) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק.
חֲטָאֵת רוּבִין הֵהוּא סִטְרָא דְּאֶתִּדְבָקַת בֵּיָה
וְאֶתְמַשְׁכַּת עֲלֶיךָ יְהֵא נְטִיר לְךָ לְאֶתְפָּרְעָא
מִנָּה כְּתַרְגוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְקָטִיל
קִין לְהַבֵּל, לֹא הָוָה יָדַע הִיךָ (נפיק) (ר"א
יפיק) נְשַׁמְתִּיהָ מִנִּיהָ. וְהָוָה נָשִׁיף לִיָּה בְּשֵׁנֵיהָ
כְּחֹוּיָא. וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא. בֵּיָה שַׁעֲתָא
לֵיִיט לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל
סִטְרֵי עֲלָמָא, וְלֹא הָוָה אֶתֶר דְּמִקְבֵּל לִיָּה. עַד
דְּאֶטְפַּח עַל רִישֵׁיהָ וְתַב קָמִי מְאֵרִיָּה. וְקַבִּילַת
לִיָּה אֶרְעָא בְּמִדּוֹרָא לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אֶרְעָא קַבִּילַת לִיָּה לְמִיָּהָ בָּהּ
דְּכְתִיב וַיִּשֶׁם יי לְקִין אוֹת. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר לֹא הַכִּי. אֲלֵא לְתַתָּא קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא
בְּמִדּוֹרָא חָדָא דְתַחֲוֹתָהּ דְכְתִיב הֵן גִּרְשֵׁת אוֹתִי
הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה

גִּרְשֵׁת. אָבֵל לְתַתָּא לֹא גִרְשֵׁת. וּבְאֶן אֶתֶר קַבִּילַת לִיָּה אֶרְעָא, בְּאֶרְקָא. וְכָל
אֲנָוִן דְּדִירֵי תַמְן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיהו י) יֹאבְדוּ מִאֶרְעָא וּמִתְחַת שְׁמַיָּא אֵלֶּה.
וּתַמְן שׁוּי מְדוֹרֵיהָ. וְהֵינּוּ דְכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֵדֶן.

תוספתא

בין דאמר קין גדול עוני מנשא, מחל ליה קדשא בריה
הוא פלגו מעונשיה. בגין דגזר עליה בקדמיתא
ואמר ליה נע ונד תהיה בארץ והשתא אשתאר בנוד
בלחודי. קדא הוא דכתיב ויצא קין מלפני יי' וגו'.
כלומר דכד נפק מן קדם יי', הוה בגין למיהוי נד בארעא
ולא נע.

ועוד אמרו כד נפק קין מן קדם יי', אמר לו אדם ברי
מה אתעביד על דינך. אמר לו קין אבא כבד
אתבשרית דמחל לי קדשא בריה הוא בנוד בלחודי.
אמר לו היאך הוא. אמר לו בגין דתבית ואודית קמיה.
אמר אדם וכי דין הוא רב ותקיף חילא דתשובה ואנא
לא ידיעת. שרא לשבחא למריה ולאודאה ליה פתח
ואמר, (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות
ליי'. כלומר טוב לשבחא ולאתבא ולאודאה קמיה
קדשא בריה הוא. (עד כאן תוספתא)

ואמר רבי יצחק מההיא שענתא דקטיל קין
להבל, דאתפרש (ד"א אתפרש) אדם
מאתתיה. תרין רוחין נוקבין הוו אתיין
ומזדווגן עמיה, ואוליד רוחין ושדין דשאטן
בעלמא. ולא תקשי לך האי. דהא בר נש פד
איהו בחלמיה אתיין רוחין נוקבין וחייכן
עמיה ומתחממן מניה ואולידין לבתר. ואלין
אקרון נגעי בני אדם. ולא מתהפכן אלא
לדיוקני בני נשא. ולית לון שערין ברישא.
ועל דא כתיב בשלמה (שמואל ב ז) והוכחתיו
בשכט אנשים ובנגעי בני אדם. ואפילו כהאי
גוונא רוחין דכורין אתיין לנשי עלמא
ומתעברן מניהו ואולידן רוחין. וכלהון נגעי
בני אדם אקרון.

בתר מאה ותלתין שנין אתלבש אדם (דף נה)

תוספתא

בין שאמר קין גדול עוני
מנשוא, מחל לו הקדוש ברוך
הוא חצי מענשו. משום שגזר
עליו בהתחלה ואמר לו נע ונד
תהיה בארץ, ועכשו נשאר בנוד
בלבדו. זהו שכתוב ויצא קין
מלפני ה' וגו'. כלומר, שכשנצא
מלפני ה' היתה בשביל להיות נד
בארץ ולא נע.

ועוד אמרו, כשנצא קין מלפני
ה', אמר לו אדם: בני, מה נעשה
על דינך? אמר לו קין: אבא,
כבר התבשרתי שמחל לי הקדוש
ברוך הוא בנוד בלבדו. אמר לו:
היאך הוא? אמר לו: משום
שחטאתי והודיתי לפניו. אמר
אדם: וכי זהו גדל וחזק כח
התשובה ואני לא ידעתי! והתחיל
לשבח לרבנו ולהודות לו. פתח ואמר (תהלים צב) מזמור
שיר ליום השבת טוב להודות
לה'. כלומר, טוב לשבח ולשוב
ולהתודות לפני הקדוש ברוך
הוא. עד כאן התוספתא.

ואמר רבי יצחק, מאותה שעה
שברג קין את הבל, שנפרד (גפר) [גפר]
אדם מאשתו, שתי רוחות נקבות
היו באות ומזדווגות עמו, והוליד
רוחות ושדים שמשוטטים
בעולם. וזה לא יקשה לך, שהרי
בן אדם פשהוה בחלומו, באות
רוחות נקבות וצוחקות עמו
ומתחממות ממנו ומולידות אחר
כך, ואלה נקראים נגעי בני אדם,
ולא מתהפכים אלא לדמיות בני
אדם, ואין להם שערות בראש.
ועל זה כתוב בשלמה (שמואל ב ז)

והוכחתיו בשכט אנשים ובנגעי
בני אדם. ואפלו כמו זה רוחות
זכרים באים לנשות העולם, והן
מתעברות מהם ומולידות רוחות.

וכלם נקראים נגעי בני אדם. אחר מאה ושלושים שנים התלבש אדם בקנאה והתחבר באשתו, והוליד בן וקרא שמו ש"ת.

סוד של סוף האותיות בקשרים חקוקים. רבי יהודה אמר, סוד של רוח שאובדת שמתלבשת בגוף (של הארץ) אחר בעולם, זהו שכתוב פי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל.

ואמר רבי יהודה, כתוב ויולד בדמותו כצלמו, משמע שבנים אחרים לא היו (בדמותו כצלמו, ודבר זה הוא) בדמותו. וזה בדמותו כצלמו, בתקון הגוף ובתקון הנפש בדרך ישר. [ג"א ודבר זה הוא כמו שנאמר. ואמר רבי אבא משם רבי יוסא] כמו שאמר רבי שמעון משם רבי יבא הזקן, בנים אחרים בהתדבקות זממת הנחש, ואותו שרוכב עליו, שהוא סמא"ל היו, ולכן לא היה בדמות אדם. ואם תאמר, הרי אמרת שהכל היה מצד אחר - כך הוא! אבל שניהם לא היו בדמות שלמטה.

אמר [לוי] רבי יוסי, והרי כתוב והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין, ולא [ד"א אמר לה כך הוא, אבל שניהם לא היו בדמותו, שלא] כתוב ויולד את קין. ואפילו בהכל לא כתוב ויולד, אלא ותוסף ללדת את אחיו את הבל. וזהו סוד הדבר. אבל בזה מה כתוב? ויולד בדמותו כצלמו.

רבי שמעון אמר, מאה ושלושים שנים נפרד אדם מאשתו, וכל אותם מאה ושלושים השנים היה מוליד רוחות ושדים בעולם בגלל אותו פח הזקמה שהיה שאוב בו. פיון שחסל ממנו אותה הזקמה, שב וקנא [שעבר] את אשתו והוליד בן. אז כתוב ויולד בדמותו כצלמו.

בא ראה, כל בן אדם שהולף לצד שמאל ומטמא את דרכיו, כל רוחות הטמאה מושף על עצמו, ורוח טמאה נדבקת בו ולא יזהר

(ד"א) בקינויָא ואתחבר באתתיה ואוליד בר וקרא שמייה ש"ת. רזא דסופא דאתוון בקיטרי גליפן. רבי יהודה אמר רזא דרוחא דאתאביד דאתלבש בגופא (דארעא) אחרא בעלמא הָדא הוא דכתיב פי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל.

ואמר רבי יהודה כתיב ויולד בדמותו כצלמו משמע דבנין אתרנין לא הו (בדמותו כצלמו ומלה דא הוא) בדיוקנא דיליה. ודא בדמותו כצלמו בתיקונא דגופא ובתיקונא דנפשא בארז מישר. (ג"א ומלה דא הוא כמה דאתמר. ואמר רבי אבא משמיה דרבי יוסא) כמה דאמר רבי שמעון משמיה דרב יבא כנין אתרנין באתדבקותא דזוהמא דנחש ויהוא דרכיב ביה דאיהו סמאל הו. ובגיגי כך לא הוה בדיוקנא דאדם. ואי תימא הא אמרת דהכל מסטרא אחרא הוה. הכי הוא. אבל תרווייהו לא הו בדיוקנא דלתתא.

אמר (ד"א ליה) רבי יוסי והא כתיב והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין.

ולא (ד"א אמר ליה הכי הוא. אבל תרווייהו לא הו בדיוקניה. דלא) כתיב ויולד את קין. ואפילו בהכל לא כתיב ויולד אלא ותוסף ללדת את אחיו את הבל. ודא הוא רזא דמלה. אבל בהאי מה כתיב, ויולד בדמותו כצלמו.

רבי שמעון אמר מאה ותלתין שנין אתפרש אדם מאתתיה. וכל אנון מאה ותלתין שנין הוה אוליד רוחין ושדין בעלמא. בגין ההוא חילא דזוהמא דהוה שאיב ביה. פיון דחסיל מגייה ההוא זוהמא, תב וקני (דארעא) לאנתתיה ואוליד בר. כדין כתיב ויולד בדמותו כצלמו.

תא חזי, כל בר נש דאזיל לסטר שמאלא וסאיב ארחוי, כל רוחי

ממנו, והתדבקות [שלו] של אותו רוח טמא? יהיה באיש הזה ולא באחר, ולכן התדבקותם אינה אלא באלה שנדבקים בהם. אשרי הצדיקים שהולכים בדרך ישרה, והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים בעולם, ועליהם כתוב (משלי ב) כי ישרים ישפנו ארץ.

אמר רבי חייא, מה שפיתוב ואחות תוכל קין נעמה, מה קרה כאן שהפיתוב אמר ששמה נעמה? אלא משום שטענו בני אדם אחריה ואפלו רוחות ושרים. רבי יצחק אמר, אותם בני האלהים עזא ועזאל טענו אחריה.

רבי שמעון אמר, אדם של השרים היתה שיצאה מצד קין, והיא התמנתה על הלילה [עם לילה] באסקרה של תינוקות. אמר לו רבי אבא, והרי אמר מר שהיא התמנתה לצחק בבני אדם? אמר לו, כך הוא ודאי, שהרי היא באה ומצחקת בהם בבני אדם, ולפעמים מולידה רוחות בעולם מהם, ועד עכשו היא עומדת לצחק בבני אדם.

אמר לו רבי אבא, והרי הם מתים בבני אדם, מה הטעם היא עומדת עד עכשו? אמר לו, כך זה! אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת שיצאה מהצד שלהם, כלן קימות, עד שיבער הקדוש ברוך הוא רוח הטמאה מן העולם, שפיתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים ולא מסתכלים וכלם אטומים, שלא יודעים כמה מלא העולם מבריות משנות שלא נראות ומדברים נסתרים. שאלמלא [נמן] נתנה רשות לעין לראות, יתמהו בני

מסאבי משיך על גרמיה ורוח מסאב אתדבק ביה ולא אעדי מניה. ואתדבקותא (ריליה) דההוא רוחא מסאב הוי כהאי בר נש ולא באחרא. ובגיני כך אתדבקותא דלהון לאו איהו אלא באנון דמתדבקין בהו. זפאין אנון צדיקאי דאזלי בארע מישר ואנון זפאין קשוט ובניהון זפאין בעלמא ועלייהו כתיב, (משלי ב) כי ישרים ישפנו ארץ.

אמר רבי חייא מאי דכתיב ואחות תוכל קין נעמה. מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה. אלא בגין דטעיין בני נשא אבתרה ואפילו רוחין ושרין. רבי יצחק אמר אנון בני האלהים עזא ועזאל טענו בתרה.

רבי שמעון אמר אמן של שדים הות. דמסטרא דקין נפקת. והיא אתמנת על ליליא (עם לילית) באסקרה דרבני. אמר ליה רבי אבא והא אמר מר דהיא אתמנת לחייכא בבני נשא. אמר ליה הכי הוא ודאי דהא איהי אתיית וחייכאת בהו בבני נשא, ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מנייהו ועד פאן איהי קיימת לחייכא בהו בבני נשא.

אמר ליה רבי אבא והא אנון מתין בבני נשא, מאי טעמא איהי קיימת עד השתא. אמר ליה הכי הוא. אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת דנפקת מסטרא דלהון פלהו קיימות עד דיבער קדשא בריך הוא, רוח מסאבא מעלמא דכתיב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

אמר רבי שמעון ווי לון לבני נשא אנון דלא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלין וכלהו אטימין דלא ידעין כמה מלייא עלמא מברין משניין דלא אתחזון וממלין סתימין. דאלמלא (חייב) אתייהב רשו

אדם איך יכולים להתקיים בעולם.

בא ראה, נעמה הזו, אם השדים היתה, ומצדה באים כל אותם שדים שמתחממים בבני אדם ולוקחים מהם רוח תאוה, וצוחקת בהם, שעושים אותם בעלי קרי. ובגלל שבעל קרי בא מצד של רוח הטמאה, צריך לרחץ עצמו להטהר ממנו. והרי בארוה החברים:

זה ספר תולדות אדם - לדמיותיו. אמר רבי יצחק, הראה הקדוש ברוך הוא לאדם דמיות של כל אותם דורות שיבאו לעולם, וכל חכמי העולם ומלכי העולם שעתידיים לעמד על ישראל. הגיע לראות את דוד מלך ישראל שנולד ומת. אמר לו, [אמר] מהשנים שלי [אוסף] אלוה לך שבעים שנים. וגרעו מאדם שבעים שנים והעלה אותם הקדוש ברוך הוא לדוד.

ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים צב) כי שמחתני ה' בפעלה במעשי ידיך ארנן. מי גרם לי חדוה בעולם [מה]? פעלה, זהו אדם הראשון שהוא פעלו של הקדוש ברוך הוא, ולא פעלו של בשר ודם, מעשה ידיו של הקדוש ברוך הוא ולא מבני אדם. ועל זה גרעו אותם שבעים שנים מאדם מאלה שנים שהיו לו להתקיים בהם. והראה לו הקדוש ברוך הוא כל חכמי דור ודור, עד שהגיע לדורו של רבי עקיבא, וראה תורה שלו ושמת. ראה מיתתו והתעצב. פתח ואמר, (תהלים קלט) ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם.

זה ספר - ספר ודאי. והרי בארנו, פשהיה אדם בגן עדן, הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך רזיאל הקדוש הממנה

לענא למחזי, יתמהון בני נשא היך יכלין לאתקיימא בעלמא.

תא חזי, האי נעמה אמא דשדין הות. ומסטרה אתיין כל אנון שדין דמתחממן מבני נשא ונטלי רוח תיאובתא מנייהו וחיכת בהון דעבדי לון בעלי קריין. ובגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא, בעי לאסחאה גרמיה לאתדפאה מניה. והא אוקמוה חבריא:

זה ספר תולדות אדם לדיוקני. אמר רבי יצחק אחמי קדשא בריה הוא לאדם דיוקני דכל אנון דרין דייתון לעלמא. וכל חפמי עלמא ומלכי עלמא דזמינין לקיימא עלייהו דישראל. מטא למחמי דוד מלכא דישראל דאתייליד ומית. אמר ליה [ר"א ל"ג אמר] [כו] משנין דיילי [אוסף] אוזיה ליה שבעין שנין. וגרעו מאדם שבעין שנין וסליק לון קדשא בריה הוא לדוד.

ועל דא שבח דוד ואמר (תהלים צב) כי שמחתני [דף נה ע"ב] יי בפעלה במעשי ידיך ארנן. מאן גרם לי חדוה בעלמא, פעלה דא הוא אדם קדמאה דאיהו פעלו דקדשא בריה הוא, ולא פעלו דבשר ודם. מעשה ידיו דקדשא בריה הוא ולא מבני נשא. ועל דא גרעי אנון שבעין שנין מאדם, מאלה שנין דהוה ליה לאתקיימא בהו. ואחמי ליה קדשא בריה הוא כל חפמי דרא ודרא. עד דמטא לדריה דרבי עקיבא. וחמי אורייתא דידיה וחדוי. חמי מיתתיה ועציב. פתח ואמר (תהלים קלט) ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם:

זה ספר, ספר ודאי. והא אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קדשא בריה

על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקוקים חקיקות עליונות וחקמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים.

באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלה וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכלם נסתרים בספר, עד שהגיע (לו לאדם, כיון שהגיע) אצל אדם, ממנו היו מתפנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמע, והיו אומרים (שם נ) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

באותה שעה נרמו אליו להדרניאל המלאך הקדוש, ואמר לו: אדם, אדם, גנו את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך פרט לך. והיה הספר ההוא שמור ונגזז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בהתחלה היה מעין בו ומשפתמש כל יום בגנוי רבונו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים. כיון שחטא ועבר על מצות רבונו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים והשתנה זיוו.

באותה שעה רמו הקדוש ברוך הוא לרפאל, והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתפל בכבוד רבונו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתפל ממנו בכבוד העליון.

הוא ספרא על ידא דריואל מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין וביה גליפין גלופי עלאין וחקמה קדישא. ושבעין ותריין זיני דחקמתא הוו מתפרשין מגיה לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאי.

באמצעיהא הספרא גליפא דחקמתא למנדע אלה וחמש מאה מפתחין דלא אתמסרין לעלאי קדישי. וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא (ר"א ליה לאדם, כיון דמטא) לגבי דאדם, (מניה) הוו מתפנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע. והוו אמרי (תהלים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך.

בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל מלאכא קדישא ואמר ליה, אדם, אדם, הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת. והוה עמיה טמיר וגניז ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן. דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה ומשפתמש כל יומא בגינזיא דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מגיה. והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה.

בשעתא ההיא רמו קדשא ברין הוא לרפאל ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אנון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתפל ביקרא דמאריה והא אתמר. וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא ואסתפל מגיה ביקרא עלאה:

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ט)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת אוֹלִיפְנָא מִהֵכָא
דְּאַחְרֵינָן לֹא הוּוּ בְּדִיּוֹקְנָא דִּילֵיהּ וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ
אַתְעֵבִיד בְּתִיקוֹנָא דְגוֹפִיָּהּ וּבְתִיקוֹנָא דְנַפְשָׁא כְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל
כְּדָקָא יְאוּת.

תא חזי נחש אטיל זוהמא בתוה וזהוהא זוהמא הרה
מפשפשא במעהא ולא יכיל לאצטיירא בגין דעד
לא חטא אדם הוה אתוון באלפא ביתא מתתקני ביה
ואתצטיירן ביה בהאי עלמא עד דמטת לאת כ"ף אתתקנו
דכר ונוקבא בחביבו בגנתא ומלאכי עלאי קמייהו מיד
אבאיש לסמ"אל ברקיעא ונחת ורכב על נחש מקיף ואחזי
קמיה מיד אתערבו אתוון כדין אתחבר סמ"אל בהוה נחש
ואתעבידו חד, ונטלו אתוון ועבידו מתמן והלאה אומנותא
בישא באתוון צ"ד צי"ד והינינו צ"ץ וצדו להו בפתויה
בישא ועבדו אומנותא תיר באתוון ק"ר אומנות דשקרא
בגין דאתהדרו לאפקא אתוון באומנותא בישא. קו"ף דלא
יכיל לקנימא דלית לה רגלין קופא קמיה בני נשא לית ליה
קיומא.

רי"ש רע, אלין אתהפכו באומנותא בישא על דנפלו אדם
ואתתיה ובאלין אתוון ק"ר אולידו בגין ולא הוה
בקיומא בדיל זוהמא דנחש דאשתאיב בתוה מהוהא זוהמא
ממש אתיליד קנן ובגין דא אשתכח קטולא בגין דנחש
אומנותא דיליה קטולא הוא ואתעפכו אתוון עד הכא.

בשעתא דתב אדם בתיובתא ואהדר כמלקדמין לשמשא
בנוקביה מה כתיב ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ דָּא הוה
מתיקונא דרוחא וגופא כדקא יאות וכדין כתיב (קהלת ה') יש
הכל אשר נעשה על הארץ ואהדרו אתוון בשירותא דשי"ן
ותי"ו דכתיב (בראשית ד') כי שֵׁת לי אלהים זרע אחר תחת

סתרי תורה

השלמה מההשממות (סימן ט)

ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת. לְמַדְנּוּ מִכָּאן,
שְׁהָאחֲרִים לֹא הִיוּ בְּדַמּוֹת שְׁלוֹ, וְזֶה בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ נַעֲשָׂה,
כְּתוּב בְּתוֹרַת הַגּוֹף וּבְתוֹרַת הַנַּפֶּשׁ,
כְּדָרְךָ יִשְׂרָאֵל.

בא ראה, הנחש הטיל זחמה
בתוה, ואותה זחמה היתה
מכשפשת במעיה ולא יכלה
להצטיר, משום שעד שלא חטא
אדם, היו אותיות הא"ב מתקנים
בו ומצטיירים בו בעולם הזה, עד
שהגיעו לאות כ"ף, נתקנו זכר
ונקבה בחיבות בגן, ומלאכים
עליונים לפניהם. מיד הרע
לסמ"ל ברקיע, וירד ורכב על
נחש חזק ונראה לפניו. מיד
התערבו האותיות, ואז התחבר
סמ"ל עם אותו הנחש ונעשו
אחד, ולקחו אותיות, ועשו משם
והלאה אומנות רעה באותיות
צ"ד צי"ד, והינינו צ"ץ, וצדו
אותם בפתוי רע, ועשו אומנות
יתרה באותיות ק"ר, אומנות של
שקר, משום שחזרו להפוך
אותיות באומנות רעה. קו"ף,
שלא יכול לעמד, שאין לו
רגלים. קוף לפני בני אדם אין לו
קיום.

רי"ש, רע אלו התהפכו באומנות
רעה עד שנפלו אדם ואשתו,
ובאותיות הללו ק"ר הולידו
בנים ולא היו בקיום בשביל
זחמת הנחש שנשאכה בתוה,
מאותה זחמה ממש נולד קנן,
ולכן נמצא ההרג, משום
שאומנות הנחש היא הרג,
והתעפכו האותיות עד כאן.

בשעה שאדם שב בתשובה וחזר
כמו קדם לשמש עם נקבתו, מה פתוב? ויוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצַלְמוֹ, זֶה הִיָּה מִתְקוּן שֶׁל רוּחַ וּגּוֹף
כְּרְאוּי, וְאֵז כְּתוּב (קהלת ה) יֵשׁ הַכֹּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּהִתְחַלְתָּהּ שֶׁל שִׁי"ן

וְתִיּוֹ, שְׁכַתוֹב (בראשית ד) פִּי 'שֵׁת'
 לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבֵּל.
 שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת,
 שֶׁהָרָאשׁוֹנִים לֹא כָּף, וּמִכַּאֵן נִבְנָה
 הָעוֹלָם בְּגוֹן אַחַר שֶׁל אֵלֶּפָא
 בֵּיתָא. קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד, נוֹסֵף
 לְתַקֵּן סְדוּר הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה
 קְשָׁרִים.

שִׁבְעַ אַרְצוֹת הֵן זו לְמַעְלָה מִזוּ,
 כְּמוֹ שְׂאוֹתֶם שִׁבְעָה רְקִיעִים זֶה
 לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה,
 אֶרְקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבֵּל.
 תַּבֵּל הִיא לְמַעְלָה מִכֻּלָּם, שְׁכַתוֹב
 (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבֵּל בְּצֶדֶק.
 כְּשִׁיִּצֵּא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וְגֵרַשׁ
 מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שְׁנִקְרָא
 אֶרֶץ, וְהוּא מְקוּם חֲשׁוֹף שְׂאִין
 שֵׁם אוֹר כָּלֵל וְלֹא מְשֻׁמֵּשׁ כְּלוּם.
 כִּינָן שְׂאָדָם נִכְנָס לְשָׁם, הוּא פָּחַד
 פָּחַד גְּדוֹל, וְלֵהֵט הַחֲרֹב
 הַמִּתְהַפֵּכֶת הִיָּתָה לוֹהֵטָת בְּכָל
 הַצְּדָדִים בְּכָל הָאֶרֶץ.

כִּינָן שִׁיִּצְאָה שִׁבְתָּ וְהִרְהַר
 תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא
 אֲדָמָה, שְׁכַתוֹב (בראשית ג) לְעַבֵּד
 אֶת הָאֲדָמָה. בְּזֹאת יֵשׁ אוֹר
 שְׁמַאִיר וּדְמִיּוֹת שֶׁל כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת, וְשֵׁם יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל
 בְּנֵי אָדָם עֲלִיּוֹנִים, גְּבָרִים שִׁיִּצְאוּ
 מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים
 שֶׁהָיָה מְשֻׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נִקְבוֹת,
 וְהֵם תְּמִיד עֲצוּבִים, שְׂאִין בָּהֶם
 חֲדוּהָ, וְאֵלֶּה מְשׁוֹטְטִים וְיוֹצְאִים
 לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע,
 וְחוֹזְרִים לְשָׁם וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה,
 וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמִקְוָם שֵׁם,
 זוֹרְעִים זָרְעִים בְּרַחֲמִים וְאוֹכְלִים, וְאִין שֵׁם חֲטִים. וְלֹא אַחַד מִזוּ מִינֵי תְּבוּאָה.
 בְּזֶה הַמְּקוּם נוֹלְדוּ קִינָן וְהַבֵּל, כִּינָן דְּחֻטָּא קִינָן הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא
 אֲדָמָה, שְׁכַתוֹב (שם ד) הֵן גִּרְשָׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא אֲדָמָה.
 וְהִיִּיתִי נֵעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, מְשׁוּם שְׁשָׁם נִדְחָה וְגֵרַשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יִהְרַגְנִי - אוֹתָהּ לֵהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת, וְהָיָה פּוֹחַד, וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה, וְהָעֵלָה אוֹתוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶרְקָא, וְהָיָה שֵׁם וְהוֹלִיד בְּנִים בְּאֶרְקָא, וּבְאֶרְקָא יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹף

הַבֵּל שֵׁת הוּא בְּצֶלֶם וּדְמוּת דְּקַדְמָאֵי לְאוֹ הַכִּי וּמַהֲכָא אֲתַבְּנִי
 עֲלֵמָא בְּגוֹנוֹנָא אַחְרָא דְאַלְפָא בֵּיתָא, קִינָן וּמַהֲלָלָא יֵרֵד,
 אַתּוֹסָף לְאַתְקָנָא סִידוּרָא דְעֲלֵמָא בְּשִׁבְעַ קְטָרִין סְגֻלָּגְלוֹן.

שִׁבְעַ אַרְצוֹת אִינוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא כְּמָה דְאִינוּן שִׁבְעָה
 רְקִיעִין דָּא לְעֵילָא מִן דָּא וְאִינוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אֶרְקָא גֵּיא
 נְשִׂיָה צִיָּה תַּבֵּל. תַּבֵּל לְעֵילָא מִפְּלָהוּ, דְכְּתִיב (תהלים ט) וְהוּא
 יִשְׁפֹּט בְּצֶדֶק כִּד נִפְק אָדָם מִגֵּנְתָא דְעֵדֶן וְאַתְתַּרְף מִתְּמָן
 אֲתַרְמִי לְהֵהוּא דְאִיקְרִי אֶרֶץ וְאִיהוּ אֲתַר חֲשׁוֹף דְלִית תְּמָן
 נְהִירוֹ כָּלֵל וְלֹא מְשֻׁמֵּשׁ כְּלוּם וְכִינָן דְאָדָם עֵאל תְּמָן דְחִיל
 דְחִילוֹ סְגִי וְלֵהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת הָוָה מְלַהֵטָא בְּכָל סְטָרִין
 גּוֹ אֶרֶץ.

כִּינָן דְּנִפְק שִׁבְתָּ וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה אֲפִיק קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לִיה
 לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב (בראשית ג) לְעַבֵּד אֶת
 הָאֲדָמָה, בְּהֵאֵי אִית נְהִירוֹ דְנְהִיר וְדִיּוֹקְנִין דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻל,
 וְתִמָּן יוֹמָא וְצִיּוּרִין דְבְּנֵי נְשָׂא עֲלִאִין גְּבָרִין דְנִפְקוּ מֵאָדָם
 בְּמֵאָה וְתַלְתִּין שָׁנִין דְקָא הָוָה מְשֻׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נּוֹקְבֵי וְאִינוּן
 עֲצִיבִין תְּדִיר, דְלִית בְּהוּ חֲדוּהָ וְאִלִּין מְשֻׁטְטֵי וְנִפְקִי לְעֲלֵמָא
 דָּא וּמִתְהַפְּכִין לְסְטָרָא בִישָׂא וּמִתְהַדְרִין תְּמָן וְצֵלָאן צְלוֹתָא
 וּמִתְיַשְׁבִּין בְּדוֹכְתֵיהוּ תְּמָן, וְזָרְעִין זָרְעִין בְּרִיחִינִין, וְאִכְלִי.
 וְחֻטִּין לִית תְּמָן וְלֹא חֵד מִזוּ מִינֵי תְּבוּאָה.

בְּהֵאֵי אֲתַר אֲתִילִיד קִינָן וְהַבֵּל, כִּינָן דְּחֻטָּא קִינָן אַחִית לִיה
 קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְהֵהוּא אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה דְכְּתִיב
 (בראשית ד) הֵן גִּרְשָׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵהֵהוּא
 אֲתַר דְאִיקְרִי אֲדָמָה וְהִיִּיתִי נֵעַ וְנָד בְּאֶרֶץ בְּגִין דְתִמָּן אֲתַרְחָא
 וְאַתְתַּרְף.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יִהְרַגְנִי הֵהוּא לֵהֵט הַחֲרֹב הַמִּתְהַפֵּכֶת וְהָוָה
 דְחִיל וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה וְסֻלִיק לִיה קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא

השמש, וזורעים זרעים ונוטעים אילנות, ואין שם חטים ולא מאותם שבעה מיני תבואה. כל אותם ששם הם מתולדות קין, והם עם שני ראשים, מהם גברים עליונים ומהם גברים קטנים, ואין בהם דעת שלמה כשאר בני אדם שכאן. לפעמים הם צדיקים וחוזרים לצד הטוב, ולפעמים חוזרים לצד הרע, ומולידים ומתים כשאר בני האדם.

אדם היה באדמה (וארץ), עד שהוליד שת, ומשם עלה למעלה ארבע דרגות, ועלה למקום הזה שנקרא תבל. ותבל זו היא העליונה של כל הדרגות. פיון שעלה, עלה למקום בית המקדש שנקרא באותם שמות שדיורו היה בהם, ארץ אדמה כף נקרא. דלג אדם שלשה מקומות - גיא, נשיה, ציה. גיא הוא אטר ומקום גדול כמו רחב וארץ הגיהנם. בגיא ונשיה וציה התפזרו אותם שפנו מגדל והולידו שם על שהרגיו את המלך העליון, לכן זה קרוב לאש הדולקת.

ויש בני אדם נכבדים בכל עשר ועפרות זהב ואבנים יקרות. מי שנכנס לשם והיה מתבל, בחמדת אותו העשר נותנין לו, ולפעמים עולה למקום שנקרא נשיה, משום שנשכח שם. יורד לגיא הזה ולא יודע את המקום שהיה משם. גיא הוא באמצע של מעלה ומטה, וזה נקרא גיא בן הנם, ורצועה אחת יוצאת משם למעלה לתבל הזאת, ונקראת אף כף גיא בן הנם, ושם פתח הגיהנם.

אותם בני אדם ששם, כלם יודעים כשפים וחכמות נכבדות, ושם זורעים ונוטעים עצים, ואין שם לא חטים ולא אחד משבעת המינים. בנשיה יש בני אדם כלם קטועים קטנים, ואין להם חטמים, פרט לשני נקבים שיוצאת בהם רוח, וכל מה שעושים מיד שוכחים, ועל כף נקראת נשיה, וזורעים ונוטעים עצים, ואין שם חטים ולא משבעת המינים.

לארץ והיה תמן ואוליד בנין בארץ ובארץ אית נהירו דנהיר מגו שמשא, וזרעין וזרעין ונטעין אילנין ולית תמן חטין ולא מאינון שבע זני תבואה. כל אינון תמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא, לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא.

אדם היה באדמה (וארץ) עד האוליד שת ומתמן סליק לעילא ד' דרגין וסליק להאי אטר דאקרי תבל ודא תבל איהו עלאה דכלהו דרגין. פיון דסליק סליק לאתר בית מקדשא דאקרי באינון שמקן דהוה דינריה בהו ארץ אדמה הכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא, נשיה, ציה, גיא איהו אטר ודוכתא סגי כהאי פותיא וארץ ארץ דגיהנם בגיא ונשיה וציה אתפזרו אינון דפנו מגדל ואולידו תמן על דארגיון למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק.

ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין מאן דעאל תמן והוה מתבל בחמידו דהוה עותרא יקבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אטר דהוה מתמן. גיא דא הוא באמצעותא דעילא ומתא ודא אקרי גיא בן הנום. ורצועה חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואיקרי אוף הכי גיא בן הנום ותמן פתחא דגיהנם.

אינון בני נשא תמן פולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד משבעת המינים. בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין ולית להון חוטמין פר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה דעבדי מיד משתכחי ועל דא אקרי נשיה וזרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים.

צ"ה איהו אַתָּר כְּשִׁמְיָהּ בִּיה יבְשׁוּתָא כְּכֹלָא וְתַמָּן בְּנֵי נֶשְׂא שְׁפִירָן בְּחִיזוּ וּמְגוּ דְאִיהוּ צִיָּה כַּד יַדְעֵי אַתָּר דְּמִקּוּרָא דְמִיין נְבַעִין עֲאֲלִין תַּמָּן וְלִזְמִינֵן דְּסַלְקִין מְגוּ אַתָּר דְּמִיָּא וְסַלְקִין לְהֵאֵי תַבַּל וְאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא וְתִיר מַבְּנֵי נֶשְׂא אַתְרֵינִן וּבִינֵיהוּ דִּירוּרִין טְבִין וְעוּתְרָא סְגִי וְזַרְעֵי זְעִיר מְגוּ יבְשׁוּתָא דְהֵתָם וְנִטְעֵי אֵילָנִין וְלֹא מְצַלִּיחִין וְתִיאִיבְתָא דִּילְהוּן לְבְנֵי נֶשְׂא דְהָבָא. וּמְפַלְהוּ לִית דְּאַכְלֵי נְהֵמָא כַּד (ס"א כר) אֵלִין דְּהָבָא דְבְתַבַּל הָכָא לְעִילָא מְפַל אֵלִין תַבַּל וְכְתִיב (תהלים ט') וְהוּא יִשְׁפּוּט תַבַּל בְּצַדֵּק.

כְּגוֹנוֹנָא דְכָל אֵלִין אַרְעָאן אִית בְּהֵאֵי תַבַּל וְכָל אֵלִין שְׁמָהָן אִית לְהוּ אוּף הָכִי בְּגִין דְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, אִית הָכָא כְּגוֹנוֹנָא דְאִינּוּן דּוּכְתִי תְּחוּמִין וְדוּכְתִי הָכָא וְאִיקְרִי כָל חַד וְחַד כְּגוֹנוֹנָא דְהֵהוּא דּוּכְתָא דְלְתַמָּא. וְכָל אֵלִין בְּדִירוּרִין דְבְנֵי נֶשְׂא מְשַׁנְיִין אֵלִין מְאֵלִין דְכְתִיב (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יי פִלְם בְּחֻכְמָהּ עֲשִׂית מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ ע"כ: (ע"ד כּאן מַהשְׁמַטוּת)

זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רִזִּין עֲלָאִין אַתְּגַלְיִין בְּהֵנִי תְרִי קְרָאִי. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם, לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רִזָּא דְמְהֵימְנוּתָא דְמְגוּ רִזָּא דְנָא אַתְּבְרִי אָדָם. תָּא חֲזִי בְרִזָּא דְאַתְּבְרִיאוּ שְׁמַיִם וְאַרְצָן אַתְּבְרִי אָדָם. בְּהוּ כְתִיב אֵלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהֵרָאִם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְתִיב בְּהֵרָאִם. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. מְהֵכָא כָּל דִּיוקְנָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בִּיה דְכַר וְנוֹקְבָא לָאו אִיהוּ דִּיוקְנָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. וּבְרִזָּא דְמַתְנִיתִין אֹקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אַתָּר דְלֹא אֲשַׁתְּפַחוּ דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לָא שְׁוִי מְדוּרְיָה בְּהֵהוּא אַתָּר. וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ בָּא רָאָה, בְּכָל מְקוּם שְׁלֹא נִמְצְאִים זָכַר וּנְקֵבָה כְּאַחַד, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שֵׁם אֶת מְדוּרוֹ בְּאוֹתוֹ הַמְקוּם, וְהַבְּרָכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת רַק בְּמְקוּם שְׁנִמְצְאִים זָכַר וּנְקֵבָה, שְׁפָתוֹב וְכִרְךָ אַתָּם וַיִּקְרָא אֶת

צ"ה הוא מקום כשמו, יש שם יבש של הכל, ושם בני אדם יפים למראה, ומתוך שהוא צייה, כשייודעים מקום של מקור מים נובעים, נכנסים לשם, ולפעמים שעולים מתוך המקום של המים ועולים לתבל הזו, והם בני אמונה יותר מבני אדם אחרים, וביניהם דירורים טובים ועשר רב, וזרעים מעט מתוך היבש של שם, ונוטעים עצים ולא מצליחים, ויתשוקתם לבני אדם של פאן, ומפלם אין אוכלי לחם - כמו [ק] אלה שפאן בתבל, פאן מעל כל אלה תבל, וכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק.

כגוונא דכל אלין ארעאן אית בהאי תבל וכל אלין שמהן אית להו אוף הכי בגין דאיהו שביעאה, אית הכא כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא ואיקרי כל חד וחד כגוונא דההוא דוכתא דלתמא. וכל אלין בדיורין דבני נשא משניין אלין מאלין דכתיב (תהלים ק"ד) מה רבו מעשיך יי פלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך ע"כ: (ע"ד כן מהשטמות)

זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רִזִּין עֲלָאִין אַתְּגַלְיִין בְּהֵנִי תְרִי קְרָאִי. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם, לְמַנְדַּע יִקְרָא עֲלָאָה רִזָּא דְמְהֵימְנוּתָא דְמְגוּ רִזָּא דְנָא אַתְּבְרִי אָדָם. תָּא חֲזִי בְרִזָּא דְאַתְּבְרִיאוּ שְׁמַיִם וְאַרְצָן אַתְּבְרִי אָדָם. בְּהוּ כְתִיב אֵלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בְּהֵרָאִם). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְתִיב בְּהֵרָאִם. זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם. מְהֵכָא כָּל דִּיוקְנָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בִּיה דְכַר וְנוֹקְבָא לָאו אִיהוּ דִּיוקְנָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. וּבְרִזָּא דְמַתְנִיתִין אֹקִימָנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אַתָּר דְלֹא אֲשַׁתְּפַחוּ דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לָא שְׁוִי מְדוּרְיָה בְּהֵהוּא אַתָּר. וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ

בא ראה, בכל מקום שלא נמצאים זכר ונקבה כאחד, הקדוש ברוך הוא לא שם את מדורו באותו המקום, והברכות לא נמצאות רק במקום שנמצאים זכר ונקבה, שפתיב וכרך אתם ויקרא את

שָׁמַם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה, וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. שְׁאֵפְלוֹ אָדָם לֹא נִקְרָא אֶלֶּא זְכַר וַנִּקְבְּהָ כְּאָחֵד.

רבי יהודה אָמַר, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִמְצְאוּ בְּרִכּוֹת בְּעוֹלָם, וְהֵם אוֹבְדוֹת בְּכָל יוֹם, שְׁכַתוּב (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֶבֶד. מָה אֶבֶד? אֶבֶד הַבְּרִכּוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹרֹת בּוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק, וְכַתוּב (ירמיה ז) אֶבְדָּה הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם, וְכַתוּב וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת הַתִּיחֶסוּ כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאוֹתִיּוֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת הִלְלוּ שֶׁהָיוּ בַּתּוֹרָה [לְהַמְצִיא] נִמְצְאוּ אַחֵר שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּלָם [בְּסֵדֶר תְּשַׁר"ק. וְלָבֵן קָרָא לְאוֹתוֹ חֵבֶן שֶׁהוּא כְּדַמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם קוּיִם הָאוֹתִיּוֹת]. וּבְכַתְּשׁוּבָתוֹ [וּבְכַתְּשׁוּקָתוֹ] לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ אַחַז בְּשֵׁנֵי אֱלֹהִים, וּמֵאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמִפְרַע בְּסֵדֶר תְּשַׁר"ק.

וְרַבֵּן קָרָא לְאוֹתוֹ בֶּן שְׁנוּלֵד לוֹ שֶׁהוּא בְּדַמּוֹתוֹ בְּצִלְמוֹ שׁ"ת, שֶׁהֵם סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת. וְלֹא נִתְקַנּוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, וְאֵז חֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל תְּקוּנָם בְּיוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּיוֹם שֶׁעֵבֶר אָדָם עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, רָצוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ [לְהִתְקַר] לְהִעָקֵר מִמְּקוֹמָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם לֹא עָמְדוּ רַק עַל הַבְּרִית, שְׁכַתוּב (ירמיה לב) אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֵבֶר בְּרִית. וְאֵלְמָלָא שְׁגָלוּי לְפָנָי

אֵם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה (ירמיה לב) אֵם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

אֶלֶּא כְּאֵתֶר דְּאִשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא. דְּכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה. וְלֹא כְּתוּב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאִפְּלוֹ אָדָם לֹא אִקְרִי אֶלֶּא דְּכַר וְנוֹקְבָא כַּחֲדָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאִתְחַרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא בְּרַכָּאן לֹא אִשְׁתַּכַּחוּ בְּעִלְמָא וְאִתְאַבְּדוּ בְּכָל יוֹמָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֶבֶד. מָאי אֶבֶד, אֶבֶד בְּרַכָּאן דְּהוּוּ שְׁרִיין בֵּיהּ כְּמָה דְּכַתִּיב, (משלי י) בְּרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק. וְכַתִּיב, (ירמיה ז) אֶבְדָּה הָאֱמוּנָה. כְּגוֹוֵנָא דָּא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וְכַתִּיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁ"ת אִתִּיחֶסוּ כָּל דְּרֵי עֲלָמָא וְכָל אַנְוּן צְדִיקֵי קִשׁוּט דְּהוּוּ בְּעִלְמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵלִין אַתְּוּן בַּתְּרַאין דְּהוּוּ בְּאוֹרֵייתָא (לְאִשְׁתַּכַּח) אִשְׁתַּכַּחוּ בְּתַר דְּעֵבֶר אָדָם עַל אַתְּוּן דְּאוֹרֵייתָא כְּלֵהוּ [בְּסֵדֶר תְּשַׁר"ק. וּבְגִין כִּד קָרָא לְהוּא כְּרָא דְּאִיהוּ כְּדַמּוֹתוֹ (TD נז ע"א) בְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנְוּן קִיּוּמָא דְּאַתְּוּן]. וּבְתִיּוּבְתִיהּ (ס"א וּבְתִיּוּבְתִיהּ) לְקַמֵּי מְאָרִיָּה אַחִיד בְּאֵלִין תְּרִין. וּמִכְּדִין אַתְּהִדְרוּ אַתְּוּן לְמִפְרַע בְּסֵדֶר תְּשַׁר"ק.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהוּא בְּרָא דְּאִתְּלִיד לִיהּ דְּאִיהוּ בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ שׁ"ת דְּאַנְוּן סִיּוּמָא דְּאַתְּוּן. וְלֹא אַתְּתַקְּנוּ אַתְּוּן עַד דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וּכְדִין אַתְּדְרוּ אַתְּוּן עַל תְּקוּוּנֵיהוּ כִּיּוּמָא דְּאַתְּבְּרִיאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאַתְּבַסֵּם עֲלָמָא וְקִיּוּמָא עַל קִיּוּמֵיהּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר יוּמָא דְּעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמְאָרִיָּה, בְּעֵינֵין שָׁמַיִם וָאָרֶץ (לְאִתְּנָא) לְאַתְּעַקְרָא מֵאַתְרֵיהוּ. מָאי טַעְמָא בְּגִין דְּאַנְוּן לֹא קִיּוּמוֹ אֶלֶּא עַל בְּרִית דְּכַתִּיב (ירמיה לב) חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו) וְהִמָּה

הקדוש ברוך הוא שצתידיים
ישראל לעמד על הר סיני לקיים
את הברית הזאת, לא התקיים
העולם [מזה]. רבי חזקיה אמר, כל
מי שמודה על חטאו, הקדוש
ברוך הוא מניח לו ומחיל לו על
חטאו.

בא ראה, כשברא הקדוש ברוך
הוא את העולם, עשה ברית זו
והעמיד עליה את העולם. מנין
לנו? שכתוב [בראשית], ברא שית.
זו הברית שהעולם עומד עליה.
שית שממנו שופעים ויוצאים
ברכות לעולם, ועליה נברא
העולם. ואדם עבר על הברית
הזו והעבירה ממקומה [ס"א מעמו].
ברית זו נרמזה באות יו"ד, אות
קטנה עקר ויסוד העולם.
כשהוליד בן, הודה על חטאו
וקרא שמו ש"ת, ולא הזכיר בו
יו"ד להיות שית, משום שעבר
עליו. ולכן הקדוש ברוך הוא
[מכאן] ממנו שתל את העולם,
והתניחו כל דורות צדיקי
העולם [משת].

ובא וראה, כשעמדו ישראל על
הר סיני, נכנס בין שתי האותיות
הללו סוד הברית, ומיהו? בי"ת.
ונכנס בין שתי האותיות
שנשארו, ונתן אותה לישראל.
וכשנכנסה בי"ת, סוד הברית,
בין שתי האותיות הללו, שהם
שי"ן תי"ו, [נכנסו] ונעשו שבת,
כמו שנאמר (שמות לא) ושמרו בני
ישראל את השבת לעשות את
השבת לדרתם ברית עולם. כמו
שהיה ראשית העולם להתייחס
בהם כל דורות העולם משתי
האותיות הללו ש"ת, היו תלויים
עד שנתקן העולם כראוי ונכנס
ביניהם הברית הקדוש, ונתקן
בשלמות ונעשה שב"ת.

כאדם עברו ברית. ואלמלא דגלי קמי קדשא
ברוך הוא דזמינין ישראל לקיימא על טורא
דסיני לקיימא האי ברית, לא אתקיים עלמא
(ד"ו). רבי חזקיה אמר כל מאן דאודי על
חטאיה, קדשא ברוך הוא שביק ליה ומחיל
על חוביה.

תא חזי, כד ברא קדשא ברוך הוא עלמא,
עבד האי ברית וקיימא עליה עלמא.
מנלן דכתיב (בראשית) ברא שית, דא ברית
דעלמא קיימא עליה. שית דמניה נגדיין
ונפקא ברכאן לעלמא ועליה אתברי עלמא.
ואדם עבר על האי ברית ואעבר ליה מאתריה
(ס"א מעמיה).

האי ברית אתרמינת באת יו"ד את זעירא
עקרא ויסודא דעלמא. כד אוליד בר,
אודי על חטאו וקרא שמה ש"ת. ולא אדפר
ביה יו"ד למיהוי שית, בגין דעבר עליה.
ובגין כך קדשא ברוך הוא (מהקא) מיניה
אשתיל עלמא ואתייחסו כל דרי זכאה
דעלמא (משת).

והא חזי, כד קיימו ישראל על טורא דסיני,
עאל בין תריין אתוון אלין רזא דברית.
ומאן איהו בי"ת. ועאל בין תריין אתוון
דאשתארו ויהיב ליה לישראל. וכד עאל
בי"ת רזא דברית בין תריין אתוון אלין דאנון
שי"ן תי"ו (עאלו) ואתעבידו שב"ת. כמה דאת
אמר, (שמות לא) ושמרו בני ישראל את השבת
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם.
כמא דהוה שירותא דעלמא לאתייחסא בהו
כל דרי עלמא מאלין תריין אתוון ש"ת הוו
תליין עד דאשתכלל עלמא כדקא יאות ועאל
בינייהו ברית קדישא ואשתכלל בשלימו
ואתעבידו שב"ת.

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן פלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וחמא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ת) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

זהו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוהחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהוה בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הוה משתדלי למחאה בהו (נ"א גנין דלא אתעששו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוך. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון המורדים ברבונם, ואמרו (איוב כא)

אמר רבי יוסי אלין תריין אתון אשתכללו באת בי"ת וכד אתהדר אתון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.

אמר רבי יהודה לתתא אתהדרו. ובכל דרא ודרא הוה גפיה עלמא באתון ולא מתישבין בדוכתייהו. כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן פלא (נ"א אתון בלהו אתתקנו) רבי אלעזר אומר ביומי אנוש הוה חפימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא. ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה. דהא אדם ואתתיה ואנון דנפקו מגניה עד דאתא אנוש, שביקו לה.

בר אתא אנוש חמא לון וחמא חכמתהון משניין (ס"א משניין) עלאין. ואשתדלו בהון ועבדין (ת) עבידתין וחרשין וקוסמין ואוליפו מנהון עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול. וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא.

זהו מתתקפי לגבי נח באנון חכמתן. ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אנון עבדי חכמתא לדחייא לכל אנון מארי דינא. ומאנוש שריאו פלהו לאשתדלא באלין חכמתן דהא הוא דכתיב אז הוהחל לקרא בשם יי.

רבי יצחק אמר כל אנון זכאין דהוה בהו לבתר בההוא דרא, פלהו הוה משתדלי למחאה בהו (נ"א גנין דלא אתעששו עליהו) כמו ירד מתושלח וחנוך. ולא יכילו. עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון

וְאָמְרִי (איוב כא) **מָה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנֹו.**

וְכִי הָאִי טַפְשׁוּתָא הוּוּ קָא אָמְרִי. אֵלָא בְּגִין דְּהוּוּ יָדְעֵי כֹּל אַנּוּן חֲכָמְתָן וְכִלְהוּ מִמָּנָן דְּעֵלְמָא דְּאֵתְפַקְדָן עֲלֵיהוּ וְהוּוּ מְרַחֲצָן בְּהוּ. עַד דְּאֵתִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ אֵלְמָא כְּדָקָא הָוָה. דְּהָא (דף נו ע"ב) בְּקִדְמִיתָא הָוָה מִים בְּמִים. וְלִבְתֵּר אָתִיב לִיה לְעֵלְמָא כְּדִקְדְּמִיתָא. וְלֹא אֲתַחֲרִיב מִפְּלֹא. דְּהָא בְּרַחֲמִין אֲשַׁגַּח עֲלֵיהוּ. דְּכִתִּיב, (תהלים כט) **יְי לַמַּבּוּל יִשָּׁב. וְלֹא כְּתִיב אֱלֹהִים.**

בְּיוֹמוֹי דְּאָנוּשׁ אָפְלוּ יְנוּקֵי דְּהֵהוּוּ (יזמא) דְּרָא כִּלְהוּ הוּוּ מְשַׁגְּחָן בְּחֲכָמְתָאן עֲלֵאִין וְהוּי מְסַתְּפִלָן בְּהוּ. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי טַפְשִׁין הוּוּ דְּלֹא הוּוּ יָדְעִין דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ לְאִיתָאָה עֲלֵיהוּ מִי טוֹפְנָא וַיְמִיתוּן בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְנַדַע יָדְעֵי. אָבֵל אֲחִידוּ טַפְשׁוּתָא בְּלַבֵּייהוּ. דְּאַנּוּן הוּוּ יָדְעֵי הָהוּוּ מְלֹאכָא דְּמִמְנָא עַל אֲשָׁא וְהָהוּוּ דְּמִמְנָא עַל מִיָּא וְהוּוּ יָדְעִין לְמַעְצֵר לֹוֹן דְּלֹא יְכַלִּין לְמַעְבַּד דִּינָא עֲלֵיהוּ. וְאַנּוּן לֹא הוּוּ יָדְעֵי דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ שְׁלִיט עַל אֲרַעָא וּמִנְיָה יִיתִי דִּינָא עַל עֵלְמָא. (דף נו ע"ב)

אֵלָא הוּוּ חֲמָאן דְּעֵלְמָא אֲתַפְקֵד בִּידָא דְּאַנּוּן מִמָּנָן וּבְהוּ כֹּל מְלֵי עֵלְמָא. וּבְגִינֵי כֹּךְ לֹא הוּוּ מְסַתְּפִלָן בִּיה בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ וְלֹא מְשַׁגִּיחִין בְּעֵבִידְתֵּיהּ. עַד דְּאֲרַעָא אֲתַחֲבַלַת. וְרוּחַ קִדְשָׁא אֲכַרִּיז בְּכֹל יוֹמָא וְאָמַר (תהלים קד) יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְאוּרִיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ לֹוֹן כֹּל הָהוּוּ זְמָנָא דְּאַנּוּן זְפֹאִין יֵרַד וּמְתוּשֶׁלַח וְחֲנוּךְ קִימִין בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּאֲסַתְּלָקוּ מֵעֵלְמָא, כְּדִין אֲנַחֲתִית קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ דִּינָא עֲלֵיהוּ וְאֲתַאֲבִידוּ

מָה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדְנֹו.

וְכִי הַטְּפָשׁוּת הַזֹּו הֵם הָיוּ אוֹמְרִים? אֵלָא מִשׁוּם שְׁהָיוּ יוֹדְעִים כֹּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכֹל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקִדוּ עֲלֵיהֶם וְהָיוּ סוֹמְכִים עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ אֶת הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה. שְׁהָרִי בַּתְּחִלָּה הִיָּה מִים בְּמִים, אַחֵר כִּף הִשִּׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ אֶת הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה, וְלֹא נִחְרַב מִהֶפֶל, שְׁהָרִי בְּרַחֲמִים הִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כְּתוּב אֱלֹהִים. בְּיַמֵּי אָנוּשׁ אָפְלוּ תִינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [ימים] הַדּוֹר הָיוּ מְשַׁגִּיחִים בְּחֲכָמוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְהָיוּ מְסַתְּפִלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֹּךְ, טַפְשִׁים הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ לְהִבְיֵא עֲלֵיהֶם מִי מִבּוּל וַיְמִיתוּן בָּהֶם? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אָבֵל אֲחִזּוּ טַפְשׁוּת בְּלַבָּם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מְלֹאךְ הַמְּמַנָּה עַל אֵשׁ וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה עַל הַמַּיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִים לְעַצֵּר אוֹתָם שְׁלֹא יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת דִּין עֲלֵיהֶם. וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ וּמִמְנוּ יָבֵא דִין עַל הָעוֹלָם?.

אֵלָא הָיוּ רוֹאִים שֶׁהָעוֹלָם הִפְקֵד בְּיַד אוֹתָם מְמַנִּים, וּבָהֶם כֹּל דְּכַרֵּי הָעוֹלָם, וְלִכְּן לֹא הָיוּ מְסַתְּפִלִים בְּקִדְשׁוֹ בְּרוּךְ הוּוּ וְלֹא מְשַׁגִּיחִים בְּמַעֲשָׂיו עַד שֶׁהָאָרֶץ נִשְׁחַתָּה. וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ מְכַרִּיזָה בְּכֹל יוֹם וְאוֹמְרַת: יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ הָאָרֶץ הִיא הָאָרֶץ לָהֶם כֹּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָם צְדִיקִים, יֵרַד וּמְתוּשֶׁלַח וְחֲנוּךְ, קִימִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִהָעוֹלָם, אָז הוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

כָּמָא דְאֵתָּ אָמַר, (בראשית ז) וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ :
 וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח
 אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח (שיר השירים
 א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. הָאִי
 קָרָא אֶתְמָר. אָבֵל תָּא חֲזִי, כֶּף אֲרַחוּי דְקַדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא. בְּשַׁעְתָּא דְבַר נָשׁ אֲתַדְבַּק בִּיהַ
 וְהוּא אֲשֵׁרֵי דִיּוּרִיָּה עָלֶיהָ. וַיִּדַע דְּלִבְתָּר יוֹמִין
 יִסְרַח. אַקְדִּים וְלָקִיט רִיחִיהָ טַב מִנִּיהַ וְסָלִיק
 לִיהַ מִעֲלָמָא.

הָרָא הוּא דְכְתִיב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ נְרָדִי
 נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ דָּא קַדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא. בְּמִסְבוֹ דָּא הֵהוּא פִּר נָשׁ דְּאֲתַדְבַּק בִּיהַ
 וְאָזִיל בְּאֲרַחוּי. נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ, אַנּוּן עוֹבְדִין
 טְבִין דְּבִיהַ דְּבִגְיָנְהוּן יִסְתַּלַּק מִעֲלָמָא עַד דְּלָא
 מָטָא זְמַנִּיהַ.

וְעַד דָּא הָוָה שְׁלֵמָה מְלָפָא אָמַר (קהלת ח) יֵשׁ
 הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
 צְדִיקִים וְגו'. יֵשׁ צְדִיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
 כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא דְּבִגְיָן
 דְּעוֹבְדֵיהוּן טְבִין קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא סָלִיק לוֹן
 מִעֲלָמָא (בגין דְּלָא יִסְרְחוּ יְחִיו). וְכִנּוּ רַחֲמֵימוֹתָא כְּהוּ מְסַלַּק לְהוּן) עַד
 לָא מָטָא זְמַנִּיָּהוּ. וְעַבִּיד בְּהוּן דִּינִין. וַיֵּשׁ
 רְשָׁעִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים
 דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוּרִיף לוֹן יוֹמִין וְאוּרִיף
 רוּגְזִיָּה בְּהוּ. וְכָל דָּא כְּמָה דְּאֶתְמָר. אֲלִין בְּגִין
 דְּלָא יִסְרְחוּן. וְאֲלִין בְּגִין דְּלֵהֲדַרוּ לְגַבִּיָּה. אוּ
 בְּגִין דִּיפּוּק מַנִּיָּיָהוּ בְּנִין דִּמְעָלִי.

תָּא חֲזִי, חֲנוּךְ זִפְאָה הָוָה. וְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא
 חָמָא לִיהַ דִּיִּסְרַח לְבָתָּר. וְלָקִיט לִיהַ עַד

לָא יִסְרַח. הָרָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ו)
 וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. בְּגִין דִּיהִבִּי רִיחָא טַב לָקִיט

הוּא דִּין עָלֵיהֶם וְנֶאֱבְדוּ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (בראשית ז) וַיִּמְחוּ מִן
 הָאָרֶץ.

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים
 וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. רַבִּי
 יוֹסִי פָתַח, (שיר א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ
 בְּמִסְבוֹ נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. פְּסוּק זֶה
 נֶאמַר. אָבֵל בֵּא רָאָה, כֶּף דְּרַכּוֹ
 שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּשַׁעֲהַ
 שֶׁבֶן אָדָם נִדְבַק בּוֹ וְהוּא מְשַׁרְהַ
 דִּיּוּרוֹ עָלָיו וַיִּוְדַע שְׂאֲחַר יָמִים
 הוּא יִסְרַח, מְקַדִּים וְלוֹקֵט רִיחוֹ
 הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמְסַלַּק אוֹתוֹ
 מִהָעוֹלָם.

זֶהוּ שְׁכַתוּב עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבוֹ
 נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ. עַד שֶׁהִמְלִיךְ - זֶה
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבוֹ - זֶה
 אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ וְהוֹלֵךְ
 בְּדַרְכּוֹ. נְרָדִי נִתַּן רִיחוֹ - אוֹתָם
 מַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁבוּ שְׂבַגְלָלָם
 יִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם בְּטָרָם הַגִּיעַ
 זְמַנּוֹ.

וְעַד זֶה הִנֵּה שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ אוֹמַר
 (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צְדִיקִים וְגו'. יֵשׁ
 צְדִיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם
 כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים - כְּמוֹ
 שְׂבַאֲרָנוּ, שְׂבַשְׁבִּיל מַעֲשִׂים
 טוֹבִים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלַּקֵם
 מִהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ (יְחִיו). וְכַתּוּב
 אֲהַבְתּוּ בָהֶם מְסַלַּק אוֹתָם] בְּטָרָם הַגִּיעַ
 זְמַנָּם, וְעוֹשֶׂה בָהֶם דִּינִים. וַיֵּשׁ
 רְשָׁעִים שְׂמִינֵעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
 הַצְּדִיקִים - שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְאָרִיף לָהֶם יָמִים וּמְאָרִיף בָּהֶם
 אֶת רְגוּזוֹ, וְכָל זֶה כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאֵר.
 אֵלֶּה בְּשַׁבִּיל שְׁלֵא יִתְקַלְקְלוּ,
 וְאֵלֶּה כְּדִי שְׂיַחְזְרוּ אֵלָיו, אוּ כְּדִי
 שְׂיִצְאוּ מֵהֶם בְּנִים מִעֲלָיִם.

בֵּא רָאָה, חֲנוּךְ הִנֵּה צְדִיק,
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה שְׂאֲחַר
 כֶּף יִקְלַקֵּל, וְלָקַח אוֹתוֹ בְּטָרָם
 יִקְלַקֵּל. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שיר ו) וְלָלִקוּט שׁוֹשָׁנִים. מִשּׁוּם שְׁנוֹתָנִים רִיחַ טוֹב, לּוֹקֵחַ אוֹתָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּטָרָם יִקְלַקֵּלוּ. וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וַאֲיַנְנוּ - לְהָאֲרִיף יָמִים כְּשֶׂאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ

מֵאֲרִיכִים יָמִים. מָה הַטַּעַם? פִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּטָרֵם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת חֲנוּךְ וְהַעֲלָהוּ לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמָסַר בְּיָדוֹ כָּל הַגְּזוּזִים הָעֲלִיוֹנִים וְחַמְשָׁה וְאַרְבַּעִים מִפְּתָחוֹת סְתָרִים חֲקוּקִים שְׂבָהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים, וְכֵלֶם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ.

וַיֵּרָא ה' פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֶצֶר מַחְשֶׁבֶת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. פְּסוּק זֶה נֹאמַר וּבְאֲרֹנוֹהוּ. אָבֵל בֹּא רֵא, מִי שֶׁנִּדְבַק בְּיֶצֶר הָרָע וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, יִטְמָא הוּא וְיִטְמָאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם - כָּל הַרְעוֹת הַיּוֹ עוֹשִׂים, וְלֹא נִשְׁלַם חֲטָאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דָּמִים לְחַנּוּם עַל הָאֶרֶץ. וּמִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים דְּרָכָם עַל הָאֶרֶץ? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב כְּאֵן רַק רָע, וְכָתוּב שָׁם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכָתוּב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רָע אֵינוֹ רָשָׁע? אָמַר לוֹ, לֹא. רָשָׁע - אֶפְלוּ הָרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ, אִף עַל גֹּב שְׂלֵא עָשָׂה לוֹ דְּבַר, נִקְרָא רָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְּהָ רַעְךָ. הַפִּית לֹא כְּתוּב, אֶלָּא תִּפְּהָ.

אָבֵר רָע לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִי שֶׁמִּשְׁחִית דְּרָכּוֹ וּמִטְמָא עֲצָמוֹ וּמִטְמָא אֶת הָאֶרֶץ, וְנוֹתֵן כַּח וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּקְרָאת רָע, שֶׁכְּתוּב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנַס בְּפִלְטְרִין וְלֹא רוּאָה פְּנֵי

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רָע דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

לֹן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא יִסְרְחוּ. וְאֵינְנוּ פִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ, לְאֶרְכָּא יוֹמִין כְּשֶׁאֵר בְּנֵי נִשְׂא דְהוּוּ אוֹרְכֵי יוֹמִין. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְלָקַח לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לֹא מְטִי זְמַנִּיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר חֲנוּךְ נָטִיל לִיהַ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵאֲרַעָא וְאַסְקִיהַ לְשָׁמַי מְרוֹמִים וְאַמְסַר בְּיָדֵיהַ כָּל גְּזוּזֵי עֲלָאִין וְחַמְשָׁה וְאַרְבַּעִין מִפְּתָחַן סְתָרֵי גְלִיפִין דְּבַהּוּ מִשְׁתַּמְשִׁי מִלְּאָכֵי עֲלָאִי וְכֵלְהוּ אֶתְמַסְרוּ בְּיָדֵיהַ. וְהָא אוֹקִימָנָא:

וַיֵּרָא יי פִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם בְּאֶרֶץ וְכָל יֶצֶר מַחְשֶׁבוֹת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים ה)

פִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. הַאִי קָרָא אֶתְמַר וְאוֹקִימוּהָ. אָבֵל תָּא חֲזִי, מָאֵן דְאֶתְדַבֵּק בְּיֶצֶר הָרָע וְאֶתְמַשִּׁיךְ אֶבְתְּרִיהַ וְיִסְתַּאֵב הוּא וְיִסְאָבוּן לִיהַ כְּמָה דְאֶתְמַר.

כִּי רֶבֶה רַעַת הָאָדָם, כָּל בִּישׁוּן הוּוּ עֲבָדִי, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים חוֹבִיֵיהוּ עַד דְּהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין לְמַגְנָא עַל אֲרַעָא. וּמָאֵן אֲנוּן דְּהוּוּ מְחַבְּלִין אֲרַחֲיֵיהוּ עַל אֲרַעָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. פְּתִיב הֵכָא רַק רָע (דף נו ע"א) וְכָתִיב הָתָם (לֹא יִגְדֹךָ רָע, וְכָתִיב) [בראשית לח] וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינָי יי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי וְכִי רָע לֹא אִיהוּ רָשָׁע. אָמַר לִיהַ, לֹא. רָשָׁע אֶפְלוּ אָרִים יְדִיהַ לְגַבִּי חֲבַרְיָה, אִף עַל גֹּב דְלֹא עֲבִיד לִיהַ מִיְדֵי אֶקְרִי רָשָׁע. כְּמָה דְכָתִיב, (שְׁמוֹת ב) וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לְמָה תִּפְּהָ רַעְךָ. הַפִּית לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּפְּהָ.

אָבֵר רָע לֹא אֶקְרִי אֶלָּא מָאֵן דְּמְחַבֵּל אֲרַחֲיָה וְסָאִיב גְּרַמִּיהַ וְסָאִיב אֲרַעָא וְיְהִיב

חֵילָא וְתוֹקְפָא לְרוּחַ מְסֻאָבָא דְאֶקְרִי רָע דְכָתִיב רַק רָע כָּל הַיּוֹם. וְלֹא עָאֵל

שְׂכִינָה, מִשׁוּם שְׂבִיחַ מִסְתַּלַּקַת
שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמִנֵּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שְׂפָשֶׁה סְתַלַּקָה
מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, חָשַׁב שֵׁשׁ פְּסוּל
בְּכַנּוּי שְׂבַגְלָלִים הַתְּחַזְּקָה בְּעוֹלָם
רוּחַ הַטְּמָאָה וְנִגְרַע הָאֵרוֹר מֵהַלְבֵּנָה
וּפְגַם אוֹתָהּ. וְאִם תֹּאמַר לְמָה?
מִשׁוּם זֶה מְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ
וְהַסְתַּלַּקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כֹּל
שֶׁפֶן אוֹתוֹ שְׂמֵטְמָא דְרַכּוֹ וּמְטַמֵּא
עֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְחֻזַּק אֶת רוּחַ
הַטְּמָאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנְּטַמֵּא נִקְרָא רַע.
בֹּא רָאָה, כְּשֶׁפֶן אָדָם נְטַמֵּא, לֹא
נִפְקֵד מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹב,
וּבְכֹל פַּעַם נִפְקֵד מֵאוֹתוֹ שְׂנִקְרָא
רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ
לֵינן בֵּל יִפְקֵד רַע. כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ בֵּל יִפְקֵד רַע. וְעַל זֶה
כְּתוּב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא
יִגְרָךְ רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא
רְשָׁע. וְכְתוּב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף
בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירַע רַע כִּי אֶתָּה
עֲמָדִי.

וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ
וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח,
(ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחֻבְלֵי
הַשָּׂוִא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֻטְאָה. הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם
שְׁחוּטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם בְּכֹל יוֹם,
וְנִדְמִים בְּעִינֵיהֶם אוֹתָם חֻטְאִים
שֶׁהֵם כְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא, וְחוֹשְׁבִים
שְׂאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שְׁעֵשׂוֹ וְאוֹתוֹ חֻטָּא
שְׁעֵשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מְשַׁגִּיחַ
בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֻטָּא חֻזַּק
וְגִדּוּל כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה, שֶׁהוּא חֻזַּק
שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלּוֹת.

וְכֹא וְרָאָה, כְּשֶׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא דִּין בְּרַשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב
שֶׁהֵם חֻטְאוֹ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כֹּל יוֹם, אֵינוֹ
רוֹצֵה לְאִבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם.

בְּפִלְטָרִין וְלֹא חָמִי אִפִּי שְׂכִינָתָא. בְּגִין
דְּבַהֲאֵי אֶסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מֵעֲלָמָא.

מִנְלָן מִיַּעֲקֹב. דְּכַד אֶסְתַּלַּק שְׂכִינָתָא מִנֵּיהּ
חָשִׁיב דְּבַכְּנוּהֵי הָוָה פִּיסוּל דְּבְגִינֵיהּ
אֶתְתַּקַּף בְּעֲלָמָא רוּחָא מְסֻאָבָא וְגַרַע נְהוּרָא
מִן סִיְהָרָא וּפְגַמִּים לָהּ. וְאִי תִימָא אִמְאִי. בְּגִין
דְּדָא סָאִיב מְקַדָּשָׁא וְאֶסְתַּלַּקַת שְׂכִינָתָא
מֵעֲלוֹי דִּיעֲקֹב. כֹּל שֶׁפֶן הוּא דְמְסֻאָב
אֶרְחִייהּ וְסָאִיב גְּרַמִּיהּ דֵּהוּא אֶתְקִיף לִיהּ
לְרוּחָא מְסֻאָבָא. וּבְגִין כֹּף כַּד אֶסְתַּאֲב אֶקְרִי
רַע.

תָּא חֲזִי, כַּד בַּר נֶשׁ אֶסְתַּאֲב לָא יִתְפַּקֵּד
מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְטַב. וּבְכֹל
זְמַנָּא אֶתְפַּקִּיד מִהֵוּא דְאֶתְקְרִי רַע לְבִישׁ.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשַׁלֵּי יט) וְשִׁבְעַ לֵינן בֵּל
יִפְקֵד רַע, כַּד אֲזִיל בְּאֶרֶץ מִישָׁר, כְּדִין בֵּל
יִפְקֵד רַע. וְעַל דָּא כְּתִיב רַק רַע כֹּל הַיּוֹם.
וְכְּתִיב לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע. וְדָא אֶקְרִי רַע וְלֹא
אֶקְרִי רְשָׁע. וְכְּתִיב (תְּהִלִּים כג) גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא
צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עֲמָדִי:

וַיִּנְחָם יי כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב
אֵל לְבוֹ. רַבִּי יוֹסִי פְתַח (ישעיה ה) הוּי
מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה
חֻטְאָה. הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן אֶלֶין בְּנֵי נֶשׂא
דְּחֻטְאָן קָמִי מְאִרְיָהוֹן בְּכֹל יוֹמָא, וְאֶתְדַּמֵּן
בְּעִינֵיהּ אֲנּוּן חוּבִין דְּאֲנּוּן כְּחֻבְלֵי הַשָּׂוִא.
וְחָשְׁבִין דֵּהוּא עוֹבְדָא דְּעַבְדִּין וְהוּא חוּבָא
דְּעַבְדִּין דְּלָאוֹ אִיהוּ כְּלוּם וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְּעַבְדִּין לֵהוּא חוּבָא
תְּקִיף וְרַבִּי כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה דְאִיהוּ תְּקִיף דְּלֹא
יְכִיל לְאֲשַׁתְּצָאָה.

וְתָא חֲזִי כַּד עָבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא

בְּחִיבֵי עֲלָמָא, אֵף עַל גַּב דְּאֲנּוּן חֻטְאָן קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

וּכְשֶׁמִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם
עֲלֵיהֶם עַל שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו
וּמֵאָרִיךְ לָהֶם בְּעוֹלָם.

וּבְנֵי־רָר שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל
נַחֲמָה וּמִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם וְחָס
עֲלֵיהֶם. וּכְשֶׁרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
דִּין, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲצוּב [ר"א שְׁמֹחוֹת
לֹא יִכְנסוּ לְפָנָיו]. שְׂכִינֵן שֶׁהֵם מַעֲשֵׂי
יָדָיו, הוּא עֲצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאֵל ו') וּשְׁמֹחוֹת לֹא
הִכְנִיס לְפָנָיו.

כְּתוּב [ס"א וְהָרִי כְּתוּב] (תְּהִלִּים צו) הוֹד
וְהָדָר לְפָנָיו עַז וְחִדּוּהַ בְּמִקּוֹמוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֹּא רֵאֵה, וַיִּתְעַצֵּב
אֶל לְבוֹ כְּתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֶל
לְבוֹ וְלֹא לְמִקּוֹם אַחֵר. לְבוֹ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א-ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
וַיִּנָּחֵם ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לב)
וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר
לְטוֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל
אוֹתָם מַעֲשֵׂי יָדָיו וְחָס עֲלֵיהֶם.
וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים
לְפָנָיו.

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע,
שֶׁכְּשֶׁרוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָבֵד רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל
עֲלֵיהֶם נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים,
כְּבִיכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים עַל
מֵה שְׂאָבֵד. פִּינּוֹן שְׂקַבֵּל נְחוּמִים,
וְדַאי נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תִלּוּי הַדְּבָר
בַּתְּשׁוּבָה.

אִימְתִי זֶה תִּלּוּי בַּתְּשׁוּבָה? עַד
שֶׁלֹּא קָבַל עֲלֵיהֶם פְּנֻחוּמִים. הָרִי
שְׂקַבֵּל עֲלֵיהֶם פְּנֻחוּמִים, אִז
הַדְּבָר כְּבָר לֹא תִלּוּי בַּתְּשׁוּבָה
כִּלְלֵי וְהַדִּין נַעֲשֶׂה. וְאִז מוֹסִיף דִּין
עַל דִּין וּמְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ מִקּוֹם
הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמֵאָבֵד אֶת
הַרְשָׁעִים מִהָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּכְתוּב,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה', קָבַל פְּנֻחוּמִים.

וְאַרְגִּזִין לִיָּה כֹּל יוֹמָא. לָא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְהוּ
מַעְלָמָא. וְכַד אֲשַׁגַּח בְּעוּבְדֵיהוֹן אֲתַנְחָם
עֲלֵיהוּ עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְאוּרִיךְ לוֹן
בְּעֵלְמָא.

וּבְגִין דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו נָטִיל נַחֲמָה וְאַתְנַחֵם
עֲלֵיהוּ וְחִיִּיס עֲלֵיהוּ. וְכַד בְּעֵי לְמַעְבַּד
בְּהוּ דִּינָא כְּבִיכּוֹל עֲצִיב (ר"א ל"ג חֲדוּן לֹא תִיעִיל קְדְמוּהִי)
דְּכִיּוֹן דְּעוּבְדֵי יָדָיו אַנּוּן, עֲצִיב עֲלֵיהוּ. כְּמָה
דְּאַתְ אָמַר, (דְּנִיאֵל ו') וְדַחּוּן לֹא הִנְעֵל קְדְמוּהִי.

כְּתוּב, (ס"א וְהָא כְּתִיב) (תְּהִלִּים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו
עוֹז וְחִדּוּהַ בְּמִקּוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי

תָּא חֲזִי, וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ כְּתִיב. אֶל לְבוֹ עֲצִיב
וְלֹא לְאַתְר אַחְרָא. לְבוֹ כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (שְׁמוּאֵל

א ב) כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר וַיִּנָּחֵם יי כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (שְׁמוֹת לב) וַיִּנָּחֵם

יי עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי
יִיסָא אָמַר לְטֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי

יִיסָא אָמַר לְטֹב, כְּמָה דְּאַתְמָר דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נָחִים עַל דְּאַנּוּן עוּבְדֵי יָדָיו וְחִיִּיס

עֲלֵיהוּ. וַיִּתְעַצֵּב בְּגִין דְּאַנּוּן חָטָאן קְמִיָּה.
וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְבִישׁ דְּכַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא בְּעֵי לְאוּבְדָא לְחִיִּיבֵי עֲלָמָא נָטִיל
נִיחוּמִין עֲלֵיהוּ וְקַבִּיל נִיחוּמִין. כְּבִיכּוֹל

כְּמֵאן דְּמְקַבֵּל נִיחוּמִין עַל מֵה דְּאַבִּיד. פִּינּוֹן
דְּקַבֵּל נִיחוּמִין וְדַאי דִּינָא אֲתַעְבַּד וְלֹא תִלְיָא

מְלִתָּא בַּתְּשׁוּבָה.
אִימְתִי תִלְיָא בַּתְּשׁוּבָה, עַד לָא קַבִּיל

פְּנֻחוּמִין עֲלֵיהוּ. הָא קַבִּיל פְּנֻחוּמִין
עֲלֵיהוּ לֹא תִלְיָא מְלִתָּא בַּתְּשׁוּבָה כִּלְלֵי וְדִינָא

אַתְעַבִּיד. וְכַדִּין אוּסִיף דִּינָא עַל דִּינָא,
וְאַתְקִיף לְהֵהוּא אֲתֵר דְּדִינָא, לְמַעְבַּד דִּינָא

וְאוּבִיד לוֹן לְחִיִּיבֵי מִן עֲלָמָא. וְכֹלָא בְּקִרָא
דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יי. קָבַל פְּנֻחוּמִין. וְלִבְתֵּר

ואחר כף ויתעצב אל לבו, נתן פח לדין לעשות דין.

רבי חייא אמר, וינחם ה' פי עשה את האדם בארץ - נטל תנחומים וחדוה. בשעשה הקדוש ברוך הוא את האדם בארץ, שהוא כדגמא עליונה, וכל המלאכים העליונים משבחים את הקדוש ברוך הוא כשראו אותו בדמות עליונה, ואמרו (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד וקדר תעטרהו. אחר כף כשחטא אדם, התעצב הקדוש ברוך הוא על שחטא. שנתן פתחון פה למלאכי השרת שאמרו לפניו בפתחה כשרצה לברא אותו, מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו.

אמר רבי יהודה, ויתעצב אל לבו, פי רצה לעשות בהם דין, שנאמר (דברי הימים ב-ב) בצאת לפני החלוץ ואמרים הודו לה' פי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק, למה לא כתוב כאן פי טוב? אלא משום שהאביד את מעשי ידיו מפני ישראל. כמו זה כשהיו ישראל עוברים את הים, באו מלאכים עליונים לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא באותו לילה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: ומה מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?! אז (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. גם כאן, בכל הפעמים של אבוד רשעים מהעולם, אז נמצאת עליהם עצבות.

רבי אבא אמר, בשעה שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא ועבר על מצותו, אז נמצאה עצבות לפניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, אוי שהחלשת את הכח העליון. בשעה זו נחשף מאור אחר. מיד גרש אותו מגן עדן.

ויתעצב אל לבו. יהב תוקפא לדינא למעבד דינא.

רבי חייא אמר וינחם יי פי עשה את האדם בארץ. נטל תנחומין וחדוה, כד עבד קדשא בריך הוא לאדם בארעא דאיהו כגוונא עלאה וכל מלאכי עלאי משבחין ליה לקדשא בריך הוא כד חמו ליה בדיוקנא עלאה ואמרו (דף נז ע"ב) (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד וקדר תעטרהו. לבתר כד חטא אדם אתעצב קדשא בריך הוא על דחטא. דיהב פתחון פה למלאכי השרת דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה, מה אנוש פי תזכרנו וכן אדם פי תפקדנו.

אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו בגין דבעי למעבד בהו דינא שנאמר (דברי הימים ב ב)

בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליי פי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק אמאי לא כתיב הכא כי טוב. אלא בגין דאוביד עובדי ידוי קמיהו דישראל. כגוונא דא כד הווי ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר שירה קמיה קדשא בריך הוא בההוא ליליא. אמר להו קדשא בריך הוא ומה עובדי ידי

טבעין בימא ואתון אמרין שירה. פדין (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא בכל זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא כדין עצבוו אשתכח עליהו.

רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קדשא בריך הוא אדם ועבר על פקודוי, כדין אשתכח עצבוו קמיה. אמר ליה קדשא בריך הוא אדם ווי דחלשת חילא עלאה. בהאי שעתא אתחשכת נהורא חד. מיד תריך ליה מגנתא דעדן.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הַכֹּסֶסֶתִי אוֹתָךְ לִגְן
עֵדֶן לְהַקְרִיב קִרְבָּן, וְאַתָּה פְּגַמְתָּ
אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּא נִקְרַב הַקִּרְבָּן!
מִכָּאן וְהִלָּאָה - לַעֲבַד אֶת
הָאֲדָמָה. וְגִזַּר עָלָיו מִיתָה. וְחֹס
עָלָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגִנְזוּ
בְּשִׁעָה שְׁמַת סְמוּךְ לִגְן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מַעֲרָה
אֶחָת וְהִסְתַּפֵּר בָּהּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ.
מֵאִיפָה יָדַע? אֵלֶּא רָאָה אוֹר
דְּקִיק אֶחָד שֶׁנִּכְנַס בְּאוֹתוֹ מְקוֹם
שִׁיּוּצָא מִגְן עֵדֶן, וְהִתְאַוָּה תְּאֹנָתוֹ
לְקַבְרוֹ, וְשֵׁם הוּא מְקוֹם סְמוּךְ
לְשַׁעַר גֶּן עֵדֶן.

בֹּא רָאָה, לֹא מִסְתַּלֵּק אָדָם
מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה אֶת אָדָם
הִרְאִישׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה
הִלַּךְ מִהָעוֹלָם וְאִיךָ יָצָא? הוּא
אוֹמֵר לוֹ: אוֹי שְׁבַגְלִלְךָ יִצְאָתִי
מִהָעוֹלָם. וְהוּא מְשִׁיב לוֹ: בְּנִי,
אֲנִי עֲבַרְתִּי עַל מִצְוֵה אֶחָת
וְנִעֲנַשְׁתִּי בְּשִׁבִילָהּ, רָאָה אֶתָּה
כְּמָה חֲטָאִים וְכְמָה מִצְוֹת שֶׁל
רְבוּנְךָ עֲבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד הַיּוֹם הַזֶּה
עוֹמֵד אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְרוֹאֵה אֶת
הָאֲבוֹת פְּעֻמִּים בְּיוֹם וּמוֹדָה עַל
חֲטָאוֹ, וּמִרְאָה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ כְּכּוֹבֵד עֲלִיּוֹן,
וְהוֹלֵךְ וְרוֹאֵה כֹּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְחֲסִידִים שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְיִרְשׁוּ אֶת
אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן שְׁבַגְן עֵדֶן. וְכֹל
הָאֲבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תהלים לו)
מָה יָקָר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם
בְּצַל כְּנָפֶיךָ יַחְסִיּוּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם
רוֹאִים אֶת אָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשִׁעָה
שֶׁמִּסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם, לְהִרְאוֹת
עֲדוֹת שְׁמֻשׁוֹם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא
מִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלְלוֹ שֶׁל
אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין מִיתָה
בְּלֹא חֲטָא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁלִשָּׁה
שְׁהִסְתַּלְקוּ בְּעֵטוֹ שֶׁל נַחֲשׁ
הַקְדָּמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עֲמָרָם, לוֹי

אָמַר לִיָּה אָנָּה אֲעֲלִית לָךְ לְגַנְתָּא דְעֵדֶן
לְקַרְבָּא קִרְבָּנָא. וְאַתָּה פְּגַיַּמְתָּ מִדְּבַחָא
דְלֹא אַתְקַרְב קִרְבָּנָא. מִכָּאן וְהִלָּאָה לַעֲבוֹד
אֶת הָאֲדָמָה. וְגִזַּר עָלָיָה מִיתָה. וְחֹס עָלָיָה
קְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא וְגִנְזוּ לִיָּה בְּשִׁעָתָא דְמִית
סְמוּךְ לְגַנְתָּא.

מָה עֲבַד אָדָם עֲבַד מַעֲרָתָא חָדָא וְאַתְטַמַּר
בָּהּ הוּא וְאַתְתִּיהּ. מִנָּא יָדַע. אֵלֶּא חָמָא
חַד נְהוּרָא דְקִיק עֲיִיל בְּהִוָּא אֶתְר דְנַפְיָק
מִגַּנְתָּא דְעֵדֶן וְתַאב תִּיאוּבְתִיהּ לְקַבְרִיהּ. וְתַמָּן
הוּא אֶתְר סְמוּךְ לְתַרְע דְגַנְתָּא דְעֵדֶן.

תָּא חֲזִי, לֹא אִסְתַּלֵּק בַּר נֶשׁ מִעֲלָמָא עַד
דְּחָמִי לִיָּה לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן. וְשִׁאִיל לִיָּה
עַל מָה אֲזִיל מִעֲלָמָא וְהִיךְ נַפְיָק. הוּא אָמַר
לִיָּה וּוי דְבְּגִינְךָ נַפְקָנָא מִעֲלָמָא. וְהוּא אָתִיב
לִיָּה בְּרִי אָנָּה עֲבַרְתִּית עַל פְּקוּדָא חָדָא
וְאַתְעַנְשִׁית בְּגִינָהּ. חָמִי אֶתְּ כְּמָה חוּבִין וְכְּמָה
פְּקוּדִין דְמֵאָרְךָ עֲבַרְתָּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, עַד פְּדוּ יוֹמָא קָאִים אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וְחֲזִי בְּאַבְהֵן תְּרִין זְמַנִּין
בְּיוֹמָא וְאוּדִי עַל חוּבוֹי. וְאַחֲמִי לוֹן הִוָּא
אֶתְר דְהָיָה בִיָּה בִּיקְרָא עֲלָאָה. וְאַזִּיל וְחָמִי כֹּל
אֲנוּן צְדִיקֵיָא וְחֲסִידֵי דְנַפְקוּ מִנִּיהּ וְיִרְתּוּ
לְהִוָּא יְקָרָא עֲלָאָה דְבְּגַנְתָּא דְעֵדֶן. וְאַבְהֵן
כְּלִהוֹן אוּדָן וְאַמְרִין (תהלים לו) מָה יָקָר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצַל כְּנָפֶיךָ יַחְסִיּוּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר כְּלִהוּ בְּנֵי עֲלָמָא חָמָאן לִיָּה
לְאָדָם הִרְאִישׁוֹן בְּשִׁעָתָא דְמִסְתַּלְקֵי מִן
עֲלָמָא, לְאַחְזָאָה סְהִדוּתָא דְבְּגִין חוּבוֹי דְבַר
נֶשׁ אִיָּהוּ אִסְתַּלֵּק מִעֲלָמָא וְלֹא בְּגִינָהּ דְאָדָם.
כְּמָה דְתַנִּינוּן אֵין מִיתָה בְּלֹא חֲטָא. בַּר אֲנוּן
תְּלַתָּא דְאִסְתַּלְקוּ בְּגִין הִוָּא עִיטָא דְנַחֲשׁ
הַקְדָּמוֹנִי. וְאַלִּין אֲנוּן, עֲמָרָם לוֹי וּבְכַנְיָמִין.

ובנימין. ויש אומרים גם ישי.
שלא חטאו, ולא נמצא בהם
חטא שימותו בו, רק שזוברה
עליהם אותה עצת הנחש, כמו
שבארנו.

בא ראה, כל הדורות שהיו בימי
נח, כלם הפשיטו חטאים על
העולם בגלוי לעיני כל. רפי
שמעון היה הולך יום אחד
בשערי טבריה. ראה בני אדם
שהיו קושרים בקשר הקשת
בכדי חרס. אמר, ומה חטא זה
בגלוי להרגיז את רבונם? נתן
עינו בהם ונזרקו לתוף הים
ומתו.

בא ראה, כל חטא שנעשה
בגלוי, דוחה את השכינה
מהארץ ומסלק את דיונה מן
העולם. אלה היו הולכים בראש
זקוף ועושים חטאיהם בגלוי,
ודחו את השכינה מהעולם, עד
שהקדוש ברוך הוא דחה אותם
והעביר אותם ממנו. ועל זה
כתוב (משלי כה) הגו רשע לפני
מלך וגו', הגו סיגים מכסף וגו'.
ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם
לעלם בשגם הוא בשר וגו'. אמר
רבי אלעזר, בא ראה, פשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
עשה את העולם הזה להשתמש
כמו שלמעלה, וכשבני אדם הם
צדיקים שהולכים בדרך ישר,
הקדוש ברוך הוא מעורר רוח
חיים שלמעלה, עד שמגיעים
אותם חיים למקום שיעקב
אבינו שרוי בו.

ומשם שופעים אותם חיים, עד
שנמשכת אותה רוח לעולם הזה
שדוד המלך שרוי בו, ומשם
שופעות הברכות לכל אותם
המתחננים. ואותה רוח עליונה
שופעת ונמשכת למטה, ויכולים
להתקיים בעולם. ומשום כן
לעולם חסדו, זהו עולם של דוד

ואית האמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא
אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, פר
דאדפר עלייהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן.

תא חזי, פלהון דרין דהו ביומוי דנח פלהו
אפשיטו חובין על עלמא באתגליא
לעיניהון דכלא. רבי שמעון הוה אזיל יומא
חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהוי
מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר.
אמר ומה חובא דא באתגליא לארגזא
למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו ימא
ומיתו.

תא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי
לה לשכינתא מארעא וסליקת דיורה
מעלמא. ואלין הוו אזלין פרישא זקיף ועבדי
חובייהו באתגליא ודחו לה לשכינתא
מעלמא. עד דקדשא בריך הוא דחא לון
ואעביר לון מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו
רשע לפני מלך וגו' הגו סיגים מכסף וגו' :

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם
הוא בשר וגו'. אמר רבי אלעזר תא

חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד
להאי עלמא לאשתמשא (דף נח ע"א) פגוונא
דלעילא. וכד בני עלמא אנון זפאין דאזלי
בארח מישר, קדשא בריך הוא אתער רוחא
דחיי דלעילא עד דמטו אנון חיינ לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חיינ עד דאתמשיף ההוא
רוחא להאי עולם דדוד מלפא שריא
ביה. ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אנון תתאי.

וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיף לתתא
ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כן לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלפא. ובגין כן
כתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד (איהו) ההוא

המלך, ולכן כתוב לעלם בלי וא"ו. שהרי פשאוה רוח שופעת לאותו עולם, משם יוצאות ברכות וחיים לכל להתקיים. עכשו שחטאו בני אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא יגיע אותו רוח חיים לעולם זה להנות ממנו הפחתונים ולהתקיים בו. בשגם הוא כשר - כדי שלא תשפע זו הרוח לעולם הזה. מה הטעם? שלא להרבות נחש הפחתון. שדרגות שיתחזק בו [וצריכים] רוח של קדשה שלא יתערב ברוח טמא.

בשגם הוא כשר - זה נחש הקדמוני שיתברך. משום כך הוא כשר, כמו שנאמר (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון, זהו מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה - המתנה של מגדל המקשר.

הנפילים היו בארץ. שנה רבי יוסי, אלו עז"א ועז"ל, כמו שנאמר שהוציא [ד"א שהפיל] אותם הקדוש ברוך הוא מהקדשה שלמעלה. ואם תאמר, איך יכלו להתקיים בעולם הזה? אמר רבי חייא, אלה היו מאותם שכתוב ועוף יעופף על הארץ. והרי נאמר שאלה נראים לבני אדם כמראה שלהם. ואם תאמר, איך יכלו להתהפף? הרי נאמר שמתהפכים לכמה גונים. ובשעה שירדו, התלבשו באויר העולם ונראו כבני אדם.

ועז"א ועז"ל הללו שמרדו למעלה והפילם הקדוש ברוך הוא והתלבשו בארץ והתקיימו בה, ולא יכלו להתפשט ממנו, ואחר כך טעו אחר נשות העולם. ועד היום הזה הם קיימים ומלמדים פשפים לבני אדם, והולידו בני אלהים, והרי נתבאר.

רוחא אתנגיד להווי עולם, מתמן נפקי ברכאן וחייין לכלא לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא. בגין דלא ימטי ההוי רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולא אתקיימא ביה. בשגם הוא כשר בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא דלא לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעין) רוחא דקדושא דלא יתערב ברוח מסאב.

בשגם הוא כשר דא נחש קדמא דיתברך בגין כך הוא כשר כמה דאת אמר, קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון דא מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה אוריכו דקוסטירא דקייטרא: הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א ועז"ל. כמה דאתמר דאפיק (ד"א

דאפיל) לון קדשא בריך הוא מקדושתא דלעילא. ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חייא אלין הוו מאנון דכתיב ועוף יעופף על הארץ. והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא כחזו דלהון. ואי תימא היך יכלין לאתהפכא. הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונין ובשעתא דנחתא אגלימו באוירא דעלמא ואתחזון כבני נשא. והני עז"א ועז"ל דמרדו לעילא ואפיל לון קדשא בריך הוא ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה ולא יכלו לאתפשטא מניה. ולבתר טעו בתר נשי עלמא. ועד כען יומא דא אנון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא ואולידו בנין וקרו להו ענקים גבריין. ואנון נפילים אקרון בני אלהים. והא אתמר.

והולידו בנים, וקראו להם ענקים גבורים. ואותם נפילים וקראו להם בני אלהים, והרי נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי כְּבוֹד וְלֵב הָרִי הֵן אֶחָד
 אֶלֶּא שְׁכָבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב
 אֶתְקָרִי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מִטָּה. וְהֵינּוּ כְבוֹד
 הַשֵּׁם וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָאִי נִיהוּ (ישעיה ו')
 מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֶלֶּא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ
 שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם ראשון שֶׁהוּא לְמַעְלָה כִּנְגַד
 אָרֶץ יִשְׂרָאֵל מְלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם וּמָאִי נִינְהוּ
 חֲכָמִים דְּכָתִיב (משלי א') כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ
 וְכָתִיב (חזקאל א') בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְקוֹמוֹ.

וּמָאִי הָוִי כְבוֹד זֶה. מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה
 לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ מְטְרוֹנִיתָא בְּחִדְרוֹ
 שְׁפַל חֲיִילָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ וְהֵיּוּ לָהּ בְּנִים
 וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין
 אוֹתוֹ אָמְרוּ לוֹ אָנָּה אֲמַנּוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ
 לְרֵאוֹתָהּ עִתָּהּ. אָמְרוּ בְרוּכָה תְּהֵא בְּכָל מְקוֹם
 שֶׁהִיא. וּמָאִי דְּכָתִיב מִמְקוֹמוֹ מִכָּל דְּלִיכָא
 דִּידַע אֶת מְקוֹמוֹ מְשַׁל לְמְטְרוֹנִיתָא שְׁבָאָה
 מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאִין בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ
 שֶׁהִיא אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל מַעֲשֵׂיהָ,
 אָמְרוּ זֹאת וְדָאִי מִן הָאוּר נִלְקַחָה כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
 הָאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ מֵאִין אֶת
 אָמְרָה לָהֶם מִמְקוֹמִי אָמְרוּ אִם פֶּן גְּדוּלִים
 אֲנָשִׁי מְקוֹמְךָ בְרוּכָה תְּהִי וּמְבוֹרָךְ מְקוֹמְךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מְצַבְאוֹתָיו לֹא גֵרַע
 אֲמָאִי מְבָרְכִין לִיהּ. אֶלֶּא מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר
 דּוּמָה, לְאִישׁ שֶׁהִיָּה לוֹ גֵן נָאָה וְחוּץ לְגֵן בְּקְרוֹב
 מִמְּנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה. וְאִם הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת
 שְׁקִיוֹתוֹ הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הֵגֵן. אַף
 אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא אֵינָה דְּבוּקָה, אַף
 עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֶחָד הוּא לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם
 וְהַשְּׂקָה לָהּ לְבִדְהָ. (עַד כֵּאן מַההַשְּׁמָטוֹת)

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּבוֹד וְלֵב
 הָרִי הֵם אֶחָד, אֶלֶּא שְׁכָבוֹד נִקְרָא
 עַל שֵׁם מַעְלָה, וְלֵב נִקְרָא עַל שֵׁם
 פְּעוּלַת מִטָּה, וְהֵינּוּ כְבוֹד הַשֵּׁם,
 וְהֵינּוּ לֵב הַשָּׁמַיִם. מָה הוּא (ישעיה
 ו') מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ? אֶלֶּא כָּל
 אוֹתָהּ אָרֶץ שְׁנַבְרַאת בְּיוֹם
 ראשון, שֶׁהִיא לְמַעְלָה כִּנְגַד אָרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, מְלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם,
 וּמָה הֵם? חֲכָמִים, שְׁכָתוּב (משלי
 א') כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ, וְכָתוּב
 (חזקאל א') בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ.
 וּמָה הִיָּה הַכְּבוֹד הַזֶּה? מְשַׁל
 לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ
 שֶׁהִיָּתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחִדְרוֹ שְׁפַל
 חֲיִילָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ, וְהֵיּוּ לָהּ
 בְּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי
 הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
 אָנָּה אֲמַנּוּ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוּכְלוּ
 לְרֵאוֹתָהּ עִתָּהּ. אָמְרוּ: בְרוּכָה
 תְּהֵא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמָה
 שְׁכָתוּב מִמְקוֹמוֹ, מִכָּל דְּלִיכָא
 יוֹדַע אֶת מְקוֹמוֹ. מְשַׁל לְגְּבִירָה
 שְׁבָאָה מִמְקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ
 מֵאִין בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא
 אִשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל
 מַעֲשֵׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וְדָאִי מִן
 הָאוּר נִלְקַחָה, כִּי בְּמַעֲשֵׂיהָ
 הָאִירָה אֶת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ:
 מֵאִין אַתָּה? אָמְרָה לָהֶם: מִמְקוֹמִי.
 אָמְרוּ: אִם פֶּן, גְּדוּלִים אֲנָשִׁי
 מְקוֹמְךָ, בְרוּכָה תְּהִי וּמְבוֹרָךְ
 מְקוֹמְךָ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אֶחָד מְצַבְאוֹתָיו
 לֹא גֵרַע, לְמָה מְבָרְכִים אוֹתוֹ?
 אֶלֶּא מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה?
 לְאִישׁ שֶׁהִיָּה לוֹ גֵן נָאָה, וְחוּץ לְגֵן
 בְּקְרוֹב מִמְּנוֹ חֲתִיכַת שְׂדֵה, וְאִם
 הַשְּׂקָה הֵגֵן בְּתַחֲלַת שְׁקִיוֹתוֹ -
 הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הֵגֵן, אַף
 אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׂדֵה שֶׁהִיא
 אֵינָה דְּבוּקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל
 אֶחָד הוּא, לְפִיכָךְ פֶּתַח לָהּ מְקוֹם וְהַשְּׂקָה אוֹתָהּ לְבִדְהָ: ע"כ מַההַשְּׁמָטוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

בא ראה, כשפנן אדם רוצה לנקם מאחר, הוא שותק ולא אומר דבר. שאם יודיע לו, שהוא ישמר ולא יוכל לו. אבל הקדוש ברוך הוא לא עושה כן, לא עושה דין בעולם עד שמכריז ומודיע להם פעם פעמים ושליש, כי אין מי שימחה בידו שיאמר לו מה עשית, ולא ישמר ממנו ולא יוכל לעמד לפניו.

בא ראה, ויאמר ה' אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הודיע להם על ידי נח והתרה בהם כמה פעמים ולא שמעו. אחר שלא שמעו, הביא עליהם דין והאביד אותם מעל פני הארץ.

בא ראה מה כתיב ביה בנח ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו מפעשנו. (כ"א) נח לאמר, וקמה זה? אלא לאמר - זו האשה. זה - זה צדיק. רמז שהקדוש ברוך הוא קרא לנח, מנחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קורא לו נח, ומיהו? ארץ הקדושה. לאמר זה ינחמנו, עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה בנחמא עליונה. כתוב כאן זה ינחמנו וכתוב שם (ישעיה כה) זה ה' קונינו לו. אשרי הצדיקים שרשומים ברשם של חותמת המלך העליונה להיות רשומים בשמו, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב (בראשית כה) ויקרא את שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דנה (אחת), וכאן דנה אחרת, כמו שנקרא (ישעיה ו) וראאה את ה'. וראאה ה' לא כתוב אלא את ה'. גם כאן ויקרא שמו יעקב - דנהו ממש, הקדוש ברוך הוא קרא לו יעקב. אבל כאן א"ת - להכליל את השכינה.

מאיפה היה יודיע? אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוהה האדמה ברוך הוא: רבוננו של העולם, עד מתי יהיה העולם בקללה?

וַיֹּאמֶר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

תא חזי, בד בר נש בעי לנקמא מאחרא שתיק ולא אמר מידי. דאילו אודעיה יסתמר ולא יכיל ליה. אבל קדשא בריך הוא לאו הכי עביד. לא עביד דינא בעלמא עד דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא. בגין דלא איתאי דימחי בידיה דיימא ליה מה עבדת ולא יסתמר מניה ולא יכיל לקיימא קמיה.

תא חזי, ויאמר יי אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרַאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אודע לון על ידא דנח ואתרי בהון כמה זמנין ולא שמעו. בטר דלא שמעו, אייתי עליהון דינא ואוביד לון מעל אפי ארעא.

תא חזי, מה כתיב ביה בנח ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו מפעשנו. (כ"א)

מקומו בדרף ס' ובתוס' בהגהת האר"י (כ"א אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. רמז דקדשא בריך הוא קרא ליה לנח נייחא דארעא. לאמר. מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא קדושה. לאמר זה ינחמנו עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא עלאה. כתיב הכא זה ינחמנו וכתוב בתם (ישעיה כה) זה יי קוינו לו. וכאין אנון צדיקניא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עלאה למחוי בשמיה רשימין. ואיהו שוי שמחן בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח, וכתוב (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דנא (קרא) והכא דנא אחרא. כמה דאת אמר (ישעיה ו) וראאה את ה'. וראאה יי לא כתיב אלא את יי. אופי הכא ויקרא שמו יעקב דנא דיליה קדשא בריך הוא ממש קרי ליה יעקב. אבל הכא א"ת, לאכללא שכינתא.

מנא הוה ידע. אלא בשעתא דלייט קדשא בריך הוא עלמא דכתיב ארוהה

האדמה בעבורך. אמר אדם קמי (דף נח ע"ב)

האדמה בעבורך. אמר אדם קמי (דף נח ע"ב)

יְהֵא עֲלָמָא בְּלִטְיוּתָא. אָמַר לִיה עַד דִּיתִילִיד
 לָךְ בֵּן מַהוּל כְּגוּוֹנָא דִּילָךְ. וְהוּוּ מַחְפָּאן עַד
 שְׁעֵתָא דְאִתְיַלִּיד נַח. וְכִיּוֹן דְאִתְיַלִּיד חָמָא
 לִיה גְזִיר רְשִׁים בְּאֵת קִדְיִשָּׁא. וְחָמָא שְׂכִינְתָא
 מִתְדַבְּקָא בְּהִדְיָה. כְּדִין קָרָא שְׁמִיָּה עַל מָה
 דְעָבִיד לְבִתְרָ.

בְּקִרְמוּתָא לָא הוּוּ יָדְעִי לְמַזְרַע וּלְמַחְצָד
 וּלְמַחְרַשׁ וְהוּוּ עָבְדִי פּוּלְחָנָא
 דְאַרְעָא בִידְיָהוּ. פִּיּוֹן דְאַתָּא נַח אִתְקִין
 אוּמְנוּתָא לְהוּ וְכָל מְאֵנִין דְצָרִיכִין לְתַקְנָא
 אֲרַעָא לְמַעַבְד פִּירִין. הָדָא הוּא דְכִתִּיב זֶה
 יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִמַּעֲצוֹן יְדִינוּ, מִן הָאֲדָמָה.
 דְאִיהוּ אֲפִיק אֲרַעָא מִמָּה דְאִתְלַטְיָא. דְהוּוּ
 זְרַעִין חֲטִיָּין וְקִצְרִין גּוֹבִין וְדַרְדְּרִין. וּבְגִינִי כֹף
 כְּתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִישׁ הָאֲדָמָה כְּמָה דְאַתָּ
 אָמַר, (רות א) אִישׁ נְעָמִי. בְּגִין דְאִקְרִי
 צְדִיק וְאֲפִיק לָהּ לְאַרְעָא בְּקִרְפָּנָא דְעַבְד מִמָּה
 דְאִתְלַטְיָא דְכִתִּיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת
 הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. וּבְגִין דָּא אִקְרִי אִישׁ
 הָאֲדָמָה. וְעַל דָּא קָרָא לִיה שְׁמָא עַל מָה
 דִּיִּיתִי.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח (תהלים מז) לְכוּ חֲזוּ מַפְעֻלוֹת
 אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֲרָץ. הָאִי
 קָרָא אוּקְמוּהָ וְאִתְמַר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וּגְוִי. (פאי
 חזו כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (ישעיה בא) חֲזוּת קִשָּׁה הוֹנֵד לִי. כְּעוֹבְדוּי דְקִשָּׁא בְּרִיף
 הוּא אֲתַגְלִי נְבוּאָה עֲלָאָה לְבְנֵי נְשָׂא. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֲרָץ. שְׁמוֹת וְדָאִי דְהָא
 שְׁמָא גְרִים לְכַלָּא) (והוא לשון שְׂמֻמוֹן) דְאֵלוּ הוּוּ מַפְעֻלוֹת יוֹד
 הָא וְאוּ הָא שָׁם קִיּוֹם בְּאֲרָץ, אֲבָל בְּגִין דְהוּוּ
 מַפְעֻלוֹת שְׁמָא דְאֱלֹהִים שָׁם שְׁמוֹת בְּאֲרָץ.
 אָמַר לִיה רַבִּי חֲזִיָּא הַשְׁתָּא אֲתַעֲרַת לְהָאִי.
 לָאו, אָנָּא הֲכִי אֲמִינָא לִיה. בְּגִין דְבִין
 שְׁמָא דָּא וּבִין שְׁמָא דָּא כְּלָא הוּא שְׂבַחָא.

כְּמוֹתָךְ. וְהִיוּ מַחְפִּים עַד שְׁעָה
 שְׁנוּלֵד נַח. וְכִיּוֹן שְׁנוּלֵד, רָאָה
 אוֹתוּ מַהוּל רְשׁוּם בְּאוֹת הַקֶּדֶשׁ,
 וְרָאָה שְׂכִינָה דְבוּקָה עִמּוֹ, וְאָז
 קָרָא אֶת שְׁמוֹ עַל מָה שְׁעָשָׂה
 אַחֵר כֹּף.

בְּתַחֲלָה לֹא הִיוּ יוֹדְעִים לְזַרַע
 וְלִקְצֹר וְלַחְרֹשׁ, וְהִיוּ עוֹשִׂים
 עֲבוֹדַת הָאֲדָמָה בִּידְיָהֶם. פִּיּוֹן
 שְׂבָא נַח, הִתְקִין אֲמִנוֹת לָהֶם וְכָל
 הַפְּלִים שְׂצָרִיכִים לְתַקֵּן אֶת
 הָאֲדָמָה לַעֲשׂוֹת פְּרוּת. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ
 וּמִמַּעֲצוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה.
 שְׁהוּא הוֹצִיא אֶת הָאֲרָץ מִמָּה
 שְׁהִתְקַלְלָה שְׁהִיוּ זוֹרְעִים חֲטִיָּים -
 וְקוֹצְרִים קוֹצִים וְדַרְדְּרִים. וְלִכֵּן
 כְּתוּב אִישׁ הָאֲדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ הָאֲדָמָה,
 כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר (רות א) אִישׁ נְעָמִי.
 מִשּׁוּם שְׁנִקְרָא צְדִיק וְהוֹצִיא אֶת
 הָאֲרָץ בְּקִרְפָּן שְׁעָשָׂה מִמָּה
 שְׁהִתְקַלְלָה, שְׂפָתוֹב לֹא אִסְף
 לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר
 הָאָדָם. וְלִכֵּן נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה,
 וְעַל זֶה קָרָא לוֹ שֵׁם עַל מָה
 שְׂבִיבָא.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (תהלים מז) לְכוּ
 חֲזוּ מַפְעֻלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם
 שְׁמוֹת בְּאֲרָץ. פְּסוּק זֶה הִקְיִמוּהוּ
 וְנִתְבָּאָר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וּגְוִי (מה זה
 חזו? כמו שְׁנָאֲמַר (ישעיה בא) חֲזוּת קִשָּׁה הוֹנֵד לִי.
 כְּמַעֲשֵׂי הַקֶּדֶשׁ בְּרִיף הוּא נְגַלְתָּה נְבוּאָה עֲלִינוּהָ
 לְבְנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֲרָץ - שְׁמוֹת וְדָאִי,
 שְׂבַחֵי הַשֵּׁם גּוֹרֵם לְכָל) (והוא לשון שְׂמֻמוֹן).
 שְׂאֵלוּ הִיוּ מַפְעֻלוֹת יוֹדֵי ה' אִי
 וְאִי ה' אִי - שָׁם קִיּוֹם בְּאֲרָץ,
 אֲבָל מִשּׁוּם שְׁהִיוּ מַפְעֻלוֹת הַשֵּׁם
 שֶׁל אֱלֹהִים - שָׁם שְׁמוֹת בְּאֲרָץ.
 אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא, כְּעַת
 הַתְּעוֹרְרָת לְזֶה? לֹא כֹף אֲנִי
 אֲמַרְתִּי לוֹ, מִשּׁוּם שְׂבִין שֵׁם זֶה
 וּבִין שֵׁם זֶה הַכֹּל הוּא שְׂבַח. אֲבָל
 אֲנִי אֲמַרְתִּי לוֹ כְּמוֹ שְׁהִעִירוּ

החברים ששם שמות. שמות בארץ, שמות ממש ושם בארץ, ולמה? בשביל להשתמש בהם העולם ולהיות קיום בעולם.

רבי יצחק אמר, הכל הוא, ואפילו מה שאמר רבי יהודה - יפה אמר. שאלו העולם יהיה בשם הרחמים, יתקיים העולם. אבל משום שהעולם נברא על דין ועומד על דין, שם שמות בארץ, ויפה הוא, שאלמלא כף לא יוכל העולם להתקיים מלפני חטאי בני האדם.

בא ראה, כשנולד נח קראו לו על שם של נחמה (נח - נח לו, נח לעולם, נח לאבות, נח לבנים, נח לעליונים, נח לתחתונים, נח לעולם הזה, נח לעולם הבא) ושיהיה [ולחיות] השם גורם. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כף. נח בהפוך אותיות - ח"ן, כמו שנאמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי, חן הינו נח. בצדיקים, השם שלהם גורם לטוב. ברשעים, השם שלהם גורם לרע. בנח כתוב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור יהודה התהפכו אותיותיו לרע. ע"ר ר"ע. רע בעיני ה'.

בא ראה, כיון שנולד נח, ראה את מעשי בני האדם שהם חוטאים לפני הקדוש ברוך הוא, והיה גונז עצמו ועסק בעבודת רבוננו כדי לא ללכת בדרךם. וכי תאמר, במה הוא עסק? באותו ספר של אדם וספר של חנוך. והיה עוסק בהם לעבד את רבוננו.

בא ראה שפך הוא, שהרי מאיפה ידע נח להקריב קרבן לרבוננו? אלא משום שמצא חכמה על מה העולם עומד, וידע שהוא עומד על הקרבן, ואלמלא הקרבן לא היו עומדים עליונים ותחתונים.

אבל אַנא אַמינא ליה פְּמָה דְּאַתְעָרוּ חֲבָרְיָא דְשׁוּי שְׁמָהֶן. שמות בארץ שמות ממש (שם בארץ ואמאי בנין לאשתמשא בהו עלמא ולמחור קיומא בעלמא).

רבי יצחק אמר פלא הוא. ואפילו מה דאמר רבי יהודה שפיר קאמר. דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי יתקיים עלמא, אבל בגין דאתפרי עלמא על דינא וקיימא על דינא שם שמות בארץ ושפיר הוא דאלמלא כף לא יכיל עלמא לאתקיימא מקמי חוביהון דבני נשא.

תא חזי, נח פד אתייליד קרון ליה על שמא דנחמה (נח, נוחא ליה, נוחא לעלמא, נוחא לאביו, נוחא לבניו, נוחא לעליוני, נוחא לתתאי, נוחא לעלמא דין, נוחא לעלמא דאתי) ולהוי (ד"א ולמחור) שמא גרים. אבל (נ"א לנבי) קדשא ברין הוא לאו הכי. נח בהפוך אתוון חן פמה דאת אמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי חן הינו נח. בצדיקייא שמייהון גרים לטב. בחייביא שמייהון גרים לביש. בנח פתיב ונח מצא חן בעיני יי. בער בכור יהודה אתהפכו אתווי לביש. ע"ר ר"ע. רע בעיני יי.

תא חזי, כיון דאתייליד נח חמא עובדיהון דבני נשא דאנון חטאון קמי קדשא ברין הוא, והוה גניז גרמיה ואשתדל בפולחנא דמאריה. בגין דלא למהך באורחיהו. וכי תימא במה אשתדל. בההוא ספרא דאדם וספרא דחנוך והוה אשתדל בהו למפלח למריה.

תא חזי, דהכי הוא דהא נח מנא הוה ידע לקרב קרבנא למריה. אלא בגין דאשפח חכמתא על מה מתקיים עלמא וידע דעל קרבנא מתקיים. ואלמלא קרבנא לא הוו קיימי עלאי ותתאי.

רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר בנו ורבי יוסי ורבי חזיה. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר לאביו, הדרך מתקנת לפנינו, רוצים לשמע דברי תורה פתח רבי שמעון ואמר, (קהלת י) וגם בדרך פשהסכל הלך לבו חסר וגו'. כשכן אדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקדוש ברוך הוא, עד שלא יצא לדרך צריך להמלך בו ולהתפלל לפניו על דרכו, כמו ששינונו שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. שהרי השכינה לא נפרדת ממנו. וכו' שלא מאמין ברבוננו, מה כתוב בו? וגם בדרך שהסכל הלך לבו חסר. מי זה לבו? זה הקדוש ברוך הוא שלא ילך עמו בדרך וגורע מסיועו בדרכו. משום שאותו בן אדם שלא מאמין ברבוננו, עד שלא יצא לדרך לא בקש את סיוע רבוננו.

ואפילו בדרך פשהוא הולך, לא עוסק בדברי תורה, ולכן לבו חסר, שאינו הולך יחד עם רבוננו ולא נמצא בדרך. ואומר לכל סכל הוא - ואפלו כששומע דבר אמונה של רבוננו, הוא אומר שזו טפשות לעסק בזה. כמו זה ששאלו לבן אדם על אות הברית שרשמו בבשר האדם, ואומר שלא דבר אמונה הוא. שמע זאת רבי ייבא הזקן והסתפל בו, ונעשה גל של עצמות. ואנו בדרך הזו בסיוע הקדוש ברוך הוא רוצים לומר דברי תורה.

פתח ואמר, (תהלים פו) הורני ה' ורפך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך. פסוק זה קשה, שהרי שנינו, הכל ביד הקדוש ברוך הוא חוץ מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את זה

רבי שמעון היה אזיל בארחה והיו עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חזיה.

עד דהו אולי, אמר רבי אלעזר לאבוהי ארחה מתקנא קמן בעינן למשמע מלי דאורייתא. פתח רבי שמעון ואמר (קהלת י) גם בדרך פשהסכל הולך לבו חסר וגו'. כד בר נש בעי לאתקנא ארחה קמי קדשא בריה הוא. עד לא יפוק לארחה בעי לאמלכא ביה ולצלי קמיה על ארחה. כמה דתנינן דכתיב, (תהלים פה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. דהא שכינתא לא אתפרשא מניה.

ומאן דאיהו לא מהימנא במריה, מה כתיב (דף נט ע"א)

הולך לבו חסר. מאן לבו. דא קדשא בריה הוא דלא יהי עמיה בארחה וגרע מן סיעתיה בארחה. בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה עד לא יפוק בארחה לא בעי סיעתא דמאריה.

ואפילו בארחה כד איהו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא. ובגיני כך לבו

חסר דלא אזיל בהדיה דמריה ולא אשתכח בארחה. ואמר לכל סכל הוא, אפלו כד שמע מלה דמהימנותא דמאריה, הוא אמר דטפשותא הוא לאשתדלא ביה. פהאי דשאלו לבר נש על את קיימא דרשימו בבשריה דבר נש. ואמר לאו איהו מהימנותא. שמע רב ייבא סבא ואסתפל ביה ואתעביד תלא דגרמי. ואנן פהאי אורחה בסיעתא דקדשא בריה הוא בעינן למימר מלי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים פו) הורני יי ורפך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך. האי

קרא קשיא. דהא תנינן כלא היא בידי דקדשא בריה הוא, בר למהוי

זכאָה או חַיִּיבָא. וְדוֹד הִיךְ תִּבְע דָּא מַעֵם
 קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. אֶלֶּא דוֹד הָכִי קֹאֲמַר. הוֹרְנִי
 יי דְרַכְךָ. הוּא אֶרֶח מִישׁוֹר וּמִתְקַנָּא לְגַלְאָה
 עֵינִי וּלְמַנְדַּע לִיה, וּלְבַתֵּר אֶהֱלֵךְ בְּאַמְתָּךְ
 אִיהָ בְּאַרְח קְשׁוּט וְלֹא אֶסְטִי לִימִינָא
 וּלְשִׁמְאַלָּא. יַחַד לְבָבִי מֵאֵן לְבָבִי. כִּמְה דֵּאתָ
 אָמַר (תהלים עג) צוֹר לְבָבִי וְחֻלְקִי. וְכָל דָּא אָנָּא
 תִּבְע לִירָאָה אֶת שְׁמֵךְ. לֵאֲתַדְבָּקָא בְּדַחֲלַתְךָ,
 לֵאֲסַתְמָרָא אֹרְחֵי כְדָקָא יָאוּת. לִירָאָה שְׁמֵךְ
 אֲתֵר חוּלְקִי דְבִיה שְׂרִיא דַּחֲלַתָּא לְמַדְחַל.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְּדַחֲלִיל לִיה לְקַדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא שְׂרִיא עֲמִיה מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא
 יָאוּת דְּהָא הוּא בַר נֶשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא
 דְּמָרִיה. וּמֵאֵן דְּלָא שְׂרִיא בִיה דַּחֲלָא דְּמָרִיה
 לָא שְׂרִיא עֲמִיה מְהִימְנוּתָא וְלָאוּ אִיהוּ כְּדָאִי
 לְמַהוּי לִיה חוּלְקָא בְּעֻלְמָא דֵּאתִי.

תו פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאַרְח צַדִּיקִים כְּאוֹר
 נֹגֵה הוּלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם. זְכָאִין
 אַנּוּן צַדִּיקָא בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דֵּאתִי
 דְּקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּעִי בִיקְרִיהוּן.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְאַרְח צַדִּיקִים כְּאוֹר
 נֹגֵה. מָאִי כְּאוֹר נֹגֵה. כִּהוּא נְהוּרָא
 דְּנִהִיר דְּבָרָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעוּבְדָּא
 דְּבְרָאשִׁית, דָּא הוּא דְּגַנִּיז לוֹן לְצַדִּיקָא
 לְעֻלְמָא דֵּאתִי. הוּלֵךְ וְאוֹר דְּאִיהוּ סְלִיק
 בְּנִהוּרִיה תְּדִיר וְלֹא גֵרַע מְנִיה. אַבְל בְּחַיִּיבָא
 מַה כְּתִיב, (משלי ד) דְּרַךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה, לָא
 יָדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לָא יָדְעוּ, וְכִי לָא יָדְעִין.

אֶלֶּא חַיִּיבָא אֲזִלִּי בְּעַקִּימוּ דְּאַרְחָא כִּהֵאִי
 עֻלְמָא. וְלֹא כְּעֵאֵן לֵאֲסַתְפְּלָא דְּזַמִּין (ד"א ל"ג לזון)
 קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִידָן לְהוּ כִּהוּא עֻלְמָא
 וְלֵאֲעֻלְאָה לוֹן בְּדִינָא דְּגִיהֶנָּם. וְאַנּוּן צְוּוּחִין
 וְאַמְרִין וּוִי לָן דְּלָא אֹרִיכְנָא אֹדְנִין וְלֹא

מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֶלֶּא דוֹד
 כְּךָ אָמַר, הוֹרְנִי ה' דְרַכְךָ - אוֹתָהּ
 דְרַךְ מִישׁוֹר וּמִתְקַנָּת לְגַלּוּת עֵינֵי
 וְלַדְעַת אוֹתוֹ. אַחַר כֵּן אֶהֱלֵךְ
 בְּאַמְתְּךָ - אֵלַיךְ בְּדְרַךְ אָמֶת וְלֹא
 אֶסְטֵה לִימִין וְלְשִׁמְאַל. יַחַד
 לְבָבִי - מַה זֶה לְבָבִי? כִּמוּ
 שְׁנֵאֲמַר (שם עג) צוֹר לְבָבִי וְחֻלְקִי.
 וְכָל זֶה אֲנִי מִבְּקֵשׁ לִירָאָה אֶת
 שְׁמֵךְ. לְהַדְבִּיק בִּירְאָתְךָ, לְשַׁמֵּר
 אֶת דְרַכֵּי כְּרִאוּי. לִירָאָה שְׁמֵךְ -
 מִקּוֹם חֻלְקִי שָׁבוּ שְׂרוּיָה הִירָאָה
 לִירָא.

כָּא רָאָה, כָּל בֶּן אָדָם שִׂירָא אֶת
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂרוּיָה עִמּוֹ
 הָאֲמוּנָה כְּרִאוּי, שְׁהִירֵי אוֹתוֹ אָדָם
 הוּא שְׁלֵם בְּעַבּוּדַת רִבּוּנוֹ. וְכִי
 שְׁלֵא שְׂרוּיָה בּוּ יִרְאֵת רִבּוּנוֹ, לֹא
 שְׂרוּיָה בּוּ אָמוּנָה, וְאִינוּ כְּדָאִי
 לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (משלי ד) וְאַרְח
 צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגֵה הוּלֵךְ וְאוֹר עַד
 נֶכּוֹן הַיּוֹם. אֲשֶׁרִיהֶם הַצַּדִּיקִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה
 בִּיקְרָם.

כָּא רָאָה מַה כְּתוּב, וְאַרְח
 צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגֵה. מַה זֶה כְּאוֹר
 נֹגֵה? כִּמוּ אוֹתוֹ הַאוֹר הַמְּאִיר
 שְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, זֶהוּ שְׁגִנּוּ
 לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. הוּלֵךְ
 וְאוֹר - שֶׁהוּא עוֹלָה כְּאוֹרוֹ תְּמִיד
 וְלֹא גוֹרַע מִמֶּנּוּ. אַבְל בְּרִשְׁעִים
 מַה כְּתוּב? (שם) דְּרַךְ רְשָׁעִים
 כְּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא
 יָדְעוּ - וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֶלֶּא
 רְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרַךְ עֲקָמָה
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוּצִים לְהִסְתַּכַּל
 לְהֵם [שם] שְׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְדוֹן אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
 וּלְהַכְנִיסָם בְּדִין גִּיהֶנָּם. וְהֵם
 צוּוּחִים וְאוֹמְרִים: אוּי לָנוּ שְׁלֵא
 הִרְפַּנּוּ אֲזַנִּים וְלֹא הִקְשַׁבְנוּ

בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים:
יְיָ לָנוּ!

בֹּא רֵאָה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לְהֵאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם
הַבֹּא וּלְתַתּ לָהֶם שְׂכָר חֻלְקָם,
מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֵט לְעַמֵּד
עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה טד) עֵין
לֹא רֵאָתָה אֱלֹהִים זולָתְךָ יַעֲשֶׂה
לְמַחֲפָה לוֹ. וְכָתוּב (שם טו) וַיֵּצְאוּ
וַיֵּרְאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים
בִּי. וְכָתוּב (מלאכי א) וְעִסוֹתֵם
רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַח תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֹּא. עֲלֵיהֶם כָּתוּב
(ישעיה ט) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
אֶרֶץ. וְכָתוּב (תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים
יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֵת
פְּנֵיךָ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:
פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נח. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח,
(ישעיה ט) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי
מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים דְּרָכֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּגִלְלָה
יִזְכּוּ לְעוֹלָם הַבֹּא.

בֹּא רֵאָה, לְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ חֵלֶק
לְעוֹלָם הַבֹּא, מֵהַ טַעֲמִים? מִשׁוּם
שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לב)
אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקּוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל זֶה,
יִשְׂרָאֵל שְׁשׂוּמְרִים הַבְּרִית וְקִבְּלוּ
אוֹתָהּ, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם
הַבֹּא.

וְרֵא עוֹד, אֵלֶּא מִשׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ
צַדִּיקִים. מִכָּאן לְמַדְּנוּ, כָּל מִי
שֶׁשׂוּמֵר הַבְּרִית הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם
עוֹמֵד עָלֶיהָ, נִקְרָא צַדִּיק. מִנֵּיִן
לָנוּ? מִיּוֹסֵף. מִשׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֵת
בְּרִית הָעוֹלָם זָכָה שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק.
וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

אֲצִיתָנָא בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרִי ווי
דָּא.

תָּא חֲזִי, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לֹון
לְצַדִּיקָיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וּלְמִיָּהֵב לֹון
אַגְר חוֹלְקֵהוֹן אַתְר דְּעִינָא לֹא שְׁלֵטָא לְמִיקָם
עֲלִיהָ כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה טד) עֵין לֹא רֵאָתָה
אֱלֹהִים זולָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲפָה לוֹ. וְכָתִיב, (ישעיה
טו) וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי.
וְכָתִיב, (מלאכי א) וְעִסוֹתֵם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אִפְרַח
תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זְפֹאִין אַנוּן צַדִּיקָיָא
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. עֲלֵיִיהוּ פְּתִיב
(ישעיה ט) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וְכָתִיב,
(תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים יִדְּוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל
אֵת פְּנֵיךָ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת נח

(דף נט ע"ב)

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נח, רַבִּי חֵיִיא פְּתַח (ישעיה ט)
וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. זְפֹאִין אַנוּן
יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְּעֵי אֶרְחִין
דְּאוֹרֵייתָא, דְּבִגְיִנָּה יִזְפוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כָּל יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון חוֹלְקָא לְעֵלְמָא
דְאַתִּי. מְאִי טַעֲמָא בְּגִין דְּנִטְרִין בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ירמיה
לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם
וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרִי בְּרִית
וְקִבְּלוּ לִיהָ אֵית לֹון חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְרֵא עוֹד אֵלֶּא בְּגִין כֶּף אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן
אוֹלִיפְנָא כָּל מְאָן דְּנִטְרִי הֵאִי בְּרִית
דְּעֵלְמָא אַתְקִיִּים עֲלִיהָ. אִקְרִי צַדִּיק. מִנָּא לֹון
מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנִטְרִי לִיהָ לְבְּרִית עֵלְמָא, זָכָה
דְּאִקְרִי צַדִּיק. וְעַל כֶּף וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רבי אלעזר אמר, אלה בכל מקום פסל את הראשונים. שנינו וכו'. מה כתוב למעלה בפרשת בראשית? (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. אותו הנהר ששופע ויוצא ונכנס לגן ומשקה אותו מהשקאה שלמעלה, ועושה לו נחת ועושה פרות ומגדל זרעים, הוא אז נוח לכל. וזה נוח לגן. וזה עושה מנוחה בו [נ"א לגן, וכן נח בו], כמו שנאמר (שם) פי בו שבת, וכתוב וישבת ביום השביעי. וזה סוד שדבר זה עושה תולדות ולא אחר.

בא ראה, כמו זה נח למטה הברית הקדוש היה דגמא שלמעלה, ועל זה נקרא איש האדמה. וסוד למדנו, שהרי נח הצטרף לתבה להתחבר עמה ולקיים זרע של הכל, שכתוב לחיות זרע.

מי זו התבה? [נח] ארון הברית. ונח והתבה למטה כף הם כמו דגמא [נח] שלמעלה. בנח כתוב ברית, שכתוב והקימתי את בריתי אתך. ועד שהתקיים בו ברית לא נכנס לתבה, שכתוב והקימתי את בריתי אתך ובאת אל התבה. ואז היתה התבה ארון הברית. [נח] תבה ונח, הכל כמו שלמעלה. ובגלל שהברית הזאת למעלה, הוא עושה תולדות. כמו זה נח [למטה] הוא עושה תולדות. משום כף [כמו שנאמר] אלה תולדות נח.

נח איש צדיק, כף הוא בודאי כמו שלמעלה. ועל זה כתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. והארץ מתקימת על זה, שהרי הוא העמוד שהעולם עומד עליו, ומיהו? זה צדיק, ונח נקרא צדיק למטה. וסוד [נ"א] של הכל - את האלהים התהלך נח. דוקא. שלא

רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו'. מה כתוב לעילא בפרשתא דבראשית (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין. והוא כדין נייחא לכלא. ודא נייחא ליה לגנתא. ודא עביד נייחא ביה (נ"א לגנתא. וננתא נייחא ביה). כמה דאת אמר (בראשית ג) פי בו שבת. וכתוב, (בראשית ב) וישבות ביום השביעי. ודא רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא.

תא חזי, (כח ב) כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי איש האדמה. ורזא אוליפנא, דהא נח אצטרף לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע.

מאן תיבה. דא (דא) ארון הברית. ונח ותיבה לתתא הכי הוו פדוגמא (דא) דלעילא. נח פתיב ביה ברית דכתיב והקימתי את בריתי אתך וגו'. ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא. דכתיב והקימתי את בריתי אתך ובאת אל התיבה. וכדין הוה תיבה ארון הברית. (דא) תיבה ונח פלא כגוונא דלעילא. ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות. כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות. בגיני כף (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח.

נח איש צדיק. הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא. ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם פתיב. וארעא על דא אתקיימת. דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו דא צדיק. ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהים התהלך נח, דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין. ולמהווי הוא בארעא

כְּגוֹנוֹא דְלַעֲלֵא אִישׁ צְדִיק יְסוּדָא דְעֻלְמָא.
 בְּרִית שְׁלוֹם שְׁלָמָא דְעֻלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה
 וְדָאִי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ.
 תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מָאִי בְּדוֹרוֹתָיו, אֲלֵיךְ
 אֲנוּן דְנִפְקוּ מִנִּיהּ. הוּא אֲשָׁלִים
 לְכַלְהוּ. וְהוּא הָוָה שְׁלִים מְפֻלְהוּ. תַּמִּים הָיָה
 דְאֲתֵיילִיד מְהוּל דְכְּתִיב הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה
 תַּמִּים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְעֻלְמָא דְהָא
 מִנִּיהּ נִפְקוּ (תולדות בעלמא).

תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, מַה זֶה
 בְּדוֹרוֹתָיו? אֵלֶּה אוֹתָם שְׂיֻצְאוּ
 מִמֶּנּוּ. הוּא הַשְּׁלִים אֶת כָּלָם,
 וְהוּא הָיָה שְׁלֵם מִכָּלָם. תַּמִּים
 הָיָה - שְׁנוּלַד מְהוּל, שְׁכַתוּב
 הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְהָיָה תַּמִּים.
 בְּדוֹרוֹתָיו - וְלֹא בְּדוֹרוֹת שֶׁל
 הָעוֹלָם, שְׁהָרִי מִמֶּנּוּ יֻצְאוּ (תולדות
 בְּשׁוּלָם).
 בַּא רְאָה, נַח רְאוּי הָיָה מִיּוֹם
 שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם לְהִיּוֹת בְּתַבְּחָה
 בְּחִבּוּר אֶחָד לְהַפְּנֵס בָּהּ, וְעַד
 שְׁלֹא הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, לֹא הָיָה
 הָעוֹלָם כְּרְאוּי. אַחַר כֵּן מַה
 כְּתוּב? (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל
 הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (שם א) וּמִשָּׁם יִפְרֹד. שְׁמִשָּׁם נִמְצָא
 פְּרוּד וְהַתְּפִזּוּ תוֹלְדוֹת לְכָל
 הַצְּדִדִים וְהַכֹּל אֶחָד כְּדוּגְמָא
 אַחַת. מִשׁוּם כֵּן אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נַח.
 אֵלֶּה וְדָאִי. שְׁהָרִי יְסוּד הָעוֹלָם
 הוּא שְׁעוּשָׁה תוֹלְדוֹת לְקַיָּים
 בְּאָרֶץ. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.
 אָמַר, אַרְיָה בְּכַחוּ נֹקֵב סָלַע
 וְשׁוֹבֵר. כֵּן זֶה בּוֹדָאִי. וּבֹא וּרְאָה,
 מִשְׁעוֹר הַתְּבַח גַּם כֵּן זֶה.

תוספתא

לְמָה נַח נַח תְּרִי זְמַנִּי. אֵלֶּה כָּל צְדִיק וְצְדִיק דִּי בְּעֻלְמָא
 אֵית לֵיה תְּרִין רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעֻלְמָא דִּין וְרוּחָא
 חַד בְּעֻלְמָא דְאַתִּי. וְהַכִּי תִשְׁפַּח בְּכֻלְהוּ צְדִיקֵי מִשָּׁה
 מִשָּׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל,
 שָׁם שָׁם. פֶּר מִיִּצְחָק דְלֵא כְּתִיב בֵּיהּ פֶּמָה דְכְּתִיב בְּהוּ.
 בְּגִין דִּיִּצְחָק בְּשַׁעֲתָא דְאַתְקָרַב עַל גְּבִי מְדַבְּחָא נִפְקַת
 נִשְׁמַתִּיה דְהָת בֵּיהּ בְּהָאִי עֻלְמָא. וְכִיּוֹן דְאַתְמַר בֵּיהּ
 בְּאַבְרָהָם, בְּרוּךְ מַחֲיָה הַמַּתִּים תְּבַת בֵּיהּ נִשְׁמַתִּיה
 דְעֻלְמָא דְאַתִּי. בְּגִין דָּא תִשְׁפַּח דְלֵא יַחַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא שְׁמִיה אֵלֶּה עַל יִצְחָק בְּגִין דְאַתְחַשְׁב כְּמַת וְעַל דָּא
 רַמְזֵי קְרָא וְאָמַר (אִיב ט) הֵן בְּקִדּוּשֵׁי לֹא יֵאֲמִין וְגו'.

מִשְׁעוֹר הַתְּבַח גַּם כֵּן זֶה.
 תוֹסֵפְתָא

בעולם הזה. וכיון שנאמר באברהם ברוך מתייה המתיים, שבה אליו נשמתו של העולם הבא. משום זה תמצא שלא יחד הקדוש ברוך הוא את שמו אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. ועל זה רמז הכתוב ואמר (איוב טו) הן בקדשו לא יאמין וגו'.

דבר אחר אלה תולדות, משום שהיה צדיק שבח אותו פעמים. תמים היה בדרתיו, אבל בדורות אחרים אינו נחשב לכלום, כמו דורו של אברהם ודור משה ודור דוד. דבר אחר, ראה מה עשה בדור שכלם רשעים, קל וחומר אלו היה בדור שכלם צדיקים.

ע"כ התוספתא

רבי אלעזר פתח, (תהלים מז) לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. הפסוק הזה הרי נתבאר, ובארוהו. אבל לכו חזו, מה זה חזו? כמו שנאמר (ישעיה כא) חזות קשה הגד לי. במעשיו שהקדוש ברוך הוא עושה מתגלה נבואה עליונה לבני אדם. אשר שם שמות - שמות ודאי, שהרי השם גורם לכל.

כתוב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', למה כאן לאמר? ולמה זה? אלא לאמר זו האשה. זה זה צדיק. [כמו כמו שהקדוש ברוך הוא קרא לו נח, מנחת הארץ. לאמר, מה זה לאמר? אלא מקום זה קרא לו נח, ומי הוא? ארץ הקדושה. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה בנבואה עליונה. (נ"א זה זה צדיק, וכן נח (לאמר, נח) זה צדיק. לאמר זו נקבה, משום שלא נקדרים זה מזה. אמר רבי יצחק, לאמר זו ארץ הקדושה] (וזה אמת). כתוב כאן זה ינחמנו, וכתוב שם (ישעיה כה) זה ה' קוינו לו. אשריהם הצדיקים

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות ברשם רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגה אחרת (ר"א אמת) וכאן דרגה אחרת, (נ"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') בכתוב (שם ו) ואראה את ה'. ולא

דבר אחר אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני. תמים היה בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד. דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים, קל וחומר אלו היה בדרא דכלהו צדיקים: (עד כאן תוספתא)

רבי אלעזר פתח (תהלים מז) לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ. האי קרא הא אתמר ואוקמוה. אבל לכו חזו, מאי חזו. כמא דאת אמר, (ישעיה כא) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקדשא בריך הוא עביד, אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות שמות ודאי, דהא שמה גרים לכלא.

כתיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא

לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. (כמו כמו דקדשא בריך הוא קרא ליה נח נייחא דארעא. לאמר, מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח. וימאן איהו ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עבד ליה קדשא בריך הוא לתתא כנונא עלאה) (נ"א זה דא צדיק וכן נח (לאמר, נח) דא צדיק. לאמר דא נוקבא. בגין דלא מתפרשן דא מן דא. אמר רבי יצחק לאמר

דא ארעא קדישא) (וזה אמת) כתיב הכא זה ינחמנו, וכתוב התם (ישעיה כה) זה יי קוינו לו. זכאין אנון צדיקאי דרשימין ברשימו דגושפנא דמלפא למהוי בשמיה רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא פדקא יאות.

כתיב ויקרא את שמו נח. וכתוב, ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דרגא אחרא (ר"א דרא) והכא דרגא אחרא. (נ"א את, כמה דאת אמר ואראה את יי) פדכתיב, (ישעיה ו) ואראה את יי. ואראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא בנח ויקרא את שמו נח.

שרשומים ברשם של חותמת המלך להיות ברשם רשומים, והוא שם שמות בארץ פראוי. כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב. למה לא כתוב את? אלא שם דרגה אחרת (ר"א אמת) וכאן דרגה אחרת, (נ"א את, כמו שנאמר ואראה את ה') בכתוב (שם ו) ואראה את ה'. ולא

כתוב אלא את ה', גם כן בנח ויקרא את שמו נח. ויקרא שמו יעקב - דרגה שלו הקדוש ברוך הוא ממש קראה לו יעקב. אבל כאן את - להכליל את השכינה

[נ"א שהיא דרגה אחרת למטה].

א"ה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח, (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו טוב איש, דא קדשא בריך הוא דאקרי טוב. פמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. לכל הנה חונן ומלוה, למקום שאין לו משלו, ואותו מקום נזון ממנו. יכלכל דבריו במשפט - שהרי אותו דבר לא נזון אלא במשפט, כמו שנגמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש - זה צדיק, שכתוב (ישעיה א) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר, זה נח, שכתוב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר, זה השבח של השבת שבו פתח טוב, שכתוב (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר, הכל אחד, וכלם אמרו דבר אחד. וזה עושה תולדות בעולם. תולדות של העולם מי הם? אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשי הקדוש ברוך הוא. רבי שמעון אמר, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעטר בעטרותיו, מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה מקום שלעמק הכל. מתעטר מלמטה בפה? בנשמות הצדיקים. ואז נוספים חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבאר מתמלאת והים נשלם, ואז נותן לכל.

כתוב (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. למה [כאן] בורך בתחלה ואחר כך בארץ?

ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה, קדשא בריך הוא ממש קרא ליה יעקב. אבל הכא את לאתפללא שכינתא. (נ"א דהיא דרגא אחרת למתא) :

א"ה תולדות נח וגו'. רבי יהודה פתח (תהלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש, דא קדשא בריך הוא דאקרי טוב. פמה דכתיב, (תהלים קמה) טוב ה' לכל. וכתיב, (שמות טו) ה' איש מלחמה. להאי כל חונן ומלוה. לאתר דלית ליה מדיליה. והוא אתר מניה אתון יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט פמה דאת אמר (תהלים פט) צדק ומשפט מכון פסאף.

דבר אחר טוב איש, דא צדיק דכתיב, (ישעיה א) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. רבי יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש צדיק. רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב, (תהלים צב) טוב להודות לה'.

רבי חייא אמר פלא חד וכלהו מלה חדא אמרו. ודא עביד תולדות בעלמא. תולדות דעלמא מאן אנון. אלין נשמתהון דצדיקיא דאנון איבא דעובדוי דקודשא בריך הוא. רבי שמעון אמר בשעתא דקדשא בריך הוא מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא. מעילא מאתר דעמיקא דכלא. מתעטר מתתא במה. בנשמתהון דצדיקיא. פדין אתוסף חיים מעילא ומתתא. ואתפלליל אתר מקדשא מפל סטרין ובירא אתמלייא וימא אשתלים, וכדין יהב לכלא.

כתיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים

שְהַרִי בּוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא רִיק
שְׂאִינּוּ נּוֹבַע. בָּאֵר - מִים
שְׁנוּבְעִים? אֶלָּא הַכֵּל מְקוּם אֶחָד
הוּא. אֶלָּא מְקוּם שְׁהַעֲנִיִּים [נ"א
שְׁהַעֲנִי] אֶחָדִים בּוֹ נִקְרָא בּוֹר, שְׂאִין
לוֹ מִשְׁלוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָנִים
לְתוֹכוֹ, וּמִיָּהוּ? דַּל"ת. אַחַר כֶּף
נַעֲשֶׂה בָּאֵר שֶׁהוּא נּוֹבַע וּמִלֵּא
[שְׁמֹתָמֵלֵא] מְכַל הַצְּדִידִים, וּמִיָּהוּ?
ה"א. מִתְּמִלָּאֵת מִלְּמַעְלָה וְנוֹבַעַת
מִלְּמַטָּה. מִתְּמִלָּאֵת מִלְּמַעְלָה כְּמוֹ
שְׂאִמְרָנוּ, וְנוֹבַעַת מִלְּמַטָּה
מִנְּשִׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

דְּבַר אַחַר, שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ - זֶה
דְּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁכַתּוּב בּוֹ (שְׁמוּאֵל ב' כג)
מִי יִשְׁקֵנִי מִים מִבָּאֵר בֵּית לַחֶם.
וְנוֹזְלִים - זֶה אַבְרָהָם. מֵתוֹף - זֶה
יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ - זֶה
יַצְחָק, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִים חַיִּים. הָרִי
בְּפִסּוּק הַזֶּה נִמְצְאָת הַמְּרַכְבָּה
הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהָאֲבוֹת. וְדוֹד
הַמְּלָךְ הַתְּחִבֵּר עִמָּם. יֵשׁ מִי
שְׂיֵאמֶר, וְנוֹזְלִים - זֶה יַצְחָק. מֵתוֹף
- זֶה מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע. בָּאֵרָךְ
- זֶה אֶהְרֹן, שְׁנִקְרָא בָּאֵר מִים
חַיִּים, וְדוֹד הַמְּלָךְ שֶׁהַתְּחִבֵּר
עִמָּהֶם.

תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר אֵינָה אֶלָּא
כְּאִשֶׁר נִכְנַסַת בָּהּ רוּחַ וְשׁוֹפְכַת
מִים כְּנֶגֶד הַמַּיִם הַעֲלִיּוֹנִים
הַזְּכָרִיִּים. כֶּף כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל לֹא
מְעוֹרַרַת הַשְּׁתוֹקְקוֹת לְקְדוּשָׁה-
בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּרוּחַ הַצְּדִידִיקִים
שְׁנִכְנַסִים בְּתוֹכָהּ, וְאִזּוֹ נּוֹבְעִים מִים
מִתּוֹכָהּ כְּנֶגֶד מִי הַזְּכָר. וְהַכֵּל
נַעֲשֶׂה תְּשׁוּקָה אַחַת [וְאֶנְהָ אַחַת]
וְקָשׁוּר אֶחָד. וְזֵהוּ רְצוֹן שֶׁל הַכֵּל
וְהַטִּייל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל
עִם נְשִׁמוֹת הַצְּדִידִיקִים.

בֵּא רְאֵה, כֹּל אוֹתָן תּוֹלְדוֹת גֵּן
הַעֲדָן לֹא יוֹצְאִים מִצְדִיק אֶלָּא
כְּשֶׁנִּכְנַס בַּתְּבָה הַזֹּאת בַּחֲבוּר אֶחָד,

מֵתוֹף בָּאֵרָךְ. אֶמְאִי (הָבֵא) בּוֹרָךְ בְּקַדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר בָּאֵרָךְ. דְּהָא בּוֹר לֹא אֶקְרִי אֶלָּא
רִיקְנִיָּא דְלֹא נְבִיעַ. בָּאֵר מִיִּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא
כֹּלָּא אַתֵּר חַד הוּא. אֶלָּא אַתֵּר דְּמִסְפְּנִי (נ"א
דְּמִסְפְּנִיתָא) אַחֲרֵין בֵּיה אֶקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה
מִדִּילִיה אֶלָּא מֵה דִּיהֲבִין בְּגוּיָהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ
דְּלִי"ת. לְבַתֵּר אַתְּעֵבִיד בָּאֵר דְּאִיהוּ נְבִיעַ
וּמִלֵּיא (ד"א דְּמִלֵּיא) מְכַל סְטָרִין. וּמֵאֵן אִיהוּ
ה"א. אַתְּמִלֵּיא מְעִילָא (דף ס ע"ב) וְנְבִיעַ
מִתְּפֵא. אַתְּמִלֵּיא מְעִילָא כְּמָה דְּאֶמְרִין.
וְנְבִיעַ מִתְּפֵא מִנְּשִׁמַתְהוֹן דְּצְדִידִיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִים מִבּוֹרָךְ, דָּא דְּוֹד מִלְּפֵא
דְּכַתִּיב בֵּיה (שְׁמוּאֵל ב' כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים
מִבּוֹר בֵּית לַחֶם. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מֵתוֹף,
דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא
יַצְחָק דְּאֶקְרִי בָּאֵר מִים חַיִּים. הָא בְּהֵאֵי קְרָא
אַשְׁתַּכַּח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מֵאֲבָהֵן. וְדוֹד
מִלְּפֵא אַתְּחִבֵּר עִמָּהוֹן. אִית מֵאֵן דְּיִימֶר,
וְנוֹזְלִים דָּא יַצְחָק. מֵתוֹף דָּא מִשָּׁה דְּאִיהוּ
בְּאֶמְצַעִיתָא. בָּאֵרָךְ דָּא אֶהְרֹן דְּאֶתְקְרִי בָּאֵר
מִים חַיִּים. וְדוֹד מִלְּפֵא דְּאַתְחִבֵּר עִמָּהוֹן.

תִּיאוּבְתָא דְּנוּקְבָא לְגַבִּי דְּכוּרָא לָאו אִיהוּ
אֶלָּא כַּד עֵייל רוּחָא בָּהּ וְאַשְׁדַת
מִיָּא לְקַבְלָא מִיִּין עֲלֵאִין דְּכוּרִין. כֶּף כְּנַסַת
יִשְׂרָאֵל לֹא אַתְּעַרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבִּי קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּרוּחָא דְּצְדִידִיקָא דְּעֵאלִין
בְּגוּיָהּ. וְכַדִּין נְבִיעִין מִיָּא מְגוּוָה לְקַבְלָא מִיִּין
דְּדְּכוּרָא. וְכֹלָּא אַתְּעֵבִיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (פ"א
וְצְבוּרָא חָדָא) וְצְבוּרָא חָדָא וְקָשׁוּרָא חָדָא. וְדָא
הוּא רְעוּא דְּכֹלָּא וְטִיילָא דְּמִטִּייל קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּנְשִׁמַתְהוֹן דְּצְדִידִיקָא.

תָּא חֲזִי, כֹּל אֲנוּן תּוֹלְדוֹת דְּגַנְתָּא דְּעַדָן לֹא
נִפְקִין מִצְדִיק. אֶלָּא כַּד עֵייל בְּהֵאֵי תִיבָה

בַּחֲבוּרָא חָדָא. וְכֹלָּא גְנִיזִין

בַּהּ. וּלְבַתֵּר מִיִּנְה נִפְקִין. אוֹף הָכָא נַח אִישׁ צָדִיק לָא אִפִּיק תּוֹלְדוֹת לְמַפְרֵי בְּעִלְמָא עַד דְּעָאֵל לְתִיבָה וְאִתְכַּנְּשׁ פִּלָּא בַּהּ וְהוּוּ גְנִיזִין בַּהּ. וּלְבַתֵּר מִנְה נִפְקוּ לְמַפְרֵי בְּעִלְמָא וְלֹאֲתַקְיִמָּא בְּאַרְעָא. וְאִלְמָלָא דִּנְפִיקוּ מִגּוּ תִיבָה לָא אֲתַקְיִמוּ בְּעִלְמָא. וְכִלְא כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא. מִגּוּ תִיבָה נִפְקֵי לְעִילָא. מִגּוּ תִיבָה נִפְקֵי לְתַתָּא. דָּא כְּגוֹוֹנָא דָּא. (מגו) וְהָכָא אֲתַקְיִים עִלְמָא וְלָא מְקַדְמַת דִּנְא. דְּבַגְיִי כֶּף כְּתִיב וְנוֹזְלִים מִתּוֹף בְּאַרְךְ. וְכְתִיב וַיּוֹלֵד נַח שְׁלֹשָׁה בָנִים (אמר רבי יהודה וְגו' ככתוב ברך סב א) :

וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּיּוֹן דְּכְתִיב וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ אֲמַאי לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אֲלָא כִּיּוֹן דְּעַבְדוּ חוּבִיהוֹן בְּאַתְגַּלְיָא לְעִינֵיהוֹן דְּכִלְא כְּדִין לְפָנֵי הָאֱלֹהִים כְּתִיב.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אָנָּא אִפְכָּא אֲמַרִית. וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. בְּקַדְמִיתָא לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּלָא הָווּ עַבְדֵי בְּאַתְגַּלְיָא. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים עַבְדוּ וְלָא לְפָנֵי בְּנֵי נְשָׂא. וְלְבַסוּף עַבְדוּ בְּאַתְגַּלְיָא הָדָא הוּא דְכְתִיב וּתְמַלָּא הָאָרֶץ חֲמָס. דְּלָא הָוָה אֲתֵר בְּכֹל אֲרַעָא דְּלָא הָוָה בְּאַתְגַּלְיָא. וּבְגִין כֶּף בְּתַרֵי גְוִינֵי אָמַר קְרָא.

אַלְהָ תּוֹלְדוֹת נַח. רַבִּי אַבָּא אָמַר מִיּוֹמָא דְּעַבְר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמַרְיָה כָּל בְּנֵי עִלְמָא דְּאֲתִילִידוּ לְבַתֵּר אַקְרוּן בְּנֵי הָאָדָם. וְלָא לְשַׁבְחָא אַקְרוּן הַכִּי. אֲלָא כְּמָאן דְּאָמַר בְּנוֹי דְּהָוָה דְּעַבְר עַל פְּקוּדָא דְּמַרְיָה. כִּיּוֹן דְּאֲתָא נַח, אַקְרוּן בְּנֵי עִלְמָא עַל שְׁמֵיהּ דִּנְח. תּוֹלְדוֹת נַח לְשַׁבְחָא. דְּקָאִים לוֹן בְּעִלְמָא. וְלָא תּוֹלְדוֹת דְּאָדָם דְּאֲעַבְר לוֹן מְעִלְמָא וְגַרִים מוֹתָא לְכִלְהוּ.

וְהַכֵּל גְּנוּזִים בַּהּ, וְאַחַר כֶּף יוֹצְאִים מִמֶּנָּה. גַּם כָּאן נַח אִישׁ צָדִיק לָא הוֹצִיא תּוֹלְדוֹת לְפָרוֹת בְּעוֹלָם עַד שְׁנַכְנַס בְּתַבָּה, וְהִתְכַּנְּסוּ הַכֵּל בַּהּ וְהָיוּ גְּנוּזִים בַּהּ, וְאַחַר כֶּף יִצְאוּ מִמֶּנָּה לְפָרוֹת בְּעוֹלָם וְלִהְתַּקֵּים בְּאַרְץ. וְאִלְמָלָא שְׁיִצְאוּ מִתּוֹף הַתַּבָּה, לָא הִתְקִימוּ בְּעוֹלָם. וְהַכֵּל כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה - מִתּוֹף תַּבָּה יוֹצְאִים לְמַעְלָה, מִתּוֹף תַּבָּה יוֹצְאִים לְמַטָּה, זֶה כְּמוֹ זֶה. (מתוך) וְכָאן הִתְקִימֵם הָעוֹלָם וְלָא מְקַדְּם לְזֶה, שְׁמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב וְנוֹזְלִים מִתּוֹף בְּאַרְךְ, וְכְתוּב וַיּוֹלֵד נַח שְׁלֹשָׁה בָנִים.

וְהִשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׁכַתוּב וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ, לְמָה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים? אֲלָא כִּיּוֹן שְׁעָשׂוּ חֲטָאֵיהֶם בְּגִלּוּי לְעֵינֵי הַכֵּל, אִזְ כְּתוּב לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אֲנִי אֲמַרְתִּי הַפּוּף. וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים - בְּהִתְחַלָּה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים, שְׁלָא הָיוּ עוֹשִׂים בְּגִלּוּי. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים עָשׂוּ וְלָא לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם. וְלְבַסוּף עָשׂוּ בְּגִלּוּי. זֶהוּ שְׁכַתוּב וּתְמַלָּא הָאָרֶץ חֲמָס, שְׁלָא הָיָה מְקוּם בְּכֹל הָאָרֶץ שְׁלָא הָיָה בְּגִלּוּי, וּבְגִלּוּל כֶּף אָמַר הַפּוּסוּק בְּשֵׁנֵי גְוִינִים.

אַלְהָ תּוֹלְדוֹת נַח - רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִיּוֹם שְׁעַבְר אָדָם עַל מַצּוֹת רַבּוּנוּ, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שְׁנוּלְדוּ אַחַר כֶּף נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאָדָם. וְלָא לְשַׁבַּח נִקְרְאוּ כֶּף, אֲלָא כְּמוֹ שְׁאֲמַר בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁעַבְר עַל מַצּוֹת רַבּוּנוּ. כִּיּוֹן שְׁבָא נַח, נִקְרְאוּ בְּנֵי הָעוֹלָם עַל שֵׁם נַח. תּוֹלְדוֹת נַח לְשַׁבַּח. שְׁהַעֲמִידֵם בְּעוֹלָם. וְלָא תּוֹלְדוֹת אָדָם שְׁהַעֲבִירֵם מִהָעוֹלָם וְגַרְס מוֹת לְכֵלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּף, הָרִי פְּתוּב אַחַר כֶּף, וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׂאָדָם [שְׂהָטָא ד"א חָטָא] לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, טוֹב לוֹ שְׂלֵא נִבְרָא וְלֹא יִכְתּוּב עָלָיו הַפְּתוּב פְּסוּק זֶה.

אֲלֵא בֹא רְאֵה, כְּתוּב (מִשְׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּאֶשֶׁר הִבֵּן טוֹב, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְטוֹב. וּכְשֶׁהוּא רַע, כָּלֵם זוֹכְרִים אֶת אָבִיו לְרַע. אָדָם, מִשּׁוּם שְׂחָטָא וְעֵבֶר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, כְּשֶׁבָאוּ אוֹתָם שְׁמֵרְדוּ בְּרַבּוֹנָם מֵהַ פְּתוּב? אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. אָדָם הִרְאִישׁוֹן שְׁמֵרְדוּ בְּרַבּוֹנוֹ וְעֵבֶר עַל מִצְוֹתוֹ, וְלִכְּנֹן אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא הִרְאִישׁוֹנִים. אֵלֶּה שְׂיִצְאוּ וּנְכַסְּנוּ לְתוֹף הַתְּבָה וְהוֹצִיאוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים. וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם שְׂיִצְאָ מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא הוֹצִיָא אוֹתָם מִשָּׁם.

בֹּא רְאֵה, אֵלֶּה הוֹצִיָא אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן, לֹא הָיוּ מִשְׁמַדִּים לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלֹא נִחְשָׁף אִוֵּר הַלְּבָנָה לְעוֹלָמִים, וְכָלֵם הָיוּ קְיָמִים לְעוֹלָמִים, וְאִפְּלוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לֹא עָמְדוּ לִפְנֵיהֶם בְּאוֹר וְזִיו וְחֻכְמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּצֵלֵם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל בִּיּוֹן שְׁגָרָם הַחֲטָא וַיִּצְא מִגֵּן עֵדֶן וַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת בַּחוּץ, לֹא הִתְקַיְמוּ בְּעוֹלָם וְלֹא הָיוּ פְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, וְכִי אֵיךְ יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת שָׁם, שְׁהָרִי אֲלֵמְלָא לֹא נִמְשָׁף עָלָיו יִצְרָ הָרַע וְחָטָא, יִתְקַיֵּם הוּא בְּעוֹלָם לְבָדוֹ וְלֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת? כְּמוֹ זֶה אֲלֵמְלָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָה וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם יִצְרָ הָרַע, לֹא יַעֲשׂוּ לְעוֹלָמִים תוֹלְדוֹת וְלֹא כְּבָאוּ דוֹרוֹת אַחֲרָיִם לְעוֹלָם.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתוּב לְבִתֵּר וַיֵּרֶד יי לְרֵאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם פְּתוּב וְלֹא כְּתוּב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיָּה בְּגִין דְּאָדָם (דְּחָטָא ד"א חָטָא) קָמִי מְרִיָּה טַב לִיָּה דְּלֵא אֲבִרִי וְלֹא יִכְתּוּב עָלֵיהֶם הָאִי קָרָא.

אֲלֵא תָא חִזִּי, פְּתוּב (מִשְׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. פֶּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלֵמָא דְּכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְטַב. וְכַד אִיהוּ בִישׁ, כָּלֵא דְּכָרִין לִיָּה לְאָבוּי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְּמְרִיָּה, פֶּד אֶתוּ אַנּוּן דְּמֵרְדוּ בְּמְרִיָּהוּן מֵהַ כְּתוּב אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוּי דְּאָדָם קְדַמָּה דְּמֵרְדוּ בְּמְרִיָּה וְעֵבֶר עַל פְּקוּדֵיהֶם. וּבְגִינֵי כֶּף אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא קְדַמָּי. אֵלֶּה דְּנִפְקוּ וְעֵאֲלוּ גוֹ תִּיבָה וְאִפִּיקוּ תוֹלְדֵין לְעוֹלָמִין וְלֹא תוֹלְדוֹת אָדָם דְּנִפְקוּ מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא אִפִּיקוּ לֹון מִתְּמָן.

תָּא חִזִּי, אֵלֶּה אִפִּיקוּ אָדָם תוֹלְדוֹת מִגֵּן עֵדֶן דְּעֵדֶן, לֹא יִשְׁתַּצּוּן לְדָרֵי דְּרִין. וְלֹא אֶתְחַשֵּׁן נְהוּרָא דְּסִיְהָרָא לְעוֹלָמִין. וְכִלְהוּ הוּוּ קְיָיִמִין לְעוֹלָמִין. וְאִפִּילוּ מִלְּאֲכִי עֲלֵאֵי לֹא קְיָיִמִי קְמִיָּהוּ בְּנְהוּרָא וְזִיוָא וְחֻכְמָתָא. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר בְּצֵלֵם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל בִּיּוֹן דְּגָרִים (דָּרָא ע"א) חָטָא וְנִפְקוּ אִיהוּ מִגֵּן עֵדֶן דְּעֵדֶן וְעֵבֶד תוֹלְדוֹת לְבָר. לֹא אֶתְקַיְיִמוּ בְּעֵלְמָא וְלֹא הָיוּ כְּדָקָא חִזִּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעֲבֹד תוֹלְדוֹת תְּמָן דְּהָא אֲלֵמְלָא לֹא אֶתְמַשִּׁיךְ עָלֵיהֶם יִצְרָ הָרַע וְחָטָא אֶתְקַיְיִם אִיהוּ בְּעֵלְמָא בְּלַחֲדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תוֹלְדוֹת. כְּגוֹוֵנָא דָא אֲלֵמְלָא דְּחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאֶמְשִׁיכוּ עָלֵיהֶם יִצְרָ הָרַע לֹא עֵבְדוּ תוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִין וְלֹא יִתּוּן דְּרִין אַחֲרָיִן לְעֵלְמָא.

אמר לו, אלמלא לא חטא אדם, לא יעשה תולדות כמו זה מצד של יצר הרע, אבל יעשה תולדות מצד של רוח הקודש. שעכשו אינו עושה תולדות אלא מצד היצר הרע, ומשום שכל תולדות בני האדם כלם מן הצד של יצר הרע, לכן אין להם קיום, ואי אפשר להם להתקיים, שהצד האחר מערב בהם ואפשר להם בצד האחר.

אבל אלמלא לא חטא אדם ולא גרש מגן עדן, היה עושה תולדות מצד של רוח הקודש, שקדושים כמלאכים עליונים עומדים לדורי דורות כמו שהיה למעלה. כיון שחטא והוליד בנים מחוץ לגן עדן ולא זכה להוציאם מן הגן, לא התקיימו אפלו להשתרש בעולם הזה, עד שפא נח, שהוא צדיק, ונכנס בתבה, ומתתבה וצאו כל דורות העולם, ומשם התפזרו לכל ארבע רוחות העולם.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. למה נשחיתה? משום פי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. רבי חייא פתח פסוק ואמר, (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרכם הרעה. בא ראה, בשעה שבני אדם זוכים ושומרים את מצוות התורה, אז הארץ מתחזקת ונמצאת בה כל השמחה. מה הטעם? משום שהשכינה שורה על הארץ. ואז הכל, עליונים ותחתונים, בחדוה. וכשבני אדם משחיתים דרכיהם ולא שומרים את מצוות התורה וחוטאים לפני רבונם, אז כפיכול דוחים את השכינה מהעולם, ונשארת הארץ משחיתה, שהרי השכינה נדחתה ולא שורה עליה, ואז היא נשחיתה. מה הטעם

אמר ליה אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצר הרע. אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא. דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצר הרע. ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כן לית לון קיום. ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו. (ו"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אבל אלמלא לא חטא אדם ולא אתתרין מגנתא דעדן. הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קדשא דקדישין כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא. כיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפלו לאשתרשא בעלמא דא. עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתבה. ומן תבה נפקו כל דרין דעלמא. ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא.

וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה. אמאי נשחיתה. בגין פי השחית כל בשר את דרכו, כמה דאתמר. רבי חייא פתח קרא ואמר (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם פי שבו מדרכם הרעה.

תא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, כדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא. וכדין כללא עלאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחסאן קמי מאריהון, וכדין כפיכול דחזין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עליה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשריא

נשחתת? משום ששורה רוח אחרת עליה שמחבלת את העולם. ועל זה אומרים, שישראל נותנים עז לאלהים שמעמידים את העולם. אלהים זו שכינה.

ואם חס ושלום אם ישראל ימצאו רשעים, מה כתוב? (תהלים) רומה על השמים אלהים וגו', משום שרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי, בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו', כמו שבדור המבול, שמשום החמס שהיה ביניהם, היתה ביניהם שנאה ואיבה.

יבול אף בארץ ישראל כן? והרי שנינו שארץ ישראל לא שורה עליה רוח אחרת ולא ממנה אחר חוץ מהקדוש ברוך הוא בלבד. בא ראה שארץ ישראל כף היא שלא שורה עליה ממנה ולא שליח אחר פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, אבל שעה אחת שורה עליה להשחית את בני האדם. מנין לנו? מדוד, שכתוב (דברי הימים א-כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ.

אמר רבי אלעזר, אפלו באותה שעה הקדוש ברוך הוא היה. כתוב פאן מלאך ה', וכתוב שם (בראשית מח) המלאך הגאל אתי, וכתוב ויסע מלאך האלהים. הן לטוב הן לרע שולט עליה הקדוש ברוך הוא. לטוב - משום שלא נמסרה תחת שאר הממנים, וכל דגרי העולם יתבישו ממצעשיהם. לרע - פדי שלא ישמחו אלה לשלט עליה. ואם תאמר, והרי כתוב (איכה א) פי ראטה גוים באו מקדשה, והחרבו ביתה. ואם לא שולטים

רוחא אחרא עליה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהים דמקיימינן עלמא. אלהים דא שכונתא.

ואם חס ושלום אי ישראל ישתפחו חייבין מה כתיב, (תהלים ו) רומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם. פרו לפני שוחה וגו' פגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות ביניהון הוה ביניהון שנאה ודבבו.

יבול אף בארעא דישראל כן. והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עליה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. תא חזי, דארעא דישראל הכי הוא דלא שריא עליה ממנא ולא שליחא אחרא בר קדשא בריך הוא בלחודוי. אבל שענתא חדא שריא עליה לחבלא בני נשא. מנלן מדוד דכתיב, (דברי הימים א כא) וירא דוד את מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים וכדין אתחבלת ארעא.

אמר רבי אלעזר אפלו בההיא שענתא קדשא בריך הוא הוה. פתיב הכא מלאך ה'. וכתוב ה' (בראשית מח) המלאך הגואל אותי. וכתוב (שמות יד) ויסע מלאך ה' ויטע מלאך ה' עליהם. הן לטוב והן לביש קדשא בריך הוא שליט עליה. לטוב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדייהו. לביש בגין דלא יחדון אנון לשלטאה עליה. ואי תימא (ד"א ל"ג לא) והא כתיב, (איכה א) פי ראטה גוים באו מקדשה וחרבו ביתא ואי לא שלטין אנון ממנן לא אתחרב מקדשא.

והחרבו ביתה. ואם לא שולטים

בא ראה, פתוב כי אתה עשית, וכתוב (שם ב) עשה ה' אשר זמם. בא ראה, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמו שנאמר. כף גם (יונה א) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. שהרי אז הארץ קוראת למעלה ועולה בעליה עליונה ומקשטת פניה פנקבה שמתקשטת אל הזכר, כף גם הארץ, שהרי גדלה בנים צדיקים למלך.

ועכשו שלא שבו דור המבול מה פתוב? וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כאשה שנשטמאה והסתירה פניה מבעלה. ובזמן שמתרבים חטאי בני האדם בגלוי, הארץ שמה פניה פנקבה שאין לה בושא מכל, כמו שנאמר (ישעיה כד) והארץ חנפה תחת ישיביה. ועל זה וירא כי נשחתה ודאי. מה הטעם? משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון שראה אותו, התקין לו שטיח של פסוי במוטות של עץ, וישבו. אמר לו חמיו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב (איכה ב) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם?

אמר לו, הרי פרשוה החברים, בצע אמרתו - שקרע האדרת שלו. אשר צנה מימי קדם - שהרי אותה האדרת צנה מאותם ימים ראשונים עליונים, וכיום שחרב בית המקדש קרע אותה, משום שהאדרת הזו היא כבודו ותקונו, וקרע אותה.

אמר לו, עשה ה' אשר זמם, וכי מלך חושב [קדם] להרע לבניו עד שלא יבאו לחטא?! אמר לו, (משל)

תא חזי, פתוב כי אתה עשית וכתוב עשה יי את אשר זמם. תא חזי, פתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי כמה דאתמר. הכי נמי (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרפם הרעה. דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקא בסליקו עלאה ומקשטא אנפיהא. פנוקבא דמקשטא לגבי דכורא. הכי נמי ארעא. דהא גדלת בנין זפאין למלפא.

והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה וגו' פאתתא דאסתאבת ואסתירת אנפיהא מבעלה. ובזמנא דאסגיאנו חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפיהא כנוקבא דלית לה פסופא מפלא כמה דאת אמר, (ישעיה כב) והארץ חנפה תחת יושביה. ועל דא וירא כי נשחתה ודאי. מאי טעמא בגין כי השחית כל (דף טו ע"ב) בשר את דרכו על הארץ.

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. פיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיקא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמיו אפשר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צנה מימי קדם.

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צנה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה.

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד

לֹא יִיתוֹן לְמַחְטִי. אָמַר לֵיהּ לְמַלְכָּא דְהוּהָ לֵיהּ מָאן יָקָר, וּבְכָל יוֹמָא הָוָה דְחִיל עֲלֵיהּ דְלֹא יִתְּבַר וְהוּהָ מְסַתְּפַל בֵּיהּ וְתַקִּין בְּעֵינָיו. לְיוֹמִין אָתָּא בְּרִיהּ וְאַרְגִּיזוּ לֵיהּ לְמַלְכָּא, נָטַל מְלָכָא הֵהוּא מָאן יָקָר וְתִבְרַר לֵיהּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב עֲשֵׂה יי אֲשֶׁר זָמַם.

לְמַלְכָּא שְׁהִיָּה לוֹ כְּלֵי יָקָר, וּבְכָל יוֹם הִיָּה פּוֹחַד עֲלָיו שְׁלֵא יִשְׁבֵּר וְהִיָּה מְסַתְּפַל בּוֹ וּמַצָּא חֵן בְּעֵינָיו. לְיָמִים בָּא בְּנֵו וְהִרְגִּיזוּ אֶת הַמְּלָכָּא. לְקַח הַמְּלָכָּא אוֹתוֹ כְּלֵי יָקָר וְשִׁבֵּר אוֹתוֹ. זְהוּ שְׁכָתוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

תָּא חֲזִי, מִן יוֹמָא דְאַתְּבַנִּי בִּי מְקַדְּשָׁא הוּהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַתְּפַל בֵּיהּ וְחַבִּיב עֲלֵיהּ סִגְי וְהוּהָ דְחִיל עֲלֵיהּוּ דִישְׂרָאֵל דִּיחֲטוֹן וְיִתְּרַב בִּי מְקַדְּשָׁא. וְכֵן בְּכָל זְמַנָּא דְהוּהָ אֲתִי לְגַבִּי בִּי מְקַדְּשָׁא הוּהָ לְבִישׁ הֵהוּא פּוֹרְפִירָא. לְבַתָּר דְגָרְמוּ חוֹבִין וְאַרְגִּיזוּ קַמִּי מְלָכָא אֲתִתְּרַב בִּי מְקַדְּשָׁא וּבְזַע הֵהוּא פּוֹרְפִירָא (ד"א גְרִים חֲכִי הֵהוּא פּוֹרְפִירָא וְאַתְּתְּרַב בִּי מְקַדְּשָׁא) הִלְנֵו דְכָתִיב עֲשֵׂה יי אֲשֶׁר זָמַם.

בָּא רָאָה, מִיּוֹם שְׁנַבְנָה בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ הִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַתְּפַל בּוֹ וְחַבִּיב עֲלָיו הִרְבָּה, וְהִיָּה פּוֹחַד עַל יִשְׂרָאֵל שְׁיִחְטָאוּ וְיִתְּרַב בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ. וְכֵךְ בְּכָל פַּעַם שְׁהִיָּה בָּא אֲצֵל בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ, הִיָּה לּוֹבֵשׁ אוֹתָהּ אֲדָרְתָּ. אַחַר שְׁגָרְמוּ הַחֲטָאִים וְהִרְגִּיזוּ לְפָנֵי הַמְּלָכָּא, נִתְּרַב בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ וְקָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְתָּ וְקָרַע אוֹתָהּ הָאֲדָרְתָּ וְנִתְּרַב בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ. הִלְנֵו שְׁכָתוּב עֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצַע אֲמַרְתוּ וְגו' (הָאִי אֲמַרְתוּ בְּקַדְמִיתָא וְתִבְאָ בְּרֵאשׁ אַמִּיר. וְהָאִי אֲתַעֲמַרו עֲמָרָא לְרִישָׁא וְאִילֵן נָאָה לְפָנֵיו. וְאִיהִי מִימֵי קָדָם וְדָאִי. וְכֵדִין עֲצִיבוּ קַמִּיָּה בְּכַתְּמֵי בְּרָאִי וְדָאִי וְהֵן (יִשְׁעִיָּה לֵג) אֲרָאִלְם צַעְקוּ חוּצָה. (יִשְׁעִיָּה כִב) וְנִקְרָא יי צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא וְגו') הִלְנֵו בְּזַמְנָא דְאַתְּתְּרַב בִּי מְקַדְּשָׁא. אָבַל בְּזַמְנָא אַחְרָא לִית חֲדוּהָ קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּזַמְנָא דְאַתְּאֲבִידוּ חֲיִיבֵי עֲלֵמָא וְאַנּוּן דְאַרְגִּיזוּ קַמִּיָּה הָדָא הוּא דְכָתִיב, (מְשַׁלִּי יֵא) וּבְכָבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֵן בְּכָל דְרָא וְדָרָא דְעַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבֵי עֲלֵמָא. חֲדוּהָ וְתוֹשְׁבַחָא קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּצַע אֲמַרְתוּ וְגו' (הָאֲמַרְתוּ הוּוּ בְּחַתְלָה יִשְׁבָּה בְּרֵאשׁ אַמִּיר, וְהָרִי תַעֲמַרו עֲמָרָה לְרֵאשׁ וְאִילֵן נָאָה לְפָנֵיו. וְהָאִי מִימֵי קָדָם וְדָאִי. וְאִי עֲצָבוֹת לְפָנֵיו בְּכַתְּמֵים הַחֲצוּצִים וְדָאִי, (יִשְׁעִיָּה לֵג) וְהֵן אֲרָאִלְם צַעְקוּ חוּצָה. (שֵׁם כִב) וְנִקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא וְגו'). הִלְנֵו בְּזַמְנָא שְׁנַתְּרַב בֵּית הַמְּקַדֶּשׁ. אָבַל בְּזַמְנָא אַחַר אִין חֲדוּהָ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ זְמַן שְׁאוּבָדִים רְשָׁעֵי הָעוֹלָם וְאוֹתָם שְׁהִרְגִיזוּ לְפָנֵיו. זְהוּ שְׁכָתוּב (מְשַׁלִּי יֵא) וּבְכָבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֵן בְּכָל דוֹר וְדוֹר שְׁעוֹשֵׂה דִין בְּרְשָׁעֵי הָעוֹלָם, חֲדוּהָ וְתוֹשְׁבַחָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן דְלִית חֲדוּהָ קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּד אִיהוּ עַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבָא. אָלָא תָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְּעַבִּיד דִּינָא בְּחֲיִיבָא, חֲדוּוֹן וְתוֹשְׁבַחָן קַמִּיָּה עַל דְאַתְּאֲבִידוּ מְעֲלָמָא. וְהִנֵּי מִיִּלֵּי כֵד מְטָא הֵהוּא זְמַנָּא דְאוּרִיךְ לוֹן וְלֹא תֵאבֵן לְגַבִּיָּה מְחוּבִיָּהוּ. אָבַל אִי אֲתַעֲבִיד בְּהוּ דִינָא עַד לֹא

וְאִם תִּיאַמַר, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁאִין חֲדוּהָ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהוּא עוֹשֵׂה דִין בְּרְשָׁעִים? אָלָא בָּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַעֲשֵׂה דִין בְּרְשָׁעִים, חֲדוּוֹת וְתוֹשְׁבַחוֹת לְפָנֵיו עַל שְׁנַאֲבָדוּ מִהָעוֹלָם. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ כְּשֶׁמְגִיעַ אוֹתוֹ זְמַן שְׁהִמְתִּין לְהֵם וְלֹא שָׁבוּ אֵלָיו מְחַטְּאִיָּהֶם. אָבַל אִם נַעֲשֵׂה בְהֵם דִּין עַד שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּם, (וְשִׁר)

שלא נשלם חטאם, כמו שנאמר
(בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, אז אין חדוה
לפניו, ורע לפניו על שנאבדו.

ואם תאמר, למה עושה בהם דין
טרם שהגיע זמנם? אלא הם
גרמו רע לעצמם, שהרי הקדוש
ברוך הוא אינו עושה דין בטרם
מגיע זמנם, אלא משום
שמשתתפים עם ישראל להרע
להם, ולכן עושה בהם דין
ומאבדם מהעולם בלא הזמן.
וזהו שרע לפניו. ולכן הטביע
מצרים בים והאביר שונאי
ישראל בימי יהושפט, וכן כלם,
שהרי משום ישראל נאבדו לפני
זמנם.

אבר פשה שלם הזמן שחכה
להם ולא שבו, אז חדוה
ותשפחת לפניו על שאבדו
מהעולם, פרט לזמן שחורב בית
המקדש, שאף על גב שהשלם
הזמן שלהם שהרגיזו לפניו, לא
היתה חדוה לפניו. ומאותו זמן
לא היתה חדוה לפניו למעלה
ולמטה.

כי לימים עוד שבעה אנכי
ממטיר על הארץ ארבעים יום
וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה
אמר, ארבעים יום וארבעים
לילה הללו, מה מעשיהם? אלא
ארבעים יום להלקות רשעי
העולם, וכתוב (דברים כה) ארבעים
יפנו לא יסוף, פנגד ארבעה
רוחות העולם, לכל אחד עשרה.
משום שבן אדם נכרא מארבעה
רוחות העולם, ועל זה ומחיתי
את כל היקום. וצריך ארבעים
להלקות ולמחות את העולם.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי
שמעון. אמר לו פסוק זה [שאמר]
שפתוב ותשחת הארץ לפני
האלהים. אם בני אדם חטאו -
הארץ במה חטאה? אמר לו,

מטא זמנייהו, (ועד) דלא אשתלים חובייהו,
כמה דאת אמר, (בראשית טו) כי לא שלם עון
האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה
ובאיש קמיה על דאתאבדו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי
עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא
לגרמייהו. דהא קדשא בריך הוא לא עביד
בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין
דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון.
ובגין פך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא
בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין
פך אטבע מצראי בימא. ואוביד שנאיהון
דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא
בגיניהון דישראל אתאבדו בלא זמנא.

אבר פד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא
תבו. פדין חדוה ותושפחתא קמיה על
דאתאבדו מעלמא. פר בזמנא דאתחרב פי
מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון
דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה.

ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:
כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ
ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי
יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה
מאי עבידתייהו. אלא ארבעים יום לאלקאה
חייבי עלמא וכתוב, (דברים כה) ארבעים יפנו לא
יוסוף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד
עשרה. בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא
אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום.
ואצטריך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון
אמר ליה האי קרא (דקאמר) דכתוב
ותשחת הארץ (דף סב ע"א) לפני האלהים. אי בני
נשא חטאן ארעא במה. אמר ליה בגין

משום שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו, כמו שנאמר. כמו זה, (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני אדם חטאו. ואם תאמר, הארץ במה? אלא עקר הארץ הם בני האדם, והם משחיתים את הארץ והיא נשחתת, והכתוב מוכיח, שכתוב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

בא ראה, כל חטאי האדם פלם, השחתתם תלויה בתשובה. והחטא של שופך זרע על הארץ ומשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ - משחית אותו ומשחית את הארץ, ועליו כתוב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני, וכתוב בו (תהלים ח) כי לא אל חפץ רשע אמה לא יגרף רע. פרט לתשובה גדולה. וכתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי ומיתתו יי והא והרי נתבאר.

אמר לו, למה דן הקדוש ברוך הוא את העולם במים ולא באש ולא בדבר אחר? אמר לו, סוד הוא, שהרי הם השחיתו דרכם בשביל שמים עליונים ומים תחתונים לא התחברו זכר ונקבה כראוי. ומי הם המים העליונים? בינה ומים תחתונים - מלכות. ה"א עליונה ה"א תחתונה. וכאשר הם משחיתים, נסתלק יי, שהוא זכר, ונשאר ה"א בה"א ומים במים. מה הם השחיתו דרכם, כמו זה מים זכריים ונקביים. ועל זה נדונו במים, במה שהם חטאו. והמים היו רותחים ופושטים מהם את העור, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים. דין פנגד דין. זהו שכתוב נבקעו כל מעינות תהום ורבה הרי מים תחתונים. וארבת השמים נפתחו - זה מים עליונים. מים עליונים ותחתונים.

דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. פגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאן ואי תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאי דבר נש פלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה. וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא. ועליה כתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני. וכתיב ביה (תהלים ה) פי לא אל חפץ רשע אמה לא יגורף רע. פר בתשובה סגי. וכתיב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי ומיתתו יי והא אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קדשא בריך הוא עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דבר ונוקבא כדקא יאות. (ובאן אלון מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון מחבלין אסתלק יי דהוא דבר, ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין). מאן אנון דחבילו ארחייהו, פגוונא דא מיין דכורין ונוקבין. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון חבו. ומיין הוו רתיחן ופשטו משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא לקבל דינא. הדא הוא דכתיב נבקעו כל מעינות תהום רבה, הא מיין תתאין. וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין עלאין ותתאין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אֲזְלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבִּין וְאַשְׁכְּחוּ בִּינֵי טוּרְיָא גְרַמֵּי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופסעו תלת מָאָה פְּסִיעֵן בְּגֵרְמָא חָדָא. תוּוּהוּ. אָמְרוּ הֵיִינוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפֵּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכָתִיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיךְ לָא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּרְד נח שלשה בנים וגו'. אָמַר רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יְהוּדָה, בַּא וְאָמַר לָךְ דְּבָרִים שְׁשֻׁמְעֵתִי בְּזָה. מִשַּׁל לְאָדָם שְׁמַכְנִיס לְנִקְבָּה שְׁמַתְעַבְרַת [ד"א פ"י משה] בְּפַעַם אַחַת, וַיִּצְאוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה בְּנִים. [גל] אַחַד נִפְרַד מֵאַחַר בְּדַרְכֵי בְּמַעֲשָׂיו. זֶה צַדִּיק וְזֶה רָשָׁע וְזֶה בֵּינוּנִי. אִף גַּם כָּאֵן שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שַׁל רוּחַ הוֹלְכִים וְשָׁטִים וְנִכְלָלִים בְּשֻׁלְשָׁה עוֹלָמוֹת.

בַּא רָאָה, נִשְׁמָה יוֹצֵאת וְנִכְנַסַת בֵּין הָרִי פְּרוּד, וּמַתְחַבְּרַת הָרוּחַ בְּנִשְׁמָה. יוֹרְדַת לְמַטָּה, מַתְחַבְּרַת הַנֶּפֶשׁ בְּרוּחַ, וְכֻלָּם [הוֹלְכִים ד"א יוֹרְדִים] וּמַתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּשְׁמָה שׁוֹרָה בְּדַרְכֵי שַׁל בֶּן אָדָם, [וְהָא] וְהוּא מְדוֹר נִסְתָּר שְׁלֹא נוֹדַע מְקוּמוֹ.

בַּא בֶּן אָדָם לְהִטְהָר - מְסִיעֵים לוֹ בְּנִשְׁמָה קְדוּשָׁה וּמִטְהָרִים אוֹתוֹ וּמְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ וְנִקְרָא קְדוּשׁ. לֹא זָכָה וְלֹא בַּא לְהִטְהָר - שְׁתֵּי דְרָגוֹת פּוֹתְחִים, שְׁהֵם נֶפֶשׁ וְרוּחַ בּוֹ. אֵין בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה [פְּסוּעָא שְׁלַמְעֵלָה, וְהָא כְּפִי דְרַבִּין]. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אֲזְלִי בְּאַרְחָא. ומטו לגבי טורין רבִּרְבִּין וְאַשְׁכְּחוּ בִּינֵי טוּרְיָא גְרַמֵּי בְּנֵי נָשָׂא דְהוּוּ מֵאַנוּן בְּנֵי טוּפְנָא. ופסעו תלת מָאָה פְּסִיעֵן בְּגֵרְמָא חָדָא. תוּוּהוּ. אָמְרוּ הֵיִינוּ דְאָמְרוּ חֲבֵרְנָא דְאַנוּן לָא הוּוּ מִסְתַּפֵּי מְדִינָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְכָתִיב, (איוב כא) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְרַכִּיךְ לָא חֲפָצְנּוּ. מָה עֲבָדוּ. הוּוּ סְתִימִין בְּרַגְלֵיהוּ מִבּוּעֵי תְהוּמָא. וּמִיִּין נְפָקִין רְתִיחִין וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם בְּהוּ, עַד דְהוּוּ נִשְׁמַטִּין וְנִפְלִי בְּאַרְעָא וּמִיִּיתִין:

וַיִּוָּרְד נח שלשה בנים וגו'. אָמַר רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יְהוּדָה תַּא וְאִימָא לָךְ מְלִי דְשְׁמַעְנָא בְּהַאי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְאַעִיל לְנוֹקְבָא דְמַעְרִיא (ד"א איבא דְמַעְהָא) בְּזַמְנָא חָדָא. וְנִפְקִי תְרִין אוֹ תְלַתָּא בְּנִין. חַד מַתְפְּרָשָׁא מֵאַחַרָא בְּאַרְחוּי בְּעוֹבְדוּי. דַּא זְפָאָה וְדַא חֵיִיבָא וְדַא בֵּינוּנִי. אוּף הָכָא נְמִי תְלַת קְטָרִי דְרוּחָא אֲזְלִין וְשָׁטָאן וְאַתְפְּלִילָן בְּתַלְתָּ עֲלָמִין.

תַּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא נִפְקַאת וְאַעִיל בֵּין טוּרִי פְּרוּדָא וְאַתְחַבְּר רּוּחָא בְּנִשְׁמַתָּא. נַחִית לְתַתָּא אַתְחַבְּר נֶפֶשׁ בְּרוּחַ וְכֻלְהוּ (אוֹלֵי ד"א נַחִיתִין) וּמַתְחַבְּרִין דַּא עִם דַּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה נֶפֶשׁ וְרוּחַ כְּלִילָן דַּא עִם דַּא. נִשְׁמַתָּא שְׂרִיא בְּאַרְחוּי דְבַר נֶשׁ. [וְהַאי] וְהִיא מְדוּרָא טְמִירָא דְלֹא אַתִּידַע אַתְרָהָא.

אַתָּא בַר נֶשׁ לְאַתְדַּכְּאָה, מְסִיעֵין לִיה בְּנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא וְדַכָּאן לִיה וּמְקַדְּשִׁין לִיה וְאַקְרִי קְדוּשׁ. לָא זָכָה וְלֹא אַתִּי לְאַתְדַּכְּאָה, תְּרִין דְרַגִּין פְּתַחִין דְאַנוּן נֶפֶשׁ וְרוּחַ בֵּיה. נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא לִית בֵּיה (פְּסוּעָא דְלַעִילָא וְדַא כְּפּוּם אַרְמִיתָה). וְלֹא עוֹד אֲלֹא דַאי יִסְתַּאב

מִסָּאָבִין לִיהּ. וְסִיּוּעָא דְלַעֲיָלָא אַעֲדִיו מִיְנִיהּ. מִפָּאן וְלַהֲלָאָה כָּל חַד לְפּוּם אַרְחִיּהּ.

שָׂאם יִטְמָא - מִטְמָאִים אוֹתוּ. וְהַסִּיּוּעַ שְׁלַמְעֵלָה מִסִּירִים מִמֶּנּוּ. מִפָּאן וְהַלָּאָה כָּל אַחַד לְפִי דְרַכּוּ.

תּוֹסֶפְתָּא

תּוֹסֶפְתָּא

קְטוּרִים רְמָאִי, דְקִסְטוּרֵי דְהוֹסְטְרָא (ס"א דַּהֲחֹא סַטְרָא) אַנְן פְּתִיחֵן עֵינִין פְּתִיחֵן אוּדְנִין. קָל מִן קָלִיא נְחִית מַעֲיָלָא לְתַתָּא. מִתְבַּר טוּרִין וְטַנְרִין. מָאן אַנּוּן דְחִמָּאן וְלֹא חִמָּאן. אָטִימִין אוּדְנִין. סְתִימִין עֵינִין. לֹא חִמָּאן וְלֹא שְׁמַעִין לֹא יַדְעִין בְּסַכְלָתְנוּ, חַד דְכִלִּילָא בְתַרִּין בְּגוּוֹיֵיהּ. דְחִינִין לִיהּ לְבַר.

אֲנּוּן מִתְדַבְּקֵן בֵּין (ס"א בִּיה) בְּאֲנּוּן תְּרִי, חַד אוּמְנָא דְאוּמְנָא לֹא שְׂרִיא (ס"א שׁוּרִין) בְּגוּוֹיֵיהּ. לֹא עֲאֲלִין בֵּין סַפְרֵי קְדִישִׁין. כָּל אֲנּוּן דְאוּמְנָא דָא לֹא (דף סב ע"ב) שְׂרִיא בְּגוּוֹיֵיהּ לֹא אַכְתְּבוּ בְּסַפְרֵי דְכְרִנְיָא אֲתַמְחוּן מִסַּפְרָא דְחִי כְמָה דָּאֵת אָמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסַּפְרֵי חַיִּים וְעַם צַדִּיקִים אַל יִכְתְּבוּ.

הֵם נְדַבְקִים בֵּין (ס"א ב) בְּאוֹתָם שְׁנַיִם, הָאֶחָד אֲמֵן הָאֲמֵנִים לֹא שׁוּרָה (ס"א שְׁמִים) בְּתוֹכָם. לֹא נִכְנָסִים בֵּין סַפְרִים קְדוּשִׁים. כָּל אֲלוֹ שָׁל אֲמֵן זֶה לֹא שׁוּרָה בְּתוֹכָם, לֹא נִכְתְּבוּ בְּסַפְרֵי הַזְכְּרוֹנוֹת וְנִמְחִים מִסַּפְרֵי חַיִּים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים ט) יִמְחוּ מִסַּפְרֵי חַיִּים וְעַם צַדִּיקִים אַל יִכְתְּבוּ.

ווי לון פד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לתייהו). מָאן יִתְבַּע לֹון פִּד יִתְמַסְרוּן בִּידָא דְדוּמָה וְיִתּוּקְדוּן בְּנוּרָא דְדַלִּיק וְלֹא יִפְקוּן מִנִּיהּ בַּר פְּרִישׁ גְּרַחֵי וְשַׁבְתִּי כְמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יִי. לְבַתֵּר פְּרוּזָא דְבַסְטֵר צְפוּן אַכְרִיז עַלֵּיהּ וְאָמַר (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה וְגו'. פְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין אֲתַפְנָשׁוּ עַלֵּיהּ בְּאַרְבַּע סְטְרִין. אָשָׂא מְלַהֲטָא בְּגִי בֵן הַנֶּם.

אוי להם כשיצאו מהעולם הזה. אוי להם (לתייהו). מִי יִתְבַּע אוֹתָם כְּאִשְׁרֵי יִמְסְרוּ בִידֵי דוּמָה וְיִשְׁרְפוּ בְּאֵשׁ שְׁדוּלְקַת וְלֹא יֵצְאוּ מִמֶּנָּה רַק בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבְתוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. אַחַר כֵּן פְּרוּזָא שְׁבָצַד צְפוּן מְכַרִּיז עַלֵּיהֶם וְאָמַר, (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה וְגו'. כְּמָה אַגְדוֹת שֶׁל יְסוּרִים יִתְפַּנְסוּ עַלֵּיהֶם בְּאַרְבַּעָה צְדִידִים. אֵשׁ לוֹהֶטֶת בְּגִיא בֵּן הַנּוֹם.

ווי לון פד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לתייהו). מָאן יִתְבַּע לֹון פִּד יִתְמַסְרוּן בִּידָא דְדוּמָה וְיִתּוּקְדוּן בְּנוּרָא דְדַלִּיק וְלֹא יִפְקוּן מִנִּיהּ בַּר פְּרִישׁ גְּרַחֵי וְשַׁבְתִּי כְמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה ט) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר יִי. לְבַתֵּר פְּרוּזָא דְבַסְטֵר צְפוּן אַכְרִיז עַלֵּיהּ וְאָמַר (תהלים ט) יִשׁוּבוּ רְשָׁעִים לְשִׂאוּלָה וְגו'. פְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקִין אֲתַפְנָשׁוּ עַלֵּיהּ בְּאַרְבַּע סְטְרִין. אָשָׂא מְלַהֲטָא בְּגִי בֵן הַנֶּם.

תלת זמנין ביומא מתפקדן (ס"א מתוקדו). וְלֹא עוֹד אֵלָא בְּזַמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתִיבוּ בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרַךְ, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמְלִי רַחֲמִין וְחַיִּים עַל כָּלָּא. וְרַמִּיז לְמַלְאָכָא דְמַמְנָא עַל תְּרַעֲי דְגִיְהֵנָם סְמִרְיָאֵל שְׁמִיָּה וְתַלַּת מִפְתָּחֵן בִּידֵיהּ וּפְתַח תַּלַּת תְּרַעֲיִן דְבַסְטֵר מְדַבְּרָא וְחִמָּאן נְהוּרָא דְהֵאֵי עַלְמָא. אֵתָא תְּנַנָּא דְנוּרָא וְסַתִּים אוּרְחִין.

שריש פעמים ביום מתפקדים (נשרפים). וְלֹא עוֹד, אֵלָא בְּזַמֵּן שְׁיִשְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחַס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיְהֵנָם, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבָצַד הַמְּדַבְּר, וְרוּאִים אֵת אוּר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוֹתָם הַדְּרָכִים.

פדין תלת ממןן דתחות ידיהו תלת מגרופין מנשבן (נשרפים). וְלֹא עוֹד, אֵלָא בְּזַמֵּן שְׁיִשְׂרָאֵל עוֹנִים בְּקוּל רֶם אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרַךְ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחַס עַל הַכָּל, וְרוּמוֹ לְמַלְאָךְ הַמְּמַנָּה עַל שְׁעָרֵי הַגִּיְהֵנָם, שְׁשִׁמוֹ סְמִרְיָאֵל, וְשִׁלְשָׁה מִפְתָּחוֹת בִּידוֹ, וּפְתוּחַ שְׁלֹשָׁה שְׁעָרִים שְׁבָצַד הַמְּדַבְּר, וְרוּאִים אֵת אוּר הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּא עֶשֶׂן שֶׁל אֵשׁ וְסוֹתָם הַדְּרָכִים.

ואו שלשה ממנים שתחת ידיהם של מגרפות, מנשבים בידיהם ומחזירים עשן למקומם,

ונותנים להם רוחה שעה וחצי.
ואחר כך שבים לאש שלהם. וכך
שלש פעמים ביום. ובכל זמן
שאומרים ישראל אמן יהא
שמייה רבא מברך וכי, מרוחיס
להם. אשריהם הצדיקים שדרךם
מאירה באותו עולם לכל
הצדדים, כמו שנאמר (משלי ד)
וארח צדיקים כאור נגה הולך
ואור עד נכון היום. (עד כאן
התוספתא).

רבי אבא אמר, בגיהנם יש
מדורים על מדורים, שניים
שלישיים, עד שבע. והרי בארוה
החברים. ואשרי הצדיקים שהם
נשמרים מחטאי הרשעים ולא
הולכים בדרךיהם ולא נטמאים
בהם. וכל מי שנטמא, כשהולך
לאותו עולם יורד לגיהנם, ויורד
עד המדור התחתון.

ושני מדורים הם שסמוכים זה
עם זה - שאול ואבדון. מי שיורד
לשאול, דנים אותו שם ומקבל
ענשו, ומעלים אותו למדור
עליון אחר. וכן דרגה אחר
דרגה, עד שהם מעלים אותו.
אבל מי שיורד לאבדון, לא
מעלים אותו לעולמים, ולכן
נקרא אבדון, שהרי אבוד הוא
מהכל.

בא ראה, נח הצדיק היה מתרה
בבני דורו, ולא היו שומעים לו,
עד שהקדוש ברוך הוא הביא
עליהם דין הגיהנם. מהו דין
גיהנם? אש ושלג, מים ואש. זה
צונן וזה רותח. וכלם נדונו בדין
הגיהנם ואבדו מהעולם, ואחר
כך התקיים העולם פראוי לו.
ונכנס נח בתבה והכניס בה כל
מין ומין [מכריות] העולם. ודאי נח
עץ עשה פרי הנה. ויצאו
מהתבה כל מיני העולם כמו
שלמעלה.

בא ראה, כשעץ זה עושה הפרי, מתחבר בעץ פרי כל אותם מינים שלמעלה חיות גדולות

בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו ורווחין לון שעתא
ופלגות שעתא. ולבתר תיביין לאשייהו. וכן תלת זמנין
ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמייה רבא
מברך וכי אנון ורווחין לון. וזכאין אנון צדיקייא
דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין פמה דאת
אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
נכון היום (עד כאן לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על
מדורין תניינין תליתאין עד שבע. והא
אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקייא דאנון
מסתמרין מחובי חייביא ולא אזלי בארחייהו
ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב פד
אזיל ללההוא עלמא, נחית לגיהנם. ונחית עד
מדורא תתאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא
שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול
דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה
למדורא אתרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא
עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית
לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך
אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

תא חזי, נח זכאה, הוה אתרי בבני דריה
ולא הוו שמעי ליה. עד דקדשא בריך
הוא אייתי עלייהו דינא דגיהנם. מאי דינא
דגיהנם אשא ותלגא. מייא ואשא. דא צנינא
ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו
ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא
כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל בה כל
זינא וזינא (ר"א מבריון) דעלמא. ודאי נח עץ
עושה פרי הוה. ונפקו מן תבה כל זייני
עלמא כגוונא דלעילא.

תא חזי, פד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ

וְקַטְנוֹת, וְכַמָּה מֵיָנִים כָּל מִין לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלָּם יֵצְאוּ מִהַתְּבָה, וְהַתְּקִים הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה. וְלָכֵן נִחַ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. נִחַ נִקְרָא אִישׁ צָדִיק. וְהָרִי בְּאֶרֶץ־הַרְבֵּי רַבִּי חֵיִיא אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַמַּבּוּל הִיָּה נִחַ מִתְּרֵה בְּהֵם עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁלִים הַזְּמַן שֶׁחָכָה לָהֶם וְאָבְדוּ מִהָעוֹלָם

בֹּא רֵאָה מָה פְּתוּב לְמַעְלָה, וְיִהְיֶה פִּי הַחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבְנֹת יָלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ הוֹלְכִים עֲרָמִים לַעֲזֵין כֹּל. מָה פְּתוּב? (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'.

וְזֶה הִיָּה יְסוּד וְעָקָר לְהַמְשִׁיךְ בְּחֻטְאָם עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִשְׁמַד מִהָעוֹלָם, וְלָכֵן נִמְשְׁכוּ אַחֵר יֵצֵר הָרַע וּבְגַזְעוֹ וּבְשִׁרְשׁוֹ וְדָחַו אֵת הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִבִּינֵיהֶם, וְנִטְמָאוּ (נִי"א וְנִאֲבְדוּ) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. לָכֵן קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי - לְלַמֵּד קַטְגוֹרִיָּה עֲלֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מההשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתְּרַצָּה בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתַּן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנִתַּן לָהֶם עֲצָה לְהִשְׁמַר מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בְּהֵם - רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחוֹת מֵהֶם כָּל הַמְקַטְרָגִים וְכָל הַרְוּחוֹת, כְּדֵי שֶׁיְהִי חֲלָק גּוֹרְלוֹ וִירְשָׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) כִּי חֲלָק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחְלָתוֹ.

פְּרִי כָּל אֲנוּן זַיִנִין דְּלַעֲיָלָא חִיוּן רַבְרָבִין וְזַעֲרִין וְכַמָּה זַיִנִין וְכָל חַד לְזַיִנִיה פְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים קד) חַיֹּת קַטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוֹוֵנָא דָּא נִחַ בַּתְּבָה. וְכֻלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאֵתְקִיִים עֲלֵמָא כְּגוֹוֵנָא דְּלַעֲיָלָא. וּבְגִינֵי כֶף נִחַ אִישׁ הָאֲדָמָה אֲקָרִי. נִחַ אִישׁ צָדִיק אֲקָרִי וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר תְּלַת מָאָה שָׁנִין עַד לֹא אֵתִי טוֹפְנָא הָוָה נִחַ אֲתָרִי בְּהוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן וְלֹא הָווּ שְׁמַעִין לִיה. עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים זְמַנָּא דְּאוּרִיךְ לֹוֹן וְאֵתְאֲבִידוֹ מִמַּעְלָמָא. תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב לַעֲיָלָא וַיְהִי כִי הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבְנֹת יָלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ אֲזַלִּין עֲרֻטִילָאִין לַעֲיָנִיהוֹן דִּכְלָא. מָה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָוָה יְסוּדָא וְעָקָרָא לְמִיגַד בְּחוּבֵיהוֹן עַד דְּגָרִים לֹוֹן לְאִשְׁתַּצָּאָה מִמַּעְלָמָא. וּבְגִין כֶּף אֲתַמְשְׁכָּאן בְּתַר יֵצֵר הָרַע וּבְגַזְעוּי וּשְׁרֻשׁוּי. וְדָחוּ מִהֵימְנוּתָא קְדִישָׁא מִבִּינֵיהוּ. וְאִסְתְּאֲבוּ (נִ"א וְאִתְאֲבִידוּ) כְּמָה דְּאֵתְמַר. בְּגִין כֶּף קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי, לְאַלְפָּא קַטְיגוֹרִיָּא עֲלֵיהוּ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נִחַ קָץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי.

השלמה מההשממות (סימן י)

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר זַפְאָה חוֹלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוֹן וַיְהִי לְהוֹן אוּרִיָּתָא קְדִישָׁא וְאֲזַהֵר לֹוֹן וַיְהִי לֹוֹן עֵיטָא לְאַסְתְּמָרָא מַעֲיָלָא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרַ קְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִינוּן יְדַעֵי לְדַחֲיָא מִנֵּיהוּ כָּל מְקַטְרָגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דִּיהוֹן חוֹלְקָא דְּעַדְבֵיה וְאַחְסִנְתִּיה כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר (דברים ל"ב) כִּי חֲלָק יי עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נִחְלָתוֹ.

בא ראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים באותו יום. ובגלל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל הקטרוגים של מעלה שהם התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על העולם. ביום זה מזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם, והקדוש ברוך הוא קם מכסא דין ויושב בכסא רחמים ומרחם על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ותוקעים בשופר [ומעוררים] ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני פסא הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא נמצא קטגוריא. ביום הכפורים שהוא חתימת הדין, וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו יום, כדי שלא יקרב מלשין למקדש, נותנים לו שעיר, שבא מצד רוח הטמאה והוא טמא, ורוח טמאה נהנה ממנו. [והוא] הוא מתעסק בו, ולא מתקרב למקדש לטמא, ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הנה בשעת הדין מתעורר על חטאי העולם, אז הוא בא, ונמצאת הלשנה לפני הקדוש ברוך הוא, והמקדש נטמא, וכל הפנים עצובות

תא חזי, ביומא דראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחושבנא ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא וספרין דחיינ ומתין פתיחן בה הוא יומא וקדשא בריך הוא בגין דאתרעי בהו יתב לון עיטא לאשתזבא מפל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתעררא רחמי עליהו ובמה בשופר. דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתער רחמי מאתריהו וקודשא בריך הוא קם מפורסייא דדינא ויתיב בכורסייא דרחמי ורחים עליהו דישראל ולא אתייהיב רשו למקטרגא.

וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא בתיובתא ותקעי שופר (ומתערי) ואתער רחמי, דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כורסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגוריא. ביומא דפפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמריהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יתבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה (והוא) הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל משתזבין מניה.

בזמנא אחרא כד סגיין חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתכח דלטורא קמי קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עצובין ודינא אשתכח

וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי לְמַתְבַּע חוּבֵי עֲלָמָא בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ: (עד כאן מההשממות)

וְנִמְצָא הַדִּין, וְעַל זֶה (בְּרֵאשִׁית ו') קִץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי, לְתַבַּע חֻטְאֵי הָעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁהֵם גְּרָמוּ: (ע"כ מההשממות).

(אֶהְרִנָּא לְמַלְחָה קְרִטָּאָה קִין כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי. בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי כְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ). רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדְלָא אֲנִי. אָמַר דָּוִד קִמֵּי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, תְּרִין קִצֵּין אֲנוּן, חַד לְיָמֵינוּא וְחַד לְשָׁמְאֵלָא, וְאֲנוּן תְּרִין אוּרְחִין לְמִיּהוּ בְּהוּ בְּנֵי נֶשָׂא לְהֵהוּא עֲלָמָא. קִין לְיָמֵינוּא דְכִתִּיב, (דְּנִיָּאל יב) לְקִץ הַיָּמִין, וְקִין לְשָׁמְאֵלָא דְכִתִּיב, (אִיּוֹב כח) קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ

(חֲזַרְנוּ לְדַבְּרֵי הַרְאִשׁוֹן. קִין כָּל בֶּשֶׂר בָּא לְפָנֵי, בָּא לְפָנֵי וְדָאֵי. מִשּׁוּם שֶׁהֵם גְּרָמוּ). רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדְלָא אֲנִי. אָמַר דָּוִד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קִצֵּים הֵם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשָׁמְאֵל, וְהֵם שְׁתֵּי דְרָכִים לְלַכֵּת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא חוּקֵר (אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. מָאֵי וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא חוּקֵר, מָאֵן הוּא חוּקֵר. אֵלָא הֵהוּא קִין לְשָׁמְאֵלָא דְמַחְשֵׁיף אֶפִּיהוּן דְּבְרִייתָא) מָאֵי וְלִכְל תְּכַלִּית, בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיאַ עַל עֲלָמָא לְשִׁיצָאָה אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ. דָּא מְלֵאךְ הַמּוֹת, דָּא נַחֲשׁ, קִין כָּל בֶּשֶׂר, קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ, דְּהָא מְסֻטְרָא דְּהַתּוּכָא דְּדַהֲבָא קָאֲתִי. וְלִכְל תְּכַלִּית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׂרִיאַ עַל עֲלָמָא הוּא חוּקֵר לְמַהוּי קְטִיגוּרִיאַ לְעֲלָמָא לְאַחֲשָׁכָא אֶפִּיהוּן דְּבְרִייתָא וְכוּ'. (דף סג ע"א) קִין לְיָמֵינוּא כְּדִקְאָמְרוּן דְכִתִּיב לְקִין הַיָּמִין.

קִין לְיָמִין - שְׁכַתּוּב (דְּנִיָּאל יב) לְקִץ הַיָּמִין. וְקִין לְשָׁמְאֵל - שְׁכַתּוּב (אִיּוֹב כח) קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא חוּקֵר (אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. מָה זֶה וְלִכְל תְּכַלִּית הוּא חוּקֵר? מִי הוּא הַחוּקֵר? אֵלָא אוֹתוֹ קִין לְשָׁמְאֵל שְׁמַחְשֵׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת). מַהוּ וְלִכְל תְּכַלִּית? בְּזִמְן שְׁשׂוּרֵי הַדִּין עַל הָעוֹלָם לְהַשְׁמִיד - אֲבָן אוּפֵל וְצִלְמוֹת. קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ - זֶה מְלֵאךְ הַמּוֹת, זֶה נַחֲשׁ. קִין כָּל בֶּשֶׂר, קִין שָׁם לְחֻשְׁךָ, שְׁהַרֵּי מִצַּד שֶׁל הַתּוּף הַזֶּה הוּא בָּא. וְלִכְל תְּכַלִּית - בְּזִמְן שְׁדִין שְׂרוּי עַל הָעוֹלָם, הוּא חוּקֵר לְהִיּוֹת קְטַגוּר לְעוֹלָם לְהַחְשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. קִין לְיָמִין, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ שְׁכַתּוּב לְקִין הַיָּמִין.

אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְדְנִיָּאל וְאַתָּה לָךְ לְקִין וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיה מְנוּחָה בְּהַאי עֲלָמָא אוּ בְּהַהוּא עֲלָמָא, אָמַר לִיה בְּהַהוּא עֲלָמָא כְּמָה דְאַתָּה אָמַר יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתֵם.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדְנִיָּאל: וְאַתָּה לָךְ לְקִין וְתַנּוּחַ. אָמַר לוֹ: מְנוּחָה בְּעוֹלָם הַזֶּה אוּ בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוֹ: בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתֵם. (דְּנִיָּאל יב) [וְתַעֲמִיד לְגוּרְלָךְ לְקִין תַּנּוּחַ. אָמַר לוֹ: לְאַזְחָה מְקוּם, שְׁתֵּרֵי לֹא יְדַעְתִּי מַה יְהִי עָלַי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? אָמַר לוֹ: וְתַנּוּחַ]. אָמַר לוֹ: בְּזִמְן שְׁיִקוּמוּ מִהַעֲפָר, אָקוּם בִּינִיָּהֶם אוּ לֹא? אָמַר לוֹ: וְתַעֲמִיד. אָמַר לוֹ: הֲרֵי יְדַעְתִּי שְׁיִקוּמוּ כְּתוּת כְּתוּת, מִהֶם שֶׁל צְדִיקֵי אָמֶת וּמִהֶם שֶׁל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יְדַעְתִּי עִם מִי מִהֶם אָקוּם.

(דְּנִיָּאל יב) [וְתַעֲמִיד לְגוּרְלָךְ לְקִין תַּנּוּחַ. אָמַר לִיה לְאֵן אַתָּה דְּהָא לֹא יְדַעְתִּי מַה יְהִי עָלַי בְּהַהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיה וְתַנּוּחַ]. אָמַר לִיה בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן מַעֲפָרָא אִיקוּם בִּינִיָּהוּ אוּ לֹא. אָמַר לִיה וְתַעֲמִיד. אָמַר לִיה הָא יְדַעְתִּי דִּי יְקוּמוּן כְּתוּת כְּתוּת, מְנַהוּן דְּזַפְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יְדַעְתִּי עִם מָאֵן מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיה לְגוּרְלָךְ. אָמַר לִיה הָא

אמר לו: לגורלך. אמר לו: הרי
אמרתי ואתה לך לקץ. יש קץ
לימין ויש קץ לשמאל, ולא
ידעתי לאיזה קץ, לקץ הימין או
לקץ הימין? אמר לו: לקץ
הימין.

גם כאן דוד אמר לקדוש-ברוך-
הוא, (תהלים ט), הודיעני ה' קצו,
מהו חלק גורלי. ולא נחה דעתו
עד שהתבשר שיהיה לימין,
שפתוב (שם ק) שב לימיני. בא
ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר
לו לנח, קץ כל בשר בא לפני.
מיהו? זה הקץ שמחשיף פני
הבריות, שהוא קץ כל בשר, בא
לפני. מכאן למדנו שרשעי
העולם מקדימים ומושכים אותו
עליהם להחשיף להם. שפינון
שנותנים לו רשות, הוא נוטל את
הנשמה, ולא נוטל עד שנותנים
לו רשות, ועל זה בא לפני לטל
רשות להחשיף פני בני העולם.
ולכן והנני משחיתם את הארץ.
ועל זה עשה לך תבת עצי גפר,
כדי להנצל, ולא יוכל לשלט
עליך.

בא ראה, שנינו, בזמן שיש מות
בעיר או בעולם (נ"א שנתה רשות
למלאך המות להשחית) לא יראה אדם
בשוק, משום שיש לו רשות
למשחית להשחית הכל. משום
כך אמר לו הקדוש ברוך הוא:
אתה צריך להשמר, ולא תראה
את עצמך לפני המשחית שלא
ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית,
שחרי מים היו והתגברו? בא
ראה, אין לך דין בעולם או
כשמה או כשגמסר העולם
בדין, שלא נמצא אותו המשחית
שהולך בתוך אותם הדינים
שנעשים בעולם. גם כאן במבול
כך היה, והמשחית הולך בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש

אמרתי ואתה לך לקץ. אית קץ לימינא ואית
קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ
הימין או לקץ הימין. אמר ליה לקץ הימין.
אוף הכא דוד אמר ליה לקדשא בריך הוא

(תהלים ט) הודיעני יי קצו. מה איהו חולק
עדבני. ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי
לימינא דכתיב, (תהלים קי) שב לימיני. תא חזי,
אוף קדשא בריך הוא אמר ליה לנח קץ כל
בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשף
אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא
לפני. מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין
ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון
דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל
עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני
למיטל רשו לאחשכא אנפייהו דבני עלמא.
ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ. ועל דא
עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא ולא
יכיל לשלטאה עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או
בעלמא (נ"א דאתיחייב רשו למלאך המות לחבלא). לא
יתחזי בר נש בשוקא. בגין דאית ליה רשו
למחבלא לחבלא כלא. בגיני כך אמר ליה
קדשא בריך הוא בעי לך לאסתמרא ולא
תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך.
ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מיין
הוו ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא
בעלמא או פד אתמחי או פד אתמסר עלמא
בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל
בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי
הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא.
ואיהו אקרי הכי דאתפליל בשמא דא. ועל

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שפיתוח (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכול לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכן דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שפיתוח (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. פסוק זה פרושהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על פנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כף פרושה בת גלים, כפיתוח (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, כפיתוח

דא אמר קדשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתפח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרף לאתחזאה קמיה. בגין פך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה. אערעו בהני טורי דקדרו, חמו רשימין בקיעין בארחה דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיזמוי דטופנא, וקדשא בריך הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכך ארחוי דקדשא בריך הוא. לזפאין דעבדין רעותיה, בעי דידפרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולאדפרא ענשייהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, פרטיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהרין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין

לָהּ פְּדֻתָּיִב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲנִיךָ פְּרִדְסֵי רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה כְּמָה דְאֵת אָמֵר (איוב ד) לַיִשׁ
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ דְּכַר. לַיְשָׁה
 נוֹקְבָא. אֲמַאי אֶקְרִי לַיִשׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל)
 דְּכֻתִּיב לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכֻתִּיב
 לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. אֶלֶּא כֻלָּא אִיהוּ לַיִשׁ
 גְּבוּרָה תַתְּאָה דְאֵתִי מִגְּבוּרָה עֲלָאָה. לַיִשׁ
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נַחְלִין
 מִסְתַּלְקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגוּוּה, פְּדִין אֶתְקִרִי
 לַיְשָׁה דְאֲבִידַת מִבְּלֵי טָרְף. דְּכֻתִּיב לַיִשׁ אוֹבֵד
 מִבְּלֵי (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְגִי לְבִיא יִתְפְּרְדוּ.

וְכֵּה דְאָמֵר לַיְשָׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיָּה מִסְפְּנָא
 דְּמִסְפְּנוּתָא כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה א) מִן
 הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר בַּעֲנִיָּתוֹת וְכֻתִּיב, (מלכים א ב) עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָאִי אִירִיא. אֶלֶּא כֻלָּא זְמַנָּא
 דְדוּד מִלְפָּא הָוָה קָיִים, אֶסְתַּלַּק אֶבְיָתֵךְ
 בַּעֲוִתְרָא וּבְכֻלָּא. לְבַתֵּךְ אָמֵר לִיָּה שְׁלֵמָה
 עֲנִיָּתוֹת לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

אֲמַאי קָרִי לִיָּה שְׁלֵמָה הַכִּי. אֶלֶּא אָמֵר לִיָּה
 בְּיוֹמֶךָ הָוָה אֲבָא בְּמִסְפְּנוֹ וְהִשְׁתָּא לָךְ
 עַל שְׂדִיךָ. הִשְׁתָּא אִית לוֹמֵר אֲמַאי אֶקְרִי
 אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת. אִי תִימָא דְהָוָה מִן עֲנִיָּתוֹת, הָא
 תְּנִינָן דְּכֻתִּיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וְשֵׁמוֹ אֶבְיָתֵר. וְהוּא
 מְנוּב הָוָה, דְּהָא נוּב עִיר הַכְּהֻנִּים הָוָה. וְאָף
 עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהִיא נוּב הִיא עֲנִיָּתוֹת וְאֲמַאי
 אֶקְרִי לָהּ עֲנִיָּתוֹת בְּגִין דְנַחְתַּת לְמִסְפְּנוֹ
 וְאֶתְאֲבִיד קֶרְתָּא עַל יְדָא דְשָׂאוּל וְאֶתְאֲבִידוֹ
 כְּהֻנִּי. אֶלֶּא עֲנִיָּתוֹת כְּפַר הָוָה, וְלֹאוּ הוּא נוּב,
 וְעַל דָּא קָרִי לִיָּה אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת, בְּגִין דְאָמֵר
 (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי.
 וּמִקֶּרְתָּא דְנוּב הָוָה, וְעַל מִסְפְּנוֹ דְדוּד דְהָוָה
 בְּיוֹמוֹי אֶקְרִי לִיָּה הַכִּי.

(שם) שְׁלַחֲנִיךָ פְּרִדְסֵי רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (איוב
 ד) לַיִשׁ אֲבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ -
 זְכַר. לַיְשָׁה - נְקֻבָּה. לְמָה נִקְרָא
 לַיִשׁ? אִם מְשׁוּם שְׁכֻתוֹב (משלי ל)
 לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם
 שְׁכֻתוֹב לַיִשׁ אֲבֵד מִבְּלֵי טָרְף.
 אֶלֶּא הַכֻּל הוּא לַיִשׁ, גְּבוּרָה
 תַתְּוֹנָה שְׁבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה.
 לַיִשׁ אֲבֵד מִבְּלֵי טָרְף - בְּשַׁעֲתָא
 שְׂאוֹתָם נַחְלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא
 נִכְנְסִים לְתוֹכָהּ, אַזְ נִקְרָאת לַיְשָׁה
 שְׂאוֹבְדַת מִבְּלֵי טָרְף, שְׁכֻתוֹב
 לַיִשׁ אֲבֵד מִבְּלֵי טָרְף וּבְגִי לְבִיא
 יִתְפְּרְדוּ.

וְכֵּה שְׁאָמֵר לַיְשָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה
 עֲנִיָּתוֹת, עֲנִי שְׁל עֲנִיָּת, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֲמֵר (ירמיה א) מִן הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר
 בַּעֲנִיָּתוֹת, וְכֻתִּיב (מלכים א-ב) עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָה מְשִׁיעֵנוּ?
 אֶלֶּא כֻלָּא כֻלָּא זְמַן שְׁהַמְלִיךְ דְדוּד הָיָה
 קָיִים, עֲלָה אֶבְיָתֵךְ בַּעֲשֶׂר וּבַכֻּל.
 אַחַר כֶּף אָמֵר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנִיָּת
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

דְּמָה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֶּף? אֶלֶּא
 אָמֵר לוֹ, בְּיָמֶיךָ הָיָה אֲבָא בַּעֲנִי,
 וְעַכְשָׁו לָךְ עַל שְׂדִיךָ. כַּעַת יֵשׁ
 לוֹמֵר, לְמָה נִקְרָא אֶבְיָתֵךְ
 עֲנִיָּתוֹת? אִם תֹּאמֵר שְׁהָיָה
 מִעֲנִיָּתוֹת, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁכֻתוֹב
 (שמואל א-ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וְשֵׁמוֹ
 אֶבְיָתֵר. וְהוּא מְנוּב הָיָה, שְׁהָרִי
 נוּב הָיָה עִיר הַכְּהֻנִּים. וְאָף עַל
 פִּי שְׁאָמְרוּ, הִיא נוּב הִיא עֲנִיָּתוֹת,
 וְלָמָּה נִקְרָאת עֲנִיָּתוֹת? מְשׁוּם
 שְׂדִיכָה לְעֵנִי וְאֶבְיָתֵךְ הָעִיר עַל יְדֵי
 שְׂאוּל וְאֶבְיָתֵךְ הַכְּהֻנִּים. אֶלֶּא
 עֲנִיָּתוֹת כְּפַר הָיָה, וְאִינָּה נוּב, וְלִכְּנָן
 קָרָא לָהּ אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּתוֹת, מְשׁוּם
 שְׁאָמֵר (מלכים א-ב) וְכִי הִתְעַנִּית
 בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנְּהָ אֲבִי. וְהוּא הָיָה
 מְהֵעִיר נוּב, וְעַל הָעֵנִי שְׁל דְדוּד
 שְׁהָיָה לוֹ בְּיָמֵי קָרָא לוֹ כֶּף.

אָמַר רַבִּי חֲזִי בְּמִסְכְּנוֹתָא הָהּ עֲלָמָא
 מִיּוֹמָא דְעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאַתָּא נַח וְקָרִיב קָרְבָן
 וְאַתֵּי שֵׁב עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אֶתִּישֵׁב
 עֲלָמָא וְלֹא נִפְקָא אַרְעָא מִזוּהָמָא דְנַחֲשׁ עַד
 דְקֵיִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְאַתָּא חִידוּ
 בְּאֵילָנָא דְחֵי כְדִין אֶתִּישֵׁב עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, הָעוֹלָם הִיא
 בְּעֵנֵי מַיּוֹם שְׁעֵבֶר אָדָם עַל מַצּוֹת
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נַח
 וְהַקָּרִיב קָרְבָן וְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִתְיַשֵּׁב
 הָעוֹלָם וְלֹא יֵצֵא הָאָרֶץ מִזִּהְמַת
 הַנַּחֲשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר
 סִינֵי וְנִאֶחָזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאָז
 הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְאַלְמָרָא דְהָדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָאבוּ קַמִּיהּ קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לֹא הוּוּ מִתִּין לְעֲלָמִין.
 דְהָא אֶתְפַּסֵּק מִנֵּיהּ זוּהָמָא דְנַחֲשׁ. פִּיּוֹן
 דְחָבוּ כְדִין אֶתְבְּרוּ אֲנוּן לוּחֵי קְדָמָי, דְהוּוּ
 בְהוּ חִירוּ דְכָלָא. חִירוּ דְהוּא נַחֲשׁ דְאִיהוּ
 קָץ פֶּל בְּשֵׁר. וְכַד קָמוּ לִיּוֹאֵי לְקַטְלָא קַטְלָא,
 פְּדִין אֶתְעַר חוּיָא בִישָׂא וְהוּוּ אָזִיל קַמִּיהּ
 וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְהוּוּ יִשְׂרָאֵל
 מְזַדְרִזִין פְּלָהוּ בְּחִגְרֵי מְזַיְיָן וְלֹא יָכִיל הוּוּ
 נַחֲשׁ לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ. וְכִיּוֹן דְאָמַר לְמֹשֶׁה (שמות
 לב) וְעַתָּה הוֹרֵד עִדִּיךָ מֵעֲלֶיךָ, אֶתִּיּהִיב רִשׁוּ
 לְהֵאֵי נַחֲשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ.

וְאַלְמָרָא שְׁחֹרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָטְאוּ
 לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הִיוּ
 מֵתִים לְעוֹלָמִים, שְׁהָרִי נִפְסָקָה
 מֵהֶם וְהֵמֶת הַנַּחֲשׁ. פִּיּוֹן שְׁחָטְאוּ,
 אִזּוּ נִשְׁבְּרוּ אוֹתָם הַלוּחֹת
 הַרְאִשׁוֹנִים שְׁהִיָּתָה בְּהֶם חֲרוּת
 שֶׁל הַכֹּל, הַחֲרוּת מֵאוֹתוֹ הַנַּחֲשׁ
 שֶׁהוּא קָץ פֶּל בְּשֵׁר. וְכִשְׁקָמוּ
 הַלְוִיִּם לְהַרְגֵּ הַרְג, אִזּוּ הִתְעוֹרֵר
 הַנַּחֲשׁ הָרַע וְהִיא הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם,
 וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטַת בְּהֶם, מִשּׁוּם
 שֶׁיִּשְׂרָאֵל הִיוּ מְזַדְרִזִים כָּלֶם
 בְּחִגְרוֹת מְזַיְיָנוֹת, וְלֹא יָכִיל הַנַּחֲשׁ
 לְשַׁלְטַת בְּהֶם. וְכִיּוֹן שֶׁאָמַר לְמֹשֶׁה
 (שמות לב) וְעַתָּה הוֹרֵד עִדִּיךָ
 מֵעֲלֶיךָ, נִתְּנָה רְשׁוּת לְנַחֲשׁ הָהּ
 לְשַׁלְטַת עֲלֵיהֶם

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (שמות לב) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב. וַיִּתְנַצְּלוּ
 וַיִּנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ. אֵלָא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יַדָּא
 דְאַחְרָא בְּגִין דְאַתֵּיּהִיב רִשׁוּ לְנַחֲשׁ
 לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב דְקָבְלוּ
 מִטוֹרָא דְחֶרֶב פֶּד אֶתִּיּהִיב אוּרִיתָא
 לְיִשְׂרָאֵל.

בֹּא רְאֵה מַה כְּתוּב (שם), וַיִּתְנַצְּלוּ
 בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב.
 וַיִּתְנַצְּלוּ? וַיִּנְצְלוּ צְרִיף לְהִיּוֹת!
 אֵלָא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵי הָאֲחֵר,
 מִשּׁוּם שְׁנִתְּנָה רְשׁוּת לְנַחֲשׁ
 לְשַׁלְטַת. אֶת עֲדָיִם מֵהַר חֶרֶב,
 שְׁקָבְלוּ מֵהַר חֶרֶב כְּשִׁנְתְּנָה
 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִי נַח דְהוּוּ צְדִיק אֲמָאי לֹא
 הוּוּ בְטִיל מוֹתָא מְעֲלָמָא. אֵלָא בְּגִין
 דְעַד לֹא סָלְקַת זוּהָמָא מְעֲלָמָא. וְעוֹד דְאֲנוּן
 לֹא הוּוּ מְהִימְנִין בִּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ
 וְכָלְהוּ אֶחִידִין בְּטַרְפֵּי אֵילָנָא לְתַתָּא
 כְּדָ לְחָטָא וְלָלְכַת אַחַר יֵצֵר הָרַע כְּבִרְאִשׁוֹנָה. וְהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה,

אָמַר רַבִּי חֲזִי, נַח שְׁהִיא צְדִיק,
 לְמַה לֹא הִיא מְבַטֵּל מוֹת
 מִהָעוֹלָם? אֵלָא מִשּׁוּם שְׁעָדִין לֹא
 הִסְתַּלְקָה הַזְהָמָה מִן הָעוֹלָם.
 וְעוֹד, שְׁהֶם לֹא הֶאֱמִינוּ בְּקוּדְשׁ-
 בְּרוּךְ הוּוּ, וְכָלֶם אַחֲזִיזִים בְּעֵלִים
 שֶׁל הָאֵילָן לְמַטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים
 בְּרוּחַ טְמָאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחַר
 שְׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, עָדִין לֹא הוֹרִיד

אותה הקדוש ברוך הוא לארץ, ועוד שהוא משך אותו בעולם אחר כף, שפתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, והרי נתבאר.

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד שהיה בא. אמר רבי יוסי, האיש הזה הוא יהודי ונראה. כשהגיע אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים לולב עם המינים שלו עמו, ואני הולך לקטף אותם למצוה. הלכו פאחד. אמר להם אותו יהודי, ארבעת מיני הלולב הללו שבכלם באים לרצות בעד העולם [נ"א על המים], שמעתם למה אנו צריכים אותם בחג? אמר לו, כבר העירו בזה החכמים, אבל אם דבר חדש הוא תחת ידך - אמר אותה.

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו גרים בו הוא קטן, וכלם עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים באותו זמן ולוקחים לולב שמראה שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים המון העם ולשלט עליהם] [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו טרף לשניהם. וכי יש שנים למום? אלא] [שכל אותם גדולים] אותם שאר העמים. אותם ממנים גדולים על שאר העמים עכו"ם, ומתברכים מצדם של ישראל, וקוראים להם מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובשביע לשלט עליהם באנו בסוד

ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא. ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קדשא ברוך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר.

עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא [נ"א על מ"א] שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. אמר ליה כבר אתערו בהו חכרייא. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתינ באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין ביהווא זמנא, ונקיטנא לולב דמתחו דאנן נציתנא עליהו על כל אנון דאקרונ המון העם ולשלטאה עליהו) [אוי עבר על נפשנו המון הודונים ברוך ה' שלא נתנו טרף לשניהם. וכי אית שנים למום, אלא] [כ"א דכל אנון רברבין] אנון שאר עמין. אנון רברבין ממנן על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרנין לון מים הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד) המים הזידונים.

ובגין לשלטאה עליהו אתינא ברזא דשמא קדישא באנון ארבע מינין

שְׂבִלְוֹלָב לְרִצּוּי לִיָּה לְקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא
 (עלִייהו) וּלְשִׁלְטָאָה (דף טו ע"א) עֲלִיָּיהוּ בְּרִצּוֹא
 דְשָׂמָא קְדִישָׁא. וְלֹאֲתַעְרָא עֲלֵן מִיִּין קְדִישִׁין
 לְנִסְכָּא עַל גְּבִי מַדְבָּחָא.

הוּו אָמַר לוֹן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲתַעְרוּתָא
 קְדָמָאָה אִיהוּ בְּעֵלְמָא. מָאי אֲתַעְרוּתָא
 קְדָמָאָה. דָּא בִי דִינָא דְלִתְתָא (נ"א דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה
 מִשָּׁשׁ) דֹּאֲתַעַר לְמִידֵן עֵלְמָא. וְקְדֶשׁא בְּרִיף הוּא
 יְתִיב עַל עֵלְמָא בְּדִינָא וְדָאִין עֵלְמָא.

וְשִׁלְטָא הָאִי בִי דִינָא לְמִידֵן עֵלְמָא, עַד
 יוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְנִהְרִין אֲנַפְּהָא, וְלֹא
 אֲשַׁתְּכַח חוּיָא דְלִטּוּרָא בְּעֵלְמָא. דָּאִיהוּ
 אֲתַעְסַק בְּמָה דֹּאֲתִיִּין לִיָּה הֵהוּא שְׁעִיר דָּאִיהוּ
 מְסֻטָּרָא דְרוּחַ מְסֻאָבָא כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה. וּבְגִין
 דֹּאֲתַעְסַק בְּהֵהוּא שְׁעִיר לֹא קָרִיב לְמַקְדֶּשׁא.
 וְשְׁעִיר דָּא כֵּהֵהוּא שְׁעִיר דְרֹאשׁ חֲדָשׁ
 דֹּאֲתַעְסַק בִּיָּה וְאֲנֵהִירוּ אֲנַפְּהָא

דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (נ"א כֹּף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה) (נ"א אֲנֵהִירוּ) (אֲנַפּוּי
 דְמַקְדֶּשׁא). וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל כִּלְהוּ מִשְׁכַּחֲתִין רַחֲמֵי
 קָמִי קְדֶשׁא בְּרִיף הוּא וְאֲתַעְבֵּר חוּבִיָּיהוּ.
 וְרִצּוֹא חֲדָא אָמַר לָן וְלֹא אֲתִיָּיהִיב רִשּׁוּ לְגִלְגָּאָה
 בַּר לְחֻסְדֵי קְדִישִׁין עֲלִיּוֹנִין חַפְיָמִין. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי מָאן אִיהוּ. אָמַר לוֹן עַד לֹא בְּדִיקְנָא
 בְּכוּ.

אֲזִלוּ. לְבַתֵּר אָמַר לוֹן. כִּד סִיְהֵרָא אֲתַקְרִיבַת
 בְּשִׁמְשָׁא. אֲתַעַר קְדֶשׁא בְּרִיף הוּא
 סְטָרָא דְצָפוֹן וְאֲחִיד בָּהּ בְּרַחֲמֵימוּ וּמְשִׁיף לָהּ
 לְגַבִּיָּהּ, וְדָרוּם אֲתַעַר מְסֻטָּרָא אֲחֵרָא.
 וְסִיְהֵרָא סִלְקָא וּמִתְחַבְרָא בְּמִזְרַח. וּכְדִין
 יִנְקָא מִתְרִין סְטָרִין וּנְטִילַת בְּרַכָּאן בַּחֲשָׁאִי,
 וּכְדִין אֲתַבְרַכָּא סִיְהֵרָא וְאֲתַמְלִיָּיא. וְהָכָא
 אֲתַקְרִיבַת אֲתַתָּא בְּבַעֲלָהּ.

הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹתָם אֲרַבְעָה
 מִיָּנִי הַלּוֹלָב לְרִצּוֹת אֶת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא [עֲלֵיהֶם] וְלִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם
 בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלִהְעִיר
 עֲלֵינוּ מִים קְדוֹשִׁים לְנִסּוֹף עַל גְּבִי
 הַמִּזְבֵּחַ.

עוֹד אָמַר לָהֶם, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 הַתְּעוֹרְרוֹת רֹאשׁוֹנָה הִיא בְּעוֹלָם.
 מָה זֶה הַתְּעוֹרְרוֹת רֹאשׁוֹנָה? זֶה
 בֵּית דִּין הַתְּחַתּוֹן [נ"א זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה
 מִמֶּשׁ] שְׂמֵתְעוֹרֵר לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל
 הָעוֹלָם בְּדִין וְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

וְשׁוֹרֵט בֵּית הַדִּין [שְׁלֵמָה] הַזֶּה לְדוֹן
 אֶת הָעוֹלָם, עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים
 שְׂמָאִירִים פְּנִיָּה, וְלֹא נִמְצָא נַחֲשׁ
 מְלֻשִׁין בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִתְּעַסֵּק
 בְּמָה שְׂמֵבִיאִים לוֹ אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר,
 שֶׁהוּא מִצַּד רוּחַ הַטְּמֵאָה כְּרָאוּי
 לוֹ. וּמִשׁוּם שְׂמֵתְעַסֵּק בְּאוֹתוֹ
 שְׁעִיר, לֹא קָרִיב לְמַקְדֶּשׁ.

וְשְׁעִיר זֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ שְׁעִיר שֶׁל
 רֹאשׁ חֲדָשׁ שְׂמֵתְעַסֵּק בוֹ וּמְאִירוֹת
 פְּנִיָּה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה [כֹּף בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה]
 [מְאִירִים] [פְּנֵי הַמַּקְדֶּשׁ]. וְעַל זֶה כָּל
 יִשְׂרָאֵל מוֹצֵאִים רַחֲמִים לְפָנָי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחֻטְאֵיהֶם
 מִתְּבַטְּלִים. וְסוּד אֶחָד אָמַר לָנוּ,
 וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגִלוֹת פֶּרֶט
 לְחֻסְדִּים קְדוֹשִׁים עֲלִיּוֹנִים
 חַכְמִים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ?
 אָמַר לָהֶם, עֲדִין לֹא כְּדַקְתִּי
 אֲתַכֶּם.

הֲכַבוּ. אַחַר כֵּן אָמַר לָהֶם,
 כְּשֶׁהִלְבְּנָה מִתְקַרְבַּת לְשִׁמְשׁ,
 מְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צַד
 הַצָּפוֹן וְאוֹחֲזוּ בוֹ בְּאֶהְבָּה וּמוֹשֵׁף
 אוֹתוֹ אֵלָיו, וְהִדְרוּם מִתְּעוֹרֵר מִצַּד
 אַחַר, וְהִלְבְּנָה עוֹלָה וּמִתְחַבְרַת
 בְּמִזְרַח. וְאִזּוּ יוֹנֶקֶת מִשְׁנֵי צְדָדִים
 וְנוֹטֶלֶת בְּרַכּוֹת בַּחֲשָׁאִי, וְאִזּוּ
 מִתְּבַרְכַּת הַלְּבָנָה וּמִתְמַלֵּאת.
 וְכֵאֵן מִתְקַרְבַּת הָאֲשֶׁה לְבַעֲלָהּ.

בְּמָה דְאִית רְזָא דְיוֹקְנָא שְׂיִיפִי (נ"א בתיקוני דש"יפ) **דְּאָדָם וְתִיקוּנֵי.** הָכִי נָמִי אִית (נ"א איהו) **רְזָא דְדְיוֹקְנָא דְשְׂיִיפִי נוֹקְבָא וְתִיקוּנֵי דְנוֹקְבָא.** **וְכֻלָּא פְרִישׁ בְּגוּוֹן.** הָכִי נָמִי אִית לְעִילָא (ר"א מ"א) **אָחִיד בְּהַ וְאַתְעַר לְקַבְל בְּרַחֲמֵי הָכִי נָמִי אִית לְתַתָּא רְזָא וְתִיקוּנָא דְאָדָם תַּתָּאָה אַתְרָא תַּחֲתֵי סִיְהָרָא (ר"א וְתִיקוּנָא דְנוֹקְבָא).**

בְּמָה דְדְרוּעָא שְׂמָאלָא לְעִילָא אָחִיד בְּהַ וְאַתְעַר לְקַבְלָה בְּרַחֲמֵי. הָכִי נָמִי אִית

לְתַתָּא. (ווי העמודים בלהו קנימי שייפין לאתאחדא דא ברא ולאיתקשרא דא ברא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא מסטרא דרוח מסאבא דאיהו רוא נחש לתתא). **הַאי נַחֲשׁ אִיהוּ דְרוּעָא שְׂמָאלָא דְרוּחַ מְסָאָבָא. וְאָחִיד בֵּיהַ מְאֵן דְרַכִּיב בֵּיהַ וְקַרְבָּא לְגַבֵּי דְסִיְהָרָא וּמְשִׁיךְ לָהּ בֵּינֵיהוּ (נ"א בדיקו) דְקוּטְפָא וְאַסְתָּאָבַת.**

וְכַדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַרְבִּין שְׁעִיר. וְהַהוּא נַחֲשׁ אַתְמֶשֶׁךְ אַבְתְּרִיָּה דְהַהוּא שְׁעִיר. וְסִיְהָרָא אַתְדְּכִיַּאת וְסִלְקָת לְעִילָא וְאַתְקַשְׁרַת לְעִילָא לְאַתְבְּרָכָא. וְנַהֲרִין אַנְפָּהָא מַה דְאַתְחַשְׁכַּת לְתַתָּא.

בְּדִין הָכָא בְיוֹמָא דְכַפּוּרֵי כִּיּוֹן דְהַהוּא חוּיָא בִישָׂא אַתְעַסַּק בְּהַהוּא שְׁעִיר. סִיְהָרָא אַתְפְּרֶשֶׁת מְנִיָּה וְאַתְעַסַּקַת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְאוּלְפָּא עַלֵּיהוּ סְיִגוּרִיא וְסוּכְכַת עַלֵּיהוּ כְּאֵמָא עַל בְּנִין. וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לֹוֹן מְלַעִילָא וּמַחִיל לֹוֹן.

דְבַתְר יִשְׂרָאֵל פַּד מְטוּ לַחַג מְתַעֲרֵי סְטְרָא דְיִמִּינָא לְעִילָא. בְּגִין דִּיתַקְשַׁר בֵּיהַ סִיְהָרָא וִיתְנַהֲרוּ אַנְפָּהָא כְּדָקָא חֲזִי. וְכַדִּין פְּלַגַת (יְהִי) חוּלְקָא דְבְרַכָּאן לְכֻל אַנוּן מְמַנָּן דְלְתַתָּא דִּיתַעַסְקוּן בְּחוּלְקַהוּן. וְלֹא יִיתוּן לְיִנְקָא וְלְקַרְבָּא בְּסְטְרָא דְחוּלְקַהוּן דִּישְׂרָאֵל. בְּגוּוֹנָא דְא לְתַתָּא כַּד שְׂאָר עֲמִין מְתַבְּרַכִּין.

בְּמֹו שְׁלֹשׁ סוּד דְמוֹת אֵיבְרֵי (נ"א בתיקוני האיברים) הָאָדָם וְתִיקוּנֵי, כְּף גַּם יֵשׁ [וְהוּא] סוּד שֶׁל דְמוֹת אֵיבְרֵי הַנְּקֻבָּה וְתִיקוּנֵי הַנְּקֻבָּה, וְהַכֵּל מְפָרֵשׁ בְּתוֹכָנּוּ. כְּף גַּם יֵשׁ לְמַעְלָה [מִ] שְׂאוּחַז בְּהַ וּמְתַעוּרַר כְּנֶגֶד בְּאַהֲבָה, כְּף גַּם יֵשׁ לְמַטָּה סוּד וְתִיקוּן הָאָדָם הַתַּחֲתוֹן הָאָחֵר תַּחֲתֵי הַלְבָנָה (ר"א וְתִיקוּן הַנְּקֻבָּה).

בְּמֹו שְׂזָרוּעַ שְׂמָאל לְמַעְלָה אוּחוּזַת בְּהַ וּמְתַעוּרַר כְּנֶגֶדְהַ בְּאַהֲבָה, כְּף גַּם יֵשׁ לְמַטָּה. (ווי העמודים כלם עומדים איברים להאמו זה בזה ולהתקשר זה בזה קשרי האמונה צד הקדושה מצד של רוח במקוה שהוא סוד הנחש שלמטה). **נַחֲשׁ זֶה הוּא זְרוּעַ שְׂמָאל שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה, וְאוּחוּז בּוּ מִי שְׂרוּכְב עָלָיו, וְקַרְב לְלִבָּהּ וּמוֹשֵׁךְ אוֹתָהּ בְּיַמֵּיהֶם (נ"א בדיקות) שֶׁל דְבִקּוּת וְנוֹטְמָאָת.**

וְאִזּוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקַרְבִּים שְׁעִיר, וְאוֹתוֹ נַחֲשׁ נִמְשֵׁךְ אַחֵר אוֹתוֹ הַשְׁעִיר, וְהַלְבָנָה נִטְהַרַת וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמְתַקְשְׁרַת לְמַעְלָה לְהַתְבָּרַךְ, וּפְנִיָּה מְאִירִים מַה שְׂנַחֲשָׁכָה לְמַטָּה.

אִזּוּ פְּאֵן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, כִּיּוֹן שְׂאוֹתוֹ נַחֲשׁ הֲרַע מְתַעַסַּק בְּאוֹתוֹ שְׁעִיר, הַלְבָנָה נִפְרַדַת מִמֶּנּוּ וּמְתַעַסַּקַת (בְּיִשְׂרָאֵל) לְלַמֵּד עַלֵּיהֶם סְיִגוּרִיא, וְסוּכְכַת עַלֵּיהֶם כְּמוֹ אִם עַל הַבְּנִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַרַךְ אוֹתָם מְלַמְעֵלָה וּמוֹחֵל לָהֶם.

אַחֵר כְּף כְּשִׂישְׂיִשְׂרָאֵל מְגִיעִים לַחַג, מְעוּרְרִים צַד יְמִין לְמַעְלָה, כְּדִי שְׂתַתְקַשַׁר בּוּ הַלְבָנָה וְיִאֹרוּ פְנִיָּה כְּרְאוּי. וְאִזּוּ מַחֲלַקַת (נִטְהַרַת) חֶלֶק שְׁלָהּ בְּרַכּוֹת לְכֻל אוֹתָם מְמַנִּים שְׁלַמְטָה שְׂיַתַעַסְקוּ בְּחֶלְקָם, וְלֹא יִבְאוּ לִינֵק וְלִהַתְקַרֵּב לְצַד שֶׁל חֶלֶק יִשְׂרָאֵל.

בְּמֹו זֶה לְמַטָּה - כְּשִׂישְׂאָר הַעַמִּים

מתברכים, כלם מתעסקים בירשת חלקם, ולא יבאו להתערב עם ישראל ולחמד חלק ירשתם. ולכן ישראל מושכים ברכות לכל אותם ממנים, כדי שיתעסקו בחלקם ולא יתערבו עמם.

וכשהלכנו מתמלאת ברכות למעלה פראוי. ישראל באים ויונקים ממנה לבדם. ועל זה כתוב (במדבר טז) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מה זה עצרת? פתרגומו כנישו (התבסוס). כל מה שפנסו מאותם ברכות עליונות, לא יונקים ממנה עמים אחרים, פרט לישראל לבדם. ולכן כתוב עצרת תהיה לכם, לכם ולא לשאר העמים, לכם ולא לשאר הממנים.

ועד זה הם מרצים על המים, לתת להם חלק ברכות שיתעסקו בו, ולא יתערבו אחר כך בחדות ישראל כשיונקים ברכות עליונות. ועל אותו יום כתוב דודי לי ואני לו. שלא מתערב אחר עמנו.

למלך שהזמין אהובו לסעודה עליונה שעשה לו ליום רשום. אהוב המלך הרי יודע שהמלך רוצה בו. אמר המלך, כעת אני רוצה לשמח עם אהובי, ואני חושש שפאשר אני בסעודה עם אהובי, יפנסו כל אותם פקידים ממנים וישבו עמנו לשלחן לסעד סעודת השמחה עם אהובי. מה עשה? הקדים אותו אהוב מינים של ירקות וכשר שורים והקריב לפני אותם פקידים ממנים לאכל. אחר כך ישב המלך עם אהובו לאותה הסעודה העליונה מכל עדוני העולם. ובעוד שהוא לבדו עם המלך, בקש ממנו כל צרכיו ונתן לו, ושמח המלך עם אהובו

בלהוץ אנון מתעסקין באחסנת חולקהוץ. ולא הו אטיץ לאתערבא בהדייהו דישראל ולחמדא חולק אחסנתייהו. ובגין כך ישראל אנון משכין ברבאן לכל אנון ממנן בגין דיתעסקון בחולקהוץ ולא יתערבון בהדייהו. וכד סיגרא אתמלי ברבאן לעילא כדקא יאות. ישראל אטיץ וינקין מינה בלחודייהו. ועל דא כתיב (במדבר טז) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. מאי עצרת, פתרגומו פנישו. כל מה דכנישו מאנון ברבאן עלאין. לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודייהו. ובגין כך פתיב עצרת תהיה לכם. לכם ולא לשאר עמין. לכם ולא לשאר ממנן.

ועד דא אנון מרצין על המים למיהב לון חולק ברבאן דיתעסקון ביה. ולא יתערבון לבתר בחדותא דישראל פד ינקין ברבאן עלאין. ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו. דלא אתערב אחרא בהדן.

למלכא דזמן רחימיה בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא. הא רחימיה דמלכא ידע דמלכא (דף טו ע"ב) אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי למחדרי עם רחימאי. ודחילנא דכד אנא בסעודתא עם רחימאי יעלון כל אנון קסטורי ממנן ויתיבון עמנא לפתורא למסעד סעודתא דחדה עם רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימיה קוסטורין דירוקי ובשרא דתורי ואקריב קמייהו דאנון קסטורי ממנן למיכל. לבתר יתיב מלכא עם רחימוי לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא. ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה. ואחדרי מלכא עם רחימיה

לכדו, ולא התערכו אחרים ביניהם. כף ישראל עם הקדוש ברוך הוא. לכן פתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

אמרו רבי יוסי ורבי חייא, הקדוש ברוך הוא התקין הדרף לפנינו. אשרי אותם שעוסקים בתורה. באו ונשקוהו. קרא עליו רבי יוסי, (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. כשהגיעו לשדה, ישבו. אמר אותו האיש, מה שונה שפתוב (בראשית ט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה וגו', ומה שונה במבול שפתוב אלהים בכל מקום, [למה] ולא כתוב וה' [בכל]?

אמרו שנינו, בכל מקום שפתוב וה' - הוא ובית דינו. אלהים סתם - דין לבדו. אלא בסדם נעשה דין ולא להשמיד עולם, ולכן הוא התערב בדין, אבל במבול השמיד כל העולם וכל אותם שנמצאו [בלבד] בעולם.

ואם תאמר, [מרי] נח ומי שהיה עמו [נצלו - מרי] נסתר מן העין הנה, שלא נראה. ועל זה כל מה שנמצא בעולם השמיד אותו, ועל זה וה' בגלוי, ולא השמיד הכל. אלהים צריך הסתרה, וצריך [אדם] להשמר, שהרי הכל משמיד, ועל זה אלהים לבדו הנה.

וזה סוד (תהלים כט) ה' למבול ישב. מה זה ישב? אלמלא פסוק פתוב, לא יכלנו לאמרו. ישב לבדו, שלא בא עם דין. פתוב כאן ישב, וכתוב שם (ויקרא יג) בדר ישב לבדו.

ומשום שנת הנה נסתר מן העין, אחר כך נעשה דין, והשמיד העולם ונח רגזו, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח וגו'. שהרי כשהשמיד העולם, לא נזכר

בלחודוהי ולא אתערכין אחרנין ביניהו. כף ישראל עם קדשא בריך הוא. בגין כף פתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

אמרו רבי יוסי ורבי חייא קדשא בריך הוא אתקין אורחא קמן. זכאין אנון דמשתדלי באורייתא. אתו נשקוהו. קרא עליה רבי יוסי (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי ורב שלום בניך. פד מטו בי חקל יתיבו. אמר ההוא בר נש מאי שנא דכתיב, (בראשית ט) ויי המטיר על סדום ועל עמורה וגו'. ומאי שנא בטופנא דכתיב אלהים בכל אתר. (אמא) ולא כתיב ויי (בכלא).

אמא תנינן בכל אתר דכתיב ויי הוא ובית דינו. אלהים סתם דינא בלחודוי. אלא בסדום אתעביד דינא ולא לשיצאה עלמא. ובגין כף אתערב איהו בהדי דינא. אבל בטופנא כל עלמא שצי וכל אנון דאשתפחו (נ"א בלחודוי) בעלמא.

ואי תימא (ד"א דהא) נח ודעמיה (ד"א אשתובו). (נ"א) סתים מעינא הוה דלא אתחזי. ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה. ועל דא ויי באתגליא ולא שצי כלא. אלהים בעי סתימו ובעי לאסתמרא דהא כלא שצי. ועל דא אלהים בלחודוי הוי.

ורוא דא (תהלים כט) יי למבול ישב. מהו ישב. אלמלא קרא כתיב לא יכלינן למימר. ישב בלחודוי דלא אתיא עם דינא. פתיב חכא ישב, וכתיב התם (ויקרא יג) בדר ישב בלחודוי.

ובגין דנח הוה סתים מעינא. לבתר פד אתעביד דינא ושצי עלמא ונח רוגזיה מה כתיב ויזכר אלהים את נח וגו'. דהא כד שצי עלמא לא אדפר דסתים מעינא הוה.

שְׁהִיָּה נִסְתָּר מֵהַעֵין, וְסוּד [ות] לְמַדְנוּ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְגִלּוּי. גִּלּוּי הוּא בֵּית הַדִּין שְׁלֵמֻטָּה, וְנִסְתָּר הוּא מְקוֹם שְׁכַל הַבְּרִכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וְלִכְּן כָּל דְּבָרֵי הָאָדָם שֶׁהֵם בִּסְתֵר, בְּרִכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו. וְכֵל אוֹתָם שְׁבַנְגָּלָה, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרִים עָלָיו, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקוֹם בְּגִלּוּי, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע עֵין שׁוֹלֵט עָלָיו, וְהַכֵּל הוּא בְּסוּד עָלָיו כְּמוֹ שְׁלֵמֻעֵלָה.

בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׁרָבִי שְׁמַעוֹן שְׁרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁהָרִי זְכוּתוֹ הַזְּמִינָה לָנוּ בְּהָרִים דְּבָרִים עָלֵינוּנִים כְּאֵלָה [ועד כאן]. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְהוֹדִיעַנוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. כְּשֶׁבָאוּ וְסִדְרוּ הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וְדָאִי שְׁיִפָּה אָמַר.

רַבִּי אֶלְעָזָר הֵיךְ יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, קֵץ כָּל בְּשָׂר הַזֶּה נִהְיָ מֵאוֹתָם קְרֻבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֻּלָּם הֵיוּ מִסְּפָקִים כְּאֶחָד לְמַעֲלָה וְלִמְטָה.

וְכֵן וְרָאָה, כְּהֵנִים וְלוּיִם וְיִשְׂרָאֵלִים הֵם נִקְרָאִים אֶדָם בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָם רְצוּנוֹת קְדוּשִׁים שְׁעוּלִים מִתּוֹכָם. אוֹתוֹ כְּשֶׁב אוֹ אֵיל אוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה שְׁמִקְרִיבִים, צָרִיךְ עַד שֶׁלֹּא תִקְרַב עַל הַמְּזֻבָּח לְפָרֹשׁ עָלֶיהָ כָּל הַחֲטָאִים וְכֵן הַרְצוּנוֹת הַרְעִים לְהַתְּנוּדוֹת עָלֶיהָ, וְאִזּוּ הִיא נִקְרָאת בְּהֵמָה בְּכָל בְּתוּף אוֹתָם חֲטָאִים וְרַעוֹת וְהַרְהוּרִים.

כְּמוֹ הַקְּרָבָן שֶׁל הַעֲזָאוֹל שְׁכַתּוֹב (ויקרא יז) וְהַתְּנוּדָה עָלָיו אֵת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' - כֶּף גַּם כָּאֵן, וְכִשְׁעוּלָה עַל הַמְּזֻבָּח מִשָּׂא עַל אֶחָד שָׁנִים, וְלִכְּן זֶה עוֹלָה

וְרָזָא (וידא) אוֹלִיפְנָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִים וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בֵּי דִינָא דְלִתְתָּא. סְתִים הוּא אֲתֵר דְכָל בְּרַכָּאן נְפָקִי מִתְמָן. וְבִגִּין כֶּף כָּל מְלוּי דְבַר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסְתִימוֹ בְּרַכָּאן שְׁרִיין עָלָיו. וְכָל דְּאֲנוּן בְּאֲתַגְלִיָּא הֵהוּא אֲתֵר דְּבֵי דִינָא שְׁרִיאַן עָלָיו בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתֵר בְּאֲתַגְלִיָּא וְהֵהוּא דְאֶקְרִי רַע עֵין שְׁלֵיט עָלֶיהָ, וְכֵלָּא הוּא בְּרָזָא עֲלָאָה כְּגוֹנוּנָא דְלַעֲיָלָא.

בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר זְכָאָה דְרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁרִיא בְּגוּיָה דְהָא זְכוּתָא דִּילֵיהָ אֲזַמִּין לָן בְּטוּרֵי מְלִין עֲלָאִין כְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי בַר נֶשׁ לְאוֹדְעָא לָן מְלִין אֵלִין קָא אֲתֵי וְשִׁדְרִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבְּן. כִּד אֲתֵי וְסִדְרוּ מְלִין קָמִיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדָאִי שְׁפִיר קָא אָמַר.

רַבִּי אֶלְעָזָר הֵיךְ יְתִיב יוֹמָא חַד קָמִיהָ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. אָמַר לֵיהָ הָאִי קֵץ כָּל בְּשָׂר אֲתַהֲנִי מֵאֲנוּן קְרֻבָּנִין דְהֵיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהָ כֻּלָּא הֵיוּ מִסְּתַפְקִי כְּחֻדָּא לַעֲיָלָא וְתַתָּא.

וְהָא חֲזִי כְּהֵנִי וְלִיּוֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אֶקְרוּן אֶדָם בְּחִבּוּרָא דְאֲנוּן רַעוּתִין קְדִישִׁין דְסֻלְקִין מִגּוּוּיָהוּ. הֵהוּא כְּשֶׁבָא אוֹ אֲמָרָא אוֹ הֵיכָא בְּהֵמָה דְקָרְבִּין אֲצִטְרִיךְ עַד לֹא יִתְקַרֵּב עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא לְפָרֹשָׁא עָלֶיהָ כָּל חֲטָאִין וְכָל רַעוּתִין בִּישִׁין לְאֲתוּדָאָה עָלֶיהָ. וְכִדִּין הֵיכָא אֲתַקְרִי בְּהֵמָה כְּכֵלָּא בְּגוֹ אֲנוּן חֲטָאִין וְבִישִׁין וְהַרְהוּרִין.

בְּגוֹנוּנָא דְקְרֻבָּנָא דְעֲזָאוֹל דְכַתִּיב (ויקרא יז) וְהַתְּנוּדָה עָלָיו אֵת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. הֵכִי נָמִי הֵכָא. וְכִד סֻלְקָא עַל גְּבֵי מְדַבְּחָא מְטוּלָא עַל חַד תְּרִין. וְבִגִּין כֶּף דָּא סֻלְקָא לְאֲתֵרִיהָ. וְדָא סֻלְקָא לְאֲתֵרִיהָ. דָּא

למקומו וזה עולה למקומו. זה בסוד אדם, וזה בסוד בהמה, כמו שנאמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'.

החבתין וכל שאר המנחות לעורר רוח קדושה ברצון הפהנים ושירת הלויים ובתפלת ישראל. ובאותו עשן ושמן וקמח שעולים, מתרוים

ומסתפקים [ס"א ומתפנקים - ס"א ומתפשטים] כל שאר בעלי הדינים שלא יכולים לשלט באותו הדין שנמסר להם, והכל בזמן אחד. בא ראה, הכל נעשה בסוד האמונה להסתפק זה בזה ולעלות למעלה מי שצריך עד אין סוף.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שפשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר נסתר שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסתר.

רצון המחשבה העליונה לרדף אחריו ולהיות מואר ממנו. מסוף אחד נפרד. ומתוך אותו מסוף ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסוף, מאירה מה שמאירה. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור [בסתר] נסתר שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מפה אור המחשבה הנה שלא נודע באור של המסוף שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז [נ"א וז] זה אור המחשבה שלא נודע מפה באור של המסוף, ומאירים כאחד. ונעשים תשעה היכלות.

וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין מי שעומד בהם. הרצון של כל

ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה כמה דאת אמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

חביתין וכל שאר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא דליואי ובצלותא דישראל. ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק מתרוון ומסתפקין (ס"א ומתפנקין) (ס"א ומתפשטין) (דף טו ע"א) כל שאר מארי דדינין דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון. וכלא בזמנא חדא. תא חזי, פלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא מאן דאצטרין עד אין סוף.

אמר רבי שמעון ארימת ידי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא. וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר פלא בסתימו.

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מגיה. חד פריסו אתפריס. ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר. וכדין (ס"א תהוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע. פדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפריסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידע ולא אתידע ולא אתגלייא. וכדין (נ"א הא) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא ואתעבידו תשע היכלין.

והיכלין לאו אנון נהורין ולא אנון רוחין ולא אנון נשמתין. ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין

תשעה האורות שעומדים כלם
במחשבה, שהוא אחד מהם
בחשבון כלם לרדף אחריהם.
בשעה שעומדים במחשבה ולא
נדבקים ולא נודעים. ואלה לא
עומדים לא ברצון ולא
במחשבה עליונה [עליונות].
תופסים בה ולא תופסים. באלה
עומדים כל סודות האמונה וכל
אותם האורות מסוד המחשבה
העליונה [שלמטה - ולמטה] כלם
נקראים אין סוף. עד פאן מגיעים
אורות ולא מגיעים ולא נודעים.
אין פאן רצון ולא מחשבה.

[א] כשפאירה המחשבה ולא
נודעת [היא] ממי שמאירה, אז
מתלבשת ונסתרת לתוך הבינה
ומאירה למי שמאירה, ונכנסים
זה בזה, עד שכלם נכללים
כאחד. ובסוד הקרבן פשעולה,
הכל נקשר זה בזה ומאיר זה
בזה. אז עומדים כלם בעליה,
והמחשבה מתעטרת עם אין
סוף. אותו האור שמוארת ממנו
המחשבה העליונה שלא נודעת
בה כלל נקרא אין סוף, וממנו
נמצא ועומד ומאיר למי שמאיר,
ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם
של הצדיקים בעולם הזה
ובעולם הבא.

בא ראה, קץ כל בשר הזה, כמו
שהקשר נמצא למעלה בשמחה,
גם פאן למטה בחדוה, ורצון
להסתפק הכל למעלה ולמטה.
והאם עומדת על ישראל פראוי.
בא ראה, בכל ראש חדש וחדש
כשמתחדשת הלבנה, נותנים
לקץ כל בשר הזה חלק אחד
יותר על הקרבנות להתעסק בו
וישתמש בחלקו, ויהיה צד של
ישראל לבדם כדי שיתאחדו עם
מלכם, וזהו השעיר, משום
שהוא בחלק עשו, שכתוב בו
שעיר, [בראשית כז] הן עשו אחי

דקיימי כלהו במחשבה דאיהו חד מנייהו
בחושבנא כלהו למרדף בתרייהו בשעתא
דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא
אתידעו. ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא
במחשבה עלאה (נ"א עליון). תפסין בה ולא
תפסין. באלין קיימי כל רזי דמהימנותא וכל
אנון נהורין מרזא דמחשבה עלאה (ולתמא ד"א
ולתמא) כלהו אקרון אין סוף. עד הכא מוטו
נהורין ולא מוטון ולא אתידעו. לאו הכא
רעותא ולא מחשבה.

[פרין ד"א כז] נהיר מחשבה ולא אתידע (ד"ע)
ממאן דנהיר. פדין אתלבש ואסתים גו
בינה ונהיר למאן דנהיר ואעיל דא בדא עד
דאתפלילו כלהו כחדא. וברזא דקרנא כד
סליק פלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא.
פדין קיימי כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר
באין סוף. ההוא נהירו דאתנהיר מניה
מחשבה עלאה דלא אתידע בה כלל אקרי
אין סוף. ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן
דנהיר ועל דא כלא קאים. זכאה חולקיהון
דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כמה דקשורא
אשתכח לעילא בחדו, אוף הכי נמי
לתמא בחדוותא. ורעותא לאסתפקא כלא
לעילא ותתא. ואימא קיימא עליהו דישראל
פדקא יאות.

תא חזי, בכל רישי ירחא וירחא כד סיהרא
מתחדשא יהבין ליה להאי קץ כל בשר
חולקא חדא יתיר על קרבנין לאתעסקא ביה
וישתמש בחולקיה. ויהא סטרא דישראל
בלחודייהו. בגין דיתאחדון במלכיהון, ודא
איהו שעיר. בגין דאיהו בחולקא דעשו
דכתיב ביה שעיר [בראשית כז] הן עשו אחי

איש שעיר. ועל זה הוא השתמש בחלקו, וישאל משתמשים בחלקם, ולכן כתוב (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

בא ראה, קץ כל בשר הנה, כל רצונו אינו אלא בכשר תמיד, ולכן תקון הבשר תמיד אליו, ולכן נקרא קץ כל בשר. וכשהוא שולט, שולט על הגוף ולא על הנשמה. הנשמה עולה למקומה, והבשר נתן למקום הנה. כמו זה בקרבן, שהרצון עולה למקום אחד, והבשר למקום אחד.

והאיש שהוא צדיק, הוא קרבן ממש לכפרה, ואחר שאינו צדיק אינו קרבן, משום שיש בו מום, שכתוב (ויקרא כב) כי לא לרצון וגו'. ועל זה הצדיקים הם כפרת העולם והם קרבן בעולם.

בא ראה, ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני. לטל רשות להחשיך פני בני העולם. ולכן הנני משחיתם את הארץ. (ועל זה עשה לך תבת עצי גפר, כדי להנצל בה ולא יוכל לשלט עליך. רבי חייא ורבי יוסי היו חולקים בדרך אמר אהרן. כתוב ויעש נח ככל אשר צוהו ה')

השלמה מההשממות (סימן יא)
צוה ה'. אמר רבי יוסי, אשרי ישראל שנתנה להם תורה קדושה והם משתדלים בה ימים ולילות. בא ראה, שהרי משמע שלולא שנמצא נח עם התבה בהתחברות כֶּאֱחָד, לא היה נצל, [ולכן] נסתר מן העין בתוך התבה. קמו והלכו. אמר אותו יהודי, כתוב עשה לך תבת עצי גפר, לך ולעצמך, כדי להתחבר עמה ולהנצל בה. מה כתוב? ויעש נח ככל אשר צוהו וגומר. (ע"כ

מההשממות).

שעיר. ועל דא איהו אשתמש בחולקיה. וישראל אנון משתמשין בחולקיהון. ובגין כך כתיב, (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר ובגין כך תקוּנא דבשרא תדיר לגביה ועל דא אקרי קץ כל בשר. וכד איהו שליט, שליט על גופא ולא על נשמתא. נשמתא סלקא לאתרא ובשרא אתיהיב לאתר דא. פגוּנא דא בקרבנא דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר חד.

ובר נש דאיהו זכאה איהו קרבנא ממש לכפרה. ואחרא דלאו איהו זכאה, לאו איהו קרבנא בגין דביה מומא דכתיב, (ויקרא כב) כי לא לרצון וגו'. ועל דא צדיקיא כפרה אנון דעלמא וקרבנא אנון בעלמא (עד כאן):

תא חזי, ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני. למיטל רשו לאחשכא אפייהו (ד' טו ע"ב) דבני עלמא. ובגיני כך הנני משחיתם את הארץ. (ועל דא עשה לך תבת עצי גפר בגין לאשתובא בה ולא יכיל לשלמאה עליך. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא אמר חד) כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו ה'.

השלמה מההשממות (סימן יא)

צוה ה'. אמר רבי יוסי זכאין אינון ישראל דאתיהיב להון אורייתא קדישא ואינון משתדלי בה יממא ולילי. תא חזי דהא משמע דאלולי דאשתפח נח עם תיבותא באתחברותא כחדא לא אשתזיב (ובגין כך) אסתים מן עינא בגו תיבותא. קמו ואזלו. אמר ההוא יודאי כתיב עשה לך תיבת עצי גפר, לך לגרמך בגין לאתחברא בהדה ולאשתזבא בה מה כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו וגו'. (עד כאן

מההשממות)

בא ראה מה פתוב, ונח בן שש מאות שנה וגו'. וכי למה בא החשבון הזה למנות? אלא אלו לא היה נח בן שש מאות שנה, לא יכנס לתבה ולא יתחבר עמה. כיון שהשתלם בשש מאות שנה, אז התחבר עמה.

ועל כן, מיום שהשתלם חטאם של בני העולם, חכה להם הקדוש ברוך הוא עד שהשתלם נח בשש מאות שנה, ונשלמה דרגתו כראוי והיה צדיק שלם, ואז נכנס לתבה. והכל כמו שלמעלה.

ונח בן שש מאות שנה, כמו שאמרנו. ולכן לא נאמר כבן שש מאות שנה [ר"א כנגד ששת צדרי העולם]. עוד פתח ואמר, ואני הנני מביא את המבול מים. מה הטעם הנני כיון שאמר ואני? אלא אני, אנכי, [הנני] - הכל זה דבר אחד.

בא ראה, בכל מקום אני נעשה גוף לגשמה, ודאי שמקבלת ממה שלמעלה, ולכן נרמז באות הברית, שכתוב אני הנה בריתי אפך. אני שקיימת בגלוי מזמנת לדעת, אני כפסא למה שלמעלה, אני שעושה נקמות לדורי דורות. ואני - כולל זכר ונקבה כאחד. אחר כך נרשם לבדו, שהזדמן לעשות דין. הנני. מביא את המבול מים.

כיון שאמר מביא את המבול, לא ידענו שהוא מים? אלא את המבול, לרבות מלאך המות. שאף על גב שהיו מים, המשחית [להשחית בהם] [היה] הולך בעולם להשמיד באותם המים. אני ה' - כך שנינו, נאמן אני לשלם שכר טוב לצדיקים ולהפרע מהרשעים. ולכן הבטיח להם הפסוק לצדיקים באני, לשלם שכר טוב שלהם לעולם הבא. ואים

תא חזי, מה כתיב ונח בן שש מאות שנה וגו'. וכי אמאי אתא חושבנא דא לממני. אלא אילו לא היה נח בן שש מאות שנה לא ייעול לתיבותא ולא יתחבר בהדה. כיון דאשתלים בשש מאות שנה כדון אתחבר בהדה.

ועל דא מן יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא אוריף לון קדשא בריף הוא עד דאשתלים נח בשש מאות שנה ואשתלים דרגיה פדקא יאות והוה צדיק שלים. וכדון עאל לתיבותא. וכלא כגוונא דלעילא:

ונח בן שש מאות שנה כמה דאמרן. ובגניי כך לא אתמר כבן שש מאות שנה. [ר"א ל"ג לקביל שית ספרין דעלמא]. תו פתח ואמר ואני הנני מביא את המבול מים. מאי טעמא הנני כיון דאמר ואני. אלא אני אנכי [כ"א הנני] כלא מלה חדא היא.

תא חזי, בכל אתר אני אתעביד גופא לנשמתא ודאי דמקבלא ממה דלעילא. ובגין כך אתרמיז באת קיימא דכתיב אני הנה בריתי אפך. אני דקיימא באתגליא מזומנת למנדע. אני כרסיא למה דלעילא. אני דעבידנא נוקמין לדרי דרין. ואני כליל דכר ונוקבא פחדא. לבתר אתרשים בלחודוי דאזדמן למעבד דינא. הנני. מביא את המבול מים.

כיון דאמר מביא את המבול לא ידענא דאיהו מים. אלא את המבול לאסגאה מלאך המות, דאף על גב דמאי הוו. מחבלא (לחבלא בהון) [ר"א הנה] אזיל בעלמא לשיצאה באנון מיון. אני יי, הכי תנינן נאמן אנא לשלמא אגר טב לצדיקיא ולא תפרע מרשיעיא. ובגין כך אבטח לון קרא לצדיקיא באני לשלמא אגר טב

מרשיעיא. ובגין כך אבטח לון קרא לצדיקיא באני לשלמא אגר טב

דְּלֹהוֹן לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְאַגְזִים לְרִשְׁיַעֲיָא
לְאַתְפָּרַע מִנִּיּהוּ לְעֶלְמָא דְאַתִּי בְּאַנִּי.

לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר. כִּמָּה דְאוֹקִימָנָא דְדָא הוּא
מִחֻבְלָא דְעֶלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוּף. וְדָא
הוּא לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר מִסְטָרָא דְקִין כָּל בֶּשֶׂר בָּא
לְפָנֵי. דְהָא כִּיּוֹן דְמִטָּא זְמָנָא דְאוֹרִיף לִוֵּן
קְדָשָׁא בְרוּךְ הוּא (ד"א ל"ג וְאוֹרִיף לִוֵּן) עַד דְאַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר. אָמַר
הֵכִי אוֹלִיפְנָא מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יִצְחָק (כ"א בְּרַבִּי יוֹסִי
מְחוֹזָא) דְאָמַר לֵן (כ"א הָא דְאָמַר לְכוּן).

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה
בְּאַרְצֵן הַחַיִּים לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כִּמָּה
אַטִּימִין אַנוּן בְּנֵי נֶשֶׂא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
בְּמַלְי דְאוֹרִיָּתָא, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִי בְּמַלּוּי דְעֶלְמָא
וְאַתְנַשִּׁי מִנִּיּהוּ רוּחָא דְחֻכְמָתָא.

דְּכַד בַּר נֶשֶׁ אֶסְתַּלַּק מֵהָאֵי עֶלְמָא וְיַהִיב
חוּשְׁבָנָא לְמֵאֲרִיָּה מִכָּל מַה דְעֵבַד בְּהָאֵי
עֶלְמָא בְּעוֹד דְאִיְהוּ קָאִים רוּחָא וְגוּפָא כְּחֲדָא
וְחַמִּי מַה דְחַמִּי, עַד דְאַזִּיל לְהֵוּא עֶלְמָא וּפְגַע
לִיָּה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן יִתִּיב לְתַרְעָא דְגַנְתָּא דְעַדָן
לְמַחְמֵי כָּל אַנוּן דְנִטְרוּ פְקוּדֵי דְמֵאֲרִיָּהוֹן וְחַדִּי
בְהוּ.

וְכִמָּה צְדִיקָא סְתַרְגִּיָּה דְאָדָם. אַנוּן דְאַתְמַנְעוּ
מֵאַרְחָא דְגִיָּהֲנָם וְסִטוּ לְגַבֵּי אַרְחָא דְגֵן
עַדָן. וְאַלִּין אַקְרוּן יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתִיב
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. בְּגִין דְלֹא הוּוּ כְּמוּ חוּלְדָּה דְגִרְרָא
וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמָאן שְׂבָקָא. אֶלָּא יוֹשְׁבֵי
חֲדָל. כִּמָּה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו' (אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל) דְאַתְמַנְעוּ לִוֵּן מֵאַרְחָא
דְגִיָּהֲנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגַנְתָּא
דְעַדָן.

לְרִשְׁעִים לְהַפְרַע מֵהֶם לְעוֹלָם
הֵבֵא בְּאַנִּי.

לְשַׁחַת כָּל בֶּשֶׂר - כְּמוּ
שְׁהַעֲמַדְנוּ, שְׁזָהוּ הַמִּשְׁחִית שֶׁל
הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (שמות יב)
וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל
בְּתִיכֶם לְנִגּוּף. וְזֶה הוּא לְשַׁחַת
כָּל בֶּשֶׂר, מִצַּד שֶׁל קִין כָּל בֶּשֶׂר
בָּא לְפָנֵי. שְׁהָרִי כִּיּוֹן שְׁהַגִּיעַ זְמַן
שְׁחֻפָּה לְהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[ד"א וְחֻכָּה לְהֶם] עַד שְׁהַשְׁלִים נַח
לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, אִזּוּ לְשַׁחַת כָּל
בֶּשֶׂר. אָמַר, כְּפֹּה לְמַדְנוּ מִשְׁמוּ
שֶׁל רַבִּי יִצְחָק [כ"א בְּרַבִּי יוֹסִי מְחוֹזָא],
שְׂאֵמַר לְנוּ, [כ"א זֶה שְׂאֵמַרְתִּי לְכֶם].

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא
אֲרָאָה יְהוָה יְהוָה בְּאַרְצֵן הַחַיִּים לֹא
אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חֲדָל.
אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה, כִּמָּה
אַטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא
יודעים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּדַבְּרֵי
הַתּוֹרָה, אֶלָּא מִסְתַּפְּלִים בְּדַבְּרֵי
הָעוֹלָם וְנִשְׁפַּחַת מֵהֶם רוּחַ
חֻכְמָה.

שְׂבִשְׂאָדָם מִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה וְנוֹתֵן חִשְׁבוֹן לְרַבּוֹנוּ מִכָּל
מַה שְׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹד
שֶׁהוּא קָיָם רוּחַ וְגוּף כְּאֲחָד,
וְרוּאָה מַה שְׂרוּאָה, עַד שְׁהוֹלֵף
לְאוֹתוֹ עוֹלָם וּפּוֹגֵשׁ בְּאָדָם
הָרֵאשׁוֹן יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן עַדָן
לְרֵאוֹת כָּל אוֹתָם שְׂשִׁמְרוּ אֵת
מִצְוֹת רַבּוֹנָם וְשִׁמַּח בָּהֶם.

וְכִמָּה צְדִיקִים סְבִיב אָדָם. אֵלוּ
שְׁנַמְנְעוּ מִדְּרָף הַגִּיָּהֲנָם וְסִטוּ
לְדְרָף גֵּן הָעַדָן, וְאַלְהָ נִקְרְאִים
יוֹשְׁבֵי חֲדָל. וְלֹא כְּתוּב יוֹשְׁבֵי
חֲדָל, כִּי אֵינָם כְּמוּ חֲלָדָה
שְׁגוֹרְרֵת וּמִנִּיחָה וְלֹא יודעת לְמִי
מִנִּיחָה, אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל, כְּמוּ
שְׂנַאֲמַר (שם ב) חֲדָלוּ לָכֶם מִן
הָאָדָם וְגו', [אֶלָּא יוֹשְׁבֵי חֲדָל] שְׁנַמְנְעוּ
מִדְּרָף הַגִּיָּהֲנָם, וְהִחְזִיקוּ בָהֶם
לְהַכְנִיסָם בְּגֵן עַדָן.

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא - אֵלּוּ
 בְּעֵלֵי תְּשׁוּבָה שְׁמַנְעוּ עֲצָמָם
 מֵאוֹתָם חֲטָאֵי הַרְשָׁעִים. וּמִשׁוּם
 שְׂאָדָם הָרָאשׁוֹן שָׁב בְּתְּשׁוּבָה
 לִפְנֵי רַבּוּנּוֹ, יוֹשֵׁב [ע"ט] עַל אוֹתָם
 שְׁנַמְנְעוּ מִחֲטָאֵיהֶם וְהֵם בְּנֵי
 חֶדְלָא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים לט)
 אֲדַעַה מֶה חֶדְלָא אֲנִי. וְלִכְּן הוּא
 יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר גֵּן הַעֲדָן וְשִׁמַּח
 בְּצַדִּיקִים שְׂפָאִים בְּאוֹתָהּ דְּרַף
 שֶׁל גֵּן עֲדָן

בֵּא רְאָה מֶה פְּתוּב, אֲמַרְתִּי לֹא
 אֲרָאָה יְהוָה. וְכִי מִי יָכוֹל לְרֹאוֹת
 יְהוָה? אֲלֵא סוּף הַפְּתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׁפִתוּב יְהוָה בְּאַרְץ הַחַיִּים. בֵּא
 רְאָה, כְּשֶׁהַנְּשֻׁמוֹת עוֹלוֹת לְמִקּוֹם
 צְרוּר הַחַיִּים, שֵׁם נְהַיִּים בּוֹהֵר
 שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה
 מֵהַמִּקּוֹם הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל. וְאֵלּוּ
 לֹא הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשֻׁמָּה בּוֹהֵר שֶׁל
 לְבוּשׁ אַחֵר, לֹא תוּכַל לְהִתְקַרֵּב
 לְרֹאוֹת אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר. וְסוּד
 הַדְּבָר - כְּמוֹ שְׁנוֹתְנִים לְנִשְׁמָה
 לְבוּשׁ שְׁמֵתְלַבְּשֵׁת בּוֹ לַעֲמֹד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם נוֹתְנִים לָהּ
 לְבוּשׁ שֶׁל זֶהר עֲלִיּוֹן לַעֲמֹד בֵּה
 בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹף
 אוֹתָהּ אֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁמֵאִירָה מֵתוֹף
 אוֹתָהּ אֲרָץ הַחַיִּים.

בֵּא רְאָה, מִשֶּׁה לֹא יָכַל לְהִתְקַרֵּב
 לְהִסְתַּכֵּל בְּמֵה שֶׁהִסְתַּכֵּל אֲלֵא
 כְּשֶׁהַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹף
 הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם,
 בְּאֲמָצְעוֹת הָעֲנָן. וְהַתְּלַבֵּשׁ בּוֹ
 כְּמִי שְׁמֵתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ. וְלִכְּן [שם]
 וַיִּבֵּא מֹשֶׁה נֶגֶשׁ אֶל הָעֲרֹפֶל אֲשֶׁר
 שָׁם הָאֱלֹהִים, וְכָתוּב (שם כד) וַיָּבֵא
 מֹשֶׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו', וַיְהִי מֹשֶׁה
 בְּהָר אֲרָבְעִים יוֹם וְאֲרָבְעִים
 לַיְלָה, וַיְכַל לְהִסְתַּכֵּל בְּמֵה
 שֶׁהִסְתַּכֵּל.

כְּמוֹ זֶה מִתְּלַבְּשׁוֹת נִשְׁמוֹת
 הַצַּדִּיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלְבוּשׁ

דָּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְלָא אֲנּוּן מְרִיהוּן דְּתְּשׁוּבָה
 דְּמַנְעוּ גְרַמְיֵיהוּ מֵאֲנּוּן חוֹבִין דְּחַיִּיבֵינָא.
 וּבְגִין דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן תָּב בְּתִיבְתָא קָמִי
 מֵאִירָה. יְתִיב (נ"א ע"ט) עַל אֲנּוּן דְּאֵתְמַנְעוּ
 מִחוֹבִיָּהוּן וְאֲנּוּן בְּנֵי חֶדְלָא. כְּמָה דְּאֵתְ אֲמַר,
 (תהלים לט) אֲדַעַה מֶה חֶדְלָא אֲנִי. וּבְגִין כִּף אִיהוּ
 יְתִיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעֲדָן וְחֲדִי בְּהוּ בְּצַדִּיקָיָא
 דְּאֵתִין בְּהוּא אוֹרְחָא דְּגַנְתָּא דְּעֲדָן.

תָּא חֲזִי, מֶה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֲרָאָה יְהוָה. וְכִי
 מָאן יָכִיל לְמַחְמִי יְהוָה. אֲלֵא סוּפָא דְקָרָא
 אוֹכַח דְּכְתִיב יְהוָה בְּאַרְץ הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד
 סְלָקִין נִשְׁמַתִּין לְאַתֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּפְּן
 מִתְּהַנֵּן בּוֹהֵרָא דְאֶסְפֶּקְלָרְיָא דְנְהָרָא דְנְהָרִיר
 (דף טו ע"א) מֵאַתֵּר עֲלָאָה דְכֹלָא. וְאֵילּוּ לֹא
 מִתְּלַבְּשָׁא נִשְׁמַתָּא בּוֹהֵרָא דְלְבוּשָׁא אַחֵרָא לֹא
 תִּיכּוֹל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמִי הֵהוּא נְהוּרָא. וְרוּזָא
 דְמִלָּה כְּמָה דִּיְהִי לְנִשְׁמַתָּא לְבוּשָׁא
 דְמִתְּלַבְּשָׁא בֵּיה לְמִיקָם בְּהָאֵי עֲלָמָא. הָכִי נְמִי
 יְהִי לָהּ לְבוּשָׁא דְזִהְרָא עֲלָאָה לְמִיקָם בֵּיה
 בְּהוּא עֲלָמָא וּלְאַסְתַּפְּלָא בְּגוֹ הֵהוּא
 אֶסְפֶּקְלָרְיָא דְנְהָרָא מְגוֹ הֵהוּא אֲרָץ הַחַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה לֹא יָכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתַּפְּלָא
 בְּמָה דְאֶסְתַּפֵּל אֲלֵא כִּד אֲתַלְבֵּשׁ
 בְּלְבוּשָׁא אַחֵרָא כְּמָא דְאֵתְ אֲמַר (שמות כד) וַיָּבֵא
 מֹשֶׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם
 בְּמִצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאַתְלַבֵּשׁ בֵּה כְּמָאן דְּאֵתְלַבֵּשׁ
 בְּלְבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמֹשֶׁה נֶגֶשׁ אֶל
 הָעֲרֹפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וְכְתִיב, (שמות כד)
 וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹף הָעֲנָן וְגו' וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר
 אֲרָבְעִים יוֹם וְאֲרָבְעִים לַיְלָה וַיְכַל לְאַסְתַּפְּלָא
 בְּמָה דְאֶסְתַּפֵּל.

כְּמוֹנָא דָּא מִתְּלַבְּשִׁין נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקָיָא
 בְּהוּא עֲלָמָא בְּלְבוּשָׁא כְּגוֹוְנָא

כמו של אותו העולם, שלא יתנהג אלא בלבוש כמו זה, ועומדים להסתפל באור המאיר באותה ארץ החיים. וזהו זה יה בארץ החיים. דהוה סביר דלא יזכי לההוא נהורא ולההוא אסתפלותא בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד. לא אביט אדם עוד דא אדם קדמאה כמה דאתמר.

וכר דא למא. בגין דאמר ליה נביאה כי מת אתה בהאי עלמא ולא תחיה לההוא עלמא. בגין דמאן דלא (הוה) אוליד בגין בהאי עלמא, פד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרן. ולא שריא למחמי בההוא נהורא דנהיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושאר בני נשא). ומה חזקיה דהוה ליה זכות אבות ואיהו זכאה צדיק וחסידא כד. כל שפן מאן דלית ליה זכות אבות וחסידא קמי מאריה.

האי לבושא דקאמרן איהו (אניו) מה דאמרן חבריאי חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קדשא ברין הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר המה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, המה

דההוא עלמא דלא יתנהג אלא בלבושא כגוונא דא וקיימי לאסתפלא בנהורא דנהיר בההוא ארץ החיים. וזהו זה יה בארץ החיים. דהוה סביר דלא יזכי לההוא נהורא ולההוא אסתפלותא בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד. לא אביט אדם עוד דא אדם קדמאה כמה דאתמר.

וכר דא למא. בגין דאמר ליה נביאה כי מת אתה בהאי עלמא ולא תחיה לההוא עלמא. בגין דמאן דלא (הוה) אוליד בגין בהאי עלמא, פד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרן. ולא שריא למחמי בההוא נהורא דנהיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושאר בני נשא). ומה חזקיה דהוה ליה זכות אבות ואיהו זכאה צדיק וחסידא כד. כל שפן מאן דלית ליה זכות אבות וחסידא קמי מאריה.

האי לבושא דקאמרן איהו (אניו) מה דאמרן חבריאי חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קדשא ברין הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רפי יהודה פתח (במדבר ט) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם. וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה' מה שונה כאן שאמר המה מי מריבה, ולא אחרים? אלא מי המריבה הללו היו ודאי שנתנו פח וחזק לבעלי הדין להתחזק. משום שיש מים מתוקים ומים מרורים. יש מי צלולים ויש מים עכורים. יש מי שלום ומי קטטה. ועל זה, המה

מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת ה', שֶׁהַמְּשִׁיכּוֹ עֲלֵיהֶם אֶת מִי
שֶׁלֹּא צָרִיף וְנִטְמָאוּ בוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוּב וַיִּקְדַּשׁ בָּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם כֶּף, מַה
זֶה וַיִּקְדַּשׁ? הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת
וַיִּקְדַּשׁוּ! אֲלָא הֲדַבֵּר עָלֶה.
וַיִּקְדַּשׁ - נִפְגַּם מִי שֶׁלֹּא צָרִיף.
כְּבִכּוּל שֶׁנִּפְגַּמָה הַלְבָנָה. וַיִּקְדַּשׁ
אֵינוֹ לְשִׁבַח פֶּאֶן. וְאֵנִי הִנְנִי מְבִיא
אֶת הַמְּבּוּל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ,
לְהַבִּיא מִשְׁחִית עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהֵם
נִטְמָאוּ בוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹי לְרַשְׁעִים
שֶׁלֹּא רוֹצִים לְשׁוּב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם בְּעוֹד
שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁכְּשֶׁאָדָם שָׁב
וּמִתְנַחֵם עַל חֲטָאוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹחֵל לוֹ, וְכָל אוֹתָם
שֶׁמִּחְזִיקִים בְּחֲטָאֵיהֶם וְלֹא רְצוּ
לְשׁוּב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
[חֲטָאִים] חֲטָאֵיהֶם, אַחַר כֵּן [פַּל]
יִפְלוּ לְגִיהֵנָם וְלֹא יַעֲלוּ מִשָּׁם
לְעוֹלָמִים.

בֵּא רָאָה, מִשׁוּם שֶׁחֲזַקוּ אֶת לְבָם
כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹ שֶׁל נַח וְרְצוּ
לְהִרְאוֹת חֲטָאֵם בְּגִלוּי, הַבִּיא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם הַדִּין
בְּאוֹתוֹ הַגִּזּוֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
אִפְלוּ כְּשִׁחּוּטָא אָדָם בְּנִסְתָר,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִם
שָׁב בֶּן הָאָדָם אֵלָיו, מְכַסֶּה עָלָיו
וּמוֹחֵל לוֹ וּמוֹתֵר לוֹ. וְאִם לֹא,
הוּא מַגְלָה אוֹתוֹ לְעֵינֵי כָל מִינִן
לְנוֹ? מִסּוּטָה.

וְכַךְ גַּם נִמְחוּ הַרְשָׁעִים הַלְלוּ
מִהָאָרֶץ בְּגִלוּי. וְאִיךָ נִמְחוּ? אֲלָא
שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים מִיָּם, וְהָיוּ רוֹתְחִים
מִהֲתָהוּם, וְעוֹלִים וּמַעֲבִירִים
מֵהֵם אֶת עוֹרָם. וְכִיּוֹן שֶׁהֲעֵבֵר
מֵהֵם הָעוֹר - כֶּף גַּם הַבֶּשֶׂר, וְלֹא
נִשְׂאָרוֹ אֲלָא בְּעֲצָמוֹת שֶׁלָּהֶם
בְּלִבָּד, לְקַיֵּם אֶת מַה שְׁכַתוּב
וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אוֹתָם

מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי', דְּאִמְשִׁיכוּ
עֲלֵיהֶם לְמֵאֵן דְּלֹא אֲצַטְרִיף וְאִסְתְּאִיבוּ בֵּיה
הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּקְדַּשׁ בָּם.

אָמַר לִיָּה רַבִּי חֲזַקְיָה אִי הָכִי מְאִי וַיִּקְדַּשׁ
וַיִּקְדַּשׁוּ מִיבְעֵי לִיָּה. אֲלָא מְלָה
אִסְתְּלִיקַת. וַיִּקְדַּשׁ אֶתְפָּגִים מֵאֵן דְּלֹא
אֲצַטְרִיף. כְּבִכּוּל דְּאֶתְפָּגִימַת סִיְהֵרָא. וַיִּקְדַּשׁ
לָאו לְשִׁבְחָא אִיהוּ הָכָא. וְאֵנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת
הַמְּבּוּל כְּמָה דְּאוּקִימָנָא לְאִיְתָאָה מְחַבְּלָא
עֲלֵיהֶם כְּמָה דְּאֵנוּן אִסְתְּאִבוּ בֵּיה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְוִי לִזְוֹן לְרַשְׁיַעֲיָא דְלֹא כְּעֵאֵן
לְאַתְבָּא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל
חוֹבִיהוֹן בְּעוֹד דְּאֵנוּן בְּהָאֵי עֲלֵמָא. דְּכַד בַּר
נָשׁ אֶתִּיב וְאֶתְנַחֵם עַל חוֹבוּי. קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא מְחִיל לִיָּה. וְכָל אֵנוּן דְּמִתְתַּקְּפִין
בְּחוֹבֵיהֶם וְלֹא בְּעוֹ לְאַתְבָּא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עַל (חוֹבוּי) חוֹבֵיהוֹן. לְבַתֵּר (יִנְפּוּל) יִנְפְלוּ
לְגִיהֵנָם וְלֹא יִסְקוּן לִיָּה מִתְּמָן לְעֵלְמִין.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דְּאֶתְקִיפוּ לְבִיָּהוּ כָּל אֵנוּן דְּרָא
דְּנַח וּבְעוּ לְאַחֲזָאָה חוֹבֵיהֶם בְּאֶתְגַּלְיָא.
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיְתִי דִּינָא עֲלֵיהֶם בְּהוּא
גְּוּוֹנָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְאִפְלוּ כַּד חָטִי בַר נָשׁ
בְּאֶתְפָּסִיא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִי תַב בַּר
נָשׁ לְגַבִּיָּה חָפִי עֲלֵיהֶם וּמְחִיל לִיָּה וְשָׁבִיק לִיָּה.
וְאִי לָא, גְּלִי לִיָּה לְעֵינֵי כָלָא. מְנַלָּן מִסּוּטָה.

וְהָכִי נָמִי אֶתְמַחוּן אֵלִין חֲיִיבִיא מְאַרְעָא
בְּאֶתְגַּלְיָא. וְהִיךְ אֶתְמַחוּן. אֲלָא דְהוּוּ
נִפְקִי מִיָּא וְהוּוּ רְתִיחָן מִן תְּהוּמָא וְסִלְקִי
וְאֶעֱבֵר מִנִּיָּהוּ מְשָׁכָא. וְכִיּוֹן דְּאֶעֱבֵר מִנִּיָּהוּ
מְשָׁכָא הָכִי נָמִי בְּשָׂרָא וְלֹא אֶשְׁתְּאָרוּ אֲלָא
בְּגַרְמֵיהֶם לְחוּד. לְקִימָא דְכַתִּיב וַיִּמְחוּ מִן
הָאָרֶץ. וְכָל אֵנוּן גְּרַמִּי אֶתְפָּרְדִּין דָּא מִן דָּא
וְלֹא אֶשְׁתְּאָרוּ כְּחָדָא. וּמְכַלָּא אֶתְעַבְרוּ

העצמות נפרדו זו מזו ולא נשארו
כאחד, ומהכל העברו מהעולם.
רבי יצחק אמר, וימחו מן הארץ,
מה זה וימחו? כמו שנאמר ימחו
מארץ חיים. מכאן למדנו, שאין
להם תחיה לעולמים ולא יקומו
בדין.

והקמתי את בריתי אתך. אמר רבי
אלעזר, מכאן קיום הברית
למעלה פקיום הברית למטה,
משמע שכתוב אתך. ואמר רבי
אלעזר, מכאן למדנו,
שכשהצדיקים בעולם, מתקיים
העולם למעלה ולמטה. אמר רבי
שמעון, דבר נסתר הוא,
כשהתעוררות הזכר לנקבה
כשהוא מקנא לה

בא ראה סוד הדבר, כשצדיק יש
בעולם, מיד השכינה לא יזזה
ממנו והשתוקקותה בו. ואז
השתוקקות שלמעלה אליה
באכה כהשתוקקות הזכר
לנקבתו כשהוא מקנא לה. ועל
זה, והקמתי את בריתי אתך.
ההשתוקקות מתעוררת בגלגלך.
כמו זה (בראשית יז) ואת בריתי אקים
את יצחק.

והקמתי את בריתך אתך, להיות
אות בריתי בעולם, ואחר כך
ובאת אל התבה. שאלמלא אינו
צדיק (ברית), לא יכנס לתבה. שהרי
לא מתחבר לתבה, רק צדיק. ולכן
ובאת אל התבה, והרי זה נתבאר.
אמר רבי אלעזר, בכל זמן שבני
אדם יאחזו בברית זו ולא יעזבו
אותה, אין עם ולשון בעולם
שיוכלו להרע להם. ונח החזיק
בברית זו ושמר אותה, ולכן שמר
אותו הקדוש ברוך הוא (וכל אשר לו).
וכל בני דורו לא שמרו אותה,
ולכן העביר אותם הקדוש ברוך
הוא מהעולם. והרי נאמר, באותו
חטא ממש שהם חטאו - באותו
גון נמחו מהעולם.

מעלמא. רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ,
מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר
חיים. מכאן אוליפנא דלית לון תחיה
לעלמין ולא יקומו בדינא. (דף טו ע"ב).

והקומותי את בריתי אתך. אמר רבי אלעזר
מהכא קיומא דברית לעילא
כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אתך.
ואמר רבי אלעזר מכאן אוליפנא דכד זכאין
אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אמר
רבי שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא
דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה.

תא חזי, רזא דמלה כד צדיקא איהו
בעלמא מיד שכינתא לא אתעדיות
מניה ותיאובתא דילה ביה. כדין תיאובתא
דלעילא לגבה ברחימו כתיאובתא דדכורא
לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא
והקומותי את בריתי אתך. אתער תיאובתא
בגינה. כגוונא דא (בראשית יז) ואת בריתי אקים
את יצחק.

והקומותי את בריתי אתך למהוי את בריתי
בעלמא. ולבתר ובאת אל התבה,
דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול
לתיבותא דהא לא אתחבר לתבה בר צדיק,
ובגיני כף ובאת אל התבה והא אתמר.

אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא
יתאחדון בברית דא, ולא ישפקון ליה,
לית עם ולישן בעלמא דייכול לאבאשא לון.
ונח אתקיף בברית דא ונטר ליה, בגיני כף
קדשא בריך הוא נטר ליה (וכל דליה). וכל בני
דריה לא נטרו ליה, בגין כף קדשא בריך
הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר בההוא
חובא ממש דאנון חאבו בההוא גוונא
אתמחון מעלמא.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון,
והו עסקי בהאי קרא דכתיב, (מלכים א יח)
וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא
חזי, בימי אליהו, ישראל פלהו שבקו ליה
לקדשא בריך הוא ושבקו ברית קיימא
דלהון. פד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני
ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי
ברית.

ביון דחמא אליהו כף אתא לאתקנא מלה
לדוכתיה. פיון דקריב מלה לדוכתיה
אתסי כלא. דא הוא דכתיב וירפא את מזבח
יי ההרוס. דא ברית קיימא (ד"א ל"ג דאחא לאתקנא
מזבח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא.
וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתיים עשרה
אבנים למספר שבטי בני יעקב. דא הוא
תקונא דמזבח יי.

אשר היה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה
שמך. מאי טעמא אדפר הכא ישראל,
אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא
לעילא ולאכתבא ברית קיימא לאתריה. והינו
דכתיב פי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כף
את מזבחותיה הרוסו.

תא חזי, פל זמנא דישראל נטרו קיימא
קדישא כדין עבדי קיימא לעילא ותתא.
וכד שבקי להאי ברית כדין לא אשתכח קיום
לעילא ותתא דכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי
יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.
ובגין כף וירפא את מזבח יי ההרוס. וכי
רפואה איהו. הכי הוא ודאי דהא מקיים
להווא אתר דמהימנותא תליא ביה.

תא חזי, אוף הכי פנחס בשעתא דקני
לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית
באתריה. ובגין כף כתיב, (במדבר כה) הנני נותן

בא ראה, פל זמן שישראל שמרו
ברית הקדוש, אז עשו קיום
למעלה ולמטה. וכשעזבו את
הברית הזאת, אז לא נמצא קיום
למעלה ולמטה, שכתוב (ירמיה לג)
אם לא בריתי יומם ולילה חקות
שמים וארץ לא שמתי. ולכן
וירפא את מזבח ה' ההרוס. וכי
זו רפואה? כף זה ודאי, שהרי
מקיים את אותו מקום שהאמונה
תלויה בו.

בא ראה, גם כף פנחס, בפעה
שקנא למעשה זמרי, התקין את
הברית הזו במקומה, ולכן כתיב

(במדבר כח) הנני נתן לו את בריתי שלום. וכי יעלה על דעתך שמשום פנחס היה? איזו קטטה היתה לו לפנחס בברית הזו? אלא פאן נקשר הדבר במקומו. הנני נתן לו את בריתי. ומה אתן לו? שלום [להתחבר כל אחד במקומו] להתחבר הברית במקומה, ועל זה הנני נתן לו את בריתי שלום. ומהו? שלום, שהוא מקום להתחבר עמו. מה שנפרד ממנו בחטאם - בגללו התחבר בו. ועל זה, הואיל והוא התקין הדבר במקומו, מפאן והלאה - והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם פחת אשר קנא לאלהיו.

אמר רבי שמעון, אין לך דבר בעולם שהקדוש ברוך הוא מקנא לו כמו חטא הברית, כמו שנאמר (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית. ובא וראה, לא השלם חטא דור המבול אלא משום שחטאו בהשחתת דרכם על הארץ, ואף על גב שהיו חומסים זה את זה, ככתוב ותמלא הארץ חמס (וחמס מהכל היה, ולכן), וכתוב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם - מדה כנגד מדה. הנני משחיתם בחטא ההשחתה.

ויש אומרים שלא התמלאה סאתם אלא בחטא החמס שהיו חומסים זה את זה, שהיו רעים לשמים ולבריות בא ראה פמה ממנים מלמעלה שמפקדים על קולות אלו שמוסרים הדין על חבריהם על מה שעשו להם, ועל זה כתוב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ולכן כתוב והנני משחיתם את הארץ.

ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון, למה בכלם [אמר] אלהים וכאן יי? מה

לו את בריתי שלום. וכי סלקא דעתך דבגין פנחס הוה. ומה קטטא הוה ליה לפנחס בהאי ברית. אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה. הנני נתן לו את בריתי. ומה אתן לו שלום (להתחבר כל חד בדוכתיה) להתחבר ברית באתריה. ועל דא הנני נתן לו את בריתי שלום. ומה איהו שלום דאיהו אתריה להתחבר בהדיה. מה דאתפרש מניה בחוביהו. בגיניה אתחבר ביה. ועל דא הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה, מפאן ולהלאה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, פחת אשר קנא לאלהיו וגו'.

אמר רבי שמעון לית לך מלה בעלמא דקודשא בריך הוא קני לה כמו חובא

דברית פמה דאת אמר, (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית. ותא חזי, לא אשתלים חובא דדרא דטופנא, אלא בגין דחבו בחבילוי דארחייהו על ארעא. ואף על גב דהווי מקפחי דא לדא כדכתיב ותמלא הארץ חמס (וחמס מבלא הוה ובגין כך) וכתוב פי (דף טו ע"א) מלאה הארץ חמס מפניהם. מפל מקום ותשחת הארץ לפני האלהים. והנני משחיתם מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בחובא דחבלותא.

ואית דאמרי דלא אשתלים קסטייהו אלא בחובא דחמס דהווי מקפחין דא לדא דהווי בישין לשמים ולבריות. תא חזי, פמה אנון ממנן מלעילא דאתפקדן על קלי דאנון דמסרי דינא על חבריהון על מה דעבדי לון. ועל דא כתיב פי מלאה הארץ חמס מפניהם. ובגין כך פתיב והנני משחיתם את הארץ:

ויאמר יי לנח בא אתה וכל ביתך. אמר רבי שמעון אמאי בכלהו (ד"א ל"ג אמר)

אלהים והכא יי. מאי שנא הכא דאתמר יי

שונה פאן שנאמר ה', השם העליון של הרחמים? אלא סוד הוא שלמדנו - אין דרך ארץ שתקבל אשה אורח עמה אלא ברשות בעלה.

אף כף (גם נתן) נח רצה להפגס לתבה להתחבר עמה, ולא היה לו ראי עד שבעל התבה יתן לו רשות להפגס (עמה), שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ולכן נקרא פאן ה', הבעל של התבה, ואז נכנס נח והתחבר עמה. וכן למדנו שאין רשות לאורח להפגס לבית אלא ברשות בעלה, בעל הבית. זהו שכתוב אחר כף ויבא נח וגו'.

בא ראה מה פתוב, פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן למדנו שלא יקבל אדם אורח בביתו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם עומד בעניניו לצדיק שלא חשוד בעניניו כלל. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. מה הטעם? משום פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ולמדנו, שאם נתן לו רשות לבדו ולא נתן רשות לכל אותם שבאים עמו, לא יכניס אותם לבית. זהו שכתוב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלם נתן רשות להפגס. ומפסוק הזה למדנו סוד דרך ארץ. (ד"א בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח, (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הרי שנינו, לדוד מזמור - שאמר שירה ואחר כף שרתה עליו רוח הקדש. מזמור לדוד - ששרתה עליו רוח הקדש ואחר כף אמר שירה.

ר"ה הארץ ומלואה - פסוק זה נאמר על ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה. ומלואה זו השכינה,

שמה עלאה דרחמי. אלא רזא איהו דאוליפנא. לאו אורח ארעא לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו דבעלה.

אוף הכי (נמי נח) נח בעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה. ולאן הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה ירב ליה רשו לאעלאה (בהדה). דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. ובגין כף אקרי הכא יי בעלה דתיבה. וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא דלית ליה רשו לאושפיזא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא, הדא הוא דכתיב לבתר ויבא נח וגו'.

תא חזי, מה כתיב פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מפאן אוליפנא דלא יקבל בר נש אושפיזא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא. אלא אי קאים בעינוי לזפאה דלא חשיד בעינוי כלל. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה, מאי טעמא בגין פי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

ואוליפנא דאי ירב ליה רשו בלחודוי ולא ירב רשו לכל אנון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא. הדא הוא דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התבה. לכלא ירב רשותא למיעל. ומקרא דא אוליפנא רזא דארחוי דארעא. (ד"א ל"ג בא אתה וכל ביתך אל התבה וגו').

רבי יהודה פתח (תהלים כד) לדוד מזמור ליי הארץ ומלואה תבל וישבי בה. הא תנינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבית שירת עליה רוח קדשא, מזמור לדוד דשירת עליה רוח קדישא ולבית אמר (לה) שירתא.

ל"י הארץ ומלואה, האי קרא על ארעא

דִּישָׁרְאֵל אֶתְמַר דְּאִיהִי אֶרְעָא קְדִישָׁא. וּמְלוֹאָה
 דָּא שְׂכִינְתָּא פְּמָה דְּאֵת אָמֵר, (דברוי הימים ב ה) פִּי
 מְלֵא כְבוֹד יְיָ אֵת בֵּית יְיָ. וּכְתִיב, (שמות מ) וּכְבוֹד
 יְיָ מְלֵא אֵת הַמִּשְׁכָּן. מְאִי מְלֵא וְלֹא מִלְּא. אֶלָּא
 מְלֵא וְדָאִי דְּאֵתְמַלְיָא מְפֻלָּא. דְּאֵתְמַלְיָא מִן
 שְׂמֵשָׁא. סִיְהָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מְלֵא מְפֻלָּ
 טוּבָא דְלַעֲלֵלָא. פְּאֶסְקוּפָא דָּא דְּאֵתְמַלְיָא מְפֻלָּ
 טוּבָא דְעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב לִיִּי הָאֶרְץ
 וּמְלוֹאָה. תְּבַל וְיִושְׁבֵי בָּהּ דָּא שְׂאֵר אֶרְעָאן.

דְּבַר אַחַר לִיִּי הָאֶרְץ וּמְלוֹאָה דָּא אֶרְעָא
 קְדִישָׁא עֲלָאָה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 אֶתְרַעֲי בָּהּ. וּמְלוֹאָה אֲלִין נְשַׁמְתְּהוֹן
 דְּצִדִיקָיָא (ד"א ל"ג דְּפֻלְחוֹן מְלִין לַה) אֶתְמַלְיָא (ד"א
 דְּאֵתְמַלְיָא) מְנַיְהוּ מְחִילָא דְעֵמוּדָא חַד דְעֵלְמָא
 קְיִימָא עֲלֵיהּ. וְאִי תִימָא עַל חַד קְיִימָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) פִּי הוּא עַל יַמִּים
 יְסֻדָּה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יַמִּים יְסֻדָּה, אֲלִין חֲפִימִין דִּישָׁרְאֵל
 רְבֻרְבֵיָא דִּיְסֻדָּן אֹרִייתָא וְחַכְמָתָא
 דְּאֵתְקִרִיאַת הַיָּם הַגְּדוֹל וְכֵן הוּא אֹמֵר (קהלת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהֻרֹת אֲלִין
 תְּלַמִּידֵיָא דְאִינוּן רְבֻרְבִין מִן נְהָרָא. וְכֵן הֵרֵב
 גְּדוֹל מִן הַתְּלַמִּידִים. וְאִינוּן מְחַדְדִין אֵת הֵרֵב
 בְּקוּשִׁיּוּתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לִוְן כָּל הַקּוּשִׁיּוּת
 וְאִינוּ מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהֻרֹת שְׁנַמְשְׁכִין לַיָּם
 וְאִינוּ מְלֵא שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים הַוֹלְכִים אֶל
 הַיָּם. וְהִרְאֵיהּ אָמֵרוּ אַחֲרֵי כֵן מִי יַעֲלֶה בְּהַר
 יְיָ. פִּי אִין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה. פִּי הַתְּלַמוּד

מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה : (עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מָאן הוּא. דָּא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
 כְּמָה דְּאֵת אָמֵר הוּא עֲשֹׁנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח)
 פִּי הוּא לְקַצוֹת הָאֶרֶץ יַבִּיט.

כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (דברוי הימים-ב ה) פִּי
 מְלֵא כְבוֹד ה' אֵת בֵּית ה', וְכְתוּב
 (שמות מ) וּכְבוֹד ה' מְלֵא אֵת
 הַמִּשְׁכָּן. לְמָה מְלֵא וְלֹא מְלֵא?
 אֶלָּא מְלֵא וְדָאִי, שְׁהֵתְמֵלָא
 מֵהַפֵּל, שְׁהֵתְמֵלָא מֵהַשְּׂמֵשׁ.
 הַלְבָנָה שְׁלֵמָה בְּכָל הַצְּדִידִים.
 מְלֵא מְפֻלָּ טוּב שְׁלֵמְעֵלָה, כְּמוֹ
 הָאוּצֵר הַזֶּה שְׁהֵתְמֵלָא מְפֻלָּ טוּב
 שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב לַה'
 הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה. תְּבַל וְיִשְׁבֵי בָּהּ -
 אֵלּוּ שְׂאֵר הָאֶרְצוֹת.

דְּבַר אַחַר, לַה' הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָה -
 זֶה אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה
 שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָּהּ.
 וּמְלוֹאָה - אֵלּוּ נְשַׁמּוֹת הַצְּדִיקִים
 [ד"א שְׁכֵלִים מְמֻלָּים אוֹתָהּ] מֵתְמַלְּאֵת [ד"א
 שְׁמֵתְמַלְּאֵת] מֵהֶם מִכַּח עֵמוּד אַחַד
 שְׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאִם תֹּאמַר
 עַל אַחַד עוֹמֵד.

בָּא רָאָה מַה כְּתוּב, (תהלים כד) פִּי
 הוּא עַל יַמִּים יְסֻדָּה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יַמִּים יְסֻדָּה (תהלים כד) - אֵלּוּ
 חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדוֹלִים שְׁיִסְדּוּ
 תוֹרָה וְחֲכָמָה שְׁנַקְרָאת הַיָּם
 הַגְּדוֹל, וְכֵן הוּא אֹמֵר, (קהלת א)
 כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל
 נְהֻרֹת - אֵלּוּ הַתְּלַמִּידִים שֶׁהֵם
 הַגְּדוֹלִים מִנְּהֻרָה, וְכֵן הֵרֵב גְּדוֹל
 מִן הַתְּלַמִּידִים, וְהֵם מְחַדְדִים אֵת
 הֵרֵב בְּקוּשִׁיּוּתֵיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ
 לָהֶם כָּל הַקּוּשִׁיּוּת וְאִינוּ מְתַרְשֵׁל,
 כְּמוֹ הַנְּהֻרֹת שְׁנַמְשְׁכִים לַיָּם
 וְאִינוּ מְלֵא, שְׁנַאֲמֵר כָּל הַנְּחָלִים
 הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאֵיהּ - אָמֵרוּ
 אַחֲרֵי כֵן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', פִּי
 אִין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה, פִּי
 הַתְּלַמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה: ע"כ
 מֵהַשְּׂמֵטוֹת.

כִּי הוּא, מִי הוּא? זֶה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר הוּא
 עֲשֹׁנוּ, וְכְתוּב (איוב כח) פִּי הוּא
 לְקַצוֹת הָאֶרֶץ יַבִּיט.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה
 - אלו שבעה עמודים שעומדת
 הארץ עליהם וממלאים אותה,
 והיא מתמלאת מהם. איך
 מתמלאת מהם? בשעה
 שמתרבים הצדיקים בעולם, אז
 הארץ הזו עושה פרות
 ומתמלאת מהכל.

ובשעה שמתרבים הרשעים
 בעולם, אז כתוב (שם יד) אָזְלוּ מִיָּם
 מִי יָם וְנָהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ. אָזְלוּ
 מִיָּם מִיָּם יָם - זו הארץ הקדושה
 שאמרנו שנשקית מהשקאה
 עליונה. ונהר יחרב ויבש - אותו
 העמוד האחד שעומד עליה
 להיות מואר ממנו. ונהר יחרב
 ויבש - כמו שנאמר (ישעיה נז)
 הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה, באותו זמן
 שנאבדים אותם רשעים
 מהעולם, הקדוש ברוך הוא [עצוב]
 [מסתכל] משתדל על העולם ולא
 רואה מי שמגן [שעומד] עליו. ואם
 תאמר הרי נח, שהיה לו להגן על
 [דורו] עצמו ולהוציא ממנו
 תולדות לעולם - זהו שכתוב כי
 אתה ראיתי צדיק לפני בדור
 הזה. ורקא בדור הזה.

רבי יוסי אמר, בדור הזה זה
 שבה שלו, שהיה באותו דור
 רשע, ונמצא כל כך איש צדיק
 תמים [נדאי ולא בדרו, אלא] [ס"א וזה שלו]
 ואפלו בדרו של משה, אבל לא
 היה יכול להגן על העולם,
 משום שלא נמצאו עשרה
 בעולם, כמו שנאמר (בראשית יח)
 אולי ימצאון שם עשרה, ולא
 נמצאו שם. גם כאן לא נמצאו
 עשרה, אלא הוא ושלשת בניו
 ונקבותיהם, ולא היו עשרה.

על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין
 שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו
 ומליין לה. היא אתמלייא מנייהו, היך
 אתמלייא מנייהו. בשעתא דאסגיאו זפאין
 בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין
 ואתמלייא מכלא.

ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא כדין
 פתיב, (איוב יד) אָזְלוּ מִיָּם מִיָּם יָם
 וְנָהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ. אָזְלוּ מִיָּם מִיָּם יָם, דא
 ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו
 עלאה. ונהר יחרב ויבש, ההוא עמודא חד
 דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב
 ויבש כמה דאת אמר (ישעיה נז) הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה בההוא זמנא דאתאבדו
 אנון חייבין מעלמא קדשא בריה הוא
 (עצוב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא ולא חמא
 מאן (דקאים) דאגין עליה. ואי תימא הא נח,
 דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא
 מניה תולדין לעלמא. הדא הוא דכתיב פי
 אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה
 דיקא.

רבי יוסי (דף טו ע"ב) אמר בדור הזה דא שבחא
 דיליה דהוה בההוא דרא חייבא
 ואשתכח פולי האי איש צדיק תמים (נדאי ולא
 בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה,
 אבל לא הוה יכיל לאגנא על עלמא. בגין
 דלא אשתפחו עשרה בעלמא כמה דאת
 אמר, (בראשית יח) אולי ימצאון שם עשרה ולא
 אשתפחו תמן, אוף הכא לא אשתפחו
 עשרה. אלא הוא ותלת בנוי ונוקבייהו ולא
 הוו עשרה.

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו'. ואחר כך, הנני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לך תיבת עצי גופר. כל האי אתעקבית ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא גדמי בעיין ותחנונים. פיון דחזא נח כך, אקריב קרבנין ועלוון דכתיב (בראשית ח) ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, דכיון דאמר קדשא ברוך הוא לאברהם (בראשית י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא ברוך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה. רבותינו אמרו, לא הניח

סתרי תורה

(בוזר ישן נמצא זה)

השלמה מההשממות (סימן יב)

מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מהתיבה וראה את העולם חרב, והתחיל לבכות לפניו ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, הנה לך לרחם על בריותיך וכו'? השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר: רועה שוטה, עכשו אתה אומר את זה? למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך כי אתה ראיתי צדיק לפני וגו', ואחר הנני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לך תיבת עצי גפר? כל זה התעכבתי ואמרתי לך כדי שתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שתנצל בתבה, לא נכנס בלבך לבקש רחמים על ישוב העולם, ועשית תבה ונצלת, וכעת, אחר שגאבד העולם, פתחת פיה לומר לפני בקשות ותחנונים? ! פיון שראה נח כך, הקריב קרבנות ועולות, שפתיב (בראשית ח) ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור וגומר.

אמר רבי יוחנן, בא ראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח וביין נח. נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו. פיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות לב) סרו מהר מן הדרך - מיד עמד משה בתפלה, ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה. רבותינו אמרו, לא הניח

משה לקדוש-ברוך-הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שכתוב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפּרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו, אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית ז) כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר, אפילו כך היה לו לבקש רחמים על העולם, משום שנוח לקדוש-ברוך-הוא מי שיאמר טוב על בניו, מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מה זה בכחך זה? הטוב שאמרת על בני ע"כ מההשמטות.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם מתמלא בִּחטאי בני אדם והדין יוצא - או לאותו צדיק שנמצא בעולם, שהוא נתפס בִּחטאי הרשעים בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס בִּחטאיהם? אמר לו, הרי נאמר שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא ממנו תולדות לעולם מתוך התבה. ועוד, שהרי הדין לא יכל לשלט עליו, משום שהיה טמיר ונסתר בתבה והתפסה מהעין.

ובא וראה, כתוב (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'. ונח בקש צדק, ונכנס לתוך התבה ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא יכל לשלט ולקטרג עליו. כאן נרמז לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד האותיות הקדושות העליונות ההפוך של האותיות כ"ב להכות את הארץ פתיב, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב.

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפּרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז) כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו הכי היה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקדשא בריך הוא, מאן דנימר טבא על פנוי. מנא לן מגדעון בר יואש דלא היה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריך הוא, (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על פנוי. (עד כאן מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי להווא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייבאי בקדמיתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקדשא בריך הוא בעא לאפקא מגיה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסייא מעינא. ותא חזי, פתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכל לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב לאתמחי לאנון חייבאי. ועל דא וימחו מן הארץ פתיב. בא אתה וכל ביתך.

אתם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב.

רבי יצחק פתח, (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קדשא ברין הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דבון דאמר ליה קדשא ברין הוא דישיב ליה בתיבותא (בבא דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי

בא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינם של ישראל בשבילי? כעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, (כמו שנאמר) שכתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שינצל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח.

אמר משה, כעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. כעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך

אָמַר לָהּ מֹשֶׁה לָמָּה. וְהָאֵל עֲבָדוּ כוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת כְּמָה דְאֵת אָמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֵּכָה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו'. וּמֹשֶׁה אָמַר
לָמָּה. אֲלֵא הֵכִי אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּמַרְצָה
לְאַחְרָא לֹא בְעֵי לְמַעְבַּד הֵהוּא חוּבָא (דְּאִיְהוּ)
רַב, אֲלֵא יִזְעִיר לִיה קַמִּיה. וּלְבַתֵּר יִסְגִי לִיה
קַמִּיה אַחְרָא (ד'א ל"ג ח"יבא) דְּכַתִּיב אַתֶּם חֲטֵאתֶם
חֲטָאָה גְדֹלָה.

עֲבָדוּ כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֵּכָה
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגו',
וּמֹשֶׁה אָמַר לָמָּה? אֲלֵא כִּף
לְמַדְנֵוּ, מִי שֶׁמַּרְצָה אֶת הָאֲחֵר,
לֹא צְרִיף לַעֲשׂוֹת אֶת אוֹתוֹ חֲטָא
[שְׁהוּא] לְגְדוֹל, אֲלֵא יִקְטִין אוֹתוֹ
לְפָנָיו, וְאַחֵר כִּף יִגְדִיל אוֹתוֹ לְפָנָיו
הָאֲחֵר וְהִרְשֵׁנוּ, שֶׁכְּתוּב אַתֶּם
חֲטֵאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא שְׂבִיק לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא עַד דְּמָסַר
גְּרַמִּיה לְמוֹתָא דְּכַתִּיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא
חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר
כְּתַבְתָּ. וְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא מְחִיל לוֹן דְּכַתִּיב
וַיִּנָּחֵם יי עַל הָרָעָה וְגו'. וְנַח לֹא עֲבַד כֵּן אֲלֵא
בְּעַא לְאַשְׁתַּזְבָּא וְשְׂבִיק כָּל עֲלָמָא.

וְלֹא עֹב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַד שֶׁמָּסַר עֲצָמוֹ לְמִיתָה, שֶׁכְּתוּב
וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין
מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיל לָהֶם,
שֶׁכְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה וְגו'.
וְנַח לֹא עָשָׂה כֵּן, אֲלֵא רָצָה
לְהַנְצִיל, וְעֹב אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וּבְכָר זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא, רוּחַ
קְדָשָׁא אָמַר וְוִי דְלָא אֲשַׁתְּכַח כְּמֹשֶׁה
דְּכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה ס"ג) וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עֲמוֹ
(וְגו) אֵיְהִי הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו'. דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת י"ד)
וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. דְּהָא אֵיְהוּ
בְּצִלוֹתָא סְלִיק לוֹן מִן יַמָּא. וּבְגִין דְּשׁוּי
גְּרַמִּיה בְּצִלוֹתָא עֲלִיְהוּ דִּישְׂרָאֵל בְּיַמָּא. אֲקָרִי
(עַל שְׁמִיָּה) הַמַּעֲלָם מִיָּם. דְּאֵיְהוּ אֲסִיק לוֹן מִן
יַמָּא.

וּבְכָר פַּעַם שֶׁהִדִּין שׁוֹרָה עַל
הָעוֹלָם, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ אוֹמְרָת: אוֹי
שְׂלֵא נִמְצָא כְּמוֹ מֹשֶׁה, שֶׁכְּתוּב
(יִשְׁעִיָּה סג) וַיִּזְכּוֹר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה
עֲמוֹ אֵיְהִי הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגו',
שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי. שְׁהִרִי
בַתְּפִלָּה הוּא הַעֲלָה אוֹתָם מִיָּם,
וּמִשׁוּם שֶׁשָּׂם עֲצָמוֹ בַתְּפִלָּה עַל
יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, נִקְרָא [עַל שְׁמוֹ]
הַמַּעֲלָם מִיָּם, שֶׁהוּא הַעֲלָה אוֹתָם
מִיָּם.

אֵיְהִי הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדָשׁוֹ דָּא אֵיְהוּ
מֹשֶׁה דְּאֲשִׁרִי (דף סח ע"א) שְׁכִינְתָּא בִּינִיְהוּ
דִּישְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהֵמוֹת כִּד אַתְּבַקְעוּ מִיָּא
וְאֲזִלוּ בְּגוֹ תְהוּמֵי בִּבְשָׂתָא דְּגְלִירוֹ מִיָּא (וּכְלָא
אַתְמַר עַל מֹשֶׁה). (נ"א וְעַל דָּא אֲקָרִי מֹשֶׁה עֲמוֹ) בְּגִין דְּאֲמָסַר
גְּרַמִּיה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אַף עַל
גַּב דְּזַפְאָה הָוָה נַח לָאו אֵיְהוּ כְּדָאִי (בְּגִין)
דְּקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא יִגִּין עַל עֲלָמָא בְּגִינָה.
תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה מְלָה בְּזִכּוֹתֶיהָ אֲלֵא
בְּזִכּוֹת אַבְהָן קְדָמָאִי. אֲבָל נַח לֹא הָוָה

אֵיְהִי הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדָשׁוֹ
- זְהוּ מֹשֶׁה, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָה בֵּין
יִשְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בַּתְּהֵמוֹת -
כְּשֶׁנִּבְקְעוּ הַיָּם וְהִלְכוּ בַתּוֹף
הַתְּהוֹם בִּיבֻשָׁה שֶׁקָּפְאוּ הַיָּם
[וְהַכֵּל נֶאמַר עַל מֹשֶׁה] [נ"א וְעַל דָּא נִקְרָא מֹשֶׁה
עֲמוֹ], מִשׁוּם שֶׁמָּסַר עֲצָמוֹ עַל
יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַף עַל
גַּב שֶׁצְדִיק הִיָּה נַח, אֵינּוּ כְּדָאִי
[כְּדִין] שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגִּין עַל
הָעוֹלָם בְּשִׁבְלוֹ.
בָּא רָאָה, מֹשֶׁה לֹא תִלָּה הַדְּבָר
בְּזִכּוֹתוֹ, אֲלֵא בְּזִכּוֹת הָאֲבוֹת
הֵרֵאשׁוּנִים, אֲבָל לְנַח לֹא הִיָּה לוֹ

במה שיתלה בזכות כמו משה. אמר רבי יצחק, ועם כל זה, פיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא והקמתי את בריתי אתך, הנה לו לבקש עליהם רחמים. והקרוב שהקריב אחר כך - שיקריב אותו מקדם לזה, אולי ישפך הכעס מהעולם.

אמר רבי יהודה, מה הנה לו לעשות, שהרי רשעי העולם היו מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא יקריב קרבן?! אלא ודאי נח פוחד על עצמו הנה בשביל שלא יפגש בו המות בתוך רשעי העולם, שהיה רואה מעשיהם הרעים בכל יום ואיך מכעיסים לפני הקדוש ברוך הוא כל יום.

רבי אלעזר פתח [יצחק אמר, כל פעם שמתרבים רשעי העולם, הצדיק שנמצא ביניהם נתפס בראשונה, שכתוב (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ושנינו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקדשי. ואיך השאיר הקדוש ברוך הוא את נח בין כל אותם הרשעים? אלא כדי שיצאו ממנו תולדות לעולם, שהיה צדיק פראוי.

ועוד, שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו את הפסוק שכתוב (שם א) ואתה כי הזהרת רשע וגו', וכתוב ואתה את נפשך הצלת. מפאן שכל מי שמזהיר את הרשע - אף על גב שלא קבל ממנו, הוא מציל את עצמו, ואותו רשע נתפס בחטאו. ועד כמה יזהיר אותו? עד שיכה אותו, והרי פרושה החברים.

רבי יוסי היה מצוי לפני רבי שמעון יום אחד. אמר לו, מה ראה הקדוש ברוך הוא להשמיד את כל חיות הבר ועוף השמים עם הרשעים? אם בני האדם

ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה. אמר רבי יצחק ועם כל דא כיון דאמר ליה קדשא בריך הוא והקמתי את בריתי אתך הנה ליה למבעי רחמי עלייהו. וקרבנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכף רוגזא מעלמא.

אמר רבי יהודה מאי הנה ליה למעבד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קדשא בריך הוא ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הנה, בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דהנה חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיה מרגזן קמי קדשא בריך הוא כל יומא.

רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, זכאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ונח היה שזיב ליה קדשא בריך הוא בין כל אנון חייביא. אלא בגין דיפקון מגיה תולדין בעלמא דהנה צדיק פדקא יאות.

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מגיה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב, (יחזקאל א) ואתה כי הזהרת רשע וגו'. וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מפאן כל מאן דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מגיה הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חברי.

רבי יוסי הנה שכיח קמיה דרבי שמעון יומא חד, אמר ליה מאי חמא קדשא בריך הוא לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמיא עמהון דחייביא. אי בני נשא חטאן בעירי

חטאו, בהמות ועופות השמים ושאר הבריות מה חטאו? אמר לו, משום שכתוב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כלם היו משחיתים דרכיהם. עזבו את מינם ונדבקו במין אחר.

בא ראה, אותם רשעי העולם גרמו כף לכל הבריות, ורצו להכחיש ^[להשכיח] להכחיש מעשה בראשית, והם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם רציתם ^[להשכיח] להכחיש מעשי ידי? אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אחזיר העולם למים כמו שהיה בהתחלה, מים במים, והרי נתבאר. מפאן והלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר, ^{(ירמיה} **אם** יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. ^{כב)} פמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עינים שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם, שכתוב בו הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. איך רוצים בני אדם להסתתר מחטאיהם ואומרים מי רואנו ומי יודענו, וכתוב ^(ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יחבאו מפניו?

למלך שבנה פלטרין ועשה פתח הארץ מחלות נסתרות. לזמים מרדו בני הארמון במלך. הקיף ^[עיר] עליהם המלך בגינסות. מה עשו? נכנסו והחביאו עצמם פתח נקבי המחלות. אמר המלך, אני עשיתי אותם, ומלפני אתם רוצים להתחבא? זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אני הוא שעשיתי מחלות ועשיתי חשף

ועופי שמיא ושאר ברין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב פי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הוּו מחבלי ארתיהו. שבקי זיניהו ודבקו בזינא אחרא.

תא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל ברין. ובעון ^(לאשכחא) לאפחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל ברין לחבלא ארתיהו כמה דאנון מחבלן. אמר קדשא בריך הוא אתון בעיתו ^(לאשכחא) לאפחשא עובדי ידי, אָנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין פמה דהוה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מפאן ולהלאה אעביד ברין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו רבי חייא פתח ואמר ^(ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. פמה אנון בני נשא אטימי לבא וסתימי עינין דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא לאסתתרא מחובביהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתוב, ^(ישעיה כט) והיה במחשף מעשיהם. לאן יתטמרון מקמיה.

למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר ^(אצער) עליהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמיייהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אָנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. אָנא הוא דעבדית נוקבי

פְּסִירִין וְעֶבְדִית חֲשׂוּכָא וּנְהוּרָא וְאַתּוּן אֵיף
יְכַלִּין לְאַתְמָרָא קַמָּאי.

תָּא חֲזִי, כַּד בַּר נָשׁ חֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה
וְאַמְשִׁיף גְּרַמְיָה לְאַתְפְּסִיא. קַדְשָׁא בְרִיף
הוּא עֶבֶיד בֵּיה דִּינָא בְּאַתְגְּלִיא. וְכַד בַּר נָשׁ
אַדְפִי גְרַמְיָה קַדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּעֵי לְאַסְתְּרָא
לִיה דְּלָא יִתְחַזִּי בְיוֹם אָף יִי. דְּוַדָּאי אֲבַעֵי לִיה
לְאַיִנֵּשׁ (דף טו ע"ב) דְּלָא יִתְחַזִּי קָמִי מְחַבְּלָא כַּד
שְׂרִיא עַל עֲלָמָא דְּלָא יִסְתַּפֵּל בֵּיה. דְּהָא כָּל
אַנוּן דִּיתְחַזוּן קָמִיָּה אֵית לִיה רְשׁוּ לְחַבְּלָא.

וְחֵינּוּ דְקָאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל בַּר נָשׁ דְּעֵינִיָּה
בִּישָׂא, עֵינָא דְמְחַבְּלָא שְׂרִיא עֲלוּי.
וְאִיהוּ מְחַבְּלָא דְעֲלָמָא אֲקָרִי. וְלַבְּעֵי לִיה
לְאַיִנֵּישׁ לְאַסְתְּמָרָא מְנִיָּה וְלָא לְאַתְקַרְבָּא
בְּהַדְיָה דְּלָא יִתְזַק (קַמְיָה). וְאַסִּיר לְמַקְרַב בְּהַדְיָה
בְּאַתְגְּלִיא. וּמִשׁוּם הַכִּי מְאִישׁ רַע עֵין בְּעֵי
לְאַסְתְּמָרָא מְנִיָּה. מְקָמִי מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת
כַּמְּהָ וְכַמְּהָ.

(ועל דא) מַה כְּתִיב בְּבַלְעִם (במדבר כד) וְנָאִם הַגִּבֹּר
שְׂתָם הָעֵין. דְּעֵינָא בִישָׂא הָוָה לִיה וּבְכָל
אַתְר דְּהָוָה מְסַתְּפֵל בֵּיה הָוָה אֲמַשִּׁיף עֲלֵיה
רוּחַ מְחַבְּלָא. וּבְגִין כֶּף הָוָה בְּעֵי לְאַסְתְּפֵלָא
בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּגִין דִּישְׂעִי בְכָל אַתְר דְּעֵינִיָּה
הָוָה מְסַתְּפֵל. מַה כְּתִיב וַיִּשָּׂא בַלְעָם אֶת עֵינָיו
דְּזָקִיף עֵינָא חַד וּמְאִיף עֵינָא חַד בְּגִין
לְאַסְתְּפֵלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּעֵינָא בִישָׂא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן
לְשֶׁבֶטִיו. וְחָמָא דְשְׂכִינְתָּא חֲפִיא עֲלֵיהוּ
וּרְבִיעָא עֲלֵיהוּ מִתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסַר שְׁבֻטִין
תַּחוּתָּהּ וְלָא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ עֵינִיָּה.
אָמַר אֵיף אֵיכּוֹל לְהוּן דְּהָא רוּחַ קַדִּישָׁא
עֲלָאָה רְבִיעָא עֲלֵיהוּ וְחַפְתָּ לוֹן בְּגַדְפָּהָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב פָּרַע שָׁכַב פְּאָרִי, וּכְלָבִיא.

וְאוּר, וְאַתָּם אֵיף תּוּכְלוּ לְהַתְחַבֵּא
מִלְּפָנַי !

בַּא רְאָה, כְּשֶׁאָדָם חוּטֵא לְפָנֵי
רַבּוּנוּ וּמִמְשִׁיף עֲצָמוּ לְהַסְתַּתֵּר,
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא עוֹשֶׂה בּוּ דִין
בְּגִלוּי. וּכְשֶׁהָאָדָם מְטַהֵר עֲצָמוּ,
הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּצָה
לְהַסְתִּירוּ שְׁלֵא יִרְאָה בְיוֹם אָף
ה'. שְׂוַדָּאי שְׂצָרִיף לוֹ לְאָדָם שְׁלֵא
לְהַרְאוֹת לְפָנֵי הַמְּשַׁחִית
כְּשֶׁשׂוּרָה עַל הָעוֹלָם שְׁלֵא יִסְתַּכַּל
בוּ, שְׁהַרִי כָּל אֱלוֹהֵי שְׂנַרְאִים לְפָנָיו,
יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית.

וְזָהוּ מַה שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל
אָדָם שְׁעִינוּ רַעָה - עֵין הַמְּשַׁחִית
שׂוּרָה עֲלוּי. וְהוּא נִקְרָא מְשַׁחִית
הָעוֹלָם. וְצָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁמַר
מִמֶּנּוּ וְלֹא לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו כְּדִי
שְׁלֵא יִצָּק וּלְפָנָיו, וְאַסִּיר לְקַרֵּב
אֵלָיו בְּהַתְגַּלוּת. וּמִשׁוּם כֶּף צָרִיף
לְהַשְׁמַר מְאִישׁ רַע עֵין, וּמִלְּפָנֵי
מְלֵאף הַמּוֹת עַל אַחַת כַּמְּהָ
וְכַמְּהָ.

(ועל זה) מַה פְּתוּב בְּבַלְעָם ? (במדבר
כד) וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׂתָם הָעֵין. שְׁעֵין
רַעָה הִיָּתָה לוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שְׁהִיָּה
מְסַתְּפֵל בוּ, הִיָּה מִמְשִׁיף עֲלוּי אֶת
רוּחַ הַמְּשַׁחִית. וְלִכֵּן רַצָּה
לְהַסְתַּפֵּל בִּישְׂרָאֵל, כְּדִי לְהַשְׁמִיד
בְּכָל מְקוֹם שְׁעֵינּוּ הָיוּ
מְסַתְּפֵלוֹת. מַה פְּתוּב? וַיִּשָּׂא
בַלְעָם אֶת עֵינָיו. שְׁזָקַף עֵין אַחַת
וְהִנְמִיף עֵין אַחַת כְּדִי לְהַסְתַּפֵּל
עַל יִשְׂרָאֵל בְּעֵין רַעָה.

בַּא רְאָה מַה פְּתוּב, וַיִּרְא אֶת
יִשְׂרָאֵל שׂוֹכֵן לְשֶׁבֶטִיו. וְרָאָה
שְׁהַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה עֲלֵיהֶם וּרְוַבְצַת
עֲלֵיהֶם מְתַקְנַת בְּשָׁנִים עֲשׂר
שְׁבֻטִים תַּחְתֵּיהָ, וְאֵין יְכוּלוֹת
עֵינָיו לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. אָמַר, אֵיף
אוּכַל לְהֵם, שְׁהַרִי רוּחַ קְדוּשָׁה
עֲלֵיהֶם וּרְוַבְצַת עֲלֵיהֶם וּמְכַסֶּה
אוֹתָם בְּכַנְפֵיהָ? זָהוּ שְׁכַתוּב פָּרַע
שָׁכַב פְּאָרִי וּכְלָבִיא מִי יְקִימֵנוּ. מִי

מי יקימנו מעליהו בגין דיתגליין
ושלטא עינא עליהו.

מי יקימנו מעליהם כדי שיתגלו
ותשלט עליהם העין.

ועל זה רצה הקדוש ברוך הוא
לכסות את נח, להסתתר מהעין,
שלא תוכל רוח הטמאה לשלט
עליו כדי שלא ישחת, והרי
נתבאר. ויבא נח, כמו שנתבאר
להסתתר מהעין. מפני מי
המבול, ושהרי המים דחקו אותו.
אמר רבי יוסי, ראה מלאך המות
שהיה בא [אליו] ולכן נכנס לתבה
ונשמר בה שנים עשר חדשים [של
השנה]. ולמה שנים עשר חדשים?
נחלקו בה רבי יצחק ורבי
יהודה. האחד אמר שנים עשר
חדש שקף הוא דין הרשעים.
ואחד אמר להשלים צדיק [נ"א
צדי] שנים עשרה דרגות ושאר
הדרגות שהיו ראויים לצאת
מהתבה.

ועל דא קדשא ברוך הוא בעא לחפאי לנח
לאסתתרא מעינא דלא יכיל רוח
מסאבא לשלטא עליה בגין דלא יתחבל והא
אתמר. ויבא נח כמה דאתמר לאסתתרא
מעינא. מפני מי המבול (דקא) דמיין דחקו
ליה. אמר רבי יוסי חמא מלאך המות דהוה
אתי (ד"א ל"ג לנביה) ובגין כף עאל לתיבותא,
ואסתמר בה תריסר ירחי (שתא). ואמאי תריסר
ירחין. פליגי בה רבי יצחק ורבי יהודה. חד
אמר תריסר ירחין דכף איהו דינא דחייביא.
וחד אמר לאשלמא צדיק (נ"א צדוק) דרגין
תריסר ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן
תיבה.

רבי יהודה אמר, ששה חדשים
הם במים וששה חדשים באש,
והרי כאן היו מים, ולמה שנים
עשר חדשים? אמר [ר] רבי יוסי,
בשני דיני הגיהנם נדונו - במים
ואש. במים - שהמים שירדו
עליהם מלמעלה היו צוננים
כשלג. ובאש - שהמים שיצאו
מלמטה היו רותחים כאש. ועל
זה בדין הגיהנם נדונו - באש
ומים [ולכן שנים עשר חדש היו. שאמר רבי
אלעזר, דין הרשעים בגיהנם הם שנים עשר חדשים.
ומרי פרושה. ועל זה כל אותם רשעי העולם נדונים
בשני דינים הללו - במים ואש] עד שהשמדו
מן העולם. ונח היה מסתתר
בתבה והתכסה מן העין
והמשחית ולא קרב אליו,
והתבה הייתה שטה על פני
המים, כמו שנאמר וישאו את
התבה ותרם מעל הארץ.

רבי יהודה אמר שתא ירחי אנון במיא
ושיתא ירחי באשא. והא הכא מייא הוו
אמאי תריסר ירחי. אמר (ליה) רבי יוסי בתרי
דינין דגיהנם אתדנו במיא ואשא. במיא
דמיין דנחתו עליהו מלעילא הוו צנינין
כתלגא. באשא דמיין דנפקי מתתא הוו
רתיחן כאשא. ועל דא בדינא דגיהנם אתדנו
באשא ומייא (ובגין כף תריסר ירחי הוו דאמר רבי אלעזר דינא
דחייביא בגיהנם תריסר ירחי הוו והא אוקמוה. ועל דא כל אנון חייבי עלמא
אתדנו בתרו דינו אליו במיא ואשא) עד דאשתציאו
מעלמא. ונח הוה מסתתר בתיבותא ואתפסי
מעינא ומחבלא לא קריב לגביה, ותיבותא
איהי הוה שטיא על אנפי מיא כמה דאת
אמר וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ.

ארבעים יום לקו, שכתוב ויהי
המבול ארבעים יום על הארץ
וגו'. וכל שאר הזמן נמחו
מהעולם. זהו שכתוב וימחו מן

ארבעים יום לקו. דכתיב ויהי המבול
ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל
שאר זמנא אתמחון מעלמא. הךא הוא
דכתיב וימחו מן הארץ. ווי לון לאנון חייביא

דְּהָא לָא יְקוּמוּן לְאַחֲרֵי בְּעִלְמָא לְמִיקָם
בְּדִינָא הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתָּ
אָמַר, (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית לְעוֹלָם וְעַד. דְּאַפִּילוּ
לְמִיקָם בְּדִינָא לָא יְקוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָא
פָּתַח (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. וְוִי לֹוֹן לְחִיבֵי דְאַנּוּן
חֻטָּאן וּמְרַגְזִין לְמֵאֲרִיחוֹן בְּכָל יוּמָא.
וּבְחֻבְבֵיהוּ דְחִיִּין לָהּ לְשְׂכִינְתָא מֵאַרְעָא.
וְגַרְמִין דְתַסְתַּלַּק מֵעִלְמָא. וּשְׂכִינְתָא אֲקָרִי
אֱלֹהִים. וְעַלָּה פְתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה דְדְחִיִּין
לָהּ לְבַר. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלֹא שְׂרִיָּא
בְּעִלְמָא וְאַסְתַּלַּקַת מִנָּה. וְכַד אֲסְתַּלַּקַת
מֵעִלְמָא, הָא לִית מָאן דִּישְׁגַח בְּעִלְמָא וְדִינָא
שְׁלֵטָא (בְּדִינָא) כְּדִין עֲלוּי. וְכַד יִתְמַחוּן חִיבֵי
עִלְמָא וַיִּסְתַּלְקוּן מִנָּה (דְּעִלְמָא), שְׂכִינְתָא
אֶהְדְּרַת מְדוּרָה בְּעִלְמָא.

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא
דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חִיבֵי דְהוּ
בְּהוּא זְמַנָּא אַמַּאי לָא אֶהְדְּרַת שְׂכִינְתָא
לְאַתְרָה פְּדַבְקְדְּמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלֹא
אַשְׁתָּארוּ בָּהּ שְׂאָר זַפְּאֵי עִלְמָא. אֵלָא (אבֵּל)
בְּכָל אַתְר דְּאָזְלוּ נַחַת וְשׁוּיָאֵת (דף טט ע"א)
מְדוּרָה עֲמֵהוֹן. וּמַה בְּאַרְעָא נוֹכְרָאָה אַחְרָא
לָא אַתְפְּרָשָׁא מְנִייהוּ, כָּל שְׂפָן אִי אַשְׁתָּארוּ
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

וְהָא אַתְמַר. בְּכָל חוּבִין דְחִיבֵי עִלְמָא
דְחִיִּין לָהּ לְשְׂכִינְתָא. חַד מְנִייהוּ
מָאן דְמַחְבֵּל אַרְחִייה עַל אַרְעָא כְּדִאמְרִין.
וּבְגִין כֵּן לָא חָמִי אַנְפִי שְׂכִינְתָא וְלֹא
עָאֵל בְּפִלְטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַלִּין

הָאָרֶץ. אִוִי לָהֶם לְאוֹתָם רְשָׁעִים,
שְׁתַּרְי לֹא יְקוּמוּ לְחַיּוֹת בְּעוֹלָם
לְעַמְד בְּדִין. זְהוּ שְׂכַתוּב וַיִּמְחוּ,
כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים ט) שָׁמֶם מַחִית
לְעוֹלָם וְעַד. שְׂאֵפְלוּ לְעַמְד בְּדִין
לֹא יְקוּמוּ.

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל
הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (שם נז)
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל
הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. אִוִי לָהֶם לְרְשָׁעִים
שְׁחוּטָאִים וּמְרַגְזִים אֶת רְבוּנָם
בְּכָל יוֹם, וּבְחֻטָּאֵיהֶם דְּחוּסִים
אֶת הַשְּׂכִינָה מִן הָאָרֶץ, וְגוֹרְמִים
שְׁתַּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְהַשְּׂכִינָה
נִקְרָאת אֱלֹהִים, וְעַלֵּיהּ כְּתוּב
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

בֵּא רְאָה מַה כְּתוּב, וַיִּשְׂאוּ אֶת
הַתֵּבָה, שְׂדַחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה.
וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, שְׁלֹא שׁוּרָה
בְּעוֹלָם וְהַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהִיא
מְסַתַּלַּקַת מֵהָעוֹלָם, הָרִי אֵין
מִי שְׂיִשְׁגִיחַ בְּעוֹלָם, וְאִזּוּ הַדִּין
שׁוֹלֵט (הדין) עֲלוּי. וּכְשֶׁיִּמְחוּ רְשָׁעֵי
הָעוֹלָם וַיִּסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ (מֵהַשָּׁמַיִם),
הַשְּׂכִינָה מְחֻזְרָה אֶת מְדוּרָה
לְעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא, אַם כֵּן, הָרִי
אָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂנַמְחוּ הַרְשָׁעִים
שְׁהִיוּ בְּאוֹתוֹ זְמַן, אִזּוּ לְמַה
לֹא חֻזְרָה הַשְּׂכִינָה לְמִקּוּמָהּ
כְּבַתְחֻלָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁלֹא
נִשְׂאָרוּ בָּהּ שְׂאָר צְדִיקֵי הָעוֹלָם,
אֵלָא (אבֵּל) בְּכָל מְקוֹם שְׁהִלְכוּ,
יְרֵדָה וְשָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עֲמָהֶם.
וּמַה בְּאַרְץ נְכֻרָה אַחְרַת לֹא
נִפְרְדָה מֵהֶם - כָּל שְׂפָן אַם
נִשְׂאָרוּ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

וְהָרִי אֲמַרְנוּ. בְּכָל הַחֻטָּאִים
שֶׁל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, דְּחוּסִים
אֶת הַשְּׂכִינָה. אַחַד מֵהֶם מִי
שְׂמַשְׁחִית דְּרַכּוּ עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שְׂאֲמַרְנוּ, וְלִכְּן לֹא רוּאָה פְּנֵי
שְׂכִינָה וְלֹא נִכְנָס לְפִלְטְרִין.
וְעַל זֶה כְּתוּב עַל אֵלָה

וימחו מן הארץ את מחוץ מן פלא.
 בא ראה, באותו הזמן שעתידי
 הקדוש ברנף הוא להחיות
 המתים, כל אותם מתים שימצאו
 בחוץ בשאר ארצות נכריות,
 הקדוש ברנף הוא יברא להם
 גולפיהם [נ"א ישמדם בגופם] פראוי.

שהרי עצם אחת שנשארת באדם
 פחת הארץ, אותה עצם תעשה
 כשאר שבעסה, ועליה יבנה
 הקדוש ברנף הוא את כל הגוף.

ולא יתן הקדוש ברנף הוא להם
 נשמות אלא בארץ ישראל,
 שפתיב [יחזקאל לו] הנה אני פתח
 את קברותיכם והעליתי אתכם
 מקברותיכם עמי והבאתי אתכם
 אל אדמת ישראל. שיתגלגלו
 פחת הארץ. ואחר כך מה כתוב?
 ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו',
 שהרי בארץ ישראל יקבלו
 נשמות כל אותם בני העולם,
 פרט לאלו [דור המבול] שנטמאו
 וטמאו את הארץ. באלה כתוב
 וימחו מן הארץ, דוקא מן הארץ.
 ואף על גב שהקשו ונחלקו
 הראשונים על זה. וימחו, כמו
 שנאמר (תהלים ט) ימחו מספר
 חיים.

אמר לו רבי שמעון ודאי שאין
 להם חלק בעולם הבא, שפתיב
 וימחו מן הארץ, וכתוב לעולם
 יירשו ארץ. אבל קומו בדין.
 ועליהם כתוב (דניאל יב) ורבים
 מישגי עפר יקיצו אלה לחיי
 עולם ואלה לתרפות לדראון
 עולם. והמחלקת בזה. אבל הכל
 כפי שבאוה החברים.

וימח את כל היקום אשר על פני
 האדמה. רבי אבא אמר, (את כל) -
 לכלל כל אותם שליטים
 ששולטים הממנים על הארץ,
 וזהו היקום אשר על פני
 האדמה. שכאשר עושה הקדוש
 ברנף הוא דין בבני העולם,

וימחו מן הארץ את מחוץ מן פלא.
 תא חזי, בהוא זמנא דזמין קדשא ברין
 הוא לאחייאה מתייא, כל אנון מתין
 דישתפחון לבר בשאר ארעין נוכראין קדשא
 ברין הוא יברא לון גופייהו (נ"א יוקים לון בגופייהו)
 כדקא חזי. דהא גרמא חד דאשתאר ביה בבר
 נש תחות ארעא ההוא גרמא יתעביד
 כחמירא בעיטה ועליה יבני קדשא ברין הוא
 כל גופא.

ולא יהיב לון קדשא ברין הוא נשמתין אלא
 בארעא דישראל. דכתיב, (יחזקאל לו) הנה
 אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם
 מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת
 ישראל. דיתגלגלון תחות ארעא. ולבתר מה
 כתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו'. דהא
 בארעא דישראל יקבלון נשמתין כל אנון בני
 עלמא. בר אלין (ברא דטופנא) דאסתאבו וסאיבו
 ארעא. דבאלין פתיב וימחו מן הארץ. מן
 הארץ דייקא. ואף על גב דאקשו ואפליגו
 קדמאי על דא. וימחו כמה דאת אמר, (תהלים
 ט) ימחו מספר חיים.

אמר ליה רבי שמעון ודאי לית לון חולקא
 בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן הארץ.
 וכתיב לעולם יירשו ארץ. אבל יקומו בדין.
 ועלייהו כתיב, (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת
 עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות
 ולדראון עולם. ופלוגתא בהא אבל פלא כמה
 דאוקמוה חברייה:

וימח את כל היקום אשר על פני האדמה.
 רבי אבא אמר (את כל) ללאכלא כל אנון
 שליטין דשליטין ממנן על ארעא. ודא הוא
 היקום אשר על פני האדמה. דכד עביד
 קדשא ברין הוא דינא בבני עלמא אעבר

לֹאנוּן שְׁלִיטִין דְּמִמְנָן עַל־יְהוּ בְּקִדְמִיתָא
 וּלְבַתֵּר לֹאנוּן דִּיתְבִּי תַחוּת גְּדַפְיִיהוּ דְכְּתִיב
 (ישעיה כד) יִפְקֹד יי עַל צְבָא הַמְרוֹם בְּמְרוֹם
 וּלְבַתֵּר עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְהִיךְ מִתְעַבְרֵן קַמִּיהּ. אָלָא אַעֲבַר לֹון בְּנוּרָא
 דְדָלִיק הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי ה'
 אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא אֵל קִנָּא. אָשָׁא (הוּא)
 דְאָכִיל אָשָׁא. הַהוּא יְקוּם דְעַל־יְהוּ (נ"א מַעֲבָר)
 בְּאָשָׁא. וְאִנּוּן דִּיתְבִּי תַחוּתִייהוּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי
 כְּף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.
 וּלְבַתֵּר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֵלִין דְלִתְתָא.
 וַיִּשְׁאָר אֶף נַח. אֶף לְמַעוּטֵי. דְלֹא אֲשַׁתְּאָרוּ
 בְּעֵלְמָא בַר נַח וַדְעַמִּיה בְּתִיבוּתָא. רַבִּי יוֹסִי
 אֹמֵר חֲגִיר הָוָה דְאֶפִּישׁ לִיה אַרְיָא וְהָא
 אוֹקְמוּהָ:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל
 הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא
 פִּתַח (משלי כב) עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הָאִי קָרָא
 אֲתָמַר עַל נַח דְעָאֵל לְתִיבוּתָא וְאִסְתַּתֵּר בַּה.
 וְעָאֵל לָגוּ תִיבוּתָא בְּזַמְנָא דְמִיָּיא דְחִקוּ לִיה.
 וְהָא אֲתָמַר דְעַד לֹא עָאֵל לְתִיבוּתָא חָמָא לִיה
 לְמֵלֶאךְ הַמּוֹת דְאִזִּיל בִּינְיִיהוּ וְאִסְתַּר לֹון.
 כִּיּוֹן דְחָמָא לִיה, עָאֵל לַתְּבָה וְאִסְתַּתֵּר בְּגִוְהָ.
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה
 רָעָה דָּא מְלֶאךְ הַמּוֹת וְנִסְתָּר מִקַּמִּיהּ הָדָא
 הוּא דְכְּתִיב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (וַיִּסְתַּר
 לֹא כְּתִיב), אֲהַדְרַר עַל מַה דְאֲתָמַר בְּזַמְנָא
 דְמוֹתָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא בַר נַשׁ חַפִּים יִסְתַּר וְלֹא
 יְקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזֵּי קַמִּי מְחַבְּלָא. בְּגִין
 דְכִיּוֹן דְאֲתִיִּיהִיב לִיה רְשׁוּ, יַחֲבַל כָּל אִנּוּן
 דִּישְׁתַּפְּחוּן קַמִּיהּ וַיַּעֲבְרוּן קַמִּיהּ בְּאֲתַגְלִיָּיא.

מַעֲבִיר אֶת אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים
 הַמְּמַנִּים עֲלֵיהֶם בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
 כֵּן אֶת אוֹתָם שְׂיוֹשְׁבִים תַּחַת
 כְּנַפְיָהֶם, שְׁכַתוֹב (ישעיה כד) יִפְקֹד
 ה' עַל צְבָא הַמְרוֹם בְּמְרוֹם, וְאַחַר
 כֵּן - עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל
 הָאֲדָמָה.

וְאִיךְ מַעֲבָרִים מִלְּפָנָיו? אֵלָא
 מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ שְׂדוּלְקַת. זְהוּ
 שְׁכַתוֹב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ
 אֹכֵלָה הוּא אֵל קִנָּא. אֵשׁ [הוּא]
 שְׂאוּכֵלֶת אֵשׁ. אוֹתוֹ שְׁעוּמַד
 מַעֲלֵיהֶם (נ"א עוֹבֵר) בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם
 שְׂיוֹשְׁבִים תַּחַתִּיהֶם בְּמִים.
 וּמִשׁוּם כֵּן וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם
 אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאַחַר כֵּן
 מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד
 עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, כָּל
 אֵלוֹ שְׁלֵמָטָה. וַיִּשְׁאָר אֶף נַח - אֶף
 לְמַעַט. שְׁלֵא נִשְׂאָרוּ בְּעוֹלָם רַק
 נַח וּמִי שְׁעֵמוּ בַתְּבָה. רַבִּי יוֹסִי
 אָמַר, שְׁהִיָּה חֲגִיר, שְׁהַפִּישׁוּ
 אַרְיָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל
 הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
 בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא פִּתַח, (משלי כב)
 עָרוֹם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פְּסוּק זֶה
 נֶאֱמַר עַל נַח שְׁנַכְנַס לַתְּבָה
 וְהִסְתַּתֵּר בַּה, וְנַכְנַס לַתּוֹךְ הַתְּבָה
 בְּזַמֵּן שְׁהַמִּים דְחִקוּ אוֹתוֹ. וְהָרִי
 נֶאֱמַר שְׁעַד שְׁלֵא נַכְנַס לַתְּבָה,
 רָאָה אֶת מְלֶאךְ הַמּוֹת שְׁהוֹלֵךְ
 בִּינְיָהֶם וּמְקִיף אוֹתָם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 אוֹתוֹ, נַכְנַס לַתְּבָה וְהִסְתַּתֵּר
 בַּתּוֹכָה. זְהוּ שְׁכַתוֹב עָרוֹם רָאָה
 רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה - זְהוּ
 מְלֶאךְ הַמּוֹת, וְנִסְתַּר מִלְּפָנָיו. זְהוּ
 שְׁכַתוֹב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עָרוֹם רָאָה רָעָה
 וְנִסְתָּר, (לֹא כְּתוּב וַיִּסְתַּר) חֲזַר עַל מַה
 שְׁנֵאֲמַר, בְּזַמֵּן שְׁהַמּוֹת שְׂרִוִי
 בְּעוֹלָם, כִּן אָדָם חָכַם יִסְתַּתֵּר וְלֹא
 יַעֲמַד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאָה לְפָנֵי
 הַמַּשְׁחִית, מִשׁוּם שְׁכִיּוֹן שְׁנַתְנָה

לו הַרְשׁוּת, הוּא יִשְׁחִית אֶת כָּל
אוֹתָם שְׁנִמְצָאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים
לְפָנָיו גְּלוּי. וְסוּף הַפְּסוּק -
וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ. עָבְרוּ
לְפָנָיו וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנִעְנְשׂוּ.
דְּבַר אַחַר עָבְרוּ - עָבְרוּ עַל
מִצְוָה זוֹ [נִי"א שֶׁל רְבוּנָם] וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר
אַחַר עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתַּר - זֶה
נַח. וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ - אֵלוּ
בְּנֵי דוּרוֹ [וְנִעְנְשׂוּ]. כִּינּוּן שֶׁהִסְתַּתֵּר
וְהִשְׁתַּהֵּה שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר
כִּף וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, [וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח]
בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהִדִּין נַעֲשֶׂה,
לֹא כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. כִּינּוּן שֶׁנַּעֲשֶׂה
[בּוֹ] הִדִּין וְנִאֲבָדוּ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם,
אִז כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. שֶׁהָרִי כִּפְאֶשֶׁר
הִדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, לֹא נִמְצְאָת
הַתַּחֲבֻרוֹת, וְהִמְשִׁחִית שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם. כִּינּוּן שֶׁעָבַר הִדִּין וְשִׁכַּף
הַרְגוֹ, שֶׁב הַכַּל לְמַקְוָמוֹ, וְלִכְן
כְּתוּב כִּפְאֵן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח,
שֶׁבּו שׁוֹרָה זְכוֹר, שֶׁנַּח אִישׁ צַדִּיק
כְּתוּב בּוֹ.

כְּתוּב (תְּהִלִּים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל
בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוּי אַתָּה
תְּשַׁבְּחָם. בְּשַׁעַה שֶׁהִים קוֹפֵץ
בְּגְלוּי וְהִתְהוּמוֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח חוּט
אֶחָד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁף אֶת גְּלוּי
וְשׁוֹכֵף זַעֲפוֹ, וְאִין מִי שִׁיּוֹדֵעַ
אוֹתוֹ.

יִוָּה יָרַד לַיָּם וְהִזְדַּמֵּן לוֹ אוֹתוֹ
הַדָּג וּבִלַּע אוֹתוֹ, אִיךָ לֹא יִצָּאָה
נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ וְלֹא פָּרְחָה מִיָּד?
אֵלָּא מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלֵט בְּאוֹתָהּ גֵּאוֹת שֶׁל הַיָּם,
וְאוֹתָהּ גֵּאוֹת הַיָּם הִיא חוּט אֶחָד
שֶׁל הַשְּׂמַאל שֶׁמַּעֲלָה אֶת הַיָּם
לְמַעֲלָה, וּבּוֹ הוּא מְתַעֲלָה. וְאִם
לֹא אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו
מִצַּד הַיָּמִין, לֹא יַעֲלָה לְעוֹלָמִים.
שִׁכְפָאֶשֶׁר [שְׁכִינּוּ] שְׂאוֹתוֹ הַחוּט
יָרַד לַיָּם, וְהִים אוֹחֵז בּוֹ, אִז

וְסוּפָא דְקָרָא וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ עָבְרִין
קָמִיה וְאִתְחַזְזִין קָמִיה וְנִעְנְשׂוּ.

דְּבַר אַחַר עָבְרוּ, עָבְרוּ פְקוּדָא (דָּא) (נִי"א דְמֵאֲרִיחִין)
וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר אַחַר עָרוּם רָאָה רָעָה
וְנִסְתַּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עָבְרוּ וְנִעְנְשׂוּ אֵלִין בְּנֵי
דְרִיָּה. (וְנִעְנְשׂוּ), כִּינּוּן דְאִסְתַּתֵּר וְאִשְׁתַּהֵּי תַּמָּן כָּל
הַהוּא זְמַנָּא. (דף סט ע"ב) לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח) תָּא חֲזִי
בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא אִתְעַבִּיד לֹא כְּתִיב בִּיה
זְכִירָה. כִּינּוּן דְאִתְעַבִּיד (בִּיה) דִּינָא וְאִתְאֲבִידוּ
חֲזִיבֵי עֲלָמָא, כִּדִּין כְּתִיב בִּיה זְכִירָה. דְּהָא כִּד
דִּינָא שְׂרִיא בְּעֲלָמָא אִתְחַבְּרוּתָא לֹא אִשְׁתַּכַּח.
וּמַחֲבָלָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא. כִּינּוּן דְאִתְעַבֵּר
דִּינָא וְאִשְׁתַּכִּיף רּוּגְזָא, תָּב כִּלָּא לְאִתְרִיָּה.
וּבְגִין כִּף כְּתִיב הָכָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.
דְּבִיה שְׂרִיא זְכוֹר. דִּנַּח אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בִּיה.
כְּתִיב, (תְּהִלִּים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם
בְּשׂוֹא גְלוּי אַתָּה תְּשַׁבְּחָם. בְּשַׁעֲתָא
דִּימָא קָפִיץ בְּגִלְגּוּלֵי וְתִהוּמֵי סְלָקֵי וְנַחֲתֵי,
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂדֵר חַד חוּטָא מִסְטָרָא
דִּימִינָא וּמְשִׁיף גִּלְגּוּלֵי וְשִׁכִּיף זַעֲפִיָּה וְלִית
מָאן דִּידַע לִיה.

יִוָּה נַחַת לִימָא וְאִזְדַּמֵּן לִיה הַהוּא נוּנָא
וּבִלַּע לִיה. הִיךָ לֹא נִפְקַת נִשְׁמָתִיה מִנִּיה
וְלֹא פָּרְחָא מִיָּד. אֵלָּא בְּגִין דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
שְׁלִיט בְּהַהוּא גֵּאוֹתָא דִימָא. וְהַהוּא גֵּאוֹתָא
דִימָא הוּא חַד חוּטָא דְשְׂמָא לֹא דְסְלִיק לִיה
לִימָא לְעִילָא וּבִיה אִסְתַּלַּק. וְאִי לָאו הַהוּא
חוּטָא דְמִטֵּי לִיה מִסְטָרָא דִימִינָא לֹא סְלָקָא
לְעֲלָמִין. דְכַד (דְּכִינּוּ) דְהַהוּא חוּטָא נַחֲתֵי לִימָא
וְיִמָא אִתְאֲחִיד בְּהַ כִּדִּין אִתְעָרִין גִּלְגּוּלֵי
וְשִׁאֲגֵן לְמִטְרָף טְרָפָא. עַד דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

מתעוררים הגלים ושואגים לטרף טרף, עד שהקדוש ברוך הוא משיב אותו [אותם] לאחור ושבים למקומם.

זהו שפתיב בשוא גליו אתה תשפחם. תשפחם את אותם גלי הים. תשפחם - תשבר אותם לחזר למקומם. דבר אחר, תשפחם ממש. שבח הוא להם משום שעולים לראות בהשתוקקות. מכאן, כל מי שנכסף להסתכל ולדעת, אף על גב שלא יכול [ג"א ולא נהנים לו רשות] - השבח הוא שלו, וכלם משפחים אותו.

אמר רבי יהודה, נח, כשהיה בתבה, היה פוחד שלא יזכר אותו הקדוש ברוך הוא לעולמים. וכיון שנעשה הדין ונעברו רשעי העולם, אז מה פתוב? ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר, בא ראה, בשעה שהדין שרוי בעולם, לא צריך לאדם שיזכר שמו למעלה ולפני הקדוש ברוך הוא בעולם]. שהרי אם נזכר שמו, נזכרים [כל] חטאיו ויבואו להשיגו בו. מנין לנו? משונמית. שאותו היום היה יום טוב של ראש השנה, והקדוש ברוך הוא דן את העולם, ואז אמר לה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? זה הקדוש ברוך הוא, שאז נקרא מלך. מלך הקדוש. מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. איני רוצה שיזכרו אותי וישגיחו בי, אלא בתוך עמי. מי שמכניס ראשו בין העם [גלו], לא ישגיחו עליו לדון אותו לרע. משום כך אמרה בתוך עמי.

בא ראה, נח, בשעה שהרגו היה שרוי בעולם, לא נזכר. כיון שעבר הדין, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח. עכשו נזכר שמו. דבר אחר ויזכר אלהים את נח, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

אתיב ליה (ליו) לאחורא ותבין לאתרייהו. ה'רא הוא דכתיב בשוא גליו אתה תשפחם. תשפחם לאנון גלי ימא. תשפחם תתבר לון לאתבא לאתרייהו. דבר אחר תשפחם ממש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתפלא ולמנדע אף על גב דלא יכול [ג"א ולא נהבין ליה רשותא] שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה.

אמר רבי יהודה נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא בריה הוא לעלמין. וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדין מה כתיב ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דידבר שמייה לעילא (קמיה דקדשא בריה הוא בעלמא). דהא אי אדבר שמייה ידפרון חובוי (גלו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דהווא יומא יום טוב דראש השנה הוה וקדשא בריה הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? דא קדשא בריה הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידפרון לי וישגחון בי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (בלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיני כך אמרה בתוך עמי.

תא חזי, נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדבר. כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכר אלהים את נח השתא אדבר שמייה. דבר אחר ויזכר אלהים את נח כמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

רבי תזקקה הנה הולך
מקפוטקיא ללוד. פגע בו רבי
ייסא. אמר לו, תמהני עלך
שאתה לבד, שהרי שנינו שלא
יצא אדם יחידי לדרך. אמר לו,
תינוק אחד הלך עמי, והוא בא
אחרי. אמר לו, ועל זה אני תמה,
איך הולך עמך מי שלא תדבר
עמו דברי תורה? שהרי שנינו,
כל מי שהולך בדרך ואין עמו
דברי תורה, מסתכן בנפשו. אמר
לו, כך זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר
לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום
אתה? אמר לו, מעיר לוד,
ושמעתי שהאיש הזה החכם
הולך לשם, וזמנתי עצמי
לעבודתו וללכת עמו. אמר לו,
בני, אתה יודע דברי תורה? אמר
לו, אני יודע, שהרי אבי למד
אותי בפרשת קרבנות, והרפנתי
אזני למה ששניה אומר עם אחי,
שהוא גדול ממני. אמר לו רבי
ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה'
ויקח מכל בהמה הטהרה ומכל
העוף הטהור ויעל עלת במזבח.
ויבן נח מזבח - זהו המזבח
שהקריב בו אדם הראשון. למה
נח הקריב עולה, שהרי עולה לא
עולה אלא בשביל הרהור ורצון
הלב, ונח במה חטא? אלא נח
הרהר ואמר: הרי הקדוש ברוך
הוא גזר דין על העולם שיחרב,
אולי משום שמציל אותי פקעה
כל זכותי ולא תשאר לי זכות
בעולם? מיד - ויבן נח מזבח
לה'.

אותו מזבח שבו הקריב אדם
הראשון היה. אם כך, אז למה
ויבן? אלא משום שרשעי
העולם גרמו שלא עמד במקומו.
כיון שבא נח, כתוב בו ויבן.
ויעל עלת, כתוב עלת, אחד.

רבי תזקקה הנה אזיל מקפוטקיא ללוד. פגע
ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך
דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר נש
יחידי בארעה. אמר ליה רביא חד אזיל
בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא
תוהנא איך אזיל בהדרך מאן דלא תשתעי
ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן
דאזיל בארעה ולא עמיה מלי דאורייתא
אסתכן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי.

אדהכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי
ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה
מקרתא לוד ושמענא דהאי בר נש חפים
אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך
בהדיה. אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא.
אמר ליה ידענא דהא אבא הנה אוליף לי
בפרשת קרבנות וארכינא אודנאי למאי דהנה
אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה
רבי ייסא ברי אימא לי.

פתח ואמר ויבן נח מזבח ליי ויקח מפל
הבהמה הטהורה ומפל העוף הטהור
ויעל עולות במזבח. ויבן נח מזבח, דא איהו
מזבח דאקריב ביה אדם קדמאה. נח (דף ע"ב א)
אמאי קריב עולה. דהא עולה לא סלקא אלא
בגין הרהורא ורעותא דלבא ונח במה חב.
אלא נח הרהר ואמר הא קדשא בריך הוא
גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין
דשזיב לי כל זכותא פקע לי ולא ישתאר לי
זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח ליי.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון
הנה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין
דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה.
כיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עולות
עלת פתיב חדא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

כְּתוּב (ויקרא א) עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ לְהוֹי [לְעוֹלָם עֲלֶה עוֹלָה וְזָכַר. אַם]
עוֹלָה - עוֹלָה זָכַר וְלֹא עוֹלָה
נְקִבָה, שְׁכָתוּב זָכַר תָּמִיד
יִקְרִיבוּנוּ. לְמָה כְּתוּב אִשָּׁה, שְׁהָרִי
אֵשׁ צְרִיכָה לְהַמְצִיא שָׁם?.

אֲרָא אָף עַל גַּב שְׁעוֹלָה נְקִרְבַת
זָכַר וְלִמְקוּמָהּ נְקִרְבַת, הַנְּקִבָה
לֹא צְרִיכָה לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אֲלֹא
עָמָה נְקִרְבַת, בְּשִׁבְלִי לְחִבְרָה זֶה עִם
זֶה. שְׁעוֹלָה הַנְּקִבָה אֶל הַזָּכֵר
לְהַתְחַבֵּר כְּאַחַד, וְאָף עַל גַּב
שְׁאִשָּׁה לְשׁוּם אִישִׁים.

נַח הִיָּה צְרִיף לְהִקְרִיב עוֹלָה,
שֶׁהוּא בְּמִקּוֹם שֶׁל הַזָּכֵר, עֲשֵׂה
אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַתְחַבֵּר
וְלִהְיוֹת לְתַבָּה, וְעַל זֶה הִקְרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ הִי.
שְׁהַתְחַבֵּר [עִמָּה] הַשְּׂמֹאל בְּנְקִבָה.
שְׁהָרִי [כָּל] נְקִבָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל
בְּאֵה, וְזָכַר מִצַּד הַיָּמִין
בְּהַתְדַבְּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְלִכְּן נְקִרְבַת
[עוֹלָה] נְקִבָה אִשָּׁה. אִשָּׁה - קָשֶׁר
שֶׁל הָאֵהָבָה שְׁאוּחֵז בָּהּ הַשְּׂמֹאל
לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלְהַתְקַשֵּׁר
כְּאַחַד, וְלִכְּן כְּתוּב עֲלֶה הוּא
אִשָּׁה, הַקָּשֶׁר שֶׁל זָכֵר וְנְקִבָה זֶה
עִם זֶה.

וַיִּרְחַ ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכָתוּב
אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ. אִשָּׁה, כִּף
שְׁמַעְנוּ - עֵשֶׂן וְאֵשׁ מְחַבְּרִים
כְּאַחַד, שְׁהָרִי אֵין עֵשֶׂן בְּלֹא אֵשׁ,
כִּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי
עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה'
בְּאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ יוֹצֵאת מִבְּפָנִים
וְהוּא זָק, וְאוּחֵז בְּדָבָר אֶחָד
בְּחוּץ שְׁאֵינוֹ זָק כִּף, וְנִאָּחֲזִים זֶה
בְּזֶה, וְאֵז עוֹלָה הָעֵשֶׂן. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהָאֵשׁ אוּחֵזת
בְּדָבָר הַמְתַּפְּעֵל, וְסִימָן לְדָבָר -
הַחֲטָם שְׁיִוצֵא בּוֹ עֵשֶׂן מִחוּץ אֵשׁ.
וְעַל זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים לג) יִשְׁמִימוּ
קְטוֹרֶה בְּאַפְּךָ. מִשׁוּם שְׁחוֹזְרַת

אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִי (לְעוֹלָם עוֹלָה סִלְקָא דְכָר. אִי) עוֹלָה
סִלְקָא דְכָר וְלֹא סִלְקָא נְוִקְבָא דְכָתִיב זָכַר
תָּמִיד יִקְרִיבוּנוּ. אֲמֵאִי כְּתִיב אִשָּׁה דְהָא אֵשׁ
בְּעֵי לְאַשְׁתַּפְּחָא תַמְזָן.

אֲרָא אָף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתִקְרִיב דְכָר.
וְלֹאֲתִרִיהּ אֲתִקְרִיב. נְוִקְבָא לֹא בְּעֵיא
לְאַתְפְּרָשָׁא מִנִּיהּ, אֲלֹא בָהּ אֲתִקְרִיב בְּגִין
לְחִבְרָא דָא בְּדָא. דְּסִלְקָא נְוִקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא
לְאַתְחַבְּרָא כְּחֵדָא. וְאָף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוּם
אִישִׁים.

נַח אֲצִטְרִיף לִיהּ לְמִקְרִב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר
דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיהּ קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא
לְאַתְחַבְּרָא וְלֹאֲעֲלָאָה בְּתִיבָה. וְעַל דָּא אֲקִרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ הִי דְּאַתְחַבְּרָא (כָּה)
שְׂמֹאלָא בְּנְוִקְבָא. דְּהָא (כָּל) נְוִקְבָא מְסִטְרָא
דְּשְׂמֹאלָא קָא אֲתִיא וְדְכוּרָא מְסִטְרָא דִּימִינָא
בְּאַתְדַבְּקוֹתָא דָא בְּדָא. וּבְגִין כִּף אֲקִרִי (עוֹלָה)
נְוִקְבָא אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוֹ דְּרַחֲמִימוֹ דְּאַחִיד בָּהּ
שְׂמֹאלָא לְסִלְקָא לָהּ לְעִילָא וְלֹאֲתִקְשֵׁרָא
כְּחֵדָא. וּבְגִין כִּף (ר"א כְּתִיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה.
קְשִׁירוֹ דְּזָכֵר וְנְוִקְבָא דָא בְּדָא :

וַיִּרְחַ יי אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכָתִיב אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ. אִשָּׁה הִכִּי שְׁמַעְנָא תִנְנָא וְאִשָּׁא
מְחַבְּרִין כְּחֵדָא. דְּהָא לִית תִּנְנָא בְּלֹא אִשָּׁא
כְּמָה דְכָתִיב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי עֵשֶׂן כָּלֹ מִפְּנֵי
אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו יי בְּאֵשׁ.

תָּא חֲזִי, אֵשׁ נְפִיק מִלְּגִיו וְאִיהוּ זָק. וְאַחִיד
בְּמִלָּה אֲחֵרָא לְבַר דְּלֹאוֹ אִיהוּ זָק הִכִּי
וְאַתְאַחֲדֵן דָּא בְּדָא וְכִדִּין תִּנְנָא סִלְקָא. מֵאִי
טַעְמָא בְּגִין דְּאַתְאַחֲדִיד אִשָּׁא בְּמִלָּה דְרַגִּישׁ.
וְסִימָנִיף חוּטְמָא דְנְפִיק בִּיהּ תִנְנָא מִגּוֹ אִשָּׁא.
וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים לג) יִשְׁמִימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפְּךָ.
בְּגִין דְּאַהֲדַר אִשָּׁא לְאַתְרִיהּ. וְחוּטְמָא

הָאֵשׁ לְמִקְוָמָהּ. וְהַחֲטָטִים [מתפעל]
נֶאֱסַף בְּאוֹתוֹ רֵיחַ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ,
עַד שֶׁנֶּאֱחָזוּ הַכֹּל וְחֹזֵר לְמִקְוָמוֹ,
וְנִקְרַב הַכֹּל לְתוֹךְ הַמִּחְשָׁבָה
וְנִעְשָׂה רִצּוֹן אֶחָד. וְאֵז רֵיחַ נִיחַח,
שֶׁנֶּחַח הִרְגֹּז וְנִעְשָׂה נַחַח.

שְׁהָרִי הַעֲשֵׂן נֶאֱסַף וְנִכְנָס
וּמִתְקַמֵּט בְּאֵשׁ, וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת
בְּעֵשֶׂן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם לְפָנַי
וּלְפָנֶיךָ עַד שֶׁנֶּחַח הִרְגֹּז. וְכִשְׁהַכֹּל
נֶאֱחָזִים [אוחז] זֶה בְּזֶה וְנַח הִרְגֹּז,
אֵז הוּא מְנוּחָה וְקָשֶׁר אֶחָד
וְנִקְרָאת נַחַח. נַחַח הַרוּחַ חֲדוּת
הַכֹּל כְּאֶחָד. הָאֲרֵת הַגְּרוּת הָאֲרֵת
הַפְּנִים. וְלִכְן כְּתוּב וַיִּרַח ה' אֶת
רֵיחַ הַנִּיחַח, כְּמוֹ מִי שֶׁמְרִיחַ
וְכֹכֹס הַכֹּל לְתוֹךְ מִקְוָמוֹ.

כֹּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וּמָה
כֹּל הַטוֹב הַזֶּה פִּתַח יָדָךְ וְלֹא
יִדְעֵתִי בּוֹ? אָמַר, אֲחֹזֵר מִהֲדַרְךָ
וְנִתְחַבֵּר עִמָּךְ. הֲלֹכּוּ. אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, בְּדַרְךָ זֶה עִם הַשְּׂכִינָה
גִּלְךָ, שְׁהָרִי מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ. אֲחֹז
בְּיַדִּי אוֹתוֹ תִּינוּק וְהֲלֹכּוּ. אָמַר לוֹ,
אָמַר לָנוּ פְּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם
שֶׁאֵבִיד אָמַר לָךְ.

פִּתַח אוֹתוֹ הַתִּינוּק וְאָמַר, (שיר א)
יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא
הַשְּׂתוֹקָקוֹת הַעֲלִינָה שִׁינָא
וְשִׁינָא רִצּוֹן מִהִפָּה לְנֶשֶׁק, וְלֹא
יֹצֵא מִהַחֲטָט כְּאֶשֶׁר יֹצֵאת אֵשׁ.
שְׁהָרִי כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר הִפָּה לְנֶשֶׁק,
יֹצֵאת אֵשׁ בְּרִצּוֹן בְּפָנִים
מֵאִירוֹת, בְּחֲדוּת הַכֹּל,
בְּהַתְדַּבְּקוֹת שֶׁל מְנוּחָה.

וּמִשּׁוּם כֶּף פִּי טוֹבִים דִּוְדִּיק מִיָּין.
מֵאוֹתוֹ יִין [יין] הַמְשַׁמֵּחַ וּמֵאִיר
פְּנִים וְהַעֲיִנִים מִחִיכוֹת, וְנִעְשָׂה
הַרְצוֹן. וְלֹא מִהֵינן הַמְשַׁכֵּר
[שְׂמִשְׁכִּיר] וְעוֹשָׂה רִגְזוֹ וּמִחֲשִׁיף
פְּנִים, וְהַעֲיִנִים לוֹהֲטוֹת יִין שֶׁל
רִגְזוֹ. וְעַל זֶה, מִשּׁוּם שִׁינן זֶה טוֹב
מֵאִיר הַפְּנִים וּמִשְׁמַח הַעֲיִנִים
וְעוֹשָׂה הַשְּׂתוֹקָקוֹת שֶׁל אַהֲבָה,

(אתרניש) אֶתְפָּנִישׁ בְּהוּא רִיחָא לָגוּ לָגוּ עַד
דְּאֶתְאַחִיד כְּלָא וְתַב לְאֶתְרִיהּ. וְאֶתְקָרִיב כְּלָא
לָגוּ מִחְשָׁבָה וְאֶתְעַבִּיד רְעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין
רֵיחַ נִיחַח. דְּנַח רוּגְזָא וְאֶתְעַבִּיד נִיחָא.

דְּהָא תְּנַנָּא אֶתְפָּנִישׁ וְעִיל וְקָמִיט בְּאֶשָּׁא
וְאֶשָּׁא אֶחִיד בְּתַנְנָא וְעִילִי תְרוּוִייהוּ
לָגוּ לָגוּ עַד דְּנַח רוּגְזָא. וְכַד אֶתְאַחִיד (אחיד)
כְּלָא דָּא בְּדָא וְנַח רוּגְזָא, פְּדִין הוּא נִיחָא,
וְקָשִׁירוּ חַד וְאֶתְקָרִי נִיחָא. נִיחָא דְרוּחָא
חֲדוּתָא דְכֻלָּא כְּחֲדָא. נְהִירוּ דְבוּצִינִין נְהִירוּ
דְאַנְפִין. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב, וַיִּרַח יי אֶת רֵיחַ
הַנִּיחַח. כְּמֵאן דְּאָרַח וְכִנִּישׁ כְּלָא לָגוּ אֶתְרִיהּ.
אֶתָּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקִיהּ. אָמַר וּמָה כֹּל הַדִּין
טְבָא אֵית תַּחוּת יָדְךָ וְלֹא יִדְעָנָא בֵּיהּ.
אָמַר אֶהֱדַרְנָא מִן אוּרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהַדְךָ.
אָזְלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֶרְחָא דָּא בְּהַדִּי
שְׂכִינְתָּא נְהִיךְ דְּהָא מִתְקַנָּא קִמְן. אֶחִיד בִּידָא
דְּהוּא יְנוּקָא וְאָזְלוּ. אָמַרוּ לִיהּ אִימָא לָן
קָרָא חַד מֵאֲנוּן דְּאָמַר לָךְ אָבוּךְ.

פִּתַח הוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר השירים א) יִשְׁקֵנִי
מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא
עֲלָאָה דִּיפּוּק (דִּיפּוּקָא) רְעוּתָא מְפּוּמָא לְנֶשֶׁקָא
וְלֹא נְפִיק מִחוּטְמָא כַּד אֶשָּׁא נְפָקָא, דְּהָא כַּד
אֶתְחַבֵּר פּוּמָא לְנֶשֶׁקָא נְפִיק אֶשָּׁא בְּרְעוּתָא
בְּנְהִירוּ דְאַנְפִין בְּחֲדוּהּ דְכֻלָּא בְּאֶתְדַבְּקוּתָא
דְנִיחָא.

וּבְגִין כֶּף פִּי טוֹבִים דִּוְדִּיק מִיָּין. מֵהוּא יִין
דְּמִחְדִּי וְנְהִיר אַנְפִין וְחִיכִין עֵינִין
וְעַבִּיד רְעוּתָא. וְלֹאוּ מִיָּין דְּמִשְׁכֵּר (דִּשְׁכֵּר)
וְעַבִּיד רוּגְזָא וְאַחֲשִׁיף אַנְפִין וְלִהְטָאן עֵינִין
יִין דְרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְחַמַּר דָּא טַב, נְהִיר
אַנְפִין וְחֲדִי עֵינִין וְעַבִּיד תִּיאוּבְתָא דְרַחֲמִימוּ,
מְקָרִיבִין לִיהּ כֹּל יוּמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (דף טו)

ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְשִׁתִּי לִיָּה חֲדֵי לִיָּה וְעֵבִיד לִיָּה נְיִיחָא דְכְתִיב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ יִיָּן רְבִיעִית הֵהִיִן. וּבְגִין כֶּךָ פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מֵיָּיִן. מֵהֵהוּא יִיָּן דְאֲתַעֲר רְחִימוּתָא וְתִיאוּבְתָא.

וּבְרָא כְּמָה דְלִתְתָא אֲתַעֲר רְחִימוּתָא דְלַעֲיִלָא. תְּרִין שְׂרָגִין פִּד אֲתַדְעָךְ נְהוּרָא דְלַעֲיִלָא בְתַנְנָא דְסְלִיק מֵהֵהוּא דְלִתְתָא אֲתַדְלִיק הֵהוּא דְלַעֲיִלָא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הֵכִי הוּא וְדָאֵי דְעַלְמָא עֲלָאָה תִלְיָא בְתַתְּאָה וְתַתְּאָה בְעַלְאָה, וּמִזְמַנָּא דְאֲתַחְרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא בְרַכָּאֵן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ לַעֲיִלָא וְתַתָּא. לְאַחְזָאָה דְדָא בְדָא תִלְיָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְרַכָּאֵן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ וּלְוֹטִין אֲשַׁתְּפַחוּ, דְהָא יְנִיקוּ דְכֻלָּא בְהֵהוּא

סְטָרָא נְפֻקֵי (ד"א וּבְרַכָּאֵן לָא נְפֻקוּ), מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיָּין בְּאַרְעָא וְלָא פְלַחֵי פּוּלְחָנָא דְאַצְטְרִיךְ לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין וְלֹאֲשַׁתְּפַחָא בְרַכָּאֵן, וּבְגִין כֶּךָ לָא מִשְׁתַּפְּחִי לַעֲיִלָא וְתַתָּא, וְעַלְמָא לָא יְתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ כְּדָקָא יָאוּת.

וְאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאֲדָם. מָאֵי הוּא, אָמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׂמַעְנָא מִרַבִּי שְׂמַעוֹן דְאָמַר כֹּל זְמַנָּא דְאִשָּׁא דְלַעֲיִלָא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תַּנְנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלִתְתָא אֲתַקִּיף רוּגְזָא וְשַׁצִּי כֻלָּא. בְּגִין דְכַד נְפִיק אִשָּׁא לִית לִיָּה פֶסֶק (קַמִּיָּה) עַד דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דְלִתְתָא לָא אוֹסִיף לְאַתְתַּקְפָּא בְּדִינָא דְלַעֲיִלָא עֵבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלָא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיצָאָה. וּבְגִין כֶּךָ פְתִיב לֹא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאַתְתַּקְפָּא דִּינָא דְלִתְתָא.

אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא שְׂמַעְנָא בְּגִין דְכְתִיב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרָךְ. דְהָא בְהֵהוּא

מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ כֹּל יוֹם עַל גְּבִי הַמְּזוּבָח בְּשַׁעוֹר שְׁמֵי שְׁשׁוּתָה אוֹתוֹ, מְשַׁמַּח אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת, שְׁפָתוֹב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִיִן. וּמִשׁוּם כֶּךָ פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מֵיָּיִן, מֵאוֹתוֹ הֵיָּיִן שְׂמַעוֹרָר אֶהְבֵּה וְהִשְׁתַּוְּקוּת.

וְהַבֵּל כְּמוֹ שְׁלֹמֹטָה מְעוֹרָר אֶהְבֵּה שְׁלֹמֹעֲלָה. שְׁנֵי גְרוּת, כְּשִׁדּוּעָךְ הָאוּר שְׁלֹמֹעֲלָה בְעֵשֶׂן שְׁעוּלָה מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמֹטָה, נְדַלֵּק אוֹתוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּךָ הוּא בּוֹדָאֵי, שְׁהַעוּלָם הַעֲלִיּוֹן תְּלוּי בַתְּחַתּוֹן וְהַתְּחַתּוֹן בַּעֲלִיּוֹן. וּמִזְמַן שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִמְצְאוּ בְרָכוֹת לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שְׁזָה תְּלוּי בְּזָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרָכוֹת אֵינן נִמְצְאוֹת, וְקַלְלוֹת נִמְצְאוֹת, שְׁהָרִי יְנִיקַת הַכֹּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים (ד"א וּבְרָכוֹת לֹא יוֹצְאוֹת). מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל לֹא שְׂרוּיִים בְּאַרְץ וְלֹא עוֹבְדִים עֲבוּדָה שְׂצָרִיף לְהַדְלִיק מְאוֹרוֹת וְלִהְמַצֵּא בְרָכוֹת, וְלִכֵּן לֹא נִמְצְאִים לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְהַעוּלָם לֹא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ כְּרָאוּי. וְאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאֲדָם. מַהוּ זֶה? אָמַר רַבִּי יִיסָא, כֶּךָ שְׂמַעְתִּי מִרַבִּי שְׂמַעוֹן שְׂאָמַר, כֹּל פַּעַם שְׂאֵשׁ שְׁלֹמֹעֲלָה מוֹסִיפָה לְהַתְּחַזֵּק - הַעֲשֵׂן, שְׁהוּא דִּין שְׁלֹמֹטָה, מַחְזִיק הַרְגֵזוּ וּמִשְׁמִיד הַכֹּל. מִשׁוּם שֶׁשְׂשִׁיּוּצָאֵת אֵשׁ, אֵינן לָהּ הַפְּסָקָה (לַפְּנִי) עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַדִּין, וּכְשֶׁדִּין שְׁלֹמֹטָה לֹא מוֹסִיף לְהַתְּחַזֵּק עִם הַדִּין שְׁלֹמֹעֲלָה, עוֹשֶׂה דִּין וּפּוֹסֵק, וְלֹא יִשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלִכֵּן כְּתוּב לֹא אֶסֶף, לְתַתּוֹסַפֵּת שְׂשִׁיּוּצָאֵת הַדִּין שְׁלֹמֹטָה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׂמַעְתִּי מִשׁוּם שְׁפָתוֹב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרָךְ,

שְׁהַרְי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִתְקַלְלָה
הָאָרֶץ בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה
רְשׁוּת שִׁשְׁלֹט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
הַרְעָה, שֶׁהוּא מְשַׁחֵת אֶת הָעוֹלָם
וּמְשַׁמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְרִיב נֹחַ קָרְבָּן וְהָרִיחַ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ, נִתְּנָה
רְשׁוּת לָאָרֶץ לְצַאת מִתַּחַת אוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ וּיִצְאֶה מִשְׁמַאֲתָהּ. וְלִכֵּן
מְקַרְבִּים יִשְׂרָאֵל קָרְבָּן לַקְדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָאִיר פְּנֵי
הָאָרֶץ.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סימן יג)
עוֹד פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שיר
הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ מִי? אֵלֶּא יֵשׁ רִיחַ וְיֵשׁ רִיחַ,
רִיחַ הַקָּרְבָּן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת. רִיחַ
הַקָּרְבָּן מְקַרֵּב וּמִיַּחַד כֹּל אוֹתָם
שְׁבֻטִים שֶׁל הַיֵּכֶל בֵּית דָּוִד, וְרִיחַ
הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב וּמִיַּחַד וּמֵאִיר
אוֹתָם גֵּרוֹת עֲלִיוֹנִים נִהְרֹת
אֶפְרָסִמוֹן וְך.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת הוּא פְּנִימִי, מִזְבַּח
הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת
תַּחְתּוֹנוֹת, רִיחַ מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת.
וְעַל זֶה לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, שְׁמָנִיךָ
טוֹבִים.

בֵּא רֵאָה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח
פְּנִימִי לְמַעְלָה מִזְבַּח חִיצוֹן
לְמַטָּה. מִזְבַּח הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם.
וְזֶהוּ שְׁכָתוּב הַמִּזְבְּחָהּ, בְּתוֹסַפֶּת
ה"א, וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם.
וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א,
כְּמוֹ נֶעְרָה, נֶעַר חֶסֶר ה'. נִמְצָא
שֶׁמֶהֱתַעֲוֹרוֹת הַמִּזְבְּחַת (הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל
מַעְלָה, וּבִמְהַר מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ
[שְׁמֵהֱתַעֲוֹרוֹת מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר

שְׁעַתָּא דַּאֲתַלְטָיָא אַרְעָא בְּחוּבָא דְאָדָם.
אֲתִייהִיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ הֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא דְאִיהוּ מִחְבְּלָא דְעִלְמָא וְשָׂצִי בְּנֵי
עִלְמָא. מַהֵהוּא יוֹמָא דְקָרִיב נֹחַ קָרְבָּנָא, וְאַרְח
לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתִייהִיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא
לְנִפְקָא מִתַּחַת הֵהוּא נְחָשׁ וְנִפְקָא מִמְסַאָבָא.
וְעַל דָּא מְקַרִּיבִין יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוֹדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַנְהָרָא אִפִּי אַרְעָא.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סימן יג)

עוֹד פֶּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ
שְׁמָנִיךָ טוֹבִים. לְרִיחַ מָאן, אֵלֶּא אִית
רִיחַ וְאִית רִיחַ. רִיחַ הַקָּרְבָּן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת.
רִיחַ הַקָּרְבָּן מְקַרֵּב וּמִיַּיְחַד כֹּל אִינוֹן שְׁבֻטָיָא
דְּהִיכְלָא דְבֵית דָּוִד וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב
וּמִיַּיְחַד וְאַנְהָרִי אִינוֹן בּוֹצִינִין עֲלֵאִין נְהָרִי
אֶפְרָסִמוֹנָא דְכָנָא.

וְעַל דָּא תְּרִין מְדַבְּחִין הִיוּ, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת אִיהוּ
פְּנִימָאָה מִזְבַּח הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תַּתְּאִין, רִיחַ
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין
עֲלֵאִין. וְעַל דָּא לְרִיחַ שְׁמָנִיךָ טוֹבִים לְרִיחַ
דְּהֵהוּא קְטֹרֶת שְׁמָנִיךָ טוֹבִים.

בֵּא וְרֵאָה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח פְּנִימִי
לְעִילָא מִזְבַּח חִיצוֹן לְתַתָּא. מִזְבַּח
הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם וְזֶהוּ דְכָתִיב הַמִּזְבְּחָהּ
בְּתוֹסַפֶּת ה"א וְכָף הוּא בְּכָל מְקוֹם. וּמִזְבַּח
הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א כְּמוֹ נֶעְרָה נֶעַר חֶסֶר
ה' אֲשֶׁתְּכֶח דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבְּחַת (ס"א חִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה וּבִמְהַר
אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ (ס"א דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבְּחַת חִיצוֹן שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר
מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מַעְלָה וּבִמְהַר אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁל
מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעְלָה, וּבִמְהַר אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ

מזבוח החיצון של מעלה, ובמה מתעורר? ברים הקרבנות. וברים הקמרת של מזבוח הפנימי של מטה מתעורר מזבוח הפנימי של מעלה, ובמה מתעורר? ברים הקמרת. ועל זה הקטרת של מטה. ועל זה (שם) לריח שמניך טובים, אותם גרות מאירים נוצצים. פתוב פאן טובים, וכתוב שם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: ע"כ מההשמטות.

אמר רבי חזקיה, לפה הוא, והוא [וזה היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני. אמר רבי ייסא, הקדוש ברוך הוא הקטין את הלבנה ושלט אותו הנחש, אבל משום חטאו של אדם התקללה כדי לקלל את העולם. באותו יום [שתנה התורה] יצאה הארץ מאותה קללה ועמדה הלבנה באותה גריעות, פרט לשעה שקרבנות נמצאו בעולם וישראל יושבים על ארצם.

אמר רבי ייסא לאותו תינוק, מה שמך? אמר לו, אבא. אמר לו, אבא תהיה בכל, בחכמה ובשנים. קרא עליו (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר רוח הטמאה מהעולם, כמו [שנאמר] שכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, וכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי ה' דבר.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להאיר את הלבנה ולהוציאה מהחשך משום אותו נחש הרע, כמו שכתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. איזה אור? אותו האור שגנזו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ויברך אלהים את נח ואת בניו

הקמרת. ועל דא) הקטרת של מטה. ועל דא (שיר השירים א) לריח שמניך טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין. פתיב הכא טובים וכתוב התם (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב: (עד כאן מההשמטות)

אמר רבי חזקיה יאות הוא (והיא) והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. אמר רבי ייסא קדשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטייא בגין למילט עלמא. בההוא יומא (דאתנייבת אורייתא) נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, פר פשעתא דקורבניא אשתפחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא לההוא ינוקא מה שמך, אמר ליה אבא. אמר ליה אבא תהא בכלא בחכמה ובשנים. קרא עליה (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה זמין קדשא בריך הוא לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (ד"א ל"ג דאתמר) דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וכתוב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ פי יי דבר. וזמין קדשא בריך הוא לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויה בישא. כמה דכתיב, (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור דגניז ליה קדשא בריך הוא בעובדא דבראשית:

ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. רבי אבא

וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. רַבִּי אָבָא פָתַח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכַּת ה' - זו הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל בְּרִכּוֹת הָעוֹלָם, וּמְמַנָּה יוֹצְאוֹת בְּרִכּוֹת לְכָל.

בֵּא רְאֵה מָה פְתוּב בַּהֲתַחֲלָה, וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֵּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתֶּבֶה וּגְו'. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שֶׁבַע הַבֵּית נִתְּנָן לּוֹ רְשׁוּת לְהַכְנִיס. אַחֲרַי כִּף הָאִשָּׁה אָמְרָה לּוֹ לְצֵאת. בַּהֲתַחֲלָה נִכְנַס בְּרִשׁוּת בַּעֲלָה, וּבִסּוּף יָצָא בְּרִשׁוּת הָאִשָּׁה. מִכָּאן לְמַדְּנוּ שֶׁבַע הַבֵּית נִכְנַס, וְהָאִשָּׁה תּוֹצִיא. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתֶּבֶה. שְׂרִשׁוּת הֵיטָה בְּיַדֶּיהָ לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרֹחַ, וְלֹא לְהַכְנִיסוֹ.

בֵּינָן שְׂפָצָא, נִתְּנָן לָהּ מִתְּנוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּבֵית וְהַבֵּית בְּיַדֶּיהָ. וְאוֹתָם הַמִּתְּנוּת שֶׁנִּתְּנָן לָהּ, כְּדֵי לְהַרְבוֹת אַהֲבָה אֵל בַּעֲלָה. מִכָּאן לְמַדְּנוּ דְרַךְ אֶרֶץ לְאוֹרֹחַ [לחַת בֵּד בַּעֲלָה, כְּשׂוֹצֵא נוֹחַ מִתְּנוּת לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא בְיַדֶּיהָ, בֵּינָן שְׂנֵמָן לֹא מִתְּנוּת]. וְעַל זֶה, לְאַחַר שְׂנֵמָן לָהּ מִתְּנוּת לְהַרְבוֹת לָהּ אַהֲבָה עִם בַּעֲלָה.

ג"כ בֵּינָן שְׂפָצָא, נִתְּנָן מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת בֵּד בַּעֲלָה לְחַת לְאִשְׁתּוֹ וְלִשְׁמֵם עִמָּה וְלְהַרְבוֹת לָהּ אַהֲבָה עִם בַּעֲלָה. וְדוּ שְׂפָתוֹב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עֵלֶת בְּמִנְחָה. אֵלּוּ מִתְּנוּת שְׂנֵמָן בֵּדֵי שַׁל בַּעֲלָה כְּדֵי לְהַרְבוֹת לָהּ אַהֲבָה בְּעוֹלָם. וּמִכָּאן לְמַדְּנוּ דְרַךְ אֶרֶץ לְאוֹרֹחַ שִׁיתָן מִתְּנוּת בֵּדֵי שַׁל בַּעֲלָה לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְיַדֶּיהָ. וְעַל זֶה וְעַל עֵלֶת בְּמִנְחָה, קָרְבָן לְקָרֵב, לְהַרְבוֹת אַהֲבָה עִם בַּעֲלָה בְּרַךְ אוֹתוֹ [בְּרַךְ אוֹתוֹ, שְׂפָתוֹב וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. וְלִכְן כְּתוּב (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְדָאִי כְּמָה דְאִתְמָר.

תַּעֲשִׂיר. וְדָאִי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה - סוּד הַכְּתוּב בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עֲצָבוֹן - עֲצָבוֹת וְרִגְזוּ בְּלִי הָאֶרֶת פְּנִיִם. כְּשֶׁנִּשְׁחָשְׁתָּ הַלְבָנָה (מַלְכוּת)

פָתַח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַּת יי הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכַּת יי דָּא שְׂכִינְתָּא דְאִיהִי אִתְפַּקְדָּא עַל בְּרַכָּאן דְעֻלְמָא, וּמְמַנָּה נְפֻקֵי בְּרַכָּאן לְכָלֵּא.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יי לְנֹחַ בֵּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתֶּבֶה וּגְו'. כְּמָה דְאִתְמָר דְמֵאֲרִיָּה דְבֵיתָא יְהִיב לִיה רְשׁוּ לְמִיעָאֵל. לְבַתָּר אִתְתָּא אִמְרָה לִיה לְנִפְקָא. בְּקַדְמִיתָא עָאֵל בְּרִשׁוּתָא דְבַעֲלָה, לְסוּף נְפִיק בְּרִשׁוּ דְאִתְתָּא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מֵאֲרִיָּה (דף עא ע"ב) דְבֵיתָא יַעֲיֵל וְאִתְתָּא תְּפִיק, הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתֶּבֶה. דְרִשׁוּ הוּוּ בִידְהָא לְאַפְקָא לִיה לְאוֹשְׁפִיזָא וְלֹא לְאַעֲלָא לִיה.

בֵּינָן דְנִפְקֵי יְהִיב מִתְּנָן לָהּ, בְּגִין דְאִיהִי בְּבֵיתָא וּבֵיתָא בִידְהָא. וְאִנּוּן מִתְּנָן דְיִהִיב לָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרֹחַ אֶרְעָא לְאוֹשְׁפִיזָא. (לְמִיחָ בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה כִּד נְפִיק יְהִיב מִתְּנָן לְאִתְמִיָּה וְלֹא בְיַדֶּיהָ וּבְגִין כִּד בֵּינָן דְיִהִיב לִיה מִתְּנָן) וְעַל דָּא לְבַתָּר דְיִהִיב לָהּ מִתְּנָן לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה.

(ג"כ בֵּינָן דְנִפְקֵי יְהִיב מִתְּנָן וּנְכֻבְּוֹן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה לְמִיחָב לְאִתְמִיָּה וְלְמַחְדֵי כַּה וְלְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עוֹלוֹת בְּמִנְחָה, אֵלּוּ מִתְּנָן דְיִהִיב בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּעֻלְמָא, וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרֹחַ אֶרְעָא לְאוֹשְׁפִיזָא דְיִהִיב מִתְּנָן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה לְאִתְמִיָּה וְלֹא בִידְהָא, וְעַל דָּא וְעַל עוֹלוֹת בְּמִנְחָה, קוֹרְבָנָא לְדְכוּרָא לְאַסְגָּאָה רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה בְּרַכָּא לִיה) בְּרַכָּא לִיה, דְכְתִיב וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פָּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. וּבְגִין כִּד פְתִיב, (משלי י) בְּרַכַּת יי הִיא תַעֲשִׂיר. וְדָאִי כְּמָה דְאִתְמָר.

וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. רְזָא דְכְתִיב בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עֲצָבוֹן עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא בְּלֵא נְהִירוּ דְאִנְפִּין. כִּד אִתְחַשְׁףַּן סִיְהָרָא וּבְרַכָּאן לֹא מִשְׁתַּכְּחִי. בְּעֲצָבוֹן סְטָרָא דְרוּחָא אִתְרָא

וברכות לא נמצאות. בעצבון - צד של רוח אחר שמונע ברכות מהעולם, ולכן לא יוסף עצב עמה. וזהו סוד הפתוב (בראשית ח) לא אסף עוד לקלל את האדמה. ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהיה לכם דמיות בני אדם, שהרי בתחלה לא היו דמיות של בני אדם. בא ראה, בתחלה פתוב (שם ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (שם ה) בדמות אלהים עשה אתו. כיון שחטאו, השתנתה דמותם מאותה דמות עליונה, והם התהפכו לפחד מלפני חיות השדה.

בתחלה כל בריות העולם זקפו עינים, וראו דמות קדושה עליונה וזעו ופחדו מלפניו. כיון שחטאו, התהפכה דמותם בעיניהם לדמות אחרת, והתהפך שבני אדם זעים ופחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, כל אותם בני אדם שלא חוטאים לפני רבונם ולא עוברים על מצוות התורה, זיו דמותם לא משתנה ממראה הדמות העליונה, וכל בריות העולם זעים ופחדים לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים על דברי התורה, מתחלפת דמותם, וכלם מזדעזעים ופחדים מלפני הבריות האחרות, משום שהתחלפה הדמות העליונה והעברה מהם, ואז שולטים בהם חיות השדה, שהרי לא רואים בהם אותה דמות עליונה כראוי.

וער כף עכשו, כיון שהעולם התחדש כמו מקדם, ברכם את הברכה הזו והשליט אותם על הכל, כמו שנאמר וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפלו דגי הים. רבי חייא אמר, בידכם נתנו - מקדם לכן. כשהקדוש ברוך הוא ברא את העולם, מסר בידיהם את הכל, שכתוב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עצב עמה. ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן ולהלאה יהא לכוון דיוקנין דבני נשא דהא בקדמיתא לא הוּו דיוקנין דבני נשא. תא חזי, בקדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים את האדם, וכתוב, (בראשית ה) בדמות אלהים עשה אותו. כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנון למדחל מקמי חיוון ברא.

בקדמותא כל בריין דעלמא זקפן עיינין וחקאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלין מקמיה. כיון דחטו אתהפך דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר בריין.

תא חזי, כל אנון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא. זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.

וער בן השתא כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריף לון ברכתא דא ושלטי לון על פלא, כמה דאת אמר וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפילו נויני ימא. רבי חייא אמר בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קדשא בריף הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. פְּסוּק זֶה בְּאֲרוּחוֹ, אֲבָל פְּסוּק זֶה נִתְבָּאָר בְּסוּד הַחֲכָמָה. שְׁהָרֵי שְׁנֵינּוּ, בַּעֲשָׂרָה מֵינֵי שְׂבַח שְׂבַח דָּוִד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֶחָד מֵהֶם הוּא מִשְׁפִּיל, וְהוּא דְרָגָה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדוֹד הַתְּקִין עֲצָמוֹ בְּטָרִם שִׁתְּשָׁרָה עָלָיו הַדְּרָגָה הַזֹּאת.

אֲשֶׁרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע, שְׁהָרֵי בִשְׁעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וְזִכְרֵי שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשֵׁאוֹתוֹ] מִשְׁקָל שְׂבַצַד הַחֲטָאִים עוֹלִים, וְאוֹתָם הַאֲחֵרִים, הַזִּכְרֵי שֶׁהֵן בְּמִשְׁקָל אַחֵר, מְכַרְעוֹת לַמַּטָּה - זֶהוּ נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה - בִּשְׁעָה שֶׁהֵדִין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה מְכַסֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַמַּשְׁחִית, כְּמוֹ שֶׁהִיא לְנֹחַ שֶׁכַּסָּה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁהִמְשִׁיף עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם. שְׁכִינָן שְׁחָטָא זֶה הַשְּׁפִיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת, וְכֵן אָדָם פּוֹחַד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַן בְּתַקְוָנוֹ. וְלִכֵּן כְּשִׁיבָא נֹחַ מִהַתְּבָחָה, בְּרָכּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ לֹא נִמְצְאוּ נִקְבוֹת, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נִקְבוֹת הַפְּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַתֶּם - כָּלֵל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבוֹת כְּאַחַד. וְעוֹד, אֶת נֹחַ - לְרִבּוֹת אֶת אֲשֵׁתוֹ. וְאֶת בְּנָיו - לְרִבּוֹת אֶת נִקְבוֹתֵיהֶם.

וְלִכֵּן כְּתוּב וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְהַלָּאָה, שְׂרַצוּ בְּאַרְצָךְ. וְכָאן נִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂבַע מִצְוֹת

וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל קָרָא דָא בְרַזָּא דְחֲכָמְתָא אַתְּמַר. דִּהָא תַנִּינָן בַּעֲשָׂרָה זֵינֵי שְׂבַחָא שְׂבַח דָּוִד לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְחַד מִזֵּינֵיהוּ מִשְׁפִּיל. וְהוּא דְרָגָא חַד מֵאַנּוּן עֲשָׂרָה. וְדוֹד אַתְקִין גְּרַמִּיָּה עַד לֹא יִשְׂרִי עָלָיו הַאי דְרָגָא.

אֲשֶׁרֵי נְשׁוּי פֶשַׁע, דִּהָא בִשְׁעָתָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתְקִיל הוֹבֵי וְזִכְוֹן דְּבִנֵי נְשָׂא דִּהֵוּא (ד"א כַּד הֵוּא) תִּיקְלָא דְבַסְטָר חוֹבִין מִסְתַּלְקִין וְאַנּוּן אוּחְרַנִּין זְכִינָן דְאַנּוּן בְּתִיקְלָא אַחְרָא מְכַרְעִין לְתַתָּא דָּא הוּא נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בִשְׁעָתָא דְדִינָא שְׂרִיא בְּעֵלְמָא דִּיהָא מְחַפֵּיא דְלֹא יִשְׁלוּט עָלָיו מְחַבְּלָא, כְּמָה דִּהְוָה לְנֹחַ דְכַסִּי לִיהָ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מֵהֵוּא חֲטָאָה דְאַמְשִׁיף עָלֵיהָ אָדָם עַל עֵלְמָא. דְכִינָן דְחֲטָאָה דָּא אַנְגִּיד אָדָם עַל עֵלְמָא, שְׂאָר בְּרִינָן שְׁלֵטָאן וּבַר נֶשׁ דְחִיל מִזֵּינֵיהוּ וְעֵלְמָא לֹא אַתְקִין בְּתַקְוִיָּה. וּבְגִין כֶּף כַּד נִפְקָ נֹחַ מִתִּיבּוֹתָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרַכִּיָּה. דְכְּתִיב וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהֵינִי בְּרַכָּאן לֹא אֲשַׁתְּפַחוּ נּוֹקְבֵי, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נּוֹקְבֵי לֹא אָמַר קָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַתֶּם כָּלְלָא דְדְכּוֹרֵי (ד"א ע"א ע"ב) וְנוֹקְבֵי כְּחַדָּא. וְתוּ אֶת נֹחַ לְאַסְגָּאָה נּוֹקְבֵיָּה. וְאֶת בְּנָיו לְאַסְגָּאָה נּוֹקְבֵי דְלֵהוֹן.

וּבְגִין כֶּף כְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמַעַבְדַּד תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְלֵהַלָּאָה שְׂרַצוּ בְּאַרְצָךְ. וְהָכָא זְהִיב לֹזֵן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂבַע פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא לֹזֵן וְלְכָל דְאֵתוּ אַבְתְּרִיָּהוּ, עַד

התורה ולכל הבאים אחריהם, עד שצמדו ישראל בהר סיני ונתנו להם כל מצוות התורה כאחד. ויאמר אלהים לנח וגו', זאת אות הבטחה אשר אני נתן ביני וביניכם וגו', את קשתי בענן. נתתי - מקדם לכן. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתוב למעלה? ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתן. אלו ארבע חיות גדולות עליונות קדושות שאותו הרקיע מתקן עליהם. וכל הכנפים [גפרות] מתחברות זו בזו לכסות את גופם.

ובשעה שהם פורשים כנפיהם, נשמע קול הכנפים שלכלם שאומרים שירה. זהו שכתוב כקול שדי, שלא שוכף לעולמים, כמו שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומה אומרים? (שם צח) הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול מחנה קדוש כשמתחברים כל הצבאות העליונים למעלה. ומה אומרים? קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. חוזרים לדרום, אומרים קדוש. חוזרים לצפון, אומרים קדוש. חוזרים למזרח, אומרים קדוש. חוזרים למערב, אומרים ברוך.

והרקיע הזה עומד על ראשיהם. ובכל מקום שהיא הולכת, מסובבים פנים לאותו צד שנכללים הפנים בו. מסובב פניו לארבעה רוחות, וכלם מסתובבים למטה. ברבוע שלו נחלקת בארבע פנים: פני אריה, פני נשר, פני שור, פני אדם. חקוק בכלם אדם. פני אריה אדם. פני נשר אדם. פני שור אדם. פני כלם פולחים בו. ולכן כתוב

דקיימו ישראל בטורא דסיני ואתייהב לון כל פקודי אורייתא כחדא:

ויואמר אלהים לנח וגו'. זאת אות הבטחה אשר אני נתן ביני וביניכם וגו'. את קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. רבי שמעון פתח (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות פסא. מה כתוב לעילא ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתן. אליון ארבע חיוון רברבן עליון קדישין דההוא רקיע מתתקנא עלייהו. וכלהו גדפיהו (ד"א ל"ג פרישון) מתחבראן דא בדא לחפייא גופייהו.

ובשעתא דאנון פרשי גדפיהו, אשתמע קול גדפין דכלהו דאמרי שירתא, הדא הוא דכתיב כקול שדי. דלא אשתכיף לעלמין. כמה דכתיב, (תהלים ל) למען יזמרך כבוד ולא ידום. ומאי אמרי, (תהלים צח) הודיע יי ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.

קוד המלה כקול מחנה, כקול משרייתא קדישא כד מתחברין כל חילין עליון לעילא. ומאי אמרי קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. אהדרו לדרום אמרו קדוש, אהדרו לצפון אמרו קדוש. אהדרו למזרח אמרו קדוש. אהדרו למערב אמרו ברוך.

והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר דאיהי אזלא, אסחרו אפין לההוא סטרא דאתפלילו אנפין ביה. אסחרו אנפין לארבע זווין, וכלהו מסתחרין לתתא. ברבועא דיליה אתגליפת בארבע אנפין, אנפי אריה. אנפי נשר. אנפי שור. אנפי אדם. גליף בכלהו אדם. אנפי אריה אדם. אנפי נשר אדם. אנפי שור אדם. אנפי כלם פולחים בו. ולכן כתוב

כְּלִילָן בֵּיהּ. וּבִגְיִן כְּפֹךְ פְּתִיב וּדְמוּת פְּנִיָּהּ פְּנִי אָדָם.

וּדְמוּת פְּנִיָּהּ פְּנִי אָדָם. וְהִרְקִיעַ הָיָה שֶׁהִתְרַבַּע, כֹּל הַגְּוֹנִים כְּלוּלִים בּוֹ. אַרְבַּעַה גְּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ חֻקּוּקִים בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּעַה חֻקּוּקִים וְשׁוּמִים אֲוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרְדִים הַגְּוֹנִים שֶׁל אוֹתָם אַרְבַּע, עוֹלִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן אָדָם. גּוֹן לְבָן. גּוֹן סְפִיר שֶׁנִּכְלְלוּ מִכָּל הַגְּוֹנִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל א) כְּמֵרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגִּשְׁמׁ כִּן מֵרְאָה הַנִּגְהַה פֶּן מֵרְאָה הַנּוֹגֵה סְבִיב הוּא מֵרְאָה דְמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְגוֹוְנִין דְכֻלָּא. וּבִגְיִן כְּפֹךְ אֶת קִשְׁתִּי נִתְתִּי בְּעֵנַן.

וְהָאִי רְקִיעַ דְּאַתְרַבַּע כְּלָהוּ גְּוֹוְנִין כְּלִילָן בֵּיהּ, אַרְבַּע גְּוֹוְנִין אֲתַחְזִיין בֵּיהּ גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. כַּד מִתְפַּרְשָׁאן גְּוֹוְנִין דְּאַנוּן אַרְבַּע סְלָקִין תְּרִיסַר. גּוֹון יֶרֶק. גּוֹון סוּמָק. גּוֹון חוּור. גּוֹון סְפִיר דְּאַתְפְּלִילוּ מִכָּל גְּוֹוְנִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יחזקאל א) כְּמֵרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגִּשְׁמׁ כִּן מֵרְאָה הַנּוֹגֵה סְבִיב הוּא מֵרְאָה דְמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְגוֹוְנִין דְכֻלָּא. וּבִגְיִן כְּפֹךְ אֶת קִשְׁתִּי נִתְתִּי בְּעֵנַן.

מַאי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְּאַתְמַר בְּיוֹסֵף דְכְּתִיב, (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתוֹ, מִשׁוֹם שְׁיוֹסֵף נִקְרָא צְדִיק. וְלִכְּן קִשְׁתוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל הַקֶּשֶׁת שֶׁנִּכְלְלַת בְּצְדִיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה נֶאֱחָז. וּמִשׁוֹם שְׁנַח הָיָה צְדִיק, הַבְּרִית שֶׁלוֹ קִשְׁת.

מַאי וַיַּפְּוּזוּ. מַאי וַיַּפְּוּזוּ, אֲנַהִירוּ בְּחִמִּידוֹ דְכֻלָּא. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (תהלים יט) הַנְּחַמְדִים מְזַהֵב וּמִפְּזוּ רַב וּמְתוּקִים. אֲתַנְהִירוּ בְּנַהִירוֹ עֲלֵאָה כַּד נִטְר בְּרִית. וּבִגְיִן כְּפֹךְ אַקְרִי יוֹסֵף הַצְדִיק. עַל דָּא אַקְרִי הַקֶּשֶׁת בְּרִית, כְּלִיל דָּא בְּדָא.

וַיַּפְּוּזוּ, מַה זֶה וַיַּפְּוּזוּ? הָאִירוּ בְּחִמִּידַת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) הַנְּחַמְדִים מְזַהֵב וּמִפְּזוּ רַב וּמְתוּקִים. הוּאֲרוּ בְּאוּר עֲלִיּוֹן כְּשֶׁשְׁמֵר הַבְּרִית. וְלִכְּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצְדִיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרָאת בְּרִית, כּוֹלָל זֶה בְּזָה.

וְהָרָא יִקְרָא עֲלֵאָה חִיזוּ דְכֹל חִיזוּ חִזוּ כְּחִיזוּ טְמִירִין (נ"א טְמִירָא) גְּוֹוְנִין טְמִירִין. גְּוֹוְנִין דְּלָא אֲתַגְּלִיין. וְלִית רְשׁוּ לְאַסְתְּפֻלָּא בְּעֵינָא בְּקִשְׁת פַּד אֲתַחְזִי בְּעֵלְמָא דְלָא יִתְחַזִּי קִלְנָא בְּשִׁכְיִנְתָּא. וְכִן גְּוֹוְנִין דְּקִשְׁת הוּא חִיזוּ סוּסְטִיפָא קְטִירָא כְּחִיזוּ יִקְרָא עֲלֵאָה דְלָא לְאַסְתְּפֻלָּא.

זֶהר נִכְבַּד עֲלִיּוֹן הַמֵּרְאָה שֶׁל כָּל הַמֵּרְאֹת, מֵרְאָה כְּמֵרְאָה טְמוּנִים (נ"א טְמוּן) הַגְּוֹנִים הַטְּמוּנִים. הַגְּוֹנִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלְּוּ וְאִין רְשׁוּת לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵינַן בְּקִשְׁת כְּשֶׁנִּרְאִית בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְרָאָה קְלוּן בְּשִׁכְיִנְהּ. וְכִן גּוֹוֵי הַקֶּשֶׁת הוּא מֵרְאָה מוּצָק קְשׁוּר כְּמֵרְאָה כְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּל.

וְכִינן שֶׁהָרָצַן רָאָתָה אֶת הַקֶּשֶׁת הַזֶּה, בְּרִית קְדוּשָׁה, הַתְּקִימָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. זֶה

וְכִינן דְּאַרְעָא חִמָּאת לְהָאִי קִשְׁת קִיּוּמָא קְדִישָׁא, אֲתַקְיִימַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל דָּא

שֶׁאֵמְרָנוּ שְׂאֵלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגְּנִיּוֹם
וְאֶחָד שֶׁנִּכְלָל בִּינֵיהֶם כָּלֶם סוּד
אֶחָד, וּבִתְרוֹךְ הָעֵנָן עוֹלָה
לְהִרְאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרִקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן
סַפִּיר - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא
נִקְדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד
עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמִהִיא?
הַפְּסָא הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה
עַל אֲרֻבְעָה אֱלֹהִים דְּמוּת פְּסָא
בְּאַרְבָּעָה עֲמוּדִים, וְזוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה
אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה - זוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן שֶׁתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב
יִשְׁמָרוּ אוֹתָהּ עַל תּוֹרָה שֶׁבַעֲל
פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה פְּסָא לְזֶה.
כְּמִרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָה אֶחָד לְעֶסֶק
בְּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה בְּאַכְסִנְיָה
בְּעִיר מַחְסִיָּא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית
יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבָּא בְּשֵׁתִי אֲמַתְחוֹת
שֶׁל מְלַבּוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה יְהִיָּה בֵּית
אֱלֹהִים - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה
שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ
נִבְנְה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הַרִיִם רֵאשׁוּ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר
לוֹ, דְּבַר זֶה אֵיךְ אֲפָשֶׁר? וְהָרִי
אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
הַיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְאֵתָה אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה, שֶׁמִּשָּׁמַע שִׁיעַקֵב
שָׁם אוֹתָהּ עֲכָשׁוּ, שְׁכַתוּב (שם)
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם
מִרְאֲשֹׁתָיו? וְעוֹד, שִׁיעַקֵב בְּבֵית
אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הַיְתָה
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹבֵב רֵאשׁוּ אֵלָיו,
פָּתַח וְאָמַר, (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת
אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב (דְּבָרִים כז)
הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דְּבַרִי תוֹרָה

וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הָאִי
דְּאֲמָרָן דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנִין וְחַד דְּאֲתַכְּלִיל
בִּינֵיהוּ כְּלָהוּ רְזָא חֲדָא. וּבְגוּ עֲנָנָא סְלִקָּא
לְאֲתַחְזָא. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרִקִיעַ אֲשֶׁר עַל
רֵאשִׁים כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הָאִי הִיא אֶבֶן
שְׁתִיָּה דְּאִיְהִי נִקְוֵדָה חֲדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִיִּימָא
עָלָה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּמֵאִי הִיא, כְּרִסְיָא
קְדִישָׁא עֲלָאָה דְּאִיְהִי מִמֶּנָּא עַל אֵלִין אֲרַבַּע
דְּמוּת פְּסָא בְּאַרְבַּע סְמִכִין, וְדָא הוּא תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו
מְלַמְעֵלָה. דָּא הִיא תוֹרָה שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן
דְּתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב יִשְׁוּוֹן (דף עב ע"א) יְתָה עַל תוֹרָה
שֶׁבַעֲל פֶּה. בְּגִין דְּהָאִי כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמִרְאֵה
אָדָם דְּאִיְהוּ דִּיּוֹקְנָא דִּיעַקֵב דְּאִיְהוּ יְתִיב עָלָה.
רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָא חַד לְמַלְעִי בְּאוּרִיִּיתָא
כְּפִלְגוּ לִילָא בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּמַתָּא
מַחְסִיָּא. וְהָוָה תַּמָּן בְּבֵיתָא חַד יוֹדָאִי דְּאֲתָא
בְּתַרִי קְסִירִי דְּקִטְפִירָא. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר
(בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה
יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמַתְמָן
אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא וְעָלָה אֲתַבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא.

זְקַן רִישִׁיָּה הֵהוּא יוֹדָאִי וְאָמַר לִיה הָאִי מְלָה
אֵיךְ אֲפָשֶׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לֹא
אֲתַבְּרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָה אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא, וְאֵת
אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצִּבְחָה.
דְּמִשָּׁמַע דִּיעַקֵב שׁוֹי לָהּ הַשְּׁתָא דְּכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית
כח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו. וְתוֹ
דִּיעַקֵב בְּבֵית אֵל הָוָה וְהָאִי אֶבְנָא הוֹת
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא אֲסַחֵר רִישִׁיָּה לְגַבִּיָּה, פָּתַח
וְאָמַר (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב, (דְּבָרִים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

צְרִיכִים פְּנֹנָה, וְדַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים לְהַתְתַּקֵּן בְּגוֹף וּרְצוֹן כְּאַחַד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהִתְלַבֵּשׁ, וַיֵּשֶׁב אֶצֶל רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם הַצְדִּיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עַכְשָׁו שְׂכוֹנָתְךָ עֲצֻמָּךְ, אָמַר דְּבָרְךָ שְׁנַתְחַבֵּר כְּאַחַד, שְׁהֵרִי דַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים תִּקְוִין הַגּוֹף וְתִקְוִין הַלֵּב, וְאִם לֹא - בְּמַטְתִּי הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבְלִבִּי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלֹא הֵרִי שְׁנִינוּ, שְׁאִפְלוּ אַחַד שְׁיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְׂכִּינָה מִתְחַבֵּרַת עִמוֹ, וְמָה שְׂכִינָה כֹּאן וְאֲנִי שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁצִרִיכִים צְחוּת.

וְעוֹד, שֶׁכָּל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לְעִסְקָא בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צְפוֹן [בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה], הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְדִּיקִים בְּגוֹן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׁבַבְנָן, כָּלֶם מְקַשְׁיָבִים [לו, וּמְקַשְׁיָבִים] לְאוֹתָם דְּבָרִים שְׁיִוְצְאִים מִפִּיו. וְמָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׁמַתְעִדְנִים לְשִׁמְעַת דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשִׁעָה הַזֹּאת, וְאֲנִי אֶהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! אָמַר לוֹ, כַּעַת אָמַר דְּבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאֵלְתִי עַל מָה שְׂאֵמַרְתָּ בְּפִסְוִיק הַזֶּה [סוּד שֶׁל אֲבוֹן הַשְּׁתִיָּה שְׂאֵמַרְתָּ], וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים, דְּדָא אֲבָן הַשְּׁתִיָּה, [עַכְשָׁו שְׁמַקְשִׁיב לְדַבְרֵי] אֵיךְ אֲפֹשֶׁר? שְׁהֵרִי אֲבָן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם הֵייתָה, וּמִמְנָה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אֵמַרְתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, שְׁמַשְׁמַע שְׁיַעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ כַּעַת, וְכַתוּב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ?.

וְעוֹד, שְׁיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הֵיָּה, וְהָאֲבָן הַזֹּאת הֵיָּה בִּירוּשָׁלַיִם.

מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי פְּנֹנָה. וּמְלִין דְאוֹרֵייתָא בְּעָאן לְאַתְתַּקְנָא בְּגוּפָא וּרְעוּתָא כְּחֻדָּא. קָם הָהוּא יוֹדָאי וְאַתְלַבֵּשׁ, וַיְתִיב לְגַבְיָה דְרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקָא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְאוֹרֵייתָא יוֹמָא וְלַיְלָה.

אָמַר לֵיה רַבִּי יְהוּדָה הַשְּׁתָא דְכוּוֹנַת גְּרַמְךָ, אֵימָא מִלְךָ דְנִתְחַבֵּר כְּחֻדָּא. דְּהָא מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי תִקְוִנָא דְגוּפָא וְתִקְוִנָא דְלֵבָא. וְאִי לֹאוּ בְּעַרְסָאי שְׂכִיבָנָא וּבְלַבָּאי אֲמַרְנָא מְלִין. אֲלֹא הָא תְּנִינָן דְאַפִּילוּ חַד דִּיתִיב וְלַעֵי בְאוֹרֵייתָא שְׂכִינְתָא אַתְחַבֵּרַת בְּהַדְיָה, וְמָה שְׂכִינְתָא הַכָּא וְאֲנָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דְבְּעֵינֵי צְחוּתָא.

וְתוֹ דְכָל בֶּר נֶשׁ דְקָם לְמַלְעֵי בְאוֹרֵייתָא מִפְּלָגוּ לַיְלִיא כַּד אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן [בְּפִלְגוּ לַיְלִיא] קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם צְדִיקָא בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן. וְהוּא וְכָל צְדִיקָא דְבְּגַנְתָּא כְּלָהוּ צִייתִין [לֵיה וְצִייתִין] לְאַלִין מְלִין דְנִפְקִי מִפּוּמִיָּה. וְמָה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָא מִתְעִדְנִין לְמִשְׁמַע מְלִי דְאוֹרֵייתָא בְּשַׁעֲתָא דָּא וְאֲנָא אֶהָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאי. אָמַר לֵיה הַשְּׁתָא אֵימָא מִלְךָ.

אָמַר לֵיה שְׂאֵילְנָא עַל מָה דְאַמַּרְתָּ בְּפִסְוִיקָא דָּא [רְזָא דְאֲבוֹן הַשְּׁתִיָּה דְאַמַּרְתָּ] וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים, דְּדָא אֲבָן הַשְּׁתִיָּה. [הַשְּׁתָא דְצִיית לְמִלִּי] הֵיךְ אֲפֹשֶׁר, דְּהָא אֲבָן הַשְּׁתִיָּה עַד לֹא אַתְבְּרִי עֲלִמָא הוֹת וּמְנָה אֲשֵׁתִיל עֲלִמָא, וְאַתְּ אֵמַרְתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְּמִשְׁמַע דִּיעֲקֹב שְׁוִי לָהּ הַשְּׁתָא. וְכַתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שֵׁם מְרֹאשְׁתּוֹ.

וְתוֹ דִּיעֲקֹב בְּבֵית אֵל הָהוּא וְאֲבָנָא דָּא הוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. אָמַר לֵיה כָּל אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲכַפְּלַת תַּחוּתָיו וְהָהוּא אֲבָן תַּחוּתֵיהּ הוֹת. אָמַר

אמר לו, כל ארץ ישראל
התקפלה תחתיו, ואותה אבן
תחתיו היתה. אמר לו, אשר שם
כתוב, וכתוב והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. אמר לו, אם ידעת
הדבר - אמר אותו.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקיץ
תמונתך. דוד המלך, החביבות
והדבקות שלו היתה באבן
הזאת, ועליה אמר (שם קיח) אבן
מאסו הבונים היתה לראש פנה.
וכשרצה להסתכל במראה פבוד
רבונו, נטל אבן זו בידו בתחלה,
ואחר כך נכנס.

משום שכל מי שרוצה להראות
לפני רבונו, לא נכנס אלא עם
אבן זאת, שכתוב (ויקרא יג) בזאת
יבא אהרן אל הקדש. ודוד
משבח עצמו ואומר, אני בצדק
אחזה פניך. וכל השתדלותו של
דוד להראות באבן זאת פראוי
כלפי מעלה.

בא ותראה, אברהם תקן תפלת
הבקר והודיע טוב רבונו בעולם,
ותקן אותה השעה בתקוניה
פראוי, שכתוב (בראשית כב) וישכם
אברהם בבקר. יצחק תקן תפלת
מנחה, והודיע בעולם שיש דין
ויש דין שיכול להציל ולדון את
העולם.

יעקב תקן תפלת ערבית,
ובשביל התפלה הזו שתקן מה
שלא תקן בן אדם מקדם לזה
פראוי, לכן שבח את עצמו ואמר
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה.
שעד אותה שעה לא תקן אותה
אחר כמותו.

ורבן ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מה
זה מצבה? שהיתה נפולה,
והקים אותה. ויצק שמן על
ראשה. שהרי ביצק תלוי הדבר
לעשות יותר מכל בני העולם.

ליה אשר שם פתיב. וכתוב והאבן הזאת
אשר שמתי מצבה. אמר ליה אי ידעת מלה
אימא לה.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא
חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה.
ועלה אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. וכד בעא לאסתפלא בחיזו יקרא
דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא
ולבתר עייל.

בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה,
לא אעיל אלא בהאי אבן. דכתוב, (ויקרא
יג) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ודוד משבח
גרמיה ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל
אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן
פדקא יאות לגבי דלעילא.

תא חזי, אברהם אתקין צלותא דצפרא
ואודע טיבו דמאריה בעלמא. ואתקין
ההיא שעתא בתקוניהא פדקא יאות דכתוב,
(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. יצחק אתקין
צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין ואית
דיין דיכול לשזבא ולמידן עלמא.

יעקב אתקין צלותא דערבית, ובגין צלותא
דא דאתקין מה דלא אתקין בר גש
מקדמת דנא פדקא יאות. בגין כך שבח
גרמיה ואמר (דף עב ע"ב) והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא לא שוי לה
אחרא כנותיה.

ובגין כך ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מאי
מצבה דהוה נפילה ואוקים לה. ויצוק שמן
על ראשה. דהא ביצק תליא מילתא למעבד
יתיר מכל בני עלמא. אתא רבי יהודה

בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, ואיך אתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם?! אמר לו, שדחוקה היתה לי השעה, ויש לי שני בנים, ועומדים כל היום בבית הרב, ואני משתדל במזונם ולתת להם שכר למורם כדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, (מלכים א-ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד. מה הוא השבח הזה? אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז תפן מלכתו מאד. וכתוב (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם. שהרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב וראייתה לזכר ברית עולם.

וראייתה, מה זה וראייתה? סוד הוא, כמו שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה רשם האות הקדוש שבבשר. אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא. [קד] אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בגונים כפלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כף אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם [בענין] מקשטת בגונים מאירים ויאר לעולם, ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראייתה לזכר ברית עולם. וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו פלה שמתקשטת לבעלה, ואז

ונשקיה, אמר ליה וכל האי ידעת (ומיד) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא. אמר ליה דהנה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא כבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עליה קדש הקדשים וכדין ותפון מלכותו מאד. וכתוב, (בראשית ט) וראייתה לזכור ברית עולם. דהא קדשא בריך הוא תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה. ועל דא כתיב וראייתה לזכור ברית עולם.

וראייתה. מאי וראייתה, רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו'. לאתחזא עלייהו. ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא.

אמר רבי יהודה ודאי כללא הוא. (ד"א הכי) אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגונוני כפלה דא דמתקשטא לבעלה. אמר ליה ההוא יודאי כף אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ד"א ל"ג בענינא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מנלן, דכתיב וראייתה לזכור ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין

וּמִתְקַשְׁטָא בְתִקּוּנָא כְּכֵלָה דְּמִתְקַשְׁטָא
 לְבַעֲלָהּ וְכַדִּין לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם וְיִדְכַר קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְהַאי בְרִית דְּאִיהוּ בְּגִלוּתָא וְיָקִים
 לָהּ מַעֲפָרָא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (הושע ג) וּבִקְשׁוּ
 אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם, וְכֹתִיב, (ירמיה
 ל) וְעַבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם
 אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם, אֲשֶׁר אָקִים מַעֲפָר פְּמָה
 דְּאֵת אָמֵר, (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד
 הַנּוֹפְלֹת. וְעַל דָּא וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵאקֵמָא לָהּ מַעֲפָרָא.

וְאָמֵר הָכִי אָבָא דְּבַגִּין פֶּךָ אֲדַכַּר בְּאוֹרֵייתָא
 פּוֹרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל וְדְכוּרָנָא דִּילָהּ.
 וְדָא הוּא דְּכֹתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי
 מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁפַּעְתִּי
 מִקְצוֹף עֲלֵיךָ וּמִגְעֵר כֶּף: (דף עב ע"ב)

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר פִּיּוֹן דְּכֹתִיב וַיְהִי בְּנֵי נַח.
 אֲמַאי אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. וְכִי בְּנִין
 אַחֲרָנִין הָווּ לִיהּ דְּלֵא נַפְקִי מִן תִּיבוּתָא. אָמַר
 לִיהּ רַבִּי אָבָא אֵין. דְּהָא לְבַתֵּר אוֹלִידוּ בְּנוֹי
 בְּנִין. דְּכֹתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו'. וְאֲנוּן
 לֹא נַפְקִי מִגּוֹ תִיבוּתָא. וּבַגִּין כֶּף כְּתִיב
 הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּיָבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֵילוּ הוּינָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא
 כַּד יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְפָרָא
 דְּחִנּוּף בְּעֵלְמָא וְסְפָרָא דְּאָדָם, אֶתְקִיפְנָא דְּלֵא
 לְשִׁתְּפַחוּן בֵּין בִּינֵי אַנְשָׁא, בַּגִּין דְּלֵא חֵיִישׁוּ
 כָּל חֲכָמָאן לֹא סִתְּפִלָּא כְּהוּ וְטַעֲן בְּמַלְיָן
 אַחֲרָנִין לְאַפְקָא מְרֵשוּ עֲלָאָה לְרֵשוּ אַחֲרָא.
 וְהִשְׁתָּא הָא חֲפִימֵי עֲלָמָא יַדְעִין מַלְיָן
 וְסִתְּמִין לוֹן וּמִתְתַּקְּפִי בְּפוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיהוּן.
 וְהַאי קָרָא אֲשַׁפְחָנָא בְּרָזָא דְּרָזִין. (תוספתא)

לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם, וְיִזְכַּר הַקְדוּשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת שֶׁהִיא
 בְּגִלוּת וַיִּקְיֶמָהּ מִהַעֲפָר. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (הושע א) וּבִקְשׁוּ אֶת ה'
 אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם. וְכֹתִיב
 (ירמיה ל) וְעַבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת
 דָּוִד מִלְּפָם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. אֲשֶׁר
 אָקִים מַעֲפָר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט)
 אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד הַנּוֹפְלֹת. וְעַל
 זֶה וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵהקִימָהּ מִהַעֲפָר.

וְאָמַר כֶּף אָבָא, שְׁמֵשׁוּם כֶּף נִזְכָּרָה
 בַּתּוֹרָה גְּאֵלַת יִשְׂרָאֵל וְזִכְרוּנָהּ.
 וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נד) אֲשֶׁר
 נִשְׁפַּעְתִּי מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל
 הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁפַּעְתִּי מִקְצוֹף עֲלֵיךָ
 וּמִגְעֵר כֶּף.

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה.
 רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פִּיּוֹן שְׁפָתוֹב
 וַיְהִי בְּנֵי נַח, לָמָּה אָמַר הַיּוֹצְאִים
 מִן הַתְּבָה? וְכִי בְּנִים אַחֲרִים הָיוּ
 לוֹ שְׁלֵא יֵצְאוּ מִהַתְּבָה? אָמַר לוֹ
 רַבִּי אָבָא, כֵּן, שְׁחַרֵי אַחַר כֶּף
 הוֹלִידוּ בְּנוֹי בְּנִים, שְׁפָתוֹב אֵלֶּה
 תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו', וְהֵם לֹא יֵצְאוּ
 מִהַתְּבָה. וְלָכֵן כְּתוּב הַיּוֹצְאִים מִן
 הַתְּבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵילוּ הֵייתִי מְצוּי
 בְּעוֹלָם כִּשְׁנַתֵּן הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 סְפָרוֹ שֶׁל חִנּוּף בְּעוֹלָם וְסְפָרוֹ שֶׁל
 אָדָם, הֵייתִי מִתְחַזֵּק שְׁלֵא יִמְצְאוּ
 בֵּין הָאֲנָשִׁים, כִּי לֹא חֲשָׁשׁוּ כָּל
 הַחֲכָמִים לְהַסְתַּפֵּל בָּהֶם וְטַעוּ
 בְּדַבְרֵים אַחֲרִים לְהוֹצִיא מְרֵשׁוֹת
 עֲלֵיוֹנָה לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, וְכַעַת הִנֵּה
 חֲכָמֵי הָעוֹלָם יוֹדְעִים דְּבָרִים
 וּמְסִתְּרִים אוֹתָם וּמִתְחַזְּקִים
 בְּעַבְדוֹת רְבוּנָם.

וּכְסוּךְ זֶה מְצֵאתִי בְּסוּד הַסּוּדוֹת
 [תוספתא], שְׁכַשְׁמַעוֹרֵר חֲדוֹת כָּל
 הַחֲדוֹת הַטְּמִיר הַנְּסִתֵּר, זָקֵן
 הַזְּקֵנִים מֵאִיר מִמֶּנּוּ אוֹר דְּקִיק.

דְּכַד אַתְעַר חֲדוּהָ דְּכָל חֲדוּוֹן טְמִירָא סְתִימָא דְּסִבְתִּין אֲנַהִיר

חֲדוֹת כָּל הַחֲדוֹת מֵאִיר לְמִינֵי
בְּשֵׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וּמֵאִיר
לְשִׁמְאֵל בְּחֲדוֹת הַיּוֹן הַטּוֹב,
מֵאִיר לְאַמְצַע בְּחֲדוֹה [של הארנונה]
שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים. רוּחַ מִתְעוֹרֶרֶת
וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתֵּן בְּרוּחַ.

דְּבֻקִים זֶה בְּזֶה. שְׁלֹשׁ נִכְנָסִים
לְשִׁלֵּשׁ. מִתּוֹךְ שְׁלֹשׁ יוֹצֵאת בְּרִית
אַחַת שְׂדֻבְקָה בְּבְרִית. עוֹבֶרֶת
הַרוּחַ הַעוֹלָה וּמִתְעַבֶּרֶת מִמֶּנּוּ.
כְּשֶׁנִּתְּנָת בְּשְׁנֵי צְדָדִים, נִדְבְּקִים
רוּחַ בְּרוּחַ, וּמִתְעַבְרוֹת מִשְׁלֹשָׁה
בְּנִים. וְנַח וְתִבָּה יֵצְאוּ מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֶׁת הַעֲלִיּוֹנִים,
וְאַלֶּה הֵם שֶׁיֵּצְאוּ מִתּוֹךְ הַתִּבָּה -
שֵׁם וְחֵם וְיֶפֶת. שֵׁם שְׂבָצַד יִמִּין,
חֵם שְׂבָצַד שְׂמָאל, יֶפֶת אֲרֻגְמָן
שְׂכּוֹלֵל אוֹתָם.

וְחֵם הוּא אָבִי כְנַעַן, זְהֻמַּת הַזֶּהָב
תַּחַת סִיגִים. הַתְּעוֹרְרוֹת רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁל נַחֵשׁ הַקְּדֻמוֹנִי. וְלִכְן
רָשָׁם וְאָמַר, וְחֵם הוּא אָבִי כְנַעַן.
שֶׁהֵבִיא קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם. אוֹתוֹ
כְנַעַן שֶׁהִתְקַלֵּל, אוֹתוֹ כְנַעַן
שֶׁהִחְשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֵן [כְּלָם] לֹא יֵצֵא מִכָּלֵל כְּלָם,
אֲלֹא זֶה שֶׁכְּתוּב וְחֵם הוּא אָבִי
כְנַעַן, אוֹתוֹ שֶׁהִחְשִׁיף אֶת
הָעוֹלָם, וְלֹא כְּתוּב בְּכָלֵל זֶה וְשֵׁם
הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן,
אֲלֹא מִיֵּד קִפְצָן וְאָמַר וְחֵם הוּא
אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁבֵּא אֲבָרָהָם, מַה
כְּתוּב? (בְּרֵאשִׁית יב) וַיַּעֲבֹר אֲבָרָהָם
בְּאַרְצָה. שְׂעֵדִין לֹא הָיָה קִיּוּם שֶׁל
הָאֲבוֹת וְלֹא בָּאוּ זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם שֶׁיֵּצֵא הַשֵּׁם הַזֶּה וַיִּכְנַס
שֵׁם עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ. כְּשֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
צַדִּיקִים, נִקְרָאָה הָאֲרֶץ עַל הַשֵּׁם
הַזֶּה - אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלֵּא זָכוּ,
נִקְרָאָה הָאֲרֶץ עַל שֵׁם אַחֵר - אֲרֶץ
כְנַעַן.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר
כְנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.

מִגִּיהָ נִהִירוּ דְקִיק. חֲדוֹה דְכָל חֲדוֹן נִהִיר
לְמִינָא בְּמִשְׁחָ רְבוּת עֲלָאָה. וְנִהִיר לְשִׁמְאֵל
בְּחֲדוֹה דְחִמְרָא טַב, נִהִיר לְאַמְצַעִיתָא
בְּחֲדוֹה (ר"א דְאַרְנוֹנָא) דְתַרִּין סְטְרִין. רוּחַ אֲתַעֲר
וְרוּחַ סְלָקָא וְאַתִּיּהִיב בְּרוּחָא.

דְּבֻקָן דָּא בְּדָא. תְּלַת עָאלין בְּתַלַּת. מְגוּ תְּלַת
נְפֻקָא חַד בְּרִית דְּדְבֻקָא בְּבְרִית.
אַתְעַבְרַת רוּחַ דְּסְלָקָא, מִתְעַבְרַת מִגִּיהָ. כַּד
אַתִּיּהִיבַת בְּתַרִּין סְטְרִין אֲתַדְבְּקוּ רוּחָא
בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתְעַבְרָן מִתְּלַת בְּנִין. וְנַח
וְתִיבָה נְפֻקוּ מִגִּיהוּ תְּלַתָּא, כְּגוֹוֹנָא דְתְּלַתָּא
עֲלָיִן, וְאַלִּין אֲנוּן דְנְפֻקוּ מְגוּ תִיבּוֹתָא שֵׁם
וְחֵם וְיֶפֶת. שֵׁם דְּבִסְטֵר יְמִינָא, חֵם דְּבִסְטֵר
שְׂמָאלָא. יֶפֶת אֲרֻגְוֹנָא דְכָלִּיל לוּן.

וְחֵם הוּא אָבִי כְנַעַן. זוֹהֵמָא דְדִהֲבָא תַּחוֹת
קְסִטִּיפִין. אֲתַעֲרוֹתָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא
דְנַחֵשׁ קְדֻמָּאָה. וּבְגִין כֵּן רְשִׁים וְאָמַר, וְחֵם
הוּא אָבִי כְנַעַן. דְּאִיִּתִּי לוֹוֹטִין עַל עֲלָמָא.
הֵהוּא כְנַעַן דְּאַתְלֻטִּיא. הֵהוּא כְנַעַן דְּאַחְשִׁיף
אַנְפִּי בְרִיּוֹן.

וּבְגִין כֵּן (כְּלָהוּ) לֹא נִפִּיק מְגוּ כְּלָלָא דְכָלְהוּ
אֲלֹא דָּא דְכְּתִיב וְחֵם הוּא אָבִי כְנַעַן.
הֵהוּא דְאַחְשִׁיף עֲלָמָא, וְלֹא כְּתִיב בְּכָלֵלָא דָּא
וְשֵׁם הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן, אֲלֹא
מִיֵּד קִפְצָן וְאָמַר וְחֵם הוּא אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל דָּא כַּד אֲתָא אֲבָרָהָם מַה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב)
וַיַּעֲבֹר אֲבָרָהָם בְּאַרְצָה. דְּעַד לֹא הָוָה
קִיּוּמָא דְאַבְהָן וְלֹא אֲתוּ זֶרַע דְּיִשְׂרָאֵל
בְּעֲלָמָא, דִּיפּוּק שְׂמָא דָּא וַיִּיעוֹל שְׂמָא עֲלָאָה
קְדִישָׁא. כַּד הוּוּ זְכָאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי אֲרַעָא
עַל שְׂמָא דָּא אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לֹא זָכוּ אֲקָרִי
אֲרַעָא עַל שְׂמָא אַחְרָא, אֲרֶץ כְנַעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְנַעַן

עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי לווטין על עלמא. ובנחש מה פתיב, (בראשית א) ארוור אתה מכל הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב שם חם ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה כדקאמרינן:

שרישה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא (דא) דתלת גוונים עלאין. דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי לגנתא בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן אתפרשן גוונים דלתתא כל חד וחד פליל בחדריה, לאחזאה דיקרא דקדשא בריה הוא אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד בעלאי ותתאי.

אמר רבי אלעזר תלת גוונים אלין בכל אנון דאתיין מסטר דקדושה, ומחיוזו דתלת גוונים אלין מתפרשן לכול אנון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא. וכד תסתפל ברזא דדרגין תשפח הין מתפרשן גוונים לכול אנון סטרין עד דעיילין לתתא ברזא דאנון שבעה ועשרין צנורין (סטר) דדשי דחפיין לתהומי.

וברא ידיעא לחכימין עליונים. זפאה חולקהון דצדיקניא דקדשא בריה הוא אתרעי ביקריהון וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עלייהו כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם.

פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה כה) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. פמה אית לון לבני נשא לאסתפל לא ביקרא דקדשא בריה הוא ולשפחא ליקריה. בגין דכל מאן

שהוא הביא קלות על העולם. ובנחש מה פתיב? (שם א) ארוור אתה מכל הבהמה, היינו מה שפתיב עבד עבדים. ועל זה פתיב שם חם ויפת. שלשת אלה בני נח היוצאים מן התיבה, כמו שאמרנו.

שרישה אלה בני נח, הקיום של כל העולם, הקיום של סוד עליון. ומאלה נפצה כל הארץ, היינו סוד (ה) של שלשת הגונים העליונים. שפשאיתו נהר ששופע ויוצא, משקה את הגן בכח של שלשת העליונים הללו. ומשם נפרדים הגונים שלמטה כל אחד ואחד כלול בחדרו, להראות שפבוד הקדוש ברוך הוא התפשט למעלה ולמטה, והוא אחד בעליונים ובתחתונים.

אמר רבי אלעזר, שלשת הגונים הללו בכל אותם שבאים מצד הקדושה, וממראה של שלשת גונים אלו נפרדים לכל אותם שבאים מצד הרוח האחרת, וכשסתפל בסוד הדרגות תמצא איך נפרדים הגונים לכל אותם הצדדים, עד שנכנסים למטה בסוד של אותם עשרים ושבעה הצנורות, (הצדדים) של הדלתות שמכסים את התהומות.

והבדל ידוע לחכמים עליונים. אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם וגלה להם סתרי חכמה עליונים, עליהם פתיב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. פמה יש לבני אדם להסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא ולשפח לכבודו, משום שכל

מי שיוֹדע לְשַׁבַּח אֶת רְבוֹנוֹ כְּרֵאִי, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד - אֲלֵא שְׁמֵרָבָה בְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְעַל כֵּן, מִי שְׁיֹדֵעַ לְשַׁבַּח אֶת רְבוֹנוֹ וְלִיַּחַד אֶת שְׁמוֹ, חֲבִיב הוּא לְמַעַלָּה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ [בַּכְבוֹד], וְעַלֵּיו כְּתוּב (שֵׁם מַט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אַחַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [וּמְרַכְבָּה] גִּרְשָׁה וְנִטַּע אוֹתָהּ כָּאֵן. וְאַחַד אָמַר בְּאֶרֶץ הַיְתֵדָה, וְעַקַר אוֹתָהּ וְשֵׁתַל אוֹתָהּ, וּבִאֲתוֹתָיו יוֹם עֲשֵׂתָהּ פְּרוֹת וְנִנְצָצוּ לְבָלוּבִים וְעֲנָבִים, וְהָיָה סוּחַט אוֹתָהּ וְשׁוֹתָהּ מִהֵינָן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה הוּא כָּאֵן בְּפִסְוִיק הָזֶה. כְּשֶׁרָצָה נַח לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁבַדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן - לֹא כְּדִי לְהַתְדַבֵּק בּוֹ, אֲלֵא לְדַעַת וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְלֹא יָכֹל סַחַט עֲנָבִים לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ כָּרֶם. כִּינּוּן שֶׁהֵגִיעַ לָזֶה, [וְ] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל, וְלֹא הָיָה לוֹ פֶּחַ לְעַמֵּד. וְלָכֵן וַיִּתְגַּל, גְּלָה פְרֻצָּה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִיָּתְהָ נִסְתַּרְתָּ. בְּתוֹךְ אֶהְלֶה, כְּתוּב בְּה"א. וְעַל זֶה כְּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ אֶהְלֶה שֶׁל אוֹתָהּ כָּרֶם.

כִּמוֹ זֶה בְּנֵי אֶהְרָן שֶׁשָּׁנִינוּ שֶׁהָיוּ שְׁתוּיִי זִינ, וְכִי מִי נִתֵּן לָהֶם זִינ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְשִׁתוֹת? אִם תַּעֲלֶה כְּדַעְתָּךְ שֶׁהָיוּ חֲצוּפִים שֶׁשְׁתוּ זִינ - לֹא כֵּךְ! אֲלֵא וַדַּאי מְאוֹתוֹ זִינ שְׁתוּ, שְׁפָתוֹב [וַיִּקְרָא י] וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה. כְּתוּב כָּאֵן אֵשׁ זָרָה, וְכְתוּב שֵׁם [מִשְׁלִי ז] לְשִׁמְרָךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד.

וְכֵךְ כִּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל זֶה הַתְּעוֹרֵר חֵם אָבִי כְנַעַן, כִּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר, וְנִתֵּן מְקוֹם

דִּידַע לְשַׁבַּח לְמֵאֲרִיָּה כְּדָקָא יְאוּת, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לִיָּה רְעוּתִיָּה. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְאַסְגִּי בְּרַכָּאֵן לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאֵן דִּידַע לְשַׁבַּח לִיָּה לְמֵאֲרִיָּה וְלִיַּחְדָּא שְׁמִיָּה, חֲבִיב הוּא לְעִילָא וְחֲמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בֵּיה [נ"א בִּיקְרִיָּה], וְעַלֵּיהּ כְּתוּב, [ישעיה מט] וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר:

וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. חַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [אֶתְרַכְבַּת] אֶתְתַּרְכַּת וְנִצִּיב לָהּ הַכָּא. וְחַד אָמַר בְּאֶרְעָא הוֹת וְעַקַר לָהּ וְשֵׁתַל לָהּ, וּבִהֵהוּא יוֹמָא עַבְדַּת אִיבִין וְנִיצַת לְבָלְבִין וְעֲנָבִים וְהָיָה סַחִיט לָהּ וְשְׁתִי מִן חֲמָרָא וְרוּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא דְחֲכָמָתָא אִיְהוּ הַכָּא בְּהַאי קָרָא. כִּד בְּעָא נַח לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא חוּבָא דְבַדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן. לָאו לְאַתְדַבְּקָא בֵּיה, אֲלֵא לְמַנְדַּע וְלְאַתְקַנָּא עֲלֵמָא וְלֹא יָכִיל. סַחַט עֲנָבִים לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא כָּרֶם. כִּינּוּן דְּמֵטָא לְהַאי, [ר"א כדו] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְלֹא הָוָה לִיָּה חִילָא לְמִיָּקָם. וּבְגִין כֵּךְ וַיִּתְגַּל גְּלִי פְרֻצָּה דְעֲלֵמָא דְהָוָה סְתִימ. בְּתוֹךְ אֶהְלֶה כְּתוּב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ [דף עג ע"ב] אֶהְלֶה דְהֵהוּא כָּרֶם.

בְּגוּוּנָא דָּא בְּנֵי אֶהְרָן דְתַגִּינוּן שְׁתוּיִי זִינ הוּו. וְכִי מָאֵן יְהִיב לוֹן חֲמָרָא בְּהֵהוּא אַתְר לְמִשְׁתִּי. אִי סִלְקָא דְעַתָּךְ דְּאֵנּוּן חֲצִיפִין הוּו דְרוּו חֲמָרָא. לָאו הָכִי, אֲלֵא וַדַּאי מֵהֵהוּא חֲמָרָא רוּו דְכְּתוּב, [וַיִּקְרָא י] וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה. כְּתוּב הַכָּא אֵשׁ זָרָה וְכְתוּב הָתָם [מִשְׁלִי ז] לְשִׁמְרָךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה וְכִלָּא חַד מְלָה.

וְכֵן בְּגוּוּנָא דָּא וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל דָּא אֶתְעַר חֵם אָבִי כְנַעַן כְּמָה

לכנען לשלט. ומה שהיה זה צדיק בסוד הברית, סרס אותו. ושנינו, שהעביר ממנו אותו קיום.

ורכן אמר ארור, שהרי הקללות התעוררו בתחלה על ידו בעולם. [ועל זה ויאמר ארור כנען, שהרי קללות יבאו על העולם כבתחלה]. עבד עבדים יהיה, כמו שנאמר ארור אתה מכל הבהמה וגו'. הפל תשן לעתיד לבא, והוא לא תשן. וכלם יצאו לחרות, והוא לא יצא. וסוד הוא לאותם שיודעים דרכי ושבילי התורה.

פתח ואמר, (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה יש לבני אדם להשמר מחטאיהם לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי אחר שחטא אדם, רשום חטאו למעלה ולא נמחק, רק בכח של תשובה רבה, כמו שנאמר (ירמיה ב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני.

בא ראה, כיון שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא פעם אחת - עושה רשם. וכשחטא בו פעם שניה - מתחזק יותר אותו הרשם. חטא בו פעם שלישית - מתפשט אותו הכתם מצד זה לצד זה, ואז פתוב נכתם עונך לפני.

בא ראה, כיון שחטא דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא על העסק של בת שבע, חשב שאותו חטא נרשם עליו לעולמים. מה פתוב? (שמואל ב-יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. העבר אותו הרשם מלפניו.

אמר לו רבי אבא, והרי שנינו שבת שבע היתה של דוד המלך מיום שנברא העולם, למה נתן אותה הקדוש ברוך הוא לאוריה החתי מקדם לזה? אמר לו, כך

דאתמר ואתייב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהוה הדין צדיק ברזא דברית סרסו. ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא.

ובגין כך אמר ארור דהא לווטין אתערין בקדמיתא על ידיה בעלמא. (ועל דא ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתון על עלמא בקדמיתא). עבד עבדים יהיה כמה דאת אמר ארור אתה מכל הבהמה וגו'. פלא יתתקן לזמנא דאתי והוא לא יתתקן. וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק. ורזא איהו לאנון דיודעי ארחוי ושבילי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובייהו מקמי קדשא בריך הוא. דהא לבתר דחטא בר נש רשים הוא חוביה לעילא ולא אתמחק בר בתוקפא דתיובתא סגיא. כמה דאת אמר, (ירמיה ב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני.

תא חזי, כיון דחב בר נש קמי קדשא בריך הוא זמנא חדא עביד רשימו. וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו יתיר. חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא, פדין פתיב נכתם עונך לפני.

תא חזי, דוד מלכא כיון דחב קמי קדשא בריך הוא על עסקא דבת שבע, חשיב דההוא חובא אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, (שמואל ב יב) גם יי העביר חטאתך לא תמות. אעבר ההוא רשימו מקמיה.

אמר ליה רבי אבא והא תנינן דבת שבע דיליה דדוד מלכא הות מן יומא דאתברי עלמא, אמאי יהבה קדשא בריך הוא

דרכו של הקדוש ברוך הוא - אף על גב שמוזמנת לכן אדם להיות שלו, מקדים אחר ונושא אותה עד שמגיע זמנו של זה. כיון שהגיע זמנו, נדחה זה שנשא אותה מלפני האחר הזה ששא אחר כך ומסתלק מהעולם, וקשה לפני הקדוש ברוך הוא להעבירו מהעולם כשעדין לא הגיע זמנו מלפני האחר הזה.

וסוד שבת שבע שנתנה לאוריה החתי (כפי שאמרנו) בתחלה, צא ודיק ותמצא למה נתנה הארץ הקדושה לכנען בטרם שבאו ישראל, ותמצא דבר זה. והכל סוד אחד הוא ודבר אחד.

בא ראה, דוד, אף על גב שהודה על חטאו ושב בתשובה, לא הסיר מלבו ורצונו מאותם חטאים שחטא ומאותו חטא של בת שבע, כי פחד עליהם תמיד שמא יגרם אחד מהם ויקטרג עליו בשעת הספקנה, ולכן לא שכח אותם ממנו ומרצונו.

דבר אחר, כי פשעי אני אדע - כל הדרגות שתלויות בהם חטאי בני אדם אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד - זו פגימת הלכנה שלא יצאה מטמאתה עד ששא שלמה והאינה בשלמות, ואז התבסס העולם וישבו ישראל לבטח, שפתיב (מלכים א-ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל זה - וחטאתי נגדי תמיד, ולא נפסק מהעולם עד שיבא מלך המשיח לעתיד לבא, כמו שנאמר (זכריה א) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

הוא היה גבור ציד לפני ה' על פן יאמר פנמרד גבור ציד לפני ה'. בא ראה, הוא היה איש חזק. לבושי אדם הראשון היה לובש, וידע

לאוריה החתי מן קדמת דנא. אמר ליה הכי אורחוי דקדשא בריך הוא אף על גב דאתתא אזמינא ליה לבר נש למיהוי דיליה, אקדים אחרא ונסיב לה עד דמטא זמניה דהאי. כיון דמטא זמניה, אתדחייא האי דנסיב לה מקמי האי אחרא דאתי לבתר ואסתלק מעלמא. וקשי קמיה קדשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא עד לא מטי זמניה מקמי האי אחרא. ורוא דבת שבע דאתיהיבת לאוריה החתי (בדאמר) בקדמיתא, פוק ודיק ותשפח. אמאי אתיהיבת ארעא קדישא לכנען עד לא ייתון ישראל. ותשפח מלה דא. וכלא רוא חדא איהו ומלה חדא.

תא חזי, דוד אף על גב דאודי על חוביה ותב בתיובתא, לא אעדי לביה ורעותיה מאנון חובין דחב, וימההוא חובא דבת שבע, בגין דדחיל עלייהו תדיר דילמא גרים חד מנייהו ויקטרג עליה בשעתא דספקנה. ובגין כך לא אנשי לון מיניה ומרעותיה.

דבר אחר כי פשעי אני אדע פלהו דרגין דתליין בהו חובי בני נשא אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד דא פגימו דסיהרא דלא נפקא מסאובתא עד דאתא שלמה ואתנהירת באשלמותא. וכדין אתבסם עלמא ויתיבו ישראל לרחצן דכתיב, (מלכים א ה) וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל דא וחטאתי נגדי תמיד. ולא אתפסק מעלמא. עד דייתי מלכא משיחא לזמנא דאתי כמה דאתמר (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ:

הוא היה גבור ציד לפני יי על פן יאמר פנמרוד גבור ציד לפני יי. תא חזי, הוא היה גבר תקיף. לבושי אדם הראשון היה

לְבִישׁ וְהוּה יָדַע לְמִיַּצֵּד צִידָה דְּבִרְיִיתָא בְּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נִמְרֹד הָוה מִפְּתֵי לְבִרְיִיתָא לְמִיָּהּ בְּתַר פּוּלְחִין דְּעִבּוּדָה זָרָה וְהוּה שְׁלִיט בְּאַנוּן לְבוּשִׁין וְנָצַח בְּנֵי עֲלָמָא וְהוּה אָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא בְּעֲלָמָא וּפְלַחִין לֵיהּ בְּנֵי נָשָׂא. וְאַמְאֵי אֶקְרִי שְׁמִיהּ נִמְרֹד דְּמֵרַד בְּמַלְפָּא עֲלָאָה דְּלַעֲיִלָּא דְּמֵרַד בְּעֲלָאֵי וּמֵרַד בְּתַתָּאֵי.

בְּאַנוּן (דף טד ע"א) לְבוּשִׁין שְׁלִיט עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא וּמָלַךְ בְּהוּ וּמֵרַד בְּמֵאֲרִיָּה וְאָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא דְּעֲלָמָא וְהוּה מִפְּתֵי לְבִרְיִיתָא אֲבִתְרִיָּה עַד דְּמָשַׁךְ בְּנֵי נָשָׂא לְמִיִּפְק מִבְּתַר פּוּלְחָנָא דְּמֵאֲרֵי עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאִילִין לְבוּשִׁין יָדַעֵי בְּהוּ חִבְרִיא רָזָא עֲלָאָה :

מִתְנִיתִין. וְיֵהי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח (מלכים א' ו') וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אָבִין שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת וְהַגְרִזוֹן כָּל כְּלֵי בְּרִזָּל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְכִי לֹא הָוה בְּנֵי לֵיהּ שְׁלֵמָה וְכִלְהוּ אֲמַנִּין דְּהוּוּ תַמָּן, מַהוּ בְּהַבְּנוֹתוֹ.

אַלְאֵ כִּף הוּא כְּמַה דְּכְתִיב, (שמות כה) מִקְשֵׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשֵׁה מַהוּ תִיעֲשֶׂה. אֶלָּא וְדָאֵי כִּלְא בָּאָת וְנִיִּסָּא אֲתַעְבִּיד אִיהוּ מַגְרָמִיָּה. פִּינִין דְּשָׂרָאן לְמַעְבַּד עֲבִידְתָּא אוֹלִיף לְאוּמַנִּין לְמַעְבַּד בְּהּ מַה דְּלֹא הוּוּ יָדַעֵין מִקְדַּמַּת דְּנָא.

מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְּבִרְכָתָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא שָׂרָא עַל יַדֵּיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַבְּנוֹתוֹ אִיהוּ אֲתַבְּנֵי מַגְרָמִיָּה, דְּהוּא אוּלְפָּא אוּלְפָּן לְאוּמַנִּין הִיאָף שָׂרָאן לְמַעְבַּד, וְלֹא אִסְתַּלַּק מְעִינֵיהּ רְשִׁימוּ דְּהוּא עֲבִידְתָּא מִמָּשׁ

לְצוּר צִידָה שֶׁל הַבְּרִיּוֹת בְּהֵם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִמְרֹד הָיָה מִפְּתֵי אֶת הַבְּרִיּוֹת לְלַכֵּת אַחַר עֲבוּדַת הָעִבּוּדָה זָרָה, וְהָיָה שׁוֹלֵט בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים וּמְנַצֵּחַ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהוּא שְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ נִמְרֹד? שְׁמֵרַד בְּמָלַךְ הָעֲלִיּוֹן שְׁלַמְעֵלָה, שְׁמֵרַד בְּעֲלִיּוֹנִים וּמֵרַד בְּתַחְתּוֹנִים.

בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים הוּא שְׁלֵט עַל כָּל [שָׂרָא] בְּנֵי הָעוֹלָם וּמָלַךְ בְּהֵם, וּמֵרַד בְּרַבּוּנּוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא הַשְׁלִיט שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָיָה מִפְּתֵי אֶת הַבְּרִיּוֹת אַחֲרָיו, עַד שְׁמָשַׁף בְּנֵי אָדָם לְצֵאת מֵאַחַר עֲבוּדַת רַבּוֹן הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּלְבוּשִׁים הִלְלוּ יוֹדְעִים בְּהֵם הַחֲבָרִים סוּד עֲלִיּוֹן.

מִשְׁנָה. וְיֵהי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (מלכים א' ו') וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ אָבִין שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת וְהַגְרִזוֹן כָּל כְּלֵי בְּרִזָּל לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְּנוֹתוֹ. וְהַבֵּית בְּהַבְּנוֹתוֹ - וְכִי לֹא הָיָה בּוֹנֵה אוֹתוֹ שְׁלֵמָה וְכָל הָאֲמָנִים שֶׁהָיוּ שָׂם? מַה זֶה בְּהַבְּנוֹתוֹ?

אַלְאֵ כִּף הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שמות כה) מִקְשֵׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשֵׁה, מַהוּ תִיעֲשֶׂה? אֶלָּא וְדָאֵי הַכָּל בְּאוֹת וְנִסַּע נַעֲשֶׂה הוּא מַעֲצָמוֹ. פִּינִין שֶׁהִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת הַמַּעֲשֶׂה, לְמַד אֶת הָאֲמָנִים לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַה שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים מִקְדָּם לָכֵן.

מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁבְּרַכַּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָתָה עַל יָדָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּהַבְּנוֹתוֹ, הוּא נִבְנָה מַעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא לְמַד אֶת הַלְמוּד לְאֲמָנִים אִיף לְהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת, וְלֹא הִסְתַּלַּק מְעִינֵיהֶם הַרְשָׁם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה מִמָּשׁ,

ומסתפלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא.
כל הבית.

אבן שלמה מסע נבנה, שלמה
כתוב חסד יו"ד, אבן שלמה ודאי.
מסע, שנסעה וכאה ושרתה
עליהם ונעשתה העבודה (מסע)
שנסעה דם (נעשתה העבודה). מסע,
שהסיע ידם לעשות שלא מדעתם.
כתוב פאן מסע, וכתוב שם (במדבר
י) ולמסע את המחנות. ומקבות
והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע,
משום שהשמיר בקע הכל ולא
נשמע דבר, שלא הצטרכו לשאר
הכלים לעשות, והכל היה עם אות
ונס.

אמר רבי שמעון, כמה חביבין אנון מלי
הם דברי התורה. אשרי חלקו של
מי שמתעסק בהם ויודע ללכת [בה]
בדרך אמת. והבית בהבנתו.
כאשר עלה ברצון הקדוש ברוך
הוא לעשות כבוד לכבודו, עלה
מתוך המחשבה רצון להתפשט,
והתפשט מהמקום של אותה
המחשבה הנסתרת שאינה ידועה.
עד שמתפשטת ושורה בבית
הגרון, המקום שתמיד נובע בסוד
שהוא רוח חיים. ואז,
לשמתפשטת המחשבה היא
ושורה במקום הזה, נקראת
המחשבה היא אלהים חיים,
שכתוב (ירמיה י) הוא אלהים חיים.
עוד רצה להתפשט ולהתגלות,
משם יצאו אש רוח ומים כלולים
יחד, ויוצא יעקב איש שלם, והוא
קול אחד שיוצא ונשמע. מכאן
המחשבה שהיתה נסתרת בחשאי
נשמעת בגלוי.

עוד מתפשטת המחשבה הזו
להתגלות, ומכה הקול הזה
ומקיש בשפתים, ואז יוצא הדבור
שמשלים הכל ומגלה הכל. נשמע
שהכל הוא אותה מחשבה נסתרת
שהיתה בפנים, והכל אחד.

ואתייא ושרייא עלייהו ואתעביד עבידתא
(מסע דאתנטיל דון ועביד עבידתא), מסע דאתנטיל ידן
למעבד דלא מדעתיהו. פתיב הכא מסע
וכתיב התם (במדבר י) ולמסע את המחנות.
ומקבות והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע. בגין
דשמיר בזע פלא ולא אשתמע מלה, דלא
אצטריכו לשאר מאנין למעבד. וכלא באת
וניסא הוה.

אמר רבי שמעון כמה חביבין אנון מלי
דאורייתא. ופאה חולקיה מאן
דאתעסק בהו וידע למיהן (ביה) בארץ קשוט.
והבית בהבנותו. פד סלקא ברעיותא דקדשא
ברין הוא למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו
מחשבה רעיותא לאתפשטא, ואתפשטת
מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע.
עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון אתר דאיהו
נביע תדיר ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין
פד אתפשטת ההיא מחשבה ושריא באתר
דא, אקרי ההיא מחשבה אלהים חיים.
דכתיב, (ירמיה י) הוא אלהים חיים.

עוד בעא לאתפשטא ולא תגליא מתמן נפקו
אשא ורוחא ומי"א כלילן פחדא,
ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק
ואשתמע. מהכא מחשבה דהוה סתימא
בחשאי אשתמע לאתגליא.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא.
ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין
נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא.
אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא
דהות לגו וכלא חד.

בין דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור בתקיפא דההוא קלא, כדין והפית בהפנותו. באשר נבנה לא כתיב אלא בהפנותו בכל זמנא וזמנא. אכן שלמה כמה דאתמר. וכתיב, ^(שיר השירים ג) בעטרה שעטרה לו אמו.

בין שמגיעה התפשטות זו ונעשה דבור בכח אותו הקול, אז - והפית בהפנתו. לא כתוב כאשר נבנה, אלא בהפנתו, בכל פעם ופעם. אכן שלמה, כמו שנתבאר. וכתוב ^(שיר א) בעטרה שעטרה לו אמו.

מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר, נפקא מלעילא ושריא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל. אלין שאר דרגין תתאין דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלן לגו פד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינגא מתמן. ודא הוא בהפנותו. וכדין פד איהי ינגא, פלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין ברכאן. וכדין קיימין עלמין פלהו ברזא חדא ביחודא חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פירוודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד פלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה דאתמנן.

מסע, שיוצא מבפנים ושורה ונוסע החוצה. יוצא מלמעלה ושורה ונוסע למטה. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל - אלו שאר הדרגות הפתחונות שכלם תלויים בו, ולא נשמעו ולא התקבלו פנימה כשהיא עולה להאזין למעלה ולינוק משם, וזהו בהפנתו. ואז, כשהיא יונקת, כלם עומדים בחדוה ויונקים ומתמלאים בכרכות, ואז כל העולמות עומדים בסוד אחד, ביחוד אחד, ואין בהם בכל העולמות פרווד. אחר שכל אחד ואחד נוטלים חלקם, כלם מתפשטים ונפרדים לצדיהם למה שהתמנו.

תא חזי, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' ^(דף טד ע"ב) לבתר מה כתיב ויהי בנסעם מקדם. מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו בקעה בארץ שנער. דהא מתמן מתפרשן לכל אנון סטריין, ואיהו ריש מלכו לאתבדא.

בא ראה, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'. מה כתוב אחר כך? ויהי בנסעם מקדם - מאותו קדמונו של העולם - וימצאו בקעה בארץ שנער. שהרי משם נפרדים לכל אותם הצדדים, והוא ראש המלכות להתפזר.

ואי תימא הא כתיב ^(בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד? ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירוודא, וכד אנון פנישין תמן לינגאה לא הוי פירוודא. וכד נטלין הוי פירוודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר.

ואם תאמר, הנה כתוב ^(בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד? ודאי שפכה זה. שפיון שנוסעים משם יש פרווד, וכאשר הם מכנסים שם לינוק אין פרווד. וכשנוסעים יש פרווד, שכתוב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה, כמו שנתבאר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקדשא

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, שאז הרי העולם ביסוד ועקר ושרש אחד ואמונה אחת בקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב? ויהי בנסעם מקדם, מהראשון

לוח זוהר ש"ס דף היומי מִסְכַּת שַׁבַּת

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א רנ"ט-רס	שבת דף סח	ח"א קצ"ג-קצד	שבת דף לה	ח"א קכ"ז-קכח	שבת דף ב
ח"א רס"א-רסב	שבת דף סט	ח"א קצ"ה-קצו	שבת דף לו	ח"א קכ"ט-קל	שבת דף ג
ח"א רס"ג-רסד	שבת דף ע	ח"א קצ"ז-קצח	שבת דף לז	ח"א קלא-קלב	שבת דף ד
ח"א רס"ה-רסו	שבת דף ע"א	ח"א קצ"ט-ר	שבת דף לח	ח"א קל"ג-קלד	שבת דף ה
ח"א רס"ז-רסח	שבת דף ע"ב	ח"א ר"א-ר"ב	שבת דף לט	ח"א קלה-קלו	שבת דף ו
ח"א רס"ט-רע	שבת דף ע"ג	ח"א ר"ג-ר"ד	שבת דף מ	ח"א קל"ז-קלח	שבת דף ז
ח"א רע"א-רעב	שבת דף ע"ד	ח"א ר"ה-ר"ו	שבת דף מא	ח"א קלט-קמ	שבת דף ח
ח"א רע"ג-רע"ד	שבת דף ע"ה	ח"א ר"ז-ר"ח	שבת דף מב	ח"א קמ"א-קמב	שבת דף ט
ח"א רע"ה-רע"ו	שבת דף ע"ו	ח"א ר"ט-ר"י	שבת דף מג	ח"א קמ"ג-קמ"ד	שבת דף י
ח"א רע"ז-רע"ח	שבת דף ע"ז	ח"א ר"יא-ר"ב	שבת דף מד	ח"א קמ"ה-קמ"ו	שבת דף י"א
ח"א רע"ט-רפ	שבת דף ע"ח	ח"א ר"ג-ר"ד	שבת דף מה	ח"א קמ"ז-קמח	שבת דף י"ב
ח"א רפ"א-רפב	שבת דף ע"ט	ח"א רט"ו-רט"ז	שבת דף מ"ו	ח"א קמ"ט-קנ	שבת דף י"ג
ח"א רפ"ג-רפ"ד	שבת דף פ	ח"א רי"ז-רי"ח	שבת דף מ"ז	ח"א קנ"א-קנב	שבת דף י"ד
ח"א רפ"ה-רפ"ו	שבת דף פ"א	ח"א רי"ט-ר"כ	שבת דף מ"ח	ח"א קנ"ג-קנ"ד	שבת דף ט"ו
ח"א רפ"ז-רפ"ח	שבת דף פ"ב	ח"א רכ"א-רכ"ב	שבת דף מ"ט	ח"א קנ"ה-קנ"ו	שבת דף ט"ז
ח"א רפ"ט-רצ	שבת דף פ"ג	ח"א רכ"ג-רכ"ד	שבת דף נ	ח"א קנ"ז-קנ"ח	שבת דף י"ז
ח"א רצ"א-רצ"ב	שבת דף פ"ד	ח"א רכ"ה-רכ"ו	שבת דף נ"א	ח"א קנ"ט-קס	שבת דף י"ח
ח"א רצ"ג-רצ"ד	שבת דף פ"ה	ח"א רכ"ז-רכ"ח	שבת דף נ"ב	ח"א קס"א-קס"ב	שבת דף י"ט
ח"א רצ"ה-רצ"ו	שבת דף פ"ו	ח"א רכ"ט-רל	שבת דף נ"ג	ח"א קס"ג-קס"ד	שבת דף כ
ח"א רצ"ז-רצ"ח	שבת דף פ"ז	ח"א רל"א-רל"ב	שבת דף נ"ד	ח"א קס"ה-קס"ו	שבת דף כ"א
ח"א רצ"ט-ש	שבת דף פ"ח	ח"א רל"ג-רל"ד	שבת דף נ"ה	ח"א קס"ז-קס"ח	שבת דף כ"ב
ח"א ש"א-ש"ב	שבת דף פ"ט	ח"א רל"ה-רל"ו	שבת דף נ"ו	ח"א קס"ט-קע	שבת דף כ"ג
ח"א ש"ג-ש"ד	שבת דף צ	ח"א רל"ז-רל"ח	שבת דף נ"ז	ח"א קע"א-קע"ב	שבת דף כ"ד
ח"א ש"ה-ש"ו	שבת דף צ"א	ח"א רל"ט-רמ	שבת דף נ"ח	ח"א קע"ג-קע"ד	שבת דף כ"ה
ח"א ש"ז-ש"ח	שבת דף צ"ב	ח"א רמ"א-רמ"ב	שבת דף נ"ט	ח"א קע"ה-קע"ו	שבת דף כ"ו
ח"א ש"ט-ש"י	שבת דף צ"ג	ח"א רמ"ג-רמ"ד	שבת דף ס	ח"א קע"ז-קע"ח	שבת דף כ"ז
ח"א ש"יא-ש"יב	שבת דף צ"ד	ח"א רמ"ה-רמ"ו	שבת דף ס"א	ח"א קע"ט-קפ	שבת דף כ"ח
ח"א ש"יג-ש"יד	שבת דף צ"ה	ח"א רמ"ז-רמ"ח	שבת דף ס"ב	ח"א קפ"א-קפ"ב	שבת דף כ"ט
ח"א ש"ט"ו-ש"ט"ז	שבת דף צ"ו	ח"א רמ"ט-רנ	שבת דף ס"ג	ח"א קפ"ג-קפ"ד	שבת דף ל
ח"א ש"י"ז-ש"יח	שבת דף צ"ז	ח"א רנ"א-רנ"ב	שבת דף ס"ד	ח"א קפ"ה-קפ"ו	שבת דף ל"א
ח"א ש"י"ט-ש"כ	שבת דף צ"ח	ח"א רנ"ג-רנ"ד	שבת דף ס"ה	ח"א קפ"ז-קפ"ח	שבת דף ל"ב
ח"א ש"כ"א-ש"כ"ב	שבת דף צ"ט	ח"א רנ"ה-רנ"ו	שבת דף ס"ו	ח"א קפ"ט-קצ	שבת דף ל"ג
ח"א ש"כ"ג-ש"כ"ד	שבת דף ק	ח"א רנ"ז-רנ"ח	שבת דף ס"ז	ח"א קצ"א-קצ"ב	שבת דף ל"ד

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת שבת

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א תא-תב	שבת דף קלט
ח"א תג-תד	שבת דף קמ
ח"א תה-תו	שבת דף קמא
ח"א תז-תח	שבת דף קמב
ח"א תט-תי	שבת דף קמג
ח"א תיא-תיב	שבת דף קמד
ח"א תיג-תיד	שבת דף קמה
ח"א תטו-תטז	שבת דף קמו
ח"א תיז-תיח	שבת דף קמז
ח"א תיט-תכ	שבת דף קמח
ח"א תכא-תכב	שבת דף קמט
ח"א תכג-תכד	שבת דף קנ
ח"א תכה-תכו	שבת דף קנא
ח"א תכו-תכח	שבת דף קנב
ח"א תכט-תל	שבת דף קנג
ח"א תלא-תלב	שבת דף קנד
ח"א תלג-תלד	שבת דף קנה
ח"א תלה-תלו	שבת דף קנו
ח"א תלז-תלח	שבת דף קנז

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א שג-שסד	שבת דף קכ
ח"א שסה-שסו	שבת דף קכא
ח"א שסז-שסח	שבת דף קכב
ח"א שסט-שע	שבת דף קכג
ח"א שעא-שעב	שבת דף קכד
ח"א שעג-שעד	שבת דף קכה
ח"א שעה-שעו	שבת דף קכו
ח"א שעז-שעה	שבת דף קכז
ח"א שעט-שפ	שבת דף קכח
ח"א שפא-שפב	שבת דף קכט
ח"א שפג-שפד	שבת דף קל
ח"א שפה-שפו	שבת דף קלא
ח"א שפז-שפח	שבת דף קלב
ח"א שפט-שצ	שבת דף קלג
ח"א שצא-שצב	שבת דף קלד
ח"א שצג-שצד	שבת דף קלה
ח"א שצה-שצו	שבת דף קלו
ח"א שצז-שצח	שבת דף קלז
ח"א שצט-ת	שבת דף קלח

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"א שכה-שכו	שבת דף קא
ח"א שכז-שכח	שבת דף קב
ח"א שכט-של	שבת דף קג
ח"א שלא-שלב	שבת דף קד
ח"א שלג-שלד	שבת דף קה
ח"א שלה-שלו	שבת דף קו
ח"א שלז-שלח	שבת דף קז
ח"א שלט-שמ	שבת דף קח
ח"א שמא-שמב	שבת דף קט
ח"א שמוג-שמד	שבת דף קי
ח"א שמה-שמו	שבת דף קיא
ח"א שמוז-שמח	שבת דף קיב
ח"א שמת-שנ	שבת דף קיג
ח"א שנא-שנב	שבת דף קיד
ח"א שנג-שנד	שבת דף קטו
ח"א שנה-שנו	שבת דף קטז
ח"א שנוז-שנח	שבת דף קיז
ח"א שנט-שס	שבת דף קיח
ח"א שסא-שסב	שבת דף קיט

